

Foly. Ujs. O.

66.

2.

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

Francisci Kresnerics.

MAGYAR HÍRMONDÓ.

MÁSODIK SZAKASZ.

B é t s b e n . 1 7 9 2 .

301845

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

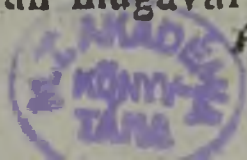
M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A.
KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 3-dik napján, 1792.

Midőn két kedves Barátoknak, el kell egymástól válni: könnyebben esik nékiek, ha költsönös szereteteknek valamelly külső zálogait vehetik egymástól. — Fels. Ferentz Királyunk, a' ki, előbb meg-mutatta már tselekedettel, mint sem szóval ki-nyilatkoztatva volna, hogy szives Barátja Nemzetünknek: egyenlő meg-illetődést érzett szívében, a' Magyar Rendekekkel együtt, midőn külön kelle szakadniok Jun. 26-dikán egymástól. Valamint tehát maga részéről ott hagyta Magyar Ország' közepén a' kedves Zálogot, el nem híván magával Frankfurtba, Országunk'.

gunk' jó Nádor-Ispánnyát: úgy más részről az Országtól is kívánt magának olly zálogot, mellynek birása, az Ország' határain kívül is hathatósan táplálhassa az ehhez viseltető indulatját. — — Ez a' zálog - kívánás, az az édes ki - nyilatkoztatása volt F. Királyunknak, melly ízerént jelentette, hogy kedvesen fog esni ő Felségének, ha egynehány Magyar Gavallérok jelennének meg *Frankfurtban* a' Koronázás' pompájára. — Ezen ízeretettel tellyes kívánságát ő Felségének, nagy örömmel tellyesítik: Gr. *Pálffy Károly* Kántzellárius, Gr. *Zichy Károly* Ország' Birája, 's *Ürményi József* Personális ő Excell. jaikon kívül, más Nagy - tekintetű Hazánkfiak is, ugymint: Gróf *Telki József*, és B. *Orczy László* ő Exc. jaik, kik között az első, ezen Hónapnak első napján indult el *Bétsből Frankfurtba*; a' másik pedig egy nappal azután, B. *Podmanitzky* (a' Konsiliumnál Kir. Tanácsos), Ifjú Gróf *Berényi György*; és *Tisza László* Uraknak társaságában.

Budáról, Júniusnak 26-dikán reggel.

„Júniusnak 24 dikén (Vasárnap), délelőtti tizeneggy óra tájban kezdett az Ország-Gyűlésének mind a' két Táblája, különös ülések' tartásához. Tanátskozása' tárgyául fel-vette a' Gyűlés az ő Felsége' Válaszait, és ezek között főképpen azt, melly a' *Magyar Nyelvet* tárgyalja. — Minekutánna egésszen meg-határozta volna magát, az említett Kir. Válaszokra nézve: Deputátusokat állított ki, a' kik, öltve-ülvén a' Magyar Kántzelláriának itt lévő részével, tsinállyák ki azokból, az Ország-Gyűlési

Törvény Tzikkelyeket (Articulos Diaetales), mellyek, meg-erössítés végett eleibe terjesztethessenek ö Felségének. — Estvére, Bál tartatott azon két Palotákban, mellyekben öszve szoktak gyűlni a' Rendek. Az Első Tábla' Palotájában most is *Új - Magyarok* (vagy a' régi nevek szerint Tzigányok) musikáltak, mint Jun. 17-dikén; de már ez úttal nagyobb volt a' Tántzolók' száma, mint az említett napon. — A' mind két nemből való sok jó Magyar tántzos Személyek között, egy *Komáromi* ifjú Asszonyság — Ns *Komárom* Vármegyei Szolga - Biró *Csejte* Urnak a' Hitvese — vonta mindenenk felett, a' néző sokaság' szemeit magára. Közönségesen meg-vallották ugyan is mindnyájan, hogy Asszonyságot, olly jól, és kellemetessen tántzolni magyarul, még soha se láttak. Nevelte a' tántz' kellemetességét, az ifjú Asszony' jeles vidám tekintete; szépen termelt testének a' tántzbanvaló egyenes viselete 's a' t. Ebben a' Bálban, egy *Frantzia*, és eggy *Anglus* utazókkal esmerkedtem meg, kik *Konstántzinápolyból* jöven, tsak az nap érkezhettek *Budára*; mellyet nagyon sajnállottak: mivel úgy igyekeztek, hogy a' Magyar Koronázást meg-láthassák. A' pestis késleltette el őket, melly most igen uralkodik a' *Török* Birodalomban, mert arra nézve nagy kerületeket kellett nékiek tenni, 's akadályokon keresztül menni. — Az Udvarból, se Jun. 17-dikén, se most nem volt senki is a' Bálban. — A' ki bé akart menni a' Bálba, egy forintot kellett néki fizetni.

Jún.

Júniusnak 25-dikén, reggeli 9 órakor, a' Királyi Palotába gyültek a' Rendek. — Nem sokára közikbe jött Király ő Felsége, és mint már Jun. 4-dikén is tselekedett vólt, most se ült Trónusba; hanem attól két vagy három lépésnyi messzeségre meg-állott *), 's úgy hallgatta a' Primás' Beszédét, melylyel ez, meg-köszönte a' Rendek' nevében, hogy az Ország' kívánságára, olly jó választokat méltóztatott adni ő Felsége. — A' Király, rövid, de fontos Beszéddel felelt a' Primás' Beszédére, 's azzal meghajtván magát, vissza tért a' szobájába, Ezen egész Audientziát, egy különös helyről szemlélte vólt a' Királyné. — A' Kir. Palotából lett vissza-térések után, egygyüve ültek a' Rendek, 's a' már el-készült Törvény-tzikkelyeket fel-olvastatták magok előtt, helybe-hagyták, 's ő Felségéhez meg-erössítés végett el-küldötték.

Budá-

*) Innen lehet tökéletteffen meg-érteni egy' tzikkelyét azon kegyes Irásnak, mellyet ő Felsége, Júniusnak 5-dikén botsátott a' Nádor-Ispányhoz, 's a' mellyet közlöttünk már mi, Hírmondónk' első Szakasszában. Az említett tzikkely ez: „Quo, ut tanto securius perfrui possim, putabam Throni splendorem removendum, ut vel inde intelligant Domini Status, se, non ad Regiae Majestatis dignitatem; sed ad Amicum Nationis suae studiosissimum accessisse.“

Budáról, Június' 26 dikán estve.

„Ma végeződék az Ország - Gyűlése, minekutánna bútsút vettek volna előbb egymástól, a' Fels. Királyi Udvar, és az Ország' Rendjei. A' bútsú - vétel így esett - meg: Délutánni ötödfél óra tájban, a' Kir. Palotába gyűltek a' Rendek, 's körül állották a' Trónust, melly ezen hónapnak eleitől fogva emeltetett ottan fel. Tsak hamar meg - jelent a' Királyi Felség, fel - tette kalpagját, 's le - ült az említett Trónusba. Előbb, Kántzellárus Gróf *Pálffy*, egy szép Magyar Beszédet tartott; azután pedig maga szóllalt - meg ő Felsége deákúl, 's szívre - ható ki - fejezéseik között, a' már általa meg - erősített Törvény - tikkelyeket által - adta a' Nádor - Ispálynak, 's igen barátságosan el - bútsuzott a' Rendektől. Fontos rövid - ségű Beszéddel felelt ő Felségének, Primás ő Eminentziája, mellynek végezetével vissza - tért ő Felsége, sok *Ellyen* kiáltások között a' maga szobájába. A' Királyné — ki ezen bútsú - vételt, a' Szálának egyik szegletében készültt néző helyből szemlélte vala, a' két Fő Hertzegekkel együtt — fel - váltotta Fels. Férjét a' Trónusban, 's a' Primás' Beszédjére, rövid, de hathatós Beszéddel válafozott; mellyet sűrű öröm - kiáltások követtek. E' meg - lévén, a' Toskánai Nagy Hertzeg *Ferdinánd'* szállására indultak a' Rendek az ötödik szobába, ki is a' kanapénál lévő asztalotska előtt meg - állott, 's a' Rendek' nevében hozzája intézett köszönetét és jó kívánását a' Primásnak, igen szépen meg - köszönte, és hasonló szives jó kívá -
nás.

nással viszontagolta. Ezután, ki-jött *Jósef* Fő Hertzeg egy oldal-szobából, 's a' testvér Báltya' helyére állván, a' Primás' bútszását rövid Deák Beszéddel fogadta. — A' Kir. Fő Hertzeg Nádor-Ispányhoz fordúlt végre Primás ő Emin. ja, 's a' Haza mellett tett szives fáradozásait ő Fő Hertzezségének kevés, de olytatén igékkel hálálta meg az Ország' nevében, melyeket a' Hazafiúi buzgó indulat adott az ő Emin. ja' szájába. Felelt jó Nádor-Ispányunk is; de a' sok örvendetes kiáltások miatt, a' szavát sem lehetett érteni. Mivel ezen öröm-scénák hamar érték egymást: sok szemekenn lehetett itten látni a' nagy indulásban lévő fziveknek jelenségeit.

A' Kir. Palotából, rész szerént hintókon, rész szerént gyalog, az Ország-Házába jöttek a' Rendek; 's a' mi még eddig meg nem történt, a' Második Tábla' Szálájába gyültek-öszve. Rakva volt ebben az egész folyosó, mind két nemű Halgatókkal. Középe táján a' folyosónak, egy királyi nézőhely szemléltetett. Ebben volt a' F. Királyné, *Ferdinánd* Fő Hgel együtt. Le-ülvén a' Rendek, fel-mettizette Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hert. gsége azon bé-petsételtt Irást, melyet a' Kir. Felségtől vett-által, 's az abban lévő Királyi Végzést, és Törvény-Tzikkelyeket által-adta, felolvasás végett *Somogyi* I élő-Mester Urnak. A' Kir. Végzésnek a' volt az értelme: hogy ő Felsége, a' Rendek által szabadon készítettett Törvény-tzikkelyeket, maga Királyi Nevének alól-írása által meg-erössíti. Ezután, a'

Tör-

Törvényt-zikkelyek olvastattak, mellyeknek száma 22, 's tartott az olvasások majd eggy óráig. Ezen közönséges fel-olvastatás után, tellyes erejű Törvények már most az említett 22 Tzikkelyek. (Ezeknek értelmeket, nagy részént közlöttük már előre; a' mi még közleni való lesz belőlök, el nem mulatjuk meg-irni minél előbb.) Követték a' Kir. Végzésnek, és Törvény-tzikkelyeknek fel-olvasását, négy Beszédek, mellyeket Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége; Pri-nás ő Emin. ja; 's Personális; és Ország-Biró ő Excell. jok mondottanak sok *Ellyen* kiáltások között. — Sajnálom, hogy a' Personális ő Excell. ja' Beszédjét meg nem küldhettem; de ez, nem jött ki nyomtatásban, mivel annak nagyobb része nem volt papirosra írva, hanem a' Mondó Méltóság' szívéből buzgott ki. — Ezen Beszédek' végezetével, vége lett mindennek; 's a' Gyűlés' Tagjai, szereztsés útát kívánván egymásnak, szállásaikra oszlottak.

Ezen a' napon, Gr. *Zichy Károly*, és *Manfredini* Generális ő Exc. jok, a' Sz. *István* Rendjének nagy kerzítjével tiszteltettek meg; *Végh Péter* Tárnok Mester, és *Ürményi* Personális ő Exc. jok, Sz. István Rendje' Komendátorivá lettek; *Fiumei* Gubernátor *Pászthory Sándor* ő Nagysága, ugyan azon Rend kis Keresztjét nyerte.

Június' 26-dikáról, még tsak azt jegyzem meg, hogy midőn a' dél tájban tartott Ülésben a' hadi segítségnek, és honoráriumnak igazságos fel-olvasásáról készült munka olvastatott volna fel: az ezen alkalmas

ság.

sággal elő-fordúlt *Pópai* nevezet, őt fertályokig tartott vetekedésekre szolgáltatót alkalmatosságot. Némellyek t. i. azt akarták, hogy a' *Pópai* nevezet helyébe: *Nem-eggyesültt Görög Plébános* nevezet vétetessék fel. De erre, sokan reá nem állottak,

— — — — Végre, fel-kelt a' *Karlovitzi* Ersek, 's jelentette, hogy inkább maradjon még meg a' *Pópai* nevezet, a' jövő Ország-Gyűlésig; mint sem hogy az arról való hosszas vetekedés által fel-tartóztassék az ő Felsége' indulása; azt mindazáltal ki-kérte, hogy mostani jelentése, semmi kedvetlen következeseknek tsinálására, alkalmatosságul ne vetetessék: minthogy a' *Pópai* nevezetnek el-töröltetését már *II. Leopold* is akarta, 's akarja ezt a' mostan uralkodó Felség is. “

Komáromból, Június' 27-dik napján.

„Ma, éjféltutáni 3 órakor, síp's dobzó serkengette Polgárjainkat a' fel-kelésre, hogy a' felénk közelgetett Fels. Királyné Asszonyunknak tartozott tiszteletet tehesse nek. Őszve is sereglettek négy órára, a' Város-háza eleibe, a' honnan, Városunk' Birájának vezérlése alatt, musika-szóval, 's négy zászlókkal költöztek által, a' Dunán túl lévő Posta ház eleibe. Alig állottak sorba: hát már hirtelenséggel érkezett a' Fels. Királyné ötöd-fél órakor, a' *Toskánai* Nagy, 's *Ausztiai* Fő Hertzeg *Ferdinánd*, és *József* Fő Hertzezzel együtt. Meg-állapodván a' Posta-ház előtt ő Felségek, a' Város' Birája által idvezlő köszöntéssel tiszteltettek; azután pedig jó számú Instántziákat (kérő,

vagy

vagy könyörgő Leveleket) szedett-hé maga a' Magyarok' Királynéja, édes Anyai kegyességgel. Innét, *Atsnak* vették útjokat ő Felségek, néhány Udvari Kisérőikkel együtt. Ugy halljuk, hogy a' múltt estve tíz órakor indultak ki a' Magyarok' ditső Anya-Városából, 's egész éjjel utaztak.

Hazánk' Koronás Királya pedig, ma, reggeli négy órakor hagyta oda *Buda* Városát. A' Nádor-Ispány' lovain jött egy darabot, mellyeket, a' *Bábolnai* ló-nevelő Királyi Majorságból előre el-küldött lovak váltottak fel. Éppen kilentz órakor érkezett ő Felsége *Bábolnára*. Minifter Gr. *Colloredo Ferentz* Ur ült mellette a' hintóban, 's egygyetlen egy belső Inasnál több nem volt vele. A' hintót, M. *Csekonits* Oberfter Ur vezette, a' ki szintén *Kotsig* nyargalt volt a' Kir. Felség eleibe. Mihelyt le-szállott ő Felsége a' hintóból, azonnal a' mén-lovakat vezették ki egyenként eleibe az istállóból, mellyeknek meg-szemlélése után, a' ménesek mellett lévő ezkendős szép tsikókat nézegette-meg. Azonban a' Béresek, egy nagy baglya széna eleibe húsz ökröt fogtak, 's el-vontatták ezt előbbeni helyéről, a' hová rakatott volt öszve a' réten, egy más jó távol lévő baglya mellé, a' melly körül sétálgatott ő Felsége. Ez alatt, elő hajtottak két ménest is, melly merő szilaj tsödörkéből áll, 's ezeket is meg-tekintette a' Fels. Gazda. A' Tsikósok, igen gyönyörködtető látást okoztak az által ő Felségének, hogy ki-fogtak kötéllel két vad tsödört a' ménesből, 's azokra hirtelen fel-kapván, legénye-

nyessen nyargalództak rájtok. Szinte tizeneggy óráig mulatta magát ő Felsége, a' majorság' különkülönbféle szép tárgyainak fzeamlélésében. Mindenütt vele vóltak Gróf *Collorédo* ő Excell. ja, és Oberster *Csekonits* Úr. Hogy a' Kastélyba tért, személlyes audientziát eszközlött nálla a' Minister Úr énnékem. Az audientzia' végezetével, ebédhez ült ő Felsége, Gr. *Collorédo*, és Oberst. *Csekonits* Urakkal együtt. Alig tartott fél óráig az ebédlés. Ekkor, meg-ajándékozta ő Felsége a' Majorság' tselédjeit, 's útnak indúlt, ismét a' Majorság' lovain, mellyek közzül előre is küldettek vólt már el egynehány fogásbéliek. — Örömmel tapasztaltam ez alkalmatossággal, hogy sokkal elevenebb színe, 's nagyobb frissessége vólt ő Felségének, mint midőn *Budára* menttében vala szerentsénk látni *Komárom* alatt négy hetekkel ez előtt. — A' Király' látására öszve-gyűltt Köz-nép, hámúlva nézte a' maga koronás Királynának mind fél gyászöltözetében, minden Fejedelmi tzim, és pompa nélkül való egygyűsűségét, mind pedig kiváltképpenvaló módon a' szegénységhez való Atyai áldott le-botsátkozását; mellyre nézve, úgy néztük 's tiszteltük ezen jó Felséget, mint közzénk le-szállott Isten' Angyalat, és szerető Atyánkat; 's ezer meg ezer jó kívánásokat sohajtottunk utánna. Úgy értettük, hogy a' föld szinén lévő *Báboinai* épület' közepének fel-emelésére, és a' Kir. Fő Hertzeg Nádor-Ispány' mulatozó helyévé lejendő alkalmaztatására, úgy nem különben egy tágas, és egéllzen bé-fedett

ló - iskolának, 's ahhoz meg-kivánsatós épületeknek készítésére, 90 ezer forintokat rendelt ő Felsége, olly hagyomással, hogy még az idén el - kezdődjék az építés; melly ha végre - hajtatik: nevezetes díszére leszén ezen tájnak *Bábolna*; valamint hogy már eddig is nagy halzña vagyon Hazánknek, ezen Királyi Szép Majorságból, ama' fáradhatatlan, és a' Köz - jóra termett *Csekonits* Oberster Urnak munkálódása által. — Fels. Királyunknak említett intézetei is erőssítik azon édes reménységünket, hogy ezentúl gyakrabban tisztelhetjük e'tájon a' Magyarok' jó Attyát. “

Szathmárról, Június' 20 - dikán.

„A' mi Városunk, nyóltz új Katonákat állíta - ki mostanság; de a' melly ki - állítást nevezetes gyilkosság bélyegeze - meg. — Valamelly *Szabó István* nevezetű Legény is egy volt t. i. a' katonaságra ki jelelt több személyek között. Ennek el - fogatása, *Tótsvai Mihály* nevű Tanátsbéli Emberre bízott. Mivel a' Legényt, semmi módon nem lehetett nappal kézre - keríteni: feltette magában a' még - nevezett Tanátsbéli Ember, hogy éjjel menjen reá a' Legényre. Ez, mivel élt már előre a' gyanú - perrel, 's azonban el is szánta volt már magát, a' katonaságon kívül mindenre: szüntelen, töltött puskát, 's éles fejszét tartott a' fekvő helye mellett. Eggy éjtszaka észre veszi, hogy *Tótsvai Mihály* az ajtó előtt áll. Kiált tehát néki belőlről, hogy bé ne merjen lépni a' házba: mert mindjárt agyon lövi. *Tótsvai Mihály* nem gondolt a' fenyege-

tés-

téssel, hanem vakmerőségre vetette magát. 'S mi leve a' következése vakmerőségének? Az, hogy midőn bé-tette volna a' lábát a' küszöbön: úgy lövetett mellyjbe, hogy azonnal le-dobbant, és szörnyű halált holt. A' dühösségben lévő Legény, még ezzel sem elégedett-meg; hanem kapta az éles fejszét, 's azzal egy kanyarító formát vágott a' meg-hóltt' fejéből. Már most, Apjostol egygyütt a' tömlözt' fenekén ül.“

Ns *Közép-Szolnok* Vármegyének *Tasnád* nevű Mező-városában, igen szomorú innep-lések vólt az oda-való Reformátusoknak, a' közelébb múltt hónapnak 3-dikán, Szent Háromság' Vasárnapján. A' mint t. i. dél-előtti Isteni-tiszteleten lettek volna öfzve-gyülekezve a' Templomjokban, fél prédikátzió táján 9-edfél órakor egy rettenetes tsattanás lön, 's a' menykő nyóltz helyen rontott-bé reájok, és ugyan annyi személy-lyekből álló Férjfiakat, Áfszonyokat, és Gyermekeket ütött le. A' Nemes Férjfiak' székéből, négyen hullottak földre, egy *Berekszázi András* nevű ifjú nőtelen Borbél-lyal egygyütt. Ez, a' szék alól kiáltozott, hogy vegyék-fel, mert úgy húzódik-le a' földbe, hogy mindjárt bé kell neki süllyedni. Fel-emeltetett tehát, 's mihelyt a' Templom' ajtajához vitetett, mindjárt magához jött a' friss levegőtől. Azon hevennyiben, az el-esttekhez fordúlt, és két Emberen eret vágott. Az egyik ezek közzül — *Göntzi Dániel* nevezetű — ugyan tsak meg-hólt a' Templomban; a' másik — *Asztalos György* nevű — életben maradott, de nagy válto-zás.

zásban vagyon. A' kiket közelebből ért a' menykő: mind zavarodott elméjüekké lettek. Ezek között a' Prédikátor is, a' ki napjában háromszor is harangoztat. — A' Templom körül lévő zöld burjánokban is, hagyták nyomaikat a' menykövek; de semmi meg nem gyúladt. — Ugyan azon egy tsattanással történt, hogy *Jákob* nevü Kereskedőnek, kinek a' háza a' Templom ellenében lévő úttzában fekszik, egy tyúkját agyon tsapta a' menykő.

A' fenn említett napon, *Magyar Csaholyban* is bé-ütött délután egy házba a' menykő, 's egy öreg renden lévő Asszonyt megfoltzott életétől. Az Asszonnyal együttvölt két Fiai, életben maradtak ugyan; de nagy kinlódások között. Ezen Asszonynak két Férje volt, 's azok is mind ketten menykő-ütés által hóltak-meg. A' másodikat nevezetesen, éppen Sz. Háromság' Vasárnapján tsapta agyon tavaly a' menykő a' toronyban, hová azért ment vala fel, hogy félre verje a' harangokat, 's ezen jel-adás által össe-gyűjtse a' Népet, egy istálló-nak óltására, mellyet a' menykő gyűjtött-meg.

Tasnád körül, a' marha, és sertés-dög (*Ér-Köröson*, főképpen az utólsó) igen uralkodik.

Elegyes Tudósítások.

Bétsbe lett vissza érkezések után tegnap előtt estve jelentek meg ő Felségek először az Udvari Teátrumban: holott a' néző sokaságtól háromszori tapsolással fogadtattak. — Hólnap után indulnak *Frankfurt* felé.

A'

A' F. Magyar Kantzellária, ternap vett parantsolatot ö Felségétől az eránt, hogy venni magához, a' lenni meg - szűnt *Illyriai* Kantzellária Aktáit.

Tegnap tették - le a' hitet, a' Fels. Magyar Kántzellária' Gyűlésében azon Meltóságok, a' kik a' közelébb múlt Ország - Gyűlésén nyertek fogadott Hazafűs got. — Ugyan tegnap eskettetett - fel Gróf *Pálffy József* Ur is, azon új tífztségre, mellyre emeltetett ö Felségétől, t. i. a' F. Magyar Kántzelláriánál való Udv. Tanátsosságra.

A' *Bétsi* Udvarhoz küldetett Török Követ a' múltt Vasárnap vala, 11 és 12 óra között *Ferentz* Királyunknál, bé - köszöntő, 's egyftersmind el is butsúzó Audientzián. A' héten vissza indul *Konfiántzinán* olv felé.

Brüsszelből írják, hogy 800 feből álló szabad Seregünknek, 12 ezer *Frantziákkal* volt verekedések *Austr. Flandriában*. M nekutánna mind el - lövöldözték volna a' miéink a' puska - porokat: kéntelenítették egy ágyújokat az Ellenségnek hagyni, 's magokat vissza - vonni.

A' *Lengyelek* felől az a' hir foly, hogy *Lubari* sántzos táborokat, mellyben 15 ezer Emberek volt, 18 ezer *Oroszok* megtámadták; 's két ezer *Lengyelt* le - ölték, 1500 - at el - fogtak: magok közzül pedig tsupán 800 - at velztettek.

A' *Genúi* közönséges Társaság, olly szoross neutrálitást (részre nem hajlást) fog tartani a' *Frantzia* hadra nézve, mint *Anglia*, *Hollandia*, és *Helvétzia*.

A'
K I R A L Y I F E L S É G'
E N G E D E L M É V E L.

Költ *Bétsben*, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 6-dik napján, 1792.

B é t s.

A' három Fő Hertzeg - Asszony Testvérjei Király ö Felségének, a' *Bádeni* Fördőben (*Bétshez* négy óránnyira) mulatták az alatt magokat, a' míg jó Királyunk és Királynénk a' Magyar Nemzet' kebelében örvendeztek. Június' 28-dikán, bé-jöttek *Bádenből* a' Fő Hertzeg - Asszonyok *Bétsbe*, hogy az ö Felségek' szereztsés meg - koronáztatásokból vett örömöket személlyessen ki - nyilatkoztassák; melly atyafiságos kötelességeknek végzésével, ismét vissza tértek még az nap *Bádenbe*.

A' néhai *Illyriai* Kántzelláriánál Udvari Tanácsosságot viselt Temesvári Püspök, *Petrovits* ö Nsága, a' F. Magyar Kántzelláriához rendeltetett által egy időre (interimáliter) Referendáriusnak. A' nem-eggyesültt Görögök' részéről, Udv. Titoknokká lett a' Fels. Magyar Kántzelláriánál, Arad Vármegyéből való *Tekeli Sabas* Ur. — — Valakik az *Illyriai* Kántzelláriánál szolgáltak, mostani egész fizetéseket kapják mind addig, míg ismét valamelly rendes hivatalba léphetnek.

A' Magyar Kamarához, Kontzipistának neveztetett előbb *Delivuk Márk* Ur, a' mint ezt jelentettük is már Hírmendónknak Y y betűkkel jegyes Darabjában; de hogy vissza érkezett *Bétsbe* a' Kir. Felség, audientziát kért az említett Ur, 's alázatossan emlékeztette ő Felségét azon kegyes ígéretére, melly fzerént méltóztatott volt neki meg-ígérni a' Titoknokságot. Meg akarván a' Felség tartani a' maga Királyi szavát: Titoknokká nevezte, maga keze-írása által *Delivuk* Urat a' Kamarához.

A' Sz. István' Templomának, egészen különös Udvara volt annakelőtte, a' mellynek kapui bé szoktak vala záratni éjtszakára. Ezen kapukat le - rontatta néh. II. *Jósef* Tsászárs, hogy szabadabb járást eszközhessen az említett Templomnak sokfelé szolgáló mellyékein. Le akart rontatni a' Templom' háta megett, egy régi szabású igen rendeletlen sor házát is, melly a' nagy úttzát, mód nélkül keskenyítette. De mivel ezen sor házból jó jövedelem került bé esz-

tendőnként, a' mellytől tehát ugyan annyit be hajtó töke pénznek ki állítása nélkül, nem lehetett meg fofztani a' Templomot: erre nézve mindenkor el-maradt a' *Jósef* *Iszándéka*. Most *Ferentz* Királyunk, fundust mutatott az említett sor háznak le-rontására. A' fundusnak némelly részét maga adja; nagyobb része pedig, azon summából telik ki, mellybe kerültek volna, az ő Felsőége' tiszteletére készítettendő győzedelmi kapuk. — Így áldozza fel a' gyönyörködtető pompát, egy jó Fejedelem, a' köz haszonnak.

A' Török Követ' közelébbi audientziájának külsőségei, tsak abban különböztenek most az előbbeniektől, hogy néhai *Fel. II. Leopold* Tsálszár' és Király' ruháját meg nem tsókolta az említett Követ, midőn eltávozott előle; de *Ferentz* Királyunk eránt meg-tette ezen tiszteletet. — A' bóldogúltt Tsálszárhoz tartott belzédében, nagyobb titulust adott a' Követ a' maga Tsálszárjának, mint a' mostaniban, mellyet *Ferentz* Királyunkhoz intézett. Nevezte t. i. abban a' Török Tsálszárt: az *Ottománi Korona'* tündöklő ragyogvánnyának; a' *Világot* védelmező *Thrónus'* ékességének; *Salamoni Birodalom'* *Fejedelmének*; a' két *Szent Városok'* *Szolgájának*; két tengerek', és a' *Világ'* két részei' *Urának*; *Platóni* böltsességgel, *Feriduni* éles elmével, *Kerduni* buzgósággal, *Dárius'* szemességével, és *Nagy Sándor'* ditsősségével bíró *Hatalmasságnak*; hatalmas, nagy, erős, és rettentő Tsálszárnak; az ő (t. i. a' Követ') nagy kegyelmességű *Urának*, és Szul-

tánjának; Szultán' Fiának; Chákánnak, Chákán' Fiának; Szultán Szelim Chánnak, ezen a' néven harmadiknak; harmadik Ghazi Mustafa Chán Szultán' Fiának; negyedik Ghazi Achmed Chán Szultán' unokájának, és negyedik Ghazi Muhammed Chán Szultán' unokája' Fiának. — Most pedig nevezte azt: Chatem' adakozósággával, Rustem' pompájával, Tsimsid' nagy-lelkűségével, és Chorsid' méltóságával bíró; a' maga nagy lelkével az egész világot befogó, egy Káhremanhoz hasonló nagyságú Uralkodónak; az Ottománi Nemből leg-ki-választottabbnak, és ideigvaló Kalifának; ditsőfféges, nagy, rettentő, és hatalmas Tsászárnak; az ő (t. i. a' Követ') nagy kegyelmességű Urának, Szultán Szelim Chánnak, kinek Országát tartsa fenn az Isten, az utolsó időkig. — Magát nevezte a' Követ: az örökké fenn-állandó Porta' leg-kisfebb szolgájának. — A' Porta' békességes gondolatiról való biztatásnak, illy jó kívánságot vetett utánna: Nevellye a' Mindenható napról napra, a' két Birodalmak között fenn-álló egygyességet, és a' rossz gondolatúaknak álnok szándékjaikat tegye semmivé örökre. — Abban a' Beszédben, mellyet ő Felsége' nevében mondott a' Követhöz Státus-Vitze-Kántzellárius Gr. Kobentzel, e' vólt a' többek között: „Mivel ő Felsége, éppen azon gondolatokkal vagyon a' fényes Porta eránt, mint vólt az Attya, a' boldogúlt Tsászárr: ehez képest, minden kétség kívül vagyon, hogy a' fényes Porta' maga-alkalmaztatásával, tökéletes egygyarányúságban fog lenni mindenkor, a' kötés szerént való, és barátságos
szom.

szomszédi maga-alkalmaztatása.“ — Magára a' Követre nézve, olly ki-nyilatkoztatást tétetett ő Felsége, hogy tellyes teltzése szerént volt annak szép tsendes, és kedveltető maga-viselése. — Minekutánna meg-tsókolta volna a' Követ, az ő Felsége' ruháját: által-adta néki Gróf *Kobentzel*, a' mi Udvarunk' részéről számára készítettett Hit-Levelet. Ekkor, meg-hajtotta háromszor magát a' Követ, 's ki-jött ő Felsége elöl.

Júliusnak 3-dikán dél után, Hertzeg *Kaunitztól* vett bútsút. Valamint ő Felségénél tselekedett volt, úgy a' Hertzegnél is igen érzékenyen meg-köszönte az erántta mutatott betsületet, és tiszteletet. A' Hertzeg által-adta néki a' Nagy-Vezérhez szólló Írást, 's 54 Katona Al-Tisztek által elvitette a' Követ' szállására az ajándékokat, mellyekkel akarta a' mi Udvarunk a' Nagy-Urat, magát a' Követet, és a' Követség' Tisztjeit meg-tisztelni. Allottak ezek: a' bóldogúltt Tsászárnak, és a' most uralkodó Felségnek aranyból készültt, 's arany lántzról függő képeikből; ház-ékességnek való nagy portzellán edényekből, nagy ezüst gyertya-tartókból, aranyozott ezüst tátzákból; portzellán findsákból 's a' t.

A' Török Követ' audientziája' napján, magános audientzián volt Király és Királyné ő Felségeknél, úgy nem különben a' Fő-Hertzegeknél is, Pápa ő Szentsége' Követe Gróf *Kaprára*, a' ki már most Kárdinális. Ezen új Méltóságra lett emeltetéséről, az alatt vette a' Nuntzius, egy Kurir által

Ro.

Romából a' hirt, a' míg *Magyar Ország*on múltak ő Felségek. Mihelyt tehát vissza-érkeztek *Budáról*: leg-ottan magános audientziát kért a' Kárdinális-Nuntzius, és mind ő Felségeknél, mind a' Fő Hertzegeknél bejelentette, hogy őtet Kárdinálissággal tisztelte-meg a' *Római* Udvar. Más nap, két Kamarás Urakat küldött az Udvar, szokás szerént a' Kárdinális-Nuntziushoz, kik által fzerentsét kívánt néki a' Kárdinálisi Méltósághoz.

A' Nuntzius után, az eddig vólt, és az ezután leendő *Velentzei* Követ vóltak audientzián. A' régi, t. i. *Delfini András* Ur el-bútsuzott; az új pedig *Garzoni Agoston* nevezetű bé-közlöntött.

Ugyan ez nap, a' *Spanyol*, *Orosz*, és *Nápolyi* Követeknek is különös audientziájok vólt, 's mind hárman örvendeztek ő Felségeknek, a' magok Udvaraik' neveken.

A' múltt Hétfőn (Jul. 2-dikén) reggel indúlt vissza *Florentziába*, a' *Toskánai* Nagy, és *Ausíriai* Fő Hertzeg *Ferdinánd*.

Király, és Királyné ő Felségek, tegnapi napon reggeli hat órakor indúltak el *Bétsből*, *Frankfurt* felé. *Jósef* Fő Hertzeg is velek ment, ugyan azon egy hintóban.

Az *Ausíriai* Birodalom-béli Postáknak Fő Kormányozója *H. Paar*, tegnapi napon múlt-ki a' világból.

Az *Erdélyi* Fő Kormányshéknél Kontzipistai Tifztséget viselő *Gr. Kálnoki Henrik* Ur, a' múltt Jun. 25-dikén lakta-el a' lakodalmát, *R. Sz. B. Gr. Vagreini Mária Anna* *Gr. Kisasszonnyal*, *Bétshez* tíz mérttföldnyire fek-

fekvő *Mühlbach* nevezetű helységben. Az ifjú Gróf Szüléi: *M. Kálnoki Lajos* Úr, az Erdélyi Fő Kormányfőknél Tanácsos; 's *Blümegen Mária Eleonora* R. Sz. B. Gróf-Allzony: a' Hitveséé pedig, R. Sz. B. Gróf *Vagreini Engel* Kamarás Úr; és *Maria Josefa Mamucca della Torre* Gróf-Allzony.

Magyar Ország.

Primás ō Eminentziája, következő bútsúzó Beszédet tartott a' Rende'k' nevében, Jún. 26 dikán a' Fels. Királynéhoz:

„Majestati Vestrae Sacratissimae, de suscepto more patrio, sui in Reginam Hungariae Coronatione, de singulari sua erga Gentem Hungaram propensione, testataque erga eandem affabilitate, sed vel maxime, quod pro opportunitate apud Regem optimum efficacissimi Oratoris provinciam suscipere dignata fuerit, in medio Gentis Hungariae morari sibi volupe declaraverit, multiplicibus tot gratiae, et amoris titulis devinctissimi universi Status et Ordines Regni Hungariae, Partiumque adnexarum tenerimam referimus gratiarum actionem; sed et una memores acceptorum a Majestate Vtra evidentium documentorum partis illius, quam optimum Cor suum suscipit, de Regis satisfactione, Gentis consolatione: inter praecipuas semper curas habebimus utramque pro viribus nostris curare, et ita conceptae de nobis expectationi correspondere. Jam vero discessurae a nobis Majestati Vestrae, in suscipiendis itineribus, quibusque curis suis, benedictionis coelestis uberta-

ta.

tatem, cum votorum priorum prospero eventu, Augustae Domus incremento ex animo precamur, gratiae, et protectioni suae cum profunda submissione commendati. “

Erre, így felelt Fels, *Mária Theresia* Koronás Királynénk:

„Triste est hoc, quod Domini Status ad me perferunt, devotionis officium, quia finem indicat solatii illius, quo fere mensem unum, in medio eorundem perfruebar: ast minuitur quidem solatium illud, sed non interibit. Comitabitur me ubique, jucunda exacti hic temporis recordatio. Nuncient Domini Status suis, dum lares suos repetent, Concivibus, item Matronis Hungaris, Reginam, Genti Hungariae addictissimam fore, ejus commoda, pro suis censere, atque veram Patriae charitatem, inter primas virtutes reputare. De mea in Dominos Status gratia Regia, ac propensione, hisce securos eosdem esse jubeo.“

Miskoltzról, Június' 30-dikán.

„A' múltt Vasárnap, egy ollyatén 15 esztendő's Legényke temettetett itt el, a' ki, addig jádzott a' töltött puskával, hogy magát ágyon lőtte. Ebből a' szomorú példából is egy letzke telik a' Szüléknek, és Nevelőknek. — A' közelébb múltt *Csáti* vásárról haza felé szándékozván egy Polgári Lakos iffjú Gazda Ember, a' mint ment volna tsónakon, harmad magával a' Tifzán; fel-fordúlt a' tsónak. Ketten könnyű fzerrel lévén, szereintsessen ki-úsztak; hanem

az ifjú Gazdát le-vonta a' terhe a' Tifza' fenekére. Allott a' terhe, egy jó summa pénzből, mellyet szavas marhákból árult a' vásárban, 's a' mellynek egy részze — 20 forint — réz pénz volt. Harmad nap múlva, meg-találtatott az Ember; de a' pénz nélkül. — Nálunk, a' tiszta búzának köble (az az két pozsonyi mérő), 3 forint; a' rozsé 17 garas; az árpáé és zabé pedig 16—17.“

Patajról (Pest Vármegyéből), Júniusnak 30-dik napján.

„Itten az idő meg-essősödött, úgy hogy a' széna-takarításban igen sok hátramaradást, és kárt is látunk miatta. Tsak bé ne tellyesedjék a' Paraszt-Kalendáriomnak azon vélekedése, hogy ha Médárdus' napján esső esik: az utánna következő 40 napokon mindég fog tartani az essőzés.“

Gallitziának, Tarnopol nevű Városából, Júniusnak 20-dikán.

„Ezen hónapnak 16-dikán ment itt kereftül egy Lengyel Kurir Tíft, a' ki *Varsóból* küldetett *Kaminietzbe*, a' *Podóliai* Vajdaságnak fő Városába. Ez, azt beszéltette másoknak is, nékem is, hogy még a' *Lengyelek* és *Oroszok* között valamelly nevezetes nagy ütközet nem történt; tsak az elől álló 's vigyázó Seregetskék puskáztak egymásra, 's mind a' két részről kevesen estek még el. Az *Oroszoknak* parantsolatjuk vagyon, hogy mind a' magok', mind lovaik' eledelekért meg-fizessenek *Lengyel Országban*,

ban, és semmit erővel el ne vegyenek *). Ezeket, azért küldötte bé a' Tsászárné *Lengyel Országba*, mivelhogy, jóllehet ő, az előbbeni Lengyel Konstitutióznak óltalmazására, 's fenn-tartására kötelezte volt magát; még is míg a' Törökkel hadakozott: addig hire nélkül új Konstitutiót állított fel a' Lengyel Király a' Rendekkel együtt, melly Konstitutióra magok se állottak reá némelly Lengyelek, kiknek Fejeik: *Pototzki és Rzevuski* Grófok. Ezek tehát *Péterburgba* mentek, 's úgy festették ott le a' Tsászárné, és Minisztérium előtt a' Lengyel Király', és Ország-Gyűlése' lépéseit, mint erőszakos tselekedeteket, 's azt hitették el a' Tsászárné-

*) Ezt a' parantsolatot, a' Kozákok nem tellyesítik, kikről azt írja hozzánk ugyan tsak Gallitziából egy érdemes Úr: „Az Oroszoknak elől-járó Seregek (*Avant-gárdájok*), melly mindég Kozákokból áll, még Májusnak 18-dikán által-ment a' Nyisztra-vizén *Ukrájniába*, 's *Murafa* nevezetű Városnál öszve tsapott valamelly *Narodovi* (*Nemzeti*) Lengyel Lovassággal. Ez, tartván tőle, ne hogy nagy erejű segítségé találjon érkezni az Ellenségnek, hátra vonta magát. A' Kozákok azonban neki estek a' Városnak, 's azt derekassan fel-rabolták: mivel a' Kozák (*Tatár*) Nemzetnek olly tanúlth mester-sége már a' rabolás, mint a' jó *Tsizma-diának* a' tsizma tsinálás.“

nével, hogy a' Lengyel Nemzetnek nagyobb része meg nem elégszik az új Konstitúzióval; melyre nézve, kérték is egyszersmind a' Tsászárnét, hogy állítsa - vissza a' régi Konstitúziót. — Annál nagyobb örömmel hajlott ezen kérésre a' Tsászárné, mivel a' régi Konstitúzió szerént ő uralkodott valósággal *Lengyel Országban*, nem a' Lengyel Király, vagy a' Rendei *). Ez az eredete, a' *Lengyelek* és *Oroszok* között támadott hadnak; mellynek folyamatjáról én örömetstírnék is nem is: mert tsupa hallomásra olyan dolgokat meg - írni bajos, mellyek nehezen férnek az Ember' fejébe. Most, ismét azt beszélik a' *Lengyelek*, hogy *Ukrajnában* 500 Emberek esett - el, *Kosztjuszko* jeles Generálisokkal együtt. Az *Oroszok*, tsak 150 Embert vesztettek. Ezen történetből vett szomorúságokban, a' vigasztallja még is a' *Lengyeleket*, hogy az említett 150 *Oroszokkal* együtt Gen. *Branitzky* is elesett, a' ki keze lába volt Gróf *Pototzky*-nak. (Ez a' Gr. *Branitzky*, néhai H. *Potemkin*' Unokáját tartotta Feleségül, a' kire szállott egy része, a' Hg. *Potemkin*' gazdag örökségének.) — Esküvéssel állítják a' *Lengyelek*, hogy ha a' *Bécsi*, és *Berlini* Udvarok nem fogják őket bántani; 's tsupán az

*) *Valamint Svéd Országban is, 1772-dikig, a' midőn t. i. a' meg - öletett Svéd Király III. Gustáv más lábra állította az Igazgatás' formáját.*

az Oroszokkal kell nékiek viaskodni: úgy, nem félnek a' hartz' ki-menetelétől.

A' *Lengyel Ország* Gyűlés, együtt marad, a' mostani zavaros körülállásokban is; hanem ugyan tsak félbe szakasztotta az Ülés-tartást Májusnak 30-dikán, és a' had' idején meg-kivántató tellyes hatalmat által-adta a' Királynak, az egy Békesség-kötésen kívül. Most, *Kis Lengyel Ország-nak Dubno* nevű Városába jött a' Lengyel Király.

A' *Gallitziai Kormányzék*' Elölülője, Gróf *Brigido*, kit még a' bódogútt Fejedelem hivatott vólt, bizonyos dolgok végett *Bétsbe*, ezen hónapnak 16 dikán érkezett-vissza *Lembergbe*, 's a' jövő Augusztusnak 6-dikára, *Lembergbe* parantsolt minden Kerületbéli Fő Kapitányokat. Oda rendelt a' Fő Hadi Tanács is, éppen azon napra minden Oberster Urakat, a' kik *Gallitzia*ban vagynak. “

Párisi botránkoztató történetek.

Despotának neveztetik az ollyan Uralkodó, a' kinek tselekedeteit, egyedül a' maga kénnye, 's tetszése kormányozzák. Nints nagyobb Despota a' Világon, mint a' szabad Izájára botosított Köz-nép. Lábai-val tapodia ez, az Isteni, 's Emberi Törvényeket; se igazság, se illendőség meg nem tartóztatja ezt, hogy széltire fel ne áldozzon mindent a' maga vak indulatainak. Nagy példáját látjuk ennek, a' *Frantzia Országi*, és különösen a' *Párisi Népben*, melly a' *Jakobinusok*' maszlagjától meg-részegedvén, minekutánna egyfszer a' Király felett-valónak kezd-

kezdte magát, igen gorombául képzelni: tudjuk, mitsoda rendeletlenségeket, 's erőszakoskodásokat követett - el. Szörnyűség, még csak olvasni, 's hallani is, a' mit Jun. 20-dikán vivének most újra véghez, sok ezer fegyveres Férjfiakból 's Állzonyokból álló *Párisiak*, kik elsőben a' Nemzet-Gyűlése' Palotájába mentek, 's kemény hangon adatták ott elő egy Szószollójok által, hogy a' Frantzia Seregek, és az *Aureliánumi Fő-Törvényszék* semmit se tsinálnak; továbbá, hogy utolsó szavok nékiek a' mostani; és a' Konstitúzió' tellyesedéséig le nem teszik a' fegyvert. A' Nemzet-Gyűlése' Palotájából még nagyobb számmal rohant már a' fel-fegyverkezett gyülelészség, a' Királyi lakó hely' külső kapujára, 's azt bé-rontotta. A' belső kapunál, ellent-állott néki egy darabig a' Nemzeti Gárda; de parantsolatot vett, hogy csak botsássa a' Népet; 's felnyittatott előtte a' Király minden ajtókat. Meg-látván ez a' vad sokaság a' Királyt, kérte hogy erőssíttse-meg azon két Végzéseit a' Nemzet-Gyűlésének, mellyeknek egyike: a' Polgári-Esküvéssel meg nem esküdtt Papok ellen; a' mások pedig, húsz ezer Nemzeti Gárdistáknak, *Páris* mellé-való gyűjtése eránt hozatott. Valami lizerentsétlenség csak ugyan nem érte a' Királyt, és ezt, rész lizerént maga bátor fel-találásának lehet tulajdonítani, ki is, fejére tévén az úgy neveztetett *veres sipkáját a' szabadságnak*, fel-állott egy székre, 's úgy kiáltotta: *Éllyen a' Nemzet*; rész lizerént pedig azon

hat

hathatós intéseknek, melyeket néhány jelen lévő Nemzet - Gyűlési Tagok tettek a' Néphez.

Az elme - háborodásnak erőszakos orvoslása.

A' múltt Májusnak 22-dikén költt *Lisbonai* Levelek ízerént, midön látná Doktor *Villis*, hogy a' *Portugalliai* Királyné körül el - követett mindennemű törekedéseinek se lehetett még eddig az a' foganatja, hogy állandóul helyre hozhatta volna a' beteg Királyné' elme - béli épségét: végre egy ollyatén kemény eszközt akar még megpróbálni, a' millyennel gyakorta hasznosan élt már más hasonló betegek körül. T. i. *Quelus* nevezetű királyi mulató helyben, a' hol tartózkodik a' Királyné, vagyon a' kertben egy nagy tó. Ebben egy fa alkotványt építtet, melly különbkülönbféle mesterséges kélzítésű szobákból fog állani. Ezek között bé - vitetik egy szobába a' Királyné, 's leg - ottan fel - nyittatik az egéllz épület, olly formálag, hogy a' Királyné véletlen le - esik a' tóba. A' leg-jobb úszók, és buvárok, ott lesznek már kélzen a' tó körül, hogy tüstént ki - fogják a' vizből ő Felségét.

Elegyes Tudósítások.

A' *Pétervárodi*, *Bródi*; és *Grádiskai* Regementek, a' múltt Hónapnak 14-dikén és 22-dikén masiroztak által bataliononként *Alsó - Karinthiának*, *Völkenmarkt* nevű Városán. — A' *Mihálovits* szabad Seregének első osztálya, Jun. 26 dikán érkezett *Stájer* Országának *Márburg* (*Manchpurg*) nevű Vá-

rosába. Azt írják felöle, hogy áll: Szerbiaiakból; Bosznjakokból, Horvátokból, Magyarokból, és Németekből, kik úgy néznek ki, mint meg annyi Oroszlánok: de azonban a' Katonai rendelkezéseket jól meg tartják.

Ausiriai Flandriának

Courtrai (Cortnick) nevü Városa, a' Frantziak' kezében vagyon.

Alig van most valami, nagyobb változás alá vetve az Ég alatt, mint a' *Frantzia* Ministérium. — A' múltt esztendő Decemberének 7-dikétől fogva, ötödik Had-Minister már a' mostani Fr. Országban. A' hires *Dumurier*, minekutánna öt napokig birta volna a' Had-Ministerséget: tanácsosabbnak tartotta azt le tenni, mint tovább is viselni, a' Nemzet Gyűlésének, és a' Fő Hadi Vezéreknek ellenére. *Lafayette* Fő Hadi Vezér, a' Nemzet Gyűléséhez bocsátott Irásában örömet jelentette a' *Dumurier* Úr' tselekedetén, mivelhogy eddig is igen sok károkat tett már ez úgymond a' Had folytatásra nézve. Kéri egyúzersmind *Lafayette* a' Nemzet Gyűlését, hogy rántsa meg a' zablát a' *Jakobinusok* szájában, kiknek álnok törekedéseik, nem tsak a' Királyi hatalomnak le rontására tzeleznek, a' melly pedig a' Konstitutzión fundáltatott, hanem magából a' Nemzet Gyűléséből is tsúfot akarnak azoküzni.

A' nagy Uraságok' Magzatjaik mellett, szint' úgy Frantzia Nevelők voltak ez előtt az *Orosz Birodalomban* is, mint más Országok.

gokban; hanem a' múltt Májusban olly parantsolatot adott - ki a' *Pétersburgi* Udvar, hogy a' született Frantzia Nevelők mind elbotsáttassanak az Udvarokból. — Ugyan Májusban adatott - ki az a' parantsolat is, hogy *Pétersburgba* egy Frantzia se merjen bé - menni. Más helyeken tartózkodhatnak; hanem kötelesek lesznek, minden héten bébizonyítani a' Magistrátusnak: mi dologban járnak? és ha egy helyből, más helybe akarnak menni: mindenkor Katonaság fogja őket kísérni, 's a' Magistrátusnak általadni.

A' *Spanyol* Ministérium, minden módon gazdálkodik. Ugyan ezen szándékból akarja most vissza - hívni *Olasz Országból*, az ott tartózkodó *Spanyol* Exjesuitákat; mivelhogy az ezeknek járó fizetések által, nagy summa pénz ment - ki minden éltendőben *Spanyol Országból*.

Kérettetnek az ollyan Érd. Olvasók, a' kiknek eddig vagy egészen ingyen jártattuk Hírmondónkat; vagy tsak a' posta - pénzt kívántuk tőlök: hogy most, és ezentúl a' posta - pénzt — két forintot — általán - fogva fel - küldeni méltóztassanak; mert terhes költségeink tellyességgel nem engedik, hogy mi fizessük - le érettek a' posta - pénzt az idevaló Fő Posta - Hivatalnak.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak*, Július' 6-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

Az Ország' kívánságaira adott kegyes válaszeit *Ferentz* jó Királyunknak, így köszönte - meg a' *Rendek'* nevében Primás ö Eminentziája Jún. 25-dikén:

„Iterum, atque iterum, ad Majestatem Vestram properantes Status et Ordines Regni Hungariae, Partiumque adnexarum, qui faventissimis ad fiduciales Propositiones Suas impetratis Majestatis Vestrae Sacratissimae Resolutionibus, genuino animi candore declarationibus, in communi, et Individuo, singularia acceperunt Gratiae, et aequanimitatis Regiae solatia, non potuerunt subsistere in reddita justissimis Titulis Suae Serenitati Regiae Palatino suo Gratiarum actione; Cujus Consiliis, directioni, et mediaioni, felicem memorabilis Diaetae decursum debent; verum sincero flagrantibus desiderio, hos gratitudinis, et consolationis suaesensus de plenitudine cordis in Sinum Majestatis Vestrae effundendi, cum voluptate explent publicam contestationem suam, quod eam Majestas Vestra Sacratissima, Benigne suscipere dignatur: addit Gratiā Gratiis, quas demerendi, posterisque Nostris conservandi, ubi nobis modus fuerit, cumulum felicitatis Nostrae attigisse solatio pleni profitebimur.“

Erre, így felelt a' Királyi Felség:

„Hoc, quod Domini Status nunc ad me perferunt gratitudinis Pensum, maxima me afficit voluptate, quamvis jam majorem in animo meo excitare haud possint, quam jam tunc senserim dum genti huic, mihi

adeo dilectae benefacerem. — Haec Regiae Dignitati juncta benefaciendi Potestas, reddit mihi Fasces Imperii longe gratissimos, et si Gentem a Dominis Statibus metiar: video ad exercendam hanc potestatem amplissimum mihi in hoc Regno aperiri campum, majoraque adhuc inde animo meo praeparari solatia “

Fels. Királyunknak, a' Rendekhez Jún. 26-dikán tartott Bútsúzó Beszéde:

„Feliciter transactis hisce Comitiis, Vobis Domini Status gratulor, mihi autem gaudeo. Vos cuncta, quae jure optavistis, estis consecuti, et, si quae adhuc, ad Vestrorum pro Salute publica Votorum cumulum desiderarentur, de iis tempus, rerumque adjuncta melius providebunt. Mea certo vota expleta sunt; nihil enim mihi erat optabilius, ac animos Gentis hujus, mihi devincire, et horum possessione me jam locupletatum, mihi blandior. Opulentior longe, ac veneram, meas repeto germanicas Ditiones: non Ego hic subsidia, genere per Vos, Domini Status, oblata intellico; ea non sunt mea, sed Reipublicae. Quod meum est, et in cujus possessione maximam repono gloriam, illud sunt animi vestri. Regnum accepi haereditate, sed amor, ac fiducia vestra, meum, vestrumque opus sunt. Nihil ego de meo illo candore, de ardentissimo communis Patriae nostrae, commoda provehendi studio, quae vos his Comitiis satis intellexisse arbitror, unquam dimittam: eadem a vobis, Domini Status, mihi polliceor. Animabit vos continuo publicus ille spiritus, cujus luculenta
adeo

adeo dedistis hisce Comitibus documenta. Spargite Spiritum hunc, velut verum Patriae Genium tutelarem, inter Concives vestros: nunquam Patriae tamdiu consulatur, donec quisque Civis ita animatus haud fuerit, ut sua semper privata, communibus popularium suorum commodis posthabeat. Ego conceptam e vestra, mecum tractandi ratione satisfactionem, verbis exprimere haud possum: exprimam illam melius factis, gestisque meis. Referte Domini Status et Ordines, Concivibus vestris, in quorum sinum estis remeaturi, salutem a Rege, et Amico vestro; referte sanctam illam promissionem, quod memor semper, nuncupatae per me Fidei, Legum sim futurus fidelis Custos, et Exequutor.

Trado hic Dilectioni Vestrae, Serenissime Domine Regni Palatine, et Frater mihi perdilecte! Leges his Comitibus perlatas, meaque Regia Sanctione jam roboratas. — Referat solita haec Expeditio, uti Legum, ita initi etiam Regem inter ac Populum, arctissimi Nexus Tabulas, praebeatque Testimonium, quam fide illibata Dilectio Vestra Munus suum, e manibus Dominorum Statuum, Regisque adnutu acceptum, gerat.

Dolorem, quem nunc sentio, dum fideles Status a me divelli conspicio, emollit certitudo illa, quod post tempus haud ita longum, eorum iterum praesentia recreandus sim; quos salvos, et incolumes ad sua redire cupio, atque Gratiam, et Benevolentiam

tiam meam Regiam, tam universis, quam et singulis, hisce benignissime confirmo."

Erre, így válaszott Primás ö Eminen-
tziája:

„Diaetam, a gemina, Regis optimi, Reginae amantissimae Coronatione solennem, a comparata Nobili Genti Hungariae, cum relevatione aliarum in sustinenda Majestatis Vestrae securitate, et dignitate, devotionis, et obsequii gloria memorabilem, tenerrima erga Majestatem Vestram gratitudine praeparatam, cum ejus inchoatione luculentissimo Regiae fiduciae documento fundatam, sollicito ejusdem a Statibus Regni recipiendae studio animatam, ingenuo Regis animi candore decurrentem, cum cumulata Majestatis Vestrae Sacratissimae satisfactione, Statuum et Ordinum consolatione dandi hodie solidissimo Legis, et Fidei sigillo utrinque firmari, jucundissimus profecto mutuae felicitatis eventus, quo pretiosior haec Europae universae respectabilis, intima Regis, et universorum Statuum unio inde secuta, omnis retroactae aetatis exemplum, quoad modum, et omnia adjuncta transcendens, prompta auxiliorum nostrorum, et efficaciter impendendae operae determinatio. Eo intensiori sollicitudine adnitemur mutuam felicitatem, et gloriam nostram ampliare, et posteris nostris consecrare. Jam vero a Latere Majestatis Vestrae Sacratissimae ad curas Sacri Romani Imperii, aliarumque Ditionum suarum advocatae, vel inviti avellendi, prosperos itine-

rum suscipiendorum, omniumque institutionum suarum successus ex animo precamur, sed et una ex corde optamus, ut Majestatem Vestram feliciter reducem ab exteris curis relevatam in sinu Regni sui haereditarii, et frequentius, et diutius in amoenissima nobis propitiae Reginae nostrae *Mariae Theresiae* societate venerari, et utrique Majestati, Augustaeque Domui continua devotionis nostrae, et amoris documenta dare possimus. “

Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hertzezségének; Primás ő Eminenciájának; és Ország-Birája ő Kegyelmességének az Ország-Gyűlésének utolsó Ülésében tartott Beszédjeik. — Első Beszéd, a' Nádor-Ispányé; második a' Primásé; harmadik az Ország-Birájáé:

Első Beszéd.

„Acceperunt Domini Status et Ordines, per Articulos jam Sanctione Regia firmatos, novum, idque irrefragabile, Fiduciae, Benignitatis, et Amoris Regis Nostri, Dilectissimi Fratris mei, erga Gentem Hungaram monumentum; sed et diffiteri nequeo, vicissim reciprocae Fiduciae, dilectionis tenerimae, per Dominos Status et Ordines, hacce Diaeta uberrima optimo Principi data esse documenta, ita ut merito de rebus nostris feliciter, et cum plena omnium animi satisfactione gestis gratulari nobis valeamus.

Ardui quidem erant labores pro temporum arctitudine, in quibus perficiendis D. Status et Ordines, tam alacriter, tantoque cum zelo desudarunt; sed et dulce laborum

suo-

suorum tulerunt proemium, gloriam enim Genti Hungariae, firmitatem Constitutioni majorem, Fiduciam, et Amorem Principis sibi plene conciliarunt, auxerunt, perennem reddiderunt.

Felix hocce inter Regem, Gentemque Hungaram vinculum, nulla umquam aetate labefactandum confido; ego certe partibus meis non deero, ut illud quotidie, magis magisque constringatur, et in Gentem nostram, cui me tam arcte, et tot titulis conjunctum intime gratulor, omnis illa, qua sub umbra firmae Constitutionis frui, quae a pio, justo, Gentisque amicissimo Rege sperare licet, dimanet felicitas. Non dubito tunc, ubi, quod toto exopto corde, ad lares suos salvi, et incolumes redierint, popularibus suis, felicitatis illius praesagia, quam certo sibi polliceri possunt, vivis adumbraturos coloribus, atque animi satisfactionem, tenerum illum amorem, quem optimo Principi testati sunt, in corda omnium transfusuros.

Quod dum fore plene confido, omnes, et singulos certos, securosque facio, me semper illum diem, inter felicissimos vitae meae numeraturum, quo seu omnibus, seu singulis, amicitiae, benevolentiae, et propensi animi mei specimina edere potuero.

Második Betzéd.

„Cum inchoatione Diaetae, Regis optimi providentia et sapientia, divisit in tempora, alia, que sub ejus decursu superata, alia ad opportunitatem temporum relegata voluit. Regiam secuti Inviatorem, quo eidem ob-

strin-

stringimur obsequium explevimus, et suam promeriti sumus complacentiam. Quo nos ultro rapuit, urgenti, locatae in Regis *Francisci* justitiam, et aequanimitatem fiduciae stimulo intensus optimi Regis amor, cui totus corda nostra, sensus nostros occupavit: magnificus est nobis Indolis Hungariae jam in Naturam versae, aliis inexpectatus, caeterum promptissimus semper effectus. Et, ecce Inclyti Status et Ordines in compendio ab utriusque Majestatis *Francisci*, *Mariae Theresiae* Coronatione sollemnis, ab eventibus memorabilis *Diaetae* versus et exitus, Vestrum jam est Patres conscripti, edita Corporis Legislativi Decreta, ad communem Regis et Regni felicitatem, cum Nominum Vestrorum in Benedictione perenni commendatione ad effectum sua deducere legalitate et efficacia.

Occupet pro momento cujuspiam animum in ardius occurrere solita cogitatio: hic labor, hoc opus est; reminiscatur una: cui datum est velle, datum etiam posse necesse sit; ne toto suo cadat merito inefficax bona voluntas. Adjuti Regis providi Justitia, Benignitate, Candore; Palatini Nostri vigilantissimi, propria opera, consiliis, mediatione; Excelsorum Dicasteriorum in communi, et eorum Praesidium secundatione, in Regem, et Gentem fide mutua; Excelsorum Procerum, et Statuum, Ordinum universorum voluntate, constituimus gloriose terminatae *Diaetae* decreta. Eadem subsidia, decretorum effectuationem promovebunt; notus caeteroquin communis, per uni-

universos Comitatus dispersorum Concivium nostrorum de Rege *Francisco* sensus, infusa in eum fiducia: tantum dignetur Sere-
nitas Vestra Regia, discessuros ad propria Status et Ordines, in communi et individuís, etiam absentes protectione sua, et gratia fovere, cui Nos ad unum omnes innixi cominendamus. “

Harmadik Beszéd.

„Altera jam nunc vice obtingit mihi provincia, ut nomine Excelsorum Procerum, Inclytis Statibus et Ordinibus pro collatis tanto cum fervore nobiscum in unum studiis, pro arctissima omni sollicitudine conservata animorum unione, pro invicta, neque laborum mole, et gravitate labefactata patientia, grates publice referre valeam.

Indefessis his studiis plurimum debemus nos intra tam breve temporis spatium, ea, quae nos perfecturos vix sperare poteramus, peregis-
se, nosque res nostras cum optimo Rege de facie ad faciem, de ore ad os ita conficere potuisse, ut nulli parti in hisce rerum adjunctis, vota, aut desideria superessent, quae non plene adimpleta forent.

Nos, Majorum illorum Progenies, qui vitam et sanguinem pro Regibus suis fuderunt, qui ad Constitutionem suam, sartam et tectam servandam extremas sacrarunt vires, non possumus non gloriari, ea per nos et hacce Diaeta acta esse, quae, dum Orbi universo intemeratam Gentis Hungarac erga optimum Regem fidem testatam reddunt, una Constitutioni nostrae novum robur atque

con-

contra omnes Inimicos inpenetrabilem addunt clipeum.

Vidit oculis, hausit auribus, sensit in praecordiis suis pientissimus Rex noster, quam suave sit esse idolum Gentis Hungariae, cujus studia, in tuendam Patriam, tenerrimus in Principem suum amor, nullis se sinet concludi limitibus.

Quis amplius de Gente nostra sinistre vel cogitare audebit, quae in tot Regiis Principibus, in Augusta Regina nostra, in corde ipso Regis optimi tantos habet Defensores, ut invidiam ipsam, quo Regi placeat, amorem simulaturam, nec dubitari valeat.

Tantis sub alis revertamur ad propria tuti, et quieti corde. Fruamur jam partis per nos, donec iis etiam, quae ad cumulum felicitatis nostrae deesse pone viderentur, uberius in maturam deliberationem sumtis, et excussis, nos iterum conjunctos revidere, atque ultimam unitis cum Rege Nostro, cum Patre Nostro Dilectissimo consiliis, operibus nostris manum imponere licebit.

In quantum tenues vires meae, laboribus multis jam jam attritae, fiducia tamen et consilio Excelsorum Procerum et Inclytorum Statuum et Ordinum suffultae suppetent, eas cum extremo vitae meae spiritu, felicitati charae Patriae meae, votis et desideriis Regis Nostri nonnisi ad eandem tendentibus, dicare, semper Gloriae mihi ducam, pro unica mercede reputaturus, si indefessorum studiorum meorum memoriae, in cordibus bonorum Patriae Civium locum quempiam dari conpertus fuero.

Az itt következő Deák Versezetet előbb
 óhajtottuk volna közleni; de, ölzve tsopor-
 tozott foglalatosságaink meg-gátolták abbéli
 igyekezetünket. Hisszük azonban, hogy most
 is azzal az indulattal fogják azt venni Érd.
 Olvasóink, mint vették volna két hetekkel
 ez előtt: Festiva Vota

Pro incolumitate, felicitate, et longaevitate
 Serenissimi, ac Potentissimi Domini
 Archi-Ducis Austriae

FRANCISCI PRIMI,
 Dum Is in Hungariae, Dalmatiae, Croatiae,
 Slavoniae, Galliciae, Lodomeriae, Ramae,
 Serviae, Cumaniae, et Bulgariae Regem
 Apostolicum, in *Budensi* Metropolitana Arce
 solenni cum ritu, et pompa, die 6-ta Junii
 Anni 1792. inauguraretur; nuncupata a
Michaelle Tertina,

In Regio Miskoltziensi Gymnasio Poeseos
 Professore Publico Ordinario.

*Diem, Domine, quo servasti Imperium,
 dum suscipis, quanta mereris, laetitia cele-
 bravimus, precati Deos, ut te generi humano,
 cuius tutela, et securitas saluti tuae innisa
 est, incolumem, florentemque praestarent.*

Plinius L. X. Epist. LX.

Elegiacon.

Te, Spes Hungariae nova, quo Gens nostra
 superbit

Patre novo Patriae, Delicioque suo,
 Te, Decus Europae, *Francisce*, Columna
 praealta

Austriacae Stirpis, Rex deamande canam!
 Tu mihi Carmen eris! tua Nomina tollet ad astra
 Musa, Coronato candida vota ferens!

Illa

Illa Diem laeta hunc annalibus inserit, atque
 Inscribit Tabulis fulgidiore nota,
 Quo memor Augustae Fidei, tum Legis Avitae
 Conscendis solium more modoque Patrum.
 Sicque *Fide et Lege* haeredes diducere habenas,
 (Ut pactus fueras) occipis Adveniens;
 Et recreas Praesens Gentem Tibi ter
 redamatam,

Quae dicat obsequiis pectora prona Tuis.
 Atque hinc Nobilitas, Proceres, Populus,
 Tibi debent

Plurima: debebunt postmodo plura tamen;
 Postquam (quae latis mundum circumvolat
 alis)

Gloria vulgabit Gesta futura Tua.
 Jam caput, incinctum sacro diademate, tollens
 Legitimus Princeps sceptrumque tronumque tenes.
 Nunc superest, pulchris frontem ut virtuti-
 bus ornes;

Nec poteris serto nobiliore frui,
 Haud secus et reliquis documento Regibus
 esse:

(Quos longe post Te linquis honore prior)
 Quod bene Majestas, Virtus, et Amor
 populorum,

Imperium unius figere corde queant.
 Namque ut Palma magis, vel vitis cara videtur
 Maturos fructus quae tulit ante diem:
 Mascula sic juveni veniens e corpore virtus,
 Humanis oculis gratior esse solet.

Illa eadem Tibi gratatur mea Musa favorem,
 O *Buda!* Augusto clarior Auspicio.

Defuit hoc unum decus: hoc FRANCISCUS
 adauget

Ornatu prisco Templum vetusta Tua.

Spon-

Utque etiam haec faveant Tibi, vis? Ache-
ronta movebit

Ille Domus Vindex Hungarus Austriacae!
Hunc, hunc, crede, Tibi fidum Genium
dedit unum

Conscia divinae Virgo Sibylla notae.
Hunc ergo foveas: illius Jura tuere,
Et Libertatem; quam tenet ipse vigil!
Sospite Te, Princeps, Regum cum Relli-
gione,

Plebs cum Patricio, sospes et omnis erit.
Magnus eris seu Pax, seu trux Bellona
placebit;

Utraque quando subest foedere juncta Tibi.
Si licet ex paucis actis censere futura,

Non Tibi non vanis plaudimus auguriis.
Quam *Mars* ipse Tuis sub signis gestiat esse,
Testatur caesus *Francus* ab *Austriacis*.

Hic rationis egens, et veri luminis experts,

Ipsi qui flagrat demere sceptris *Jovi*,
Omnia pollicitus sibi concessura; priori
Hem quam dissimilis concidit una alapa!
Hunc Tibi servarunt Superi, *Francisce*!
triumphum;

Quid non sperandum talibus auspiciis?
Persequere, o Princeps! profugum; compe-
sce petulcum,

Persequere! ut casu lubriciore ruat;
Hungaricam ut Majestatem non temnere
discat,

Serius et sapiat turba superba Phrygum.
Arridet (faustum terris, et amabile Nomen)
Pax? *Francisce* Tua est; flectit Oliva
comas.

Cedunt arma *Toga* e, *Fortunae* semper
amicae, Et

Sirba mentte után Fiai így tesznek,

Mindnyájan kezekbe nagy ásókat vesznek,
A' szöllőt egészen négy izben fel-hánnják,
'Testek' fáradságát egy tseppet se szánnják
A' szőlőbe rejtett kintset meg nem lelték,
De munkájok' bérét tsak ugyan meg-
nyerték :

Mert a' szöllejekről bőven szüreteltek,

Es sok üres hordók borokkal meg teltek,
Attyok' mondásának most értik velejét,

Hogy kiki dolgozza serénnyen szöllejét.
Így izzadásoknak hafznát ekkor vettek.

Midön boraikat a' pintzébe tették. —

Más drága bányáknak ritkán van ideje,

Szántás hát a' pénznek az igaz kút-feje.

Alá-való Ország, 's közel enyészete;

Hol a' Kapálónak nintsen betsülete.

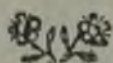
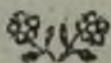
Első Versei ezek, *Tóth István* nevezetű tanuló Ifjúnak, a' ki a' *Pesti* Gymnásiumban tökéletesíti magát a' Magyar Nyelvben és Litteraturában, Erd. Professzor *Endrödy János* Úrnak bölts oktatásai, 's maga szorgalmatossága által.

J e l e n t é s e k.

Kassáról, mintegy 14—15 esztendőekkel ez előtt, el-ment vándorlani *Krisztián Sámuel* nevezetű Borbély-Legény. Már négy vagy öt esztendőktől fogva, semmi tudósítást nem vesznek tőle az Attyafiai; 's nem is hallottak egyebet felőle, hanem hogy a' valóságos nevét el-változtatta, 's *Komjáthi Sámuelnek* hivattya magát. Az édes Anyja a' múltt Októberben meg-lőtt, 's arról maradt öröksége várakozik reája. Mihelyt tehát

tehát ezen tudósítást vészli : siessen vissza *Kassára*. Kérettetnek mindenek , a' kik valamit tudnának felöle , hogy ezt értésére adni ne terheltesse nek.

Vasváron (Vasvármegyében), igen nagy szereztsétlenség történt a' múlt Május Hónapnak 23-dik napján. Tűz támadt t. i. hajnalban 3 óra után, a' Gróf *Festetics György* Ur' kortsma-istállójában. Mivel iszonyú nagy szél vőlt: egy óra alatt 18 házak, 7 pajták, istállók 's a' t. lettek hamuvá. A' meg károsodttak között vagyon az oda való Posta-Mester Ur is — egy érzékeny szivű, és köz-jóra termett érdemes Hazánk fia. — Egész épületje, melly 27 ölnyire terjedt, 's a' házi és mezei gazdasághoz való minden készületeivel együtt lángok' prédájává lett. A' Hitvese, tsak egy izoknyát vehetett magára, 's úgy szaladt ki, öt Gyermekével együtt a' tűz alól. — Ezen keserves kárvallást nem tsak úgy közöljük, mint szomorú újságot; hanem mint egy olyan tárgyat is, melly mindent, a' ki Ember, Keresztyén, 's jó Magyar; és telik tőle a' segedelem: at kárvallottak eránt való munkás szeretetnek gyakorlására buzdíthat.

A
K I R A L Y I F E L S É G
E N G E D E L M É V E L.

Költ Bétsben, Szent Jakab-Havának (Júliusnak) 10 dik napján, 1792.

B é t s,

Koronás Magyar Király és Királyné ő Felségeknek, *Frankfurtba* való bé-menetelek, ezen folyó Július hónapnak 11-dikére; *Prágában* lejendő meg-koronáztatások pedig a' jövő Augustusnak 11 dikére vagyon határozva.

Personális Ürményi József ő Kegy. sége, Státus-Referendárius Bárá *Spielmann* Urral távozott *Frankfurt* felé, a' kinél volt ugyan csak szállva is el-indulások előtt.

Temesvári Püspök, *Petrovits* ő Nsága, tegnap jelent-meg először a' F. Kántzellária' Tanátságában.

D

Ugy

azt bizta a' Vármegye, hogy dolgozzon egygy olly munkát, mellyben *Máramarosnak* nagysága, fekvése, határai, vizei, lakosai, állatjai, plántái, egy szóval, valami tsak ennek polgári, ekklésiai, 's természeti esméretére meg-kivántatik, helyesen elő legyen adva. — Sajtó alá bootsátotta már * is az *Éhség'* Hístóriáját, melly igen természetes Magyarsággal készültt Versekből áll. — Az élet' árra, szállott ugyan sokat alá *Máramarosban* is; de a' másutt való árrtól igen messze jár. A' szép búzának vékája most is el-megy 17—19 garason; a' tengerié 14—15 garason. A' marha húsnak fontja 4 kr.; a' bornak ittzéje 8, sőt 12 kr. is: pedig soha annyi hegyallyai bor *Szigeten* még nem vólt, mint az idén. Ritka pintze, a' melly dugva ne vólna. Gyümölts, tellyességgel nem lellsz. A' *Viskiek* jó lennel biztatnak.

Debretzenből, Junius' 30 dikán.

„*Egri* nevezetű, ide való Paplanos-Mester-ember, egygy olly paplant készített, mellyen a' Magyar Korona, és az Országnak több drága Jegyei is szépen ki vagynak varrva. Ezt a' paplant ő, Jul. 4 dikén, Fels. Királynénknak ajandékozta, kitől harmintz-hat aranyakkal jutalmaztatott-meg. — Nálunk, a' leg-szebb búzának köble, hét, 's nyóltz márjás; az árpáé, 12 garas; a' zabé, 10—15; a' kétszeres búzáé, 18—20; a' rozsé, 12—13; a' hántott, vagy szemes kukoritzáé 12—13. — Még se Prédikátorunk nintsen, T. *Deáki* Úr helyett, a' ki az Ispó-tályba ment-ki; se Professzorunk, T. *Ormos* Úr

Úr helyett, a' ki most Szoboszlói Prédikátor. Ajánlotta ugyan magát Professzorságra, Kard-szagi ifjabb Prédikátor T. Csató Gergely Úr; de megént csak meg maradt a' Prédikátor-ságban. A' Históriát, Kollégiumunk' mostani Széniora, E. Sárvári Pál Úr tanítja az Ifjúságnak szép elő-menetellel.“

Eötvösről (Somogy - Vármegyéből), Jun. 28 dikán. „Nállunk, igen kellemetes idők járnak. A' nyári hevességet, ottan ottan tsendes esők hivesítik. Minden vetés szép reménységgel bíztat. Meggyen, és almán kívül, minden egyéb gyümölcs bőven lelőz, ha az Isten meg-tartja.“

Nánásról (egy a' hat Hajdú - Városok közzül), Júniusnak 28 dikán. — „Nállunk mindennemű élet bőv terméssel bíztat; de b-zzeg a' boros Gazdák, 's a' bort szerető Emberek keservesen sohajtoznak, mert a' tavaszi metzés után, úgy el-rontotta a' hideg a' izölloket: hogy a' hol tavaly száz tseber bor termett, most három is alig fog lenni. Az idején érő gyümölcsöknek is, egyenlő sorsok vólt a' izöllövel. — A' marha' árra, tsak nem akar itt alább szállani. Az adó, sokonn szeretné adni; a' vevő nem veheti: minthogy az élet óltsó. Száz köblöt, száz Magyar forinton meg lehet venni.

Más a' koldulás, más a' koldússág.

Van itt Nánáson egy Irushoz hasonló Tzigány, kinek egész gazdasága, 13 élő gyermekekből áll. Midőn ez, a' maga 13 rajjaihoz még két árva tzigány gyermeket is fo.

fogott volna fel-tartani, azt kérdi tőle egy Úr: „*Ugyan Dádé, hogy' tartod már azt a' sok purgyét?*” „*Jaj 's Uram, felele a' Tzigány, ezek azok, a' kik meg-mentenek engem' a' kóldúlástól.*” „*Hogy' a' kübe mentenének, mond néki az Úr, de még nagyobb kóldússá tefznek, mint eddig vóltál is?*” A' Tzigány: „*Nem is a' kóldússágtól mondám én Uram; hanem a' kóldúlástól: mert már ezek mindnyájan elég nagyok, el-küldhetem őket kóldúlni, 's magam ha itthonn ülök is, betsülettel el-élek belőle, a' mit ezek bé-kóldúlnak.*”

Vinkovczéről (Tót Országból).

„Magam kárával tapasztalám a' napokban, annak az igaz, és jó Magyar regulának hasznos vóltát: *Meg-nézd, kívül beszélsz.* Szinte életembe kerüle, hogy egy *Derventai Basának* meg találtam mondani az igazat. *En az Embert* tsak valami közönséges *Töröknek* tartottam; azért is bátran ki-nyilatkoztattam előtte, a' mi szivemen vólt, hogy t. i. *a' Magyar Lovasok, ugyan derék Doktoraik a' Törököknek, a' hadi nyavalya, és a' kevélység ellen.* Ezen szavaimra a' Basa, a' péter-késihez kapott. Bezzeg fordítottam én is beszédemet; 's e' szerezént megént jó Barátok lettünk. Barátság-fejében el-számálta a' Basa a' maga *bravúrjait* (jeles tetteit), mellyeket *Dubitza* alatt, és a' *Bánátban* követett-el. Házi körülállásait is beszéltette, hogy t. i. négy felesége vólt; de egy meg-hólt közzülök. A' gyermekei felől azt mondotta, hogy mindnyájának maga se tudja a' neveket. Örömet szolgálnék a' Basa'

Basa' nevével; de biz az olly hořzú vólt, hogy az emlékeztető elmém meg nem tudta tartani egy hallásra; a' jegyző - könyvem pedig nem vólt velem."

A' következendő két Deák Beszédek közzül az elsőben, Toskánai Nagy-Hertzeg *Ferdinánd*; a' másodikban pedig *Jósef Fő-Hertzeg* vett bútsút Júniusnak 26-dikán a' *Magyar Ország*i Rendektől.

Első Beszéd.

„Maxima cum delectatione occasionem arripui, inclytum hoc Regnum revisendi, ubi mihi tot, et tanta benevolentiae, et amoris specimina tradita sunt. Dolet equidem, quod munere, et officio apud meos revocatus, nos invicem separemur, et magis doleret, nisi mihi perspectum esset, quot, et quanta beneficia optimus, et justissimus Rex in dilectissimam Nationem suam, tam brevi tempore contulerit, et quam arctissimis fidelitatis, et intentissimi amoris vinculis generosissima Natio, Majestati suae devincta sit. Certemus omnes ad invicem, quocunque siti simus, ut Juribus Principum, sic et Populorum, per Leges, per Justitiam, per fiduciam sancitis, in felicitate publica, felicitas nostra unica stabiliatur. Postremum hoc Dominorum Statuum erga me amoris signum, cum tenero, grato, sincerissimo animi sensu me accipere, nec dubitant, nec dubitare possunt."

Második Beszéd.

„Nihil mihi svavius evenire poterat, hac Dominorum Statuum salutatione, visis tot eorundem in Suam Majestatem, Regem optimum, Fratrem meum veneratissimum, amoris, ac devotionis, ipsius autem Regis in Gentem hanc, benignae propensionis exemplis. Comitiorum horum memoria apud me perennis erit. Non dubitans, Dominos Status, mei etiam memoriam retenturos, eosdem de peculiari meo affectu, atque aestimatione securos esse volo."

Erdély.

E r d é l y b ől,

Maros-Vásárhelyről, Juniusnak 28-dikán.
 „Maros-széknek *Nagy-Ernyek* nevű helységében, egy *Szász Zsellér* ház-felverésekkel kezdette vala kenyerét keresni. Mivel rend szerént úgy szokott lenni, hogy a' szerentséjével eggyütt, nevedik a' vakmerősége is a' gonosz-tévőnek: az említett *Zsivány* is, minekutánna alkalmas előmenettel üzte volna falu helyen a' zsiványságot; *Városra* jött végtére, közinkbe praktizálni, Itt, *Kir. Tábla-Biró M. Abel Károly* Úrnak különbkülönbféle drága jószágait el-idegenítette; sok portékát el-tsont, *Abrahám*, és *Csiki Kereskedő* Uraknak boltjaikból is. A' mi közönségesen más gonosztévőkön is megtörténik, hogy t. i. magok el-árúllják magokat; ugyan az esett-meg a' most szóban forgó tolvajon is: mert a' midőn szabadon kezdett volna kalmárkodni a' ragadományokkal: nyomos gyanúságba esett, 's el-fogatott. Az első törvényes ki-kérdezésre, minden tétovázás nélkül meg-vallotta leg-ottan, minémű járatbéli ember lett legyen ő, 's hosszasán elő beszéltette álnokságait, ki-nyilatkoztatván egyszerűsmind tizimborássait is, a' kiknek segítségével élt. Az általa el-lopatott portékákból meg-kerültek némellyek, nevezetesen *Mélt. Abel* Úrnak új gyönyörű egy pár pistolya. “

A' Lengyeleknek, és Oroszoknak
 közelébbi nevezetes Hadi Történeteikről,
 míg valóságot írhatnánk, közlünk két kü-
 lön-

lőnböző Tudósításokat, mellyek ugyan azon egy napi nagy Történetet, olly ellenkezőképpen adnak elő, hogy éppen ezért, valamellyiknek költeménynek kell lenni: pedig mind a' kettő Lengyel Országból került és körülállásosan adja elő a' dolgot. Egyik azt mondja, hogy tizenhárom ezer Lengyel meg támadott szorultságában, 21 ezer Oroszokat, 's minekutánna reggeli öt órától fogva, estvéli 7 óráig tartott volna a' verekedés: sok prédával, 's egy lovas seregi zászlóval együtt, négy ezer Oroszok maradtak a' tsata piatzon. Még ezután két egész mértföldig kergették a' Lengyelek az Oroszokat, és a' futás közben is sokan húlottak el ezek között. A' Lengyelek részéről ellenben, nyóltz száz Emberből, és 3 száz lóból áll a' veszteség. — A' másik Tudósítás azt állítja, hogy Jun. 18-dikán reggel, húsz ezerből álló Lengyel sereg, ellene ment az Oroszoknak, 's hat óráig tüzelt a' két fél egymásra. Sokan estek el az Oroszok között; de még is többen a' Lengyelek részéről. Végre, közikbe vágta az Oroszok a' Lengyeleknek; de ezek tellyességgel nem mozdultak azért helyekről, 's egynehány óráig tartott a' költsönös mézárás. Ugyan csak az Oroszok lettek diadalmasok. Hat ezer Lengyel maradt a' hartz mezején. Kevésben múlt el, hogy el nem fogatott H. *Ponyatovszky*, a' Lengyel Fő Kormányzó. Nagy prédát kaptak az Oroszok; mert a' táboron, és sok mindenféle hadi készületeken kívül, a' hadi kints tárt is el nyerték a' Lengyelektől. — Ha ezen utolsó Tu-

dó-

dósitás talál igaz lenni: bezzeg meg esett hát úgy a' szegény Lengyeleknek: de hátán az első szerént történt is a' dolog: úgy is tsak ugyan terhes a' *Lengyelek* állapotja; mert más idők voltak még akkor, midőn *XII. Károly Svéd* Király vont vala újjat *Első Péter* Tzárral. Tsak akkor kezdett t. i. a' hadi tudomány-gyakorlás, és fenyték bé lépni az Oroszság közzé: még is első *Péter* leve utólyára a' nyertes. Most, a' tanúltság, és próbáltt vitézség, tulajdona már a' nagy számú *Orosz* Seregnek; szinte tsuda tévő erő kívántatik tehát ahhoz, hogy hollzas verekedések után is a' kis *Lengyel* Ország legyen győzedelmes. Ugyan ezért javasolták nékie, a' mint értjük, a' *Bétsi*, és *Berlini* Udvarok, hogy jobb lessz, ha az *Orosz* Tsálszárné kívánságához alkalmaztatja magát. — A' *Török* Tsálszár, frigyesse ugyan *L.* Országának; de tudjuk, hogy ez, nem egy könnyen fog már mostanában fegyvert az *Oroszok* ellen.

A' Frantziák' dolgaikról.

XVI. Lajos — a' neki vadúltt *Frantzia* Népnek, névvel ugyan Királlya; de való-sággal szánakozásra méltó Mártyrja — úgy állott Jun. 20-dikán az erőszakoskodó, és királyi vért szomjúhozó fegyveres sokaság között, mint egy fel-emelkedett kő-szál, a' hanykodó tenger' habjainak közepette. Egész bátorságot mutatott, mind magaviseletével, mind beszédével. Midőn a' Nemzet-Gyűlésének 24 Küldöttjei érkeztek volna bé hozzá, 's jelentették, mi végre küldettek legyen ök, hogy t. i. osszák a'

ve.

veszedelmet a' Királlyal. Ezen ki - nyilatkoztatáson, igen kezdett morogni a' gyűlévész Nép, vagy is inkább tigris - tsorda. Erre azonban semmit nem ügyelvén a' Király, ezt felelte erős lélekkel a' Nemzet - Gyűlési Deputátciónak: *Én, Frantziák között vagyok, mitől féllék tehát? Azt mondá továbbá: Egy jó lelkű Emberhez, a' kit semmivel se vádol lelke' esmérete, nem fér a' félelem. —* Egy szersmind meg - fogta egy mellette álló Nemzeti - Örállónak a' kezét, 's így szóllott hozzája: „*Tegye a' mellyjemre a' kezét, 's meg fogja tapasztalni, hogy leg - kissebbet se reszket az én szivem.*“

Hasonló nagy - lelkűséggel iratott az a' Proklamátzió is (Hírdetvény), melyet Jun. 22-dikén tétetett a' Király közönségessé. Ennek magyar értelme, így következik: „Fájdalommal értették kétség kívül a' Frantziák, hogy egy sokaság, melyet némelly pártosok tsábítottak - el, fegyveres kézzel jött a' Király' udvarába; a' magával hozott ágyúkat egésszen a' Testörzök' házába bé hurtzolta; a' Király' lakó izobáinak ajtajait fejszékkel bé - vagdalta; 's Nemzeti nevezetet ruházván nagy vakmerőséggel magára, erőszakosan akarta reá kényszeríteni a' Királyt, hogy erősítené - meg azon két Végzéseket, mellyeket, a' Konstitutzió' ereje szerént helybe nem hagyott (t. i. a' meg nem esküdtt Papok; és 20 ezer Nemzeti - Örállókból álló Seregnek *Párisba* való rendeltetése eránt hozott Végzéseit a' N. Gyűlésének). — A' Király, tsupán a' maga lelke' esméretét, és a' Közjóhoz viseltető szívetét

tette ellenébe, a' pártosok' fenyegetődzé-
seiknek, 's tsúfolkodásaiknak. Nem tudja
a' Király, mire határozhatták még azok
magokat; azt mindazáltal szükségesnek
látja ki-nyilatkoztatni, a' Frantzia Nemzet
előtt, hogy bár akármennyire mennyen is
az erőszakoskodás: még se fogja soha is
reá birni a' Királyt, hogy olyan dologba
meg-eggyezzen, a' mellyet ellenkezni lát
a' köz haszonnal. Kélsz ő ki-tenni veszed-
lemre a' maga tsendességét, és bátorságát;
könnyen fel-áldozza ő még azon jussait is,
mellyek közök minden Emberekkel, 's a'
mellyeknek birásában szintűgy tartozna őtet
a' Törvény meg-tartani, valamint más
Polgárokat; de mint a' Frantzia Nemzet
örökös Reprezentánsának, vagynak néki
olly szent jussai, mellyeket tartozik gyako-
rolni; és fel-áldozhatja ugyan ő a' maga
tsendességét: de nem a' kötelességeit. Ha
még egy bűnnel többet akarnak vétkezni
azok, kik a' *Monárkhia*t (Királyi Igazgatás'
formáját) fel-forgatni szándékoznak: ám
tselekedhetik azt. Ezen kétséges környül-
állásokban, a' mellyekben most vagyon az
Igazgatás' formája, nem szün meg a' Király,
a' maga utolsó szempillantásáig, példát adni
minden törvényes Tisztviselőknek a' bátor-
ságban, és az állhatatosságban; minthogy
tsupán ezek menthetik még meg az utolsó
veszedelemtől *Frantzia Országot*. Mellyhez
képest, parantsolja a' Király minden főbb
és alsóbb Kormányfőeknek, hogy vigyáz-
zanak az Ország' Lakosainak mind személy-
lyes,

lyes, mind vagyonjaikra nézve való bátor-
ságokra. “

K. *Hát leve é osztán ennek a' szívreható
Promulgátziónak valamilyen jó fogamatja, azok-
ra az el-fajúltt Frantziákra nézve, kik egész
Európa' botránkozására, olly rettenetessé
meg-sértették a' Fejedelmi szent hatalmat,
a' magok koronás Királyoknak szerentsélen
személyében? De-hogy vólt az Istenért —
de még szörnyebb dühösködésre vettek azok
ebből alkalmatosságot, nem különben mint
a' pók, mérget szív még a' leg szebb virág-
ból is. Nem olvashattuk belső nagy meg-
háborodás nélkül, azt a' gyilkos Irást, mely
a' St Antoine (Szent Antal) nevezetű külső
Városban raggattatott 's szegeztetett-fel a'
falakra, kapukra, és ajtókra, éppen azonn
a' napon, mellyen közönségessé tétetett a'
Kir. Promulgátzió. A' belső dolgokra ügyelő
Minister, közönségessen fel-olvasta az
említett botránkoztató Irást, Jun. 23-dikán
a' Nemzet-Gyűlésében; 's mi is közöllyük
azért, mivel iszonyítva taníthat ez minden
Nemzeteket, mennyire kellyen nékiek őriz-
kedni az ollyatén erőszakos Revoluzióktól,
minémű a' Frantzia Országi. Imhol t. i.
annak a' foglalatja: „Haza' Attyai! (ezek
a' Nemzet-Gyűlése' Tagjai) Mi, másodszor
is fel-kelünk. — Mi, egy hite-szegett, és
Haza-árulás által magát vétkeessé tett Király
ellen panaszlunk. Mi kívánjuk, hogy ennek
feje, az Igazság' pallosa alatt essen-el; és
ha meg nem halgattatunk: még ti közöttetek is
meg fogjuk büntetni a' Haza-árulókat. “ —*

Hogy

Hogy a' pártos tsábítók által neki szelesített Nép-sepredéke, ilyen szókat botsáthat - ki a' száján: tsak még sem lehet azon annyira tsudálkozni; de hogy a' N. Gyűlése' Tagjai között is találkozik, a' ki szinte hasonló hangon szól közönségessen a' Gyűlésben: már ennek az esztelen tselekedetnek volta - képpen való ki-fejezésére, szintén a' *sültt bolondság*, és *dühösség* nevezetek sem elegendendők. — Hogy el-végezte a' Minister, a' Nép' fenyegető irásának olvasását; így szóllott a' N. Gyűléséhez: „*Uraim! Frantzia Ország' sorsa, Uraságtok' kezében vagyon; egyedül azon rendelésektől függ az, mellyet még ma estve tejéndenek Uraságtok.*“ Ezen szókra, *Bazire* nevezetű Tagja a' Gyűlésnek azt mondja nagy tüzessen: „*Egyedül a' Király' Proklamátziója tsinállya a' zenebonákat. En fel-adom azt törvényessen.*“ — Kárhoztató kiáltás váltotta-fel ugyan ezen oktalan, és gonosz beszédet; de tsak ugyan hogy több *Bazirok* is vagynak a' Nemzet-Gyűlésében: az is bizonyos. — Igaz az is átallyában, hogy az első Nemzeti - Gyűlés' Tagjai, mint meg annyi Istenek voltak, a' mostani Gyűlés' Tagjaihoz képest; a' mint ezt, személlyes találztalása után, okossan élő - adta ama' nevezetes Német Iró *Archenholtz*, ki most *Párisban* írja a' maga *Minerváját* (hónaponként ki-adni szokott folyó munkáját). — Előre is lehet már fájdalmasan képzelni, mitsoda zürzavar lesz: ha a' mostani *Frantzia* Gyűlés, új Konstitutziót tsináló Gyűléssé teszi magát, mellynek nagyon fű már a' szele.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

A' Magyar és Tseh Király' Seregei, 's a' Frantziák között, nagy verekedés vőlt Jun. 24-dikén, *Courtray* (*Kortryck*) Városánál. Reggeli 4 órától fogva, 9 óráig tartott a' tsata. Igen sokat vesztettek a' Frantziák. *Duchatel* nevű derék Kormányozóknak is el-hordta a' lábát eggy ágyúgolyóbis, 's mivel el nem lehetett állítani a' vérit: meg-hőlt.

A' Frantziáknak, *Austriai Flandriába*-való bé-ütéseket, nem akarja bé-húnytt szemmel nézni (a' mint írják) a' *N. Britániai* Udvar is, úgymint a' melly, szint'-úgy kötelezte magát, *Austriai Belgyiomnak* az *Austriai Háznál* való meg-tartására; valamint *Prusszia*, és *Hollandia*. — E' végre állíttat e' fel mostan, 3 hónapra való elégséggel egy hajós Sereget: nem bizonyos.

Ama' nevezetes Indiai Fejedelmen *Tippo-Saibon*, megént győzedelmeskedtetí most egy tudósítás az *Anglusokat*. Ugy írják *Hágából*, hogy a' diadalmas Anglus Generális Lord *Cornvallistól* egyenessen érkezett az említett tudósítás a' *Konstántinápolyi* Anglus Követhez. Ez, mindjárt közlőtte azt, Kurir által a' *Hollandiai* Anglus Követtel, Lord *Auklanddal*; ez ismét a' *Londoni* Udvarral. A' tudósításnak, ide megy-ki a' foglalatja: hogy Gen. *Cornvallis* meg-ütközött Febr. 7-dikén *Tippo-Saibbal*, igen nagy pusztítást tett az *Indus* Seregben,
el-

el-nyerte annak egész táborát is, és minden ágyúit. *Tippo-Saib*, a' hegyek közzé szaladt; Lord *Cornvallis* pedig *Seringapatnám* felé vette útját, melly fő Városa a' meg-veretett Ellenségnek. — Várjuk el, ha vallyon ezen tudósítás is nem tsak' olyan Emberektől származott é, a' kiknek meg-gyült volt a' papiros-pénzek, 's azokon akartak jó móddal ki-adni, az Indiai győzedelemnek kihirlelése által.

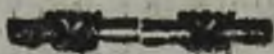
Tudományi Tudósítás.

Kassán, következő tizimű munka került-ki a' múltt hónapban a' prés alól: *Origo et progressus ruinae Regnorum*. A' Szerző: Tisztel. *Szuhányi Xav. Ferentz* Úr, ki is reményli, hogy a' mai idökhöz alkalmaztatott ezen Irásával is fog olly kedvet találni a' bölt Világ előtt, a' millyet talált már előbbeni három munkáival. Találtatik a' meg-nevezett könyv: *Kassán*, *Budán*, *Pestén*, *Egerben*, és *Debretzenben* *Stroh-mayer Antal* Úr' könyves böltjában. Az árra 22 krajtzár.

*

**

Küldjük, Fels. *Első Ferentz* Királyunk' Képét, mellyet úgy készítettünk, hogy a' *Magyar Hírmondó'* Első Szakaszának eleibe köttetődjön.

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 13-dik napján, 1792.

Ki a' Római Tsászárr?

A' mit nem tsak óhajtottunk, hanem
nyomos okokon reménylettünk is, meg-
történe *Frankfurtban*, e' folyó hónapnak
ötödikén. T. i. *Első Ferentz* Koronás Kirá-
lyunknak F. Személyében, *Második Ferentz*
Római Tsászárr választaték, mind az Egy-
házi, mind a' Világi Választó Hertzégekek
közönséges meg-eggyezésekből. — *Éllyen!*

Az említett örvendetes Nap' estvéjén,
nagy Társaság volt a' Tsász. 's Kir. Felség'
első Választó Követénél, *Eszterházy Antal*
Hségénél. Szépen ki-világosított szálló
E Palo-

Palotáján a' Hertzeg Úrnak, ezek az örven-
dezésre unszoló, 's egyszersmind esztendő-
számot jelentő sorok olvastattak:

IVbILate!

Vota pVbLICa DIV DesIDerata

Longe qVaeslta

In tVto sVnt!!!

Magyar Ország.

Pestről, Júliusnak 9-dikén.

„Tegnap, a' Nemzeti Jádzó - Társaság
Az Orvos Doktor nevezetű víg Darabot
jádzotta egy fel-vonásban, melly is *Hatvani*
Ijván Ur által fordíttatott Magyarra. Jelen
vólt ennek alkalmatosságával a' Teátromban
Nádor - Ispány ő Kir. Fő - Hertzegsége is, a'
két *Koburg* Hertzegekkel együtt. A' Játék
közben, *Anglus Sóloval* (magános tántízzal)
mulattatta a' Közönséget *Salletti* nevű Tán-
tzos, a' ki itten kereltül utaz. Némellyek'
kivánságára, még más víg Játék is követte
az előbbenit, egy fel - vonással, mellynek
tzimje: *Jaques Splin*, vagy is *Ugyan jó,*
hogy tegnap föbe nem löttem magamat. →
Fordította *Kóré Zsigmond* Ur.

Ő Felsége' kegyes engedelmeből, a'
napokban mérének - ki itten, közönséges
Templom - helyet a' két rendbéli Vallás-
tételen lévő Evangyélikus Atyafiaknak, a'
Granatéros Kaszárma' fundusán, a' hátúlsó
kapun belől balra, egy, kö - fallal bé - kerített
térsegen. Ennél izebb, és minden tekintetre
nézve alkalmatosbb helyet nem nyerhettek
vólna már a' Protestánsok; mivel ez, az Ő

és Új Városnak éppen közepén esik, és a' *Budán* lakozó Protestánsoknak is, a' midőn szabadon járhatnak a' hidon, nem léssen mellze. A' jövő tavaszon mindjárt hozzá fognak az építéshez, mellyel annyival inkább fognak sietni, mivel már elztendőre ki-telik a' szegődés' ideje, melly szerént eddig a' *Bádog Kalapnál* tartották az Augullai Valláson lévő Evangyélikusok, Isteni tiszteleteiket. "

Békes-Vármegyéből, ezeket írja egy jó Hazafi, és ízemes Magyar Utazó:

„A' melly *Magyar*, okossan óhajtja Hazája' boldogságát: az *erre* vezető elzök-zöknek gyarapodását is nagy örvendezéssel szemléli az. — Valakik értenek a' dologhoz: mind meg-esméri, hogy fő, és kiváltképpenvaló az említett elzök-zök között a' szorgalmatosságnak Nemzetünk között való nevedése. Mit tett *Békes-Vármegyében*, *Szarvason*, 's telt hova tovább ama' fáradhatatlan Hazafi, Tisz. *The Schedik* Úr: bőv esmerettséget vehetett erről a' két Magyar Haza, mind a' *Hadi és más nevezetes Történetek* nevű előbbeni betses Munkájokból az Uraknak; mind pedig a' mostaniból — a' *Magyar Hírmondóból* — úgy hogy nints egyéb hátra; hanem hogy a' melly gondos Szülék, jó Gazdákká, 's Gazdaszonyokká akarják készíttetni Gyermeküket: tsak küldjék *Szarvasra*, meg fogják tapasztalni, hogy jobb 's gazdagabb örökséget nem hagyhattak volna soha is ezeknek, mint hogy azt a' kevés költséget ki-adták érettek, a' mellybe

kerül a' Szarvason való tartás , és taníttatás *). — Van még a' Szarvasi Szorgalmatosság-Oskolán kívül Békés - Vármegyében más is, a' mit haszonnal ki hirdethet a' *Magyar Hírmondó*. Ez, a' *Csabai Selyem-Fabrika*. Gyönyörű dolgokat hallottam én erről Uraim! a' Ns Békés és Arad Vármegyék-béli selyem - tenyésztetésnek Inspektorától, *Blaskovits József* Urtól. — Meg se gondoltam volna, hogy Békés-Vármegyében annyira nevededett légyen már a' selyem-produkálás (termesztés), hogy még magános házak is, saját szorgalmatosságok után, feles számú selyem materia rőföket készíttessenek a' Fabrikában; mint ezt bizonyítja az itt következő

*) A' Szarvasi tartás' díjja, nem megy többre 50—60—70 forintoknál, mellyekhez 30—40 forint melleleg-való költség kívántatik; a' tanításért pedig 2—10 forint. — Német Országban, hiresek a' Stuttgárdi, és Schnepfenthali Szorgalmatosság-Oskolák. De ha valaki, ezekbe kívánkozna Magyar Országról, tsak az úti költsége is belé kerülne egy két száz forintba; az ott való esztendei tartózkodás pedig 5, 6, 7, 8 száz, 's ezer forintba is; azonban keveset hallana arról: mi terem, 's mire van még szükség Magyar Országban? pedig nekünk Magyaroknak, effélet kell vóltaképpen hallani, ha akarunk böldegúlni.

kező laistrom, mellyet említett *Blaskovits* Úr közlött velem :

Csabai Oskolabéli Tanító *Turdeli János* Úr, készíttetett 16 rőföt; Fő Szolga-Biró *Belitzay József* Úr, 20 rőföt ; Tisztartó *Seffler József* Úr ugyan annyit; *Neumann János* Úr 27 rőföt; Helység' Notáriusa *Bajtsi Pál* Úr 33-at; Kommisszár. *Chvatalides Antal* Úr 40-t; második Prédikátor *T. Miletz Mih.* Úr 80-t; Posta-Mester *Masznitzius Tóbiás* Úr 130-at. Ez az Úr, szép kerítésű eper kertet is állított-fel, mellyben hét ezerig való eperj-fa vagyon. Ide való első Predikátor *Gyurtsek András* Úr végre, tizenkét Oskolabéli Gyermeknek segítségek által, másfél száz rőföt készíttetett. Ez a' hasznos Hazafi, letzkéket is tart az Oskolai Tanulóknak bizonyos órákon a' selyem-termesztésről, 's ennek hasznos voltát igyekezik velek vóltaképpen el-hitetni; hogy így még inkább nevedjék a' számok, a' selyem-termesztés' eszközlőinek. — Ezen Ns Vármegyének Mélt. Fő-Ispánnya, Udvari Tanácsos, és a' Sz. István' Rendjének Kis-Keresztes Vitéze *Lovász Zsigmond* ő Nsága, mihelyt bé-iktattatott Fő Ispányi Hivatalába, mindjárt ki-jött *Gyuláról*, *Csabára*, a' Selyem-Fabrika' meg-látására. Az Oskolai Ifjúság, mellynek száma reá megy 705-re, ki-állott ő Nagysága' tiszteletére, lobogó selyem zászlókkal, 's *Éllyen* kiáltásokkal idvezlette, a' szorgalmatosságnak egy nagy pártfogóját 's elő-mozdítóját, Erd. Fő Ispányunk' személlében. A' zászlók, saját produktumaik (termesztvénnyeik) a' tanulóknak, 's ennek

je-

jelentésére, következőzendő irás olvastatik azokon arany betűkkel ki-varrva: *Sic remuneratur industria.* (Így jutalmaztat-meg a' szorgalmatosság.) “

Heves - Vármegyéből, Július' 3-dikán.

„A' napokban végeze életét, ama' sok tekintetekben nevezetes Gróf *Buttler*. — Halálát okozta, vagy leg-alább nagyon sieltette, egy kárvallásból származott mély szomorúsága. Meg-értvén t. i. *Budán*, az Ország Gyűlésén létekor, hogy ide haza a' jószágában el-lopták három ezer forintját; ezen igen meg-indúlt; 's haza jöven nagy meg-háborodással, kevés idő múlva, bus aggodalmak között ki-múla e' Világlól. — Ezt az Urat úgy szerettek az Alatt-valói, mint édes Attyokat; valaminthogy ő is olly drága indulattal viseltetett azokhoz, mint tulajdon Gyermekeihez. Egyébbel nem is kívánt társalkodni, ezeken kívül; az olvasásban se találta gyönyörüségét: 's éppen innen vólt osztán az a' fogyatkozása, hogy nem tsak a' külső, de még a' Magyar Országí Történeteket se tudta nagyobb részént. — Nehány elztendőkkel ez előtt, *Pozsonyba* szándékozott vólt, hogy Ország - Fő-Bíró Gróf *Pálffy Miklóst* meg-látogassa, 's hát tsak el-hult belé, midon hallotta egy Meltóságtól, hogy már húlz elztendeje, hogy meg-holt Gróf *Pálffy Miklós*, 's már azóltá *Fekete*, és *Nyitzky* Grófok is vóltak Ország-Fő-Birák; a' mostani pedig Gróf *Zichy Károly* ő Excellenciája.”

Karlo-

Karlovitx Mező - Városából, Júliusnak 6-dik napján.

A' nem-eggyesült Görög-Hiten lévő Egyházi, és Világi Elöljáróknak kérésére, méltóztatott ő Felsége kegyesen meg-engedni, hogy itt *Karlovitxban*, melly az Érsek' lakó helye, egy *Normale Gymnasium* állíttasson fel a' jövő Novemberben, magoknak a' nem-eggyesült Hitűeknek költségeken. A' *Gymnasium*' Kormányozójának, és a' két alsóbb Grammatika-Klasszisok' Tanítóinak ki-állításokat, Tudományi-vetélkedés (Concursus) határozza-meg, melly Concursus, a' jövő Augullusnak 16-dik napján *Pétsett* fog tartatni, Érsek *Stratimirovits* ő Excell. ja', és Kir. Tanácsos Tek. *Markovits* Úrnak, mint Kir. Biztosoknak jelenlétekben. Ezen Újság, Tudósítás gyánánt is szolgál a' konkurrálni kívánóknak.

Debretzen' tájjáról, Július' 4-dikén.

„Keresztül utazván *Magyar Ország*on, a' vetéseket mindenütt olly állapotban találtam, a' mellynél fogva az idén is hasonló bőv termést reménylhetünk a' tavalyihoz. Itt körül belől, igen tsekélly árra vagyon az életnek. Egy köből (az az, két posonyi mérő, vagy két kita) rozst, 14 garason, sőt két márxáson is meg lehet venni *Debretzen'* vidékén, valamint *Miskoltz*, és *Tokaj* táján is. A' búzának köblit, hét márxáson láttam menni; az árpáét, 13 garason; a' zabét pedig három márxáson. Zab, erre igen kevés van.

Az

Az élet' óltsósága mellett az a' különös, hogy most is tsak olyan drága más minden, mint mikor leg drágább volt az élet. Egy gubának, 8—10 vonás forint az árra. Egy máj-bőr (paraszt) tsizma, tiz májás, 's 4 forint. Egy pár botskornak - való talpat, meg-vehetett ez előtt a' szegény Ember 8 póltrán; most 3 májással kénteleníttetik fizetni, sőt öt májást is el-kérnek a' nagy Embernek való talpért. — A' szarvas marhának, valamivel izállott az árra; de a' ló még mos is mód nélkül drága: úgy hogy egy valamire való igás lóért, negyven, 's ötven forintot is ki kell pendíteni. “

Egerből, Julius' 7-dikén.

„Az ide-való *Lyceumnak*, Filozofiát, és Törvényt tanító Professzorai, olly parantsolatot vettek a' Fel. Helytartó Tanátstól, hogy a' jövő Septemb. 15-dikére meg-jelenyenek *Pesten* az Universitásnál, közönséges meg-próbáltatás, vagy Professzori Exámen tétel végett. Méltó tekintetbe vétetvén mind-azáltal Prof. *Péchy* Úrnak öregsége, és a' Haza-Törvéennyének már sok esztendőktől fogva való tanításában szerzett érdemei; ki vagyon véve ezen Úr, az említett vizsgálás alól.

Minden Megyebéli Pap - nevelő Házakra (*Dioecesanum Semináriumokra*) is parantsolat ment, hogy az ollyatén *Theologiae* Professzorok (Vallás-Tanítók), kik annak idejében, a' midőn fel-állott vala még *Pesten* a' *Theologica Fakultás*, meg nem examináltattak:

ha-

hasonlóképpen *Pesten* legyenek a' fenn említett napon, 's Mélt. *Szabó András* Püspök Urnak előülése alatt, Főtisz. *Kajzanitzky*, és *Zsivics* Kánonok Urak, 's nyugalomra tett Prof. T. *Kramer*, és az Ajtatos Oskolák' Provinciálissa T. *Pertzel* Ur által meg fognak vizsgáltatni. "

Palotáról, Júliusnak 8-dikán.

„Pünköst Kedden kereszteltetett meg, *Nána* nevezetű helységbeli *Tolna Vármegyei* Német Ekklesiánkban, egy 21 éltendő szép *Zsidó* Ifjú, minekutánna hat hétig taníttatott a' Keresztyén Tudományra, T. *Herman János*, *Nánai* Prédikátor Ur által. Midőn ki-kérdeztetett volna a' kereszttség' alkalmatosságával, több érd. Egyháziak, 's igen számos Gyülekezet' jelenlétében, 150-ig való feleletet adott, a' jelenlévőknek tellyes meg-elégedésekre. A' mi nevezetessé tette meg-térését, az, hogy T. *Christlieb*, *Mányoki* Prédikátorunk tartott az időhöz alkalmaztatott jeles Beszédet a' *Messziás'* el-jöveteléről, a' ki maga is *Zsidó* Vallásról tért a' Keresztyén Vallásra, egy külső Országban. A' Keresztelő, T. Senior *Nagy István* Ur volt. A' meg-kereszteltetettnek, *István* név adatott a' Sz. Kereszttségben. "

Vinkovczéről (*Tót Országból*), Júliusnak első napján.

„Annyival nagyobb boldogságomnak, 's gyönyörűségemnek tartottam eleitől fogva, ha derék tanúlt Emberek' társaságához lehet-

betett szerentsém: mentől buzgóbban kívántam magamat minden tekintetekben tökéletesíteni. Mert jókor elzemre adták Nevelőim, és a' mellynek igazságát annakutánna örömmel is tapasztaltam, hogy nintsen könnyebb útja, az esméret, 's tudomány - szerzésnek, mint a' nagy Emberekkel való társalkodás. A' mihez hofszas olvasás, és fő törés után juthat magában, vagy még úgy se juthat valaki: arra, egy fertály óránnyi idő alatt is szert tehet, egy jeles tudományú Férjfiúval való együtt - léte által. Most is élek halok én, a' derék Emberek' barátságáért. Ugyan a' teszi itt - való mulatásomat is főképpen kedvessé, hogy itt gyakran öszve jöhetek eggy igen tudós, és ritka tapasztalással bíró Urral. A' neve: *Ferdinánd Báró Calixto e Borgia*. Ezen Báró Úr, Kapitányi méltósággal szolgált volt a' mi Seregünkben; hanem hogy az építés', és a' vízzel való bánás' mesterségében szerzett tudományát öregbíttesse: el - hagyta a' katonaságot, 's bőd, *II. Jósef Tsálszár'* költségén öszve - járta: *Német, Olasz, Frantzia, Spanyol, és Portugallia* Országokat; annakutánna *Amerikába* utazott, honnan villa - jövéen, *Angliát, Hollandiát, Prussziát, Svéd Országot*, és az *Orosz Birodalmat* járta - el. 1790 - ben tért vissza utazásából: a' midőn már *II. Jósef* koporsóban feküdt. — A' Generál - Kommandónak közbenjárása által, azt dolgozza most ez a' köz - haszonra termett Báró Úr, hogy a' *Szávát* öszve - vehesse a' *Dunával*. Az egyesítő tsatorna (kanális), *Bits, Bo-*

Boszut, és Vuka vizekből fogna készülni. Ezen szándéknak végre-hajtása nem kerülne többbe, a' mint mondja, 40 vagy 50 ezer forintnál. — Mitsoda halzon következne ebből, az Ország' bódogító kereskedésre nézve? kiki láthatja önnön magától; de a' kártékony viz-áradásoknak is eleje vétetnék ez által: mert négy ollyatén vízi kapukat készíttetne a' Boro Ur, mellyek a' nevezkedő viz által fel fognának nyíttatni, és ismét a' viz-arja' el-menetelével magoktól le-záratni. “

A' Frantziák' dolgaikról.

Tudják minden jól gondolkodó Frantziák, hogy a' *Jakobinusok'* vezedelmes Klubja vala szerzője azon hallatlan erőszakoskodásoknak, mellyek Jun. 20 dikán menének véghez a' Kir. Udvarban. Minthogy az illyetén rendeletlenségeknek, soha se lehet addig jó móddal eleit venni, míg az azokat szülni szokott *Hydrának* nyaka nem szakasztatik — az az, a' *Jakobinusoknak* gyalázatos, és Ország' rontó Klubja (Társasága) el nem töröltetik: erre nézve mindenütt fel-emelik az ellen szavokat az okos Hazafiak, 's nógatják a' Nemzet-Gyűlését, eggy olly pestisnek az Országból való kiirtására. Fő Hadi Vezér *Lafajette*, még Jun. 20-dika előtt is irt vólt már egyfzer a' Jakobinusok ellen a' Nemzet-Gyűléséhez; hogy pedig az említett napnak gyálzos történeteiről hir ment a' Sereghez: nagyon fel-haborította ez ötet, úgy hogy minckutánna a' katonaságtól is

különbkülönbféle Irásokat vett volna, melyben ez, a' Konstituczió, és a' törvényes Elöljárók eránt való buzgó tiszteletét, 's egyfzersmind a' zenebona-indítók ellen való Hazafiúi gyűlölségét tette nyilvánvalóvá: Lukner Fő Vezérrel tartott tanátskozása után *Párisba* indúlt *Lafajette*, 's Jun. 28-dikán meg-jelent véletlenül a' Nemzet-Gyűlésében, holott, rövid, de igen hathatós Beszédje után ezeket kérte:

1.) Tegyen rendelést felöle a' Nemzet-Gyűlése, hogy a' Kir. Udvarban, Jun. 20-kán el-követett erőszakoskodásoknak indítói és szerzői nyomoztassanak fel, 's mint Nemzet' meg-bántói büntetessenek-meg.

2.) Széллеffze - el azt a' Társaságot (Szektát), mely a' Nemzet' Felsőségét megsérti, a' Polgárokon kénnye szerént hatalmaskodik, és a' mellynek közönséges vetekedéseiből kiki láthatja annak kegyetlen Izándékjait.

3.) Kérem, úgymond, végre, mind magam nevemben, mind az egész Ország-béli minden jó lelkű Embereknek is nevekben a' Nemzet-Gyűlését, eszközzöllye fogatatosan, hogy minden törvényes Hatalmak, különösen magáé a' N. Gyűléséé, és a' Királyé, tiszteletben tartassanak.

Az Elölülő, bizonyossá tette *Lafajette* Urat felöle, hogy a' N. Gyűlése, melly meg esküdött a' Konstituczióra, kötelességének is esméri azt fenn-tartani; 's egyfzersmind le-
ül.

Altette *Lafajette* Urat a' Gyűlésben. — Mér-
gelődtek az ollyatén Tagjai a' Gyűlésnek,
kik magok is a' *Jakobinusok* között valók,
's tüzessen ki-keltek *Lafajette* Úrnak mind
személlye, mind kérése ellen; de azért csak
ugyan által-adatott a' kérés egy Deputátzió-
nak, olly hagyomással, hogy adja az eránt
maga vélekedését.

A' *Jakobinus*-Társaságnak el-törölteté-
sével, mindjárt nagyobb reménység lenne
a' külső békességhez is; mert ha a' *Jakobi-
nusok* nem lettek volna: kétség kívül nem is
hadakoznánk most mi a' Frantziákkal. —
A' vagyon t. i. fő okúl téve a' Frantziák'
Had-ízenetekben, hogy a' mi Udvarunk, és
más Európai Hatalmasságok között, Fran-
Országra nézve lett öszve-szövetkezés, még
azután is mindég fenn-állott, minekutánna
a' bődögült Tsáizár helyben hagyta a' Fr.
Konstitutziót; és hogy *Ausiriai Belgyiomba*
szakadatlanúl több több Seregeket szállított
a' *Bétsi* Udvar.

De erre, hathatósan meg-felel a' *Bétsi*
Udvar, azon Irásában, mellyben ki-nyilat-
koztatta magát a' Frantzia Had-ízenetre
nézve, és a' melly Irás csak most tétetett
közönségessé. — Az Udvarok' öszve-szövet-
kezésének fenn-maradását t. i. a' tette szük-
ségessé, mivel a' *Frantzia Országi* zürzavar,
ha tsillapodott is néha: ugyan csak nem szűnt
meg soha is hol kissebb, hol nagyobb erő-
ben mutogatni magát, 's oda tzélozott, hogy
a' Királyi Hatalom (mellyet pedig az új Kon-
stitutzió is szentnek esmért, 's meg-erössített)
le-

le - rontasson *Fran. Országban*, 's még hogv más Országokbéli Uralkodók is a' *Frantzia Király'* dijjára jussanak. Ugyan ezekre nézve kellett a' *Belgyiomi* hadi készül'eteket is tétetni. — Kérdjük már most: kik voltak annak a' veszedelmes zürzavaroknak okai *Fr. Országban*? F. A' *Jakobinusok*.

A' *Frantziákat*, vissza verték a' miéink *Courtray (Cortryck)* Városából. El - fogatott ez alkalmatossággal az a' hires *Charost-Bethune* - is, a' ki jussát tartotta *Brabántziához*, és Vezérjek volt a' ki költözött pártos Belgáknak. Negyven ágyút is nyertek a' miéink a' *Frantziaktól*, sok más fegyverekkel, 's hadi készül'etekkel együt.

Az *Oroszok*, és *Lengyelek* között történt nagy ütközet, magának a' Lengyel Kormányozónak H. *Ponyatovszkynak* tudósítása fzerént is, tsak ugyan a' *Lengyelek* részéről vala győzedelmes. Kezdődött az, Jun. 17-dikén reggeli hét órakor, 's tartott estvéli öt óráig *Stzepetovka* nevű helységhez közel. Nem tudta volna az Ember sok ideig, melyik Fél leltz a' diadalmas: mert sem az *Oroszok*, sem a' *Lengyelek* nem mozdultak helyekről, 's úgy néki voltak egymás ellen tüzesedve, hogy egyik Rész se' adott pardont (kegyelmazett meg) a' másiknak. Végre Lengyel Brigadéros *Mokronovszky*, az alatta lévő Nemzeti lovassággal, olly vilám módjára tsapott az *Oroszok* közzé, hogy már akkor kéntelenítették ezek el hagyni a'

tsata helyet. — Hét ágyút, 3 zászlót, és két millió rublát nyertek a' Lengyelek. — Az Oroszok' holtjaiknak, és sebesseiknek száma reá megy, a' mint a' Hertzeg Tudósításában vagyon, leg alább is négy ezerre; a' Lengyelek részéről el-esett, 's megsebesített Vitézek száma ellenben 800-ra vagyon téve. — A' Lengyel Sereg állott 13 ezer Emberből; az Orosz pedig 16 ezerből.

Magyar Ország. Gr. Sigray ő Nsgát, önként kívántt nyugodalomra botsátotta ő Felsége, 's helyébe Gr. Sztáray Mihály ő Ngát méltóztatott rendelni. — A' F. Helytartó Tanátsnál fizetés nélkül való Kontzizipistákká lettek: *Markovits András; Bodor,* és *Thúrótzi Urak.*

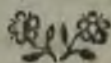
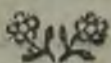
T u d ó s í t á s.

Minthogy az *Ember-gyűlölés, és megbáds* név alatt esméretes érzékeny Játéknak, mellyet a' *Pesti Magyar Teátrumi Társaság* már néhány izben sok tapsolások között el-játszott, az árra kötetlen egy máriáson drágának tartatott; tehát ezután 12 krajtzár, kötve pedig 15 kr. lészén. Erről a' Játékról, azt ítélte *Tzigler Úr*, a' ki a' *Bétsi Fő Udvari Teátrumra* már egynehány jó Darabokat készített, hogy a' benne elő-adott történet, a' Játéknak végével nem volna bé fejezve: irt ennek folytatásául egy szomorú Játékot illy név alatt: *Az egyszer el-bomlott Házasság' viszont egybe-kötésének következtetése.* Melly szomorú Játékot kezéhez kapván az első Darabnak Szerzője *Kotzebue*, nem tett néki a' folytatás; mivelhogy abban

Mei.

Meinaunak és Eulaliának sorsa, felettébb hofzas szenvedés alá vólna rekesztve: hanem maga irt *Kotzebue* ebben az esztendőben az *Ember-gyűlölésnek és meg-bánásnak* folytatást, *Nemes Hazugság* név alatt, egy felvonású néző-játékban; mellyet látván az első Darabnak Magyarra-Fordítója, mintegy kötelesnek érzette lenni magát arra, hogy e' folytatást is azoknak kedvéért, kik előtt az első Darab leg-alább unalmas nem völt, Magyarra fordítsa: a' minthogy már fordította is, és rövid időre található lesz ben-kötve tsak 6 krajtzáron, *Pestben* a' Könyv-árrosoknál; *Bétsben* a' *Magyar Hírmondónál*; *Kolosváratt* pedig a' belső Király-úttzában *Berzétei Gábornál*, az *Ember-gyűlölés' és meg-bánással* együtt. A' távolabb lakó Erd. Urak közzül, a' kiknek egynehány nyomtatvány kívántatik, akár az *Ember gyűlölésből és meg-bánásból*, akár tsak a' *Nemes Hazugságból*: méltóztassanak a' *Magyar Hírmondóhoz* útasítandó frankózott betses levelekben azoknak számát meghatározni; 's az után az el-küldésnek valami módját lehet találni.

Kotzebuének minden más néző-játékjai is fordíttatnak már *Pestben* Magyarra; úgy nem különben *Molierenek*, *Tartuffe*; és *Gotternek Kobold* nevű Játék darabjaik. Ez, azért jelentetik előre, hogy más Erd. Hazafiak is ne találjanak fáradozni az említett Daraboknak fordításában.

A'

TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Jakab Havának (Július-
nak) 17-dik napján, 1792.

Néhai *Első Ferentz* Tsászfár' Unokája;
II. Jósef fogadott Fia; *II. Leopold'* első szü-
lött Férjfi Magzatja — mint Magyar Ország'
Koronás Királlya, *Első*; mint Római Tsá-
fzár pedig *F. Második Ferentz*, ezen Hónap-
nak 16-dikán koronáztaték meg *Frankfurt*
Városában, a' minden Európai Koronák kö-
zött leg - első Koronájával, a' *Német Biro-*
dalomnak.

F

A'

A' Tsász. 's Kir. Udvar' különös Dífze — a' Magyar Királyi Testörzö Nemes Sereg — ezen hónapnak 13-dikán reggel érkeze vissza *Béts Városába*, hasonló szép pompával, mint a' millyennel le-indúlt vala innen a' múlt Májusban, Magyar Ország' Fő Városába *Budára*.

Fiumei Kormányozó, 's a' Sz. István' Rendjének kis Keresztes Vitéze, *Pászthory Sándor* ő Nsága, a' múlt Tsötörtökön indúlt innen vissza *Fiuméba*; de ismét el fogja azt a' jövő Októberben hagyni egy ideig: mivel a' Haza' java kívánta, hogy ez a' köz halzonra termett buzgó Hazafi ki ne maradjon azon Deputázióknak érdemes Tagjaik közül, mellyek az Ország' boldogsága különb-különbféle ágainak ki-munkálásához fognak újra, a' jövő Novembernek kezdetével.

A' Porta' Követe, *Ratib Effendi* (ki a' múlt Februáriusnak 11-dikén érkezett el *Béts Városába*) e' folyó hónapnak 12 dikén szándékoza vissza indulni *Konstántinápoly* felé, a' minthogy az említett napon hajókra is ült minden követőivel együtt; de a' tartós nagy szél miá egy tapodást sem mehetett egész nap. Más nap is fútt a' szél, de azért csak nem maradt már tovább a' Követ *Béts-be*; hanem útnak indúlt, mellyet azonban nem folytathatott tovább, a' *Práter* erdejében lévő udvari mulató háznál. Itt, sok látogatói voltak még a' Követnek. Más nap, tsendes idő lett; azért is kedvére utazhatott ő szakállas Méltósága. Kilentz hajók voltak alája adva. Vele mennek: Udv. Titoknak

's Tolmáts *Stürmer*, és a' tartására vigyázó Biztos, Státus-Kántzelláriabéli Tilzt *Schwind* Urak.

A' külső Országi borokat, ismét nem lessz szabad, a' jövő September napján tul, kereskedés végett bé hozni: hanem maga számára hozathat bé akarki, passus váltás, és azon harmintzad le fizetésének fel-tétele alatt, melly már 1788-dikban ki volt mérve.

A' *Leydai* Frantzia Ujság' originál (eredeti) Nyomtatványainak hozatását fel szabadította ő Felsége, és ezen rendelkezésnek közönségessé tételt maga parantsolta.

Magyar Ország.

Pestről, Jul. 8-dikán.

Néhai *Pesti* Prof. *Kornides Dániel* tudós Hazánkfiának gazdag Könyvtárját, négy ezer öt száz forinton vette meg, *Erdélyi* Püspök Gr. *Battyáni Ignácz* Exc. Ezen nagy tudományú, és a' tudományokat, Püspöki kötelessége, 's tehetsége lzerént igen példás buzgósággal tenyésztető Méltóságnak, sok ritka gyűjteményei voltak már eddig is a' Magyar Históriara: most, — mennyire nevedektek legyen azok, a' *Kornidesi* hagyománnyal: meg mutatja, ezen Könyv-hagyománynak, nyomtatásban lévő laistroma. Orvendhetnek bezzeg, az *Erdélyi* Tudósok kik a' régi Kéz-Írások ki nyomozásában fáradoznak, mert meggy bé *Erdélybe* a' Regiségek Tárháza, mellyhez való szabad járulásokat, hogy ne reménylenek a' Püspök

Úr kegyességéből, holott ők a' Köz - Jónak dolgoznak; mellynek él, Erdély' Fő Papja is. — *Ellyen!* szivemből kívánom.

Az 1792-dik Esztendőben *Budán* készültt Ország - Gyűlési 22 Törvény - Tzikkelyek' 16-dikának 3-dik pontja ez:

„A' négy Itélő-Mestereken felül méltóztatni fog ő Felsége, a' Kir. Táblának mostani Asszesszorai közzül, négy Referens Asszesszorokat ki-nevezni, a' kiknek hasonló aktivitások (tehetőségek) lészzen, mint vagy a' Personális' Itélő - Mestereinek.“ — Az itt erányzott négy Referendáriusok ki-nevezettek már ő Felsége által: *Ürményi János; Bay Ferentz; Mikos László; és Fáy Barnabás Urak'* méltóságos Személyeikben.

Kassáról, Júliusnak 9-dikén.

„Ki - magyarázhatatlan örömmel olvastam, előbb az Urak' betses Munkájokból; azután magokból az Ország-Gyűlési Tzikkelyekből is: hogy már ezentúl, rendízerént-való Tudomány lészzen a' Magyar Nyelvnek tanulása; és tsak azok fognak jövőendőben alkalmaztatni közönséges Tifztségekre, a' kik a' Magyar Nyelvben tett előmenetelekről is Bizonyosság - Írást mutathatnak. — Az Isten áldja-meg, ebbéli gondoskodásokért Hazánk' Oszlop - Embereit. — Ennél fogva, tulajdon hasznok is reá bírja már ezután a' Magyar Országí születésű Iffjakat a' Magyar Nyelvnek tökéletes meg - tanulására. — Mivel belsőképpen meg vagyok én arról
győ-

győztetve, hogy nem csak szabados dolog, hanem kötelessége is egy jó, 's itélni tudó Hazafinak, ki - nyilatkoztatni mind azt, valamit ő Hazája' bódogságának elő - mozgítására szükségesnek tart: fel - fedezem, Hazafiúi bizodalommal, mit látok én még jónak, a' Magyar Nyelvnek Magyar Országban való gyarapítására? Ez az: ha a' Magyar Nyelv, az Apátza - Klastromokban; és a' Szemináriumokban (Pap - nevelő Házakban) is taníttatik. A' Tót születésű Iffjúság úgy is inkább Plébániákra vágyódik, mint Szerzetességre. Ha ez, a' Magyar Nyelvnek helyes esmeretét, és szeretetét viheti ki magával a' Szemináriumokból: bizonyosan nagy eszköz lesz ez, Nemzeti Nyelvünknek a' Tót Ekklesiákban való gyarapodására; a' minthogy vagynak is már reá szép példáink. "

Nemes *Veszprém Vármegye'* néhai nagy nevezetű Fő Ispánnya, Gróf *Eszterházy Imre* ő Excell. ja' helyébe, Gróf *Zichy Ferentz* ő Excell. ja' tétetett, kinek helyébe *Zemplén Vármegyei* Fő Ispánnyá lett *B. Orczy József* ő Nagysága.

Szaktsról (Tolna Vármegyéből), Júniusnak 20-dikán.

„Erről a' földről, most egyéb újságokkal nem szolgálhatok; hanem a' Természet-Országabéli nevezetesebb történeteknek megírásával. Nállunk, ezekben a' napokban nagy szárazság kezdett uralkodni, mint már a' múltt hónap' elein is uralkodott volt. E két

két idő - szakasz közben, rend kívül különös és kártékony idők jártak. Májusnak 24 - dik napján, olly kemény havas eső esett a' *Pétsi* hegyeken, hogy egy gyenge egésségű utazó Asszonyt le - ejtett a' lábáról, 's meg is foszlott életéről. A hideg esőt, erős derek követték, mellyek nálunk is, főkép' pedig *Pétsett* sok kárt tettek a' kerti vetésekben; 's még annál is többet a' *Izölő* - hegyeken. Júniusnak első napján, nagy égi háború volt. *Várung* nevezetű helység' határán, ide mint egy 3 fertály órányi járó földre, egy élő fa alatt 94 birkát (német juhok) ölt - meg az Isten nyila. Egynehány nappal az előtt *Dég*, és *Ozora* helységek között a' *Szilasi* földön 140 birkát vert agyon a' jég, melly olly sűrűséggel omlott, hogy még más nap is lapáttal lehetett merni. Ugyan ezen idő tájban, a' *Hetényi* pülztán, 's *Bonyhád* mellett számos birkák veszték el, menykő - ütés által. — Jun. 3 - dikán, nagy felhő - szakadás volt nálunk, a' mellyből eredett árviz el - öntötte ifzappal a' réteket, 's 17 hidakat hordott el határunkról. Jun. 5 - dikén, olly zápor eső esett *Péts'* vidékén, melly a' hegy oldalban egy izmos dió - fát gyökerestől ki - mosott a' földből, a' völgybe le - hengergette, ott ismét fel - állította, gyökerét ifzappal bétette; úgy hogy a' nagy fa betsülettel meg - fogamfzott. Jun. 8 - dikán nem kevéssé meg - rongálta a' kerteket, és szőlő hegyeket a' jeges zápor eső; a' *Sijó* vizét pedig úgy ki - árasztotta, hogy egy Legény, életét is veszítette abban. — Hallom, hogy *Somogy Vár*.

Vármegyében is, *Kaposvár, Szil, és Igal* körül, meg-sirathatatlan károkat okozott a' jeg-essó. “

Posega - Vármegyéből, Jun. 26-dikán.

„Szomorú napja vala *Posega* Városának, ezen hónapnak 3-dik napja: mert úgy vólt valósággal, a' mint meg-irták az Urak, hogy t. i. a' hegyek közzé bé nyúlt rélzet a' Városnak egéllzen el-seprette az árviz, mellyet nagy hirtelenséggel okozott a' felhő-fzakadás. — Junius' 22-dike, gyáltt hozott egész Vármegyénkre: mert reggeli 5 órától fogva, 7 óráig, olly jeges zápor essó esett, melly egész Vármegyebéli vetésünket mind el-pusztította. — *Pákrátz* körül olly nagy jég darabok hullottak, mint egy lúd-tojás.

Az itt fekvő *Erdődy* Hufzár Regiment-jéből, fel-akasztotta magát egy köz Ember, Jun. 3-dikára virradóra *Pleternitzen*. Jun. 8-dikan pedig, *Bezerédi* nevezetű Káplár, ugyan azon Regimentból, agyon lötte magát; mivelhogy sok adósságokat tsinált.

A' Frantzia Dolgokról.

Az újjabb tudósítások szerént, magoktól hagyták oda *Austriai Flandriát* a' Frantziák: minekutánna olly kegyetlen pusztításokat vittek vólna ott végbe, mint a' minéműt az *Oroszok* követnek-el *Lengyel Országban*. — Valami hufz részeg pártos *Belgákat* kaptak a' Tsászf. 's Kir. Seregek, *Kortryckban*. — *Lukner* Fő Hadi Vezér, azt az okát adta, *Austr. Flandriából* lett el-távozásának, 's

Ry.

Ryffel és Valenciennes felé való maga visszavonásának: mivelhogy hatvan ezer Embere se vólt; és a' *Flandriaiak* nem jádzottak a' kezére. Kivánta egyfzersmind, hogy ezen-túl a' Kir. Tanáts írja meg néki: mi tévő legyen; mert különben a' kormányozást nem folytathatná. — Nagy meg-háborodással halgatta a' Nemzet-Gyűlése, Júl. 2-dikán *Lukner Úr* Levelének fel-olvasását.

La Fayette, vissza indúlt *Párisból* Jún. 30-dikán a' *Sereghez*: minekutánna írásban is szívére kötötte volna a' Nemzet-Gyűlésének, a' mit szóval terjesztett vólt eleibe. — Igen sajnállotta, hogy az eránt, Nemzet-Gyűlési Végzést nem vihetett a' *Sereghez*. A' *Jakobinusokat*, úgy fel-borsolta *Lafayette* maga ellen, hogy még *Párisban* tartózkodott, midőn azok, közönségessen meg-égették volna az ő ki-formáltt képét; ha a' Nemz. Őrállók ellent nem állottak volna.

A' *Párisi* Tanáts, két rendbéli tsendesítő Irásokat tétetett közönségessé. Maga a' N. Gyűlése is készített egy hasonló tárgyú Végzést, melyet el-küldött mind a' nyóltzvan-három Ofztályaiba az Országnek.

A' Király' akaratjából, és a' Nemzet-Gyűlése' meg-eggyezéséből, 42 új Batalionok állíttatnak - ki olly móddal, hogy ha a' szükség úgy hozná magával, *Párisnak* is óltalmára lehessenek; ha pedig úgy kívántatnék, a' széleken tsatázó Seregekkel is eggyesíthessék magokat.

Értésére esvén a' Nemzet - Gyűlésének, mit tselekedett légyen Gen. *Jarry*, *Courtray* Városában, hogy tud. ill. minekelötte oda-hagyta volna ezen Fr. Generális, a' meg-nevezett Városát *Austr. Flandriának*, mind fel-gyújtatta annak külső Városait: igen meg-indúlt ezen kegyetlenségen a' Gyűlés; és *Lukner* Ur' feltételére azt végezte, hogy az el-égett *Courtray* Lakosoknak károk meg-téríttessék; és hogy ezen Végzés, egy rendkívülvaló Kurir által hirül adassék *Curtray* Városába.

A' Lengyclek' Dolgaikról.

Juniusnak 17-dikei, 's 18-dikai veszte-ségek az Oroszoknak, nem hogy nyúlasokká tette volna őket; de még inkább fel hevítette: úgy hogy, nem mert a' Seregével meg maradni előttök H. *Ponyatovszky*; hanem *Tzázláv* Városától vissza vonta magát *Ostrog* felé; és még ott se ítélvén magát eléggé bátorságosnak, *Warkovitz*e mellé vette magát, *Dubnón* fellyül.

Varsóból vett parantsolatja szerént, meg kínálta ugyan H. *Ponyatovszky*, *Kochovszky* Orosz Generálist fegyver-nyugvással; de ez azt felelte, hogy önéki nints egyéb eleibe adva a' Tsászárnéjától, hanem hogy az előbbeni Lengyel Konstitutiót állítsa vissza maga helyére. — A' Lengyelek közzül sokan nem mernek magok is azzal a' reménységgel hizelkedni magoknak, hogy az Oroszok' rettentő erejének ellent állhassanak; hanem csak azzal vigasztallyák magokat, hogy ők

Ha-

Hazájokért halnak meg: a' midőn ellenben azon Lengyelek, kik a' Konstitutzio ellen fogtak fegyvert, néhány Haza-árulók' kevélységének áldozzák fel magokat, 's Hazájokat.

Elegyes Tudósítások.

A' Nemes *Székely* lovas Regimentből, Májor *Dániel Lajos* Ur, első Májornak tétetett által, a' most *Belgyiamban* vitézkedő *Blankenstein* Magyar lovas Regimentjéhez. — Vólt Kapitány *Matétsek* Ur pedig, a' ki már cízendőtől fogva tartózkodott *Bétsben*, Májori méltóságra emeltetett ezen folyó hónapnak 4-dikén a' *Szervia* szabad Sereghez, mellynek második Batalionjával meg is fog indulni a' napokban *Aujriai Belgyiom* felé. Ez az érdemes Ur, 1787-dikben lépett vólt ki a' Magyar Kir. Ns Testörzö Seregből az említett *Székely* Huszár Regimentjébe Fő Hadnagyi fővel. Sok jeles próbáit adta vitézségének, a' Törökkel folytatott véres tsatákban. *Jassy* nál, veszedelmes lövést is kapott a' jobb oldtáján.

Moldva, és *Oláh* Országok széleire, mintegy helven ezerig való legyveres Népet szállított a' Porta; mellynek okaúl némelleyek a' *Lengyel* Ország', és a' Porta között lévő frigyét gyanítják. — Hiszen tsak mernének, a' Törökök, szeretnének ok öszvetsapni az Oroszokkal, kiknek kénstelenségből levének a' Békesség által barátságos szomszédjaikká. *Jussuf* Basa azért esett ki

ki a' mint írják a' Nagy - Vezérségből, hogy ártalmas, és gyalázatos Békefléget kötött az Oroszokkal.

Segíte a' *Portugalliai* Királynén Doktor *Villis*, a' tóba való véletlen le - ejtés által; és valamint előre meg - mondotta, úgy semmi veszedelmes következése nem lett azon hideg lelésnek, melly a' vízbe lett le - esését követte a' Királynénak.

A' *Lisbonai* Fegyver - házban dolgozó Embereknek meg - parantsoltatott, hogy midőn haza mennek a' munkáról, ne magokra véve, hanem kezeikben vigyék felső ruháikat. Ezen parantsolat által, azt akarták eszközteni az Elöljárók, hogy az említett munkás Embereknek ne lehessen alkalmatosságok, valamit el - emelni a' gunyájok (ruhájok) alatt. De bezzeg fel is dúzták az orrokat a' Munkások; úgy hogy fegyveres erővel kellett le - tsendesíteni a' nagy zenebonát.

A' *Nápolyi* Udvar, ebben az esztendőben is el - múlatta meg - tisztelni egy pompás fejér paripával Pápa ő Szségét.

Mennyire mentek már a' *Németek* a' Tudományokban; ennek fzembetünöképpen - való meg mutatására ide iktatunk két laistromot, mellyet a' *Jénai* Tudományos Újságból vett - ki, 's közlött velünk *Magyar Ország* - ról egy érdemes Hazafi Segítő Társunk. Elő van adva ezen említett két laistromban, hány új? hány folytatott? hány újra nyom -
tat.

tattatott? és végre hány fordított Munkák árúltattak az el-múltt esztendőbéli két utolsó *Lipsiai* Vásárookban (Sokadalmakban).

A' Húsvéti Vásárban t. i., Vallást tárgyazó új Könyv vólt 213; folytatott 81; újra nyomtatott 30; más nyelvből fordított 5: mind öszve 329. — Törvény-tanúláshoz tartozó új Könyv 91; folytatott 31; újra nyomtatott 12; fordított 4; mind öszve: 138. — Orvosi Tudományhoz tartozó új K. 101; folytatott 39; újra nyomtatott 21; fordított 31; öszveséggel 192. — Világi Böltselkedéshez (Filozofiához) tartozó új K. 64; folytatott 16; újra nyomtatott 7; fordított 8; mind öszve: 95. — A' Gyermekek-tanításról, és nevelésről való új K. 77; folytatott 18; újra nyomtatott 14; fordított 2; öszveséggel: 111. — *Statistikus*, vagy a' Polgári Társaságokról tanító új K. 67; folyt. 6; újra nyomt. 4; ford. 6; mind öszve 83. — Gazdaságról tanító új K. 83; folyt. 25; újr. ny. 9; fordított 1; mind öszve 118. — A' Természettudománnyához tartozó új K. 33; folyt. 17; újra nyomt. 2; ford. 10; öszveséggel 62. — *Mathematikus* új K. 29; folyt. 7; újra nyomt. 5; ford. 7, öszveség. 48. — Természeti Históriára való új K. 52; folyt. 47; újra nyomt. 11; ford. 4, mind öszve: 114. — A' Föld' le-írásához tartozó új K. 69; folyt. 39; újra nyomt. 7; ford. 22, öszv. 137. — Közönséges Históriára való új K. 297; folyt. 75; újra nyomt. 26; ford. 46, öszves. 444. — A' jó ízről való tudomány-
bé.

béli új K. 134; folyt. 55; újra nyomt. 11; ford. 25; öszveséggel 225. — Nyelv-tudománybéli új K. 72; folyt. 20; újra nyomt. 13, mind öszve 105. — Tudományok' Historiájára tartozó új K. 17; folyt. 13; újra nyomt. 2, öszv. 32. — Elegyes foglalatú új K. 82; folyt. 53; újra nyomt. 12, ford. 2, öszv. 149. — — A' lajstromban ki tett új Könyvek' summája, megv áttallyában 1481-re; a' folytatottaké 542 re; az újra nyomtattaké 186-ra; a' fordítottaké 173-ra. A' summák' summája pedig telik 2382-re.

A' Sz. Mihály napi Vásárban,

Vallást tárgyazó új Könyv vólt 66; folytattott 5; újra nyomtatott 26; fordított 14., öszveséggel 111. — Törvény - tanuláshozvaló új K. 34; folyt. 1; újra nyomt. 10; ford. 4, öszv. 49. — Orvosi tudományhoz tartozó új K. 21; folyt. 5; újra nyomt. 19; ford. 6, öszv. 57. — Világi Böltselkedésre vezetõ új K. 8; folyt. 5; újra nyomt. 8, ford. 1, öszv. 22. — Gyermekek-tanítást's nevelést tárgyazó új K. 17; folyt. 1; újra nyomt. 5; ford. 11, öszv. 34. — A' Polgári Társaságokról tanító új K. 22; folyt. 4; újra nyomt. 8, öszv. 34. — Gazdaság-tudománybéli új K. 25; folyt. 1; újra nyomt. 9; for. 17, öszv. 42. — Természet-esimertetõ új K. 6; folyt. 2; újra nyomt. 6, öszv. 14. — Mathematikus új K. 14; újra nyomt. 3, öszv. 17. — Természeti Historiára való új K. 14; újra nyomt. 19; ford. 1; öszv. 34. — A' Föld'

Föld' le-írásához való új K. 19; folyt. 6; újra nyomt. 29; ford. 4, ölv. 68. — Közös-séges História-ra tartozó új K. 54; folyt. 11; újra nyomt. 23; ford. 2, ölv. 90. — A' jó ízről tanító új K. 124; folyt. 15; újra nyomt. 27; ford. 11, ölv. 177. — Nyelv-tudomány béli új K. 20; újra nyomt. 14; ford. 3, ölv. 37. — A' Tudományoknak közös. História-jára tartozó új K. 5; folyt. 1; újra nyomt. 4, ölv. 10. — Elegyes foglalatú új K. 35; folyt. 1; újra nyomt. 40; ford. 5, ölv. 81. Az ezen laistromban elő-adott új Könyvek' száma megy 484-re; a' folytatottaké 58-ra; az újra nyomtatottaké 250-re; a' fordítottaké 69-re. A' summak' summája 801.

Lengyel Anekdoták.

Gróf Rzevusky — az új Lengyel Konstitúció ellen ölv. esküdt Lengyeleknek egyik Feje — következendő foglalatú Írást botsátott a' Lengyel Királyhoz: „*Úr! tudja meg, hogy én az Úr' fejére száz ezer aranyat tettem-fel. Vigyázzon tehát magára. Ezt mondja az Úr-nak, Rzevusky Severin.*“ — Erre a' Király így válaszolt: „*Kedves! köszönöm, hogy te úgy meg-betsülted a' fejemet; részemről azonban, hited el magaddal, hogy én ugyan még csak egy Lengyel garast se teszek ám fel a' tiédre.*“

Nagy Úr, Kis Úr, Egyházi, Világi, Szerzetes, Katona, Zsidó — mind áldoznak
Lengyel

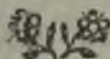
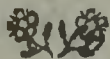
Lengyelországban, aranyat, ezüstöt, kitől a' mi felik, a' Haza' Oltárára. — Egy 17 esztendő s ifjú Pattantyús is oda megy közelébb azon Urhoz, a' ki bé szokta szedni a' Hazafiúi ajándékokat, 's jelenti, hogy ő is 24 aranyakkal kíván Hazája' terhes állapotján könnyíteni. Az említett Ur, betűletes, de szegény sorsú Ifjúnak esmerete a' Pattantyúst; nem akarta tehát először elvenni tőle a' 24 aranyat. „*Mitsoda pénz ez, úgymond, a' mit Kegyelmed ajánl az en kezembe?*“ „*Ez, olyan pénz, felele az Ifjú, mellyet én két esztendő alatt zsugorgattam-meg, rajzolás-tanítás által való keresményemből.*“ — „*Úgy de most, szüksége lesz erre Kegyelmednek, monda az Ur, és minthogy saját személyével szolgál a' Hazának; nem köteles, hogy pénzével is szolgáljon.*“ „*Oh de-hogy nem, édes Prezidens Uram! Midőn én Hazámat szolgálom, csak azt tselekepszem, a' mivel tartozom: mert meg esküdtem annak óltalmazására. De ezt a' pénzt annak szántam én, a' ki szegényebb nállamnál, és a' ki meg fog esküdni, hogy a' Hazát szintúgy fogja óltalmazni, mint én. Így, kétszeresen fogom én szolgálni a' Hazámat.*“ — Ezen gyöngy szóknak hallásából származott nagy örömeben, meg-ölelte a' Prezidens az ifjú Pattantyúst, 's el fogadta tőle a' 24 aranyat.

Koblentz.

*
* ** *
**
* *

Koblentzben vatsorált ezen Hónapnak 3-dikán, ama' nevezetes *Braunschweigi* Hertzeg, — a' *Frantziák* ellen indúlt *Prussziai* Seregeknek Fő Kormányozója — a' *Frantzia* Királyi Hertzegeknél. A' szállása, egy faluban vagyon, közel *Koblentzhez*. — A' Fr. Kir. Hertzegek Jul. 7-dikén szándékozták oda hagyni *Koblentzet*. A' kormányozások alatt lévő Fr. Sereg, közép helyet foglal, az *Elő Ausztriában* fekvő Ts. 's Kir.; és a' *Treviri* Választó Hertzogségben táborozó *Prussziai* Seregek között.

Az *Eszterházy* nevet viselit Magyar Iovas Regementnek Tulajdonossává lett Generális *Mészáros János* ő Nagysága.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 20-dik napján, 1792.

A' Tsász, 's Királyi Felség' Leánykája,
Ludovika Fő Hertzeg - Alszony, igen frissen
vagyon. Nyárra, *Béts* Városán kívül lévő
Belvedere nevű mulató helyébe vitetett ki
az Udvarnak. — Az ifjabb Fő-Hertzegek,
Schönbrunnban (Szépkúton) mulatják ma-
gokat. Oda mentek ezen hónapnak 16-kán
a' három Fő H. Alszonyok is *Bádenből*, a'
hol hat heteket töltöttek, *Mária Anna* Fő-
H. Alszonyra nézve, kinők az odavaló vizet
javaslották az Orvosok. A' TT. Auguftini-
ánusok' Klastromában lévén *Bádenben* szálló
helyek ő Kir. Fő Hségeknék, mulattatásokra
G mindent

mindent el-követett a' Klastrom' Elöljárója. Egyéb mulattságos tapasztalásaik között, az Aratók' szemlélésével is gyönyörködtették magokat, a' míg *Bádenben* tartózkodtanak a' Fő Hertzeg-Affzonyok; sőt sarlót vévén kezeikbe, magok is próbálgatták az aratást. Így tisztelének - meg ezen jól nevelt Fő H. Affzonyok egygy olly munkát, mellynek tárgya, az emberi életnek leg-első, és leg el-múlhatatlanabb szüksége. Illy jeles tselekedetnek örök emlékezetben való fenn-tartására, egygy élő-fát ültettetnek a' T. T. Augustiniánusok azon helyre, mellyen sarlót forgattak kezeikben a' Fő Hertzeg-Affzonyok; a' sarlót pedig tartani fogják, több nevezetességeik között.

A' *Palatínatusi*, és *Saxóniai* Udvaroknál lévő Tsász. 's Kir. Ministerek, Gr. *Lehrbach*, és Gr. *Hartig* ő Excell. jaik, a' Sz. István' Rendjének nagy kerefztjével tiszteltették-meg.

M a g y a r O r s z á g.

A' Magyar Teátrum,

új Jelenés (Fenomenon) a' Magyar Tökéletesedés' Egén. Ezen Jelenésnek fel-tettségét nagy örömmel hirdettük vala mi, annak idejében; most biztatást nyújtunk a' Nemzetnek felőle: hogy ez az örvendetes, és sokat ígérő Jelenés, nem is tűnik már el a' *Magyarok'* Egéről. Mitsoda fundamentomon építünk, midőn illy édes reménységgel biztatjuk a' Hazát? leg-jobban meg-tesztjük ezt a' kérdést, úgy ítéljük, ha a' *Magyar Teátrumnak* eddig való állapotját summás rövidséggel

gel elő-adjuk. A' múltt Aprilisnek 26-dik napján vállalta magára a' Magyar Teátrum' Direktorságát, *Z Protaszewitz József* Ur, nem csak leg-kisobb fizetés nélkül; hanem eleinten még reá is költötte néhány száz forintját az említett Teátrumra, minden interes-kivánás nélkül. — Tizenkét Férjfiak, és öt Fejér-Személlyek kezdték a' jádzást, Májusnak 12-dikén. A' Férjfiaknak neveik, jádzoí tehetségek, 's érdemjek szerént fel-téve, így következnek: *Sehy Ferentz, Láng János, Varsányi Ferentz, Kelemen László, Rózsa Márton, Bagoly Antal, Fülöp István, Pesthy László, Pap Gábor, Tiszt* (ez, az Ország-Gyűlése' vége felé el-ment) *Pataky Benedek, Temesy, 's Tessenyei.* (A' két utólsók nem próbálták az előtt a' jádzást, azért is *Inci-pienseknek* (Kezdőknek) neveztettek. — Az öt jádzó Fejér-Személlyek: *Moór Anna, Liptay Mária, Termetzky Frantzka, Török, és Kelemen Leány-Affzonyok.*

A' két első jádzó Férjfiaknak eleinten kevesebb, de annakutánna harmintz harmintz forintjok járt egy hónapra; három, 28; négy, 24; kettő, 22; egy, 20; a' két utólsó pedig 15 forintjával kapta hónapi fizetését. — A' Leány-Affzonyok közzül, az elsőnek 30; a' másodiknak 28; a' harmadiknak is ugyan annyi; a' negyediknek 25; az utólsónak 20 forint rendeltetett egy hónapra. — Ezen elő-számláltt Személlyeken kívül, vóltak még harmintz-heten, kik rész szerént hónaponként való fizetést vettek; rész szerént csak akkor fizetődtek, mikor Játék vólt. Ezeknek száma közzül való:

Jakab Mihály, a' Súcó (*Souffleur*), és a' Musika-Igazgatója *Hirsch Jakab*.

Hat hetek alatt, az az, Májusnak 12-dikétől fogva, Június' 26-dikáig, kilentz új Játék-darabokkal mulattatta a' Közönséget a' Magyar Jádzó-Társaság. Ezen szép előmenetelű törekedést — hogy' ne betsülné, a' ki tudja, hogy a' *Bétsi Udvari Teátrum*-ban alig adnak többet egész hónapon által, egy új Darabnál, a' gazdag fizetésű, és régi gyakorlású Jádzők. Az említett kilentz Darabokat olly renddel nevezzük-meg, a' millyennel jádzódtak azok egymás után:

Első volt: *A' találtt Gyermek*. Gróf *Brühl*' szerzeménnye. — *Bárány Péter*' fordítása.

2-dik *A' tettetett Beteg*. *Moliere*' szerzeménnye. — *Kelemen László*' fordítása.

3-dik *Klementina*. Fordította *Hatvani István*.

4-dik *Az öreg Harang*. Fordította *Kelemen László*.

5-dik *Igazházi*. Ford. *Simai Kristóf*.

6-dik *Ember-gyűlölés, és meg-bánás*. Ford. *Kóré Zsigmond*.

7-dik *Filozofus*. Eredeti (originál) Darab. *Bessenyei György*' szerzeménnye.

8-dik *A' Szerelem' Gyermek*. *Kotzebue* szerzeménnye. *Verségi Ferentz*' fordítása.

9-dik *Az Arany Peretzek*. Eredeti Darab. Teátrumhoz alkalmaztatta *Professor Endrődy*; *Professor Dugonits* után.

Ezekhez járúl még egy Magyar Ének is, melly *Ferentz* jó Királyunk' meg-koroázta-tására készült, és különbkülönbféle musika-liz.

szerekhez vagyon alkalmaztatva. — Mint-egy húsz ízben tartattak Játékok, hat hetek' el-forgása alatt; 's 3970 forint, és 15 kr. ment bé a' Teátrum' Kasszájába. Innen ki-tettzik, minémű számmal kívántak a' jó Hazafiak és Leányok meg-jelenni a' Magyar Játékokon, hogy ezeknek elő-meneteleket vóltaképpen elzközölhessék. Az említett szép jövedelemből azonban, nem tsak semmi tőke-pénzt nem lehetett félre-tenni, jöven-dőbéli fundusául a' Teátrumnak; hanem még pótolni is kellett azt, közel öt száz forinttal: mivelhogy semmi költséget nem kíméllett a' Társaság, a' Scénáktól, Deko-rátzióktól, és jádzáshoz való ruháktól; tsak hogy annyival inkább kereshesse kedvét a' Közönségnek. — Ügyének igazságához bíz-ván a' Társaság, egy könyörgő Levelet készített az Ország' Rendjeihez, 's bé is adta azt, a' már végéhez közelgetett Ország-Gyűlésébe. — Helyesnek találták Hazánk' nemes gondolkozású Fiai, a' Társaság' ké-rését, és közel két ezer forintot gyűjtögettek öszve annak fel-segállítására. Úgy értettük, hogy Primás ő Eminentziája, a' ki valóban értéke szerént szokta a' Közjót minden alkal-matossággal elő-segíteni, 600; Gr. *Festetics György* ő Nsága pedig 400 forintot adott. Az Egek nevellyék az illyetén Hazafiúi Lé-lekkel bíró Oszlop-Emberek' számát. — A' *Magyaroknak* született Kir. Fő-Hertzeg Nádor-Ispány is meg-jelent személlyessen, a' maga Fő Udv. Mesterével, és Kamarássá-val, Grof *Szapáry*, és *Eszterházy József* ő Nságokkal együtt a' Teátrumban, 's ötven

ara-

aranyat ajándékozott a' Kasszába. — Minémű ösztön lett légyen ez, a' Jádzó Társaságnak maga tökéletesebbítésére, örömmel olvassuk ennek bizonyosságát egygy itélni tudó érdemes Hazafinak Leveléből, ki is így ír: „Ezen folyó Július hónapnak 13 dikán úgymond, *Valiront* jádzották a' Magyar Teátromban, olly nagy megelégedésére az egész néző Sokaságnak, hogy egymást érték a' köz örömet jelentő tapsolások. Meg kell vallani, hogy úgy is ki-tett magáért a' Jádzó Társaság, mintha már tiz esztendőktől fogva gyakorolta volna magát a' Jádzó-Színben. — Nagy ditséretére válik ez azon Iffjú Magyar Gróf Úrnak, a' ki, Hazafiúi indulatjából magára vállalta, *Z Protaszzevitz* Úr után, a' Magyar Teátrumnak kormányozását. “

Koronázás - utánni Anekdóta.

A' mi Parasztiainknak, így ír egy Magyar Utazó, leg-inkább az ő Felsége' láb-belijén akadt-meg a' szemek, a' Koronázás' alkalmatosságával. Bámúlva nézték a' Sz. Istvánról maradott régi módi topánkákat, mellyeket Királlyaink akkor szoktak fel-venni, midőn meg-koronáztatnak: 's botskoroknak gondolván azokat, mindenfelé el hírelték, hogy *Ferentz* Királyunk aranyos botskorban jár.

A' Szepességről, Július' 6-dikán.

„A' miket közlök az Urakkal, nem újságok annyiban, a' mennyiben már jó darab ideje hogy történtek; de ugyan azért közlöm, hogy ha a' *Magyar Hírmondónak* Első Szakaszából ki maradtak: hadd legyen most emlékezet róllok a' Második Szakas-

ban. — Ezek azok: *Georgenberg* Városabéli hajdani Evang. Prédikátor *ab Hortis* Úrtól, ezen folyó 1792-dik esztendőnek első felében foszta meg a' halál bennünket. A' kik *Windisch* Úr' *Magyar Tárházát* (*Ungrisches Magazin*) olvasták, jól tudják, ki lett légyen említett *ab Hortis* Úr. Nállunk, áldásban léssen ezen köz-jónak éltt tudós Hazafinak emlékezete, főképpen azon jeles írásaiért, mellyek *Szepes Vármegyének* Históriáját, 's természeti, és polgári állapotját tárgyazzák.

A' mi Vármegyénknek már 19 esztendőktől fogva való rendes Orvosa, *Engel Jakab* Ur, Öttsével, az *Erdélyi* Udvari Kántzelláriánál szolgáló *Engel Kristián* Úrral együtt, még a' bódogúlt Tsász. 's Kir. Felség, *II. Leopold* által, nemességre méltóztatott, fél taksának el-engedése mellett. Erdemessé tették erre a' Doktor Urat különösen, az uralkodó nyavalyáknak meg-gátolásában, buzgóan, és szerentsés előmenetellel el-követett fáradozása; 's a' szegényekkel, minden bér' és jutalom' kívánás nélkül való dajkálkodása, mellyekről kész bizonyyságot tettek mind a' Fő Ispány, mind az egész Vármegye. — *Engel Kristián* Úrról jó vélekedést öntöttek a' bódogúlt Fejedelembé, mind az *Erdélyi* Kántzelláriának ajánlása; mind pedig a' *Magyar Országi, és Gallitziai* Históriát tárgyazó munkátskái a' meg-nevezett Iffjú Úrnak.

A' *Pótsi Mária* buzgó látogatóinak, szomorú újságot kéntelenítettünk írni, mert 8.dik napján ezen Hónapnak meg gyúladván *Pótsott* (N. Szabolts Vármegyében)

a' Ser - Ház, olly tűz támadott, melly miá ötvennél több Házak lettek hamúvá. Míg tehát már ezek fel épülhetnek: nem lesznek elegendő szállások, a' bútsú járó Hiveknek, kik igen számosan szoktak öszve se-regleni minden esztendőben az ott lévő P. Basiliták Templomához; mellyben keseregni mondatik a' B. Szűz *Mária*' képe: Reményleni lehet azonban, hogy az említett Hivek, magok jobb voltokért is, segítséggel fognak lenni a' meg - károsodott *Pótsiak*-nak.

Frantzia Ország' zavaros állapotjáról.

A' légy, mikor vesztit érzi, akkor tsíp leg - erősebben. — Az úgy nevezett *Jakobinusok*' veszedelmes Társasága (Klubja) is, mivel látja már most, hogy *Lafayette* után, mindenfelől fel - támadtak ellene a' józanon gondolkodó Hazafiak: elő vette ő is a' maga ezer mesterségét, 's kész, pokolból is felhozni *Cerberust*, hogy ha már egyébképpen nem árthat: azt a' pokolbéli három fejű kutytát uszítsa *Lafayettre*, 's ennek számos Követőire; vagy ha még így se bóldogúlna: rá lessz arra is, hogy fáklyákat kérjen a' Furiáktól, Hazája' fel - gyújtására, nem gondolván vele semmit, ha mindjárt maga oda ég is; tsak hogy más is vesszen eggy úttal, és ő rajta ne diadalmaskodhasson. — De méltán azt kérdheti itten valaki: Hát ugyan alszik é, vagy mit csinál az a' Nemz. Gyűlése? Hiszem, az első Gyűlés, nem tsak a' Szerzetesek' Rendjeit törölte - el; hanem még a' Világi Rendek között vóltt minden különbséget is: — ez a' mostani Gyű-

Gyűlés is tudott olly Törvényt hozni a' meg nem esküdtt Papok ellen, hogy ha legkissebb zenebonát indítándanak is azok: mindjárt számkivetésbe küldetessenek *Fr. Országból*; 's még haragudott is osztán nagy réltze a' Gyűlésnek, hogy ezen Végzést meg nem erősítette a' Király. — Hát hogy' nem tudja egy Törvény által meg - tselekedni, hogy még tsak nevek se hallasson ezentúl a' H a z a - rontó *Jakobinusoknak*. Merem mondani, hogy a' Király édes örömet meg-erősítene az efféle Törvényt? Erre a' kérdésre, az a' felelet rövideden, hogy: nem változott ugyan *Epimenidessé* a' mostani Gyűlés is; tsak nem tölti tulajdonképpenvaló aluvással az idejét; de tölti veszeke-déssel. — Miért veszekszik pedig? Azért, mert sok benne a' *Jakobinus*, úgy hogy vajmi gyakran lett már az, Nemz. Gyűlési Végzéssé, a' mit előbb a' *Jakobinus - Klub*-ban koholtak *). Igaz az, hogy mindenfe-

*) Került - ki illyen Végzés közelebb is ezen hónapnak 2-dikán a' Nemzet-Gyűléséből. Tudjuk t. i., hogy a' Király meg nem erősítette azon Végzését a' Nemzet-Gyűlésének, melly szerént az Országnak minden részeiből 20000 Nemzeti Gárdistáknak kelle vala Páris alá seregleni Júl. 14 dikére, úgymint az esztendőnként előforduló Szövetség' Innepe - napjára; még is némelly Ország - Osztályok nem tsak ki - állítottak annyi számú Gárdistákat,

felől küldözik a' Nemzet-Gyűléséhez, a' *Jakobinusokra* panaszló Irásokat; de más részről majd szinte olly számmal érkeznek hozzá, a' *Jakobinusok*' hangján írott Levelek, mellyek tellyesek, a' Király, és a' Konstitúción fundáltatott más *Hatalmak* ellen való vádakkal.

Nagyon féltek a' Nem - *Jakobinus* Frantziák, Júliusnak 14-dikétől. Azt is olvassuk, hogy *Lafayette*, *Páris* alá szándékozott akkorra, valami 30 ezer Emberral.

Lengyel Ország.

Kis Lengyel Országnek *Dubno* nevű Városát, az egész Környékkal együtt, elfog-

a' mennyi, húsz ezerből esett volna ő reájok, azon esetre, ha Törvénnvé válhatott volna a' Nemzet-Gyűlése' Végzése; hanem el is indították azokat *Páris* felé. — A' belső dolgokra ügyelő *Minister* irt minden Ország - Osztályokba, hogy efféle törvényteleniséget ne tselekedjenek; s azon ban más felől azt végzi a' N. Gyűlése, a' Király ellenére: hogy tsak hadd jöjjenek a' meg indított Gárdák, s minekutánna meg fognak vendégeltetni *Párisban*, a' Szövetség Innepén, mennyenek *Soissons* Városába, a' hová kívánta a' Király, a' Tartalék-Seregnek öszve-gyűlését. — Mit tsinált a' Király ezen Végzéssel, midőn hozzája küldetett volna meg-erössítés végett? — Tsak azt, a' minél egyebet nem lehetett néki tselekedni: t. i. meg-erössítette.

foglalták az *Oroszok*. — A' *Lengyel* Király, még ezen hónapnak 7-dikén nem indúlt vólt el a' *Sereghez*. Úgy írják némellyek, hogy alkuba erefzkedett vólna az *Orosz Udvarral*, mellynek Követe, *Bulgakov* Ur még *Varsóban* vólt az említett naponn is.

Elegyes Tudósítások.

Az *Ausriai Birodalomnak* tengeri széleire, mindenüvé véd-lmező Seregeket parantsolt ő Felsége, mivel olly hire érkezett, mind *Triestbe*, mind *Fiuméba*, hogy ama' nevezetes tengeri Tolvaj *Lambro Cazzioni*, egyesítette magát egy *Frantzia* hajós Sereggel, melly a' *Toulóni* ki-kötő helyből indúlt - el.

Spanyol Országáról még ekkoráig se' lehet tudni bizonyossan, mitsoda szándékkal légyen, *Frantzia* Országra nézve? — Minden környül-állások úgy mutatják azonban hovátovább, hogy a' mostani Minister Gr. *Aranda*, Barátjok a' *Frantziáknak*. Újj bizonság erre az is, hogy már darab időtől fogva, minden más Nemzetek kereskedhetek Szeretsenekkel a' *Spanyol* Koloniákba, tsak a' *Frantziák* nem: 's most a' múltt Jun. 4-dikén, azt végezte *Mádrítban*, a' Status Tanáts, hogy az említett kereskedés-beli Izabadság, köz legyen ennekutánna a' *Frantziákkal* is.

A' *Frantzia* Nemzet - Gyűlése, megkérdezte Júliusnak 5-dikén a' külső dolgokra ügyelő Ministert, a' *Rajna*' mellyéke eránt. A' Minister azt felelte, hogy 38500 *Prusszusok*, 's a' *Magyar* Királynak 28400 fegyveres

Emberei marsiroznak a' *Rajna* felé; és még 44000 Katonáknak adatott parantsolatot a' Magyar Király, hogy készen tartsák magokat. — Almélkodtak rajta némelly Tagjai a' Gyűlésnek: miért hogy olly későn lett légyen ez a' jelentés.

A' *Spanyol* Ex - Jesuiták eránt, kik 25 ezrtendőekkel küldettek el ez előtt az Országból: vólt ollyatén szó valósággal, (a' mint már jelentettük más izben) hogy ismét vissza kell őket hívni, azon tekintetből hadd maradjon benn az Országban az a' pénz is, a' mi most ki takarodik az említett Ex - Jesuiták számára, fizetés fejében. De más okok ra nézve jobbnak találtatott, hogy tsak hadd hallyanak meg az Orzágon kívül az Exjesuiták.

Braunschweigi Ferdinánd Hertzeg, a' ki olly ditsősségessen vezérkedett *Prusszia'* részéről, a' hét ezrtendő háborúban, ezen folyó Julius hónapnak 3-dikán futá ki örök emlékezetű pályáját, életének 72-dik ezrtendéjében.

A' *Duellum*, nem abból áll mai időben, hogy két ellenkező Seregeknek főbb Vitézeik ki állanának a' síkra, 's nagyobb vér - ontásoknak elhárítása végett, meg - vinnának egymással; melly viadalnak ki - menetelétől függene oltán a' Seregeknek nyertességek, vagy nem - nyertességek. — A' mostani Duellumok, hasonlítanak nagyobb részént, két, egymás ellen fel - berzenkedett kakasoknak öszve - rugásokhoz; vagy két neki dühödött bikáknak öszve öklelkezésekhez. — Eggy
úgy

úgy nevezett Gavallér t. i. öszve - szóllalkozik más Gavallérral, még pedig igen gyakran tsupa semmiségen. Ha eggyik olyt talál ki-botsátani a' száján, a' mi által a' másik meg sértetettnek véli magát: fogja ez, 's ki hívja a' meg-bántóját egy szál kardra, vagy egy pár pistölyre. Ez is, hogy gyávábbnak ne tartasson a' másiknál, elő ugrik, 's kotzkára teszik mind ketten életeket, mellyet nem magok adtak magoknak: a' véltt betsület-sérelemnek meg-orvosolhatásáért. Hogy az illyetén baj-vivás, telylyességgel helytelen eszköz légyen, az általa erányzott eszköznek elérésére, tsak abból is könnyen által-láthatja kiki, ha meg-gondolja, hogy ha egyedül tsak a' bátor vitézségben határozódnék is a' betsületes Ember-ség: még se lehet a' Duellálás' útján betsületet keresni. Mert midön egy fel-förrott indúlatú Ifjú fegyvert kap: vallyon nem vakmerőség é ez inkább, mint bátorság? és hogy olyanok is sokszor vóltak már nyertesek a' Duellálók közzül, a' kik inkább *Vénus'*, mint sem *Márs'* gyakorlásihoz értettek. Nem arra mutat é ez, hogy a' Duellálás-béli győzelem, nem mindenkor próbált vitézség' gyümöltse; hanem tsupádon tsupa vak szerentse? Ezt, így beszélik az oskolai tanító Székekből *Német Ország*on; még se szüntek még ott meg mind ez ideig is a' Duellálások, nem tsak a' Katonaság között, mint *Angliában*, és *Frantziá Országban*; hanem még a' Tanulók között is. — — *Göttingában*, tsak az idén is estek (a' mint írják) majd negyvenig valók, fél esztendei

iskolai esztendő alatt. A' múltt Június hónapnak 21-dikén is vala eggy, még pedig igen szereztsétlen. Két *Hannoverai* Fiak t. i. öszve kaptak egymással. Az eggyik, tsak akkor ment vólt látogatóúl *Göttingába*; hanem a' másik ott lakott már az előtt, *Benicke* nevezetű. Ez, meg-sebesítette a' másikat; de azért tsak nem tsendesedett-el a' meg-sebesítettett Fél: hanem bezzeg he is fizetett magának, mert rövid látása lévén, midőn meg akarta szúrni *Benicket*, maga, egéssz' a' tüdejéig belé ütötte a' melljyét, ennek a' kardjába.

Nem tsak a' Debretzeni Deákság, jó tűz-óltó; hanem a' Jénai is.

Ezt írja eggy érdemes Hazánkfia *Jénából*, 's fel-tételének meg-bizonyítására, az itt következő történetet közlőtte velünk:

„Júniusnak 7 dike és 8-dika között való éjtfzakán tűz támadt, eggy ide közel fekvő *Löbstädt* nevezetű Faluban. Észre vévén ezt némelly, szinte a' Bálból (melly egyébaránt ritkán szokott tartatni) haza menő Tanulók, lármát ütöttek; mellyre öszve gyűlvén a' Deákság közzül mintegy két szazan, siet-séggel indúltak a' meg-nevezett helységbe; hová el-érkezhén, két sorba állottak, a' mellyből senkinek se vólt szabad ki-lépni, sőt még másokat is a' közzéjek való állásra unfzoltak; 's az úgy neveztetett vizi puskákkal vagy fetskendőkkel, 's más egyéb eszközökkel erőssen rajta vóltak a' tűznek meg-óltásán. Lett is szives fáradozásoknak olly szereztsés foganatja, hogy a' harmadik háznál a' tüzet meg-tartották, 's így a' nagyobb
íze.

szereztélenségnek, melly még következhetett volna, eleit vették. Harmad napra, meg jelentek egynehány Falusiak az Univerzitás' Prorektoránál, 's alázatossan kérték ezen Urat, méltóztatnék az érdemes Deák Uraknak különös ember-szereteket a' Falu' nevében meg-hálálni, minthogy ők lettek légyen annak meg-mentői. A' Parasztok' ezen kívánságoknak, örömmel tett eleget, Udvari Tanácsos, és a' Világi Böltselkedésnek rend-szerént-való Professzora, és az Univerzitásnak ezen fél éltendőre rendelt Mélt. Prorektora *Ulrich* Úr, közönségesen adván tudtára az Iffjúságnak, a' Falu' köszönetét. “

Katonai Vendégség.

A' szép Feleségű *Osnabrugi* Püspök; 's egyszersmind *Anglus* Generális — az *Yorki* Hertzeg — ebédre hívta a' múltt hónapban, a' maga testvér Bátyját, a' *Nagy Britániai* Korona örökösét, sok más fő Méltóságokkal, 's a' maga Regementjének minden Tisztjeivel együtt. Katonás volt az egész alkalmaztatás. Eggy nagy hadi sátor alatt terítettette t. i. a' Hertzeg az asztalt, a' maga kertjében: ahoz, dob szó alatt masiroztatta a' vendégeit. Száz gránátérosok állottak elő izolgáló Legényeknek, a' kik, Katonai fordulásokban tették az asztali szolgálatot. A' sütemények, Várakat, Sántzokat, 's a' Katonáknak, gyakorlásbéli különbkülönbféle állásaikat ábrázolták. Nagy kézséggel 's örömmel tette itt az egész Sereg, a' hadi operátziókat, némellyek, más nap virradtig folytatták azokat fáradhatatlan vitézséggel.

Tu-

Tudományi Tudósítás.

Horátzius' Versei

újjonnan fognak ki - adattatni *Göttingában*, odavaló Könyvtár' Őrző (Bibliothecae Custos) *Mitscherlick* Úr által. Mustrául jött is már ki egy *Oda* v. *Ének*, melly az I. Könyvben 4dik, olly formálag, mint az egész Munka ki vagyon dolgozva. Elő-adatik leg elsőben is az *Ének'* értelme, rövideden ugyan, de olly velősen, hogy tökéletesen meg - elégedhetik vele az Olvasó. Követi ezen Elő - adást maga az *Ének*, mellynek sorai alatt nagy számmal vagynak a' rész szerént *Jániból*, 's másokból ki - szemeltt; rész szerént tulajdon maga *Mitscherlick* Úr által készített magyarázó Jegyzések. Végről következik, a' Versezetnek külső alkotvánnyáról (alkottságáról), és mértékéről való helyes tanítás. — A' *Kritika*, vagy meg - háynyi vetni Jegyzések, minden Kötetnek a' végén fognak találtatni. — Tsak ezen közönséges le - irás is, derekassan javolja már *Horátziusnak* szóban forgó ki - adását. Javolja pedig az, kinél kinél még nagyobb mértékben, hogy ama' nagy Litterátornak Prof. *Heyne*nek is nagy része van a' munkában. A' nyomtatás kétféle módon lesz, úgymint: *Hollandiai* papirosra, drága metztett képekkel; és közönségesebb papirosra, de szép betűkkel. A' ki az első rendbéli nyomtatványokból akar szerezni magának, szükség, hogy a' jövő Szent Mihály napig, akár *Lipszába* írjon *Crusius*hoz, a' ki fogja tétetni a' nyomtatást; akár pedig *Göttingába*, *Mitschernick* Úrhoz. — A' nyomtatványok' árra, nintsen előre meg - határozva.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 24-dik napján, 1792.

Még előbb tündökle, Felséges Királyunk' fejében a' *Római* Szent Birodalom' ditső Koronája, mint szinte' közönségesen kezdték vala beszélleni Béts Városában. Nem Júliusnak 16-dikán t. i., hanem 14-diken kenettetett-fel, 's koronáztatott *II. Ferentz*, Európai Első Fejedelemmé, az az, *Római Tsálszárrá*. Az erről való örvendetes tudósítást, Gróf *Herberstein* Filep hozta-meg Júliusnak 22-dikén, a' Ts.'s Kir. Felség' testvér Öttseinek, és Húgainak, kik most *Schönbrunnban* (Szépkúton) mulatnak. Szépkútról, dél-utáni két óra tájban bé-

H

le.

lovaglott a' meg-nevezett Gróf Úr *Béts* Városába, 's meg-járván ennek nevezetesebb úttzáit, 31 veres ruhás Posta-legényeknek sipolásaik, és tsergetéseik által adta hírül az idevaló Közönségnek, hogy *Ferentz* — a' kit ő, mint szintén az egész Birodalom is szeret, és tisztel — már Tsászárs.

Ez nap estve, a' *Bétsi* házak közzül, mellyeknek száma közel reá megy ó ezerre, egy Vámos' háza vólt ki-világosítva. — Más nap 11 óra tájban, Te Deum tartatott, nagy pompával, a' Sz. István' Templomában mellyen a' Fő Hertzegek, 's Fő H. Asszonyok is meg-jelentenek, más Méltóságokkal együtt. A' Granatérosság, három izben sütötte-ki puskáit, a' háláadó Istentisztelet alatt; ugyan annyiszor durrogtak a' bástyákra ki-szegzett ágyúk is.

Ügy értettük, hogy a' Tsász. 's Királyi Felség, *Koblentzbe*, (némellyek Szerént, *Maintzba*.) szándékozott *Frankfurtból* menni, 's ezen hónapnak 22 dikéig ott is maradni, a' *Prussziai* Királlyal, és a' *Frantzia* Királyi Hertzegekkel való beszélgetés végett.

Béts. Még a' hidegebb Keresztyének is gyakran meg-látogatták itt a' napokban a' Szentegyházakat: mivel oly rekkenő melegek jártak, hogy a' szobában is alig maradhatott az ember, hanem némelley Templomokban szép hives vólt.

Magyar Ország.

Budáról, Júliusnak 18-dikán.

A' Tudományok körül híven, és hasznosan fáradozó Magyar Hazafiakat, ha
mi-

mikor tsüggendeztetni találják az ollyatén gondolatok, hogy nints, a' ki számba vegye az ő szives törekedéseiket : tekintsenek Ns *Kovátsits György* Urra, kinek személlýében örömmel láthatják, mint követi a' jutalom az érdemet. Tudjuk, melly fáradhatatlan ezen Tudós Hazánkfia, a' Magyar Régiségeknek ki-nyomozásokban, 's azoknak a' setétségből, világosságra, és mintegy újj életre való hozásokban; de, tudjuk meg azt is, hogy értésekre esvén Primás ő Emin. jának, *Eszterházy Antal* ő Hertzegségének, 's más jó szivü Méltóságoknak, és némelley Ns Vármegyének egy olly nemes iparkodás; szép jutalmakkal kívánták azt elősegíteni. — Hát az első Magyar Mecénás, jó Nádor - Ispányunk, mit tselekedék a' minapában? Önnön indításából 1500 forintokat küldö ajándékban *Kovátsits* Urnak, olly maga ki nyilatkoztatása mellett, hogy ő Kir. Fő Hsége' szemei előtt igen kedves a' nagy szorgalmatosságú Irónak munkálkodása, 's ezután jó akarattýáról is tellyes bizodalmat nyújta annak.

Sáros - Patakról, Júliusnak 12-dik napján.

A' Reformátusok' itt lévő Kollégiumának közönséges Exámenje (Visgáltatása), tegnap végződött. Tartott három napokig. Közel három százig való Uraság gyülekezett vala öszve ezen Exámenre, nem tsak a' közel való környékekből, hanem még a' Dunán 's Tiszáon túl való kerületekből, 's még *Erdélyből* is. Ki nem lehet mondani, melly nagy serkentésére van az, az Ifjúság-

nak, hogy tudományi próbáit, olly számos Uraságok előtt teheti, kik között Szüléit, Attyafiát, vagy Jóltévőit van szerentséje izemlélni. Az Iffjúság' száma, közel reáment e' folyó elztendőben ezer két százra; de most már nagy réizént el- oízlott: mivel a' Reformátusoknál az úgy nevezett *Kánikulában*, vagy az elztendőnek leg melegebb 's bádgyalzóbb napjain izokott meg izünni a' tanítás. — A' Kollégyiomnak nagy érd. külső 's belső Elöljárói, ez alkalmatossággal is tettek olly rendeléseket, mellyek elzközül fognak izolgálni, a' Kollégyiomnak nagyobb virágzására. Meg- határozták ugyan is, hogy a' Kollégyiom' épületének egyík szárnya derekassan meg-építtetessék, és némelly Professzor Urak' számára is alkalmatossabb új házak kéizíttessenek; — bizonyos summát izabtak-ki továbbá elztendőként, a' Könyvtárnak bővítésére, 's különösen a' Magyar Könyveknek meg- szerzésére; valamint a' Természet- tudományához tartozó elzközöknék izaporítására is; sőt egy ollyatén Mekhanikusnak tartására is rendeltek bizonyos elztendei izetést, a' ki a' Physicum Instrumentumokra (Természet- tudományához tartozó elzközökre) fog vigyázni. — A' mi pedig még mind ezeknél is nagyobb, el- végezték köz akarrattal, hogy némelly Tudományok, p. o. a' *Physica*, és *Mathesis*, Magyar Nyelven taníttassanak.

Debretzen' tájjáról, Júliusnak 10-dik napján.

„Erre, felette meleg idők járnak. A'
rozs,

rozs, nagy részént mindeniütt meg-ért. Már tsak aratni kellene, ha vólnának aratóink. Más esztendőekben, seregestől jöttek-le erre az időre, a' Hegy-allyáról, az az, *Tokaj, Tallya, 's Patak* vidékéről, és a' Tifza mellől az aratók, 's részébe adtuk ki nékik a' rozst, és a' búzát. Most, mivel nints arra az életnek: alig lát az ember, ir-magúl is Hegyallyai Embert ezen a' földön. — Így okoskodnak t. i. a' Hegyallyaiak: „Jobb, hogy kapállásra fordítjuk iithonn azt az időt, mellyet az oda le való vándorlással kellene el-töltenünk; hiszem egy két napi kapállásunk által is kapunk mi annyit, a' mennyin vehetünk egy köből rozst.“ Már igen arra határozták magokat az al-földi Gazdák, hogy tsak kaszáltassák a' rozssokat. Közönségessen nehéz kapni akármiféle munkást, ebben az óltsó időben.“

Miskoltzról érkezett Leveleinkben is, hasonló panaszokat olvasunk. — „Mikor drága vólt az élet (így ír onnan, Jul. 13-dikán egygy érdeemes Hazafi), egymást érték nálunk az Aratók; de bezzeg most, hogy nagy az óltsóság, alig mutatják egynehá-nyan magokat: azok is nem akarják egyébképpen aratni a' rozst, hanem harmadában. Láttam némellyeket, a' kik öiöd részében arattak, 's mindennap pályinkát kívántak. Vagynak közöttök, a' kik úgy rá tartják magokat, hogy már nem is akarnak gyalog járni; hanem szekéren vitetik-ki magokat minden reggel az arató helyre. — A' millyen kevés *Miskoltz'* táján a' munkások' száma: Izint'olly nagy más részről a' zsiványoké,

a' kik szörnyű tolvajságokat vísznek véghez. Két ilyen gonosztévő, meg-lát nem régiben négy derék hámos szürke lovat a' legelőn, 's mindjárt szóba ered az Emberrel, a' ki a' lovakkal volt. A' mint a' ló-futtatásról beszéllgetnének, jelentette kívánságát a' két zsivány, hogy szeretné meg-futtatni a' szürkét. Diktum faktum csak fel-kapnak biz ők egyszer a' szürkékre, 's úgy el-lódúltak, hogy vakmerőségek' hirénél egyebet nem hagytak magok után.

Az ilyenek, szörnyű, és csak halálos büntetés által gátolható Istentelenségek;

de még is iszonyúbb gonofság az, melyet egy Legény követett-el Heves Vármegyében: úgy hogy midőn olvastuk volna azt: olly gondolat is járt elménkben, hogy talán csak jobb volna azt, irtóztató és botránkoztató volna miá el-halgatni; de mivel tudjuk, hogy az Embert formáló erköltsi tudomány emberi esméreten fundáltatik; ezt pedig úgy szerezhethjük magunknak, ha tudjuk, mik történnek az Ember által: ennek meg-gondolásából nem múlathattuk-el közönségessé tenni az említett rettenetes történetet, melly is ebből állott: Eggy ifjú Gazdának szép fiatal, és még csak esztendő Felesége, a' mint ment volna haza felé a' mezőről: szembe találkozott egy Legénnyel. Meg-szédülvén ez, a' testi kívánságnak fel-lobbant tüzétől, ragadja a' Menyetskét, 's erőszakot tesz rajta. Hogy ki ne tudódjon gonofsága, elő rántja a' nálla lévő kést, 's egéltz' a' mellyje-tsontjáig fel-hasította az Állzont, 's ott hagyta nyomorúttat a' maga vérében fe-

fetregve. Fülökbe hatván a' nyögés, né-melly ott el-menőknek, fel-keresték a' szerentséilen Menyetskét, ki is rebegő szók-kal elő beszéllte a' maga szerentsétlenségét. A' gyilkos csak hamar el-fogatott, 's az Egri tömlőtzebe vitetett, a' hol várja már most, érdemlett rettegések között, az Igaz-ság által reája ki-mondandó szententziát. — Ezen rettenetes példa, újj indító okúl szol-gálhat a' Nevelőknek, melly igen rajta kely-lyen nékiek.lenni, hogy gondviselések alá bizott nevendékjeiket ideje - korán meg-tanítsák a' leg-nagyobb 's leg-szükségesebb mesterségre, melly áll az indulatokon való uralkodásban.

*Lévdáról (Bárs Vármegyéből), Júliusnak 17-
dik napján.*

„Ma érkeze Városunkba Gróf *Balassa Ferentz* ő Excell. ja, kit az *Illyriai* Kántzel-láriusságból, nyúgodalomra botosított ő Felsége, 12 ezer forint esztendei fizetéssel. Ebéd után, tovább fog innen utazni ő Exc. ja, a' jószágába, melly *Nógrád Vármegyében* vagyon.“

Nagy - Károlyból, Júliusnak 8-dikán.

„Igen hibás tudósítást kéntelenítettünk itten olvasni közelébb, egy nyomtatott Levél-ből, hogy t. i. *Betski István* Ur, az idevaló Piáristák' Kollégiumának lett volna Syndi-kussává. Nem tudta sem a' Történet' Fel-irója, sem annak közönséges Ki - hírdetője, hogy a' Piáristák magok viselnek gondot a' magok' pénzekre: nem úgy, mint a' Szent

Ferentz' Szerzetebéli Atyák, a' kik, nem bánhatván magok a' pénzel, érdemes Világi Férjflakra szokták azt bizni, kiket Syndikusoknak neveznek. *Betski* Úr is, a' szomszédságunkban lakozó *Kaplovyi* Franciskánusoknak leve Syndikussává. “

Posonyból, Július' 16-dikán.

A' napokban érkeze hozzánk, a' Fels. Helytartó Tanátsnak, Jún. 22 dikén költt rendelése, mellynek ereje szerént, nem *Pétsett*, hanem *Karlovitzbán* fog tartatni a' Konkursus (tudományi vetélkedés), az ott fel-állítandó *Normale Gymnasiumra* nézve, mellyről a' *Magyar Hirmondónak* 71-dik lapján vala emlékezet. A' Kérdők, vagy Vissgálók lesznek: az *Újvidéki* Prefektus, a' maga két Mestereivel együtt. — A' *Fétsi* Akademiában, fog egy Konkursus tartatni tsak ugyan a' jövő Sept. 13-dikán, a' *Győri* Gymnásiumbéli első Grammatika Klasszis' Tanító-székének bé-ültetése végett. — Az ide való Akademiában is lesz Sept. 14 dikén kettős Konkursus, a' *Budai*, és *Körmözt-Bányai* Gymnásiumokbéli első Grammatika Klasszisokra nézve. — A' *Nagy-Bányai* Gymnásiumba, úgy neveztetett Első Humanitás-Professzora kívántatik. E' végett, Sept. 28-dikán a' *Nagyvárad*i Akademiában fog tartatni Konkursus.

Kotyim Vára' megyéjéből, következő foglalatú Levél indíttatott hozzánk ezen hónapnak 7-dikén:

„A’

„A' *Kotyimi Rája*, vagy is *Disztriktus*, melly név alatt értetik, *Móldva Ország*nak, *Bukovina*, *Gallitzia*, és *Lengyel Ország* közé bé nyúló része, még mind ekkoráig *Magyar Király* ő Felsége' birtokában vagyon. — *Június*nak közepe táján ugyan kívánta vala már vissza ezen földjét a' *Porta*, három *Fő Biztosai* által; de még ez úttal nem tellyesedhete kívánsággz. — *Generál-Májor Gróf Canto*, t. i. a' *Rajának* mostani *Kormányozója*, azt felelte, hogy néki semmi parantsolatja nintsen az el-költözésre; hanem fogadta, hogy stafétát fog küldeni *Bétsbe*, 's meg-kérdezi, mi tévő légyen. Elis érkezett a' válasz *Bétsből*, ezen hónapnak 6-dikára; de koránt sem a' *Törökök*' innye szerént való. Mert ebben keménnyen parantsoltatik, hogy nem kell bé botsátani *Török Uraimékat* a' *Rajába*. Ezen parantsolatnak ereje szerént, mindjárt ki is hajtattak azon 60 *Törökök* a' *Rajából*, kiket eleség-szerzés végett futtatott vólt széllyel eggy *Aga*, hogy t. i. az ide rendeltt, és már útban is vólt 2000 *Törökség* egészen készre jöhetett vólna; egyszersmind ki-állott a' *Móldvai* szélekre, az itt fekvő *Magyar Lovas Regementje* *Fel. Királyunknak*: hogy a' *Törököknek* bé-ütésektől meg-óltalmazhassa a' *Tartományt*. — — A' *Törököknél* nagyon uralkodik a' *pestis*; mellyre nézve, meg vagynak rakva körülöttünk a' szélek mindenütt *kontumátz* (tisztuló) házakkal. A' *Bujanói* szoros-járásnál lévőt magam is láttam. Többen vóltak benne két száz *Kereskedőknél*, kik mind-

mindnyájan *Török Országból* jöttek. Tíz napokat kellett nékik tölteni a' tisztló házban. — *Mohilov-Raboji* nevezetű Városánál *Móldva Ország*nak (a' hová kísértettek volt Gen. *Karajtzay* által, a' *Kotyimból* ki hajtott Törökök), 80 ezer Emberből álló Török Sereg fekszik, melly a' *Lengyel* és az *Oroszok* között való verekedéseknek folyamatját tartja szemmel. — Ezen a' földön igen bőv termés vagyon; hanem a' sok esső miá döglenek a' méhek, mellyet vátig sajnálnak a' Törökök: mivel a' méz nékiek igen kedves tsemegéjek. “

Gallitziából, Júniusnak 29-dikén költt Magyar Levél.

„Sokan irtak, el-híszem, azon nevezetes verekedésekről a' *Lengyeleknek*, és *Muszkáknak*, melly ezen hónapnak (Jún.) 18-dikán történt, *Zofzlau*, és *Polonné* között; de ez ellent nem áll, hogy én is ne közöllyem mind azon ütközetről, mind pedig annak következéseiről, 's más tárgyakról is azokat, mellyeket mindenképpen méltóknak találtam a' *Magyar Hírmondóba* való bé-iktatásra. — Több rendhéli hiteles tudósíttatásaim után írhatom, hogy nyóltz órákig tartott a' viadal Júniusnak 13-dikán, a' *Lengyel*, és *Muszká* Sereg között. Mintegy 4000 *Oroszok*, és 3000 *Lengyelek* estenek-el. Egy Barátom, a' ki éppen *Lubarban* volt akkor, és így, igen közel a' hartz - mezeiéhez, azt írja: hogy a' teménytelen ágyú - durrogások szinte meg - reszkettették a' földet, 's a' puskaapor' füst-

füstje egész fellegeket vert. — Háromszor nyomták vissza a' Lengyelek az Oroszokat, és bizonyos, hogy még jobban is megvesztegetődniek volna a' Muszkák, ha *Brannitzky* Úr (ki ez előtt a' Lengyel Korona alatt viselt vala Fő Vezérséget, most pedig *Orosz Vezér* fővel, a' maga Hazája ellen harczol) rendbe nem kezdte volna ismét szedni, el-széledett seregeit. Ezt látván t. i. a' már különben is igen meg-fáradt Lengyelek, vissza húzták magokat egy nagy Falu mellé, mellyet már az előtt magok elégettek volt; 's így lön vége az ezen napi véres tsatának.

Más nap, alig kezd vala még a' hajnal hasadni, a' midőn már ismét a' Muszkák' nyakokon voltak a' Lengyelek; melly alkalmatossággal igen sokan estek-el a' Muszkák' Tiltzjeik között. Maga a' vezérlő *Orosz Generális Markov*, 's Brigadéros *Orlov* Urak is el-fogattak volna bizonyosan, hanemha a' vízbe ugorván, úzás által szabadították volna meg magokat. — Jó, ha úszni tud a' Katona. — Egy lovas Vadász *Orosz Regementet*, melly két ezer Emberről állott, szinte mind egy lábíg le-aprítottak a' Lengyelek. Meg is kell azt vallani, hogy nincs olly derék Lovassága az Oroszoknak, mint a' Lengyeleknek. — De nagyon megtépődött a' Gyalogságok is az Oroszoknak, úgy hogy *Orosz Fő Vezér Kakovskynak*, ki is éppen azon a' napon Bált adott, 's még előre el-énekeltette a' *Te Deumot*, azt írta *Gen. Markov*, hogy ha hirtelen segítséget

nem

nem küld néki: rosszul fogja el-járni az ő vezérsege alatt való Nép a' kozák-tántzot. — Említett Barátomnak beszéltették magok az Orosz Tisztek, hogy a' Lengyel Gyalogság bámúlásra méltó állhatatossággal állotta-ki még a' leg-nagyobb ágyúzást is; és hogy átallyában alkalmas most a' Lengyel Nép, csak Generálissai 's Tisztjei legyenek jók. — Igaz, hogy a' *mindennapijok* is hibázik szegény Szomszédinknak.

Látván a' Muszkák, hogy *Ukrajniában* nem nagy lépéseket tehetnek, másféle fordítást akarnak tenni a' dolgon. Úgy szándékoznak t. i., hogy téli szállások *Varsóban* lehessen. Majd meg-válik, hogy' sül-el ez az erőszakos szándék. Nagy vérontások nélkül, bizonyossan nem. Úgy is sok vér festette eleitől fogva a' *Mazurok'* Földjét: hát most hogy' engedne egy könnyen a' Lengyel Nemzetnek leg-nagyobb része, a' midőn az új Konstitutióról vagy on szó, mellyhez ő, éppen azzal a' buzgósággal viseltetik, mint a' Király; az az, készek azért mind ketten életüket is fel-áldozni. — Júniusnak 19-dikén, Lengyel Generális *Kutyuszká*, el-fogta *Levander* Orosz Generálist. — Generál *Viluhorszký* is fogott egy Brigadérost, és két Májort. — A' pártos Gr. *Potatzky*, a' kinek köszönik a' Lengyelek főképpen minden szerencsétlenségeket, most *Tultsinban* tartózkodik, holott is olly kastélya vagy on, hogy akármedly uralkodó Hertzeg is el-lakhatna benne. Minden nap bálokat ad, hogy avagy csak azok által is

en-

engesztelhesse valami módon a' Muszkákat, kiknek olly ígéretet tett, hogy 40 ezer Lengyelt fog ki-állítani melléjék; 's azonban még eddig négy százat sem állított-ki. — Három száz Muszka vagyon nálla, őrizeten.

Gallitziai kormányozó Generális, *Vurmzer* ő Excellentiája mellett lévő Adjutáns, Király Huszár Fő Hadnagy *Ettingshausen* Úr, *Varsóba* vitt közelébb némelly írásokat, 's villza jövéen befűllette: mint vélekednek *Varsóban*, hogy t. i. a' jövő Septemberen túl nem fogna nyűlni a' hadakozás.

A' *Gallitziai* ízeleken fekűdűt Katonáinkhoz rendeltettek a' *Barkó* Ns Magyar Lovas Regementjéből: *Mara*, 's *Kaplonyi* Kapitány; *Brunek*, 's *Szőke* Fő; és *Kis* Al-Hadnagy Urak, egy Svadron Lovassággal, kik is hólnapi napon fognak indűlni minden sietűséggel *Brody* Városába, a' hol lűszen stűtűiójok (állások), 's fogják kapni a' további parantsolatot, Brigadéros Generális *Otto* Uról.

Lengyel Országg.

Jul. 11-dikén költűt *Varsói* Levelek Szerűnt, kűntelenűttetűt H. *Ponyatonszky* Jűsef, *Varkovitzénél* válaűztűtűt fekvű helyűt is oda hagyni, és *Gallitzia* ízeleűre, *Dubienka* nevű helysűgnél telepedni meg. Itt inkább ellent állhat (a' mint írják) az Orszoknak: mivel eggy felűl *Gallitzia*; más felűl pedig a' *Poleski* posványság, őltalmául fog ízolgálni.

Litvá-

Litvániában, Grodnó Városáig nyomultak elő az Oroszok, 's az említett Várost is (melly általom nélkül volt) elfoglalták. Erre nézve, kéntelen volt Lengyel Generális Zabiello, magát Svislotzig vissza vonni. — Az új Konstitúziót ellenző, és Targovitzban öszve szövetkezett Lengyeleknek ki nyilatkoztatások közönségessé tétetett nagy pompával, Lithvónia fő Városában is Vilnában.

Hát már csak nem vállalkozik senki is, a' ki szóllyon a' Lengyelek mellett?

A' Porta, szemmel tartatja ugyan a' Lengyelek' tusakodásaikat, (mint olvasánk oda fellyebb is a' Chotyimi Levélből) de tett e' már vagy egy szót mellettek; azt még nem tudjuk. — A' Prussziai Király, azt válaszolta a' Lengyel Királynak, hogy meg esméri ugyan ő magát, Lengyel Ország' szövetségesének lenni, de ám a' szövetség - kötés, előtte lett az új Konstitúzió - nak, melly az ő (t. i. a' Prussziai Király) tudása, és meg egyyezése nélkül, sőt gyakori ellenzései után állittatott fel Lengyel Országban. Ha tehát a' Lengyel Király, továbbra is meg - marad még előbbeni gondolatiban: úgy ő Prussziai Felsége nem segíthet Lengyel Országban. — A' Nagy Britanniai Udvarról írják, hogy meg szállalt volna a' Lengyelek mellett, jelentvén az Orosz Tsászárnénak, hogy ő éppen nem nézheti - el bé - hűnytt szemmel, hogy egy ollyatén Polgári alkotvány le - rontassék, mellyet egy Nemzet, a' maga Királyaival meg-

meg - egygyezőleg állított fel maga között, nem csak köz szabad akarattal; hanem egyfzersmind úgy is, hogy az által semmi más Státusnak helyes jussait meg nem sérte.

Elegyes Tudósítások.

A' *Bétsi*, és *Berlini* Udvarok, megfzöllítették a' *Dániai* Udvar, hogy egygye-sítené ő is a' maga erejét az övékkel, *Frantzia Ország'* zavaros, és más Országoknak is ártalmas állapotjának, olly móddal való meg - változtatására, a' mint maga a' *Frantzia Király*, és a' *Frantzia Nemzetnek* törvényes Képviselői is meg fognak abban egygyezni: de a' *Dániai Király*, sok okokat hordott fel maga mentségére, miért hogy ő, mint *Dániai Király*, nem kaphatja magát már most egybe, a' *Magyar*, és *Prussziai Királyokkal*, minekutánna el - kezdődött a' *Frantziákkal* való Had; hanem a' mi, a' *Német Birodalomnak* óltalmazására kívántató segítség - adásból ő reája is fog esni, mint *Német Birodalom'* Tagjára, azt, ögen is fogja tellyesíteni. — Ugyan erre kötelezték magokat köz akarattal a' *Fránkóniai Kerület'* Rendjei is. — A' *Sváb Kerület*, három annyi segítség - adásra ajánlotta magát, mint a' mennyi rend fzerént esne reája. — A' *Nassau-Weilburgi Hertzeg*, 8000 köből életet ajánlott ingyen a' *Prusszus Seregnek*, melly a' *Frantziák* ellen indúlt. — A' *Sváb Kerületben* pedig egy Nemes Kánton, 6500 köblöt a' *Ts. 's Kir. Seregeknek*.

Ka-

Katonai Promótzsiók.

Generál-Májor *Koburg Lajos* ő Hertzegsége, lett az Uhlánus Regiment' Tulajdonosságá; Gen. Májor *Davidovits* ő Nagysága pedig nyerte az eddig *Orosz* nevet viselt Magyar gyalog Regimentet.

* * *

A' Szent Lutzai új szállóknak eredetek, 's szaporodások, azon törvényekkel együtt, mellyekkel virágzásokat eszközli IV. Ferdinánd a' két Szitziliali Országok' Királya. — Irta maga ő Felsége Olasz nyelven Nápolyban 1789, Németre fordíttatott Bétsben 1791, Magyarra Palotán Hrabovszky György Evangy. Predikátor által. Veszprémben nyomtattatott Streibig József betűivel 1792, 8 árkus nagy nyoltzad rétb. 24 kr. Találtatik.

Bétsben: Stáhel, és Kilián Könyváros Urak boltjában. Debretzenben: T. T. Sátor János Úrnál. Dömölkön; Fő T. Superint. Hrabovszky Sámuel édes Atyamnál. K. Egerszegen: Gayer János Úrnál. Fejérvárott: Lang Agoston Könyvkötő Úrnál. Füreden: N. Fejér János kalmár Ur sátorában. Györöt: Müller Ferentz Könyvkötő Úrnál. Halasson: T. T. Tormási Pred. Úrnál. Kassán: T. T. Mihálzi Kováts István Pred. Úrnál. Kétskeméten T. T. Nagy Fál Pre. Úrnál. R. Komáromban: Wéber Simon Könyváros Ur boltjában. Kőszegen: Tek. Vitnyédi József Úrnál. Sz. Lőrintzen: F. Semir Nagy István Úrnál. Crosházán: T. T. Simonides Senior Úrnál. Pápán T. T. Szahonyi Con-Senior Úrnál. Pesten Stáhel és Kilián Könyváros Urak' boltjában. Pétssett Tisz. Lethenyi Plébános Úrnál. Posonyban Véber Simon Könyváros Úrnak boltjában. Sopronyban Németi Mihály Könyvkötő Úrnál. Szombathelyen Simonyi Mihály Kalmár Úrnál. Vátzon T. T. Török István Predikátor Úrnál. Veszprémben Ns Fejér János Úrnál, a' kiknek szokás szerént tizre egygy adódik.

(Fél árkus Tóldalékkal)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak*, Július' 24-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

Erszényházy Pál.

és

Gyomordi Kis - Affzony.

Az az:

A' Kávénak, és Nádméznek Drágasága.

Irtá a' Nyájas Músa' Szerzője, *Nagy János. Szanyi Plébános*, és *T. N. Soprony-Vármegye' Tábla - Birája*, 1792-dik Eszten-dőben Aprilis' elein.

Bóltosomhoz küldvén minap egy levelet,
Szépen kértem, küld'ne kávét és nádmézet;
Küldött hat font kávét, 's egy nádméz-süveget,
'S el-hültem, hogy láttam rajta gyász-billyeget.

Fekete papiros vólt a' borítékja,
És nem kék, mint eddig külső tartalékja;
Tsudáltam, hogy gyászra mutat e' portéka,
'S nem tudtam fel-érni, mi légyen az oka?

Madzag közzé tette *Kontó*-tzeduláját,
A' mellyben jelenté annak nagyobb árrát,
Említi *Domokos'* Szigetjének kárát,
Hogy' 's miképpen ronták-el a' Fabrikáját.

Hozzá tette, hogy ha még tovább is inni
Akarnék én kávét, és nádmézzel élni,
Most lenne ideje, most k'ék meg-szerezni,
Mert pénzen se lehet ezentúl meg-venni.

Értvén ezt *Erszényem*, vigadni látszatott;
De bezzeg a' *Gyomrom* úgy fel-háborodott,
Hogy tsak nem *Erszényem*' üstökébe kapott,
Változott színében, 's szinte alétozott.

Keményebb értz a' pénz, azért férjfi képen
Erszényházi Pálnak Uri Személyében
Jelen-meg a' perre, ki fösvénységében
Nagyon meg-kíméli a' pénzt erszénnyében.

A' *Gyomor* mivelhogy puhább természettel
Bír, 's él *Kisasszonyi* lágyabb készülettel,
Gyomordi *Kisasszony* lessz, 's e' nevezettel
Folytattya a' perét *Módi*-betsülettel.

Ha szólhat ló 's számár a' Nagy Poétáknál,
Szóllanak fazakok a' Bölts *Ezópusnál*:

Mért nem az *Erszény* is? mért szót a'
Gyomornál

Nem lehet keresni, mint egy *Kis-Asszony*nál?

Néma mind a' kettő, de van még is nyelvek,
Van időhöz szabott bölts, nyájas belzédjek;
Allyanak hát elő a' peres Személyek,
'S lássuk, mire megy-ki az ő versengések.

Beszélgetés.

A' Gyomordi Kis-Asszony.

Ha igaz (*Erszénykém!*) a' mit a' hír hozott,
Hogy drágább a' nád-méz; 's ez, onnét
származott,

Hogy a' Szeretsenyek' keze kárt okozott,
'S nádméz' műhelyében Vad Ember osztozott:
Még van a' bóltokban nádméz, addig vegyünk!
Hogy kávé-italban kárt mi ne szenvedgyünk,
Előre nádmézből proviziót tegyünk,
'S egyszerre leg-alább hús mázsát szerezzünk.

Erszényházi Pál.

Hohó Néne! hátrább, 's lassabban ezekkel,
Nem jó számot kezdesz vetni te Egekkel!

Meg

Meg kell elégedned szent rendelésekkel,
A' torkosság eránt tett böltés végzésekkel.

Inkább hálát adhatsz a' Nagy Isteneknek,
Hogy olly ürülése nem lessz Erőszényeknek!
Jó hogy fel-ment ár-ra, mert sok szegényeknek
Nagy hasznára lessz ez, 's számos özvegyeknek!

Ügy ittátok már sok időtől a' kávé-t,
Mint a' szomjús ökör a' posványnak vizét,
Semmit nem kémélvén a' nad' drága mézét,
Ürítvén naponként ezért az erőszénykét.

Annyi kávé-t főztek meg-hitt Szoba-l'ányok,
Hogy bőven bé-érték nem tsak önnön magok,
Hanem ittak abból még más két Inasok,
Kávé-házba jártak sok helyen Kotsisok.

Láttam, hol a' Dajka, a' Dáma' magzatját;
Maga pedig ölben, törpe kis kutyáját
Kávéval kínálta, 's ha ez, az ortzáját
Nyalta, nem kímélte tőle a' tzukorját.

Senki közzületek eszébe nem vette,
Mennyi ezer Ember vérét ki-öntötte,
Mikor e' nád-termő teleket szerezte,
Mind a' *Frantz*, mind pedig *Anglusnak* Nemzete.

Most bünteti az Eg nagy prédálástokat!
Sok vér után hízó rút nyalánkságtokat!
Más szűkebb kaptára húzván gyomrotokat,
Kávés ibrikekből álló konyhátokat.

A' Gyomordi Kis - Affzony.

Erszényházi Pálból az egy fősvénység szól,
Ki nékem e' pontban éppen nem parantsol;
A' Szeretsényekről bár mit írjon a' toll,
Bé-vett szokásomból engemet ki nem tol.

Természetté vált már én bennem ez ital,
A' ki hozzá szoktam, mikor még fiatal
Vóltam, 's már akkor is vettük azt több fontal
'S nem kóstoló-képpen, két vagy három lattal.

En,

Én, ha tejes kávé reggel nem ihatom,
Már az egész napot csak ollyannak tartom,
A' mellyen fejemnek fájását várhatom,
Alétozik gyomrom, azért nem hagyhatom.

Erszényházi Pál.

A' Gyermekek is hozzá szokott a' két tsötshöz,
Edes téjt erefztő Anyai emlöhöz,
Még is torkosságát Annya csak időhöz
Méri, és azután nem hajúl bötsöhöz.

Szab'd te is időhöz magad' kedves Néném!
Mert egy szokást mással (én csak úgy itélném)
El lehet tserélni! O bár el is érném

Azt az időt, hogy ezt tőled reménylhetném!

'S mért nem reménylhetném, Néne! egy
szó mint száz!

Nem ád erre több pénzt a' szükülttErszényház!
Azért torkosságod hasztalanúl tsatáz,
Mert fel-tett szándékból engem' ki nem kurdáz.

Még annyiba nem telt e' merő nyalánkság,
Bátor soha sem völt háznál szaporaság,
Költhetett rá mit azt, félre tett gazdaság.
De illy árron venni, lenne balgatagság.

Gyomordi Kis - Affzony.

Sőt ezért nem venni, lenne sültt parasztság!
Mert ha származna is ebből kis adósság,
El kell nyelni e' kárt, mivel más Uraság
Meg-szólhatna ezért, 's lenne ez tsunyaság.

Erszényházi Pál.

Más Uraságok is így élnek ezentúl,
A' szilva - pálinkát meg - veszik hordóstúl,
Azt, 's falat kenyeret szelve, tányérostúl
Az asztalra rakják, 's nem tartanak szótúl.

Gyomordi Kis - Affzony.

Hát ha Kis-Affzonyok, 's Dámák látogatnak?
Szilva - pálinkából azok nem ihatnak!

Tu.

Tudod, hogy a' kávé-t tartják nagy módinak.
Kávé-t nem ihatván, nyelveken hordoznak.

Erszényházi Pál.

Kis-Affzonyok, 's Dámák otthon maradjanak
Reggelenként házról házra ne járjanak.

Menjenek Templomba, fonnyanak, varjanak,
Magokéból otthon egyenek, igyanak.

Déllyest pedig szolgálly nekik friss gyümöltssel
Mikor ideje lesz, meggygel, tseresnyével,
Télen aszaltt szilvát meg-hintve köménnyel,
Vagy baratzkot tégy fel Sopronyi körtvélyyel.

Tsak addig szólnak - meg a' kényesebb
nyelvek,

Még a' drága italt győzi az erszénnyek;
De majd ha nádméz-et pénzen sem vehetnek,
A' kávé-ra akkor azok se dühödnek.

Gyomordi Kis - Affzony.

Mikor lesz ez Pali? hát a' kávé-házak
Gondolod é ezért hogy el-pufztúllyanak?
Nagy kárára lenne ez a' Publikumnak,
'S a' nagy Arendások rá mit mondanának?

Erszényházi Pál. (ban,

Most voltam én *Bétsben* egy nagy kávé-ház-
Ékesen ki-írott fényes palotában.

Visgálván, mi légyen most ott a' szokásban,
Kávé-nak, nádméz-nek nagy drágaságában.

Egy szomorú képű Sógor ott sétálván,
Requiemet mondott sohajtva dalolván,
Kávé-tól, nádméztől végképpen bútsúzván,
Katzaj közt neveltük, énekét halgatván.

A Dieu (éneklé) *Coffé und Rozóli*,
A Dieu Aquadoro, *à Dieu Fragoli*,
A Dieu Persico, nints módom fizetni,
Édes tsemegéktől bútsút kell már venni!

Si-

Siratta a' nádméz-termő Szigeteket!
 Jajgatta el-rontott drága műhelyeket!
 Atkozta bujában a' Szeretsenyeket,
 Bújtatván beléjek ezer ördögöket.

Énekét végezvén, a' Gazdát szólíttya,
 Kéri, reménykedik, esedez, nógattya,
 Hogy ha előbbeni árrán nem adhattya
 A' kávé, de a' tört leg-alább meg-adgya.

Meg lehet (felel az) 's ím' az asztalkákat
 Gyászos borítékkal bé-vonván, sunkákat
 Rak reájok füstös jó vastag hurkákat,
 Ezek mellé tévén vajas szarvaskákat.

Ibrik, 's tsészék helyett, tserép tányérokat,
 Kis kanálka helyett, késeket, villákat,
 A' rozsólis-pohár helyett, poharakat
 Rakatott asztalra, 's boros palatzkokat.

Látván ezt az oda sereglett Vendégek,
 Vélem együtt sunkák mellé le-ülének,
Szarbelládi kolbászt, 's frisset is evének,
 Ki veres, ki fejr borból hörpentének.

Itt láttam jó Néne! hogy kávé paloták
 Módit változtatván, lettek latzi-konyhák,
 'S a' mi Dámáink is ha eztet meg-tudják,
 A' meg-drágúlt italt, tudom, farba rugják.

Ezen új módinak te légy itt kezdője,
 A' kávé-italnak okos meg-vetője,
 Azontúl lellz nem egy, példád' követője;
 Ezt, 's nem mást javasol erszényed' őrzője.

Gyomordi Kis-Aíffzony.

Inkább szegény leszek, tsak reggel ihassam!
 Mert bizony meg-sénli hozzá szokott hasam,
 Nem lehet kívánni, hogy azt el-hagyhassam
 Egyfzerre, bár töle lassan el-szokhassam!

Fogadom, hogy reggel egy tsészével ilzom,
 A' kávé szemenként magam ki-olvasom,

Kis-

Kissebb darabokra nádmézem' vagdalom,
És mivel illy drága, jobban gazdálkodom.

Erszényházi Pál.

Annyi mint az, ha ezt erőssen ígéred,
'S a' kávé-italban magad' mérsékeled,
Ideig óráig tellyen benne kedved,
Tudom, hogy nem soká kopik benne inyed.

Mert olly drága léfzen kiváltkép' a' nádméz
A' mellynek műhelyét el-rontá a' vad kéz,
Hogy három forintot tsináló kongó réz
Egy fontot sem vész - meg, ízemembe tsak
úgy nézz.

Sőt ha *Jamaikát*, Anglusok' Szigetjét,
A' nádmézet öptő, 's munkáló műhelyét
Víjja a' Szeretseny, a' mint hozzák hírét,
Végy, 's vész nem sokára attól végső Válét.

Jobb lenne előre ízedet, és szádat
Mézes borsos borhoz szoktatni gyomrodat;
Nádméz helyett mézre fordítsd a' gondodat,
Szaporítván kertben a' méhi kasodat.

Szokj' hozzá! 's úgy nézzél a' pergeltt
kávéra,

Mint a' gyepen el-szórtt rút ketske bogyóra,
Mészkes kőnek tartsad, ha talán tzukorra
Asítózna a' szád, 's vess lakatot arra.

Kávétól el-szokván, meg-marad sok pénzed!
'S a' Borbély se vágja meg annyiszor ered';
Mert e' Török abrak el-fogyván, a' véred
Nem hevül annyira, 's jobb lessz egésséged.

J e l e n t é s e k.

Konstántzinápolyban mulató Bárá Herbert
Tsászári és Királyi Követ azt a' jelentést küldötte
a' Bétsi Status Kantzelláriára, hogy a' Konstántzi-
nápolyba Bétsből járandó Posták eránt meg tétettek
már a' készületek. Juliusnak 17-dik napján el is
kezdte futni útját a' Posta, Budán, Zimonon (Sem-
lin)

lin) Nandorfejérváron, és Niszfán kereftül Kon-
ftántzinápolyba.

A' múlt esztendőben el temettetett Báró Hagen,
a' Rom. Birodalombéli Tanács Elölülőjének Könyv-
tárja, Augustusnak 20-dik napján fog Betsben kó-
tyavetye által el - adattatni. A' válogatott Könyvek
Laisroma ingyen osztogattatik Binz Könyvárosnál,
a' Sz. István Temploma eránnyában.

Az itt következő új könyvek, találattnak Budán, és Pesten:

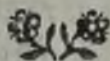
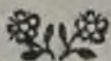
Jos. Rozgonyi in Gymnas. Losontzensi P. P.
Dubia de Initiis transcendentalis Idealismi Kantiani.
Ad Viros clarissimos Jacob et Reinhold. Pestini Ty-
pis Mat. Trattner 1792. Nagy 8-ad rétb. 152 old.

Extractus Legum de Statu Ecclesiastico Catho-
lico in Regno Hungariae Latarum 1792. Nagy 8.ad
rétb. 213 old. az ára 30 kr.

Az Igazság ki - szolgáltatásának és a' Felebaráti Szeretetnek jutalma. Irta a' Hannriásnak Szerzője. Frantziából fordította egy M **. Nyomtatás alá bocsátatott az 1790-dikben tartatott Ország' Gyűlése alkalmatosságával 1791. Kis 8-ad rét, 442 old.

Mátyás Király, vagy a' Nép Szeretete, Jám-
bor Fejedelmek jutalma. Nemzeti érzékeny Játék.
Három felvonásban. Azon alkalmatosságra, midőn
Ferentz, Buda Várában Junius 6-dik napján 1792
éft. Magyar Királya Koronáztatott. Szerzette a'
História szerint Szent Jóbi Szabó László. Bu-
dán Landerer Katalin Özvegy, 's örökös költsége-
vel és betőivel 1792. Kis 8-ad rét. 120 old.

Patikai Lukátsnak egy meg - lett, próbált és okos szántó vető Embernek Oktatásai a' Lovaknak, szarvas Marháknak, Juhoknak és Sertéseknek Betegségeiről, 's azoknak Gyógyításáról. A' szükségben segítő Könyv' Olvasóinak. pesten és Budán Weingand János Mihály Könyvárosnál 1792. Nagy 8-ad retb. 197 old.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bótsben*, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 27-dik napján, 1792.

A' Tsászfár-Koronázásnak igen pompás,
és örvendetes Innenp-napjához, nem alkal-
maztatta hozzája magát az idők' járása:
mert, a' mint értjük *Frankfurtból*, felette
nagy zápor esső volt ott, az említett fényes
Napon, melly a' sok drága öltözetekben,
nevezetessen *Eszterházy Antal* ő Hgsége'
tselédjeinek gazdag liberiaíiban igen sok ká-
rokat tett. Ezen a' napon, egyszerre rosszúl
kezdette vólt magát érezni ő Tsászf. 's Kir.
Felsége; de tsak hamar vissza nyerte előb-
beni frissességét.

K

Ezen

Ezen hónapnak 19-dikén reggel hagyták oda ő Ts. 's Kir. Felségek, *Károly*, és *József* Fő Hgekkal együtt *Frankfurt Városát*, 's mentek egyenessen *Maintzba*: a' honnan 23-dikon szándékoztak el-indulni, 's 31-diken *Prágába* érkezni.

Béts. — Tegnap, sok mulattságok között inneplék a' Bétsiek, *Anna* napját: mivel sok itt a' *Náni*. Nem volt vége hol'za a' sok tífira köszöngetéseknek. Hogy semmi el ne maradjon az innepi pompából: az állatok' viaskodó helye is meg-nyitott délután, 's dühösködtek az állatok egymás ellen, az érzékeny szivü *Annák'* gyönyörködtetésekre. — Később, szép tüzi mesterseget adott a' *Práter* erdejében *Stuver*, az *Annák'* tiszteletére — pénzért.

Magyar Ország' jó *Nádor-Ispánnyát*, hólnapra várják *Bétsbe*. Innen, *Prágába* fog utazni ő Kir. Fő Hertzegsége.

A' *Faeton* (rendkívülvaló magasságú, új-módi kotsi) megént úgy ki-íálala a' napokban egy *Gavallért*, és egy *Dámát*, hogy alig ha kívánczozni fognak ő Méltóságok mostanság fel-mászni *) a' *Faeton-jokba*. A' *Dámának* fájdalmát, nevelte a' szegyen is: mert a' kegyetlen *Faeton*, olly formában terítette szegényt földre, mint a' millyenben találta volt hajdan látni *Akteón Diánnát*, vagy a' *Vessélényi Ferentz'* *Katonái*
Mu.

*) Egynehány léptsökön kell t. i. fel-mászni a' *Faeton* nevezetű kotsikba.

Murány Várában, a' Szétsi Mária öreg Asszonyát.

Az élet' árja Austriában.

Bétsben, Júliusnak 16 dikától fogva, 21-dikig, a' búzának mérője ment: 32—60 garason; a' rozsé 21—28 g.; az árpáé 20—27 g.; a' zabé 17—22 g.

Fiseményben, Júl. 19-dikén, a' búzának mérője: 40—53 gar.; a' rozsé 20—25 g.; a' zabé 11—15 gar.

Draskirchenben, Júl. 19-dikén, a' búza' mérője: 38—46 g.; a' rozsé 23—26 g.; a' zabé 18—19 gar.

Bétsi Anekdota.

Furtsa tzedulákat osztogatának itt, a' múltt Kedden, a' mindennapi Újság-levelekkel. Tsak az első megtekintése is a' tzedulák' felül-írásának, melly e' vólt: *Házasodást tárgyazó Tudósítás*, már mindjárt foglalatostokdattatta az Emberrel vele született *curiositást* (tudni kíváncsiságot). Mert igaz ugyan, hogy szokás itt a' nagyobb Uraságoknál, nyomtatott tzedulák által adni egymásnak tudtára, mind meg-halálozását, mind pedig meg-párosodását ez vagy amaz Méltóságnak. De hogy a' fenn- említett tzedulákban, más forma házassodásról kellessék szónak lenni: onnan kiki gondolhatta, mivel azok, tobák áruló boltokban osztattak ki. — 'S ugyan mi vala hát a' foglalatjok? Rövideden tsak az: hogy egyg éltés özvegy Polgár Mester-embernek, valami jó Feleségre vólna szüksége; azért is a' melly fejér

Személly el akar állani hozzá Feleségül: jelentse magát nálla, 's együtt magánosan által-eshetnek az alkun. Mindjárt a' tzedula' elein, fel-hordja az Ember a' maga érdemeit: hogy ő nem játékos; nem dorbézoló; nem zsémbes (veszekedő); mindenkor szorgalmatosan üzte a' maga mesterségét; mértékletes életet élt; 's maga-viselésében, sohasenki is ki-fogást nem talált. — Minekutánna illy móddal jól fel-ditsérte volna magát: fordítja beszédét — hogy ő, úgy-mond, huszonhét esztendőktől fogva, sok szerentsétlenségeken ment keresztül, mellyek által igen meg-tsökönt a' gazdasága. — Négy Fiai élnek; de a' kiknek már hármát szárnyokra repítette; tsupán egy van még otthon, a' ki is egy gondos Anya nélkül szükölködik. — Erre nézve, egy, magához való házas Társat keres ő, már az, akár özvegy legyen, akár pedig még hajadon. A' mi a' Vallását illeti, lehet protestáns is; csak hogy takarékos Gazdasízyon, és jó erköltsű legyen, 's őtet, mint Férjét szeretesse. Vagyonkát pedig, leg-alább is 3000 forintig valót vigyen magával, hogy ezen segítségnél fogva, jobb lábra állíthassa ő a' maga mesterségét. Igéri, hogy jól fogja tartani a' vele öfzve-keleendő személlyt, 's mindenkor szeretettel, és barátságossan bánik vele. — Hogy irás által kért magának Feleséget, az egész Közönség (Publikum) közzül: ezt azért tselekedte, a' mint mondja, mert ő igen szemérmes Ember, 's reá nem vehette magát, hogy személlyessen elmenjen valamelly házba, 's úgy nyilatkoztas-

tassa-ki házasodó szándékát. — Meg-nevezi végre, hol van a' szállása: t. i. a' *Jósef-Városában*, Tsászár - úttzában, a' *Szép Juhász-néni*, egy, föld - színén lévő bóltban, a' tsap - szék mellett. — — Hosszasan talált nyúlni az Anekdota; de mit tehetünk mi róla, ha a' Feleség - kérő hosszasan nyújtotta a' rhytmusát.

Magyar Ország.

Pestről, Júliusnak 23-dikán.

„Tegnap, mind az idevaló, mind a' *Budai Játék* - néző helybe ingyen botsáttatta a' Közönséget, Nádor - Ispány ő Királyi Fő Hertzegsége, a' *Frankfurti* Koronázás' öröme. — A' *Füredi* savanyú vizre szándékozik, a' mint értettem, Kir. Fő H. Nádor - Ispányunk; onnan pedig *Prágába*, a' Tseh Koronázásra.“

Nagy - Váradról, Júliusnak 16-dikán.

„Itt, ezen hónapnak 2-dikától fogva, 8-dikig, Vármegye' közönséges Gyűlése tartatott. Az Ország - Gyűlésén volt Követeknek tudósításokkal együtt, midőn felolvastatott volna az ő Felsége' Beszéde, mellyel bútsút vett az Ország' Rendjeitől: olly fel - buzdulást szerzett ez a' jelen - lévő sokaságban, hogy egy szívvel szájjal így kiáltott - fel: *Éljen Ferentz Királyunk*; s — — — a' Vármegye' Követei után *Budára*, leg - ottan stafétát kívánt küldeni, mellyben siettette azoknak visszajöveleteket, hogy mentől előbb fel - oszthatnák közöttünk a' hadi segítség. Esett Vármegyénkre a' négy millióból, 154 ezer; ló, 50; Rekruta (vagy új Katona) 202. —

Az

Az előbbeni Katona - állítás' alkalmazossá-
gával, csak egy híján adott vala kevesebbet
Bihar Vármegye; hogy tehát most annál
könnyebb móddal össze - szerezhesse a' ki-
vántt Rekrutákat: jó eszköznek ítélte e' végre
a' szabad verbuálást, vagy is a' musika szó,
's bor ital mellett való Katona - fogadást.
De nem érhette el tzéllját, mert kevés ép
vált közöttök, kik a' kantsó, vagy palatzk
hajtogatás közben tsaptak kezét a' verbuá-
lókkl; mellyre nézve, a' Fels. Helytartó
Tanács által is sürgettetvén, fogdostatni
kezdette később az alkalmazatos Legénye-
ket. — Nevezetes a' fenn - említett közöns.
Gyűlés arról is, hogy abban, egy Ispotály-
nak fel - állításáról hozatott Végzés. Maga
a' Ns Vármegye fogja tétetni az építtetést,
mellyre, élő fundus lessz, az Emberi, és
Keresztyéni módra gondolkodóknak jó szí-
vűségek. — Ezen kívül, meg - határozta a'
Gyűlés, hogy *Békes* Vármegye felé egye-
nesebb, 's rövidebb útra vétessék a' *Körös*-
vize; melly végre, érd. Indsinérje Várme-
gyénknek, *Tóth* Úr, parantsolatot is vett,
hogy szinte egy mért földnyire nyúló tsat-
ornát készíttessen. — A' selyem - tonyész-
tetésnek régen meg - vettetett már a' funda-
mentoma a' mi Vármegyénkben. Az arra
való ügyelés, egy Tábla - Biróra vált min-
denkor bizva. Kár, hogy ez a' derék ága
a' szorgalmazatosságnak, annyival szállott itt
alább valami két esztendőktől fogva: a'
mennyivel fellyebb ment *Békes* Vármegyé-
ben. — Az óltsóságot, tudni - való dolog,
hogy nem az el - adni való dolgok' bővsége;
ha-

hanem az adóknak sokasága eszközli. Mert legyen bár akármennyi is az el adni való; de ha csak egy talál lenni az Adó: úgy ez, annyin fogja adni portékáját, mellyre tudja, hogy el-múlhatatlan szükség vagyon, a' mint maga jónak itéli; ha csak törvényt nem szabnak eleibe. De ha több az Adó, a' ki ugyan azon egy portékával kereskedik: úgy, az egyikre nézve, tartozik a' másik is óltóbban adni a' maga portékáját, mert különben rajta marad. — Tudni való, melly drága volt itt a' tüzelni-való fa az el-múlt télen, ámbár szinte fel-vesz is bennünket a' sok erdő: — hogy tehát ezen drágaságnak eleje vétetődhessék, olly szándékkal vagynak, hogy a' *Körösön* szállítasanak alá fát a' *Belényesi* hegyekről, mint szállítottak már egy ízben; mellyről volt is emlékezet a' *Hadi és más nevezetes Történetekben*. — A' *Ns Káptalan*, többet takarítatott-bé ezen a' nyáron 800 öl fánál, a' *Város* közepén lévő magazinomába. Ezen dolog erántt, jelentést tett a' *Városi Magistrátus* a' *Vármegyénél* olly fundamentomon, mivel ha az a' nagy rakás fa meg találna valami módon gyúladni; olly tűz támadhatna belőle, melly az egész *Várost* hamuvá tenné.

Az idő-járásáról is kívántam tudósítani az Urakat. Júniusban, gyakor essözések jártak nállunk. A' vetések, és szőlők igen szépen mutatták magokat. Június' vége, és Július' eleje tájján rekkenő melegek voltak; 14-dik napján is ezen hónapnak igen melegen süttött a' nap; hanem a' tiszta eget egyszerre
ször.

szörnyű tekintetű terhes fellegek szállották-meg, 's olly égi háború lett, hogy alig képzelem, hogy hallottam volna hozzá hasonlót. Négy rendbéli rettenetes durranások után, reá kedte a' jeges zápor esső az esést, melly az ablakokat bé - verte, és az úttzákön sebes patakokat árasztott. Azólta, már harmad egész napja, szakadatlanul esik az esső. Tett é károkat a' jég, a' szántó földeken : még nem hallottuk ; hanem azt tudjuk, hogy némelly szőlőket igen meg - rongált. “

Budáról, Júl. 20-dikán.

A' mi Udvarunknál volt Török Követ tegnap érkeze ide ; 's ma már ismét tovább folytatja útját.

Unghvár. — A' Görög Katholikusok közzé, ezen a' részén ki - küldendő Nemzeti Oskola - Tanítóknak készítésére, *Popovits Demeter* Úr rendeltetett ide, egy szép tudományú, és jeles erköltsű Ifjú, a' ki a' *Lemberg*i Universitásban végezte tanulását. — Az itteni Királyi Gymnásiumba, Magyar Nyelv - Tanítónak küldetett, *Nagy - Károlyi Fi Bélteki György* Ur.

Fejérvárról, Sz. Jakab - havának 18-dikán.

„Nállunk, igen kellemetes idők járnak. A' tsendes lanyházó essők, és szép meleg napok, kívánatos módra váltják - fel egymást. Aratásunk, hála Istennek ! bőv va - gyon ; hanem itt is meg - van az a' nagy fogyatkozás, a' miről más részeiben panaszkodnak az Országnek, hogy t. i. munkás nem találtatik. Ezen a' tájjon, némelly *Arendások* felében is készek vólnának oda ad-

adni a' gabonájokat, tsak takarítaná valaki. — A' tiszta búzának posonyi mérője 20—24 garason kél; a' kétszeresé 10—14-en; az árpáé, és zabé pedig 6—8 on. — Szüretünk igen szükön lessz: mivel a' tavafzi két rend-beli fagy nagyon el-vette a' szölőket.

Különösen a' Nevelőknek, és nevendék Úrfiaknak való újság.

Gróf Zichy Ferentz Zászlós Úr ő Excel-lentziájának nagy reménységű Úrfa, kivált-képpenvaló módon oktattatott kitsinségétől fogva a' gazdáskodásra. Bóldog előmenetellel is valójában, mert a' melly pénzt, zsebbéli, vagy úgy neveztetett játék-pénzül szokott kapni, azt mindenkor szorgalmatossan meg-takargatta, 's szaporítgatta. — Most 14 esztendő a' Gróf Úrfa, és már annyira nevelte a' játék-pénzét, hogy tiz vonó ökröket vett abból, minden meg-kivántató szükséges elzközökkel egygütt. — A' Hörtsöki pusztán, melly nem messze esik Kálozhoz, a' hol úri lakása vagyon, földeket is árendált-ki, mellyeken, érdemes Nevelőjének útasítása után, a' Szarvasi Oskolának remekelése szerént, gyakorol-hassa a' gazdáskodást; melly napról napra szükségesebb lessz a' Magyar Hazában.“

Erdély Ország.

N. Enyedről, Júl. 19-dikén.

„Nevezetes napok valának Városunkban, a' közelébb múltt hónapnak 28-dik és 29-dik napjai. — Júniusnak 28-dikán t. i. Törvényes Derék Széket tartá itten Ns Alsó Fejérvármegye, mellyben kérdőre vonattat-

tak

lak *Bálint Gábor*, és *Dániel István* nevezetű Nemesek, a' kik gyilkosai valának *Girbón* lakott néhai *Szentpáli Zsigmond* Úrnak. — Meg - vallották bűnüket; hanem az első, úgymint *Bálint Gábor*, mindennek okául a' Sógorát *Dániel Istvánt* mondotta lenni. — Kemény fogságban várják meg - ítéltetéseket.

Az idevaló Reform. Kollégyiom, rendszerént el - jádzik minden esztendőben egy Teátrumi Darabot. Ezen hé - vett szokása szerént, Jún. 29 dikén, ama' nevezetes szomorú Játékot *Voltér' Brutusát* jádzoita, leg alább is ezer Nézők előtt. Derekassan ment végbe a' jádzás átallyában, főképp' *Orbán Péter* nevezeiű Iffjú, a' ki *Brutus'* személljét viselte, úgy jádzott, hogy mindeneknek tökéletes meg - elégedéseket érdemlette.

El - érkezett már, a' mint halljuk, az eránt való kegyelmes parantsolatja ő Felségének *Kolosvárra*, hogy az Ország - Gyűlése, a' jövő Augusztusnak 21 - dikén kezdődjék; mellybe, Királyi Biztosnak rendeltetett, az Erdélyben fekvő Katonaság' mostani Fő - Kormányozója, Gróf *Mitrovsky* ő Excel - lentziája.

A' szélbéli, vagy határ őrző Katonaság' dolgában, néhány hetektől fogva ülő Kir. Kommisszió, alkalmasint végre hajtotta immár a' maga munkáját, Gubernátor Gróf *Bánffy* ő Kegyelemességének előlülése alatt. Fenn - említett Gróf *Mitrovsky* ő Excell. ja, a' ki hasonlóképpen egy fő Tagja ezen Kommissziónak, úgy akarta, hogy még előbb végezett volna a' Kommisszió; de nem tellyesedhetett akarata: mert vajmi sok

bibéje van, a' Szél-béli Katonaság' dol-gának. "

Brassóbból, Július' 11-dikén.

„Már itt is óltsóbb kezdett lenni a' marha-bőr, minekutánna kevéssel az előtt feles számú bőroket szállítottak ide által, *Moldva Országból.* — Ideje is vólt valójában az óltsódásnak, mert már negyven Magyar forinton is el-ment vólt egy pár marha-bőr. — *Oláh Országból,* nem enged semmit is ki-vinni mind ez ideig a' Fejedelem, a' boron, és sertésen kívül."

Kolosvárról, Júliusnak 14-dikén.

„A' mit ezen folyó esztendőnek elein érzettem magamban, tsak most nyilatkoz-tatom - ki. Különös örömmel teltem - el, meg-vallom, midőn a' *Magyar Hírmondó-nak* első Darabját meg-tekintettem; mert szemembe tünnén leg-ottan annak a' tzimje, láttam, miként fognak kezét Asszonyi for-mában, a' *Hír (Fama)*, és az *Igaz-mondó-ság.* Mindjárt úgy ítéltem, hogy valamint a' *Hadi és más nevezetes Történeteknek* más egyéb jeles tulajdonságai között, egy kivált-képpenvaló vólt, a' hazugság - írásnak el-távoztatása: úgy a' *Magyar Hírmondót* is az igaz-mondás fogja kiváltképpenvaló mó-don tzimerezni. Hitessék is el a' *Magyar Hírmondó' Szerzői* magokkal, hogy nőttön nő a' két Magyar Hazában is az ízlés, és napról napra nagyobb kedvet talál a' gyö-nyörködtető, 's hasznos móddal elő-adott igazság; mint az imitt amott szedett mende-mondák, bár ha furtsáknak tessenek is azok első tekintettel, vagy az újságon mód nélkül

ka-

kapó indulatot legeltessek is. Az effélék között, igen gyakran fordulnak elől ollyatén költemények is, mellyek, más' sérelmével vagynak egybe-köttetve. Tsudálkozva, és bolygankodva olvastam itt közelébb is, egy mende-mondás nyomtatott Levélből következő hamis tudósítást: „*Azt értjük egy Erdélyi tudósításból, hogy a' Szász Nemzet' Grófja B. Brukkenthal Mihály ő Excell. ja veszi Feleségül, M. B. Vesselényi Farkas Úr ő Nsága' Kis Affzonyát Ursulát; Gubernialis Concipista B. Brukkenthal Károly Úr ő Nsága pedig veszi Hitves Társul Gróf Kún Zsigmond Úr ő Nságának Kis Affzonyát Rosáliát.*“ — Ezen egéllz elő-adásban egy szó sints igaz, és ugyan azért, melly nagy meg-bántásokra szolgált legyen az, a' benne meg-nevezett Méltóságoknak! nem szükség az előtt hofz-fzasan magyarázni, a' ki itélni, és érezni tud. — Belső meg-háborodással olvasta nem régiben, Fő Strása - Mester Baranyai Úr is, ugyan tsak az említett Levélből ezeket:

„*Meg-halván a' Lutheranus Superintendens: midőn a' választó Papi Fejedelmek, és irás tudó köz nép mást választana Berthalomban a' rendes Püspöki lakó helyen el-megyen egy Staabalis Magyar Tiszt, Baranyai Úr, 's halgatya, — halván: hogy mintegy hatvanig mind tsak Schmidtre a' Medgyesi Papra hánnyák a' voxot: ki indul a' Templomból is nagy sietséggel, és egy lovas katonát küld Medgyesre az Obersterhez, olly jelentéssel: hogy Schmidt választatott Püspöknek; a' Tiszt ebéd alatt lévén — azonnal egy Tiszt által aggratuláltat a' Papnak, 's maga is az ebéd után*

után nagy tzeremoniával meg-jelenik, és ag-gratulál. Azonban foly a' Votizatio, 's for-dúl Millerre a' Schellembergi Papra, és erre több mégyen száznál, 's ennek is adatik, ha most Bétsben van is. Már B. Urat sokféle-képpen nevetik, amazok pedig szégyenlik az hirtelenkedést! "

Maga a' Fő Strása-Mester Úr, követ-kezendőképpen adja-elő a' dolgot: „Beret-halomban lévén kvártélyon, el-jöttek láto-gatásomra azon négy Deputátusok, kik a' Szász Püspökre szedték-bé a' voksokat: t. i. két Prédikátor, 's a' Meggyesi Magi-strátusnak két Tagjai. Mivel éppen ebéd-tájján volt az idő: meg-marasztottam őket betsületből, katonás ebédemre; de a' Püs-pökjök' választatása dolgába, mint reám nem tartozó tárgyba, semmi módon nem ele-gyedtem. Minekutánna már végbe ment volna az: akkor irtam Gróf Keglovits Gene-rális Úrhoz, a' ki közel vagyon hozzám kvártélyban Meggyesen, hogy nem az oda-való, t. i. Meggyesi; hanem Hamersdorfi Prédikátor választatott Püspöknek. "

Lengyel Ország.

Júliusnak 14-dikén költ Varsói tudósítá-sokból ezeket olvassuk:

Lithvániában, Július' 4-dikén, tüzessen öszve kaptak egymással az Orosz Seregnek egy Osztállya, és Lengyel Gen. Zabiello-nak előjáró Serege, a' mellyet M. Vedelftedt kormányozott. Kéntelenítették végre oda hagyni a' tsata-helyet a' Lengyelek; hanem olly derekassan vonták vissza tsak ugyan

magokat, hogy bálványainak, és sebesseiknek száma, nem ment többre mind öszve ötvennél; az Oroszok ellenben, sokkal többet vesztettek.

H. *Ponyatovszky Józsefről* azt írják, hogy midőn *Varkovitzétől, Dubienka* felé vonta volna vissza magát, Seregének hátul menő részét megtámadták az Oroszok, 's vitézi módra őltalmazta ugyan magát; mindazáltal sok Embere hullott el, 's némelly bagázsiján kívül, a' Kints-tárját is elvesztette.

Frantzia Ország' belső állapotjáról.

Az újj formába öntött Frantzia Nemzetnek, esztendőnként előfordúlni szokott lnneplése, mint mene végbe *Párisban*, ezen Hónapnak 14-dikén? még eddig semmit se' olyastunk felőle. — Ha azt kérdi valaki: *De tsak mit gondolunk, hogy' mehetett végbe?* Erre, rövideden azt felellyük: mi bizony nem tudjuk; mert a' mint most folynak *Párisban* a' dolgok, még tsak egy napról se' lehet a' másakra itélni. — Az Aprilisi idő nem változóbb, mint Fr. Ország' mostani ábrázatja. — Tsak gondollya el az Ember, ugyan azon egy nap, t. i. Júliusnak 7-dike, egygyességnek, és háborúságnak napja vala *Párisban* a' *Jakobinusok* és nem-*Jakobinusok* között. Dél előtt, a' *Lugdunumi* *Kréssek*, *Lamourette* Úr beszédére, meg ölelték egymást a' Nemzet Gyűlésének különböző értelmű Tagjai, 's egy szívvvel szájjal fogadták mindnyájan, hogy ezentúl tsupán egy Lélektől fognak vezéreltetni, az újj Konstitúciónak fenn-tartására. — Dél után me-
gént

gént csak azok lettek a' *Jakobinusok*, a' kik előbb voltak, mihelyt meg értették, hogy a' *Párisról* neveztetett Ország - Osztálynak Kormány - Széke, le tette hivatallyokból egy ideig a' *Párisi* Polgár Mestert, *Petiont*; 's a' Városi Nép' Szószollóját *Manuelt*, azon botránkoztató Történetekért, melyek Jun. 20-dikán estenek.

Tsak — lehetetlen, hogy a' *Jakobinusok* miá, jó lábra állhasson már magától Frantzia Ország; ha csak más Hatalmasságok nem állítják. Szándékoznak is állítani: de, természet szerént, mint Orvosok, meg kívánják annakutánna a' kúra' árrát.

Frantzia hadi történeteket, nem irhatunk; mert nintsenek. A' Frantzia Sereg t. i. csak óltalmazólag akarja már most tartani magát; mint tartotta volna eleinten is: ha a' *Jakobinusok*' mindenható Klúbja ellenkezőt nem végezett volna.

Elegyes Tudósít'sok.

Az *Anspachi* és *Bayreuthi* Markgráfról reá szállott szép két Tartományokat, személyessen is meg-nézte ezen hónapban a' *Prussziai* Király. 13-dikon ért *Anspach* Városába, holottis igen fényes, és örvendetes innepi pompával fogadtatott. Ott mulatott 18-dikig, a' midőn *Maintz* felé vette útját, hogy a' Tsászárral beszéllhessen.

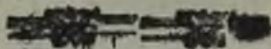
A' ki-költözött fegyver-fogható Frantziáknak számát teszik 36764 re.

Olasz Hertzeg *Borghese*' jószágában, a' *Frescati* hegye alatt, egy régi Városra talált *Hamilton* nevezetű Anglus. A' mint a' fel-írások mutatják, *Gábi* Városának kellett len.

lenni, mellynek a' föld alá lett süllyedéséről emlékeznek a' Történet - Irók. Egész paloták, sok házi készületek, úgy nem különben embereknek, és állatoknak különbözőkülönbféle formában lévő testeik kerültek ki a' föld' gyomrából. Épebben meg maradtak ennek épületei, mint a' *Herculanum* Városáé, mellynek maradványait a' *Nápolyi* Király ásatta vala ki a' föld alól.

J e l e n t é s.

A' *Magyar Hírmondónak* egyik Szerzője Magyar Országban múltatott, 's utazott a' múltt hetekben, bizonyos köz hasznú végekre nézve. Örömmeljelenti, melly szerentséssén ért legyen utazása' közben *Debretzen* Városába: olly időben t.i., a' midőn néhány N. érdemű Tudós Hazafiakat éppen azon Magyar Grammatikák' vizsgálásában talált, mellyeknek dolgozására az általunk fel tett jutalom pénz vólt a serkentő; 's a' mellyek már más Birák' kezeiken által mentek. A' szerént tökéllete, bizodalmunk vagyon, hogy nem sokára ' hirdethetjük, ki nyerte el a' Magyar Grammatikára fel tett ötven aranyokat?

A'

TSASZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Jakab-Havának (Július-
nak) 31-dik napján, 1792.

A' millýen szívbéli meg-illetődéssel vála-
meg *Frankfurt* Városa, ő Tsászári 's Királyi
Felségektől: színt' olyan örvendetességű
pompával fogadá Júliusnak 19-dikén *Mo-
guntzia* Városa, ezen, közönséges szeretetet,
és tiszteletet érdemlett Felségeket. Ugyan
az említett nap délután, a' *Prussziai* Király,
és Koronás Hertzeg is el-érkeztek *Mogun-
tziába*, 's leg-ottan ő Tsász. 's Kir. Felsé-
gekhez vezettettek. — *Moguntziában* voltak
már akkor a' *Frantzia* Király' két testvér
Ötsei is, az úgy neveztetett *Monsieur*; és
Comte d' Artois (Artésiai Gróf). —

L.

Hu.

Huszadikra oda ment *Koblentzből*, az uralkodó *Braunschweigi* Hertzeg is, a' ki kormányozza a' *Frantziákkal* hartzolandó *Prusszus* Seregeket. — Hivatalos vólt, a' mint írják, a' *Frantzia* Király is; de ő Felsége, kétségkívül, tsak otthon maradt ez úttal *Párisban*.

Béts. A' múltt Vasárnap (Jul. 29 dikién) reggel indult meg innen *Prága* felé. Nádor Ispány ő Kir. fő Hge. Rövid ideig való vólt itteni mulatása.

Pápa ő Szentségének, az idevaló Udvarnál lévő mostani Nuntziussa (Követe) Kardinális Gróf *Caprára* ő Eminentziája, már tsak valami egy hónapig fogja még viselni a' *Bétsi* Nuntziusságot. Helyébe, H. *Ruffó* küldetik, a' ki eddig a' *Florentziai* Udvarnál vólt Nuntzius.

M a g y a r O r s z á g.

Györről, Júliusnak 25-dikén.

„Egy közönséges Író, kinek pennáját, Nemzete' boldogsága vezérli, fel-keresi még Hazáján kívül is a' követésre méltó példákat, hogy azoknak, Nemzeti Nyelvén való megírásoknál fogva, által-plántállyá mintegy a' jó magot idegen Országokból is, szülötte Földjére. El nem mulattya annyival inkább, közönségesekké tenni, az ollyatén nemes tselekedeteket, mellyek körülötte történnek a' Hazában; mert tudja, hogy mentől közelebbről valók a' példák, annál hathatóssabban indítanak azok a' követésre; 's tudja azt is, hogy a' nemes tselekedeteknek gyakorlása érdemelteti-meg igazán Nemzetével

a' *Nemes* nevezetet. — Imhol, kedves Hazámiai! Én is közlök az Urakkal egy nemes tselekedetet, még pedig *hazait* — hadd nevellye ez, a' *Magyar Hírmondó* betsét, és hasznát:

Győri Kánonok, és Sz. *Adalbert*' Prépostja, Fő-Tifztelendő *Keltz Imre* Úr' adakozóságáról, ha általlyában tesztek említést: úgy vélem, ez által nem irok újságot az Uraknak. Mert régen hirdetik már a' *Győri Szegények*, ezen jó szivű Méltóságnak hozzájuk viseltető, igazán *Papi* indulatját; sőt még a' *Győri Megyének* határin kívül is áldja egy *Arva-Ház* — a' *Köszegi* — édes Atyai jóvóltát. Ezeknek szava, el-hatott, úgy itélem, az Urak' füleikbe is. E' folyó hónapnak 28-dikán, új remekjét adá Főtifztelendő, 's a' fő tiszteletet valósággal is érdemlő *Keltz* Úr, a' maga Nemzeti-Lelküségének — az az: a' köz-haszonnak elő-mozdítására termett vóltának — egy olly Fundátzió által, mellýnek tzéllya, a' Haza' köz-bóldogsága. Honnan áradhat ugyan is több jó a' Hazába, mint a' Pap-nevelő Házakból: ha azoknak, jó móddal-való intézetjek vagyon? — Látván Főtifz. *Keltz* Úr, hogy a' *Győri* Pap-nevelő Háznak tsekélly Fundusa vagyon: két ezer forintal

szaporította annak tőke-pénzét; hogy ezen Hazafiúi áldozat által, az Institutum (Intézet') tökéletesebbedését eszközölhesse. — — Bártsak minden Hazafiak, meggyőződnenek azon igazság felől: hogy csak úgy virágozhat valósággal a' Magyar Nemzet: ha a' köz-haszonra törekedő Lélek szállya-meg annak Tagjait közönségessen; 's el-üzi a' Magyar Földről, a' tsupán magának - valóságot, melly, pestise, minden Polgári Társaságnak.

Györi Annekdota.

Történt a' mostani Vásár' alkalmatosságával, hogy, a' mint bizonyos Körtsmáros bé akarta volna zárni éjtszakára a' pintzét: egy Ország - kerülő kaptza - kötő Legényt sajdított - meg abban, kit is leg-ottan kézre kerítvén, más napra virradóra azon palotába vitette, melly a' vásári zshiványok' számára készíttetett. A' kalitzkába szorúltt madár vátig szabódott (szabadkozott), hogy ő nem szokott hozzá az olly pompás hajlékban való lakozáshoz: ne tsinállyanak hát néki abba való bé-zárással kedvetlenséget. Hogy a' pintzében találtatott légyen: azt, úgy adta - elő, mint szerentsétlen esetet. Két garassa volt t. i. az előtt való nap, a' mint mondotta. Karátsont kívánván ütni, meg-itta a' két garast, 's betsülettel gagyos (ittas) lett tőle, és zavarodott fővel bé-esett a' pintze' ablakán.

(E' bizony, csak ollyan forma menttség, mint az egyfzeri Tzigányé; ki a' ló - lopás eránt kérdőre vonatván, így felelt: Tekintetes Urakok! A' mint ballagtam volna egy kes-

keskeny úton: kereasztúl állott előtttem ez a' dög (a' ló). A' feje felé nem mertem menni, mert féltem, hogy meg-harap; a' fara felé pedig azért nem is közelítettem, mert tartottam tőle, hogy meg-rug. Mit vólt hát mit tennem? — Arra határoztam végre magamat, hogy kereasztúl ugorjam a' lovat. De bezzeg meg-esett nékem lzegény fejemnek; mert a' ló' hátára találván esni, ez meg-ijjedt, 's el-szaladt velem.)“

Pétsről, Szent Jakab-Havának 20-dik napján.

„Úgy meg-nevekedett vala nállunk mindennek az árra, hogy a' lzegény Ember még a' bövségben is alig tengődhetett (élősködhetett) már: erre nézve, követték az idevaló Tisztviselő Urak is, minden más, jól intézett nagyobb és kisebb Polgári-Társaságok' Elöljáróinak példáit, 's kiszabták az illendő, és igazságos árrát mindenféle eleségnek. Ezen felette szükséges Meg-határozás szerént, a' melly lúdnak párját ez előtt 20 's 22 garason vettük: most meg-vehetjük 10-en, vagy 12-ön; a' melly tsirkének párja ez előtt 8 's 10 garas vólt: most 3 garason kél. Egy font marhabúsnak az árra, 4 krajtzárra vagy on szabva. Ez, eddig jó; hanem mivel a' leg-hasznosabb rendelések is sikeretlenek, ha az azoknak tellyesedésekre szükségesképpen kívántató szemesség is meg-nintsen: mi is tsak úgy áldhatjuk Erd. Elöljáróinkat, ha az általok hozott meg-betsülhetetlen rendeléseknek végre-hajtatásokra egész figyelme-tes-

tességeket fordítándják. Mit nyert t. i. a' szegény Ember, a' marha - hús' árának léjjebb - szállítása által? ha, minekutánna fél napig várakozott volna a' mészárszékben: akkor kénteleníttetik üressen haza menni. "

Palotáról (Veszprém Vármegyéből), Júliusnak 17-dikén.

„A' máz által meg - öletett *Veszprémi Kereskedő* Gyilkosaira (kikről emlékezet volt a' *Magyar Hirmondó* Első Szakaszában) a' múlt Tsötörtökön hozatott szententzia, mellynek is ide megy ki a' fejezete: Az önként való özveggy Rátzné, két esztendeig; ennek álnok Tanátsossa a' Tsapóné, 3-ig; a' Kalmár - Legény pedig két hónapig fognak a' hüvösön (tömlötzben) ülni. Ez, 75; amaz, minden fertályban 42; az első pedig 32 ütleket fognak kapni. Mindjárt az említett nap, úgymint Júliusnak 12-dikén, a' Püspök' kerijében dolgoztatták őket. Pénteken pedig, vásári alkalmatossággal, először pufogatták (verték) meg. — A' *Veszprémi Só - Házból*, 4000 forintot vittek vala el nem régiben, *soha meg nem adom* fejibe; de még is megkerült a' napokban az el - vészett Mammon. Gondolóra vette t. i. az Orozó, vétkes tseledetét, 's úgy találta, hogy tsak jobb lessz mind eire, mind a' más Világra nézve, ha meg téríti szép szerént a' lopott pénzt. A' Sz. Ferentz' Rendjén lévő Szerzetes Atyákhoz vitte tehát azt, 's ott le - tette mind egy pénzig.

Előbbeni Fő Ispányunkat, néh. *Eszterházy Imre* ő Excell. ját fel - váltandó Gróf
Zi.

Zichy Ferentz ő Kegyelmessége, a' jövő Auguszt. 6 dikán fog bé-iktattatni Főispányi hivatalába, *Veszprém* Városában. Auguszt. 5-dikén meg fog indulni a' nevezett Gróf Úr *Kálozról* (*Fejér Vármegyei* lakó helyéről), 's jő *Berhidára*, Prefektusához *T. Késmárki* Urhoz; 's onnan fog 6-dikon, *Veszprémbe* bé-kisértetni a' Vármegye' Rendjei által, kik a' Ns Zászló. Allyal együtt a' *Gelemeri* Tsárdánál fel-állítandó Sátorban fogják várni ő Excellenciáját. “

Miskoltzról, Júliusnak 16-dikán.

„A' Tifzán innen lévő Reform. Ekklesiáknak Nagy - tífzteletű Superintendense, *Szalai Sámuel* Úr, ezen hónapnak 12 dikén futá - ki világi pályáját, életének 80-dik elztendejében. Született ezen bódog emlékezetű Fő Lelki-Pásztor, *Tállya* Mező-Városában. Magyar Országi Oskolai futását végezte *S. Patakon*; öregbítette aünakutánna tudományát, *Hollandiának Leydai*, és *Franequerai* nevezetes Akademiáiban; a' honnan vissza-érkezhén 1748-ban, 12 elztendőkig viselt az idevaló Gymnásiumban Professzori hivatalt, mellyet azután Prédikátorsággal váltott-fel. 1770-dikben Superintendensségre méltóztattatott, mellynek folytatásában, valamint széles tudományának, 's tapasztalásának: úgy szelid-lelkűségének, és az egyességet szerető Atyafiúi indulatjának példás remekjeit adta. — Tegnap lett, érdemlett tífztességű el-takaríttatása. Halotti tanításokat tettek felette: a' Superintendenciának közönséges

No.

Notáriussa, és a' *Borsodi Traktus' Esperestje* Tisz. *Szathmári Paksi Abrahám*, és *Szikszai Prédikátor T. Vétsei Zsigmond* Urak. Az első, 1 *Tim.* 3. 2; a' második pedig 1 *Sám.* 3. 10 dik verséből. Idevaló Professzor T. *Komjáthi Abrahám* Úr pedig Orátziót mondott, mellyben szépen, és hathatósan előadta: az igazság' és békeesség' szerető Theologusnak méltóságát.

Rége, Mátyás Királyról.

(Közöltetett velünk a' Kis - Kúnságból.)

Szokása szerént, a' mint fel 's alá járt volna *Mátyás* Király Magyar Országban, hogy ekképpen mindúntalan nevelhesse azon eredetes tapasztalásait, mellyeket egyáltalában szükségeseknek ítelt, a' Polgári-Társaságnak jó móddal való igazgatására: meg-lát a' *Tétényi* határban két Szántót, kik közzül az egyik, hat; a' másik pedig tsak két ökrön szántogatott, hozzájok megyen, 's mivel nagyon tudott már ő, Király léteire is, az alaton sorsú Emberek' nyelvén: szóba eredt velek. A' beszéllgetés közben látja, melly nehezen vonja a' két ökör az igát; azt mondja tehát igen barátságos hangon, a' hat ökrös Embernek, hogy nosza engedné oda, ketteje ökrét, a' szegény szomszédjának tsak addig, míg el-végzendí az a' maga szántását. Meg-tsóválván erre a' fejét, 's neki ümgetvén magát a' vagyonos Paraszt, azt mondja nagy nyersen nem-esmertt Királynak: „Ugyan bizony, még az Uramnak is furtsa kívánsága van ám. De-hogy adom. A' mim van, mind magam véres keresményem a' nékem. Régi Magyar
pél

példa - beszéd: *Kapari kurta, néked is lessz.* Keressen a' jó szomszéd Uram is, valamint én kerestem magamnak." — Ember - esmérete nagy lévén *Mátyás* Királynak, tudta, hogy okoskodással semmire se mehet már ő a' tudákos tudatlan, és kemény szivü vagyonos parázt Gazdával; félre szállítja tehát a' két ökrös Embert, 's azt mondja néki magaki - nyilatkoztatása mellett: „Hallod é! ha majd készen leszel a' szántással, add - el a' két ökrödet; végy az árrokon annyi kutyát, valamennyit csak vehetsz, 's hajtsd bé *Budára* a' héti - vásárra: már az én gondom lessz olztán a' többi.“ — A' Király' rendelése szerént, bé - megy a' szegény Ember *Budára* az ebekkel. Tsak el bámúlt ezen új látásra az egész vásári gyülekezet, 's úgy ítélte a' kutya - árrosról, hogy alig ha el nem mentek volt onnan hazúl ennek az ő kapitóliumából, midőn olly különös kereskedésre határozta magát. Ő azonban semmit se gondolt vele, akár mint nevették is őtet a' kutyáival; hanem békességes türéssel, 's egész bizodalommal várta, hogy Ura lessz a' Király a' maga szavának. Nem is telt sok idő belé, hogy a' Király, némelly Fő Embereivel együtt ott toppan a' kutyás Embernél; 's mindjárt meg vesz tőle, maga elsőben egy pár ebet két aranyon. Követték a' Király' példáját, a' vele lévő Nagy - Magyarok is: úgy hogy mind el - kelt a' kutyája a' szegény Embernek; még ha több lett volna is. — Jó summa ütven e' szerént a' markát, mindjárt marha - vásárolni indult, 's jó hat ökröt szerzett, és még azon fellyül pénze is maradt.

Mi-

Midőn haza ment volna nagy örömmel; tudakozza tőle a' tehetős szomszédja, hol vette legyen azt a' derék hat ökröt? Ez, el-beszéli néki az egész dolgot, a' mint történt. Nosza gondolkozóba esik a' nagysüvegű; 's minthogy a' Nemtelenek között is meg-van az, hogy mennél többel bir valaki, annál többet kíván; fel-tekerte, valamint tsak lehetett az elzét, 's így kezdett okoskodni magában: „Ha ennek a' nyomorúltt Embernek, két ökrötske árrú kutyán, olly szép nyeresége fordúlt, hogy már most hat ökre, 's kész pénze is van: hiszem, mennyivel nagyobb hasznom lessz énnékem, ha el-adom a' jó hat ökröm', 's kutyába verem az árrát!“ — A' mód nélkül való nyereség kívánás, meg-zavarta az Ember' agyvelejét; fogta tehát magát, 's pénzzé tévén a' hat ökrét, el-indúlt bolond fővel faluról falura; vásárlotta mindenütt rakásra a' sok gabantzi, és komondor ebeket, mint a' *Bétsi* Tikászok (Tyúkászok) a' tsirkét; 's midőn már egész kutya-tsordája lett volna: meg-indította azt *Buda* felé. Meg-állapodik a' barmaival, 's várja a' jó szerentsét: hát tsak nem ment *Mátyás* Király; pedig a' Vásár-Biró meg-indúlt vólt már bé-szedni a' hely-pénzeket. Panaszkodik a' kutya-árros, hogy ő még egy krajtzárt sem árult. Ekkor monda néki a' Biró: „Tudd-meg Barátom, hogy tsak egyszer esett *Budán* kutya-vásár; de többet soha sem esik.“

(Szabad legyen, néhai *Budai* Vásár-Biró Uram' szavaira, ezt a' jegyzést tenni: hogy ökelme nem jövendölhetett volna olly vak-

vaktában, mert ha most fel-támadhatna: majd meg-látná, hogy a' mai Módi megtzáfolta az ő jövőendő-mondását. — Holmi horpász komondorokkal, 's bozontos buntsi kutyákkal most sem igen derék vásárt üthetne valaki *Budán*, az igaz; de a' Dámáknál — még a' Magyaroknális — olly nagy kedves-séget nyertt ölbéli kutyátskáknak különb-különbféle nemeikből, egész gyűjteményt (kollektziót) tsinálni jó móddal; 's azt kü önös börtben üveg alatt árúlgatni *Budán*, és *Pesten*: már ez, alig ha rossz spekuláció volna; mert eggy az, hogy ezen kereskedés által szép esmerettségeket is szerezhethetne magának az Árros; azonban jól is fel-pénzelhetné magát. Soknak tetszett ugyan is hajdan, hogy *Mátyás* Király, két aranyat adott a' *Tétényi* Embernek egy pár kutyáért; 's az ölbéli kutyáknak, ez a' leg - alsó árrok.)

Erdély Ország.

Dévaról, Júliusnak 15-dikén.

„Ezen Elszendő, termékenyebbnek mutatja magát a' tavalyinál. Bezzeg búsúlnak is, a' búzás Gazdák, mivel a' melly búzának vékáját ez előtt négy, 's öt márfásokon adták: most már ugyan annyi sustakokon (két garast érő pénz - neme) kényteleníttetnek adni, sőt még úgy sem adhatják folytában, mert igen kevesen keresik. Itt, valamint *Szebenben*, 's másutt is, egy font hús, 3 krajtzár: még is drágállják a' Lakosok, mivelhogy a' marha felette óltsó. — *Klebek* Generális Úr, ma mene itt kerefztül *Szeben* felé.“

A' Lengyelek' Dolgaiokról.

Tegnap-előttől fogva, nagy helyeken beszélik *Bétsben*, hogy az Oroszok elfoglalták *Varsó* Városát; és hogy a' Lengyel Király *Lembergbe* szaladt. — Hogy a' *Lithvániába* bé-rontott Orosz Sereg, *Podlachia* (egy Vajdaságnak a' neve) szélén két részre oszlott, és két különböző úton szándékozott légyen *Varsóba*, ezt még Júl. 18-dikán már írták *Varsóból* is. — Írták ugyan azt is, hogy az említett Orosz Sereg' egyik osztályának meg-akadályoztatására, Lengyel Generális *Zabiello*, *Podlachia*nak *Plonsk* nevezetű Városánál tábort ütött; a' másik Orosz Osztály ellen pedig, *Bystzevsky* Lengyel Generális vitt, *Varsón* fellyül tíz mértföldnyire, *Vengrob* nevezetű Városotkához, mintegy 8000 Emberből álló Sereget, melly Sereg, az ideig *Varsó* mellett tartózkodott vólt, *Prága* nevű Városnál. — Jaj, de mitsoda a' Lengyel erő, az Orosz erőhöz képest, főképpen már most, minekutánna a' sok kisebb és nagyobb verekedések igen meg-fogyasztották? — Meg-vallotta ezt maga a' Lengyel Király *Stanislaus* is, Júliusnak 4-dikén költt közönséges Irásában, mellyben, szívet sebhető módra kesergi, Hazájának gyászos, és szánakozásra méltó állapotját, 's következő unfzolásokkal fejezi-bé említett Irását: „*Kellyetek-ki Nemes Lengyelek! a' szabadság mellett; nagy veszedelemben forog az. Kellyetek-ki mellette, ha azt nem akarjátok, hogy örökre el-essetek attól. Fogjon fegyvert minden, a' ki foghat; és valaki Nemes Lengyelnek nevezi magát, jöjjön lóval, fegy-*
ver-

vérrel, 's akárminémű forma-ruhájában a' maga Vajdaságának, vagy Distriktussának; kaptsollya magát akármeddig Sereghez: siesen, a' Szabadságot, 's Hazáját ki-segíteni a' veszélyből“ 's a' t.

Tsuda történe Párisban!

mert reménység felett, minden lármás erőszakoskodások, és vérontások nélkül mene végbe ezen hónapnak 14-dikén, az a' Nemzeti Inneplés, melly lett, nem tsak magoknak a' Párisiaknak, hanem az Országnek mind a' 83 Osztályaiból Páris Városába öszvegyülekezett Nemzeti Gárdistáknak is jelenlétekken, az új *Frantzia* Konstitutióznak, az az, *Frantzia Ország'* állapotja' mostani el-intézésének tiszteletére, 's nagyobb megerősítésére. Tudni-való dolog ugyan is, hogy amaz Ország-háborító Társaság, melly a' néhai *Jakobinus (Dominicanus)* Szerzetesek' Klastromában és Templomában szokta a' maga Gyűléseit tartani, 's ugyan onnan neveztetik *Jakobinusok - Klúbjának*, vagy Társaságának is, meg-esküdt ellensége az örökség szerént való Királyi Hatalomnak, és természet szerént az új Konstitutióznak is, melly tett ugyan változtatásokat az előbbeni Igazgatás-formáján; de meg hagyta a' Kir. Hatalmat, még pedig örökösen, a' most uralkodó *Bourbon* Háznál. — Bizonyos továbbá, hogy éppen az említett Innep-napot (Júliusnak 14 dikét) nézték ők ki, a' magok veszedelmes szándékjoknak végre-hajtására; mivel olly hiedelemben vóltak, hogy az Országnek különböző részeiből öszve sereglett Nemz. Gárdisták, vagy egészen *Jakobi-*

nusi Lélektől vezéreltetnek már; vagy ha talán más forma értelemben vólnának is még azok között némellyek ez ideig, ugyan tsak azokat is igen könnyen meg-nyerhetnék ők magoknak. Hogy tehát még sem a' lett meg, a' mivel a' mostanában mindenhatókká lett *Jakobinusok* ellenkezőt akartak: ezt, méltán nevezhetjük politikai tsudának. — A' Nemzeti Inneplés' helye, egy szép térség volt *Páris* Városán kívül, melly az előtt *Márs-mezejének* nevezetelt, most pedig *Szövetség-mezejének* hivattatik azért, mivel hogy a' Nemzeti-Inneplés által, az egész Frantzia Nemzetnek öszve-szövetkezése, avagy *Eggyé-léte* újjíttatik-meg, vagy legalább tartozna meg-újjíttatni, igazság szerint. — Száz ötven ezerre ment a' fegyveres Emberek' száma; 's' négy száz ezerre a' Nézőké, kik öszve-sereglettek Júl. 14-dikén a' Szövetség-mezejére. — Jelen volt a' Nemzet-Gyűlése is, és az egész Királyi Familia, az az: a' Király; a' Királyné; a' Korona-Örököse; a' Király' Leánya; és *Erzsébet* H. Asszony, a' Király' testvér Húga. A' Király, a' Nemzeti-Gyűlés' Elölülőjének bal keze felől foglalt helyet; mivelhogy az említett Elölülőben mintegy benne gondoltatik az egész Nemzet. Eggyütt véve pedig a' Nemzet, előbb való a' Fr. Konstitutzió fzerént, a' maga örökös Képviselőjénél — a' Királynál. — A' Szövetség' Oltáránál, mellyen volt a' Konstitutzió-Könyve, következő Esküvés-formájával esküdt meg a' Nemzet-Gyűlése: „Esküszöm, hogy vagy Izabadságban élek, vagy meg-halok;
hogy

hogy a' Konstitutziót meg - tartom azon valóságában, a' mint az, 1789 dik, 90-dik, és 91 dik esztendőkkben végeztetett a' Konstituáló (Fran. Országot új formába öntött) Nemzeti-Gyűlés által; és semmit fel nem teszek, se semmibe meg nem egyyezek olyanba, a' mi a' Konstitutziót megsérthetné; és hogy a' Nemzethez, a' Törvényhez, és a' Királyhoz hív leszek.“ — Ezentúl, a' Király esküdt illy formán: „Esküszöm, hogy a' Nemzethez, és a' Törvényhez hív leszek; minden hatalmat, melly reám vagyon bízva, fogok fordítani, a' Konstitutciónak azon valóságában való fenn-tartására, a' mint az, 1789, 90, és 91 dik esztendőkkben végeztetett a' konstituens N. Gyűlés által; és a' Törvények' tellyesedésének elzközlésére.“ — Követte ezen kettős esküvést, 56 ágyúk' durranása. — Az Oltár' allyánál, egy pyramis formájú emlékeztető oszlop szemléltetett, mellyet a' mostani hadban elesett Frantziáknak tiszteletekre emelt a' Nemzet. — Voltak fel-állítva 83 élő fák is, mellyeken a' 83 Ország Osztályoknak neveik olvastattak. — — Hallattak a' Szövetségmezején, némelly *Jakobinus* hangú botránkoztató kurjantások; de a' mellyeket előltek az: *Éllyen a' Király, Éllyen a' Nemzet* kiáltások.

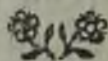
Frantzia Hadi Történet.

Orchies nevezetű Városotskájából *Frantzia Flandriának* el verte a' Frantzia Katonákat Jul. 15 dikén reggel, Gróf *La Tour* Feldmarsallieutenántunk, 's el nyerte egy ágyújokat, és egy puska poros, 's golyobi-

szekereket. — A' Frantziák közzül többen estek el száznál, mivel meg tudván ök előre a' miéinknek meneteleket, ellent álláshoz készítették magokat, úgy, hogy erővel kellett bé rontani Seregünknek a' Városba. Valahol tehát Frantzia Katona akadt szeme eleibe: azt ölte vágta. Tsupán négy foglyokat hozott el magával. — A' Várost nem bántotta. — Részünkről, Patantyus Kapityány *Geiger* Úr esett el egynehányad magával. — Vadász Major *Dandini* igen veszedelmessen meg sebesítette; és még kivülötte, *Kinszky* gyal.Reg.béli Hadnagy *Becker* 48 Legényekkel együtt kapott sebet.

Nevettséges el-nevezés.

A' Hadi, és más nevezetes Történeteknek Első Szakaszában irtuk volt, hogy Hadi-Tárnok-Mester H. *Hohenlöhét*, *Hóllónak* szöllította egy Hufzár, azon alkalmatossággal, midőn 1789-dik Esztendőben Aprilis hónapban győzedelmessen vissza verte volna ő Hertzegsége, két Svadron Magyar Lovassággal a' Törököket, a' *Verestoronyi* szorosjárástól. Hozzája fordúlván t. i. a' tsata után ő Hségéhez egy öreg Hufzár, megveregette a' vállát, 's ezt mondá neki: „Vitézül viselte magát Hséged, *Hólló* Uram!“ — Most, hogy *Elő Ausztriába* érkezett ezen hónapnak elsőjén Hg. *Hohenlohe*, *Hollónak* keresztelték a' Lakosok.

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
3-dik napján.

Örülnek az okos Magzatok, midőn
utazó kedves jó Szüléiknek, hol, és hogy'
létekről örvendetes tudósításokat olvashat-
nak. — Utban vagynak a' Magyar Király,
és Királyné, *Ferentz és Mária Theresia* ő
Felségek, kikben minémű jóságú édes Attyát
és Annyát tisztelje a' Magyar Nemzet:
azért nem szükség hofszasan befzélleni, mert
ezt eléggé tapasztalta már *Magyar Ország*.
Ezeknek apolगतó szárnyaik alatt, külső és
belső békességét, 's ennek áldott gyümöltseit:
a' tudományoknak, mezei gazdaskodásnak,
mesterségeknek, és kereskedésnek, kebelben
való viragzását méltán reményilheti a' két
Magyar Haza. Lehetetlen tehát, hogy a'

M

ki

ki *Magyarnak* meri magát nevezni, különös örömmel ne olvassa, jó Királyunk' és Király-nénk' vig utazásoknak históriáját. — Említettük vala már előbbeni Levelünkben, hogy a' Tsászári Koronázásnak ditsősséges módra lett végbe-menetele után, szereztséssen érkeztek ő Felségek *Frankfurtból*, a' Német Országi Első Papi Fejedelem' — a' *Moguntziai* Érsek' — lakó Városába Júliusnak 19-dikén. Itt való mulatások ő Felségeknek, melly paraditsomi lett légyen, tsak e' következendőkből is meg lehet itélni:

Az említett nap' estvén, pompásan ki volt világosítva az egész *Moguntzia* Városa. Estvéli tíz óra tájban, minekutánna t. i. felkelt volna a' Vatsora: kotsikra ültek ő Ts. Kir.; *Prussziai*, 's a' több Felségek, és mintegy két ízázig való kotsiktól kísértetvén, meg-járták a' Városnak minden részeit. Éjfél után egy órakor értek vissza szállásaikra: t. i. a' Ts. Kir. Felségek, a' Vál. Hertzeg' palotájába; a' *Prussziai* Király pedig az úgy neveztetett *Favorito* nevű mulató helyébe a' Vál. Hertzegnek. — Júliusnak 20-dikán, délelőtti 11-dfél órakor látogatására ment Tsászár ő Felsége, a' *Moguntziai*, és *Kolóniai* Választó Hertzegekkel, 's *Károly*, és *József* Fő Hertzegekkel együtt, a' *Prussziai* Királynak, a' hol sok másunnai való Hertzegek, Grófok, és feles számú Nemesek is jelentek meg. — Mind együtt ebédeltek a' Felségek, a' Választó Hertzeg' palotájában. Ebéd után, ismét vissza tért a' *Prussziai* Király a' maga szállására. — Estvére, igen fényes Bál volt az Udvarnál.

Tsá-

Tsászárné ő Felsége kezdte a' tántzot, a' Prussziai Korona-Örökösével. — Kilentz órá tájban, meg-jelent az Akadémiai tanuló Ifjúság, fáklyákkal, 's török musikával a' Vál.H.gi Palotában, hogy tiszteletet tegyen a' Német Birodalom' Fejének, *II. Ferentz* Tsászárnak. Három fekete ruhás Törvénytánu-
tanulók, vittek bársony párnán, borostyán koszorú alatt egy Versezetet, melly a' Tsászár' tiszteletére készítettett. Ennek bé-ajánlását, musika szóval egyesítettett *Ellyen* kiáltás követte, melly meg-lévén, vissza tért szép renddel az Ifjúság. — Júl. 21-dikén, nevededett a' Fels.Vendégek' száma, Angliai Kir. Hertzeg *Augustussal*. Az egész nap, mulattságos társalkodásokban telt-el. Este, 300-an vatsoráltak, 3 asztaloknál az Udvarban. 12-dfél órakor, a' Prussziai Király' szálló palotájába — a' *Favoriteba* — ment az egész Fels. és méltóságos Gyüle-
kezet, hogy magát egy kellemetes látással gyönyörködtesse. Meg volt t.i. a' *Favorite*-nak nem csak az épületje, hanem az egész kertje, sőt a' környéke is világosítva. A' kert előtt, kilentz ragyogó fegyveres hajók úszkáltak a' *Rajna*-vizén, mellyek, a' túlsó partról, meg-szünés nélkül lett ágyú szózatokat, a' rajtok lévő ágyúk' dörgéscivel viszontagoltak. — 22-diken, reggeli 5 órakor *Koblentzbe* indult a' Prussziai Király, a' hol vagyon t. i. a' fő kvártéllya az ő Seregének; ő Ts. Kir. Felségek is, két órával később oda hagyták *Moguntzia* Városát, 's *Prága* felé intézték útjokat.

Tsászárrá lett koronáztatása' alkalmatosságaival, nyóltz Tsász. Kir. titkos Tanácsosokat tett *Ferentz* Királyunk, kik között két Magyar Méltóságok is vagynak, úgy mint a' *Nápolyi* Udvarnál lévő Követje ő Felségének, Gróf *Eszterházy Ferentz*; és a' *Szombathelyi* Püspök, *Szily János* ő Excelentziájaik.

Béts. Itt a' napokban egyg űtazó *Frantziát* fogtak-el, ki az által izolgáltatott okot, az ellene való gyanakodásra, hogy kevés idő alatt 73 stiletnek (péter-késnek) készítettett tokokat. Most már a' hüvösön űl.

Az Erdélyi Kántzelláriánál vólt Referendárius *M. Donáth* űr' helyébe, mind ez ideig sem állított elő más Referendáriust ő Felsége; azért is *M. Redl* Udvar. Tanácsos űr, ki akkor mene által a' Magyar Kántzelláriától, az Erdélyihez, midőn külön válának a' két Kántzelláriák egymástól; még továbbra is meg-marad Referendáriusnak az Erdélyi Kántzelláriánál. — Míg az Ország-Gyűlési tárgyakon keresztül nem ese az Erdélyi Kántzellária: addig a' Kamaráról minduntalan által járt oda referálni Mélt. *Semsey* Udvar. Tanácsos és Referendárius űr; hanem most már, végre-hajtatván az említett tárgyak: *Semsey* ő Nsága is fel-öldoztatott, az Erdélyi Kántzelláriához való járásnak köteleessége alól. — Mélt. *Méhessy* űr, az Erdélyi Kántzelláriánál ditséretessen viselt Titoknokságából, által-tétetett ő Felsége által Júliusnak 29-dikén, valóságos Referendáriusnak, és Udvari Tanácsosnak az itt lévő Kamarára.

Magyar

Magyar Ország.

Nádor - Ispány ő Fő Hertzegsége, rajta van tellyes igyekezettel, hogy az úgy nevezetett Sz. Margit', vagy más névvel Nyúl-Szigetéből, egy kies mulató helyet formálhasson. Derekaszan készülnek ugyan is benne, az ő Fő-Hertzegsége' költségén a' szép épületek, és kertek; mellyek által, villa nyeri ezen hely néminémüképpen előbbeni fényességét.

(IV. Béla Király' Leányának, Margit Hertzeg - Allzonymnak palotáján kívül, az Erseknek, 's más Fő Rendeknek is voltak itten palotáik; úgy nem különben két rendbéli Leány; és három rendbéli Férjfi Szerzeteseknek, úgymint: *Premonstratensiseknek*, *Dominikánusoknak*, és *Franciskánusoknak* Klastromjaik.)

A' Kir. Helytartó Tanátshoz, sok tolvajságok eránt ment panasz, a' Tilzántúl való részről: erre nézve, meg-újjíttotta közelébb azon rendelését minden Vármegyékhez, hogy a' járóktól 's kelőktől szorgalmaztassan előkéréssek, minden Városoknál, 's Helységek-nél, Bizonyság - levéljeket (passzussokat), mellyből ki-tessen, kik, és mitsoda járatbéli emberek legyenek?

Szent Jánosról, (Posony Vármegyének Morva Országgal határos széléről) Júliusnak 29-dik napján.

„Melly veszedelmes legyen, a' sebesen menő izekérből, vagy kotsiból való kiugrás: sok intő példái voltak már ezen szomorú igazságnak. Szaporította azoknak számát közelébb, ezen Mező-Város' Földes Urá-

Urának, *Torontál* Vármegye' vólt Fő Ispán, nyának, 's a' meg-hóltt Gróf *Battyáni* Tárnokmester' Fiának, Gróf *Battyáni János* ő Nagyságának esete. Történt t. i., hogy a' napokban bé-fogat ezen Méltóság, a' kotsijába két szilaj lovakat, mellyeket még tsak kevés időtől fogva kezdtek tanítani, 's estve felé meg-indúl az úgy nevezett *Morva*-töltésen, mellyet közel húsz nagy magas hidak olztnak-meg. A' lovak, elkapják a' kotsit a' töltésen, mellyet látván a' Gróf, ki-ugrott a' kotsiból; de igen szerentsétlenül, mert éppen a' fejére esett, 's olly ütést kapott, hogy tsak halálát lesték; úgy hergett (hörgött), mint a' ki a' halállal küszködik; turta a' tajtékot, mint a' kit a' nyavalya tör; annakutánna, orrán szájján ki-buggyant a' vér, 's nagyon kezdett folyni. Minekutánna vissza hozták a' Kastyba, majd két óráig beszélt félre (fantazérozott). A' fején kívül, nagyon megsebesítette a' szemeit, ortzáját, 's a' vállát is. Nem adták e' szerentsétlenséget darab ideig tudtára a' Grófnénak — született *Herberstein* Iffjú Gróf-Afzonymnak — mivelhogy terhében vagyon; de néhány óra múlva, tsak ugyan nem lehetett vala már töle el-titkolni, mellynek hallására leg-ottan el-ájúlt az érzékeny szivü, 's Férjét példássan szerető Grófné; ugyan tsak a' terhében, melly már negyedik, semmi kár nem esett. Most már jobban érzi magát a' Gróf Úr is. — Méltónak ítélttem, ide fel-jegyezni ezen Gróf Ürről, hogy felette nagy kedvellője a' gazdaskodásnak; mint ezt bizonyítják a' sok gulyái, teli

teli vermei, kazal szénái 's a' t. Hogy a' szénának annál több hasznát vegye: söréket szokott szedni *Pest* táján; azokat szénán felhizlalja, 's azután jó pénzen el-adja.“

Véletlen halála

történék *Posonyban*, egy 20 esztendő s szűp ifjú Örmény Kereskedőnek a' múltt hónapnak 20-dikán, ki, egy rakott hajóval menoda le *Bétsből*, a' *Leopold-Városai* (eggyik külső Városnak a' neve) Vásárról. A' több Kereskedők bé-mentek éjtszakára a' Vendégfogadóba, 's ötet is hívták-bé magokkal; de ő azt mondotta, hogy jobb' szeret a' hajóban hálni, mivel *frissebb* ott a' levegőég. Tíz órakor le-feküdt a' hajó-orrába, tizeneggy órakor — talán a' mint fordúlt volna — ki-esett a' Dunába; és ámbár jó úszó lett légyen is (a' mint mondják a' több Kereskedők): még se mentheté meg életét. — Kéttség kívül, mivel mindjárt a' hajók alá tsapta a' viz. — Eggy Ember közel feküdt volt hozzája. Ez, hallván a' zuhanást, felkelt leg-ottan, 's hát tsak a' hültt helyét találja a' Legénynek; tekint le a' Dunába, de ott se láthatta. Mindjárt lármát üt, 's kereséséhez fognak a' Legénynek; de semmi módon reá nem találhattak. Harmad nap múlva vetette-ki a' Duna, a' midőn tisztességessen el-temettetett. — Született ezen Szerentsétlen Iffjú *Erdélyben*, *Számosújváron*, a' hol lakik most is az édes Attya — *Mesko* nevezetű. — Maga az Iffjú, *Beregh Várme-gyében*, *Tisza-Ujlakon* tartott volt bóltot. Sok jeles, külső és belső tulajdonságokkal birt. Örményül, magyarúl, németül, oroszúl, oláhul 's a' t. jól beszélt. Tas.

Tasnádról, Júliusnak 15-dikén.

„Tudja azt a' mi Nemes Várm (Közép-Szolnok), hogy az Ország Kormányozójának, és az annak Képviselőinek is kötelességek, nevelni a' Polgári Társaság' Tagjainak számát sem fogvaiztani; de tudja azt is, hogy valamelly Tagok, orvosolhatatlan pehek kezdenek válni a' Polgári Társaságnak a' Köz-jó kíváuja ezeknek ki-irtatása valaminthogy az Orvosok is, el-választotta ette tagot, ne hogy kárt tegyen még ép részeiben is a' testnek. — Egy gyógyíthatatlan vásottságú tagokat ki, a' Fő Törvényfőnök' orvosló ezen Vármegye' testéből a' múltt hónap úgy mint: *Felső-Szopri Szakotsán Péter Zátynoki Tóth Mihályt*. Az első, meg az édes Annyát; káromolta a' Szék a' Karátson-napját; a' Keresztet; és Utton álló tolvajság, marha-lopás, gonofzságok is rész szerént reá bizonytak; rész szerént maga is ki vallotta. Mind ezekért, Június' 20-dikán akasztva ítéltetett; mellyre, 22-diken fel is ítéltetett. — A' másik, két ökrök, és egy ló lopással vádoltatott. A' két ökrök ki vallotta. Reá is tehát halálos ítélet mondatott Jún. 26 dikán; 's 28 dikán *Szakotsán Péter*' függő társává leve. Júliusnak 28 dikán, valami *Tóth* nevezetű *Péri Legényke*' ügye került. Ez, ízer felett való káromkodást vádoltatott; de minthogy még, úgy szóllván Gyermekek, és így, fenyték járúlván

lehet reménység jobbülésához: e' végett, nem folytatott-meg életétől; hanem tsak ugyan mind magának, mind másoknak is, azon iszonyú vétectől — a' káromkodástól — való el-rettentésekre, a' *Tasnádi* piatzon seprüzé-meg a' Hóhér, Jún. 30-dikán; 30 pár kereízt-tsapásokkal bélyegezvé-meg a' mezítelen hátát.

A' feun - említett *Szakotsán Péternek*, következő Sír-tizmet (Epitáfiumot) írt egy valaki Oláh nyelven:

Tet ró aj foszt in Viáczá,

Akumá tye czinye Aczá.

Intru Csérul si Pemintu,

Koporso ul téo ij Vintú.

Magyarra fordítva:

Gonoszúl folytattad egész életedet,

Azért egy szál spárga szakasztja végedet.

Fenn a' levegőben ese temetésed,

Az Ég, és Föld között vagyon már függésed.

Szala Vármegyében fekvő *Keszt hely* nevezetű szép Mező-Városnál, olly Hév-vizet (bányát, vagy meleg ferdőt) találtak, mellynek hasznát sokan tapasztalták már, az Orvosok' javaslásából.

Frantzia Hadi Történeteket

minden órán többeket, 's nagyobbakat írhatunk; mert minekutánna már mind a' Tsász. 's Királyi, mind a' Prussziai Seregek elérkeztek a' Rajna-mellyékére: sokáig bizony nem maradnak nézőleg, hanem minél előbb dologhoz fognak látni; mint ezt, más hiteles tudósítások között, az itt következő magános Levél is bizonyítja, melly, a' Palatinátusi Választó-Hertzségnek, *Svetzingen* nevezetű helységéből útasíttatott Bétsbe, a' közlébb múltt

múltt Július hónapnak 22-dikén. A foglalatja ez:

„A’ melly fegyveres Néperől ő ’s Kisályi Felségének azt irták vala az hogy *Elő - Auszriába* küldetik, a’ *Fran* ellen: már annak egy része, a’ *Palati* Választó - Hertzezségben, *Svetzingen* táborozik; Augústusnak 8-dikáig pedig által fog ide költözni. Majd akkor inkább foguak álmélnkodni táborunkon Föld’ Lakosai. Mert már most is Nép jár az egész környékből látás hogy sokszor több a’ Nézők’ száma, a’ Katonáké. Nyóltz, ’s kilentz méről is el-jönek az Emberek, ’s nem nek bé-telni szemlélésünkkel. Azt mondogatják hogy soha se láttak még ők életekben fegyveres Népet egy rakáson, ’s nem volna, hogy olly teméntelen Katonája legyen a’ Tsászárnak. Ugy halljuk, hogy ma nap múlva által száll egy része Seregünk a’ *Rajna*’ (*Rhenus*) vizén, a’ *Fran* Földjökre. Tsak azt várják, hogy Armádiának Fő Vezére, *H. Hohenlohe* jöjjön *Maintzból*, a’ hová ment volt, ott Tsászár ő Felségével beszéllhessen. Júliusnak 18-dikán, nagy Bálunk volt a táborban. Sok idegenek is voltak jelen. Egy nagy térség bé-kerítettett, egy magaságú fenyő fákkal; a’ föld’ szíre deszkáztatott; a’ kerítés’ teteje, körös meg-rakott lámpásokkal; ’s e’ volt a’ tántzoló palota.“

Eddig van a’ Svetzingeni Levél.

A' *Belgyiomban* lévő Seregünknek egy része, *Frantzia* Földön táboroz már, Júl. 17-dikétől fogva. Itt rólla a' Bizonyság-Levél:

Monsból, Júl. 17-dik napján.

„Mai nap, reggeli 4 órakor indúla ki, az itt fekvő Táborból, F. M. L. *Alvintzi* vezérlése alatt, tiz ezer ember, az ellenség földjére. Ezen sereggel mentek: *Boros*, *Haponcourt*, *Jordis*, és Gr. *Sztáray* Generálisok. Következendő rendet tartottak a' menésben: leg elől mentek: *Le Loup* Vadászai közzül egy Kompánia; és 50 *Degelman* Ulánusai. Ezeket követte az előlmenő Sereg (Avantgarde) melly állott: 1 Svadron *Wurmser* Huszáraiból; 2 Svad. *Degelman* Uhlánusaiból; 2 Komp. *Le Loup* Vadásszaiból; 3 Komp. *Dandini* Vadásszaiból; 1 Gránátéros Bat. ból, mellyet *Rouffeau* Ur vezérlett: 's egy D'Alton Reg.béli Bat. ból. — A' Sereg derekát (Colonne) formáltak: két Svad. *Blankenstein* (vólt Hadik) Huszárai; 6 Svadron *La Tour* Dragonysai; egy Magyar gránát. Bat., mellyet *Mortzin* Ur vezérlett; 1 Bat. a' *Matthesen* Reg.jéből; egy a' *Kinszky* Ferentzéből, egy a' *Murray*éből, 's egy a' *Sztáray*éből. — Béfejezte ezeket, az úgy nevezett *Arriere-garde*, vagy hátul menő Sereg, melly 50 *Blankenstein* Huszárokból állott.

Ezen Sereg, *Bavay* Város, és *Hon* nevű falu között szállott táborba *Mons* Városához 3 órannyira. D'Alton Bat. ja bement *Bavay* Városába: a' 6 Komp. Vadászok pedig *Maubeuge* Várán innen fekvő *Gles-*

ville.

ville, Malplaquet, és Longueville helys
foglalták el (Maubeuge Vára más fél
földnyire esik Bavayhoz) — A' min
jük, Valenciennes Váránál, melly E
hoz, annyira esik mint Mons, az
rom mértföldnyire, 25 ezer Frantzia
magának *La Fayette*nek vezérlése al
most az északi Armadiának Kormány
Maubeuge Váránál 5000; Mauldesnél
3000. Ha ezen nevezett helyekről, m
lálnák támadni Alvintzy F. M. L. U
Frantziák, azon esetre segítségére n
Monsi táborból Wenckheim Generális,
nátéros Bat. okkal és 4 Svad. loval
— Éppen most indulnak két Magya
Bat. ok Alvintzy F. M. L. után, hog
gének jobb szárnyát, melly Bavaynál
zódik, meg erőfíttsek. Ezen két gra
okat vezérlék, *Barthodeczky*, és
Urak. “

*Mit várhat ezek szerént Frantzia Orsz
maga szerentsétlen fejére ?*

Romlást, és veszedelmet. Me
hajdani virágjában, 's épségében tá
vólna is meg ötlet olly hatalmas erő
a' millyen most fel-kelt ellene: úgy is n
meg kellett vólna neki vetni a' *preját*
ellent-állhasson; — hát most, mi
multum mutatus ab illo — egészen
mint vólt hajdan; a' midön nints M
nyozó Feje; nints pénze; mind oda ha
kevés héjján a' valamire való Tiszt
kik még meg-maradtak, azokat is ü
a' *Jakobinusok* — ezek a' hatalmas z
*Frantzia Ország*nak — kik között,

Király, és a' Konstituzió - Baráti között
nőttön nő a' gyűlölet; kik annyival inkább
törnek a' Királyra, mivel tudják, hogy elle-
nek dolgozik, a' két első Fő Vezérekkel,
Lukner, és *Lafajettel* együtt — és így egy
szóval, a' midőn el-alélt létére, külső és
belső had rongállya ezt a' hajdani Paradi-
tsomát Európának. — Nem az ugyan a'
tzellyok koránt is, a' *Frantzia Ország* ellen
fegyvert fogott Hatalmasságoknak, hogy
pusztítsák azt; hanem inkább, hogy a'
végső pusztulástól meg-mentsék, és a' *Jako-
binusok*' járma alól ki-segítsék; de olly
dühös Emberek azok a' Jakobinusok, hogy
nem gondolnak ők semmit a' Haza' való-
ságos boldogságával; nem visgállyák: ki-
köthet é *Frantzia Ország*, maga meg-rontása
nélkül, annyi erővel, avagy nem? hanem
mennek a' magok' zabolátlan indulataik
után, 's hajtják annak követésére, minden
ki-gondolható úton és módokon az elze-
velzett Népet is. Ez is boldogtan, nem
tudván a' maga javát, rohan a' vak Vezérek
után; kész, tűznek viznek neki menni: mert
a' tsalárd hitegetések szerént, arany hegye-
ket ígér magának; azonban majd tsak akkor
veszi egyszer észre, midőn az arany hegyek-
nek képzelése közben, olly mélységbe bukott
's buktatta magával együtt a' józanabb
részét is a' Nemzetnek, mellyből való ki-
hatolásra, sok idő, sok szenvedés, és sok
békeességes türes kívántatik. — Azt akarjuk
mondani, hogy a' *Jakobinusok* mind addig
fogják, vagy leg-alább akarják hadakoz-
tatni *Frantzia Országot*, a' Tsász. 's Királyi,

a' *Prussziai*, a' ki - költözött *Frantzia*, 's a' *Német Birodalmi Seregekkel*: míg ki nem fogyasztja az magát mindenéből.

*Frantzia Ország*nak déli részében, *Saillant*, és *Couvay Urak*, a' *Frantzia Király*' Öttseinek kezekre akartak dolgozni, az az: belső hadat indítani. Három száz ezer livrát kaptak volt már a' Fr. Hertzegektől, olly izenet mellett, hogy egyik a' Hertzegek közzül, *Spanyol Országba* fog utazni, 's onnan hadi erőt vísz bé *Fran. Országba*, a' *Saillant*, és *Couvay* által el - kezdendő szándéknak előmozdítására. — De nem sülhetett - el ez a' dolog. Mert el - foglalta ugyan *Saillant*, *Banne Várát*; de értésekre esvén ez, a' környékbéli Nemzeti Gárdistáknak, öszve sereglettek, hogy *Saillantot* bé - rekeßzék a' megnevezett Várba. *Saillant*, meg akart szelelni két száz Emberével; de szerentsétlenül: mert a' Nemzeti Gárdisták el - állották az útját, 's rész szerént le - öldösték, rész szerént el - széllelztették az Embereit. Maga *Saillant* egy istállóba szaladt ötöd magával, 's papi ruhába öltözött, hogy reá ne esmerjenek. Egy öreg N. Gárdista még is megismerte. Ezt, az Isten' nevében is kérte *Saillant*, hogy ki ne adja. Halgatásának jutalmául, neki ajánlotta a' nálla lévő 90 luidórokat, a' Sz. Lajos' Keresztjével együtt. De nem volt haszna kérésének. Ki - nyilatkoztatta t. i. a' vén Gárdista: 's mindjárt ott helyben meg - öletett, a' vele volt öt Embereivel együtt.

Lengyel Hadi Történet.

Említettük vala K árkusunkban, hogy
H.

H. *Ponyatovszky József* Seregét meg-támadták az Orolzok, midőn *Dubienko* felé vonta volna az villa magát. A' meg-támadás, Júl. 7-dikén esett *Wlodzimirz*nál. A' Lengyelek közül, 200-an hullottanak-el. A' holtak között találtatott *Pakos* gyalog Obersternek — eggy igen derék Vitéznek — teste is, kit valamelly mérges Kozák, a' feje tetején kezdve, egésszen ketté vágott. — Fogságba is sok Lengyelek estek. — Az Orolzok' vesztesége, 172 Emberből állott. — Az el-nyertt Lengyel Kaszában, 24000 arany találtatott. *Svéd Ország.*

A' Király - ölésért fel-négyeltetett *Ankerström*' testvére; Lovas - Kapitány *Ankerström*, engedelmet nyert az Igazgató-Hertzeztől, hogy *Lövenström* nevezettel válthassa-fel előbbeni nevét, úgymint a' melly, nemtelen, és betstelen névvé vált az által, hogy a' Király' gyilkosa, azon név alatt végeztetett-ki a' világból. — Az öszve-esküdt Társai is néhai *Ankerström*nek mind halálra ítéltettek; hanem meg-engedtetett nékiek, hogy menthessék magokat, sőt, minekutánna a' mentségek nem állhatta volna ki a' Törvényfzék' próbáját: még arra is engedelmet nyertek, hogy könyöröghessenek, életek' meg-tartásáért a' Királynak. Könyörögtek is: mert tsak kedves az Embernek az élete; és a' miat írják *Stokholmból*, a' lett esdekléseknek a' fogamatja, hogy nem ölettettek-meg; hanem ki egy, ki más tömlöztbe vitetett kozzulök, 's ott tartatnak addig, míg már maga nem fog az uralkodáshoz az Ifjú Korona-Örököse,

a'

a' kinek szájából fogják akkor meg-hallani fzententziájokat. — A' *Neuvidi Ujság'* szava szerént, rá izent az *Orosz Tsálszárné*, a' *Svéd Udvarra*, hogy ha ki nem állítja a' *Frantziák* ellen azon 16 ezer embereket, kiket a' meg hólt Király ígért: ő (a' *Tsálszárné*) fel-bontja a' *Svéd Udvarral* való frigyét. — De erről, semmit sem említenek a' *Stokholmi Levelek*; hanem irnak olyat, melyből könnyen ki lehet hozni, hogy *Svéd Ország* nem mozdúl *Frantzia Ország* ellen; t. i. hogy a' melly Seregek, gyakorlás, és mustra végett a' *Ladugárdi* mezőre gyűjtettek-öszve, mind vissza küldettek onnan Jún. 25-dikén előbbeni kvártélyaikra — a' hajós Sereg is, melly 25-diktől fogva 30-kig különbkülönbféle gyakorlásokat tett *Drottingholmánál*, ismét vissza tért *Stokholm Városához*. — Ide mutat az is, hogy néhai Fr. Generális *Bouille*, kit, Fiasból együtt *Svéd* szolgálatba vett volt fel a' szerentsélen *III. Gusztáv*, most mind ketten el-hotsáttattak.

Svéd Orzággal újra békességet kötött az *Algiri Dej*, a' múltt Májusnak 26 dikán. Igen örülnek ennek, a' *Svéd Kereskedők*.

A' *Portugalliai* Királynéről, azt írják újra Júniusnak 19-dikén *Lisbonából*, hogy bizony még akkor is csak kétséges volt szegélynék az állapotja; mert ha egy ideig úgy mutatja magát, mintha már ép, és tsendes elmével volna: nem sok idő múlva megént mást lehet körülötte észre venni. — *Bár korona fedje is az ember főt: még is változások alá van az vettelve!*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
7-dik napján.

Moguntziából jöven ő Tsász. 's Királyi
Felségek, *Jósef* Fő Hertzeggel együtt, Júl:
24-kén délután *Augsburg* Városába érkeztek.
Ez a' szabad Birodalmi Város, semmit el
nem mulatott, annak meg - bizonyítására,
melly igen örvend ő, hogy kebelében tisz-
telheti az egész Német Birodalom' Fejét, *II.*
Ferentz Tsászárt. Estvéli hét órakor, ezer
aranyokból; 's halakból, borból, és zabból
álló ajándékkal tisztelte - meg a' Tanács ő
Felségeket. Egy részét az ajándék - bornak
és halaknak, a' TT. PP. Kaputzinusoknak
küldötte a' Tsászár; több részét pedig kótya-
vetyéltette, 's a' belőle bé - mentt pénzt egy
formán osztatta - el a' két (t. i. Katholika,
N és

és Lutherána) Valláson lévő Arva-Házak között. — Más nap, a' Fels. Tsászárné, kéz-tsókolásra botsátotta a' Fő Dámákat. Tsászáár ő Felsége pedig meg-ajándékozott kilentz Elöljárókat arany piksisekkel; és az Al-Tisztviselők között, 150 aranyat osztott ki; az egész Polgár Katonaságnak is osztogattatott arany, és ezüst emlékeztető-pénzeket. — Délutánni két órakor, útnak indultak ő Felségek, 's 25 diken érkeztek a' *Palatínatusi* és *Baváriai Vál. Hertzeg'* pompás mulató helyébe *Nimphenburgba*, melly fel órányyra esik *München (Monachium)* Városától. — A' Vál. Hertzeg, nagy indulattal és készüléttel fogadta ő Tsász. 's Kir. Felségeket; és más nap, rész szerént *Monachiumban*, rész szerént három kies mulató helyeiben, úgymint: *Schlesheim*, *Amalienburg*, és *Nimphenburgban* mulattatta. — 27-diken, reggeli 6 órakor váltak-meg ő Ts. 's Kir. Felségek, a' Vál. Hertzegtől, és az özvegy Vál. Hertzegnétől. — *Prágába*, Júl. 31 dikére várták ő Felségeket, a' hol, ezen hónapnak 9-dikén a' Fels. Tsászáár; 11-diken pedig Tsászárné ő Felsége, Tsch Királya és Királynéva fognak koronáztatni. — Ugy értjük, hogy 17 diken *Bétsben* fognának lenni ő Felségek.

A' *Frankfurtba* utazott Magyar Méltóságok közzül hárman, úgymint: B. *Orczy László* ő Excell. ja; 's Ifjú Gróf *Berényi*, és Ns *Tijza László* Urak, szerentséssen vissza-érkezének *Bétsbe*. Örömmel beszélik szép utazásokat, 's Nemes Nemzetünkért lett különös meg-tiszteltetéseket. Már előre
alkal.

alkalmatos ingyen - szállások várták őket kézen, mellyek eránt, *Frankfurt* kapujába lett érkezésekkel mindjárt szükséges utasítást vettek. — A' Tsasz. Kir. Első Választó Követ, *Eszterházy Antal* ő Felsége által mutattattak bé a' fő Helyeken. Kétszer ebédeltek a' Tsasz. Kir. Felségnél; kétszer H. *Eszterházy Antal* Urnal is, a' ki minden más Választó Követek felett ki-tett magáért, mind egyéb pompája, mind pedig gazdag vendéglései által. Nevezetessen a' Választás' napján, ezer Személyeket traktált, egész Fejedelmi módra.

A' Tsászári Koronázás' alkalmatosságával, Tsász. Kir. Belső Tanácsosokká tétetett Méltóságoknak száma közzül való, ama' nemes gondolkozású 's érzékenységgű Hazafi, Gróf *Bethlen József* ő Excell. ja is, kinek esmeretes nagy nevét, *Bettennek* írta a' Bétsi Német Újság.

B. *Spielmann* Státus - Referendárius Urat, a' Sz. István' Rendjének Közép, vagy Kom-mendátori Keresztjével tisztelte - meg ő Felsége, minekelötte meg-indúlt volna *Frankfurtból*. A' Kereszt' által-adója, Magyar Kántzellárius *Pálffy Károly* ő Excell. volt, úgymint a' ki az említett Rendnek is Kántzelláriussá.

A' *Hering'*, és *Stoksis'* bé-hozását, továbbra is meg-engedte ő Felsége.

Az élet' árra Auszriában.

Bétsben, Júliusnak 23 dikától fogva, 28-dikig, a' búzának mérője ment: 38—57 garason; a' rozsé 25—30 g.; az árpáé 19—26 g.; a' zabé 17—22 g.

Fiseményben, Júl. 26-dikán, a' búzának mérője: 49—53 gar.; a' rozsé 22—25 g.; a' zabé 14—17 gar.

Draskirchenben, Júl. 26-dikán, a' búza' mérője: 38—55 g.; a' rozsé 24—27 g.; a' zabé 19 gar. — Sem *Fiseményben*, sem *Draskirchenben* nem találtatott árpa, az említett napi vásárokon.

Magyar Ország.

A' Természeti Historiának szorgalmatos tanulására, újj indító okúl szolgálhat nekünk Magyaroknak, egy új találmány, melyet egy Idegen Tudósnak, *Arnolt Pap Urnak*, köszönhetünk: a' ki közelébb, B. *Ortzy József* ő Nagys. eszközése által igen nagy haszonnal járja meg a' *Máttra* hegyét.

(Erről, a' jövő Postán bővebben fogunk emlékezni, valamint az *Arad* Vármegyei Haramia-Bandának Vitze-Ispány T. *Edelspacher* Ur által lett el fogattatásáról is.)

Sövényházról (*Győr-Vármegyéből*), Júliusnak 23-dikán.

„A' még lábán álló gabonában, nem kevés károk fognak esni; mivel a' rettenetes szelek igen ki-rázzák a' magot a' kalászból. — A' sarjúhoz kevés reménység vagyon, mivel semmi esők nintsenek.“

Oda! — az *Európai új Konstitutióknak* egyike. — Vége a' *Lengyel Konstitutió*-nak. — Ama' nagy hatalmasságú *Orosz Bellóna* — *II. Katalin* — a' ki ugyan azon egy időben meg-erfektette a' *Török*, és *Svéd Birodalmakat*; minekutánna dolgát vé.

végezte volna ezekkel: neki mene *Lengyel Ország* új Polgári Alkotmányának, meg-rázá azt egynehányszor, mivel nem az ő tetszése szerént épült-fel; 's ímé — dülés, és omlás követé rázásait.

De hát hol van *Stanislaus*, a' *Lengyel Király*?

Nem hagyta ugyan oda a' maga Orszá-gát, mint irták vala sok felől, 's széltire beszéllék *Béts Városában*; de tsak ugyan el-állott, a' maga, és az Ország - Gyűlése' építménnye — a' Konstitutzió mellől.

Miért? Azért: mert a' Nemzet' java kívánta.

Hogy-hogy lehet az, hiszem nem egy-izben mondotta *Stanislaus Király* — ez, a' maga Népét Atyai indulattal szerető Feje-delem — hogy örömmel megy már ő a' koporsóba, tsak hogy meg-vethette egyszer *Lengyel Ország* bölcsőségének fundamen-tomát — az új Konstitutzió által?

Ez, igaz; de azt kell meg-gondolni, hogy midőn a' sors, egy okos Ember eleibe két rosszát (duo mala) vét, mellyek közzül vagy egyiknek, vagy másiknak elmúlha-tatlanul meg kell lenni: akkor mindég azt javallya az ész, hogy a' kisebb rosszát válassza az Ember. — Rossz ugyan, magá-ban gondoltatva, a' kisebb rossz is; de jó, ha azzal a' nagyobb rosszal hasonlítottat-egybe, mellyet el lehet általa kerülni. — Ennek igazságát, láthatja a' leg-eggyügyűbb Ember is; mert ha azt tennék eleibe: hogy vagy életétől, vagy egy tagjától szükséges-képpen meg kell nékie válni; kétség - kívül tsak

tsak inkább az utólsóra határozná magát, mint az elsőre. — Nagy kísértetekben volt a' szegény Lengyel Király is; mert Hazájának végső pusztulása, és az új Konstitutió-
nak romlása között kellett nékie választani. Választotta tehát az utólsót; hogy el-távoztathassa az első, melly, másképpen minden bizounyal meg-történt volna már nem sokára. Mert a' *Bétsi*, és *Berlini* Udvarok nem vállalták magokra, az *Orosz* Udvarnál való közbenjárást, mellyre kérte őket a' *Lengyel* Király. — Erővel, eléggé próbált ő ellent állani a' *Tsászárnénak*; de a' szomorú tapasztalás bizonyította, hogy bár melly vitézül forgatták legyen is magokat a' *Lengyel* Seregek; még is csak ugyan szüntelen farolni kénytelenítették a' nagyobb erejű *Orosz* Seregek előtt. Ezek ellenben, mindenkor előbb előbb nyomultak, úgy hogy már *Júliusnak* 14 dikén, egyik *Táborjok*, melly *Tykozinnál* állott, csak 19 kis mértföldnyire volt *Varsó* Városától; a' másik pedig, melly *H. Ponyatonfszky Józsefét* zaklatta, 24 mértföldnyire. — A' *Tsászárné* pedig kereken meg-irta a' *Lengyel* Királynak, hogy ő kész, minden erejével oltalmazni azt a' *Lengyel* Őszve-szövetkezést, melly lett *Tangarovban* az új Konstitutió ellen; vagy világosabban ki-mondva: ki nem vívzi addig a' maga fegyveres Népét *Lengyel Országból*, míg végére nem jár az új Konstitutiónak; hathatósan eleibe terjesztette egyszersmind a' Királynak, azon szomorú dolgokat, mellyek mind az Országra, mind magára a' Királyra nézve is fog-

fognának onnan következni, ha még továbbra is ellene szegezéni magát a' Király a' Tsálszárné' akarattyának. — Különös fogamatja volt, meg kell vallani, azon Kir, únszólo' Irásnak, melly Júl. 4 dikén tétetett közönségessé. Mert annak olvasására, 's hallására fel-gyúladván, a' Hazafiúságnak tüzetől a' Nemesség, csoportonként kezdett mindjárt takarodni a' Seregekhez, egész katonai készülettel. — De a' Nemességnek ezen készségéből vett bizodalma't *Stanislaus* Királynak, meg-tántorította a' *Varsói* Orsz Követ, kitől is álmélkodva kéntelenítettett hallani a' bölts és jó, de szerentsétlen Feje *Lengyel Országnak*, hogy a' *Prussziái* Király is katonákat fogna bé-küldeni a' *Lengyelek'* Földjökre, ha az előbbeni Konstitutió vissza nem állítatik. — Illy környűl állásokban, távatsosnak ítélte *Stanislaus*, *II. Katalin'* tetfzéséhez alkalmaztatni a' maga akaratiát, 's az új Konstitutió mellől el-állani.

Midőn a' Király, a' *Varsóban* jelenlévő Ország - Gyűlési Deputátusoknak tudtokra adta volna Július' 23 dikán ezen maga el-tökellését: nagy meg-háborodás lön az egész Városban. Az új Konstitutió mellett buzgó Fő *Lengyeleknek* egy része, legottan oda hagyta *Varsó* Városát; 24 diken pedig, mintegy négy ezer főből álló Személyek, többnyire Nemesek, öszve csoportoztak, 's bús lármával omlottak az Ország-Gyűlése' Marsallyának *Malachovszky* Úrnak; a' *Lithvániai* Öszve-szövetkezés' Marsallyának, *Sapieha* Hertzegnek; *Lithvániai* Nagy-Marsall *Pototzky* Úrnak, 's Udvari Marsall

Soltán Úrnak házaikhoz, hogy meg-köszönjék ezen négy Ministereknek azon állhatatosságokat, mellyel meg nem szűntek soha is ellenzeni az Orosz Tsászárné' kívánságát.

Ezeket, így adja-elő egy *Varsói* tudósítás, melly költ Júl. 25 dikén. — Ugyan ezen tudósításból olvassuk, hogy *Kochovsky* nevzeetű Orosz kormányozó Generális, Júl. 17 dikén reggeli 3 órakor, rajtok ment az *Opalin*, és *Dubienka* között táborozott Lengyeleken, 's a' *Bog* - vize' mentében volt minden fekvő helyeiket azoknak egyföszere meg-támadta; hogy ennél fogva, utat nyithasson magának, az említett folyó vizen való által-menetelre. A' Lengyelek, Gen. *Kostziuskónak* vezérlése alatt, legényessen kezdték az ellent-állást; de mivel sokkal gyengébb erővel voltak, mint az Oroszok, úgymint a' kiknek 40 ágyűjök volt, 's reáment a' számok mintegy 17 ezerre: jobbnak ítélte Generális *Kostziusko*, *Chelmhez* vonni magát, a' H. *Ponyatovsky*' fő táborába. — Három ágyűit, kéntelenített el-hagyni magától; hanem hogy hasznokat ne vehessék azoknak az Oroszok: bé-szegeztette. — A' Lengyelek' veszteségét, 222-re teszi az említett *Varsói* tudósítás. Meg-nevezi az elesett Lengyel Tisztek között, *Tepser* Pattantyús-Kapitányt, kinek halálát mindenek fájlalják, minthogy a' *Zielenizei* verekedésben Június' 17-dikén, igen példás remekjét adta vala az, derék vitézségének, 's ágyűsi tudományának. — Az Oroszokról, azt mondja a' tudósítás, hogy sokkal több holtjaik és sebesseik voltak, mint a' Lengye-

gyekeknek. Sok Tisztet is vesztettek, nevezetesen: *Pelembach*, *Lapuchin*, és *Bokou* Oberlttereket. — Mihelyt meg ment ezen történetnek a' hite *Varsóba*: leg-ottan 6300 Embert rendelt a' Király, 15 ágyúkkal egygyütt, a' H. *Ponyatovszky*' táborába; a' *Lithvániai* Sereghez pedig, ugyan tsak 15 ágyúkkal öt ezer Embert; 's e' lízerént *Varsónál* nem maradt több 10 ezer Embernél, 's 40 ágyúnál.

Frantzia Ország veszedelemben forog. — Ezt végezte a' Nemzet-Gyűlése; a' Király pedig, Hírdetvényt (Promulgátziót) adott ki rólla, Júl. 20-dikán. Lärmás pompával tétetett közönségessé Júl. 22. és 23 dik napjain *Páris Városában* az említett Hírdetvény, mellyben arra únfzoltatnak minden Polgárok, hogy Hazájok mellett fogjanak fegyvert. Magasztalják a' *Frantzia* tudósítások, ezen Kir. Hírdetvénynek a' foganatját. — Jaj bizony: de a' 'Tsászárs', és *Prussziai* Király' egyesült Seregeiknek Fő Kormányozója, az uralkodó *Braunschweig-Lüneburgi* Hertzeg *Ferdinánd Vilhelm Károly* is intézett *Frantzia Ország'* Lakosihoz egy Irást, mellynél mivel nevezetesebb Irást nem közölhattünk volna most *Frantzia Országról*: ímé ide is iktattuk haladéknélkül. Ebből meg lehet itélni: Mitsoda lábon áll az új Konstitutzió?

„Minthogy ő Felségek, a' Tsászárs, és a' *Prussziai* Király, én reám bízták azon egyesített Seregeknek kormányozását, mellyeket *Frantzia Ország'* szélein gyűjtöttek öszve: akartam tudtokra adni ezen Ország'

La.

Lakosinak mind az indító okokat, a' melyek határozták az említett két Uralkodókat, a' rendelés-tételekre; mind pedig azt is, mik legyenek ezek által a' tzéllyaik ő Felségeknek. Minekutánna a' Német Fejedelmeknek *Alsátziában*, és *Lotharingiában* lévő jussaik 's birtokaik, tsupa szabad tetzés szerezett semmikké tétettek; belől az Országban megháborított, 's fel-forgattatott a' jó rend, és a' törvényes Igazgatás; a' Királynak fzenséges személlye, 's annak Fels. Ház-népe ellen erőszakos bántások követődtek - el, mellyek még most se szűntenek - meg, sőt naponként meg-újjíttatnak; hogy még semmi el ne maradt legyen, fogták magokat az Igazgatás' bitolói (usurpatorai), 's minden igaz ok nélkül hadat indítottak Tsászárra ő Felsege ellen, 's *Ausztiai Belgyiornak* Tartományait meg-támadták. Érdeklette ezen meg-támadás, a' *Német Birodalomnak* is némelly birtokait; 's több más Tartományok csak úgy menekedtek - meg ugyan azon vezzedelemtől, hogy engedtek az uralkodó Rész', és ennek Millzionáriusai' (Ki-küldöttjei') hatalmaskodó fenyegetődzéseiknek.

Minthogy a' *Prussziai* Királyt, szoros Csalom - szövetség egyesíti, ő Tsászári Felségével; 's különben maga is elő-kező Tagja a' *Német* Testnek (*Birodalomnak*): kötelességében állott, hogy segítse a' maga szövetséges Társát, 's a' vele ugyan azon egy Birodalomnak Rendjeit; és ezen kettős tekintetből kél ő ki, a' Tsászár, 's a' Birodalom mellett.

Ezen

Ezen nagy kötelességekhez járúl továbbá az a' nem kevésbbé nyomos tziel is, melly mind a' két Fejedelmeknek sziveken fekszik, hogy t. i. vessék végét *Frantzia Országban* a' függetlenségnek (anarkhiának); a' Trónus, és Oltár ellen patvarkodó erőszakot zabolázzák meg; állítsák vissza előbbeni állapotjába a' Törvény szerént való Hatalmas-ságot; szerezzék vissza a' Királynak azon bátorságot, és szabadságot, mellyektől megfosztatott; 's helyhessék azt olly állapotba, mellyben szabadon gyakorolhassa az ötet illető törvényes hatalmat.

Meg lévén győztetve felőle a' Tsászárr, és a' *Prussziai* Király, hogy a' *Frantzia* Nemzetnek józanon gondolkodó része iszonyodik azon Felekezetnek törvénytelen tselekedeteitől, melly ötet járma alatt tartja; és hogy leg-többen vagynak az ollyatén Lakosok, a' kik óhajtvá várják azon szempillantását a' segedelemnek, mellyben a' Világ' hallottára ki-nyilatkoztathassák magokat, az ő El-nyomóiknak gyűlölséges erőszakoskodásaik-ellen; serkentnek ő Felségek, és hívják mindeneket, hogy térjenek vissza az okosságnak, igazságnak, rendnek, és békeségnek útjára. Ezen tekintetekből, én Alól-írtt, mint Fő Kormányozó Vezér, jelentem:

1.) Hogy a' két egyesültt Udvaroknak semmi egyéb tziellyok nintsen e' jelenlévő hadban, mellyre az ellene állhatatlan környül-állások kényszerítették őket; hanem egydül *Frantzia Ország'* bődogsága, melly-

től

től is semmit erőszakosan el - venni , 's az által gazdagodni nem akarnak.

2.) Hogy ők, *Frantzia Ország*' belső Igazgatásába magokat elegyíteni nem szándékoznak; hanem tsupán meg akarják szabadítani a' Királyt, Királynét, 's a' Királyi Familiát a' fogságból, mellyben most vagynak azok; 's ő Leg Keresztyénebb (Fr.) Felségét olly bátorságba helyhetni, melly szükséges a' végre, hogy minden veszedelem, és akadályok nélkül tehessen az említett Felség olytán Öszve - hívásokat, mellyeket erányosoknak fog itélni; 's ígéretei szerént, és a' mennyire ő rajta áll, jó lábra helyeztethesse a' maga Alattvalóinak boldogságokat.

3.) Hogy az egyesültt Seregek, őltalmok alá veszik a' kerített, és mező Városokat, Falukat, 's mind azokuak személyeiket és javaikat, a' kik alája botsátják magokat a' Királynak; és hogy a' rendnek, és bátorságnak haladék nélkül való helyreállítását fogják elszközleni egész *Frantzia Országban*.

4.) Hogy a' Tsászári, és Királyi Felségek' Seregeiknek el - érkezésekig, a' Nemzeti Gárdistáknak lészzen kötelességek, vigyázni a' Városoknak, 's egyéb Helységeknek tsendességére, és minden Frantziák' ízemélyeiknek, 's javaiknak bátorságos állapotban való létére. A' melly Nemzeti Gárdisták ellenben, fegyvert rántanak a' két egyesültt Udvarok' Seregeik ellen: ha el-fogattatnak, úgy lész a' velek való bánás, mint ellenséggel; 's úgy büntetődnek, mint a' kik pártot ütöt-

ütöttek a' magok' Királlya ellen, 's mint a' köz tsendességnek meg-háborítói.

5.) Hogy a' rendes Frantzia Seregeknek Generálissaik, Fő és Al-Tisztjeik, 's Köz-Emberek is tartoznak hasonlóképpen vissza térni régi hívségekre, 's magokat minden haladék nélkül alája vetni a' Királynak, a' magok törvényes Fejeknek.

6.) Hogy az Ország-Ofztályi, Distrik-tusi, és Helységek - béli Magisztrátusoknak Tagjai, életekkel 's javaikkal fognak számolni mind azon gonofságokért, úgymint: gyújtogatásokért, rablásokért, gyilkosságokért, és más erőszakoskodásokért, mellyeknek, szembe-tünő törekedéssel nem igyekeznek eleit venni, a' magok vigyázások alatt való Kerületekben.

7.) Mostani hivatallyokat, tartoznak mind addig folytatni, míg ő leg-kerefsztyé-nebb Felsége tökéletessen vissza nem nyeri a' maga szabadságát, 's másképpen nem intézi a' dolgokat, avagy azon-közben is más rendelések nem tétetnek az ő Felsége' nevében.

8.) Hogy a' melly Városi, vagy Falusi Lakosok, ellent mernek állani az ő Tsászári, és Királyi Felségek' Seregeiknek, 's reájok lönek ezekre, akár mezőn, akár a' magok házaiknak ablakaikon, kapuikon, 's ajtajai-kon által: nyomban a' Hadi Törvény szerént fognak szorossan meg-büntettetni, 's házaik le-rontatnak, vagy el-égettetnek. — A' melly Lakosok ellenben, magok jó-szánttokból alája vetik magokat a' magok Királyyoknak, 's fel-nyitják kapuikat az ő Felségek' Sere-ge-

geik előtt: semmitől se félljenek többé; az ő személyeik, javaik, 's vagyonjaik a' Törvények' oltalma alá vétetnek, 's gond lellz az ő mind közönséges, mind magános bátorságokra.

9.) Hogy *Páris* Városa, 's ennek Lakosai tartoznak minden különbség nélkül, tüstént alája vetni magokat a' Királynak; tartoznak tellyes, és tökéletes szabadságba helyhez-tetni ezen Fejedelmet. Nékie, és a' hozzája tartozó Királyi Személyeknek, azt a' megsérthetetlenséget (inviolabilité), 's tiszteletet eszközteni, mellyekre kötelezi, a' Természet' és Nemzetek' Törvényre az Alatt-valókat, a' Fejedelmek erántt. — Előre jelentik ő Tsászári és Kir. Felségeik, hogy a' N.G.nek, a' *Párisi* Ország-Ofztály', és Diszriktus' Korm. Székeinek, *Páris* Városa' Mag. Istrátussának, és a' Nemzeti Gárdának minden Tagjait; úgy nem különben a' Törvény-Birákat, 's minden ezekhez tartozókat, személyyessen fogják számadásra vonni minden történetek-ért; 's minden kegyelemnek reménysége nélkül, katonai módra fogják meg-ítéltetni. Tsászári, és Királyi Hitekre mondják továbbá ő Felségek, hogy azon esetre, ha talán ostromoltatnék a' Kir. Palota, 's ő Felségeket a' Királyt 's Királynét, és a' Kir. Familiát leg-kissebb erőszak, avagy motskolódó szó érdeklené; 's mindjárt szükséges rendelések nem tétetnének, ezen Fels. Személyeknek bátorságok, meg-tartások, és szabadságok végett: ezért, ő Tsász. és Kir. Felségek, példás, és örök emlékezetben maradandó, bollaút fognak állani, el-pusz-tit-

titratván fegyveres erővel egész *Páris Városát*, 's a' vétkező Pártosokat érdemlett büntetésre vonván. — Igérik ellenben a' *Párisi Lakosoknak*, hogy ha hallogatás nélkül tellyesíténdik az eleikbe adott fel-tételeket: ő Tsász. és Kir. Felségeik is mindent elfognak követni ő leg-kerefsztyénebb Felségénél, hogy nékiek bűnök' botosánátját nyerjenek; 's olly rendeléseket fognak tétetni, mellyek által az ő izeméliyeiket, és vagyoniaikat, bátorságos állapotba helyhezthessék.

Rövideden ide megy - ki az értelme, ezen Jelentés' hátra lévő részének: Előre prótestálnak ő Tsász. és Kir. Felségek, mindenki nyilatkoztatások ellen, mellyek addig fognának közönségessé tétetni a' Király nevében, míg tökéletes szabadságban, 's bátorságban nem fog az lenni; kit is, erre nézve kérnek barátságosan, hogy válasszon ki magának *Frantzia Ország'* szélén egy Várost, 's a' számára küldendő óltalom alatt, a' Királynéval, 's Háza - népével egygyütt mennyen az említett Városba, hogy oda egész bátorsággal hívhassa magához azon Ministereket, kiket tetszése szerént fog választani; úgy intézhesse az Öszve-hívásokat (Convocations), a' mint szükségesnek fogja látni; a' rendet helyre-állíthassa Országában; 's a' Ki-szolgáltatást jobb formába vehesse. — Végre, maga nevében is, bizonyosokká teszi a' *Braunschweigi Hertzeg* a' *Frantziákat*, hogy a' vezérlése alá bizott Seregeket mindenütt jó fenyítékben fogja tartani; minden jól gondolkodó Lakosokkal
szó.

szépen bánik; és tsak azok ellen veszi eszközül az erőt, a' kik ellent állanak, vagy gonosz szándékkal vagynak.

Elegyes Tudósítások.

Pápa ő Szentsége' parantsolatjából, megkettőzött szemességgel vigyáznak most Rómának minden kapuiban az idegenekre.

Szárdiniában, nagy hadi készülétek tételnek, Frantzia Ország ellen. — A' Turini Érsek, egygy intő Irást bocsátott Jul. 12-dikén, a' maga Megyéjébéli Hívekhez, mellyben illy unszolóással él a' többek között: „És mivel Frantzia Országának mostani állapotja igen veszedelmes, mi reánk nézve: tellyes tehetségünk szerént tartozunk elkövetni mindent, hogy főganatossan folytatassunk hadat ezen Ország ellen “

A' Frantzia Király, arra kérte a' Nagy Británniai Királyt: vinné végbe a' maga szövetséges Társainál, t. i. a' Prussziai Királynál, 's a' Hollandiai Közöséges Társaságnál, hogy ezek ne kaptsolják egybe magokat a' Fr. Ország ellen öfve állott Hatalmasságokkal. — De a' Nagy Brit. Felső azt felelte, hogy éppen azon gondolatok, mellyek megtartóztatták őtet, a' Fr. Ország' belső dolgaiba való maga elegyítésétől: ugyan azok kötelezik most arra, hogy tiszteletben tartsa, más Uralkodóknak, 's különösen a' maga szövetségeseinek jussaikat, 's másról való nem függéseket; különben is úgy gondollya ő, hogy most, minekutánna már el kezdődött egyszer a' had: az ő szava nem lehetne foganatos: hanem ha minden Részek fognák ezt egygyütt kívánni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
10 dik napján.

Ö Tsászári 's Királyi Felségek, *Jósef*
Fő-Hertzeggel együtt, szerentséssen el-
érkezének *Prágába*, Júliusnak 31-dikén dél-
után egy óra tájban. — Tizenkét Posta-
Legények, és nyóltz Posta-Mesterek lovag-
lottak leg-elöl. Ezeket követte az örökös
'Tartományok' Fő - Posta - Mestere,
Hertzeg *Paar*, egy hat lovas hintóban. —
A' második hat lovas hintóban ültek hátul:
Tsászárs és Tsászárné ö Felségek; elöl pedig
Jósef Fő Hertzeg. Ezen hintó mellett lovag-
lottak: a' Város' Kommendánsa, F. M. L.
B. *Elmpt*; és a' belső bátorságra való Vigyá-
zatnak Igazgatója (Politzáj-Direktor), 's
O Kor.

Kormányiszéki Tanácsos B. *La Moth* Urak. — A' harmadik hintóban ült Fő Kamarás H. *Rosenberg*; a' negyedik és utolsó hintóban pedig, Tsászárné ö Felsége' Fő Udvari Mester - Asszonya, és két Udvari Dámák. — Harang - szózatok, musika - zengések, 's a' ki - állott zsóldos, és Polgár - Katonáknak, tanuló Gyermekeknek, mindenféle Tzéheknek, 's Társaságoknak, az Universitas' 4 Fakultássainak, 's különbkülönbféle rendű TT. Szerzeteseknek soraik között. — Az örvendetes *Ellyen* - kiáltás, szünet nélkül való volt.

Eszterházy Antal ö Hertzegsége, a' ki, örök emlékezetben maradandó pompával viselé *Frankfurtban*, ö Tsászári 's Királyi Felsége' (mint *Tseh Ország*i Választó - Hertzeg) részéről, az Első Választó - Követséget: Júl. 27 - dikén érkezett *Elő - Austriának*, *Freyburg* nevű Városába; 's által - vette a' reája bízott Seregnek kormányozását.

B é t s.

A' leg - nagyobb Hertzeg *Schwarzenberg* Kis - Asszony, ezen hónapnak 2 - dikán esket - tetett - öszve az Iffjú Hertzeg *Lobkovitz*tal, kiben nagy kár, hogy kettős mankón kén - teleníttetik járni.

Eggy, a' *Göttingai* tanuló kedves Hazánkiai közzül, gyönyörű tárgyú, 's elő - adású Levelet botsátott hozzánk Júliusnak 30 - dikán, mellynek közlését a' jövő postára kén teleníttetünk halasztani; hanem addig is kívántuk, mint minden jó gondolkozású Hazáinak kedves dolgot említeni belőle:
 hogy

hogy ama' Tudományok' buzgó tisztelője, 's Hazánk' javára, és ékesítésére termett Oszlop - Ember, Gróf *Teleky József* ő Exc. ja, a' *Frankfurti* Koronázásról jöven, meg-nézte mostani virágzásában a' Német Músák' első lakó - helyét *Göttingát*. Oda érkezett Jún. 28-dikán, és még azon nap' sokakat el-járt a' nevezetesebb Tanító Urak közzül. El-ment a' Kir. nagy Könyves Házba is. Más nap, reggeli tizedfél órakor meg-jelent ő Excell. ja, Professzor, és Udvari Tanácsos *Feder* Urnak társaságában, az *Universitás'* Templomában, a' hol *T. Marczoll* Ur igen fontos prédikáttziót tartott, mellyben Sz. Pál' Galatákhöz irtt Lev. 6 rész. első verse szerént azt adta-elő: mik a' kötelességei egygy okos Keresztyénnek, az ő töredékeny, és hibába esett Ember-társaihoz. — Ezt az egész napot is (Vasárnapot), *Göttingában* töltötte a' Gróf Ur, 's rész szerént maga ment a' nagyobb rangú, és érdemű Professor Urakhoz; rész szerént azoknak költsönös látogatásokat fogadta-el. 30-dikon, reggeli 9 óra előtt indúlt-ki ő Excell. ja *Göttingából*, 's szándékozik, *Gothán*, és *Vaimáron* keresz-tül, *Jénának* menni; onnan pedig egyenesen a' *Prágai* Koronázásra. — Örvend a' Német tudós Világ' első színe, hogy személlyesen is meg-esmerhette azt a' derék Magyar, a' kit eddig tsak hírében tisztelt. — Egygy ilyen Nagy Hazánkfia a' ditső tulajdonságinak tapasztalásából, újj indító okot vett ez, Nemes Nemzetünknek szeretetére, és betsül-lésére.

Magyar Ország.

Pestről, Auguszt. 7-dikén.

„A' Pesti és Budai Közönségnek azon része, mellynek volt alkalmatossága közelebbről esmérni idősbb Gróf Rédei Gedeon ö Nságát: szivbéli megilletődéssel értette Pé-tzelről tegnapra virradóra, ezen kegyes Úrnak, igaz Hazafinak, és nagy Literátornak ki múlását, melly történt Auguszt. 5., és 6-dik napjai között való éjtfizakán 12 órakor, életének 79 dik esztendejében. Nyavalyája a' megbóldogultt ösz Méltóságnak, harmad napokig tartott hideg-lelésből állott, mellyről csak ugyan előre meg-mondotta Dr Szombathy József Ur, hogy halálos fog lenni. A' temetési pompa, ezen folyó hónapnak 16-dikán fog tartatni. — Egy leffz, az akkori prédikálló Szeiméllyek közzül, Halasi Prédikátor, 's a' Dunamellyéki Superintendenzianak Generális Notáriussa T. Tormásy János Ur.“

Aradról, két rendbéli betses Levelek útasítottak hozzánk Júliusnak 27-dik napján, mellyeknek öszve vett foglalatjok így következik: „Noha az élet sokkal óltsóbb most ittem, mint vala a' közelébb múltt esztendőben; még is a' zsiványok' Izáma sokkal nagyobbra nevedede az akkorinál ebben az esztendőben. Nem csak a' pusztákon; de még a' Városokban, 's Falukban se lehettek már bátorságosok Vármegyénk' Lakosai. Mert a' máséra ásítózó korhelek csoportosan ütöttek reájok, sokszor mindjárt alkonyodás tájban, 's kegyetlen erőszakoskodások, és

kín.

kínzások között rablották - ki őket pénzekből, 's más javaikból. A' mi prédát kaptak, öröm - lövöldözések között osztották - meg egymással. Együtt nevedett szerentséjekkel a' vakmerőségek, mellynek szörnyű következtései lettek volna; hanemha Tek. *Edelspacher* Vitze - Ispányunk' szemessége, 's a' Köz - jóhoz viseltető példás buzgósága eleit vette volna azoknak szerentséssen. — Meg - értvén t. i. ezen vigyázó, 's kötelességében híven el járni kívánó Fő Tisztviselő, hogy a' Haramia - Banda, *Arad* és *Petsko* között, *Szent - Tamási* nevű pusztá' korts-máján dőzsöl — csak egy mérttföldnyire *Aradtól* — maga mellé vette a' Vármegyének úgy nevezett *Persecutorait* (Tolvajhajhászó zsöldös Embereit), 's Katonaisegíttséget is kért, melly 16 vagy 17 fegyveres Katonákból állott, *Petrótz*i Főhadnagy Urnak vezérlése alatt. Illy készüllettel megindult éjtszakának idején az említett kortsma felé; mellynek midőn el - érte volna felő útját: gyalog szállott, minden vele lévőkkel együtt, hogy észre ne vehessék a' menetelét előre a' zshiványok, 's meg ne szelellyenek. Dereassan végre hajtotta, jól el - intézett szándékát. — Éjféle 12 órakor érkezett a' kortsma - hoz szép tsendesesen, úgy hogy a' Haramiák' Őrállója csak akkor adhatott jelt, két püstölyének ki sütése által, midőn már körül volt véve a' kortsma, következtésképpen késő lett volna a' szaladás. Védelmezni kezdték tehát magokat a' zshiványok; lövöldöztek - ki a' kortsma' ablakán 's ajtaján; de a' Vitze Ispány, és Fő Hadnagy Urak is
olly

olly keményen tüzeltek - bé reájok, hogy minekutánna éjféli - utáni két óráig tartott volna a' viaskodás: már nem győzte tovább a' Haramiaság az ellent - állást, hanem ki - osontott a' tsap - székből, valamint a' fel - bizgatott medve az almából; 's ki - lövén még egyszer pisztolyát az ostromló Sereg közzé, utat akart veszteni. De így se szabadíthatá - ki magát a' veszedelemből. Kézbe került t. i. rész szerént erővel való el - fogás, rész szerént meg - sebesítés által. A' vezérek is sebet kapott; de egyik tudósítás szerént, még is meg - bújt ez úttal: hanem reggelre kelve, tsak ugyan ötöt is megtalálták, 's bé - vitték. Ez, ama' hires — *Nemes - Petri* nevezetű — *Haramia*, kit a' *Mező - Hegyesi* Kommandó, és *Csanád Vár* - megye már régtől fogva üldözött. Ez, azt vallotta, hogy el - fogatások előtt egy hét alatt nyóltz helyeken rablottak. Ki - vallotta az orr - gazdájokat, szekeresseiket, 's több társaikat is, kiket Júliusnak 27 - dikén bé is vittek *Aradra*. Ketten, igen esmerettesek már *Aradon*, az el - fogott *Haramiák* közzül. Mert az egyik, négy esztendőig raboskodott ottan; a' másik, katona volt az oda való *Várban*, 's onnan szökött - meg.

Különös halál' neme.

Még most is emlegetik a' Poéták a' szép *Adónist*, kit egy vad kan foszta - meg hajdan életétől. Hogy egy vad kan agyon vágja az Embert: azon éppen nem lehet tsudálkozni; hanem hogy egy szelid, és még meg is kötözött hizó sertés végezzen - ki
va.

valakit a' világból: már ez, bé-illik újságnak is. — *Pest Vármegyében, Nagy Körösön* történt dolognak írják *Ketskemétről*, hogy bizonyos Zsivány (mert minek is nevezhetné gyengébben az ember) meg-sejt valamelly ólban, egy jó forma hizó disznót. Mindjárt el-tökélli magában, hogy valahogy' saját-jává teszi ő azt. Hogy annál könnyebb és jobb móddal tselekedhesse szándékát, meg-esmerkedik a' sertés' gazdájával; járatos kezd lenni annak a' házához, 's barátságot vetett a' disznóval is. El-fordúl bizonyos idő múlva, éjtszakának idején is arra felé; és minthogy tudta már a' dörgést az ól körül, véghez viszi tsendesen az egész manipulátziót — nyakába veszi a' sertést, öszve kötözött lábainál fogva, 's viszi. Minthogy alkalmas tereh vólt, meg-fáradt alatta; ki akarván tehát magát pihenni, neki dül egy sövény kerítésnek, melly még akkor tsak feliből vólt fel-fonva. A' disznónak, nem tetfzése szerént lehetett kétség kívül a' fekvés; azért is félszkelődni talált, 's úgy félszkelődött, hogy betsülettel által-fordúlt a' sövényen. Mi történik? Tsak az, hogy a' vivőjének hátra szegte a' nyakát. Reggel látják az arra menők, eggy oldala felől a' sövénynek az embert merevedten el-nyúlva; más oldalról pedig a' disznót függeni; 's előbb ugyan álmélkodva, de azután nevet-közve magyarázgaták egymásnak, mi módon lett légyen a' lopott disznó, hóhérává a' lopónak. — Itt bezzeg, nem tsak sántikált a' bünös után a' büntetés; hanem nyomba követte, 's hamar nyakon is kapta.

Lengyel

Lengyel Ország.

Az új Konstitutiótól lett el-állását a' Királynak, fegyver-nyúgvás (armistitium) követte, melly eránt a' Lengyel Seregek parantsolatot vettek a' Királytól; az Orosz Armádia pedig, a' Lengyel Udvarnál lévő Orosz Követtől *Bulgakov* (sokan *Bulhakov*-nak írják) Úrtól. — Az új Konstitutió-Baráti, mindég többen többen hagyogatják oda *Varsó* Városát, 's az Országot. Ezeknek számok közzül való az Ország Gyűlése' Marsallya *Malachovszky* Ur is, a' ki közönségesen ellene mondott a' Király' tselekedeténck. — Sok más Ministerek is tették-le hivatallyokat, úgy nem különben Generálisok is; nevezetesen Generális, *Vielehorvsky*. A' Hertzeg *Ponyatovszky József* Seregének egy része, villa-ment, ötven ágyúkkal *Varsóba*.

Frantzia Ország' állapottyáról.

Olly rút Világ van most *Párisban*, mint vólt hajdan *Romában*, midőn Césárnak, és *Pompéjusnak* nagyra vágyása meg-olztotta egymás között a' Római Birodalomnak, 's ennek Fő Városának szereztsétlen Lakosait. Tudjuk, hogy a' ki Césárral tartott, gyűlölséges vólt az, a' *Pompéjus*' Követőinek szemeik előtt; Césár' Baráti ellenben, halálra keresték *Pompéjus*' Híveit. A' kik sem Césárhoz, sem *Pompéjushoz* nem hajlottak, azok mind a' két Félben ellenségeket találták. — Fordítsuk szemeinket *Párisra*: látjuk, melly ördögi gyűlölség uralkodik ott, a' *Jakobinusok*, és a' Királyi Hatalom' Öltalmazói kö-

között, kik különben mind ketten ugyan azon eggy Egésznek Részei — ugyan azon egy Polgári Társaságnak Tagjai; mind a' két Felekezet roflz szemmel nézi ismét a' közép úton járni kívánókat. — Tsak ne úgy itéllyen valaki, mint a' *Jakobinusok*: már készek ők azt pokolra adni, ha annakelőtte színtén az Égekgig emelték légyen is azt. E' történt-meg, *Brissot* nevezetű Tagján a' Nemzeti-Gyűlésnek. Ez, egy volt a' sült Jakobinusok közzül, 's gyakran fel-emelte szavát a' Király, és Királyi Ház, következőképpen a' Konstitutzio ellen is, melly meg-erössítette a' Kir. Igazgatást; azonban Júliusnak 26-dikán egylizerre más hangon kezdett beszélleni. Minekutánna t. i. sok rendbéli kérések terjefztettek volna mostanság mind írásban, mind pedig szóval is az eránt a' Nemzet-Gyűlése eleibe, hogy ki kell tenni a' Királyt, mint Hite-szegettét, és Haza-árúlót (ezek még a' leg-gyengébb kifejezéseik a' dühösködő Jakobinusoknak), a' maga hivatallyából, 's a' Kir. végrehajtó hatalmat is által kell adni a' Nemzet-Gyűlésének; hogy ez légyen minden mindekben, mint volt akkor, a' midőn odahagyta vala a' Király titkon *Páris* Városát — ezen elzteien kérések, kedvet találtak természet szerént a' N. Gyűlésének Jakobinus része előtt, mivelhogy éppen ennek sugallására lettek. — *Brissot* ellenben, valami jó lélektől környékeztetvén, látta, hogy eggy ollyatén vakmerő, és mind Isteni, mind Emberi Törvényekkel ellenkező izándéknak végrehajtása, bizonyossan végső veszedelem-

lembe fogná borítani, a' már különben is veszni tért *Frantzia Országot*; hatalmassan szólott a' Konstitutzió', és Kir. Jusok' fenn-tartásának szükséges voltáról; szívére kötötte a' Gyűlésnek, hogy ne is gondolkozzon a' Királynak, örökre, avagy csak egy ideig való le-tételéről is; mivel ha arról végzést hozánd: úgy maga fog a' Gyűlés, belső hadat eszközteni az Országban. Mert a' Kir. részen lévők, el-múlhatatlanúl fegyvert rántanak már akkor, a' más forma gondolkozású Fr. Polgár Társaik ellen, és ezeknél sokkal erősebbek fognak lenni amazok; mivelhogy a' Sereg az ő részekre fog állani, ha csak leg-kisebb mértékben láttatik is meg-sértetettnek a' Konstitutzió. Hanemha, úgymond, a' Konstitutzió' Zászlói alatt folytatódik a' jelen-lévő had: lehetetlen, hogy jó vége lehessen. Javallotta végre, egy olly Irásnak a' Néphez való intézését, mellyben eieibe kell annak adni nyomos okokkal, hogy ójja magát a' Konstitutziót rontó erőszakoskodásoktól. — Ezeknek hallására a' végeztetett, hogy *Brissot'* Beszéde nyomtattasson-ki; 's az ő javallása szerént, készíttessék egy intő Irás a' Néphez. — A' jobb felől ülő része a' Gyűlésnek, melly a' Konstitutzió, 's a' Király mellett buzog, nagyon örvendett *Brissot'* meg-térésének; a' bal felől ülő Jakobinus rész pedig, szokása ellen egyet se kukkant; hasonlóképpen a' Gyűlés-Palotája' karjaiban jelen volt Hallgatók — ezek, a' Jakobinusoknak pénzen fogadott Bűnösseik — se lármáztak most; de

de csak addig ám, míg tartott a' Gyűlés: mert minekutánna el-öszlott volna az, 's *Brissot* is haza felé indúlt, bezzeg mondtak akkor ösztán néki eleget, csak győzte elnyelni. Sokan azt is kiabálták utánna, az előbbeni Barátjai, 's tisztelői közzül, hogy az *Aureliánumban* lévő Nemzeti Fő Törvény-Szék' tömlőtzébe kell ökemét küldeni; mások még rövidebb processzust akartak néki tsinálni, t. i. egyenesen a' *Vesztő-helyre* vitetni. — Ez, ha meg-esett volna is: semmi rendkívülvaló dolog nem történt volna általa most Párisban, a' hol egy Nem-Jakobinus Embert életétől meg-fosztani, csak ollyba tetszik, a' neki dühösödött Népek vérben forgó szemei előtt, mint egygy ártalmas férget el-tapodni. Eppen az nap, t. i. Júl. 26 dikán estve, kapott *Minister Champion* egy veszedelmes sebet a' fején, ama' hires *Sz. Antal* nevezetű külső Városban. Megértvén t. i. ezen *Minister*, hogy az említett külső Városban újra öszve tsődült egy rakás nép, 's lármát akar indítani: ki-ment legottan a' zenebonások közzé, 's kezdte őket tsillapítani; de mihelyt meg-esmerték a' *Ministert*, mindjárt körül vették, 's fenyegették. Némelly jó gondolkodású Polgárok elő állottak ugyan védelmezésére; de azért egygy esmeretes Tagjok a' Jakobinusoknak úgy vágott hátúlról fejéhez, hogy élet halál közt vívék-el a' szegény *Ministert* a' gyilkosok közzül. — Más nap (Júl. 27-dikén) is történt efféle dolog. A' Jakobinusoknak egy tsomó fegyveres Népjek t. i. neki ment,

Es.

Espremenil nevzetű Nem - Jakobinus Őrnak, 's öfzve darabolta volna azt, ha a' Nemzeti Gárda ki nem vette volna a' kezei közzül. De már akkor is nagyon meg vólt vagdalva, — Még ifzonyúbb kegyetlenségeket vílznak végbe, széllyel az Országban, azok az új Katonák, kiknek húsz ezerre menendő Seregét *Párisba* kívánták volna a' Jakobinusok, a' Nemzeti Innep - napjára (Júl. 14-dikére); de a' Király, *Soissons* Városához rendelte azt, 's azonban még is mind útjokba ejtik most *Páris* Városát ezen Seregnek Tagjai, sőt meg is kezdenek ott fenekleni, a' Jakobinusok' marasztásokra.

Elegyes Tudósítások.

Austriai Belgyiomból, ki-jött vólt, a' mint jelentették, *Károly* Fő - Hertzeg, a' *Frankfurti* Koronázásra; hanem Júliusnak 24-dikén, ismét vissza - érkezett *Brüsszelbe*.

A' *Maintzi* (*Moguntziai*) Udvarnál vólt Fr. Követ, oda hagyta *Maintzot*, 's visszament *Párisba*. Innen úgy vélkednek, hogy minden órán az egész Német Birodalom is (mellynek Fő Kantzelláriussa a' *Moguntziai* Ersek) hadat fog izenni *Frantzia* Ország-nak.

Frantzia Flandriában lévő Seregünk, és a' *Frantziák* között, majd minden nap esnek néhány tsaták. A' *Frantzia* Katonák, számosan szökдösnek - által, a' miéink-hez.

A' ki-költözött *Frantziák'* Serege, a' *Rajna*-mellyékén fekszik, Július' 30-dikán szándékoztak belőle a' *Gens d'Armerie* nevezetű Gárdisták által-menni a' *Rajná*n. — A' *Prusszus* Seregből, még Júl. 28-dikán megindult egy tsapat a' *Fr. szélek* felé, *H. Braunschweig'* vezérlése alatt. *Triernek* vette útját. Vele van ezen Sereggel, maga a' *Prussz. Király* is, és a' *Fran. Király'* Ötsei. A' hátra maradt *Prusszus Tábor Rügenach*-nál fekszik, közel *Koblentz*hez.

Pápa ő Szentsége, derekassan megakja fegyveres Néppel a' maga *Tartományainak* tengeri széleit. Húsz ezer Embernek való fegyvert hordatott ki *Angyal Várából* (*Engelsburg*); és hogy a' *Lakosok* ne kén-telenítessenek rend-kivül-való hadi-adót fizetni: ugyan az említett *Várbéli Kintstárbót* egy milliót vetet-ki. Seregeinek fő kormányozását, *Prussziai Májor B. Marwitz*ra bízta, a' ki *II. Fridrik* alatt vitézi nevet szerzett magának.

*Spanyol Ország*nak, *Frantzia Ország*gal határos széleiről, bellyebb szállíttatya a' *Király* a' maga Seregeit, 's tsak mintegy 10 ezer Embert hagyat az említett széleken. — *Madridban* azon Fő-Szék, melly az előbbeni *Minister Gr. Florida Blanca* alatt állíttatott-fel, de a' melly nagyon gyűlölségesse lett azért, hogy kellelénél szorossabb határok közzé akarta rekeszteni a' gondolkodás, beszézés, és tselekedésbéli szabadságot; 's szükségtelenül kegyellenkedett az ember

szabad

szabad értelmén, és akaraton: ezen okokon, most el-töröltetett, egy bõlts végzése által a' Státus - Tanátsnak. — *Spanyol* Fõ Rendekké, vagy úgy nevezetett *Grandesek*ké tétettek a' Király által, Júliusnak 6-dikán: a' Franciskánusok' Generálissa; és *Alcudiai* Hertzeg *Godoi Emánuel*. Nevezetessé tette a' többek között ezen tzeremoniát, a' megnevezett Hertzegnek pompás hintaja, melly egéllzen pallérozott atzállal vólt ki-rakva, 's úgy annyira meg-tettzett a' Királynak, 's Királynénak is, hogy a' Hertzeg bátorkodott oda ajánlani a' Királynak, a' ki, jó szívvel el is fogadta azt; 's háládatosságának meg-bizonyítására, négy ezer *piafter*-bõl álló fizetést rendelt a' Hertzegnek. — Meg van hát jól adva a' hintónak árra, melly, mintegy tizen - öt ezer *piafter* vólt.

Portugalliában, a' Papi dolgokra ügyelő Státus - Sekretáriusságtól, olly parantsolat ment - ki a' napokban, hogy két Augusztiniánus Klastromok el-töröltessenek, 's a' jószágaik el-adattassanak. — A' Királyné' elmebéli épségének helyre-állítását, még azzal akarja meg-próbálni Dr *Villis*, az újjabb *Lisbonai* tudósítások szerént, hogy egy tengeri - útat tétet a' Királynéval, a' *Canáriai* Szigetekig. E' végre, három első nagyságú hajók készítették - fel, mellyek mind a' hárman *Asszony* - neveket viselnek. Az első t. i. nevezetik *Medusának*; a' másik *Minervának*; a' harmadik *Vénusnak*. Az Udvari Személlyeknek nagy része, el-kíséri a'

a' beteg Királynét; hanem a' Korona-Örököse — a' *Brasíliai* Hertzeg — *Lisbonában* marad. — Ezen, 's a' tengeren lévő még egy más hajós Seregen kívül, harmadik hajós Sereget is szándékozik a' *Portugalliai* Udvar kiállítani, melly 8 első nagyságú hajókból, 5 fregátokból, 's ezeknek számához alkalmaztatott több apróbb hajókból fog állani. — Mi végre fog készülni ez a' hajós Sereg? nem tudatik még egész bizonyossággal. — Némellyek, a' *Frantziák* ellen gyanítják.

A' *Nápolyi*, és *Római* Udvarok között, már régtől fogva folyó pernek el-igazítására, Bízatosokat nevezett ki mind a' két Hatalmasság, a' kik az *Egyházi Birodalomnak* (*Status Ecclesiasticusnak*) *Castellana* nevezetű Városotkájában fognak tanácsot tartani. A' *Nápolyi* Király' Bízatos, az első Minifter Gr. *Acton* lesz; Pápa ő Széke' részéről pedig Kárd. *Campanelli*, és *Caleppi* Úr.

Portugalliában él egy vén Ember, a' kinek nem jut ugyan eszébe már egész bizonyossággal, mellyik esztendejében született legyen a' múltt Századnak; hanem annyira emlékezik, hogy 1680 ban mintegy 18 esztendő volt már. Még alkalmasint birja magát, 's jó ízün meg-eszi, a' mit alamisnában kap; még a' húsotskát is, mert van egynehány foga.

Az új Lengyel Konstitutió' első Ellenségének, Gróf *Pototzkynak* Hitvесе, már darab időtől fogva *Bétsben* mulatott.

Mo st

Most *Gallitziába* szándékozik, a' hol a' Férje, nagy jószágokat vett. — *Lembergben* fog lakni, a' hová kívánna, hat Kis-Allzonyai mellé, egy olly jeles Személyt, a' ki, Historiára, és Geografiára tanítaná azokat, Frantzia nyelven, minden nap négy órán. Egy ilyen érdemes Tanító Úrnak, szabad szállást, asztalt, és esztendőnként négy száz R. forintokat ígér a' Grófné.

*

**

Windisch Ur' Neues Ungarisches Magazin nevű munkájának 4-dik kötetje (Hefst) már ki szabadult a' sajtó alól. Egy egy kötetnek 17 kr. az árja. Találtatik Bétsben Alberti Ignácz Könyvnyomtatónál, Posonyban Schauff Könyvárosnál.

Posonban egy Könyvnyomtató műhely fog Augústusnak 16-dikán kótya-vetye által el adattatni. Ez a' műhely ez előtt *Löwe* volt, most pedig az *Oderlitzkyé*. Van hozzá 65 mázsa mindenféle betű, 2 sajtó, 60 láda betű. 's a' t. — Augústusnak 25 dik napján Budán is kotyavetyéltetni fog az Özvegy *Landererné* Könyvnyomtató műhelye.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak*, Augusztus' 10-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

Göttingából, ezt a' tudósítást vettük :

„ A' Göttingai Universitásbéli Tanulóknak serkentésekre, a' Nagy-Britanniai Királytól, minden esztendőben fel tenni szokott érdempénzek, következőképpen osztattak - ki a' most folyó esztendőben: A' Királynak születése napján, az az Junius 4-dikén, felgyülekezett estvéli öt óra tájban a' Professoroknak nagyobb része, számos Tanulókkal, 's egyéb nézőkkel együtt az Universitas templomába. A' mostani Prorektor T. *Kalenkamp*, és az Universitas Cancelláriussa, 's fő Bibliothekáriussa *Heyne* Ur, az oltár előtt foglaltak helyet magoknak; valamivel alább pedig két sort formáltak a' 4 Fakultások: a' Theologikának, Juridikának's a' Medikának Tagjai jobb kéz felől ültek; a' Filosofia Fakultásnak Tagjai pedig, az egyéb tudományok rendes és rendkívül való Tanítóival együtt bal felől. A' templom közepét a' Tanulók és más nézők töltötték - be. A' sok - féle musika szerekkel egyjeztetett ének után, fel állott Tanácsos *Heyne* Ur az oltár előtt készült alkotványra, 's rövid beszédje után fel olvasta a' múlt esztendőben a' meg fejtés végett fel tett

P

kér.

kérdéseket, és meg mondá a' bé nyújtott munkákról a' Fakultások által tett ítéleteket. Midőn a' nyertes munkának symbolumát említette, akkor a' Fakultás Dekánja ki vette zsebéből a' munkákkal bé küldeni ízokott petsétes leveletskéket, által adta azt *Heyne* Urnak, a' ki fenn szóval ki hirdette belőlök a' nyerteseknek neveit. Ez után felolvasta a' jövő éltendőre fel tett kérdéseket, 's a' N. Britanniai Király hofszas éltéért imádkozott. Azzal vége lett a' sollennitásnak.

A' Kérdések ezek voltak:

A' *Theologiából*: Ut ex certa quantum fieri potest historia exponeretur, qualem symbola, ac regulae fidei veteris Ecclesiae per tria priora secula vim obligandi habuerint, quibusve ex fontibus eam traxerint? tum vero ostenderetur, quo fine, quibus mediis, quave progressionem vis ista seculo quarto et quinto sensim aucta fuerit, atque ulterius protensa? — Erre, tsak eggy irás küldetett bé, a' melly el is nyerte a' jutalom-pénzt. Az Író, *Mühlhausenből* (*Thüringiából*) való *Kurzmann Fílep János*. — A' *Törvénytudományból*: Exponi differentias inter tutelam et curatelam aetatis, nec non inter impuberes et minores, maxime ratione iurium, quae minoribus sine curatore in iudicio et extra illud competunt; deinceps ostendi, utrum et quoad haec iura immutata esse censi possint jure Germanico? jussum est. Erre, hét felelet jött-bé, mellyek közzül leg-jobbak voltak 1. *Meyer Ján. Frid. Uré*, ki a' *Ménus* mellett való *Frankfurtum Városából*.

ból való. Ez nyerte el az érdem pénzt. Közel járult hozzá *Brandenburg Kristián János, Koszoki Megalopolisból*, a' zik volt *Lehren Adolf Henrich, Hannoverai*. — A' *Meditzinából*: A' nehéz hallásnak gyógyítása' módjáról fel-tett kérdést, senki se fejtette - meg. — A' *Filozofiából*: Ut fundamenta calculi, quem ab infinito nominamus, explicarentur; utque doceretur, quomodo iis, quae tradiderunt *Euclides, Archimedes, Apollonius Pergaeus* innitatur calculus infiniti? Ezt, *Christiáni Vilhelm János, Kolóniai* Fi fejtette - meg leg-helyesebben; azért az érdem - pénzt el is nyerte. Utánna következett *Binder János* Ur, *Erdélyi* Szálz, ki már a' múltt elztendőben is hasonló másod rendbéli ditsősséget nyert volt, a' *Rómaiak' Politikájáról* fel-adatott kérdésben. — Más kérdés is volt most a' *Filozofiából*, t. i. Quale ante sex annos *Palaeftinae*, nunc *Aegypti* Calendarium oeconomicum ex itinerariis collectum? Mellyre *Nadmeyer Kristof Henrik Károly* leg-jobban felelt, 's a' jutalom - pénzt el - nyerte. — A' jövő elztendőre, következő kérdések tettek fel. A' *Theologiából*: Narratio critica de interpretatione locorum N. T. in quibus donorum Sp. S. quae vulgo extraordinaria dicuntur, mentio injicitur. A' *Jusból*: Ut exponatur natura et indoles dominii utilis, ejusque vestigia, et usus in institutis juris Romani et Germanici; et utrum usus fructus in variis Juris Germanici institutis obvius, cum dominio utili pro eodem haberi possit. A' *Medikából*: Quaenam illa conficiendi methodus, si sensuum externorum judicium

sana chemicae artis principia, multifaria chemicorum consilia atque experimenta, et medicorum probatae fidei testimonia in scriptis eorum obvia, sollicite inter se comparentur virtutes vegetabilium et maxime intermeratas servet, et quasi concentret. — A' *Filozofiából*: Asiae Herodoteae difficiliora geographico more explicanda, et nunc quidem 1. ex maribus rubrum, *Sinus Arabicus*, *Pontus Euxin.*, *Hellespontus*, *Propontis*, ac *Palus Mæotidis*; 2. fluviis *Euphrates*, *Tigris*, *Is*, *Gyndes*, *Araxes*, *Acas*. 3. Fines Asiae Herodoteae quoquo versus describendi. — Mellyekben hogy Hazánkiai is érdemlett ditséretet nyerhesselek, óhajtjuk.

Magyar Országáról, Júliusnak 15-dikén.

„Edjnehányszor meg fordúlt már előttem, mások' az Urak' levelekben is ez a' kifejezés: Határnok Katonák. Kérem szívettel az Urakat, méltóztassanak ahelyet akármely edyéb más szót, p. o. h a t á r ö r z ő vady akármely tenni, csak azt ne; údmint a' meljnek az ő' n o k terminátziója, tudtomra udyan, tsupán csak Tisztseget vady hívatalt, még pedig azt is felrangút szokott tenni minden más előhordható példák szerint, meljeket is az Uraknak éppen nem szükségem előhordani.

Csudálkozom — 1) azon, hogy ezen szót T i t o k n o k, meljet más edybbekkel ezelőtt 4-5 esztendőkkel tsináltam, már az Uzusban jártatik; s azonban ezeket nem, t. k: U d v a r n o k — Aulicus; T a n a k n o k — Minister proprie, vi radicis t a n, expendens quid et meditando discultiens, ut patet ex derivatis t a n á t s, t a n í t, t a n u l, t a n a k o d i k — disceptat secum et apud se. — 2) azonhogy ha már bevették ezt a' szómat Cím — titulus; azonban pedig jó ez Sír — tumba vel tumulus: miért ne lehetne már ezt is S í r c í m — epitaphi-

phium, holott az egészen exhaustálja ezt, sőt ennél világosabban kifejezi a' Kifejezményt — exprimendum quid. — 3) azon, hody a' kettős betűket idy írják: sz, ggy, lly, nny, 's a' t. e' helyett: szsz, gygy, lyly, nyny, 's a' t. Okaimat elő' nem hordhatom. Az iljekre Critika kell, az is pedig udyan legényes."

Következendő két rendbéli Versek érkeztek közelébb. hozzánk *Debretzenből*:

IVsta sVo sI DVpLICat hVngara paX, LeopoLDo;
franCIsCI regis, CInge Corona, Caput.

hVngara ConDeCorat Vos reX franCIsCe Corona;
faC pLVres annos VIVere sanCte DeVs!

franCIsCo regI DebebVnt parCere parCae,
DVX, proCeres, popVLVs, peCtore, VoCe
petVnt.

hVngarVs eXVLtans sIt: naM franCIsCVs aDest
reX,

DVX VIVat, stet CVM ConIVge, proLe sVa!
soLaMen franCIsCVs LVgens InVenIt In te

hVnnICa gens, Cor nVnC haec plaVerba tVLIt.

hVngare! tV qVoqVe franCIsCo soLaMen Inesse
senties eX slgnIs, qVae tIbI per bona Dat (*).

franCIsCVs prIMVs reX aDVoLVens sVa Vota;

aDVoLat eX hVnnIs CVM preCe qVIsqVe sVa.

annVe franCIsCI regIs gens hVngara VotIs,

reX LaVDat, flent oMnIa Vota gregIs.

reX pIVs, et popVLVs perCharVs, CorDe flt VnVM

CorpVs, qVoD LeX, paX, VnICa flrMa foVet.

Fran-

*) Symbolum Regium, Psal. XXVII: vers. 10.

Si Pater et Mater linquunt; fac JOVA receptum!

Itt hagyja minket Atyákkal Anyánk; ÚR végy te
magadhoz,

Kit kit Urunk vonjon, Úrnak utánna futunk.

* * *

* * * * * *

Francisco, Fortuna Favebit, Frangere Francos,
 Funera Fractorum, Factio Foeda Fleat.
 Foedi - fragos Fusos Foemina Fusca Fleat.
 Fata Fugant Francos, Foex Francica, Felle Fefellit
 Florentes Fratres, Foetida Flore Fuat (sit).
 Factio Francorum, Ferrea Frusta Ferat.
 Fata Ferent Flentem Franciscum Fundere Francos,
 Flumina Fusorum Flore, Fragore Fluant.
 Flumina Fractorum Fragmine, Foece Fluant.
 Fert Fateor Frustra Francis Fiducia Fulcra,
 Foedi - fragos Fundent Foedera Fati - fera.
 Foedi - fragos Fundent Foedera Flammis - fera.
 Franciscus Florescens, Foedera Facta Facesset,
 Foedi - fragos Frangent Fati - feris Frameis.
 Foedi - fragos Frangent Fragmina, Furca, Fames.
 Frangendos Francos, Frangendo Factio Franget,
 Foedi - fragos Frangent, Fulmina Frangibula,
 Furci - feros Feriant Fulmina Foedi - fragos!
 Eveniant Francis F' centum, quae cupit et cor:
 Solamen Regi, det Deus istud Amen.
 par le Grand.

*Méltóságos Gróf Széchényi Lajos Úr-
 sinak, Olasz Országi útjából lett
 szereztsés haza-érkezésekor.*

Ulfesz' Fiából hajdan az Istenek,
 Követésre való példát neveltenek,
 Még böltsőben vetvén rá kegyes szemeket,
 Meg-olították vele minden kegyelmeket.
 Egi származás, kints, szépség' virágjai
 Váltak születése' tündöklő javai.
 Nevelését vette Minerva magára,
 Kézen fogva vivén Nagy Lelkek' tüzélyára;
 'S olly Isteni erőt tett nyíló szívébe,
 Melly soha nem tsüggedt kezdett ösvényjébe:
 Ezek' örömeire lett ditső élete,
 'S örökre fenn-maradt szép emlékezete.
 Ked-

Kedves Gróf! Te rajtad még szebb fénnyel
égnek

Gazdag ajándéki a' jóságos Égnek.

Alig van eggy áldás kintses tárházában,
Melly rád nem árad már élted' hajnalában.

Két Nagyságos Háznak ragyogsz sugárral,

Lepve van mind kettő fényes virtusival;

Százanként számlálod Nagy Ősid' neveit,

Kiknek Hazánk aldja halhatlan tetteit.

A' három Grátziák öszve esküttenek,

Hogy a' kedvességben elsővé tegyenek:

Ajakidra öntvén mézes nyájjasságot,

Orzádra ártatlan játszado' vígságot.

De mind ezekkel tsak Szerentse kedveze,

Nagyobb jót tesz veled a' Böltesség' keze.

Még az első sugár hatotta szemedet,

'S első mosolygással köszönted létedet:

Mikor ő, szép élted' ditsőítésére,

Leve gyenge szíved' hűséges vezére;

Azólt szüntelen vezet hív karjába',

A' Tökéletesség' Eliziumába.

Mellyedet hevíti nemes érzésekkel,

Nagyra termett lelkek' leg-betsesb tüzekkel,

A' kilentz Szüzeknek szentelt hajlékait

Meg-nyitván fel-fedi felséges titkait.

Végre, remekjének hogy hítja ne legyen,

Veled Nemzeteket esmértetni megyen.

Telemakot, mondják, *Minerva* kísérte,

'S minden javait rá bő kezekkel mérte,

Nyájjassan oktattván Népek' szokássára,

Fel-emelte leg-jobb Királyok' rangjára.

Drága Gróf! ebben is forróbban szeretett

Téged az Ég, 's hívebb kezeken vezetett:

Veled a' Böltesség, leg-kegyesh fényjében

Járt ditső Szüléid', 's Mentorod' képében.

Eny-

Ennyi Kedvesidnek ölelő karjában
 Utaztál a' leg-szebb Földnek határjában,
 Meg-jártad nagy hirű *Hesperia*' tájját,
 A' ízelid Músáknak kétszeres Hazáját,
 Tsudáltad mesterség' ezer remekjeit,
 Halhatatlan kezek' ígésző míveit;
 Mézet szívtál minden nemű virágokból,
 Letzkét vettél Népek' különb szokássokból,
 'S száz szinnel újjúlván elmédnek sugára,
 Úgy térsz-meg, áldozni Hazád' Oltárára.

Igy tiz esztendőknék le-szedted folytában
 Valahány rózsa nő élet' tavazfában.

Mennyivel ditsőbb még életed' pallyája!
 Mennyivel gyönyörűbb jövődöd' táblája!
 Hol virágzik élted? Magyarok' honnyában,
 Vitézség' 's ditsőség' mohos hajlékában;
 Leg-vitézebb Népnek kell nevelned fénnjét,
 Két Haza építi rád édes reménnyét.

Száz örömök szórnak virágot útdra,
 'S Édent készítenek már földön számodra.
 Nagy-lelkű Atyádnak járván ösvényében,
 Bő részt vész Királyod' 's Hazád' szerelmében.
 Alattad békével vígadó Híveid

Szívekkel áldoznak, 's imádják tetteid'.
 A' Múzsák, kik benned nézik Kedvesseket,
 Nevednek szentelik leg-szebb Énekjeket.

A' Virtus, melly fénnjét tölti szép éltedre,
 Fűz hervadhatatlan koszorút fejedre,
 'S bé-vezet Ditsőség' fényes Templomába,
 Ditsőültt Nagy Lelkek' örökös honnyába.

Szerentsés Gróf! örvendj! tsókoljad kezeit
 Azoknak, kik adják élted' örömeit!

Fusd forrón pallyádat, siess nagy tzielodra!
 Látod, hány borostyán készül homlokodra,

Ha-

Hazád, mellyet már is áztat öröm' árja,
Vég - diadalmadat szív - szakadva várja!

Kis János.

Az Erdélyi Fő Kormányozó Tanátsnak, továbbbi rendelésig, *Kolosvártt* parantsolatott maradására.

Arany idő ragyog sorsunk' jobb - vóltára,
Szenvedéseinknek illy édes az árja. —
Számkivetett Lelkek! kik hajdon valátok,
Kivántt szabadságra ímé már jutátok.
Romlástok' eszközi napról napra vesznek,
'S ősi sorsotoknak Trónusába tesznek.
Változott a' dolog. — Újjúltak az Egek,
Vidámokká lettek a' komor fellegek,
A' mellyek tornyoztak el - tsüggedt fejünkre,
'S szinte végső romlást mérték személy-
lyünkre;

Nem látunk több mérő lántzokat ezeken
A' nemesi vérrel vásárlott Földeken;
Vissza jött bújdosott köntösünk' szépsége,
Még kedvesebb, mint vólt, mai bletsessége;
Fel - támadott Nyelvünk halotti ágyából,
'S mint Féniksz, meg - újjúlt el - alutt
hamvából;

Músáink ditsőség' bértzein sétálnak,
'S azokon mosolygó rósákkal kínálnak,
Mellyeket merítvén *Kastalis* vizekben,
Még szebbé formálnak Magyar kebeleekben.
Jó Királyunk nem tsak Birója Hazánkknak,
Hanem Orvosa is minden nyavalyánkknak;
Valamit buzogva nyújtunk elejébe,
Kegyesen fel - veszi Atyai fülébe.
Közelebbről nyilván adta jelét annak,
Erdélyhez melly kegyes indulati vannak:
Mert

Mert Fő Széke, melly tart kormányt mindeneken,

Tsendessen nyúgszik már a' Magyar telkeken.

Parantsolt, hogy a' míg jön más rendelése,
Kolosváratt legyen meg telepedése.

Ez illő. — Leg-inkább illy Magyar Tanátsnak

Van kedve építeni a' Hazafi átsnak,

'S e' mellett a' Magyar Fő Igazgatója,

E' Magyar Városnak méltán a' Lakója.

K. B. S.

J e l e n t é s e k.

Már jó ideje, hogy az itt következő tudósítást vettük *Nagy Vádrodról*; de a' melyet mind ez ideig munkánkban nem tehetünk: „En egy Magyar munkát készítettem illy tzim alatt: *Artatlan mulattságoknak próbái*. Három részből áll. Az első rész 40 fejtős meséket foglal magában, Fedrusból, 's másunnét; a' másikkban pedig 40 éles ejtések (epigrammata) Ovnusból, és másokból, mind a' két rész versekbe van foglalva; a' harmadik rész szól a' tántznak eredetéről a' régi Irók, és a' Szent Irás szerint. Itt az úgy nevezett *Langaufznak* lelkesen befutók. De a' *Menuet*, 's a' *Lengyel* tántzoknak meg adom illendő betsületeket. A' Magyar tántz rövideden ugyan, de egész az éig magasztaltatik. Végre a' tántznak erköltsi, és egészségbéli szabási (regulái) adatnak elő. Ide rekesztek mustrául egynehányat a' fejtős mesékből:

1.

Egy engem' meg ronthat, még is gyözök százat,
Ha meg öroz uram: örozök néki házat.

2.

Rendes vadászhat ez: elhanyagod, mit találzt!
A' mit el nem találz, ágyoddal is kínálz.

3

Nintsen semmi tagom, még is irok képet,
Ha előbb meg látom, akár millyen szépet.

4.

Engemet formálnak a' leg kisebb tagok.
En gyors járással várat is meg hágoz.
Nints olly Király, Aszony, kit meg nem próbálok.
Még a' papokban is gyakran részt találok.

5.

Teli foggal vagyok, ' erdő termést rágoz,
De mind ebből semmit gyomromba nem rakoz.
Az 1-ső kultsot, a' 2-dik tetüt, a' 3-dik tükröt,
a' 4-dik balhát, az 5-dik fűrészt jelent. Az egész
mnka mintegy négy árkusból áll készen nállam,
mellynek ki - nyomtatására bársak valamelly jó
lelkű Hazaft fel áldozná 30 vagy 40 forintját!!

K. J. V. Pl.

*Kisded Szó - Tár. Irta Baróti Szabó Dá.
vid. Második ki - adás meg bővítve. Kassán
Ellinger János' betűivel 1792.*

Mintegy 18 árkosra terjed. Magába
foglallya a' ritkább, és válogatott szókat,
különbféle magyarázatokkal, és a' vele-
való élésnek módjaival együtt. *Lexicon,*
Synonyma, Phraseologia, egy szóval *Ilias*
in nuce. Nintsen egy magyarul - értő is, a'
ki hasznára nem fordíthattya. Imitt amott
meg - jegyeztetnek az ollyan szók is, mely-
lyekkel, velünk együtt, kevés változás
mellett, más Nemzetek is élnek. Sz. János'
feje - vétele napján *Pesten* fog lenni Tiltz. P.
Endrődy János Professor Úrnál, és *Veigand*
Úrnak könyves boltjában. — A' jövő Sz.
Mihályi Vásárra, *Debretzenben* leszén a' T.
P. Piaristáknál a' Hatodik Oskola' Professo-

rá-

ránál. Innen *N. Váradra*, *T. Für Márton*, és *Kolosvárra T. P. Roháts* Professor Urakhoz is el fog küldettetni. — *Kassán* taláztatni fog a' Szerzőnél, és az ott lévő könyves boltban. Az árra eggy egy nyomtatvány-nak 40 kr. — *Komáromban*, *N. T. Szentmihlósi Aloysius* Oskolai Direktornál; *Pétszett Tisz.* *Csonka* Professzor Úrnál; *Pozsonyban*, *N. N. Gubernáth Antal* Magyar Professor Úrnál kell keresni. Az El-adóké lészzen minden tizedik nyomtatvány. — Jelentetik, hogy ezután a' Magyarúl tanuló Ifjúság' kedvéért le-szállíttatnak ugyan azon Szerzőnek *Költeményes Munkái* is 45 kr. ra. Taláztatnak ezek *Pesten*, *Stáhel*, és *Kilián* Urak' boltjában; *Debretzenben*, *Kolosvártt*, *Kassán*, *N. Váradon* az említett Uraknál. Ha annyiravaló pénzt bé-szedhet: mindjárt a' *Magyar-ság' Viráginak* ki-adásán fog lenni a' *Szótár' Ki-adója*. Lásd a' 232 dik oldal' végét.

Tiszt. Benkő Ferentz Enyedi Professor Úrnak igen betses munkája illy nevezet alatt: *Magyar Mineralogia*, az az a' *Kövek*, 's *értzek Tudománnya*, melly a' természet harma-dik Országának gazdag és szükséges öt szakaszbeli javainak rövid, és rendel való le-írá-sát foglalja magában, *Kolosvártt* 1786. nyóltzad részben 181. levélre. Egy más munka, illy nevezet alatt: *Wermes Abrahám* Úrnak a' *Köveknek*, és *értzeknek külső megismer-tető Jegyeikről Kolosvártt* 1784 213. oldalra; árúltatik *Kassán* *Tiszt. Dudásy Antal* Minorita szerzetbeli Úrnál; *Patakon* Prof. *Szabó Dávid* Úrnál, a' *Künságon* *Tisz. Tormási Fe-rentz* Úrnál, *Losontzon* Prof. *Rozgonyi Jó-sef*

sef Úrnál, Györöt Miller Könykötő Urnál, és Sopronban a' Magyar Társaság tagjai közt. Arát a' két munkának a' tudós Író 2. Rfnton szabta meg, 's egyik a' másik nélkül nem is adattatik. Kérettetnek a' Tudományokat, 's Hazai Nyelvet szerető Hazafiak, hogy ezen köz haszonra tzelező igyekezetet magok részéről elő mozdítani méltóztassanak. Illő vólna, hogy Erdéllyel mi is úgy éreztetnénk nemes igyekezetünket, mint Erdély érezteti azt mivelünk. Követk. tzimü könyvek érkeztek hozzánk a' napokban, *Olasz Országának Pávia (Ticinum) Városából*; mellyekért itt nyilván ki jelentjük szíves köszönetünket:

Oratio in Sacris Funebribus, quae Imperatori Caesari *Leopoldo II.* Aug. Persolvebant Alumni Collegii Germ. Hung. IX. Cal. Iun. An. MDCCXCII. Habita a *Josepho Zola* Brix. S. Th. D. Eiusdemque Coll. Rect. H. E. P. In. Arch. Ticin. Etc. Ticini. Apud Ios. Bolzanium R. Civ. et Univ. Typograph. Superiorum permissu. Kis 8-ad rét., két árkus.

Josephi Zelae Brix. S. Theol. D. Publ. Profess. Hist. Eccl. In Academ. Ticin. Imper. Coll. German. et Hung. Rect. Etc. Praelectio de Catechista. Habita ad Alumnos suos, cum iis explicare aggrederetur S. Augustini *Librum de catechizandis rudibus*. Ticini Excudebat Ioseph Bolzanius Civitatis et Academiae Typographus Praesid. rei litter. permit. Anno MDCCXCI. Nagy 8-ad rét. 96. old.

Del Diritto della Procurazione pretesa dai vescovi nelle lor visite Discorso di Paolo

lo Minucci. *Ponam visitationem tuam pacem et Praepositos tuos iustitiam: non audietur ultra iniquitas in terra tua.* Isaiae 10.
In Pavia MDCCXCI. Presso Giuseppe Bolzani Impressore della R. Città, e R. Imp. Università, *Con approvazione.* Nagy 8-ad rét. 188 old.

Thaddaei S. R. I. Comitis de Trautmandorf Metropolitanae Ecclesiae Olomucensis Canonici Imperialis Collegii Germ. et Hung. Ticinensis alumni De Tolerantia Ecclesiastica et civili, ad Josephum II. Augustum. Ticini in Tipogr. Petri Galeatii Praesid. Rei Litter. Permitt. Anno MDCCLXXXIII. Nagy 8-ad rét. 367 old.

Caietani Nob. de Rottenstaedter Graecensis Imperialis Collegii German. et Hungarici Alumni de Divina Institutione Pastorum Secundi ordinis, ad Josephum II. Augustum. Ticini Excudebat Joseph Bolzanius Civitatis et Academiae Typographus *Praesid. rei litter. permitt.* Anno MDCCLXXXVIII. Nagy 8-ad rét. 451. old.

Ide iktatjuk némelly új Munkákrak velünk közlött titulussait:

Observationes in Jus Publicum Regni Hungariae, ex combinatione veterum, recentiorumque Legum in compendium systematicum redactum, et a praetense Authore Stephano Rosenman Juris Candidato Anno 1791 Viennae editum, in quantum videlicet illud ob succinctam nonnullorum objectorum pertractationem Generalibus Regni Constitutionibus minus cohaerere videretur, cum provocations ad ejus-
mo-

moſt paginas, et paragraphos attactae editionis, ipsis propemodum Legum verbis expreſſae, et adnotatae. Anno 1792. Mensibus Januario, et Februario.

Evangelium Jesu Chriſti Syntattomenon. e quatuor Evangeliiſ, nexu continuo, nihil uſpiam addito aut praetermiſſo, ſublatisque ipſo facto antilogiis omnibus juxta Fidem vulgatae, coordinatum Argumentis, Chronologia, parallelismo, exegeſi, notisque et animadverſionibus non vulgaribus perpetuo illuſtratum et V. Clero Hungariae Dicatum, a Francisco Emer. Simanovics, SS. TH. D. Himi. (Tit.) Eppi. Zagrabiens, Theologo et Biblioth. Nagy 8-ad rétb. 54 árkuſból áll. Az árta közönséges papiroſra 2 for. 30 kr. Író pap. 4 for. Hollan⁴ dus papi. 9 for. Találtatik Bétsben Doll, Peſten és Budán Lindauer, Weingand, Kilian, Stromayer; Poſonyban Schweiger; Szebenben Hochmeiſter Könyvároſoknál, Zágrábben Zerauſcheg Könyv. kotónél.

Német Mihály Sövényházi Plébános. A' ſelyem juhokról. Poſonyban és Peſten Fűskuti Landerer Mihály költségevél és betüivél. 8-ad rétb.

A' magunk meg - eſméréséröl. Kéſzétette Másson János Tudós Angluſ Magyarúl ki adta F. Öri Fülep Gábor. Poſonban Véber Simon Péter betüivél 1792 8-ad rétb.

Antidoton Kátholika béli Vallás Magyar Orſzágb. való Fenn - tartasáért. Nyomtatott 1792 Bajt Elő havában. Kis 8-ad rétb. 130 olb.

Geschichte von Halitsch und Wladimir bis 1792-Verbunden mit Auseinandersetzung und Vertheidigung der Öſterreichiſch - Ungriſchen Besizrechte auf dieſe Königreiche. Nach ruſſiſchen und polnischen Jahrbüchern bearbeitet, von Chriſtian Engel. Wien bey Fr. Jak. Kaiſerer 1792. Ket könyv. Nagy 8-ad rétb., az árta 2 fr. találtatik Kaiſerer Fer. Jakab Könyvároſnál.

A' most folyó esztendőnek eleitől fogva követ-
kezendő tizimű Munka adattatik itt ki kötetenként:
Historisch - Politisches Journal der Kaiserl. Königl.
Erblande. Wien in Kommiszion der Hörlingischen
Buchhandlung. Nagy 8-ad rében. — Már hat
Kötet (Heft) jött ki belőle. — — Sok Magyar
Országot illető dolgok találtnak benne. Itt hely-
ben 1 fr. 30 kr. fél esztendőre az árra. A' kik
Postán kívánják magoknak meg hozatni, 6 forintot
fizetnek az egész esztendőre.

Pesten, T. Endrődy János, a' Magyar Nyelv
és Litteraturának Tanítójával némelly Hazafiak, az
általok, vagy mások által készített és készitendő
Teatromi Darabokat, Magyar Játék - Szín
titulus alatt szándékoznak kötetenként közre botsá-
tani. Minden Kötet 3, 4, vagy több Játék - dara-
bokat is foglal magában. Eggy eggy esztendei
Gyűjtemény, leg-alább is 4 Köteteből fog állani.
Az első esztendőnek első Kötetjében elő - adatik a'
Pesti Jádzó Társaságnak históriája. Az első Kötet,
Mindszent Havában szabadúl ki a' sajtó alól. Akkor
meg fog az árra határozatni. — Erről, a' különös
papirosra nyomtatott bővebb Tudósítást, a' múltt
postán kéllettük - le írasunk mellett; de mivel csak
öt száz nyomtatványt küldtek - fel hozzánk Pestről;
sok Előfizető Uraknak nem jutott azon tudósításból.

A' 227-dik oldalon ki hirdetett Baróti Szabó
Dávid Úr Kisded Szótárja, ezeken a' helyeken is
találtatik: Bétsben a' Magyar Hirmondó Szerzőinél,
Egerben T. P. Horváth Professzornál. Lőtsén N. N.
Dajka Gábor Magyar Prof. Urnál. N. Győröt N.
T. Ráth Mátyás Pred. Urnál. Nyitrán a' T. P.
Piáristák' Kolleg. a' 6-dik Oskola' Profeszoránál.
Sopronban N. Németi Mihály Könyvkötő
Urnál. Szegeden a' T. P. Piáristák Kolleg. az he-
tedik Oskola Professoránál. Székes - Fejér Váratt
N. T. Virág Benedek Prof. Urnál, Ungváron N.
N. Fekete Urnál az Oskolák Directoránál.

A'

TSÁSZÁRI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
14-dik napján.

A' *Prágai* Tudósítások Szerént, frissen és
vigan vagynak ő Ts. 's Kir. Felségek. —
Aug. 2-dikán maga kezdte Tsálszár ő Felsé-
ge a' táutkot, a' Tseh, Országí fő Burggráf
(Kormányozó) Gr. *Rottenhan* háljában, a'
Gárda. öregebbik Kis - Asszonyával, — —
Ha az Isten szerentséssen vissza hozza Bétsbe
ő Felségeket: ezen Hónapnak 19.dikén fog-
nak háláadó Innepet tartani, melly nap
estvéjén az egész belső Város is meg fog
világosíttatni.

A' Tseh Országí Hódolás, és Koroná-
zás Innepére, következő Representáns-
sait (Képviselőit) küldötte *Prágába Morva*

Q

Gr.

Ország; Gubernátor Gr. *Ugarte*; Brüni Püspök *Lachenbauer*; Gr. *Dietrichstein József*; Ns *Dittrich*, és Brüni Senátor *Zikán* Urakat.

Az *Orosz* Regimentjét, F. M. L. *Beaulieune*nek adta ő Felsége.

Magyar Ország.

Méltóságos Gróf *Vásonkői Zichy Ferenc*
Zászlós Ur ő Excell. ájának, *Veszprém*
Vármegyei Fő-Ispányságába lett
bé-iktatásáról.

E' folyó hónapnak 6 dik napján, dél-utánni két órakor érkezett ő Excell. ja *Berhidára* a' határ-izélre, a' hol Ns Vármegyénk' Küldöttjeitől meg-tiszteltetett. Szép Deák Beszédet mondott ez úttal Főtisztel. *Paintner Mihály*, Rátóti Prépost, Ns *Veszprém*, és *Soprony* Vármegyék' Tábla-Birája, mellyre ő Excell. ája rövideden, és ékessen felelt. Ebédlett Tek. *Késmárki* Prefektusánál, kitől ebéd után 4 óra tájban, húsz hintó válogatott Vendégek által kísértetett *Veszprém* Városába, oda még két óránnyira. A' *Gelemeri* Tsárdánál, óhajtva várták ő Excellen. ját, Vármegyénk' Rendjei, úgymint a' közöns. Hivatalt viselők, a' Ns Zászló-Ally, 's a' köz rendü lovas Nemesség lobogó zászlókkal. El-érkezett ő Excell. ja estvéli hat órakor, M. Gróf *Eszterházy Kasimir*, *Sólyom* Vármegyei Fő Ispány Királyi Líztes ő Excel. jával, a' kivel, mosár ropogások, 's trombita harsogások között sátor alá vezetett az oda sereglett N. Rend által. Itt rendes és jó Magyarságú Beszéddel fogadta Fő-Ispányunkat, Tek. *Fájszi Anyos János* Második Vitze-Ispány Ur, mellyre ő Kegyelmesé-

sége magyarul summásan, de tellyes szivből felelt. Ennek végezetével, így késértetett-bé *Veszprém* Városába: Leg-elöl lovaglottak Vármegyénk' Katonái; utánnok eredt vagy 45 fedeles kotsi; követte ezeket a' Nemes Zászló-Ally, melly most más-fél annyi Tagokból állott, mint midőn a' Korona-örizetére ment vólt *Budra*. A' Bandérium után következett Fő Ispányunk, a' Királyi Bíztoossal 6 lovas hintón, melly előtt Fő Biró *Bézsán* Ur, mint Zászló-Ally' Fő Kapitánnya lovaglott. A' hintót, nyomon követte a' köz rendű lovas Nemesség, mellynek Kapitánnya *Faust* Ur mindjárt a' hintó után lovaglott. Mind ezeket követték, a' különbféle Méltóságok, izámos hintókban. A' Városnál, meg-tiszteltetett először is a' Zsidók által, kik a' Vásár-állásnál két sorjával állottak ki ékességeikkel, a' kiknek öröm mondásokat ő Excellen. ája meg-állapodva vette. — Bellyebb egy puska-lövésnyire, állott egy felől a' Magyar; más felől a' Német gyalog Polgárság, *Veszprémi* Kalmár *Fülöp* Ur', mint Kapitány' vezérlése alatt. Mihelyt közelgetett Fő-Ispányunk' hintaja: meg indult azonnal a' Gyalogság, 's fel-kísérte a' Várba ő Kegyel-mességét. A' kapunál, Királyunk' Német Lovas Regimentjének Tizedje tett ő Excell. jának új tiszteletet, melly az úttzákon fellyebb alább ki állított egy egy köz Embert. — Főtisz. *Kapuvári* Kánonok Ur is, szép új háza' altánnyan, dob 's trombita harsogások között tisztelte, egy sereg Jó-akaróival a' Nagy-méltóságú Vendéget. A' Várban,

háromszori tüzet adott mind a' Magyar, mind a' Német Polgárság. — Egéllz öröm vólt hallani a' magyar tempókat: *Vigyázz! jobbra! balra! igazítsd magadat! tiszteletet teszünk! vállat! magassan a' segyvert! tüzet! 's a' t.* A' Méltóságok, tapsolva nézték a' Vár' folyosójáról a' lövéseket. Elhibítván eggy izben a' Német Gyalogság a' rendes lövést, futó tüzet adott; de többnyire mind a' két rendbéli Polgárság rendszeren lőtt a' következendő napokon is, szinte a' jelenlévő hadi Tiszteknek álmélkodásokra. A' melly 100 forintos ökör sült a' Városon kívül, annak nézésére, 's a' Szerentse-kerék' szemlélésére, jöttek mentek mind egyre a' népek, hóld-világnál is.

Más nap, úgymint Augusztusnak 7-dikén fegyverbe öltözött dob szóra, reggeli nyóltz órára a' gyalog Polgárság; 's lóra ült trombita szóra a' két rendbéli lovas Nemesség. A' Bé-iktatás, 9 órakor kezdődött a' Vármegye - Házánál illyetén módon: Ki nevezettek Első Vitze-Ispányunk által vagy 12-en a' Mélt. és Tek. Rendekekből, úgy szintén a' szomszéd Vármegyék' Küldöttjei közzül is némellyek, Fő Ispány ő Excell. ja', 's a' Béiktató Kir. Bízatos' meg-kérésére, a' kik csak hamar bé is vezették Vármegyénk' Házához ő Kségeket. A' le-ülteket megszólíttotta mindeneknek előtte a' K. Bízatos; fel-olvastatván Követtségének igazságait, nevezet szerént a' Kir. Diplomát, mellyel F. Urunk által tétetett N. M. Gr. Zichy Ferentz ő Excell. ja *Veszprém* Vármegyének Fő Ispányává. Fel-olvastatott azon esküvés is, mely-

mellyel meg akarta magát hiteztetni ő Kegye-
sége; de abban ellent állván a' Rendek, a'
régí Dekretális Esküvést mondotta el ő Exc.
előtt a' Fejérvári Püspök Főtisz. *Milassin*
Miklós ő Nsága. Ennek végezetével, fel-
emeltetett, szives Vivát kiáltások, 's ágyú
dörgések között ő Excell. ja 4 Szolga - Birák
által, 's kezde szóllani magyarul a' N. Gyü-
lekezethez. Fel-váltotta bé - köszönő Be-
szédjét, Főtisz. *Rosor Pál* Prelátus más ékes
Beszéddel, mellyben a' virágzó *Zichy* Fámi-
liának ditsőültt Eleiről emlékezett tsak rövi-
deden; bővebben rajzolta azokat, nyomon
mondott Beszédében Tek. *Gyepesi Kún László*
Első Al-Ispány. A' jeles Beszédek, azon
renddel, a' mint tartattak, ki fognak nyom-
tattatni rövid idő alatt. — Tellyesedvén
ekképpen F. Királyunk' parantsolatja, 's az
egész Nép' óhajtása, szívünk szerént való
Fő Ispányunk' bé - állásában: végződött az
Ülés 11-edfél órakor, 's a' Rendek szokott
ájtatosságra menének az Öreg Templomba,
a' hol Főtisz. *Milassin Miklós* ő Nsága tar-
totta a' buzgó Isteni-tiszteletet, melly alatt
a' fegyverben' lévő gyalog Seregek öröm-
lövéseket tevének, 's a' Várból mind addig
le nem jöttek, míg vége nem lett a' Hálá-
adásnak. — Délután, két 's három órakor
üle ebédhez ő Excel. ja, közel 500 Vendég-
jeivel, a' kik következendő helyeken vendé-
geltettenek: a' Püspöki Residentziában, a'
nagyobb Szálában 80, másutt 40, ismét 40;
három Káptalanbéli Uraknál, úgymint a' M.
Nagy Prépostnál, 's TT. *Katona*, és *Csapodi*
Kánonokokuál 80; a' Vármegye - Házánál

120; a' Barátoknál 60; a' Kávé - házban 60; egy Asztalosnál 60. Ezek mindyájan, ő Excell. ja' jó akarattyából elégtettek - meg. — A' nevezetesebb Vendégek közzül valók voltak: *Amade Antal, Battyáni Imre, Bethlen József, Eszterházy János, Festetics Ferentz, Schmidegg Tamás, Zichy Miklós, Zichy István, Zichy János* Grófokon kívül, *Fejérvári Püspök, Milassin Miklós, Pierer Püspök, Somogyi Itélő-Mester, Sz. Gáli Adminisztrátor Horváth Zsigmond* ő Nagyságaik; nem különben *Komárom, Győr, Sopron, Vass, Szala, Somogy, Tolna, Fejér, és Esztergom* Vármegyék' Küldöttjei, kik mind azt vallották, hogy hasonló Fő - Ispányi Bé - iktatásra nem emlékeznek.

Délutánni két órakor, a' sültt ökör fel - vitetett a' Várba, dob, és más víg szerszámok' zengése között, a' fenn - említett Városi fegyveres Polgárság által; melly is midőn néhány darabokat vitt volna abból tányérokon ő Excell. jának, 's a' többi Tábláknak: meg kérdezte ő Kegy.ségét, mi tévő legyen az ökörnek több részével? Ő Exeel. ja azt méltóztatott felelni: nyúljon hozzá, a' kinek tetszik. Ekkor kiki, a' ki hozzá férhetett, vágott 's szaggatott egy egy darabot. Folyt bőven bor is, a' szomjúhozóknak. — Ebéd után Bál tartatott a' Vármegye-Házánál, 's imitt amott a' Város' úttzáin. A' Vármegye-Háza számtalan métsesekkel lévén meg - világosíttatva, a' Nézőket illy versekkel gyönyörködtette:

Felici. Faustoque. Ingressui.

Franciscus, Regis Francisci munere, Praeses

Noster adest, terris redditus Ille suis.

En! Tanto Patris Patriae pro munere gratos,
Ut flammas ignis, nos pius ardor agit.

Az Aldozat-Oltárán, mellyet a' Vármegye' Angyala láttatott készíteni, tündöklött a' *Zichy* Grófi Familia' Tzímere. — Tsak nem virradtig mulatták magokat, az egybe-sereglett Népek. “

Miskoltzról, Augst. 7-dikén.

„Eddig tsak messziről hallottam, hogy az éles fájdalom halálosan meg-hasítja az érzékeny ízivet; most magam is irhatom ennek közélről való példáját. — Városunk' szomszédságában lakik egy gazdag Zsidó. Ez, 18 esztendőig élt együtt az első Feleségével, a' kinek példás gazdaszonykodása volt tsalhatatlanul egyik eszköz, hogy szegény Legényből olly szépen fel-ment, mint a' hogy' most áll. Tizennyóltz esztendők' le-folytával, egy különös gondolatja érkezik a' Férjfinak, 's belé köt a' maga jó lelkü, és szorgalmatos Feleségébe, hogy tovább vele nem élhet, mivelhogy magtalan volna; a' minthogy valósággal el is választatta magát, 's újra meg-házasodott. Ezt hallván a' magánosságban éltt Alszony, igen meg-háborodott rajta, 's nagy bánatjában, kevés idő múlva meg-hólt. Teste fel-bontatott; 's hasadva találtatott a' szive. — Itt, az el-múltt héten nagy jégesső volt, melly, sok károkat tett a' szőlőhegyeken. — Következendőképpen foly nállunk az élet' árra: a' tiszta búzának köble 10 márjás; a' rozsé 4; az árpáé, és zabé egy R. forint; a' köles kásának vékája (melly,

(melly, egy fél posonyi mérőt teszen) 16, 's 17 garas. — *Abaúj* Vármegyében, hat máriásra ment-fel a' zabnak az árra. — Tegnap előtt tartatott itt hálá-adó Istentisztelet, mind a' Katholikusok', mind a' Reformátusok' részéről, *Ferentz* jó Királyunknak, Római Tsászárrá lett koronáztatásáért. Vége lévén az Istentiszteletnek, meg-vendégelte a' T. Plébános Úr a' Vármegye' Tisztjeit. “

Debretzenből, Auguszt. 4-dikén.

„A' *Magyar Kurirban*, most ismét némelly költemények olvastatnak *Debretzenről*. 1.) A' Kollégium' Kurátorának ezer forintot nem fizetnek; hanem két százat; meg is szolgál érte; senki se sokallhattya. 2.) *Kardfzagi* Prédikátor T. *Csató* Uram, nem azért nem jött-el ide Professzornak, hogy a' fizetést kevesellené; hanem azért, mert nem esmérí elégségesnek magát a' Zsidó-nyelv' tanításra, és mint emberséges Ember, ezt válasszában is meg-irta. 3.) Nem is azért nem jött el, hogy a' Systemát (tanítás' módját) nem kedvelli, mert itt a' Systema tsak az, a' mely vagyon minden jól rendeltt Oskolákban, a' hol T. *Csató* Uram is járt; hanem ha azt tartja valaki jó Systemának, hogy az Oskolák, Kurátorátustól ne függjenek; hanem legyenek *sui juris* (függetlenek); hogy a' tudományok' kursusa (folyamattya) ne három esztendeig tartson; hanem 25 esztendeig. 4.) A' Professzorok' régi törvényes fizetése, nem kisebbítettett; hanem a' régi Professzorok által hir nélkül, a' Kollégium' javaiból magoknak

nak vett *accessoriumok* (töldalékok) *tollál-*
tattak (töröltettek - el), és a' magoktól
nevelt fizetés szállíttatott-le a' régire, melly
vólt négy száz magyar forint. Fel-vitték
600 magyarra. Most már rendeltetett átal-
lyában annyi egynek, a' melly 600 német
forintnál többre megyen jóval is, sőt hét
százra is lehet tenni a' *naturálékkal*. 5.) T.
Pap János Uram, nem azért nem jó *Prédi-*
kátornak, hogy *Szalontán* jobban szeretné;
hanem azért, mert soha sem vólt hivatala
Debretzenbe. 6.) T. *Gál András* Uramról
sem igaz, hogy *Székhelyhidon* marad; mert
a' jövő hónapban bé is költözik *Debretzenbe*
rendes *Prédikátornak*.

Mind ezek, mitsoda kútfőből származ-
zanak, és mitsoda tzéllal iródjanak? jól
tudatik. A' kik ezeket irják, hihető: szeret-
nék, hogy igazak vólnának, és az Ország-
ban igazaknak tartatnának; de szerentsét-
lenségekre, éppen nem azok. “

A' *Pesti* Universitásbeli Anatomika Ka-
thedrának bé ültesése végett újj Konkursus
fog tartatni a' jövő Septembernek 15-dikén,
Pesten. A' Professzorságot el nyerni kívá-
nó személyben meg kívántatik 1) Hogy Fi-
losófiát tanúlt 2) gráduált Orvos Doktor lé-
gyen 3) tudjon Magyarúl, hogy annál jobb
móddal taníthassa a' Chirurgusoknak a' test
bontzolás mesterségét.

Az *Igaz Magyar*, és más Magyar Köny-
vetskék Szerzője, T. *Száitz* Leo Szervita
Páter, a' múltt Jul. 29-dikén végeze világi
pállya futását.

A'

A' *Mátra* nevezet alatt, értetik egy sor hegy *Heves Vármegyében*. Erről, említette volt már *Zay Sámuel* Úr, *Ketskeméi* Városának mostani orvos Doktora, a' maga *Magyar Mineralogiájának* *) 239-dik oldalán, hogy olyatén testek szemléltetnek rajta, és körülötte, mellyek tűz-okádó hegyek' maradványai. T. *Arnolt* Ur (kiről N. árku-sunkban emlékezünk), egészen ki tapogatta már most, hogy a' *Mátra* hegye nem egyéb, hanem valóságos ki-égett *Vulkán* (tűz-okádó hegy). Láttat. i. *Gyöngyösön*, hogy az épületek, salak-kövekből (*vulkanische Schlacken*), 's úgy nevezetett *Basáltal* egyesült *Tarrafzból* (kemény salak-földből) készültek, melly kő, és föld-nemeket, a' *Mátra*-hegyéről hordtak oda. Ez, olly tapasztalás volt egy tudós Természet-Visgálónak szemei előtt, mellyből egyfölerre azt hozta-ki, hogy a' *Mátra*-hegyének, tűz-okádó hegynek kellett hajdan lenni; mivel-hogy az említett kő és föld-nemek, tűz-okádó hegyekből szoktak rend szerént kikerülni. Fel-ment tehát a' hegyre, 's reá akadt a' torkolatjára a' hegynek, mellyen ki-omlott a' *Láva*. Így nevezetik az a', rész szerént kemény, rész szerént híg *matéria*, mellyet ki-vetnek magokból a' tűz-okádó hegyek. — A' mint a' híg *láva*, bűdös kő-

*) Ezen Munka, 1791-dik Esztendőben jött ki Komáromban, Véber Péter' betűivel. Az árra 51 kr.

kövel elegyedett különb - különb - féle értz-
nemekből áll: úgy különböző tulajdonságú,
és nevezetű földeket, 's köveket formál.
— Illyen példának okáért: a' *Tarrasz*,
Illyen a' *putzolan föld* 's a' t. Meg-mérvén
T. *Arnolt* Ur a' hegy' torkolatját, találta
azt 400 ölnyi hosszúságúnak; 300 ölnyi
szélességűnek; 's 60 ölnyi mélységűnek,
melly még most is olly állapotban vagyon,
hogy lehetetlen kéttségbe hozni a' hegynek
hajdani *vulkánságát* (tűz-okádóságát). —
Vagynak még más mellesleg való nyilások
is, mellyeken ki folyt a' *láva*. Benn a'
hegyben felette sok a' *Tarrasz*, és a' *Putzolan*
föld. Azzal a' különös természettel
bír a' Putzolan föld, hogy a' vizet bé szívja
ugyan magába; de attól meg nem lágyúl,
mint más nemű föld; és he mély járúl hoz-
zá: úgy a' viz alatt kövé válik, 's ugyan
azért a' viz alá való építésre különös haszon-
nal fordittatik. Ekkoráig mindég *Clasz* Or-
szágból kellett ezt hozni nagy költséggel,
úgy mint a' melly egyik Hazájok a' tűz,
okádó hegyeknek.

Frantzia Anekdota.

Júliusnak 24-dikén délután meg-jelent
egy *Laconbe* nevezetű Dáma, a' Nemzet-
Gyűlésében, 's ajánlotta a' maga személljét,
és karjait (czekkel a' ki-fejezésekkel élt)
a' Tyrannusok' meg-buktatására való segít-
ségül. Az Elölülő, tsinosan felelt a' vitéz
Menyetskének: „Dámaságodat, úgymond,
arra szülte inkább a' Természet (alig ha
szépetske nem vólt), hogy engesztelje a'
Tyrannusokat, mint sem fegyverrel menjen
reá-

reájok. — Egyébaránt, nagy tapsolással fogadta a' Gyűlés, a' Dáma' beszédét. — Ezen történetnek el-beszéllése, eszünkbe juttat égy Angliai szép Rajzolatot, melly, több más képekkel egygyütt, nem régiben kótyavetyéltetett itten. Nem nagy formájú volt a' rajzolat, és tsak veres plajbásslzal kélszült, úgy hogy, ha talán az úttzán látta volna heverni zok ember: valami tobák-takaró papirosnak gondolta volna; 's még is egynehány aranyokon ment ám el. — Ábrázolva volt rajta: miként két, viadalra fel-készültt, és már egymással szembe szállott Ifjak közzül az egyyk el-veti fegyverét, 's ki-gombollya a' mellyjét; melly látásra tsak el-hal a' másik álmélkodásában. A' fegyverét el-vetett Személly, Leány volt, ki is nagy hajlandósággal viseltetett mostani Bajnok-társához; de nem talált jó módot, indulatjának ki-nyilatkoztatására: minekokáért arra vitte végtére erős képzelődése, hogy férjfi ruhába öltözött, 's el-vient egy Tár-saságba, mellyben jelen volt az ő kedvellt Legénnye. Tsak hamar, alkalmatosságot kerésett az azzal való öszve szóllalkozásra, 's rútúl le-gazollya azt; ki is nem szenvedhetvén betsületében lett meg-sértődését, ki hívja a' meg nem esmerit Leányt egy szál kardra. Ez, mintegy azt akarta éppen, nagy készséggel reá állott. Napot 's órát rendel-nek, a' mellyen meg is jelennek mind ketten; hanem midön öszve kellett volna tsapni: el-vetette a' Leány a' kardját; 's ki-gombolván mellyjét, így szóll a' Legényhez: „Ezzel a' fegyverrel (mutatván mellyjére, és

és karjaira) akarlak én téged' meg-győzni.“
A' Legénynek Mársi tüze is le-tsillapodott
hirtelenséggel. — — Héj! ha szive' jóságát
is olly egyszerűbe láthatóvá tehetné a' Szép
Nem, mint a' maga külső szépségét: bezzeg
az elzöklene még igazán dicső győzedel-
meket, mellyekben annál nyertesebbnek
tartaná magát a' meg-győzöttetett Fél, men-
től okosabb volna.

Elegyes Tudósítások.

Lengyel Ország. Auguszt. első napján,
költ *Varsói* tudósítások szerént, sok Nemesek
költözködtek ki onnan, még az említett
napon is; de csak ugyan tsendes vólt a'
Város: mert a' Király minden erejét meg-
vetette, hogy tsillaposítsa a' Pátriotáknak
fel-gerjedt tüzöket. A' Lengyel, és Orosz
Seregeket, várták már akkor *Varsóba* min-
den órán.

Az Irás', és Nyomtatás' szabadságát,
mellyet a' meg-öletett *Svéd* Király előbb
fel-állított; de azután ismét szorosabb ha-
tárok közzé rekesztett vala a' maga Orzá-
gában: most ismét meg-újjította a' Kormá-
nyozó Hertzeg.

A' *Braunsváji* Hertzegnek Frantzia Or-
szág Lakosihoz intézett Jelentését, mind
Strafszburgban mind *Párisban* sok ezerfzer
ki-nyomtatatták, 's ezen két Városokból
Fr. Országban szerte széllyel küldözték. Nem
hogy meg szeppentek volna ezen kemény
Jelentésre a' Frantziák: sőt még inkább ne-
ki tüzesedtek annak olvasására.

Austriát

Ausriai Belgyiomnak

Mons nevezetű Városából. következő Levél útasíttatott hozzánk Júl. 26-dikán:

„Azt irtam vala közelébb az Uraknak, hogy Seregiünknek egy része által takarodott Júl. 19-dikén a' Frantziák' Földjére, *Bavay* Városa alá: most jelentem, hogy innen ismét vissza vontuk magunkat. Koránt sem azért tselekedtük ugyan ezt, mintha a' Frantziák szorítottak volna bennünket *); hanem azért, mivel — — — —
Hadtármester Gr. *Clerfait*, oda járván *Koblentz*be, úgy tsinálta - ki a' dolgot a' *Braunschweigi* Hertzeggel, hogy egyesített crövel támadják - meg a' Frantziákat. —
Ehez képest, Júl. 25-dikén parantsolatot vettünk, hogy *Luxenburg* felé masirozzunk. Útnak indulnak tehát: *Hohenlohe*, *Stuart*, *Kinsky* *Ulrich*, 's *Mathesen* Reg. béli Bat. ok; továbbá: *Bártodetzky*', és *Morozin*' vezérlések alatt lévő Gránát. Bat. ok; 3 Vadász Komp., és *Coburg* könnyű lovas Reg. ból egy Oláztály. A' menetel, *Namuron* keresztül lelliz, 's *Neuchateau* Városán, melly *Luxenburg* Tartományában vagy on. Feldm. Lieut. B. *Alvintzi*; 's *Jordis*, és *Boros* Generá-

*) A' Frantzia Had - Minifter, jelentést tévén ez eránt, Júl. 31-dikén a' Nemzet-Gyűlésében, *Dillon* Fr. Kormányozó mozgásinak tulajdonította: hogy a' Ts. 's Kir. Seregek oda hagyták a' Frantzia Földet.

rálisok viszik ezen Sereget; mellyhez *Namur*-nál, hozzája kaptsollyák magokat az *Eszterházy* Huszárok Regimentjének 5 Osztályai. (Ezen Regimentnek 4 Osztályai, nem régen érkeztek ide, *Tseh* Országból); 's a' fennnevezett Reg. eknek 2-dik Bat. jaik. *Néucha-teaunál* pedig 12 ezer *Haffzai* Katonák, és 7 ezer ki-költözött Frantziák, G. *Bouille* vezérlése alatt. “*)

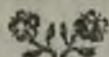
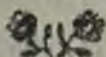
*

**

A' Bétsi Hadi Kancellária, következő értelmű tudósítást adott ki Aug. 11-dik napján: Schvetzingennél, közel a' Rajna vizéhez feküdt egy Táborunk, Hertzeg Hohenlohe vezérlése alatt, melly 19 gyalog batalionból, és 13 lovas osztályból, az az, mintegy 25 ezer emberből állott. Ez a' Sereg Aug. 1-ső napján a' Frantziáknak Landau nevezetű Várok ellen indult, melly túl a' Rajna folyóvizén fekszik, dél felé Alsó Alsátziában. Ha egyenessen által mehetett volna a' Sereg a' Rajnán: úgy 3 vagy 4 óra alatt Landau alatt lehetett volna, melly Schvetzingenhez tsak két jó mértföldnyire esik; de mivel ez nem lehetett, 3 tsapatba oszlott a' Sereg. Az első le került a' Manheimi hídra, melly másfél óra Schvetzingenhez. Ezen mentek a' nehezebb bagázsiák is. Az 2-dik tsapat a' Rohrhofi réven, a' 3-dik pedig fel menván Spira (Speyr) Városa felé, az Alt-Losheimi réven ment által hida-

*) Három részekre osztattak fel t. i. a' ki-költözött Frantziák. — 8000 a' Prusz. Sereggel egyesíti magát, Gen. Broglie, és a' két Kir. Hertzegek' kormányozások alatt; 4000 pedig, Conde H. vezérlése alatt, Elő-Austriába rendeltetett.

dasokon. A' táborból meg indultak 10 órakor este Auguſt. 1-ső napján, 's egész ejtszaka útaztak. Reggelre táborba szállottak túl a' Rajnán egy kis mértföldnyire Schvetzingenhez. — Aug. 2-dik napján, minekutánna ettek 's abrakoltak volna a' Katonák, ismét meg indultak, és Duttenhofennél állapodtak meg. — Aug. 3-dik napján Lingenfeldig mentek, melly a' Rajna partján fekszik, egy kis mértföldnyire Landauhoz. Dél után fel ült derék paripájára H. Hohenlöhe, 's maga mellé vevén egynehány száz lovasokat, Landau felé lavaglott vizsgálódni; de csak későn akadt Frantziákra Ritzenheim falunál, a' honnan mindjárt ki-ver e őket. 25-en, és két Nemzeti Tisztek estek-el a' Frantziák közzül; 12-en el-fogattak. — Annakutánna, Knittelsheim nevű szomszéd falun menvén kereftül, Fran. Gen. Broglie, és Cüstine Seregeit sejdítette-meg; de ezek bé nem várták a' Hertzeget, hanem usdél úgy el-szaladtak Landau felé, hogy egész táborokat a' miéinknél hagyták, egy zászlóval együtt. — Ugyan ezen a' napon, megvittak a' Vurmser Huszárai is, a' Frantziákkal. T. i. Vurmser Huszár Oberstlieut. Wagenheim Ur el-fogatván Ober-Eszingnél, Landauhoz fél óránnyira, Fr. Generális Kellermann' Spionját, minekutánna elegendőképpen ki-kérdezte volna azt: tudakozódott a' helységbeli Lakosoktól is. Azonközben béérkezvén a' Frantzia Katonák Ober-Eszingbe meg támadták 200 Huszárainkat. De ezek olyan vilám módjára mentek nekik, hogy 25 közember és 2 tiszt híjjával kéntelenétettek azok vissza fordulni. A' miéink közül 4-en estek el, és hat ló. Sebet kapott Bárá Einsiedel fő Hadnagy 's 16 legény, nem külömben 13 ló. — Philipsburg Városánál a' Rajna partján táborozott volt egy időtől fogva Gr. Erbach Generálisunk 6 batalionnal és 6 könnyű lovas Svadronnyal. Ez is által ment a' Rajnán, és a' több Seregek szomszédságában telepedett meg.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
17-dik napján.

Mai napon, reggeli 4 óra előtt érkeztek
vissza szerentséssen ő Tsászári 's Királyi
Felségek, *Béts* Városába.

A' *Prágai* újjabb tudósításokban, nagy
érzékenységgel van le-írva, *Tsek Ország'*
Hódolásának, 's a' Királyi Felség' meg-
koronázásának, Auguszt. 7-dik, és 9-dik
napjain tartatott örvendetes pompája. A'
Hódolást meg-előzőtt nap', az az, Aug. 6 dika'
estvéjén, özvegy Gróf *Siskovitsné'* fényes
Báljában mulatták magokat ő Felségek.

Amaz esmeretes nagy Szem - Orvos, és
Kolosvári Professzor *Molnár* Urnak érdemeit,
Nemességgel méltóztatott ő Felsége meg-
jutalmaztatni.

R

Feldm.

Feldm. Lieut., 's egy gyalog Regiment' Tulajdonossa *Lattermann Ferentz* Urat, 46 esztendőkiől fogva tett hív szolgálatjára, és két érdemes Haira nézve, kik közzül az egyik, vitézül végezte életét 1788 dik esztendőben, a' Törökökkel való viadalban; a' másik pedig Oberfilieut. ságot visel a' *Pontonier* (Hid-tsináló) Katonák között: örökös Bárói méltóságra méltóztatott emelni ő Felsége, minden taksa nélkül.

Elmésen ki-gondoltt, de tsak ugyan el nem sultt fortély.

Egy rakott Izekér érkezik nem régiben a' *Bétsi Vám* ház' udvarára. Kérdik a' Vámosok: mi volna a' Izekéren? Felel a' Gazda: Savanyú viz. Hogy ki bontatott fellyülről a' Izekér, mindjári szembe tűntek a' butykosok. Meg-elégedtek ezen látással a' Vám-szedők. — Azonban, Izerentsétlenségből le talál esni egy butykos, 's el-törik; de azért nem lehetett egyebet szemlélni a' földön, ölzve-törtt tserép-daraboknál. Ez, figyelmetesebbekké tette a' Vám-szedőket. — Nézegetik a' butykosokat, hát bizony koránt sem egész, és savanyú vízzel tellyes edények azok; hanem tsak felek, mellyeket a' végre készítettett mondva a' Gazdájok, hogy el-takarhassa velek tilalmas drága portékáit.

Ebubekir Ratib Effendi, a' ki néhány hónapokig visele Követséget Fels. Udvarunknál, a' Porta' részéről; 23 napokig tartott Dunai útazása után Izerentsésen el-érkezett *Zimonyba*, 's által is adatott a' magáéinak ezen

ezen hónapnak 5-dikén. Az Altal-adó Ts. Kir. Biztos volt, Zimonyi Kommendáns Oberster B. *Liederscron*; az Altal-vevő pedig *Tselebi Effendi*. Midőn együvé érkeztek volna ezen meg-nevezett Biztosok, tiszteletet tett mind két részről a' Katonaság, 's mind az ölzve-jövetelkor, mind az el-váláskor dörgöttek az ágyúk.

M a g y a r O r s z á g.

Veszprémből, Auguszt. 8-dikán.

„Mái napon, Dicséret mondatott Istennek, a' Püspöki Templomban, Fels. *Első Ferentz* Királyunknak a' Tsászári Koronával lett szerentsés meg-tiszteltetéséért. A' szokott ájtatosságot, Főtisz. *Rosos* Ur tartotta, mellynek végezetével Vármegye-Gyűlése kezdődött 10 óra tájban, 's végződött délután 2 órakor. Vagy 24 tárgyai fordultak-elő a' múltt Gyűlésnek, mellyeknek vizsgálásokból szembetünöképpen ki-tetstett, új Fő Ispányunk ő Excellentiájának az Igasság' rendes ki-szolgáltatásáért élő 's haló kegyes indultatja. — Tábla-Birákká tétettek ezen alkalmatossággal vagy tizenöten, minden vallásra való tekintet nélkül. Dél után 5 óra tájban ismét Deputátzió tartatott, a' Vármegyénkre esett hadi-segítség' el-intézése végett. — Ebédjéhez ültetett ő Excell. ja újra sokakat, azok között némelly Protestáns Egyházakat is. — A' hadi-segítségre nézve, abban állapodott-meg a' Tek. Deputátzió, hogy bizonyos *Clavis* fog ki-dolgoztatni, mellynél fogva illendő eggyarányúság tartathasson a' Rendek között. Még vége se lett e' közös

tanátskozásnak, midőn a' Vármegye-Házánál kezdődött a' Bál, mellyben a' polgári rendű elő-kező Személyek mulatták magokat; valamint a' tegnapiban, a' főbb Rendek. Megtekintette Fő Ispány ő Excell. ja maga is a' mulató Gyülekezetet; tegnap pedig járt is egy lassút."

Zágrábból, Kis-Affzony' havának 5-dikén.

„Ezen folyó hónapnak 11-dikén fog itten tartatni *Horvát* Ország' Gyűlése, mellynek alkalmatosságával, Tekint. *Bornemíza, Skerletz, és Kotzó* Urak, kik a' közelébb múltt *Magyar Ország* Gyűlésen Követtséget viselének, elejekbe fogják terjesztetni a' Rendeknek azon törvényes Végzéseket, mellyek *Magyar Ország'* említett Gyűlésén készültek.

Az idevaló Káptalan' Prépostja, Mélt. *Popovits Antal* Ur, a' múltt hónapnak 20-dikán múlt-ki a' Világból, életének 72-dik; Kánonokságának pedig 40-dik esztendejében. Sokan kívánnák el-nyerni az üressen maradt Prépostságot, melly, esztendőnként 12 ezer forintot hoz-bé.

Zágrábi Anekdota.

Kivánván egy szép Leány segíteni a' maga szerentséjén, el-hiresíti, hogy egy koros Attyafiának halálával, 20 ezer forintok fognak szállani ő reája. Vólt foganatja a' hirnek, mert már egynéhány alkalmas Legények derekassan kezdték tapodni a' földet az ékes Szűz körül, mind szépségéért, mind kivált a' reménylett húsz ezer forintokért. — Meg-hal azonban az öreg Em-

Ember, 's hát egy fillért se hágy szép Unokájának. Ezen véletlen dolognak hallására, tsak le - esett az állók a' Leány' tisztelőinek. Egy részént ugyan könnyebbségekre válhat, hogy már meg - menekedtek, a' hűsz ezer forint' el - intézése eránt - való aggodástól. "

Erdély Ország.

Kolosvárról, Auguszt. 5-dikén.

„Ma tartaték itten a' háláadó Istentisztelet, kegyelmes Fejedelmünknek Tsázzarrá lett koronáztatásáért. Valamint az egész Fő Kormányfő, úgy minden ehez tartozó Tifztségek, a' Város' Magistrátusával egyetemben, színes Magyar Gálában, Fő Kintstartó B. *Bánffy Farkas* Úr ő Excell. jához, és innen, ő Excell. ja' vezérlése alatt, szép renddel a' Templomba gyülekeztenek. A' Misét mondotta, Kormányfő Tanácsos M. *Mártonffy* Úr, templomi musikák, ének - lések, és a' Gyalogságnak tüzelése között.

Szemlátomást kezd Városunk ékesedni. Meg - parantsoltatott a' Gazdáknak, hogy az ablakok alatt lévő pintzék' torkait, mely - lyek eddig nem kevés szerentsétlenségeket okoztanak, bé - töltsék; a' házak' elejét kövel ki - rakassák; és a' némelly házak előtt lévő apró létzes kerítéses - kéket, mely - lyek miatt az embernek kerülni kellett, el - szedjék. Az úttzákra, patakotskákat készü - nek bé - hozni. Szép újj épületek emelked - nek; és hogy az építés annál jobb és könny - nyebb móddal folyhasson; a' Szamos vizét, a' Havasoktól fogva eddig, úgy meg - igazít - tat -

tatták, hogy már ott fákat tévén reája, azok eddig le-jönek, és itt ki-fogdostatnak. — Sok mulattságos idő-töltést szerez ennek nézegetése, a' ki-sétáló Közönségnek.

Az Erdélyben fekvő Katonaságnak Fő Kormányozója, Gróf *Mitrovsky* ő Excel. ja el-ment innen *Szebenbe*, hogy hozzá készüljön a' maga méltóságos hivatalához, t. i. az Ország Gyűlésbéli Királyi Biztossághoz. Azt mondotta, hogy vissza-jövedelekor, örömet helyt ad azon tiszteleteknek, melyeket előbbi bé-jövedelekor el nem akart fogadni.

Fő Kormányozó Gróf *Bánffy György* ő Kegyelmességére van bízva, a' most üressen álló *Udvarhelyszéki* Fő Tiszti Hivatal, mellyhez képest bé-fordult ő Excell. ája *Udvarhelyre*, hogy ottan Szék-Gyűlést tartson a' maga előlülése alatt.

Azon két Gyilkosokról való tudósításban, kikről irták vala az Urak, hogy kérdőre vonattak *N. Enyeden*, a' *Ns Vármegye*' Törvényszéke által: két hiba esett. Mert *Dániel István*, nem Nemes; nem is Sógora ő *Bálint Gábornak*. “

Austriai Belgyiomból, Júliusnak 30-dikán.

„A' melly Seregünk, *Ostende* tengeri Várostól fogva, *Namurig*, és így mintegy 30 mérttföldnyire lántzot (*kordont*) formált a' *Frantziák* ellen, állott: 40 Batalionokból (oda ízlámlálván t. i. az öt Garnison-Batalionokat is); 34 Svadron Lovasságból; és 14 Vadász-Kompániákból. De most ezen Sereg, 12 Batalion Gyalogságon, 's mintegy

egy tiz Svadron Lovasságon kívül, Hadi-Tármester Gróf *Oberfait*' vezérlése alatt, *Luxenburg* felé vette útját olly véggel, hogy ölzve - kaptsolván magát a' *Prusszusokkal* *), eggyesített erővel támadhassák - meg a' *Frantziákat*.

Ama' derék Vitéz *Dandini* Májor Úr, kiről irták vala az Urak is, hogy veszedelmessen meg-sebesítettett, már meg-hólt a' sebjében. Árván maradt Vadász Seregének kormányozására, négyen vágyakoznak; úgymint: Gróf *Odonell*, Fő Strásamester a' *Bátya*' (*Odonell*) szabad Seregében; *Aspre* Úr, Májor azon Regementben, melly a' meg-hóltt *Laudon* Fő Vezérről, 's a' zöld forma - ruháról *Zöld-Laudonnak* (*Grün-Laudon*) neveztetik; Gróf *Sinzendorf Rudolf*, a' ki tsak ugyan Kapitány a' *Dandini* nevet viseltt szabad Seregben; és Gróf *Gyulai* Gran. Kapitány. A' kik közelebbről esmérik ezen utól eml. Úrnak vitézségét, 's egyéb nemes tulajdonságait: mind ötöt óhajtanák *Dandini*' helyébe, a' szabad Sereg' Kormányozójának. — *Flandria* Tartományának, Fels. II. *Ferentz* Tsászár' hívségére való hó-

*) *Trier* (*Treviri*) Városa rendeltetett a' *Prussziai Seregeknek* fő kvártélyává, a' hová ezen hónapnak 4-dikére várták a' *Prussziai Királyt*, és a' *Braunschweigi Hertzeget*. A' melly *Választó-Hertzei Seregek* pedig *Trierben* voltak: azok *Koblentzbe* költöztek által.

hódolása, szépen ment véghez Júliusnak 21-dikén *Gent* Városában. Jelen volt ezen örvendetes pompán az egész Udvar. Tegnap érkezett vissza *Monsba*, *Albert* ő Kir. Hertzegsége.

Hertzeg *Deligne Lajos*, a' ki annak idejében a' pártos *Belgákkal* tartott volt; azután pedig a' *Frantziákhoz* ment - által, 's Oberstlieut. ti tisztséget viselt nállok: nem régiben által jöve hozzánk, 's a' *Vurmser Huszár* ötödik Ofztályaiban Kadéttá lett. (Nagy le-ugrás az Oberstlájtnántságból). Jól illik néki a' magyar ruha, mert szép természetű Legény. A' mióta nálunk kadétoskodik, majd mindég ordonántzon (szolgálatban vagyon a' testvér Bátyjánál, Ingenieur Oberster H. *Deligne Károlynál*, ki a' közelébb múlt Török Háborúban *Sábátsnál*, annakutánna pedig az Oroszok között *Ismailnál* olly derekassan viselte magát. “

Más Levél szerént, melly Augustusnak 3-dikán költ *Namur* ből, kevéssel az előtt be-rontottak volt a' *Frantziák Luxenburgba*, 's egy hegyen fekvő *Arlon* nevezetű kis Városunkat el-foglalták; de ismét visszavonták magokat, 's ekként újra fel-izabadúlt a' kommunikáció *Namur*, és *Luxenburg* között.

A' gyűlölség, még a' leg-jobb, leg-emberibb, 's leg-heresztyénebb tselekedetet is kész rosszra magyarázni.

Nem igen említhetünk olly báldog részetskéjét e' Világnak, mellyben, óh fájdalom! sok, 's szintén mindeunapi példa ne vól.

vólna erre; de tsak ugyan annyi, 's olly szörnyü példáit ezen szomorú igazságnak, nem könnyen találánk még a' leg-sültebb Barbarusok között is, mint a' mostani Frantziák között, kiknek Országok eggy időtől fogva, *Diskordiák'*, és *Furiák'* gyászos Hazájává változott. — Egyebeket el-halगत-ván, tsak egy példát hozunk most elől, olly példát t. i., melly maga is fel-ér sok példákkal. — Júliusnak 30-dikán, 500 új Katonák érkeztenek *Párisba*, *Marseille* Városából. Ezek — mint Jakobinus - ivadékok — mindjárt az nap öszve veszte a' Nemzeti Gárdistákkal tsak azért, mivel ezek eggy időtől fogva igen jól mutatják magokat a' Királyhoz. A' veszekedésnek, véres erőszakoskodás lett a' vége. *Duhamel* nevezetű Hadnagygyok a' N. Gárdistáknak, halálra vagdaltatott. Számosan kaptak sebet mind a' két részről. A' meg-sebesedett Nemzeti Testörzök, a' Kir. Udvarba szaladtak, a' hol a' Királyné mindjárt rendelést tett gyógyítatások felől. Ezen tselekedetéből Királyné ő Felségének, azt akarta meg-mutatni egy Jakobinus a' Nemzet-Gyűlése előtt, hogy a' Katona Hazafiak között való viaskodásnak, a' Királyné lett légyen az oka. Midőn fülbe ment vólna ezen esztelen rágalmazás a' Királynénak, így szólla: „Már én nem bánom, akarmit tsinállyanak a' Jakobinusek; de mondhatom, hogy ezt a' hibát ugyan (t. i. a' meg-sebesedett hív Testörzök eránt való gondoskodást) senki el nem hagyathatja velém.“

Az

Az okos Ember, ha botlik: nagyot botlik.

Bé-tölt ezen Magyar példa-beszédnek igazsága, Gr. *Florida Blankán*. Még néhány hónapokkal ez előtt, első Ministere vala ez a' nagy nevű Ember a' *Spanyol* Udvarnak; 's pedig olly Ministere, kit, nem annyira fényes méltóságáért, mint Ministeri okosságának el-terjedt hírére nézve, tartott tiszteletben egész Európa. Azonban, midőn megse gondolta volna olly parantsolatot veszt egyszer éjtszakának idején a' Királytól, hogy haladék nélkül tákarodjon-el *Madridból*. — Fizetése ugyan csak meg-maradt, mellyből és a' magános jövedelméből tsendesesen éldegélt, *Murcia* Tartományának *Ellin* nevezetű kis Városában. De mi történik rajta a' múltt hónapban? Ismét éjtszakának idején reá ment, a' Király' parantsolatjából egy tsomó Katonaság, 's el-vitte szegény fejét a' *Pampelonai* Várba. Ok nélkül csak nem tselekedhetett illy dolgot a' Király; de miből állyon tulajdonképpen a' szerentsétlen Gróf' vétke? még nem tudatik. A' mostani Minister Gróf *Aranda*, tellyességgel nem akart Biró lenni, a' fogoly Ex-Minister' dolgában; minekokáért, Státus-Tanátsos *Canada* Grófra bizta a' Király annak megvizsgálását, 's ítéletét.

Az Írás', és Nyomtatás' szabadságáról ki-adott, 's minden prédikálló-székekből közönségessen ki-hirdettetett rendelésében, így ítél a' *Südermannlandi* Hertzeg, *Svéd Ország'* mostani Igazgatója: „Az elterjedt Meg-világosodás, első, és legbi-

bizonyosabb eszköz a' Köz-jónak előmozdítására; 's a' gondolkodás', és nyomtatásbéli szabadság, eggy, a' leg-drágább javai közzül egy szabad Népnak; egy megbetsülhetetlen adomány, mellyel maga a' Teremtő ajándékozta-meg az Emberi Nemzetet; 's a' mellynek meg-tsonkítása által, meg-sértetnek az emberi természetben fundáltt jusok; ez a' szabadság, ha jól gondját viselik, nem hogy meg-háborítaná a' jó rendet, 's a' törvények eránt való tiszteletet, mellyektől függ egyedül minden Státusok' boldogsága, és fenn-maradása; hanem inkább fő eszközlője azoknak." — — Tsupán a' Keresztyén Vallást tárgyazó Irások, nem jöhetnek ki továbbra is *Svéd Országban*, a' Konsistóriumoknak előre való meg-visgálások nélkül; minden más tárgyú munkákra nézve, tsak az kívántatik: hogy a' Szerző, elejébe tegye 's nyomtattassa a' nevét, a' maga munkájának.

Stokholmból azt írják, hogy alig ha rövid időn Gyűlése nem fog tartatni *Svéd Ország*nak, következő három fő tárgyakra nézve: 1.) Mit kellyen felelni az *Orosz Udvar*nak, melly újra is kívánnya azt a' 16—18 ezer Embert, mellynek, *Frantzia Ország* ellen-való küldését ígérte a' megholt Király, az *Orosz Tsálszárnéval* kötött titkos szövetségében. — A' mi illeti az Igazgató Hertzeget: ő soha sem hagyta helyben az említett ígéretet; 's ugyan azért mihelyt reá szállott az Ország' kormányozása: mindjárt el-botsátotta a' szolgálatból *Armfeldt*, és *Taube* Generálisokat is, a' kik
buz-

buzgó védelmezői voltak az *Orosz Udvar* kivánságának; 's előre is meg-írta a' Tsá-
szárnénak, hogy az Ország' mostani álla-
potja meg nem engedi néki, hogy Sereget
küldjön *Frantzia Ország* ellen. — Második
tárgya leízi az Ország-Gyűlésének, a' meg-
hóltt Király' magános adósságainak ki-
fizetése; — és harmadik, a' Király-ölésben
részt vett rabok' állapotjának meg-határo-
zása. — A' *Stokholmi* Népnak allyas része,
mozogni kezdett vólt már, hogy az említett
rabokra olly soká mondódik-ki a' szenten-
tzia; azért is, a' Városban vizsgálódó Kato-
nák' száma meg-nagyobbíttatott; az úttzá-
kon való öszve-tsoportozások a' lakosok-
nak keménnyen meg-tiltatott; valamint a'
közönséges, és magános házaknak is estvéli
10 órán túl való nyitva-tartások. — A' fel-
négyeltt *Ankerström*' testének darabjait el-
lopták a' néző-helyről, Júl. 23-dika' éjtsza-
káján. — A' meg-hóltt Király' Irásai, mel-
lyek között vagyon a' maga idejének, 's
igazgatásának, maga által meg-trtt histó-
riája is; *Upsala* Városába vitettek, 's ott az
Univerzitás' Könyvtárában fognak tartatni
petsét alatt, 50 esztendőig. — Azon golyó-
bisok, 's ón darabok, mellyek ki-fzedettek
III. Gustáv' testéből, egy arany edényké-
be tétettek-el, 's az Ország' drága Jegyei-
Házában tartatnak.

Frantzia Országrol.

A' Király mindent el-követ, hogy az
ellene dühösködő Jakobinusoknak szájokat
bé-dughassa, 's agyarkodó indulatjokat le-
tsendesíthesse. — Az Orzágnak *veszedelem-*
ben

ben létet is lám hiszem maga hirdetteté. ki Júl. 21-dikén, 's únszolt minden Polgárokat Hazájok' óltalmazására. — Hogy a' *Braunschweigi* Hertzegnek intő, és fenyegető Jelentése közönségessé kezdett lenni Párisban: mindjárt a' Király is küldött a' Nemzet-Gyűlésébe, Auguszt. 3-dikán maga részéről egy új Ki-nyilatkoztatást, mellyben hathatós szókkal adja-elő: hogy ő mindent tselekedett, valamit csak tselekedhetett a' Nemzetért, 's kélz ennekutánna is tselekedni. „Az, sebheti mindenek felett az ő szivét (illy szókkal fejezi-bé Irását), hogy a' Nép' szerzetétől akarják őtet meg-fosztani (t. i. a' Jakobinusok). Lessz még talám, úgymond, olly idő, mellyben által fogja látni a' Nép, melly igen szivemen viseltem én, az ő boldogságát.“ — A' Gyűlésnek jól gondolkodó része, ki akarta nyomtatni ezen érzékenyítő Jelentését a' Királynak; de reá nem mehetett, mivel erősebb volt az ellenkező Fél. — *Thuriot* nevezetű Tagja a' Gyűlésnek, azt mondotta, hogy csak féltiben irta a' Király azt a' Jelentést; minekutánna t. i. meg-hallotta, hogy Páris Városának nagyobb része, sürgeti a' Királyságból való le-tételét. Ugyan akkor mindjárt fel is olvasta Polgármester *Petion*, a' Király, mint hite-szegett, és Haza-áruló ellen való vádjaikat a' Párisiaknak; 's abbéli kívánságokat, hogy válasszon a' N. Gyűlése, a' maga kebelén kívül lévő Polgárok közzül Ministereket, kikre bizódjon addig a' végre-hajtó hatalom: míg a' Nemzet más rendelést nem tesz. — Ezen vakmerő kívánsá-

ságot, által - adta a' Nemzet - Gyűlése, vizsgálás végett a' rendkívülvaló Kommiszióznak.

A' *Braunsváigi* Hertzeg, második Jelen-tést is botsátott Jul. 27-dikén Fr. Ország' lakosihoz, mellyben keménnyen fenyegeti azokat, a' kik el mérészelnek vinni a' Királyt vagy akármelly Tagját a' Kir. Familiának *Párisból*; valamint, mind azon Helyeket is, mellyek meg nem akadályoztatnának eggy ilyen hallatlan gonofságot: De ezen fenyegetésnek is az a' következése lett tsak mint az elsőnek, t. i. hogy még inkább neki dühösödtek a' Jakobinusok' vezedelmes raj-jai, 's olly rettentő dolgokat követtek el a' Királyi palota ablaka alatt, hogy azoknak és a' letejedő Királynak, *Marseille* Városába való viteléről közönségessé tett jelentésnek olvasására, lehetetlen, hogy ne borzadjon, a' kiben vagyon valamelly emberi érzékenység.

A' *Lengyelek* 's *Oroszok* közt való fegyver-nyugvást meg-előzött tüzes tsaták közül egy nevezetes vólt az is, melly történt Jul. 18-dikán. A' *Lengyelek*, nagyon jó fekvésű sántzos táborban tartózkodtak, *Uchan-ka* nevű falunál, Gen. Kotiusko vezérlése alatt: hát egyszer, dél utánni 3 órakor meg támadja őket 25 ezer Oroszság. Egész nap le menttig igen erőssen ágyúzott ölfve mind a' két fél. Midőn látná az Orosz Kormányozó, hogy tsak nem akarnak mozdúlni helyekből a' *Lengyelek*, lövasokat botsátott reájok, kik az ellenek dörgő ágyuk trutzára is sebessen neki hajlottak a' *Lengyelek*

lek táborának, és ámbár meg lepte is őket oldalról, hirtelenséggel egy tsomó Lengyel lovasság, melly lesben állott vólt, még is ki verték végre táborából a' Lengyel sereget 's egész két mértföldig kergették, és vágták. Sokat el is fogtak bellőle. E' felett, két 22; 's egy 8 fontos rövid ágyút, és egy 3 fontos hoszsat, 's három rakott székeket vettek el tőle. — Az Oroszok részéről 250-re ment a' hóltt, és meg sebesedett közlegényeknek száma. Estek el néhány Tisztek is, kiknek számok között valók *Balmbach*, és *Solotuchin* Obesterek, 's Májor Gr. *Lambert*.

Gallitziából, tértek már vissza, ezen hónapnak elein néhány Lengyel Nemések a' magok Hazájokba; mivel meg fenyegette őket az Orosz Tsászárné, hogy ha három hetek alatt vissza nem menéndenek rendes lak-helyeikre: mind kótyavetyélteti a' jószágaikat. — Nagyobb része az ide által szaladt Nemességnek, beleggé tette magát, 's ez eránt bizonyság-leveleket vévén az Orvosoktól, által-küldi azokat menttségül Lengyel Országba. A' Dámák kivált, nagyon irtóznak vissza menni *Varsóba*, mellyről hallják, hogy tele van Oroszokkal.

* * *

N. Fűskúti Landerer Mihály Urnál, Posonyben Pesten és Kassán több más könyvek között im e' következő újj könyvek is jalálatnak:

Mátyus Orvos Doktor Ó és Új Diaceticája ötödik rész nagy 8-ad rétb. 1792. 2 forint. Mind az öt rész 7 for. Német Mihály Sövényházi Plébános a' Sellyem Juhokról 8-ad rétb. 1792 36 kr. Csapó Orvos Doctor Új Fűves és Virágos kertje, ma-

második nyomtatás nagy 8-ad réthben 1792 1 for. 15 kr. — Orvosló Könyvetskéje 8-ad rétb. 1792 51 kr. Takáts Ádám huszon öt Halotti Predikáziói I. rész Nagy 8-ad 1792 30 kr. Articuli Diaetales Budenses Anni 1792 8-ad rétb. 12 kr, Articuli Diaetales (Novellares omnes) ut pote ab Anno 1715 usque ad Annum 1792 2 for. Décsy Antonii Historia approbata de Ortu, Progressu, Fatis, Mutationibus Reformationibus, Ictis et Legislatoribus Jurisprudentiae Hungaricae Pars 2-dik 3-dik és 4-dikt 1792 1 for. Az első Rész külön 30 kr. Klein (Ephraimi) Specimen enucleationis Grammaticae Hungaricae, in usum Juventutis Scholasticae, Editio Secunda 8-ad r. 1792 30 kr. Etelka Történetei II Rész 12 képekkel nagy 8-ad 2 for. Az arany Peretzek nagy 8-ad 1 for. 30 kr. (mind a' kettőnek T. Prof. Dugonits András Ur a' szerzője) Sturm Kristof, és Tiede János Istennel való Társalkodása, a' reggeli és estvéli órákon az esztendőnek minden napjaira nagy 8-ad rétb. II Rész 4 for. Siegvárt Klástrómi Történeti II Rész 2 forint.

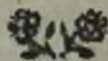
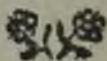
* *

* *

* *

Küldjük a' Magyar Szent Koronának, Királyi Páltzának, 's Arany Almának valóságos ábrázolását. A' Koronának rövid le-írását, kéntelenítettünk másfzorra hálasztani.

A' Q árkusnak homlok-lapján, e' helyett a' lzó helyett: *Gárda*, kell olvasni: *Gazda* — a' 245-dik oldalon pedig e' helyett: *tsillaposítsa*, kell olvasni: *le-tsillapíthassa* — a' 246-dik lapon, egy név a' *Kinszky Ulrich*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
21-dik napján.

A' múltt Vasárnap (August. 19-dikén)
reggel, ölzve - gyülekezett egynehány ezer
fegyveres Polgár-Katonaság, a' *Hof* nevezetű
piatzra, 's Sz. Misét tartatott ott magának *),
mellynek végezetével, el-állotta két sorjával
az Udvar, és a' Sz. István' Temploma között
való úttzákat, olly reménység alatt, hogy
majd közöttök fognak el - menni ő Felségek,
a' Sz. István' Templomába. De a' Felséges
Tsá-

*) A' *Mise - mondó*, 12 urannyal jutalmaz-
tatott meg a' Polgároktól.

Tsászár, és Tsászárné, az Udvarnál lévő kapun ki-kerülvén a' belső Városból, a' *Karintiai* Kapun tértek ismét vissza a' Városba, 's úgy jöttek a' Sz. István' Templomához, három, hat hat lovas hintóval. A' Sz. Mise alatt, háromszor adott tüzet a' ki-állott Granatérosság; ugyan annyiszor szóllaltak meg minden harangok; 's durrogtak a' bástyákra ki-szegzett száz ágyúk. — Vége lévén a' háláadó Isteni-tiszteletnek, a' Polgárok' soraik között tértek vissza ö Felségek, sok *Ellyen* kiáltások között, az Udvarba, a' hová sok Méltóságok fel-gyülekeztek, 's karikába (*cercle*) állottak, ö Tsász. 's Kir. Felsége körül. — Szabadon botsáztatott a' Nép ezen Innep-napon, az állatok' viaskodása-helyére, 's a' Játéknéző helyekbe. Éjtszakára ki vólt gazdagon világosítva az egész Város, melyet meg nézegettek magok is ö Ts. Kir. Felségek, a' Nádor Ispány, és *Jósef* Fő Hgekkal egygyütt. Leg pompásabban ki vólt világosítva a' Gróf *Fries*' háza: leg-jobb íz szerént pedig a' H. *Ejzterházié*. Egész éjtszaka, ámbár esett is az eső, rakva vóltak az utcák Emberekkel, kik szüntelen kurjongattak fel 's alá, szintén virradtig.

Tegnap estve, *Szép-Kút* (*Schönbrunn*) mellett két Faluk: *Hitzing*, és *Pentzing* ki vóltak világosítva.

Az itt lévő *Belga*-Kántzellária, és a' *Brüsszeli* Kormányfizek között, Frantziáúl folyt eddig a' Levelezés: ezentúl, Deák nyelven fog folyni, a' mint értjük.

Magyar

Magyar Ország.

A' Prágai Koronázás' alkalmatosságával két Magyar Grófok mátkásodtak - meg, úgy-mint: Gróf *Zapáry József*, a' Kir. Fő Hertzeg Nádor - Ispány' Fő Udvari Mestere; és Gróf *Eszterházy József*, Nádor - Ispány ö K. F. H. nél Kamarás Ur, és a' F. Helyt. Tanátsnái Referendárius. Az első jegyzette magának jövendőbéli Házas - társúl, Tseh Gróf *Clári Filep*' Kis - Asszonyát; a' másik pedig Morvai Gróf *Zerotin Lajosét*.

Vátról, Szüz - havának (Auguszt.) 9-dikén. — „A' közelébb múltt hónapnak két utolsó hetein, ez helybéli tanuló Ifjúság, ön - magától, Direktor Ur', és T. Professzoriknak is kormányozások nélkül, a' Poéták előbb, a' Rhétorok pedig a' következő Vassárnapon; ezek, *Plautusnak* egy Darabját; amazok pedig *Dávid* Királynak Penitentzia-tartását, deák nyelven el - jádztották. — Teátramjok nem lévén, tehetségekhez képest egynéhány forintokat magok között öfzvegyűjtögettek, és azokon, a' néhai Apátzák-nak most üressen álló épületekben, az Uraság' Fő Tisztje által nekik engedtetett tágasbb szobában jádzó - helyet állítottak, mellyet holmi régi festett vászon darabokkal el - készítvén, részént pedig újra be-festegetvén, a' Városnak érdemesb Lakosait a' meg-jelenésre kérték. Meg-jelentünk tehát felesen, Ifjaink' ebbéli igyekezetek-nek szemlélésére, a' kik várásunknak úgy annyira is eleget tettek, hogy, mind fel-vett ártatlan, és tiszta tárgyakra; mind ren-

des, és kelleteképpen volt magok - alkalmaztatásokra nézve, közönséges dítséretet, és tapsolást érdemeltenek. Az Affzonyságok csak azon sohajtoztak, hogy deákul nem értvén, a' gyönyörködésből egész részt nem vehettek; azok pedig, kik meg-vetésből maradtak - el, hallván az Ifjaknak különös magok - viseletét, bánták, hogy olly jeles, és az Országban fel 's alá járó idegen Komikusoknak játékaikat ezerszer meg - haladó gyönyörű mulatságot el-múlattak. Valóban tsudálni lehetett az Ifjakban, hogy régen, vagy talán soha se látott példa, és minden Igazgató nélkül, a' jágyzani való tárgyat magok között fel-olstván, mind a' jágyzó-helyet, mind magok - viseletet olly helyesen tudták alkalmaztatni, hogy kétségeskedve lehetett el-hinnünk, hogy Kormányozó nélkül tették légyen munkájokat. Még magoknak is tetfzett az Ifjaknak ezen saját próba-tételek úgyannyira, hogy tökéletesebbedések által most nyertt dítséreteket nevelni kívánván, arra határozták magokat, hogy *Faludi Ferentznek Konstantinussát*, a' most reánk jövő Vasárnapon anyai nyelvünkön el-jádzák. — Isten segéllye őket többekre, 's nagyobbakra! Vagyok is én olly hiszemben, hogy ezen jeles Ifjaknak most folyó iskolai Elz-tendejekben, nem ez leszén utolsó remek munkájok. “

Horváth Ország' határának, a' *Szisztóvi* kötés szerént való el-intézése, miben lett légyen ezen Hónapnak 10-dikén: környül állásosan irt erről, *Cettin Várából* egy E. Tiszt Úr; a' ki maga is az a' végre ki rendeltt Ts. Kir.

Kir. Biztosok közzül való; de most csak azt iktathatjuk ide rövideden a' Leveléből: hogy mivel a' Török Biztosokkal semmit se lehetett végezni szép szerént: erre nézve parantsolat ment a' mi Biztosainkhoz, hogy a, *Szisztóvi* kötés szerént vonjanak tüstént magok határ - lineát; építtessenak arra, ör-ző házakat; 's rakják meg azokat elegendő Katonasággal. Ezen parantsolatnak végre hajtása mindjárt el is kezdődött.

Hadi történetek, 's készületek.

Hrg. *Hohenlohe*' táborából, *Lingenfeld* mellől így irt Auguft. 6-dikán egygy érdemes Tiszt Úr: „Auguft. 3 dikára virradóra, *Lingenfeld* mellé jöttünk, melly, nem messze vagyon, *Landau* nevezetű hires Frantzia Erösségtől. Mindjárt táborba szállottunk; de sátorok nélkül, mert azok csak más nap érkeztek még el. Mivel előttünk, tsupa erdőség vagyon: tehát mindjárt Strázsák állíttattak ki — lovasok, és gyalogok — hogy az Ellenség, véletlenül reánk ne rohanhasson. De, tellyességgel nem mutatták magokat a' Frantziák. Hogy azért ki tanulhassuk hol léteket: három tsapatok indultak el vizsgálódni. Az első tsapatot, melly 400 *Vurmser* Huszárokból állott, maga vitte a' Hertzeg; a' másodikat, Gróf *Kollonits József* Generális; a' harmadikat pedig Oberstlieut. *Wagenheim*.

H. *Hohenlohe*, *Riltzheimn*ál egynehány Frantziákra bökcent. Ezeknek, olly tüzesen nekik hajtottak a' Huszárok, hogy nem lehetett őket meg-tartóztatni; azért is ki-
tsin-

tsinben múlt-el, hogy szerentsétlenül nem jártak: mert 60 gyalog Frantzia Katonák a' paraszt házakba vették magokat, 's onnan tüzeltek - ki. Magok a' Parasztok is mind fegyveresen voltak, 's derekassan lövöldöztek az ablakokon által Huszárjainkra. De észre vévén csak ugyan a' Fran. Katonák, hogy több Huszárok is érkeznek, futásra vették a' dolgot; és hogy annál jobban szaladhassanak: semmi bagázsiajokat se vitték - el magokkal. 25-en hullottak - el közülök, 's 12-en fogattak - el.

Végbe menvén a' viadal, fel - raggatták Huszárjaink, a' falu' házára, és az üressen maradt Katonai őrző - házakra a' Tsászárs', és Prussziai Király' Manifestumának nyomtatványait. — Knittelsheimnál meg nem mert állani (a' mint tudva vagyon) Broglie, és Cüstine Fő Vezérek' Serege, Hg Hohenlohe előtt; hanem el - hagyván táborát, és egy zászlóját, hordta, a' mint hordhatta a' riszát, Offenbach felé; 's szaladása közben fűtta a' *ca ira, ca ira*, kedves dallyokat a' Pátriótáknak, 's kiáltotta: *Akasztni kell az Aristokratákat.* — A' harmadik vizsgálódó tsapatbéli Huszárok, 50 köz Frantziákat, és 3 Tisztet aprítottak - le; 25 Legényt el - fogtak; és 44 lovat; 's nyertek egy Regiment - Zászlót. — Szemeimmel láttam, a' mit irok. — Mi, egy Huszár Káplárt, 3 köz Legényt, és 6 lovat veszítettünk. Sebet kaptak: B. Einsiedl Hadnagyunk, két Al - Tisztünk, 9 köz Legényünk, és 13 lovunk. Az el - fogott Frantziák, *Spirán* keresztül, *Tirolisba* küldettek, *Inspruck* Városába.

Ennek

Ennek a' Levélnek lessz még folytatása; hanem addig is, míg azt közölhetnénk, jelentjük: hogy az újjabban hozzánk érkezett Levelek szerint, Augst. 8-dikán oda hagyta H. Hohenlohe' Serege Landaut, 's minekutánna ki-nyúgodta volna magát Neustadtnál, melly két mértföldnyire vagyon Landauhoz, tovább vette útját, a' Braunschweigi Hertzeg' Armádiája felé.

A' *Frantziák* ellen ki-rendeltt, 's már rész szerint hadakozó Tsász. Kir. Seregek, három fő részekre vagynak fel-osztva. — Egy rész, *Austriai Belgyiomban*; a' másik, a' *Rajná*n - túl; a' harmadik, *Elo-Austriában* vagyon. — Az elsőnek, *Albert Hertzeg* — *Kristina Fő-Hertzeg* - *Asszony*' Férje — a' Kormányozója; a' másodiknak, *H. Hohenlohe*; a' harmadiknak, *Hadi Tár-mester H. Eszterházy Antal*. — *H. Hohenlohe*, minekutánna meg-visgálta volna a' maga Seregét; meg-állott annak homloká előtt, 's illy beszédet tartott hozzája: „*Hadi Pajtásim! Nints arra néktek szükségtek, hogy szóval buzdíttsalak benneteket. Esmeretek ti engemet; én is titeket. Igaz az Isten, 's meg fogja áldani a' mi Tsászáruk' fegy-verét. Ezt óhajtja minden jó Ember. Bá-tran, és vitézül forgassátok magatokat; 's reményljétek meg-jutalmaztatástokat.*“

A' *Prussziai Király*, Aug. 5-dik napján délelőtti 9 órakor érkezett *Trier Városába*. Vele voltak a' *Braunschweigi*, és *Hohenlohe Hertzegek*. Leg-nagyobb részét Seregének, lize.

Izeméllyessen vezette ő Felsége a' táborba, *Trier* Városán fellyül egygy óránnyira, *Konz* nevü helység mellé, 's maga is egygyütt táborozik kedves Vitézeivel. Az egész *Prussz.* Sereg (mellynek számát 60 ezerre teszi egy *Trieri* Levél), a' *Saar* vize' hofzában telepedik - meg, 's szándékozik leg - elsőben is *Saarlouis* nevezetű Várokat meg - szállani a' Frantziáknak, melly 13 óránnyira vagyon *Metz* Városától. — A' Frantzia Hertzegeket is *Trierbe* várták Auguft. 7-dikére.

Frantzia Országának belső, és külső állapotjáról.

Jelentettük vala közelébbi *Hírmondókban*, hogy a' Párisi Népnek mostani Bálván-nya, Polgármester *Petion*, meg-jelent Aug. 3-dikán a' Nemzet-Gyűlése előtt, még pedig, a' mint maga mondotta, Páris Városa' nagyobb részének képében, és nevében; 's felolvasott egygy Irást, mellyben elő-számlálja a' Nép, *XVI. Lajos* Király ellen való nehézségeit, 's kívánja annak a' Királyságból való ki-tételét. — Mindjárt más nap, Deputátusokat küldött a' Nemzet - Gyűléséhez azon Ofztálya Páris Városának, melly a' Könyv-tárról neveztetik, 's protestált a' Polgármester' tselekedete ellen. A' Gyűlésnek *Jakobinus* Részé, 's ennek bűnös szolgálai — a' kik karokból szokták halgatni a' Gyűlés' végzéseit — felette nagy lármát ütöttek; de ez, tsak ugyan meg nem háborította 's akadályoztatta a' Szószóllót, hogy szabadon ki ne nyilatkoztatná a' maga Polgár Társainak értelmeket. *Kaublanc* nevezetű Tagja

a' Gyűlésnek, pártját fogta a' Szószóllónak, 's egyfzersmind hathatósan ki-kelt a' Hallgatóknak vakmerő, és büntetésre méltó magok viselések ellen. De fogott é valamit a' beszéde, a' Hallgatókon? Koránt sem; sőt úgy fel-zúdultak ezek, hallására, mint a' meg-piszkáltt darázs a' fa odvában, 's új bizonyosságát adták azon szomorú igazságnak, hogy a' szabad szájára botsátott, és magát el-hitt Nép, leg nagyobb *Despota* a' Világon. Nem jutott nekik többé eszbe, hogy *Vaublanc*nak, mint Nemzet' Képviselőjének személye meg-sérthetetlen; hanem fel forrott dühös indulatjoktól el-ragadtatván, teli torokkal kiáltották: *Neki! neki! a' feketéknek.* (Így nevezi a' Jakobinus rész, tsúfosan a' másik Felekezetet). — El-telvén erre rész szerént bosszúsággal, rész szerént pedig félelemmel, feles számú Deputátusok, ki felé indultak a' Gyűlésből; de az Elölülő vissza kiáltotta őket, 's kezdett a' lárma is tsillapodni. Ismét hozzá fogott tehát *Vaublanc* Úr a' beszédhez, 's jelentette, hogy ha még tovább is fog sértegettetni az értelemnek, és szóllásnak szabadsága: úgy ő azt fogja kérni a' Gyűléstől, hadd szabadulhasson ki a' Fő Városból; mert örömeoseb akarja az Ország' szélén végezni életét, mint-sem azt meg-érni, hogy annyira meg-alatsoníttassék a' Nemzet' képét viselő Gyűlésnek méltósága *).

Vau-

*) *Frantzia Ország' első Hadi-Vezére, Lukner Úr is azt mondotta, hogy inkább*

Vaublane után, meg-szóllalt a' hires *Brissot*, 's azt magyarázgatja a' Gyűlésnek, hogy a' most szóban forgó Város-Ofztálynak egy része Jakobinus; a' másik pedig nem; és csak az első eggyézett-meg a' Király' kitételének sürgetésébe. — Csak hamar ezentúl, a' Fegyver-házról neveztetett Város-Ofztálytól érkezett a' N. Gyűléséhez egy Deputátzió, melly hasonlóképpen, valamint szintén az előbbeni, kárhoztatta a' Polgármester' tselekedetét. Más Ofztályok ellenben, még annyival inkább törnek a' Király ellen; mellyek között kiváltképpen egy *Mauconseil* (rossz tanács) nevezetű, nagyon meg-felel a' maga nevének: mert ez, már el is végezte Auguszt. 4 dikén, hogy ő *XVI. Lajost*, a' ki a' Nemzet' bizodalmaival olly soká, 's olly kegyetlen módra vissza-élt, Frantziák' Királyának többé nem esméri; 's ugyan ennek tselekedésére únszolta nem csak a' Városnak több Ofztályait, hanem az egész Országot is. Értésére esvén ez, a' N. Gyűlésének, Konstitutzióval ellenkezőnek, következésképpen helytelennek ítélte a' *Mauconseil* Ofztálynak hebehurgyáskodását, 's egyszersmind olly végzést hozott, mellynek ereje szerént meg kell inteni a' Népet, hogy a' Törvény ellen ne patvarkodjon; 's ójja magát a' tsábítóktól, kik úgy mutatják ugyan magokat, mintha a' szabadság' óltalmazói volnának: pedig annak

kivén, az Austriaiakkal való viadalban meg-halni; mint-sem a' Jakobinusok között élni.

és a' Nemzetnek végső veszedelmét munkálódják.

De az a' kérdés ötlhet itt, a' mostani környülállások szerént az Ember' elméjébe: *Mi módon származhatott eggy illy böltő Végzés a' Nemzet Gyűlésétől, mellyben annyira hatalmaskodik darab időtől fogva a' Jakobinus Felekezet?*

Erre mi egyebet nem felelhetünk, hanem hogy a' Jakobinusok is, kétség kívül, nem mind egy. forma tüzeességűek. Kell lenni közöttök, mérséklettebb értelműeknek, 's indulatúaknak is, a' kiknél következésképpen nagyobb ereje van néha néha a' józan okosság' javaslásának, mint a' dühös felekezet' indulatoskodásának. — Ez az oka, hogy *Lafayette* Fő Vezér is ártatlannak ítéltetett végtére, ezen hónapnak 8-dikán a' N. Gyűlésében; ámbár minden mesterségét megvetette is a' tüzeesebb Jakobinusság, hogy meg-buktassa ezen Oszlop Embert, tsak azért, mivel fel merte ez fedezni a' Nemzet-Gyűlése előtt, hogy a' Jakobinusok, valóságos pestisei Fr. Országának, 's ugyan azért az egész Seregnek, és minden jól gondolkodó Polgároknak nevében kívánta a' Jakobinus Társaságoknak el-töröltetésekét. — Egyenessen ugyan ezért nem köthettek belé *Lafayette*-be a' Jakobinusok, hanem egy fő vétket gondoltak ki ellene, t. i. hogy ő, arra kérte volna *Luknert*, hogy Páris ellen indítsák Seregeiket. Ezen vádra, melly sok napokig forgott fenn a' Nemzeti Gyűlésben, azt válaszolta rövideden *Lafayette*, hogy az, *tsupa sült hazugság*. — *Lukner*
pe-

pedig még azt is írta, hogy ha békét nem hagynak ezen helytelen hertze - hurtzálásnak: ötet kényszeríteni fogják az által, a' maga Fő Hadi Vezéri hivatalának le-tételére. — Generál *Bureau de Pucy* (az előbbeni N. Gyűlésének egy Tagja) felől mondották a' Jakobinusok, hogy lett volna. *Lafayette*, és *Lukner* között a' Közbenjáró. Fogta tehát magát a' meg-nevezett Úr, maga meg-jelent Júl. 29 dikén a' N. Gyűlése előtt, 's ellene-mondhataatlanul meg-mutatta, hogy a' mivel ötet vádolták: az, merő rágalmazás. — Látták ezekből magok is, a' N. Gyűlésének tsendesebb Jakobinus Tagjai, hogy nints, miért idéztetessék *Lafayette* Úr Törvénybe, 's ugyan azért magok is pártját fogták annak. Így készült-meg a' *Lafayette*' ártatlanságáról hozott végzés. — Azt gondolhatná valaki, hogy ezen végzésnek hallására, ha szintén mérgeledtek is magokban, a' dühös Jakobinusoknak bérben fogadott bűnös eszközeik, t. i. a' Gyűlésbéli Hallgatók: tsak ugyan nem kiabáltak már többé az ellen. — Dej-szen! — nem tsak az, hogy kiabáltak; hanem még rettenetesen is fenyegetődztek a' Nemzet - Gyűlése ellen.

Egy *Párisi* tudósításból azt olvassuk, hogy *Valenciennes* Városában, hire futamodott ezen hónap' elein a' Király' le-tételének. Mihelyt fülökbe ment ez, a' Katonáknak: leg-ottan arra határozták magokat nagy részént, hogy minden készületekkel együtt által mennyenek az Ellenséghez. Sok bajok volt a' Polgári Elöljáróknak, 's a' Generálisoknak, míg reá tudták beszélleni a' Kato-
ná-

nákat, hogy semmit se építsenek a' hallott hiren, mert az tsupa költemény.

A' *Bétsi*, és *Berlini* Udvarok, minekutánna fel-fedezték volna Európa' szemel előtt külön külön azon okokat, a' melyekre nézve fogtak fegyvert *Frantzia Ország* ellen: most újra adtak ki egy következő tzimű Irást: *Manifest contre la Revolution Francoise*. (A' *Frantzia* Változás ellen való Ki-nyilatkoztatás). Elő vagyon ebben adva, a' már négy esztendőktől fogva tartó *Frantzia* Revolutziónak kezdete, 's folyamata, minden rettenetes következésével együtt, következésképpen: minémű indító okaik, 's tziellyaik legyenek, ő Tsászári; és Királyi Felségeknek, a' *Frantzia Ország* ellen való hadakozásban. — Ha ezen Manifestumot meg-olvasándják a' *Jakobinusok*: által fogják belőle látni vádjok' hamisságát, melly szerént azzal rágalmazták ismeretsetlen Királyokat, hogy annak nevében esküdött öszve a' *Bétsi*, és *Berlini* Udvar, *Frantzia Ország* ellen; és hogy azért vétkezik most újra az *Austriai Ház*, hogy *XVI. Lajosért* bosszút állhasson.

Nevekedik Frantzia Ország' Ellenséginek száma.

Ezen hónapnak 3-dikán egy Követséget küldött a' *Frantzia Király* a' Nemzet-Gyűléséhez, melly által azt izente nékie, hogy a' Német Fejedelmeknek neutralitás-sokhoz (részre nem-hajlásokhoz) nem lehet többé bizni: a' *Kolóniai*, és *Treviri* Választó Hertzegek, úgy nem különben a' *Vürtembergi* Hertzeg, 's a' *Bádeni* Márkgráf, ellenséges indulatjokat kezdték mutatni *Frantzia Ország* ellen.

Len-

Lengyel Ország'

új Polgári - Alkotványa (Konstitutziója), nem soká állhata fel, a' mint tudjuk. — 1791-dik Esztendőben, Májusnak 3-dik napján ment vala t. i. tökéletességre az építése; 's ímé ezen folyó 1792-dik Esztendőnek Július hónapjában le-rontá azt *II. Katalinnak* hatalmas keze; 's annak romlásán, újra az előbbeni Konstitutziót építteti-fel, tulajdon magok a' *Lengyelek* által. — Ezen vissza-építő *Lengyelek*' öszve - szövetkezésének, vagy Gyűlésének Marsallja, következő Hit-formával tartozik meg-esküdni:

„Én N. N. Esküszöm a' Sz. Háromság eggy Istenre, hogy én minden erőmmel rajta leszek, azon boldogtalan Konstitutziónak semmivé-tételén, melly 1791-dik Esztendőben, Májusnak 3-dik napján állíttatott-fel, 's igyekezem azt, az én meg-találtatott nemes Polgár-társaimnak emlékezetekből egészen ki-törteni; 's annak helyébe, a' régi Konstitutziót, és a' mi nagy 's bölts Eleinknek rendelkezéseiket, a' minden Oroszok' Fels. Császárnéjának óltalma alatt úgy állítani fel, hogy az, örök időkre fenn-maradhasson; esküszöm, hogy én az örökség szerént való Uralkodás-formáját meg nem engedem; a' Királynak több hatalmat nem adok, mint volt minden előbbeni Királyoknak Lengyel Országban; esküszöm, hogy én azon Konstitutziónak Barátival, melly Májusnak 3-dikán állíttatott-fel, tellyességgel nem fogok társalkodni, 's barátkozni; esküszöm, hogy én a' Sz. Római Katholika Uralkodó Vallást fenn-tartom, gyámolítom

és általmazom; esküszöm, hogy én, mint a' Közöséges - Öszve - szövetkezésnek Mar-sallja, minden kötelességeimet híven fogom tellyesíteni; 's a' reám bizott hatalmat, egyedül a' szabadságnak fenn-tartására, 's a' Haza' meg-szabadítására fordítani, melly már oly közel volt a' végső veszedelemhez. Isten engem' úgy segéllyen. "

Hasonló ezen Hit formához az is, mellyel meg kell esküdni az Öszve-szövetkezés' Tanátsosainak, Titoknokjainak, és a' Kato-maság' Kormányozóinak.

Mivel az új Lengyel Gyűléseknek Orá-kulumok, nem a' Varsói Kabinét már többé; hanem a' Pétersburgi: innen vagy on, hogy azok is szintén úgy ítélnék már Lengyel Or-fszág' új Konstitutiójáról, mint az Orosz Minisztérium. A' Lithvániai Nagy-Hertzezség Közöséges Gyűlésének Jegyző - Könyvében nézzük csak, és tsudállyuk, minémű szinek-ke-l festetik-le az említett Konstitutió:

„Amaz el-felejtethetlen 1791-dik Esz-tendő' Májusának 3 dikán készült Konstitu-tzió, temetője vala a' szabadságnak; szüle-ménnye, a' mai meg-romlott böltselkedő Világnak, melly, tsupán a' Népek' változá-saiban találja gyönyörűségét; a' mellyben a' régi Istennek szent tisztelete ki-tsúfoltatik, 's neveltetik; az Úrnak Oltárai meg-fertez-tetnek, 's gyaláztatnak; a' mellyben sokan semmi rendet nem akarnak tartani — nem akarják azon bölts Igazgatás-formáit meg-szenvedni, mellyek már több századtól fogva állanak-fel; hanem az új módi bolond böltselkedés, és gyalázatos hihetetlenség sze-rént,

rént, minden Rendeket, Országokat, és Igazgatásokat bolondokká igyekeznek tenni. — A' Lengyel Közöns. Társaságnak, ollyatén szabad Közöns. Társaságnak kell maradni, a' mint hagyták azt reánk a' mi Atyáink; és átkozott légyen, a' ki mást kíván. “

Minekutánna el-állott volna a' Lengyel Király az új Konstitutziótól, 's ennél fogva fegyver-nyúgvás lett Júliusnak 26-dikán a' két hadakozó Fél között; Orosz Májor *Kochovszky*, *Varsóba* küldetett a' Lengyel Sereg' Kormányozójától, következő feltételekkel: 1.) A' Király, és a' Sereg, tartoznak magokat az újj Öszve-szövetkezéssel (melly lett t. i. a' régi Konstitutziónak felállítására) egyesíteni, 's ahoz való hívségeket esküvéssel fogadni. 2.) Mihelyt túl lesz a' *Veichsel* vizén a' Lengyel Sereg: legottan fel kell azt osztani kis részekre, és pedig olly móddal, hogy ne lehessenek nagyon közel az ő Barátjaikhoz (a' kik t. i. az új Konstitutzióhoz szólnak). 3.) Orosz őrizettel kell meg-rakni mind azon Városokat, mellyekben most Lengyel őrizetek vagynak, 's ezeket el kell osztani Regementek közzé. 4.) Egy Kommissziót kell felállítani, melly, az Oroszok' tartására megkivántató minden szükséges dolgokat beszeressen, 's ki-szolgáltasson. 5.) Mindenütt tsendesség légyen; különösen *Varsóban*, a' hová nagy számú Orosz Katonaság fog szállíttatni. 6.) Az Öszve-szövetkezéssel, következőképpen a' régi Konstitutzióval haladék nélkül el kell kezdeni a' maga valóságos folyamatját.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
24-dik napján.

A' múltt Hétfőn (Auguszt. 20-dikán), a'
Szépkúti mulató Kastélyba mentek - ki ő
Tsász. Kir. Felségek, 's ott fognak tartóz-
kodni egy ideig; hanem Audientzia - adás
végett, csak ugyan bé - jő a' Városba minden
héten kétszer a' Fels. Tsászárr, úgy mint Ked-
den, és Pénteken.

Kedden estve, ismét meg vólt szépen
világosítva *Szépkút* mellett *Hetzing*. Ennek
szemlélésére, sokan mentek - ki Béts Váro-
sából. Magok ő Ts. Kir. Felségek, 's a'
Fő Hertzegek, és Her. Asszonyok is meg-
járták hinton a' meg - világosított Hely-
séget.

T

Emk.

Említettük már mászszor, hogy a' mi nemes gondolkozású Fejedelmünk inkább akarta, a' maga Tsászári Méltóságát a' köz haszonnak jeles elő-mozdítása, mint saját Nagyságának külsőképpenváló mutogatása által meg-dícsőíttetni ezen fő Városban. — Böltsen rendelte t. i., hogy az idevaló-Polgárság, és a' Nagy-Kereskedők Társasága, ne emeltessenek akkorra győzedelmi kapukat, a' midőn Tsászári fővel jövőnd vissza *Frankfurtból* ő Felsége; hanem az azokra szántt summa fordítassék a' Sz. István-Temploma' mellyékének tágosítására, 's szépítésére. — Úgy is lett. Négy szegű kövekkel szépen ki-rakott útta vagyon már most ott, a' hol ez előtt kevés hetekkel néhány otromba füstös épületek takarták el a' Sz. István' Templomának méltóságos tekintetét; 's akadályoztatták mind a' gyalogmenőket, mind a' kocsikat, és szekereket. — Akarván a' Bétsi Magisztrátus, és Polgárság, *II. Ferentz* Tsászár és Király ebbéli felséges gondolkozásának emlékezetét még a' késő maradéknál is hathatósan fenn-marasztani, rézre mettzette az újjonnan nyílt térségnek, és a' Sz. István-Temploma' elő-részének ábrázatját, következő alól irással: *A' mostanság koronáztatott Tsászár II. Ferentz' emlékezetének, a' ki, ezen helynek tágosítása, és szépítése által eleibe tette a' győzedelmi kapuknak, a' maga Polgárinak alkalmokat (kommoditássokat), és a' maga fő Városának ékességét; szentelték Béts Városának Polgár-Mesteri, Tanátsosi, 's Polgári 1792-dik Esztendőben.*

Gróf Károlyi József ö Nsága, Titoknoki méltóságra emeltetett ö Felsége által, a' Magyar Kántzelláriánál; de fizetés nélkül fog dolgozni.

Magyar Ország.

Istenben bődögültt idősbb Gróf Ráday Gedeon ö Nsága' el temetetésének gyászos pompája, ezen hónapnak 12 dikén tartatott *Pétzelen*, különkülönbféle rendű sokaságnak jelenlétében. Losontzi Predikátor T. Kármán József Ur tartott elsőben egy szép halotti tanítást, mellyben hathatósan előadta a' tudományoknak hasznos vőltokat; a' másik prédikálló Személyly vőlt, a' helybéli L. Pásztor, ki is azt mutogatta Beszédében, hogy egyedül az Evangyéliomi tudományban vagy on a' valóságos bődogság; ahöz képest minden más tudományok *hijában valók* — Minémü atyai kegyességgel viseltetett légyen a' bődögültt Méltóság, maga Alattvalóihoz: bizonyították ezt, ezeknek könyhűllatásaik.

Ungvárról, Augusztusnak első napján.

„ Még néhai bődög emlékezetű Felséges *Mária Therésia* Királyné Asszonyunk méltóztatott vőlt a' *Munkátsi* Püspökségnek díszes fenn-tartására, ugyan ezen Püspökségnek által adni a' hajdani el-törőltetett TT. Jesvitáknak Ungváron lévő Kollegyiumát, Templomostól, és ehez tartozandó *Kontzháza* nevezetű helységgel egygyütt; úgy nem különben ugyan tsak Ungváron lévő Várral, 's ez, és az említett Kollégyium, most pe-

dig már Püspöki Residencia között lévő egy sor házokkal ; de a' Fels. Anyánknak az alatt történt halála miatt az egyedül Fels. *Második József* Tsászárral által erősíttethetett-meg. Minthogy pedig Fels. *Második József* Tsászárnak minden adományi, 's meg-erősítési (Donationes, et Confirmationes) hogy állandók lennének, Fels. Fejedelmiaktól az 1791-dik éltend. 32-dik Tzikkelyben foglaltatott törvény szerént új helyben-hagyást kívántak: ezen fellyebb jegyzett Jóságoknak lett által adományok el-felejtethetlen emlékezetben lévő *Második Leopold* Királyunk által újjolag meg erősíttetett. Melly szerént is ezen említett *Munkátsi* Püspökségnek mostani N. Mél. Püspöke *Bátsinszki András* ő Excell. ja, mint ezen Jóságnak leg-első meg-szerzője, mai nap, az az Kis Asszony-havának első napján, ahhoz kívántató móddal, Tek. *Csicseri Orosz Gáspár* Consiliarius 's egyszersmind Ns Ungvár-Vármegyének érdemes (emeritus) Vice Ispánnya, és *Pál András* Egri Káptalanbéli Kánonok Urak által újjolag ezen jelentett Jóságoknak bírásába be-iktattatott (statuáltatott), számosan egybe sereglett Nagy-nemű Uraságoknak jelenlétekben.

Palotáról, Auguszt. 9-dikén.

„Egy keseredett édes Atya tisztí Társom arról tudósíta szomorúan a' napokban, hogy jó reménységű Fia a' *Balatonba* holt. Ide írom levelét, hogy tanúságot vehessenek más Ifjak belőle:

Az

Az el-múltt héten, úgymint Júliusnak 20-dikán hozzám jöven a' *D. . . .* Tísz. L. Úr, Feleségével, és Sógorával a' *M. Mesterrel*, ki-mentünk estve felé feredni a' Balatonra; ugyan azon helyre, a' hol T. Nagy jó Urammal, egynehány napokkal ez előtt feredtünk. Társam, 's három gyermekeim velem együtt feredtek. A' Fiam, a' *M. . .* Mesterrel, tőlünk egy kevéssé tovább menvén, kezdett egyszerre egy mélységre szállani, a' mellyet hamar észre nem vettünk. A' szegény Fiam úgy meg-ijjedett, hogy segítségért nem kiálthatott. Én ezt frissen észre vettem ugyan, de azt gondoltam, hogy csak jádzik a' vízben, mert majd alá mégyen, majd fel-adja magát; pedig akkoron már oda vólt. Tovább fél óránál néztük, mint hánnya alá 's fel a' víz; de senki nem mert segítségére menni. A' Kotsisomat, lóval küldöttem-bé több izben, de a' lovakat semmi módon arra a' helyre nem vezethettük; egyszer csak le szállott a' fenékre, úgy hogy többé nem láthattuk. Jajgatásunkat hallván az Emberek a' szőlő-hegyen, jött ugyan egy jó úszó; de már késő vólt a' segítség. Ez, azonnal ki hozta a' szárazra Fiamat, de vérjövén a' szájából, gondoltam, hogy az epe benne azonnal meg-szakadt; és így héjába esett mind azon próba, vagy azon eszközökkel való élés, mellyek az életre szokták vissza hozni a' vízbe-fúlladtakat. A' szegény Fiam éppen akkor készült *M. . re* prédikállani, és azon órában elmondotta prédikátióját előttem, sőt T. *D. . .* Prédikátor Úrral tartott azon órában
szép

szép diskursust a' Keresztyén Vallás' igazságáról, 's a' Kristus' Istenségéről. Ezen gondolatok között ment a' Balatonba, tés-tére nézve szerentsétlenül; de lelkére nézve hiszem bódogul az örök életre. "

Imhol azon *Czettini* Levélnek egész foglalatja, mellyről előbbeni *Hirmondókban* tevének egy két szóval emlékezetet:

„A' millyen készeknek mutatták eleinten magokat a' Török Bízatosok, Határ-széleinknek, a' *Szisztóvi* Kötés szerént lejendő el-intézésére: szintén olyan akaratosokká, 's akadémikodókká lettek annakutánna. Mentől több gyűléseket, 's tanátskozásokat tartottunk (t. i. a' Tsász. 's Kir. Bízatosok) velek; mentől gyakrabban méregettük - ki egygyütt a' határ-lineát: annál több nehézségekkel állottak-elő; úgy hogy mind ez ideig (Auguszt. 10-dik napjáig) se engedtek volna ők által, szép szerént minékünk tsak egy talpallatnyi földet is: haamha más-képpen láttunk volna a' dologhoz. Parantsolatunk érkezett t. i., hogy ne hajtsunk mi többé kontyos rokoninkra: egygyeznek, vagy nem egygyeznek velünk? hanem a' mint a' *Szisztóvi* Kötés' értelmével meg-eggyezőnek találjuk, vonjuk - ki a' határ-lineát, építtünk arra nagyobb, és kissebb őrző-házakat *), 's azokat rakjuk - meg ele-

*) A könnyebb szerrel készült, kissébb, és egymáshoz közelebb lévő őrző-házak,
Tsár-

elegendő fegyveres Néppel. — Kapitány *Boxich* Urra volt bizva, az említett őrző-házak' helyeinek el-rendelése, 's azoknak fel-állíttatása, ki is el-készíttetvén azokat előre a' mi Tartományunkban, éjtszaka a' ki-jelelt helyekre vitette darabokban, 's frissen fel-állíttatta; úgy hogy három éjjel 15 erős őrző-házak lettek készen, a' *Klina* folyó vizétől fogva, *Korannáig*, melly két vizek ötöd-fél óránnyira esnek egymástól.

Kladushoz, és *Sturlichhoz* nem esnek távolabb az őrző-házak, 5—6 száz ölnyi messzeségnél; még is a' Törökök, semmit se tudtak az építésből, egész virradtig. — *Kladusból*, az erdőre indulván jókor reggel nehá Törökök, szemekbe ötlük egy új őrző-ház, 's hát csak hűtédeznek belé; még inkább el-tátották pedig a' szájokat, midőn széllyel nézvé, látták a' több őrző-házokat is. Almélkodásokban, magokhoz szólították Embereinket, 's tudakozták tőlök, ha ott fogna é valósággal lenni már ezentúl a' határ-szél, a' hol állanak most az őrző-házak? 's tud é abból valamit az ő részek-ről

Tsárdákoknak neveztetnek. Nem csak hadakozás', hanem békeesség' idején is fel-állanak a' Török széleken, részünkről az őrző-házak, 's rakva vagynak katonákkal, azért, hogy ennél fogva meg-akadályoztassék a' Török Országi portékáknak harminztad nélkül való bé-lopások, és a' Törököknek zsvánkodások.

ről lévő első Bíztoş, kit ők olly régtől fogva tartanak már ingyen. Midőn értenék, hogy *egy szó annyi, mint száz*, változhatatlanul úgy marad a' határ, a' mint szemlélik, hogy el vagyon intézve; nosza lóra kapnak vagy két százan, 's a' Basájokhoz mennek fótostól; annakutánna pedig az említett első Bíztoşhoz, ki most *Sturlichnál* táborozik, 's jelentik nékiek a' dolgot: de csak azt vették feleletül mind egyiktől, mind a' másiktól, hogy tsendesen várják-el, a' mi válaszfog jöni *Konstantzinápolyból*. — A' *Sturlikhiak*, nem sokat tsudálkoztak épületeinken, melyek olly hopp hírével termettek az ő orrok eleibe; hanem inkább csak azon reménykedtek: hadd ők magok vehessék még halznát az idén, általunk el-foglalt termő földjeiknek. — Mi tartottunk tőle, hogy talán majd garabontzáskodni is fognak tselkedetünkért a' Török Bíztoşok; de látjuk, hogy éppen ez a' jó módja, az ő velek való határ-tsinálásnak: mert már most ők járnak mi utánunk, 's kérnek bennünket, hogy hánnyunk határ-dombokat; mellyhez hozzá is fogunk leg-ottan, mihelyest megszünik az essőzés, melly itten, ezen hónapnak első napjától fogva mindég tart, még pedig a' hegyeken hóval egyvelgest. — E' fzerént, reménységünk vagyon, hogy minden órán előbb mozdúlunk innen táborunkkal, *Passinaluka*, és *Drexnik* (*Drezsnik*) felé. “

A' Ke-

A' *Kotyimi* Rájából (Vármegyéből), következendő foglalatú betses Levél íttasított hozzánk, ezen hónapnak 10-dik napján:

„A' melly *Törökök*, szélünkön, a' *Pruth* folyó vize partján, *Kubán* nevű helyben tartózkodtak vala egy időtől fogva azon okból, hogy által vennék tőlünk *Kotyin* Várát, 's ennek Megyáját; meg-únták végre a' sikertelen várakozást, és e' folyó hónapnak 6-dikán vissza húzták magokat nagy szomorúan *Fokján* felé. Míg *Kubánban* feküvének, el nem kerülheté a' Basa, hogy *Hámáni* póltzra ne emellyen egy Tisztet zabolátlan *Spahijai* (lovassai) közzül. A' dolog így történt: Tsalmás Szomszéd Uraimék által szoktak vala ide járogatni a' Rájába, holmi eleségnek bé-szerzése végett; de a' vaj, tojás, és jühok vásárlása mellett sok tsuprot törtek szokások szerént, úgy hogy panaszolni kéntelenítettett ellenek a' Föld-népe, Generális *Kantó* Úrnál, ki is, a' *Törökök'* további rendeletlenségeiknek el-távoztatására, két Hadnagy - allyat rendelt ki a' szélekre. Nagyon görbe szemmel nézték ezt, az *excessivus Fráterek*; 's a' lett belőle, hogy egy Aga ösze beszéll néhány maga-formákkal, hogy egy estve rontsának reájok alattomban őrállóinkra, 's nyakazzák le őket mind egy lábíg. Ezen álnok ízándékot olly titkon forralták magok között az öszve esküdtek, hogy tsupán az napon mehetett az, a' Basa' fülibe, a' mellynek estvéjén kelle vala már annak végre-hajtatni.

Mind-

Mindjárt utánna látott a' Basa a' dolagnat, 's rövid vizsgálás után kiis sült annak való-sága, és hogy az említett Aga lett légyen az indítója mindennek. Fogák tehát a' Basa' parancsolatjából ő. Agaságát, 's egész ruhástól, és fegyverestől együtt a' mint volt, fel-függeszték nyakánál fogva a' falu közepén. "

Minémű buzgósággal hartzoltak Hazájokért a' *Lengyelek*: annyi bizonyosságai vagynak eunek, a' hány viadaljaik voltak nékiek az *Oroszokkal*. Mert példának meg-mutatták mind azokban, hogy kélzek, életeket hasznosan fel-áldozni édes Hazájoknak. Illy Lélektől vezéreltetett *Podolsky Kaminietz* Várának Kormányozó Generálissa is. Éppen nálla ebédelt vala ezen Úrnál Juliusnak 29-dikén, Tsászar-Huszár Regementibéli Had-nagy *Bay* Ur, midőn egy Orosz Generális, a' ki hat ezer Embert vezérlett, fel kívánta Trombitás által a' Várat. Ennek, a' Lengyel Kommandans azt válaszolta: hogy mivel nékie semmi parancsolatja nintsen Királyságtól, a' Várnak által-engedése eránt; tehát fogja is azt óltalmazni utólsó tsepp véréig. — *Kotyintól* tsupán két óránnyira lévén *Podolsky-Kaminietz*, mindég vártuk az ostrom-ágyúk' meg-dördülését; de e' helyett, nagy álmélkodásunkra, az a' bizonyos hír lövellett Augusztusnak első napján füleinkbe, hogy három hónapig tartó fegyver-nyűgvást kötöttek a' hadakozó Felek egymással. Az említett naptól fogva, való-sággal meg is szüntek minden ellenségeske-de.

dések, mint ezt, az ide *Kotyinba*, hébe-
korba által-jövő *Mufzka* Tilztek bizo-
nyítják.

* * * *
* * * * *

Az a' közönséges Lélek *), (*Spiritus publicus*), melly uralkodik *Nagy-Britanniá-ban*, nem tsak arra bírja ezen szerentsés Sziget' Lakosait, hogy kélzek legyenek, Hazájoknak áldozni bőv vagyonaikból, mellyel meg áldotta őket, szorgalmaskodások után az Eg; hanem még az idegen Polgár-Társaságok' sorsát is érezteti velek, 's annak könnyebbítésére is hathatósan buzdtíja őket. — Sok jeles példáját adták ennek a' *Britannusok*, eleitől fogva. Adták közelébb, a' szegény *Lengyelekre* nézve is. Látták t. i. ezeknek nagy szorongattatásokat, melly szerént, vagy eggy-átallyában el kellene esni nékiek az új Konstitutziojoktól, mely-

*) Ez a' ki-fejezés, nem egészen esmeretes még mindenütt a' mi Nemzetünknel, 's ugyan azért talán nem is jól hangzik némelley fülekben! De annál esmeretesebb, és kedvesebb hangú ki-fejezés lesz ez, mentől inkább fog terjedni a' két Magyar Hazában is, az a' nemes, és Haza-bóldogító tulajdonság, melly szerént, nem tsak magának kíván étni az Ember; hanem a' Köz-jóért is. Ez a' meg-betsüthetetlen tulajdonság értetik tudni-illik a' Közönséges-Lélek nevezet alatt.

mellyet maga a' Király, és a' Nemzet úgy alkotották szép tsendessen, mint az Ország' jövődöbéli boldogságának ingadozatlan talp-kövét; vagy ha ezt nem akarnák, és senki nem segíthetne rajtok: egészen meg fognának emészteni, egy nagy Hatalmas-ságnak ellene-állhatatlan ereje által. Ezen látás, könyörületességre hajtotta őket; azért is Júliusnak 31-dikén következő Hírdetvény tétetett az Újságok által közönsé-
gessé *London* Városában: „Augustusnak második napján nagy Gyűlés fog tartatni, *London-Taverne* nevezetű közönséges épületben, a' Parlamentom' Alsó-Kamarája' Tagjának *Smith* Úrnak előlülése alatt. — Tzéllya lessz ezen Gyűlésnek, a' maga Konstitutiójáért hadakozó *Lengyel* Nemzetnek fel-segállése. — Nagy számmal sereglettek ölfve, a' ki-hirdetett napra, és helyre, minden rendű vagyonos Személlyek; Papok; Kalmárok; Bankirok's a' t., kik mindnyájan szép summák' adására kötelezték magokat, saját kéz irások által; úgy hogy kevés idő alatt sok ezer font Sterlingre rá ment az alamisna. — A' Fő Polgármester (*Lord Mayor*), és a' két Fő Törvény-Birák (*Sheriffs*) száz száz aranyat ajánlottak. — Egy híres Fazekas Mesterember — *Vedgrood* nevezetű — Levelet irt a' Gyűléshez, mellyben jelentette, hogy ő, sok foglalatosságai miatt személlyessen meg nem jelenhetett; hanem ímé küld magáért száz font Sterlinget, három Fiaért pedig mindenikért ötvent-öt-

ötvent *). — Nem tsak Londonban, hanem Manchester, Birmingham, Sheffield, Bristol, Bath, Liverpool, Edinbury, Glasgow, 's más Városokban is tartattak illyetén Gyűlések. — Már ugyan késő a' segedelem; minekutánna a' segíteni való erő egyszerre meg-szünt végképpen munkálódni: de tsak ugyan a' Nagy-Britannusok' ezen ditső tselekedetének, örökre fenn-marad az a' hafzna, hogy abban, minden más Nemzetek, egy szép követésre-való példát találhatnak.

Második Jósef Tsászárr'

emlékezetét újjítja-meg nállunk, a' Svéd Országgi Igazgató Hertzegnek rendelése, melly szerént mindenütt meg-hirdettetett a' Svéd Tartományokban, hogy valaki ezentúl könyörgő Levelet adánd-bé a' Királynak, térdet ne hajtson; mivelhogy ezen tífztelet egye-

*) A' font Sterling, nem vertt pénz Nagy-Britanniában (valamint a' kurta tallér Magyar Országban); hanem tsak a' képződésben vagyon. Mintegy kilentz forintból álló summa értetik alatta. — A' font Sterlingnél, egy húszad résszel több a' Nagy-Britanniai Arany-pénz, melly, azért neveztetik Gvineenek, mert az efféle arany-pénzek, olly arany masszából verettek leg-elsőben, melly, Afrikának Gvinea nevezetű Tartományyából hozatott.

egyedül Istent illet.

— — — — —

A' Lingenfeldi Levél' folytatása.

Auguszt. 4-dikén, reggeli 8 óra előtt nagy láрма esik, hogy jő az Ellenség. Mindjárt hallatott mindenfelé az únszólas' szava: *Talpra Legények!* Nem is tölt belé fél óra, hogy már fegyverben állott az egész Sereg, 's nagy bátortággal várta az Ellenség' érkezését. Örült H. *Hohenlohe*, ezen vitézi nemes kélzségnek. Azonban hamis volt a' láрма, es hihető, hogy csak próba-lárma lehetett. — Auguszt. 5-dikén, a' még hátra lévő prédát hozták el Huszárjaink *Riltzheim*ből, melyet el-adván nagy óltsón, *magnum áldomás biberunt*. Csak azt sajnálták, hogy élzre nem vehették: mi lappangott volt egy tsürben a' széna között. Oda bújt t. i. egy Fr. Oberlilieut. 60 ezer R. forintal, 's éjizaka szelelt-meg olstán. — Auguszt. 6-dikán felkerekedtünk a' *Lingenfeldi* Táborból, melly napkelet felé két mérttföldnyire esett *Landau*-hoz, 's jöttünk *Ober-Essingen*be. (Ez, napnyúgot felé, egy mérttföldnyire (nem fél-óránnyira, mint a' 248 dik lapon olvastatik) vagyon *Landau*hoz). Ide érkezett hozzánk a' H. *Corde*'-vezérlése alatt lévő ki-költözött Frantziák' Serege. Egy forma ruhában jár ez, a' velünk ellenkező Frantziákkal; hogy tehát meg lehessen ezektől különböztetni: zöld tölgyfa ágat visel a' kalapja és kaskétja mel-

mellett. — Auguſt. 7-dikén, Viſgálódóink 4 Fr. Katonákat fogtak - el *Nusdorf* nevű helyſégben, a' hol ezek fegyver nélkül dolgoztanak. Mivel a' hadi törvények ſzerént nem lehetett őket úgy nézni, mint hadi foglyokat; tehát viſſza küldötte azokat Hg. *Hohenlohe*, egy Trombitás által. De a' mint meg-fűttá volna ez a' trombitáját, hűſſzor löttek reá a' Fr. Nemzeti - Gárdisták; mellyre nézve, kéntelenítettett a' Trombitás viſſza térni, 's a' vele vólt Fr. Katonák el-ſzaladtak tőle. Ezen embertelen tſelekedetet, egy kemény hangú Levél által adta tudtára H. *Hohenlohe* a' *Landau* Kommendánsnak. A' Katonai nevezetre méltatlan Zſiványoknak nevezte Levelében a' Nemzeti Gárdistákat; 's olly fenyegetés alatt kívánt elégtételt, hogy ha meg nem fogja büntetni a' Kommendáns a' maga Nemzeti - tsordáját: tehát ő Hsége, hatalmat ad Vitézsinek, hogy valamenyui Nemz. Gárdistákat kezekre keríthetnek ezen-túl: mind apríttſák - le. Meg-írta néki végezetre, hogy haſzontalan válaſzolna az ő Hsége' Levelére; mert azt ſak hitesse - el magával, hogy a' mint el - küldi: úgy fogja viſſza kapni a' válaſzát. — Auguſt. 8 dikan, *Neuſtadt* alá ſzállottunk, már 2 mértföldnyire *Landautól*. Innen, *Brüsgauba* küldötte Vezérünk, a' H. *Conde*' Seregét, Hertzeg *Eſzterházyhoz*. — Auguſt. 12 dikén, iſmét két kis mértfölddel jöttünk meſſzebb *Landau* tól. Ezen hónapnak vége felé fogunk egy-gyeſülni a' H. *Braunſchweig*' Seregével.

Egy

Egy *Konstantinápolyi* Levélből azt olvassuk, hogy ama híres *Kotzi Basa*, a' ki Ts. Kir. Obester fővel lett vala Törökké, *Konstantinápoly*nak *Galata* nevű külső Városában meg ölettegett a' maga Keresztyén szolgai által. Eggy Török szolgája is volt néki, de ezt meg ölték előbb a' gyilkosok az Ura szeme láttára, 's úgy mentek osztán magára a' Basára. Ketteje a' gyilkosoknak, kézbe került volt már Jul. 25-dikén: de a' harmadik, a' ki született *Frantzia*, el szelelt *Smirna* felé, a' lopott pénznek nagyobb részével.

Csongrád Vármegyéből. — „Hála Istennek, itt is oltsó a' búza, a' szalonna; az aratás is bőv, tsak hogy arra az egyre nekünk is panaszunk van, hogy a' ruha, kiváltképpen a' lábbeli felette drága. Mert el járja a' szegény ember a' mesterembereket, alig tud kapni tsizmát, vagy botoskort, ha kap is, az mód nélkül drága; úgy hogy egy pár botoskorért kénytelen 17, és 20 garast is adni.

A' Magyar Hírmondó most folyó II. Szakaszának 147-dik és 148-dik oldalán esett hibákat, következő módon méltóztassanak az Érdemes Olvasók meg jobbitani:

Landau, Schwetzingenhez nem két mértföld, hanem hat. Schwetzingen, Mannheimhoz jó két mértföld, nem más fél óra. A' Mannheimi hidra került tsapat reggelre táborba szállott, túl a' Rajnan 5 (nem 1) kis mértföldnyire. Lingenfeld 2 (nem 1) mértföldnyire fekszik Landauhoz. Ober-Essingen is egy kis mértföldnyire esik Landauhoz, 's nem fél órányira.

(Eggy *Árkus* Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hirmondónak*, Augustus' 24-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

A' melly *Göttingai Levélnek* egy részét béiktatánk *Hirmondónk'* O. *Ark.* közöllyük most belölte a' még el-maradott részt is, melly így következik:

„A' mi vólt hajdan *Athéné* az elmés Görögöknél, a' ma *Göttinga* a' találmányos Németeknél. Mert ámbár azt egygyátallyában nem erőssíthetem, hogy a' tiszta böltsességnek, és a' dolgok' velejére ki-ható okoskodásnak termékeny magvai, egyedül idogyűjtettenek vólna öszve; annyit mindazonáltal másoknak minden meg-sértések, és kissebbbítések nélkül állíthatok, hogy *Apolló* és *Minerva*, minden más Német Országi tanuló Társaságok felett eztet választotta, a' maga kívánatos lak-helyéül. Nem is tsalatott-meg választásában, mivel itt a' Tudományoknak tsak nem minden ki-gondolható nemei gyönyörűen virágoznak. — Nagy tökéletességre lépett itt a' Törvénytudomány, mellyben, hogy másokat kész akarva el-halgassak, halhatatlan nevet szerzetek magoknak *Pütter*, és *Böhmer*. — A' tökéletesség' hasonló magas poltzára hágott a' História. Ki nem hallotta hírét a' nagy *Gatterérnek*? a' ki a' mellett, hogy

a' Világnak nevezetesebb részeiben történtt minden dolgokat elmésen meg-rostálva, és jó rendbe szedve ki-adott, nem tsak a' *Diplomatikát, Heraldikát, Genealogiát, és Numismatikát* öntötte, a' Tudákosoknak szoros mesterségek szerént, egymásból folyó tudományba; hanem e' mellett, a' Föld' le-írásának tudománnyában is egészen új *Epochát* formált. — Hát *Spittlerről*, mit mondjak? Igazabbat nem mondhatok, mint ha azt állítom, hogy őtet a' Természet mondva, és valóságos remekül készítette Historikusnak. Valójában bajosan is lehetne ennél jobb érzésű, és kellemetesebb választású Tanítót találni, a' ki a' Történeteknek különbségeihez képest most szánakozó könyhúllatásra, majd vidám mosolygásra indítja fel érzékeny szívű halgatóit. A' mióta őtet halgatom, azolta vagyok tökéletesen meggyőződve arról, hogy a' História az életnek valóságos tanító Allzonya. Esmeretesebbek a' Theológiának különb-különb nemeiben: *Plank, Tychsen, és Eichhorn*; a' Spekulatív Philosophiában, és nevezetesen a' Morálban: *Féder*, a' kinek ábrázatján lévő legkissebb vonásai is, a' leg-tisztább, és józanabb Morált árúlják; a' Mathésisben *Kaefzner*; a' kötött, és kötetlen Görög, és Deák ékesen szólásban *Heyne*; a' Politikában, és Statifikában *Schlötzer*; az Oekonomiában, Kamarához tartozó Tudományokban, és Technologiában *Beckmann*; a' Physikában *Lichtemberg*; az Anatomiában *Wrisberg*; a' Chymiában *Gmelin*; a' Physiologiában, és természeti Históriaiban *Blumenbach*; a' Chy-

rür-

rurgiában *Richter*; a' szorosabb értelemben vett Orvosi Tudományban *Stromeyer*, mint sem ezekről csak egy szót is többet ide ragasztanom szükséges volna."

Ezen tárgyról szól, az itt következő Levél is:

„Azt kérdik az Urak, kik most a' hiresebb Professzorok Göttingában? *Plank*, a' Theológiában; *Pütter*, *Böhmer*, *Meister*, a' Juridikában; *Richter*, *Blumenbach*, *Gmelin*, *Wrisberg*, *Stromeyer* az Orvosi rendben; *Kaestner*, *Gatterer*, *Feder*, *Heyne*, *Schlötzer*, *Meiners*, *Spittler*, *Eichorn* 's a' t. a' Philozophikában — ezek, kétség kívül, legmestreszebbre terjesztették már hireket, és neveket. — De mikor a' volna a' kérdés: kiket szeretnék leg-inkább hallgatni? akkor egy kevéssel máskép' kellene őket rendelni. En, csak azokról szóllok egy két szót, a' kiket hallok. *Heynenál*, *Litteratura Graecakát* tanulok. Nem egy könnyen lehetne valakit találni, a' ki ebben jártosabb volna nállánál; sem a' ki a' Régiség' betses maradványival jobban meg tudná esmértenni Hallgatóit. Olvasása nem igen gyönyörködtető, de nem is unalmas. A' dolgoknak különbözősége, 's újsága, lehetetlen hogy kedvet ne adjanak a' hallgatásra annak, a' kinek efféléhez érzése vagyon. Tsudálkozásra méltó benne a' szépről való kényes ítélete, melly leg-inkább ki-tetszik a' Poéták' magyarázásában. — *Eichorn*, (kitől a' XII. Profétákat hallom) szintén olly alkalmas a' Zsidó Régiség' fejtésére, mint *Heyne* a' Göögre. Nem csak érti, hanem érzi is, a'

mit magyaráz. Elő-adásában sints semmi hiba, egy kevés *monotonian* kívül, melyet könnyen ki-pótol annak belső szépsége, a' mit mond. — Leg-kedvesebb elő adása van *Spittlernek*, 's ugyan azért leg-örömes-tebb is hallgatják őtet az itt tanulók. De tudva vagyon munkáiból, hogy elő-adásának belső érdemére nézve is, 'a' leg-jobb Történet-írók között vagyon néki helye. En az *Universalis Históriát* hallom tőle, 's mennél tovább járom, annál inkább nem győzöm tsudálni, hogy a' Históriát, Filozofiát, és Politikát olly helyesen tudja egymással elegyíteni, 's gondolatit olly szépen elő-adni. — *Bürger* is Professzorom az Aesthetikában. Igen ért a' dologhoz. Ha valamely versnek deklamálására kél a' dolog, ott már egészen Poéta. — Ama' híres *Schlötzert* is járom. — A' mi az Universitást átallyában illeti, mindenek' ítélete szerént, Királynéja lessz ez, minden Német Országinak mind addig, még a' most élő nagy Tudósok lessznek ékességei. A' Tanulók itt is, valamint minden protestáns Universitasban, különös betsületben tartatnak. Felölök azt is állítják, hogy magok' viselete leg-közelebb járúl ahoz, a' mit *finom ízlésnek* (*feiner Ton*) neveznek. Az itt való Kir. Könyvtár is nem kevés ékességére van az Universitasnak; de nem is kevés hasznára. — Alig lehet eléggé ditsérni azt a' készséget, mellyel a' Tanulókkal közölte nek a' szebbnél szebb könyvek. Például szolgálhatnának akárhol is Bibliothekáriusaink a' nyájasságban. — Nékem leg-alább, egyyik fő gyönyörűségem

gem Göttingában, a' Királyi Könyvtár. — Minden időbéli, 's minden Országból nagy Embereknek munkáikhoz hozzá juthatok itten " 's a' t.

Göttingából, Auguft. 6-dikán.

„Egy Hazánkfia, következő verseket írta, kevés ideig itt mulatott Gr. Teleky József ő Excel.jának tiszteletére:

Itt e' Tudományok' Izenteltt Városában,
Hol Hazámtól távol, másik Athénában,
Bölts Minerva bizván Kedvesi' karjára,
Vezet az Igazság' mennyei útjára;
Míg Te, Nagy Gróf! ezer fényes tisztség között,
Mellyre Közjó, érdem 's fő rend le-kötözött,
Nem gyözzén nagy Lelked' leg-nemesb láng-
Melly örök hívságban él Urániával (jával,
Le-tenni a' pompát 's rangot nem kímélled,
'S tudós Musáinkat tiszteli Személlyed:
Engedd, Nagy-lelkű Gróf! itt, e' nap'
fénnyével,

E' drága szerezte' édes érzésével,
Hadd jelentse szivem egy rebegő szóval,
Hogy tartozik Néked örökös adóval;
'S hogy, bár bölts letzkéid' buzgó tanítványja
Soha méltatlannak a' temjént nem hányja:
De könnyen hevülvén Virtus' szerelmére,
'S szép tetteid korán jutván értésére;
Régen emelt immár Oltárt nagy Nevednek,
Mellyen titkon áldoz örök érdemednek.

Jelentések és Tudósítások.

Két rézre metzett kép került kezünkbe a' napokban. Az egyik Gróf Teleki József Ő Excellentiája' képe, mellynek kerületjén következő körül írás olvastatik: *Josephus*

phus. S. R. I. Comes. Teleki. de Szék. Leopoldi. II. Aug. Camerarius. Cottus. Ugocha. Supr. Comes. alatta pedig ezek: *Non est mortale quod opto.* A' mettzés alá azon Meftereknek nevei vannak fel-jegyezve, kik a' képet kifizítették, úgy mint Kreutzingeré, a' ki rajzolta, és Adamé, a' ki 1797-dik esztendőben mettzette azt. A' másik Kép néhai Gróf Károlyi Antal Ö Kgt. ábrázollya a' Magyar Testörzö Sereg forma-ruhájában. *) Felső és alsó részén a' képnek szemléltetnek: a' néha Gróf Ur' nemes tulajdonságait, 's méltóságait jelentő ábrázolások; a' Károlyi familiának tzimere, és az *Etsedi* rét, mellynek nagy részét maga költségein száraztatta-ki az Istenben boldogúlt Méltóság. Alól ezen három szók vannak fel-mettzve: *Comes Antonius Károlyi.* alább: *Weickert pinx. Cl. Kohl Sc. Viennæ 1792.* Az első kép 8-tzad rétre, a' második 4 edre van mettzve; egyiket se lehet pénzen meg szerezni. Rövid idő múlva, mi is kedveskedünk egy Jóakarónknak szívefségéből, boldog emlékezetű öregebbik Gróf Ráday Gedeon Tudós Hazánkfiának rézre mettzett képével, melly a' Magyar Hírmódónak II-dik Szakasza elejbe fog köttetödni.

Ná-

*) Nagyobb formában vagyott ez a' Képe ö Kegyelmeiségének, 's más forma tökéletességgel is készült, mint az, mellyről a' Hadi és más nevezetes Történetek 5-dik Szakaszának 257-dik lapján emlékeztünk

Nálunk ki van már 3 Vármegye réztáblára metzve; úgy mint Pofony, Vas, és Bihar Vármegyék. Mai nap adjuk Beregh Várm. Mappáját a' Mettzőnek, nem sokára pedig Somogy, Báts 's a' t. Vármegyékét. Ezen mappáknak kiadásokról, más alkalmatossággal bővebben fogjuk a' két Magyar Hazát tudósítani.

Két kötet jött már ki *Shakspeare* híres Anglus Poetának munkáiból, következő titulus alatt: *The Dramatic Works of Shakspeare. Revised By George Steevens. London. Printed By W. Bulmer And Co. Shakspeare Printing-Office, For John And Josiah Boydell, And George Nicol; From the Types of W. Martin. 1791 in folio öt öt képekkel minden kötet.* — A' képek a' *Shakspeare Gallery*-ben lévő rajzolatok után vannak igen finomúl ki-metzve. A' *Shakspeare-Gallery* egy nagy templomhoz hasonló épület Londonban, mellyet Boydell nevű Anglus Rajzoló és képekkel kereskedő építtett 1788-dik esztendőben. Mint egy 50 ezer forintokba került. All, három 40 lábnyi magasságú szobákból, mellyekbe felülről jön bé a' világság. Ezen szobákban csak az olyan rajzolatok függesztettnek-fel, mellyeket *Shakspeare* teátrumi munkáiból szedett gondolatok szerént készített *Boydella'* leg híresebb Anglus képírók által. A' ki festett képeket rézre metzteteti nagyobb és kissébb formára: a' nagyobb formájú metztések a' szobáknak ékeségeire valók, a' kissébbek pe-
dig

dig Shakspeare könyveibe köttetődnek. — Minden kötetnek 80 forint az ára, a' nagyobb és kisebb rajzolatokkal együtt. Az egész munka 20 kötetekből fog állani. A' betűk a' jobb íz szerént vannak mettzve, 's tsekély ítéletünk szerént, felül haladják azok ama' Nagy Mesterek *Baskerville*, *Ibarra*, *Dido*, *Bodoni* különös szépségű betűiket. A' papiros, festék és a' nyomtatás, mind meg annyi remek munkák. Azt gondolná már az ember, hogy az ilyen, ezer hat száz forintba kerülendő munkának, kevés vevője fog lenni? Éppen nem: mert tíz ezren praenumeráltak arra a' tudományokban és a' szép mesterségekben gyönyörködő Anglusok között. Bétsben, tudunkra, ez ideig csak két nyomtatvány költ. el ezen munkából.

Pápa, Aug. 9-dik napj. Jó Istenünk kegyelméből el készítettem már a' harmadik Oskolai Munkátskámát is illy tizimmel: *Phaedri Fabulae Imitationibus Hungaricis, Universis Grammatices, Poëseos, et quibusdam Rhetorices Praeceptis, item Lexico Latino-Hungarico adornatae* 's a' t. Mellynek el készítésében ezeket tselekedtem.

1.) A' *Phaedrus* Textusát el készítettem a' Hoogfráten, mivel e' leg közönségesebb, ki adása szerint: úgy mindazáltal, hogy mindenütt alól a' Nóták közt, a' *Burmann* elmés *Recensióját* is oda tettem, hogy kinek mint tettzik olvasni, vagy Tanítványival olvastatni, akképpen tselokedhessen. — Némelly, de csak a' leg szükségesebb, és a' Gyermekektől is könnyen meg érthető Nótákat, meg hagytam a' Textus alatt, — a' mik pedig ott nincsenek, azok a' Szótárba, sokkal alkalmatossabb helyen Magyar Magyarázattal fognak elő adatni.

2) Má.

2.) Második része ezen kézbéli Könyvetskének fogja elő adni, a' Magyar követő példákat (Imitationes) a' mellyek mind meg annyi Stilusok gyanánt fognak szolgálni, hogy azoknak Deákra leendő fordításával a' Tanulók, nem csak a' Compositionban (Syntaxisban) gyakoroltassanak, hanem egyfzersmind, a' mi a' fő tziel, a' Phaedrus Stilusához szokjanak. — Ezek után lesznek némelly Magyar mustra — Periodusok, levelek, 's kis Oratiótskák, azoknak meg világosítására, a' mellyeket a' Grammatikához, a' Rhetoricából által vettünk.

3.) Harmadik része ezen Könyvetskének az úgy nevezett Grammatika, és Syntaxis Magyarul. — Az Elementáris Grammatikát ki adtam már a' Langiuszal: e' pedig lesz egy sokkal bővebb, 's tökéletesebb Tanítás, a' millyent kíván t. i. egy Syntacticum Auditorium, a' hol Phaedrussal, Corneliussal 's Cicerót is olvassák. — Eltem a' leg nevezetesebb Grammaticusokkal: Cellariussal, Schellerrel, és Bröderrel. — Ide tettem a' Poësis Reguláit is Magyarul. — Ugyan ide tettem a' Rhetorikából, a' Periodusokról, Levelek, 's kis Oratiótskák írásáról való Tudományt is, hogy Gyermekeink, minél előbb a' Gondolattyaik fel tételére (Conceptus) a' mellyre az életben olly nagy szükség van, szoktathassanak. Ugyan ide tettem, a' Trópusokról való egész Tudományt is, mivel e' nélkül, leg alább én úgy itélek, három sort is alig lehet értelmessen az Auctorokból olvasni, — és tudálom, hogy ennek tanulásával annyira el késtek Tanulóink.

4.) Utolsó része ezen Könyvetskének lesz a' Deák — Magyar Szótár, a' mellyben nem csak minden Phaedrussal elő forduló szók, hanem a' nehezebb Phrasesek értelmei, 's más, a' Könyv meg értésére tartozó dolgok is, meg lesznek magyaráztatva. — Egy szóval, ollyan Oskolai Könyvvé igyekeztem Phaedrussal tenni, a' mellyből, mind a' Tanítók, mind a' Tanulók, minden tzieljokat, a' Deák Nyelv értelmesen, könnyen, 's hasznosan lehető tanításában 's tanulásában el érthessék.

Kérettetnek annak okáért általunk alázatossan az Oskolák Erdemes Gondviselői 's Tanítói, hogy ezen Köz Jóra tzelező igyekezetünket elő segélleni méltóztassanak, nem ugyan Előfizetéssel, hanem tsak arról való Tudósításokkal, mitsoda Oskolák, 's mennyi Nyomtatványt kívánnak Tanulóik számára — A' Tudósítást tehetik ide Pápára Zsoldos György Kompaktor Urhoz. A' Munka, husz árkuson valamivel talán fellyül lesz: mindazáltal nem fog drágább lenni, mint az eddig kézbe forgott Hoostráti Phaedrussaink voltak, — mint egy negyven kr.. Minden tizedik Nyomtatvánnyal ingyen fogunk szolgálni. Melly érdemes Tudósításaikat, ha jó idejében velünk közleni méltóztatnak: ugy igyekezőnk, hogy Leopoldi Pesti Vásárra a' Munka kész is legyen, kézhez is mennyen. A' ki talán azt fogja gondolni, hogy Munkánk eránt való reménységében meg tsalattathatik: azt ezen emberséges vóltunkról tesszük bizonyossá, hogy munkánkat, mint sem valakinek terhère légyen, a' jelentendő Nemtettszész után, jó szívvvel vissza vesszük. — Én pedig magamat az Oskolák esmerői 's szeretői reménylett jó hajlandóságaikban ajánlom.

Márton István Pápai Professzor.

Hatvany István Úr. a' Felséges Királyi Helytartó Tanats' Protokollumának Tisztje, 's Tekéntekes N. Zabóich és Bihar Vármegyéknek Törvényes Tábla Birája, szándékozik Teátrumra való vig, Érzékenyítő, szomorú, 's Hereikus Játék Darabokat az cíztenőnek 4 fertályjaihoz képest, négy szakaszokban ki-adni, mellyeknek mind egyyike leg alább is 8 árkusból fog állani nagy 8-ad rétbén. A' Darabok rélszerint Eredeti, rélszerént pedig Frantzia, Német, 's Anglia nyelvekből fordítattnak, vagy tulajdon magától készítettnek Hatvany Úrtól, a' ki azoknak ki nyomtatások eránt olty egyyeségre lépett a' Könyvnyomtatóval, hogy az egész cíztenőre, és így négy szakaszokért, egy Rhénes forint-

forintot, és 30 krajtzárral meg fog az elégedni: elég jutalmát tartván abban ha ez anyai nyelvének és a jó erköltsnek gyarapítására tölöző munkái mindennütt azon az egy forma árron olvastatathatnak, a mennyibe azoknak nyomtatása fog kerülni. — Az Elő-fizetésnek leg felyebb Novembernek 1-ső napjáig lesz helye, 's a' t. első szakasz a' Pesti Leopold napi Vásárra léfzen készen. A' többi szakaszok is a' következő Pesti vásárookra készülnek el. Az Előfizető Uraságoknak, 's Alszonyságoknak Laifroma a' második Szakasz' elejbe fog tétetödni. Következnek az elő-fizetést magokhoz vevő Uri, 's más karban lévő személlyeknek nevei: Balassa Gyarmaton, Madáts Fiskális; Bétsben a' Magyar Hirmondónak Irói; Befyttertze-Bányán, Hernögger Professor; Budán, Pesten, Kassán, Stróhmajer Könyváros; Debrezenben, Milefz Professor; Egerben, Tek. Ságbi Ignázt, T. N. Heves Várm. Not. Eperjesen, Kollár Könyvkötő; Eszéken, Klinger Könyvkötő; Fejervárott, Lang Könyvkötő; Győrött T. T. Róth Mátyás Evag. Préd. Ketskeméten, Farkas Professor; Késmarkon, Potkonitzky Professor; Komáromban T. T. Pézeli Ref. Préd. Losson-tzon, Rozgonyi Professor; Miskoltzon, Komjáthy Professor; Nagy-Szombatban, T. Végh Antal Disty. Tábla Protokollista; Nagy-Károlyban T. T. Hannlik Professor; Nagy-Váradon T. T. Szaklányi Ref. Préd. Pelsützön Tek. Márjásy Úr, T. N. Gömör Várm. Vice Ispánnya; Pétsét, Vajdinger Könyvkötő; Posonban ' Löve Könyváros; Sáros-Patakon Szombathy Professor; Sopronban, T. Mártony Polgár Mester, Szigethen, Wofzár Patikárius; Szombathelyen T. T. Szekér Joákim, Sz. Ferentz Szerzetében lévő Atya; Újj-Palánkán, Jankovits Könyváros; Ungváron, fő Tiszt. Bacsinszky Kanonok; Temesváron, Lachner Könyváros; Zágrábban T. T. Dubinszky, a' Seminárium Vice Rector. Kolosváron, és Szebemben Hochmeister Könyváros U r a k n á l.

Nem régeu a' Magyar Museum' II. kötetjének III. Negyedje is ki szabadult a' sajtó alól. Fogtatya ez:

I. Gr. Teleki József, Gr. Gvadányi József, Baróti Szabó Dávid, és B. külömbféle Versei. II. A' Magyarokhoz, írta Virág Benedek. III. Fels. II. Leopold Királyunk halálára, ír. Bar. Szabó Dávid. IV. Anyos Pálhoz, ír. Kreskai Imre. Felelet, Batsányi. V. Versegí Társunkhoz, ír. Bar. Szabó Dávid. VI. Jéremiás keservei, ír. Virág Benedek. VII. Az emberi életre! (folytatás) ír. Gr. Teleki József. VIII. Ofszián, ír. Batsányi. IX. Beszéd, mellyet néhai Gr. Károlyi Antal, Szatmár Vármegyei fő Ispáuy. 1784. éfz. Kis - Állzony Hav. 1-ső nap. a' Szek - ujjítás előtt az egybe gyűltt Rendekhez tartott. X. Régi Magyar Történetek. XI. A' Muzsikáról. XII. Beszélgetés. Juno, Szemiramis, Aspázia, Livia, és Ersébet Angliai Káralyné (Lásd: neue Göttergespräche von C. M. Wieland) XIII. A' Magyar Koronáról III-dik Elmélkedés. — Egy Levélnek töredéke, mellynek oda megy ki az értelme, hogy a' Nemzenek nagy része nem kap még az olvasáson. — Panaszos Érzékenység Séllyei Nagy Ignátz első Székes Fejérvári Püspök pusztá sír - halmáról, írta Virág.

Az itt következő Könyvek tsak most akadtak kezünkbe :

A' Magyar Szent Koronának és az ahoz tartozandó tárgyaknak Historiája. Mellyet sok régi, és újjabb írásokból ki jegyzett, rendbe szedett, megvilágosított, s kedves Hazafiainak hasznokra közönséggé tett Decsy Sámuel, a' józan és orvosi tudományoknak Doctora ' és az Oderai Francofurtumi Királyi tudós Társaságnak Tagja. E' Könyvnek az ahoz tartozó színelt képekkel együtt, az árra 4 forint. Bétsben, Nyomtatott Alberti Ignátz, K. Szabados Könyv - nyomtató műhelyében, 1792-dik éfztendőben. Nagy 8-ad rétb. 589. old.

Virgilius Éneássza, kit Blumauer Némestre Travestált, most Magyarossan Szalkay Antal Ur által öltöztetett. Első rész. Bétsben, Nyomtatott Alberti Ignátz betűivel 1792. Kis 8-ad rétb. 128 old. Elev.

Elevtherii Pannonii Mirabilia fata dum in Metropoli Avstriae famosi dvo libelli Babel et Ninive in Lucem venissent. Cvm notis Ioannis Pantophellii AA. LL. Et. SS. Theol. Baccalavrei ad Calcem libri adnexis 1791. Nagy 8-ad rétb. 290 old.

Modus Fundum Publicum constituendi ad mentem Art. 21. et 67. anni 1791. elaboratus, Dissertatione de exstirpanda Usuraria Pravitate, et ad hunc finem condendis legibus creditus. Pro Regno Hungariae Partibusque eidem adnexis, et Magno Principatu Transylvaniae. Pestini, Typis Francisci Augustini Patzko 1791. Nagy 8-ad rétb. 96 old.

Idealis Institutorum Facultatis Medicæ Pestiensis Adumbratio. A Ferdinando Carolo Stipsics, Philosophiae et Medicinae Doctore, in Regia Scientiarum Universitate Pestensi Institutionum Medicinae Professore Publico Regio, simul Liberae Regiaeque Civitatis ejusdem nominis ordinario et primario Physico exhibita. Pestini, Typis Francisci Augustini Patzko, 1791. Nagy 8-ad rétb. 106 old.

Institutum Diplomatico-Historicum Inclyti Regni Hungariae Regnorumque, ac Provinciarum Sacrae illius Coronae Juribus obnoxiarum, sublimioribus auspiciis excitatum adumbrat, Nobillissimis Patriæ Civibus offert, Eosque in meriti partem honorificentissime provocat Martinus Georg. Kovachich Senquiciensis. Stultissimum est, existimare omnia iusta esse, quae scita sint in Populorum Institutis, aut legibus. Cic. de LL. I. 12. Cum approbatione Revisoratus Gremialis. Pestini, Typis Mathiae Trattner. 1791. Nagy 8-ad rétb. 221 old.

Meg - Hamisítatott Mértéke az emberi Polgárságban találkozható valóságos elsőségnek 1790. Nagy 8-ad rétb. 32 old.

Hacquet's neueste physikalisch - politische Reisen in den Jahren 1788, und 1789 durch die Dacien und Sarmatischen oder Nördlichen Karpathen. Nürnberg, im Verlag der Raspischen Buchhandlung. 1790, két Tómus. Sok képekkel.

*Ezen jó könyveknek tzimeivel kívántuk meg-
esmertettni az Érdemes Olvasókat :*

Timaei Sophistae Lexicon vocum Platoniarum:
Ex Codice manuscripto Sangermanensi nunc primum
edidit, atque animadversionibus illustravit David
Ruhnkenius. Editio secunda, multis partibus lo-
cupletior. Lugd. apud Luchteman, 1789, 296 old.
Nagy 8-ad rétb.

Aktenmäßige Nachrichten von der neuesten
philosophischen Synode, und von der auf dersel-
ben abgefaßten allgemeingültigen Concordienformel
für die philosophischen Gemeinden. Herausgegeben
von Isonomiophilus, Bürger des philosophischen Frey-
staats. Frankfurt und Leipzig 1791 195 old 8-ad rétb.

Sechs Fastenpredigten, als ein Beytrag zur Be-
förderung des praktischen Christenthums, von einem
Katholischen Weltpriester Heidelberg 1791, 132 old.
8-ad rétb.

Wie der Geschlechtstrieb der Menschen in Ord-
nung zu bringen, oder wie die Menschen besser und
glücklicher zu machen, von Dr. Bernh. Chr. Feust,
gräflich Schaumburg Lippischen Hofrath und Leibarzt
mit einer Vorrede von J. H. Campe Braunschweig
1791. 226 old. 8-ad rétb.

Ueber die Bildung des Volks zur Industrie,
von Arnold Wagemann. Göttingen. I. Theil, 1791
364 old. 8-ad rétb.

Neuer Schauplatz der Natur, oder Beyträge
zur Verherrlichung Gottes, und Verbreitung nützli-
cher Kenntnisse, in einem freyen Aufzuge des Plü-
chischen Werks mit den neuesten Bemerkungen der
berühmtesten Naturforscher bereichert, und durchaus
verbessert. Nürnberg, und Altdorf. III. Theil
1790 — 91.

*

A' Tsáfsz. és Kir. Könyvtárnak Őrzője (Cu-
stos) fő Titzt. Denis Udvari Tanácsos Úr, né-
régén Sz. Ágostonnak nyomtatásban még ki nem
odatott Írásaira akadt az Udvari Bibliothékában,
mellyet azonnal le írt, 's szükséges jegyzésekkel
meg

meg is bővített. Ezen betses maradványát a' Sz. Átyának, következő tzim alatt betsáttya világ elejbe Nemes Trattner Udvari Könyvnyomtató: Saneti Aurelii Augustini Hipponensis Episcopi Sermones Inediti, Adnixtis quibusdam Dubiis etc. in folio, azon formában, mellyben Sz. Ágostonnak munkái jöttek ki Párisban. 20 és fél árkusból fog állani, az árra 1 forint.

* * *

Po'sonból tudósittatunk, hogy Fleuri Apátur-nak Történetes Katekizmussa yalakinél kéfzen van kéz-írásban, 's tsak a' jó környül-állásokat várja, azonnal világra botsátja azt. — Federfzennek erköltsi könyvetskéje - is munkába vagon, 's kéfzen lefz nem sokára.

* * *

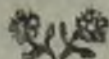
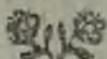
Sok vízfontagságairól esméretes Báró Trenk Fridrik, egy hónapos Iráft kezdett nem régen ki-botsátani, következő homlok írás-alatt: Trenks Monathschrift für das Jahr 1792. Altona. az 1-ső kötet már ki jött, mellyben sok nevezetes dolgok találtattnak.

* * *

Holtzinger Ferentz Bétsi Kereskedőhez egynehány száz mázsa len érkezett a' napokban Amerikából, Amsterdám Várossán kerefztül. Ezen Amerikai len ki van tisztán gerebjélve, 's tsomókba elkészítve, úgy hogy azokat a' jó Gazdaszonyok mindjárt guzsalyaikra köthetik. Mivel ez mindenlenek között leg finomabb, és erősebb; azért a' belőle fontt szálók, 's azokból szűtt váfznak is minden más váfznak között leg jobbak, és szebbek. Fontját meg lehet 11 garason venni. Van ennél drágább - is: a' leg finomabbnak ífl. az árra. A' kik egész vagy fél mázsa számra vesznek, azok oltsóbban jutnak hozzája. A' fenn nevezett Kereskedőnek boltja a' Polgárispotályban van, által ellenében az Augustinianusok Klastromának (im BurgerSpital dem Augustinerkloster gegenüber, in der amerikanischen Flachs-niederlage)

N. Fűskúti Landerer Mihály Urnál, Posonyben Pesten és Kassán több más könyvek között im e' következő újj könyvek is találhatnak:

Mátyus Orvos Doktor Ó és Új Diaetetikája. ötödik rész nagy 8-ad rétb. 1792. 2 forint. Mind az öt rész 7 for. Német Mihály Sövényházi Plébános a' Sellyem Juhokról 8-ad rétb. 1792 36 kr. Csapó Orvos Doctor Új Fűves és Virágos kertje, második nyomtatás nagy 8-ad rétb. 1792 1 for. 15 kr. — Orvosló Könyvetskéje 8-ad rétb. 1792 51 kr. Takáts Ádám huzzon öt Halotti Predikáziói I. rész Nagy 8-ad 1792 39 kr. Articuli Diaetates Budenses Anni 1792 8-ad rétb. 12 kr. Articuli Diaetales (Novellares omnes) ut pote ab Anno 1715 usque ad Annum 1792 2 for. Décsy Antonii Historia approbata de Ortu, Progressu, Fatis, Mutationibus Reformationibus, Ictis et Legislatoribus Jurisprudentiae Hungaricae Pars 2-dik 3-dik és 4-dikt 1792 1 for. Az első Rész külön 30 kr. Klein (Ephraimi) Specimen enucleationis Grammaticae Hungaricae, in usum Juventutis Scholasticae, Editio Secunda 8-ad r. 1792 30 kr. Etelka Történetei II Rész 12 képekkel nagy 8-ad 2 for. Az arany Peretzek nagy 8-ad 1 for. 30 kr. (mind a' kettőnek T. Prof. Dugonits András Ur a' ízerzője) Sturm Kristof, és Tiede János Istennel való Társalkodása, a' reggeli és estvéli órákon az elszendőnek minden napjaira nagy 8-ad rétb. II Rész 4 for. Siegvárt Klafromi Történeti II Rész 2 forint.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
28 dik napján.

Hertzeg *Kaunitz*, a' Tsász. 's Kir. Ház'-
Udvar' . és Státus - Kántzelláriussa, minek-
utánna fél századnál régebben szolgált a volna
nagy hívséggel, 's egész Európa előtt esme-
retes érdemmel az Uralkodó' Házat; és a'
Státust: most már, meg-élemedett idejéhez
képest nyúgódalomra kívánczozott. — Nehe-
zen vált-meg jó Fejedelmünk, eggy illy'
buzgó, és alkalmatos Fő Tisztviselőjétől;
de mivel maga is látta, hogy ereje felett
vólna már annak ezentúl olly terhes szol-
gálat, a' millyet viselt ekkoráig: hajlott
kérésére; és csak azt tartotta fenn magának,
hogy a' leg-nyomosabb külső, és belső
dol.

dolgaiban a' Státusnak, bölts tanáttsával fog élni a' Hertzegnek, a' kinek, Státus, és Konferentziális Ministeri titulussa meg-marad ezentúl is. Ugyan ezen okon, továbbra is tudtával fog lenni a' Hertzegnek, a' Státus' dolgainak egész folyamataja.

A' melly tisztes terhet le - vett ő Felsége a' H. *Kaunitz'* vállairól, tette azt Státus Vitze - Kantzellárius Gróf *Kobentzel* Filep ő Exc. ja vállaira. Ez a' nagy tapasztalású Minister, Goritzában (Görtz) született ötveneggy esztendővel ez előtt: a' hol az édes Attya — egy 80 esztendős Úr — még most is él. Egy Kánonok testvére volt a' Német Birodalomban: de ez nem régiben meg holt, 's már most csak maga van. Mivel nőtelenységben kíván élni: magva szakad benne régi Házoknak; sőt ki - hal, a' mint mutatják a' környülállások az egész *Kobentzel* (*Cobentzl*) Familia is; mert a' Státus Vitze Kantzelláriuson kívül csak két Gr. *Kobentzel* van még a' Világon, t. i. az *Orosz* Udvarnál lévő Ts. Kir. fő Követ (*Ambassadeur*) Gr. *Kobentzel Lajos*, a' ki házas ugyan: de nintsen semmi Gyermeke. — és ennek testvére, a' ki Olmutzban Káptalanbéli Úr. — Külöuös az, a' Státus Vitze Kantzelláriusban, hogy csak egyszer szokott napjában enni t. i. estvéli 8, 9, 's többnyire tíz órákor. Az egész napot munkában tölti.

Tegnap előtt tartatott Bétsben, első Királyunk Ditső Szent István' Innepe szokott pompával. Megjelentek ezenjeles Innepe napra N. Nemzetünk Templomában a' F. Magyar 's Erdélyi Kantzelláriáknak és a' Magyar Királyi Testőrző seregnek sok érdemes Tagjaik.

Hadi

Hadi történetek, és kézűletek.

Egy *Trieri* Tudósítás Izerént, ezen hónapnak 11. és 12-dik napjain rajta mentek a' Prusszusok, *Zirk*, és *Diedenhoven* (*Thionville*) nevezetű két Frantzia Városotskákon. A' dolog' ki-meneteléről, nints egyéb emlékezet a' Levélben, hanem hogy Auguſt. 12-dikén, 30 fogoly Fr. Katonák, 's egy bé-szegzett ágyú, és mintegy két száz puska nyereség vitettek légyen az említett verekedésből *Trierbe*.

Sváb Országban fekvő *Elő - Ausiriából* irták Auguſt. 13-dikán, hogy H. *Waldeck*' vezérlése alatt, le-kaszaboltak Huſzárjaink 40 Fr. Dragonyosokat; azután egy Batalion Nemz. Gárdistákat; és ezeknek segítségekre jött 400 Dragonyosokat meg-izalasztottak.

A' *Szerviai* Szabad Sereget, *Michaelovits* Oberſter Úr állította vólt fel, az Udvar' költségén 1787-dik elztendőben a' Törökök ellen. A' Had' végződésével el-botsáttatott a' mint tudjuk, ezen Sereg; hanem a' múltt, és most folyó elztendőben újra fel-állíttatott, Magyar, Rátz, 's Oláh Legényekből, kiknek forma-ruhájok: világos kék nadrág, 's lájbli; tsákós süveg, és kaputzinus szín kabát, veres hajtókára. Fegyverek: flinta, és hofszú kard. Ezen Seregnek első Batalionját, melly 1300 főből állott, *Branovátky* Májor Úr vezette a' Frantziák ellen. Már a' múltt Júliusnak 29-dik napján *Kempt* nevezetű Szabad Birodalmi Városában vólt ez a' *Sváb* Kerületnek. — A' második Batalion Auguſt. 31-dikén érkezik *Várasdra*, *Slavoniából*. Sept. 5-dikén, *Stájer* Országának *Márburg*

burg nevű Városában lesz, a' hol fegyvert, 's egyéb szükséges készületeket fog kapni; úgy indul onnan *Belgyiomba*, *Matteitsik* Fő Strásamester Úrnak vezérlése alatt, a' ki egy azon érdemes Vitéz Urak közzül, kik a' Magyar Királyi Testőrző Ns Sereg' kebeléből kerültek ki. Sok érdemei mellett, sok viszontagságai is voltak ezen derék Hazánkfiának; mellyekhez az is hozzájuk járult nem régiben, hogy egy Inassa által ígee meg - károsított. Értésére esvén ez, Státus - Tanátsos *Izdentzi József* ő Nságának, két szép paripát küldött utánna ajándékban a' Májor Úrnak; melly nemes tselekedete által, midőn egy köz - jóra termett Hazafit meg - vigasztalt, 's eddig gyűjtött érdemeinek nevelésére hathatósan fel - buzdított a' Státus - Tanátsos Úr: ugyan akkor, Fejedelme, 's Nemzete eránt viseltető érzékeny hív indulatjának is egy tsalhatatlan tanú, bizonyosságát adta.

M a g y a r O r s z á g.

Zemplén Vármegyének Fő - Ispányi Székébe, ezen hónapnak 16-dikán ültettetett-bé, B. *Orczy József* ő Nagysága, az erre a' végre ki - nevezett Királyi Bízatos, Personális *Ürményi József* ő Kegyelmessége által. Sok szép Nemesség sereglett - öszve ezen pompára, *Újhely Mező-Városába*, a' hol vagyon a' Vármegye - Háza. A' Bé - iktatás' tzeremoniáját, gazdag vendégség váltotta - fel, mellyben, mint illett egy Hegyallyai első vendégségben, általán fogva a' Tokaji bor paradérozott. — Auguszt. 18-dikán oda hagyta

Újhelyt a' Kir. Bíztoſ Ur, 's ment *Báts Várme-*
gyébe, mellynek Fő Ispánnya.

Néhai Könyv - Visgáló T. Ex - Jesuita
Hübner János Ur, Auguſt. 15 - dikén végezte
életét *Budán*.

Posonyi Kánonokságából, a' *N. Váradi*
Káptalanba tétetett által, Gróf *Csáky László*
ő Nsága. Ennek helyébe, Főtisz. *Meyer*
Jóſef Urat méltóztatta Primás ő Emin' ája,
Posonyi Káptalanbéli Úrrá, a' ki Igazgatója,
vagy is inkább bölts, és jó Attya vala a'
Posonyi Pap - nevelő Háznak. A' Nevendék
Papság, kiváltképpenvaló ſzeretetének bizo-
nyításával inneplette, a' maga, tiszteletre
méltó Elöljárójának, új Papi Méltóságába
lett bé - iktattatását ezen hónapnak 12 - kén.
Örvendő, magasztaló, 's jót kívánó ſzép
írásokkal fel - ékesítettett három tiszteſég-
kapukat állított fel azon kedves alkalmatosságra a' Várbéli Kertben, mellyek est-
vére kellemetesen meg vóltak világosítva;
valamint a' Kertnek minden élő - fái is. —
Nevelte ezen napnak örömét, egy Magyar
Páſztori Játék, mellyet a' ſzabad ég alatt
jádzottak - el a' Nevendék Papok, sok Világi,
és kivált Egyházi Vendégeknek jelenlétekben.
Vigan zengett a' Várban, a' Török muſika
is, mellyel sok ſzives *Éllyen* - kiáltások
eggyesültek.

A' *Posonyi* Akademiában Históriát tanít-
tott T. Piárista *Péer Jakab* Ur, meg - halálozott
e' folyó hónapnak 10 - dikén *Nagyſzombatban*.
— Ezen halál által üressen maradott Tanítói
Széknek bé - ültetése végett, Oskolai vetél-
kedés fog tartatni Sept. 27 - dikén a' *Pefli* Uni-

versitásbau: a' *Magyar Haza*', a' *Tsászárok*',
a' *Vallás*', és a' *Tudományok*' *Históriájából*.

Miskóltzról, Auguszt. 18-dikán.

„Nem tsak itten minállunk okozott kárt
a' jég-esső, mint utólsó levelemben emlí-
tettem; hanem mindenfelől halljuk a' szo-
morú hireket. Különösen a' Gróf *Aspermont*
jőszágában is úgy oda lett a' termés, hogy
feléje se mentek a' sarlóval. — Atallyában
nem igen bőven fizet az élet: következés-
képpen nem is lessz olly óltsó, mint reméu-
lettük. Már most is fellyebb megyen. A'
közelébb múltt *Debretzeni* vásárban 7 már-
jáson költ a' tiszta búza' köble; a' rozsé,
és árpáé 16 's 17 garasokon. — — El-megy
itt a' napokban egy Katona, bizonyos Kalap-
tsinálónak a' házához, 's tsak a' Gazdallzonyt
találván otthonn, kért tőle költsön 6 rénes
forintot, oly ajánlás mellett, hogy ő ott
hagy zálogban az Asszony nál egy pakétot,
mellyben, a' mint állította, hat nehéz selyem
keszkenő vagyon. Nosza kap az Asszony a'
jó nyereségen, 's hamar ki-pendíti a' hat
forintot. Hogy haza megy a' Férje, mind-
járt fel-ditsekszik néki, millyen jó móddal
adott légyen ki 6 forintot. De a' Férjfinak
több esze lévén, semmi kedvét se mutatta
a' Felesége' kereskedésén; hanem hirtelen
neki esett a' pakétnak, fel-bontotta azt: 's
hát a' selyem keszkenők helyett, el-hányini
való ringy rongyot talált benne. — Valamelly
Zsiványok, kiknek nagy divatjuk vólt itt
az idén, bé-törték egy, Városunk-béli
Szabó Mesterembernek a' házat, 's pénzt,
ru-

ruhát, vásznat, és sok különbkülönbféle házi készületeket ki-rablottak belőle.“

Aradról, Auguszt. 17-dik napján.

„E' folyó hónapnak 15-dike vala azon örvendetes nap, a' mellyen Ns Vármegyénk, Fels. Királyunk' Koronáztatása' Innepének emlékezetét ülé-meg méltó pompával. — Ezen jeles alkalmatosságra, a' Vármegye-Háza előtt, mintegy 7 ölnyi magasságú győzedelmi Kapu állíttatott-fel, mellyen sokféle versezetek olvastattak. Estvére szépen meg vólt ez világosítva, valamint a' Városnak nevezetesebb úttzái is. A' Város' Házán különösen, az Innep-naphoz alkalmaztatott kellemetes rajzolások is szemléltettek. — A' Zsidók is részt akartak venni ezen örvendetes, és Fejedelmünket megtisztelő Inneplésben; azért is nem tsak ki-világosították hajlékaikat, hanem estvéli 8 órakor Zsinagógába mentek, a' hol a' TT. NN. Státusok és Rendek is meg-jelentek. A' Rabbi, egy jól ki-dolgozott Bészédet tartott, mellyet azzal a' szives kívánsággal fejezett-bé, hogy nyújtsa sok időkre a' Mindenható, ő Tsász. 's Kir. Felségeknek drága életüket. — Ezeket követte egy fényes Bál, a' mellyben igen feles számú, mind két nemen lévő Uraságok jelentek-meg, 's nagy vigassággal mulatták magokat. — Nékem ugyan tsak, nem tagadhatom, 's több igaz Hazafiaknak is, nagyon rontották a' kedvünket, némelly Kis-Alfzonyoknak a' kalapjaik; azért is mindjárt úgy gondolkoztunk, hogy jutalmat tegyünk-fel ezen kérdésnek meg-fejtésére: *Szebb é a' Magyar Kis-*

Kis - Asszony kalappal, mint kalap nélkül?
Ha a' lessz a' leg-nyomosabb felelet (a' mint reményljük is), hogy *szebb* kalap nélkül: úgy tudjuk, hogy önként le-teszik Kis-Asszonyaink a' kalapot. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Auguszt. 19-dikén.

„Ma várják ide, az Ország - Gyűlési Király - Képe, Hadi Vezér Gróf *Mitrovsky* Ur ò Excellentziájának bé-érkezését. Eleibe mentenek, tiszteletes fogadására feles Uraságok; nevezetesen a' Vármegye' Nemes Lovassága, forma-köntösben, 's zászlósan. A' Katonaság is készen van fogadására.

A' bé - álló Ország - Gyűlésére, négy Kompánia *Splényi* Gyalogság, 's két tsoport Lovasság — egyyik, a' *Toskána*; másik a' *Szavoja* Regementjéből — rendeltettek ide.

A' *Splényi* Regement' Bandája is ide jött, és már minden nap gyönyörködteti a' Közönséget szép musikájával.

Az Ország - Gyűlésén, két *criminalis causák* (főben-járó ügyek) is fognak le-folyni, a' mellyek' fő tárgyai' fejeknek megmaradása igen bizonytalan. — — Erre felé félő, hogy a' bőv termés után is drágaság ne legyen: mert ma, és tegnap fel-derült ugyan az idő; de ez előtt egy darab időtől fogva mindennap esett, úgy hogy sem aratni, sem hordani nem lehetett; és már a' le-arattatlan gabona, a' fzarán sárgulni, 's veszni kezdett. “

Fran.

*Frantzia Országának szánakozásra méltó
állapotjáról.*

Ezen hónapnak tizedikén, folyt a' hazafiúi vér, *Páris Városa'* úttzáin; terítve volt holttestekkel a' Királyi Palota' melylyéke; a' vérrel tsepegő ember-főket, 's más tagokat hegyes rúdakon hordozta, a' neki vadúltt Nép; sőt — dühös Szüléiket akarván majmozni — ezt tselekedtek még a' Gyermekek is. — Illy gyászos következései vagynak, az engedelmesség' határain ki-rontott zabolátlanságnak, 's az ckos szabadsággal ellenkező *Andrkhiának* (függetlenségnek). — Ugyan ki kívánná-meg, illy gyümöltseiért a' Fr. Revolutziót?

August. 9-dike, 's az említett gyászos nap között való éjtszaka meg-szóllaltak 12 óra tájban mindenfelől a' lárma-harangok; mars veretett szerte-szélllyel az úttzákon; a' lárma-harangok', dobok', és ágyúk' rémítő hangjával egyesült a' fegyver-tsörgés, és az agyarkodó Népnek szörnyű ordítása; a' házak' ablakaikba gyertyák rakattak-ki, mellyeknek világánál, sok ezerekre öszve-tsoportozott a' fegyveres vérengező Nép. — Ezen lármás zenebonára, mindjárt öszve-gyülekezett a' Nemzet-Gyűlése, 's magához hivatta a' mindenható Polgármestert *Petiont* a' Kir. Udvarból, ki is értésére adván a' Gyűlésnek, hogy veszedelmesek legyenek a' környülállások: vissza sietett előbbeni helyére. A' Kir. Familia, nagy nyűghatatlanságok között volt ezen egész éjtszaka-'s le se feküdt, hanem egy szobában tartózkodott egész virradtig; a' midőn meg-jelent

az Igazságra ügyelő Minifter a' N. Gyűlésében, 's őltalmat kért a' Kir. Familiának. — Ezenközben némelly meg-hitt Emberei a' Királynak, Nemzeti - Gárda - formaruhába öltözködve, bé akartak menni az Udvarba; de a' Nép észre vette őket, 's négynek legottan el-mettzette irgalmatlanúl a' fejeiket, 's azokat hegyes rúdakra függesztvén, úgy hordozta fel 's alá az úttzákon, mint valamelly győzedelem - jeleket. ' A' le-nyakazott szerentsétlenek' száma közzül való volt *Suleau* tudós Pap Ur is, amaz esmeretes *Ami du Roi* (A' Király' Barátja) nevezetű Újság' Írója.

El-rémülvén a' Király, illy szörnyű látásokra, a' Nemzet - Gyűlése kebelében kívánt menedék helyet keresni magának; 's Familiájának. A' N. Gyűlése, 48 Deputatusokat küldött egéssz' a' Kir. Udvarig, kikkel, 's még öt száz *Helvétus*, és ugyan annyi Nemzeti - Gárdistáktól kísértetvén, megindultak ő Felségek a' Nemzet - Gyűlése palotája felé, a' hová midőn bé érkezett volna a' Király, így szollott: „ — — ! *En ide jöttem, hogy egy nagy vétket el-háréthassak. Olly hiedelemben vagyok, hogy sehol bátorságosább nem lehetek, mint Uraságok között.*“ Az Elölülő, ezt válaszolta a' Királynak: Számot tarthat Felséged, a' Nemzeti - Gyűlésnek el-tökélllettségére: esküvése tartja ennek, hogy kész legyen, a' Népnek, és a' törvényes Felsőségeknek Jussai-kért meg-halni. Ekkor a' Király le ült a' Prézes mellé: de mivel az újj Fr. Konstitúció meg nem engedi, hogy a' Nemzet Gyűlé-

lése, a' Király jelenlétében tanátskozzon; tehát egy el rekesztett illendő hely mutattatott ki a' Királynak, 's Familiájának, a' hol egész éjfélt utánni két óráig tartózkodtak, a' midőn t. i. végezte ülését a' Nemzet Gyűlése.

Alig értek vissza az Udvarba, a' Kir. Familiát el-kisértt Testörzök, hogy már a' fegyveres Nép (mellynek számát szinte 60 ezerre teszik némelly tudósítások) ostromlani kezdette, ágyúkkal és puskákkal a' Kir. Palotát. A' *Helvetus* Testörzök, 's a' Granatérosok hatalmassan ellent-allottak egy darab ideig, úgy hogy sok százan hüllottanak-el mind két rélzről; de végre, tsak ugyan diadalmaskodott rajtok a' vért szomjúhozó temérdek sokaság. Midőn ezek történtenek, illy kiáltásokkal hangzott a' N. Gy. Palotája: *Ellyen a' szabadság!* — — —! Mindnyájan fel-állottak a' Deputátusok, 's esküvéssel kötelezték magokat, életeknek, a' Hazáért való le-tételére, és hogy a' magok helyeket el nem fogják hagyni. — Hogy útat nyithatott egyszer magának a' Jakobinusok' tigris-serege, a' Kir. Palotába: rontott, 's pulztított abban, és minden ingó bingó jószágokat ki-rablott belőle. A' Királyné' ékességei, más drágaságokkal, pénzzel, és nyomos Irásokkal egygyütt a' N. Gyűlésébe vitettek, ott laistromba vétettek, 's a' papirosok által adat-tak a' Vigyázó Deputátziónak. A' meg-öletett *Helvetus* Testörzöknek hóltt testeikkel, Emberhez illetlen iszonyúságokat követ-tel a' kegyetlen Nép. — Illy irtóztató erő.

erőszakoskodások között, engedni kényszerítettetett a' Nemzet-Gyűlése, avagy tsak némelly részben is a' Jakobinusok' szavának; 's egy Végzést hozott, mellynek ide meggyiki rövideden az értelme: hogy „mivel minden veszedelme a' Hazának, a' Népnek azon bizodalmatlanságából származik, mellyet, a' *Végre-hajtó Hatalom'* Fejének magaviselése eszközölt, egy olly had által, melly az ő nevében kezdetett, a' Nemzetnek Konstitutiója, és mástól való nem-függése ellen: tehát a' végre-hajtó hatalomnak, a' Király által való gyakoroltatását félbeszakasztja; hanem mivel többet nem tselekedhetik a' Királyra nézve, tehát e' végett, más, de tsak ideig-való Nemzeti-Gyűlést választat, az Országnak 83 Osztályai által.“

— Ez a' Gyűlés, Sept. 2-dikára rendeltetett *Párisba*; addig a' Királynak öt száz ezer livra költő pénz rendeltetett; lakása lessz, batorságnak okáért, egy *Templom (Temple)* nevezetű épületben, melly hajdan az úgy nevezett *Templáriusoké* volt. Minden nap 960 más más strásái fognak lenni. Húsz húsz Embert ad t. i. e' végre mindegyike, a' *Páris Városa'* 48 Osztályainak. — Az előbbeni Ministerek helyett, újjak választattak, a' kik azt tselekezik, a' mit a' Jakobinusok akarnak, mivelhogy magok is Jakobinusok. — Már meg vagynak tiltva minden Ujságok is, a' mellyek nem Jakobinus hangon irtak. — A' Nemzet-Gyűlése mind a' négy Frantzia Seregekhez, három három Bízatosokat küldött a' maga kebeléből, kiknek kötelességek lessz, egy részről,

jő móddal tudtokra adni a' Seregeknek, az Auguszt. 10-dik napján történtt dolgokat, 's a' jelenlévő környülállásokat; más részént pedig a' hadi erőnek, 's a' Föld-népének állapotjáról magokat útasíttatni; hatalmokban fog állani, még a' Generálisokkal is hivatallyokat félbe-hagyatni, sőt fog-ságba is tétetni azokat, ha a' szükség úgy hozándja magával; olly feltétel alatt mind-azáltal, hogy egyszeribe tudósítsák tselekedetokről a' N. Gyűlést.

Várjuk-el, mit szülnek mind ezek.

Már is foly a' hire, hogy *Lukner*, Páris ellen indította volna Seregét, a' Jakobinusoknak meg-szelidítésére.

Bars Vármegyéből, Auguszt. 19-dikén.

„Ezen hónapnak 6-dik és 7-dik napjain közönséges Gyűlése vala Ns Vármegyénknek, N. M. Gróf *Brunszvik Antal* Fő Ispányunknak elől-ülése alatt. — Országunk' édes Attyához viseltető Fiúi indulatjokat a' Rendeknek még inkább fel-buzdította mindjárt az első Ülésben, *Arany Sarkantyús Vitéz*, és egy-nehány Vármegyének hites Tábla-Birája N. Z. Z. L. Úr, egy hathatós Beszéde által, mellyben minekutánna igen érzékenyen előadta volna, minémű buzgóságokat bizonyították-meg jó Fejedelmünkhöz, azon igaz Magyar Hazafiak, kik a' közelébb múlt Ország-Gyűlésén valának öszve seregelve: ezen ditső példának követésére ébresztette a' *Barsi* Megyében meg-telepedett Hazafiat is: „Ha szintén, úgymond, nem érdeklis a' *Frantzia* Háború egyenesen, és

min-

minden közbe-vetés nélkül *Magyar Ország*-got; elég mindazáltal az: hogy a' Magyarok édes Attya, *Első Ferentz* Király ellen izentek hadat a' Frantziák. Hogy' ne kel-nének-ki tehát a' hív Magyar Fiak, egy olly édes Attyok mellett, a' ki, hozzá hason-lítatlan mértékben nyilatkoztatta ki hozzánk — Magyar Fiaihoz — vonzó példás hajlan-dóságát? “ — Ezen Beszéd' végezetével, leg-ottan ki rendeltettek egynehány Uri Személy-lyek, a' végett, hogy dolgoznák-ki a' Plá-numot, melly szerént bé-szedettethessék Ns Vármegyénkben, az ajánlott hadi segítség-nek erre jutott része. — A' Gyűlés' helyének, t. i. *Aranyos-Maróth* nevű Mező-Városnak Földes Ura, *Bétsi* Érsek, Kárdinális *Migazzüs* le-jött ezen alkalmatosságra *Bétsből*, és Aug. 6-dikán számos Uaságokat meg-vendégtelt a' maga palotájában. Más nap, mind ő Eminentziájának, mind a' Rendeknek jelen-létében háláadó Isteni-tiszteltet tartatott, F. Királyunknak, a' Tsászári Székbe lett ültet-tetéséért. A' Sz. Nagy Misét, Mélt. *Szabó* Püspök Úr éneklette-el, mellyet követett, a' *Téged Isten ditsérünknek*, mozsarak' ropo-gási, és a' *Waldeck* Regementbélieknek lö-völdözései között lett el-énekeltetése. A' Templomból, a' Vármegye' Házába gyüle-keztek a' Rendek, a' hol nem tsak fel-olvasztatott, 's helybe-hagyatott azon Plá-num, mellyet a' Gyűlés' első napján ki-rendeltt Uri Személylyek dolgoztanak; hanem ennek végre-hajtására 25 érdemes Személy-lyek is választattak-ki a' Rendek közül. Ez nap, M. Gróf *Keglevits Zsigmond* Püspök,

és

és Károly ö Nságok nagy vendégséget adtak, Kis - Tapoltsányi szomszéd Várookban, a' Rendeke' egy részének; a' más rész pedig a' Maróthi Palotában vendégettetett; 's valahányszor ivott a' kegyes Felségeknék egézségekért: mind annyiszor durrogtak a' mosarak. — *Ellyen a' Magyarokat szerető Király Első Ferentz, 's vegyen minden Ellenségein győzedelmet.* Ezt kívánniak buzgóan hív Magyarjai, kiket csak az Irigyek gyűlölnek."

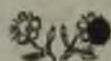
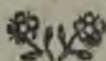
N. Ernyéről, (Erdélyből) Auguszt. 7-dik napján.

„A' Ns Savoyen Dragonyos Regementjébéli Oberstlieut. Gr. Bée Úr' Osztályaának első tsapatja, mai napon szálla-bé ide, hadi gyakorlás végett. — — — 15-dikre, a' második tsoport is ide fog jöni, és 22-diken, M. Gr. Keglevits Gen. Májor Brigadérossoknak el-érkezésével, nagy lustrájok (mustrájok) leszén. — A' fenn tiszteltt Ob. Lieut. Gr. Bée Úrról, el nem halgathatom azt a' szeretetét, mellyel az alatta való Tiszt Urakhoz viseltetik, úgymint a' kiknek mindnyájoknak szabad asztalt ajánlott; valamint hogy már eddig is, az itten vele együtt Kontraktzióban lévő Fő és Al-Hadnagyoknak, úgy egy, Nemzetjebéli jól gondolkozó Frantzia Kadétnak, és a' Seb-Orvosnak, még távol-létében is gavalléri módon adott. Minden rendbéliek előtt, különösen a' Maros-Környéki patyolatos Rendnél is nagy kedvességben vagyon a' G. Úr, mind azon sok szép természeti ajándékokért, mellyekkel fel vagyon ruházva; mind kivált Nem-

ze-

zetünkhöz viseltető hajlandóságáért, mellynek az is egy tsalhatatlan bizonyása, hogy Nyelvünk' meg-tanulásában különös gyönyörűségét találta. A' *Magyar Hirmondót* az idén is hozatja, és a' Magyarul nem tudó Tiszt Uraknak örömmel, és nagy kedvvel magyarázza. — Mint Katonai Kormányozónak nagy ditséretére szolgál, hogy az Osztályát igen derék fenyítékben tartja, úgy hogy leg-kissebb panaszok sintsen Helységünkbelieknek a' Katonák eránt. — Már szinte két hetektől fogva, mind nyilván vannak felettünk az Egek' tsatornái. Már eddig is tetemes károkat vallottunk, nagy bajjal le-aratott kevés gabonáinkban, és fel-gyűjtött fzésáinkban. “

Baranya Vármegyében, két követésre méltó dolog tapasztaltatott, a' *Pétsi Püspök'* Jószágában. Egyik az, hogy bizonyos Juhász a' juhok mellett nem akarván hijába tölteni az időt, gyapjú-pedréssel (sodrással) múlatta magát. Másik az, hogy bizonyos obsitos Katona, koldulással keresvén kenyerét, a' fenn jegyzett Jószágban azt a' jó-akaratot tapasztalta, hogy azon Helységbeliek, a' hol lakott, öregségét és vakságát tekintvén, faluról falura székéren hordoztatták, és házról házra különös Vezetőt rendeltek néki.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
31-dik napján. 1792.

Hadi Történetek.

Tegnap érkezett a' Fő Hadi Kántzelláriához, *Austriai Belgyiomból* egy Kurir, következendő értelmű győzedelmi tudósítással:

Luxenburg Várunkhoz mintegy három mértföldnyire fekvő, *Longvic* nevezetű Erösségeket a' Frantziáknak meg-ízállotta Gróf *Clerfait* Vezérünk, 's fel-kivánta. De a' Frantzia Kommendáns, erejéhez bizván, azt izente, hogy ő általmazni fogja magát. Aug. 22-dikén tehát ágyúzáshoz kezdetott Gen. *Clerfait*, olly rettenetes módra, hogy ki nem állhatván azt a' Frantziák, kente-

Y

le-

lenítették fel adni a' Várat, némelly kötések alatt, mellyek közzül egy a' volt, hogy a' meg győzetett Fr. őrizet jöjjön ki Aug. 24-dikén a' Várból, rakja le fegyverét a' Várfoka alatt, 's oszoliyon az Ország-nak déli részére, olly maga le kötelezésével, hogy ezen háborúban nem fog többé fegyvert ellenünk.

Lotharingiában fekvő *Sirk* (*Sirques*) nevezetű Frantzia Városnak, és Várnak, a' *Prussziai* előjáró Sereg által lett meg-vételét, jeles diadalomnak írja a' *Berlini* Újság. Mert ámbár alkalmas, és mindennemű szükséges hadi dolgokkal fel - készített Erősség lett legyen is ez, úgymond, még is meg-vették azt, mindjárt a' leg-első neki - szaladás által a' Prusszusok, minekelőtte el érkeztek volna az ágyúk; és nem vesztettek többet egy Hufzárnál. Frantziák ellenben, sokan estek-el; azok között egy Tiszt is. Negyvenen el-fogattak, egy Tiszttel együtt. Hogy meg-menthessék a' többek életüket, 's szabadságokat: kötélre eresztgették-le magokat a' Vár' hátúlsó részén, 's úgy illantottak-el. Eggy ágyút, egy zászlót, 's száz puskánál többet; e' felett sok puska-port, és más hadi készületeket is nyertek a' Prusszusok. Nagyobb része a' *Sirki* Lakosoknak, barátságos indulatot mutatott a' Prusszus Regementekhez. Ezek, a' *Prussziai* Manifestumot fel-raggatták mindenütt a' Városban. — Mivel közel volt a' diadalmas Sereghez az érdem' meg-jutalmaztathatója, t. i. maga a' Király: tehát *Wolffradt* Hufzár Reg. béli Kapitány *Erichson*, és Hadnagy *Flam*.

Flammenroth mindjárt azon melegiben, az úgy nevezetett *Érdem-rendjével* tiszteztettek meg.

Egy *Trieri* tudósítás szerént, *Saarlouis* Városa is (melly, hasonlóképpen *Lotharingában* fekszik, a' *Saar* vize mellett) a' Prusszusok' hatalmában vagyon már. — Következő módon adja - elő az említett tudósítás, ezen derék Erösségnek el-foglalását: Mihelyt közelgetett a' Prusszus előljáró Sereg, Gen. Lieut. H. *Hohenlohe*' vezérlése alatt, *Saarlouis* Városához: hozzá fogott leg-ottan annak ágyúzásához. Nehány tüzes golyóbisoknak bé-lövése után, mindjárt el kezdett égni a' Város sok helyeken. Ezt látván a' benn lévő Őrizet, tsak hamar fejr záfzlókat lobogtatott - ki a' tornyokból, annak jelentésére, hogy kész, magát szép szerént meg-adni, 's fel-nyitotta a' kapukat is, a' Prusszusoknak bé-botsátása végett. Azonban, hamis vólt a' lelkek a' Frantziáknak. Mert rendekben állva várták a' Prusszusokat, 's mihelyt bé-érkeztek azok a' Városba, mindjárt nekik estek nagy tüzességgel. A' Lakosok is minden felől lövék őket, úgy hogy zápor esső módjára szállott reájok a' golyóbis, 's kéntelenek vóltak visszavonni magokat a' Városból; melly alkalmatossággal kemény sebet kapott a' karján a' Kormányozójok H. *Hohenlohe*. — Neki mérgesedvén a' Prusszusok, újra hozzá fogtak a' Város' vivásához, 's kevés időmúlva bé is rontottak abba szerentséssen. Meg-adta ezen bóldogtalan Város az árrát, mind Őrizettestől együtt, a' Hadi Törvény

meg-rontásának, 's a' tsalárdkodásnak; mert a' Prusszusok minden kiméllés nélkül ölték, vágták, valaki szemek eleibe akadt, 's az egész Városnak szabad tetszések szerént való fel-prédálására nyertek engedelmet Vezér-jektől.

Ama' hires Jakobinus Generálissok a' Frantziáknak *Dumourier*, hármasszerentsét próbált, az *Ausíriai Belgyiomban* vitézkedő Népünk ellen Augúst. 15-dike' éjfélezáján; de egy se sült el, a' három próba közzül. *Merlain* Várunktól, 61 Ember veszteséggel verettek vissza, mintegy 600 ig való Katonái; *Bittermont* helységünkhöz 150 Embere jött vólt, 's 10 héjján ballagott onnan vissza. — *Kis-Dornicktól*, úgy vissza szaladtak 250 Vitézei, hogy a' golyóbis sem érhetette őket. *Baroncelli* Kapitányunk, éppen szaladások közben bökkenő reájok, 's hevennyiben harmat közzülök a' más világra marsiroztatott. — Nékünk, az első tsatában semmi kárunk nem vólt; a' másodikban, egy Vadálzunk sebesítettett-meg, egy más pedig, mivel nagyon elő talált menni, el-fogatott; a' harmadikban egy Vadálzunk kapott sebet a' karján, de nem nagyot.

L a f a y e t t e

Frantzia Hadi Vezér, botránkozásnak köve kezdett lenni egy időtől fogva, a' Jakobinusok' szemei, következésképpen a' Párisi tsötselék Népé előtt is, melly, két három esztendőekkel még ez előtt tsak nem imádta *Lafayettet*. Bizonyosan vagy a' más világra, vagy leg-alább az *Aureliánumi* tömlőtzebe küldötte vólna is már ezt a' nagy Embert,

a' gonosz Jakobinusság nem sokára. Jól tudta ezt *Lafayette*, azért, a' mint *Koloniából* írják, *Hollandiába* akart szökni, 14-ed magával. De néhány *Limburgi* Volontérsaink a' mint vizsgálódtak volna, reája bökkennek ezen hónapnak 18-dikán estvéli 10 órakor, 's rabúl vitték a' *Clerfaut*' Seregének szélső Őrállóihoz. Rajta kívül, öt személyeket nevez még meg, az el-fogattak közül a' *Koloniai* tudósítás, úgymint *Lameth Sándor*, *Bureau de Pusy*, 's *de Cadigau* Generálisokat; és *Gouvion*, 's *Masson* Adjutánsokat.

Egy Magyar Utazó írja Német Országból.

„*Frankfurt* Városa felé, *Frankónián* által utazván a' Tsász. 's Kir. Felségek, minémű fényes, és örvendeses pompával fogadtattak légyen a' *Würzburgi* (*Herbipolisi*) *Hertzeg-Püspök* által: nem szükség, úgy itélem, le-irnom azért, mivelhogy ennek környül-állásos elő-adásával tele voltak minden Német Országi közönséges Levelek. Említem tehát tsupán azt az egy tárgyat, a' melly előitem, mint Magyar előtt, legnevezetesebbé, 's kedvesebbé tette a' *Würzburgi* tisztelet-tételt. T. i. a' Magyarok' édes Attyának, és Annyának, Fels. *Első Ferentz*, és *Mária Therésia*, Koronás Királyunknak, 's Királynénknak, egy Nagy Magyar Haza-Leánnyal, tovább egy fertály óránál tartott nyájas, sőt mondhatom, barátságos belzélgetéseket. — A' Német Birodalom' választott Fejének, *II. Ferentz Tsá-zárnak*, 's ennek kedves Élete-Párjának íze-

személyes látására, 's tisztelésére tud. ill., külsőnkülönbféle Méltóságoknak nagy számú sokasága forrott öszve Júliusnak 9-dikére *Vürtzburgba*. Senki sem jelent meg buzgóbb indulattal ezen Öröm - inneplésre: mint *Hohenlohe* Hertzegné, született *B. Revitzky* Asszony — ez a' természetnek remek munkája — kit minekutánna sok gazdag ajándékival szeretett már kezdetképpen is az Isteni-gondviselés, végtére özvegy Magyar Fő Nemes Asszonyságból, Német Hertzegi Méltóságra emelt. Véle voltak a' Hertzeg-Asszounyal, kedves Hertzegi Férje, 's két öregebb Fijai, és Kis-Asszonyai; az első házasságából való Fiával, R. Sz. Bir. Gróf *Beöthi Imre* Úrral. — A' millyen édes Anyai indulatját tapasztaltatta kedves Nemzetünkkel *Budán* a' mi jó Királyunk, ugyan azon érzékenységekkel beszéltette a' H. Asszonynak, azt a' költsönös bizodalmat, hajlandóságot, és szeretetet, melly uralkodik ő Felsége, és a' hív Magyar Nemzet között. — „*A' mit velem, 's érttem tettek az én Magyarjaim, így szóllott a' többek között a' kegyes Fejedelem, azt soha el nem felejttem; de tudom, hogy ők se fogják el felejtani, a' mit én tettem velek.*“ — A' Fels. Királyné is, Anyai indulattal emlékezett Nemzetünkről. — A' Püspöki Palotában volt fényes Gyülekezet, egésszen a' Hertzeg-Asszonyra függesztette szemeit, 's nagy figyelmetességgel halgatta, melly édesdeden beszéllgettek véle ő Felségek, a' Magyar Nemzetnek nagy, nemes, és jó - szivűségéről. A' Hertzeg - Asszony, egésszen el-fogódott örömében, 's még
most

most is alig talál szökat, akkor származott, 's örökre meg-maradandó érzékenységeinek ki-nyilatkoztatására. „Eddig is nagy örömmel teltem - el, úgymond, valahányszor Magyar származásom meg-fordúlt elmém-ben: most már, még nagyobb szerentsém-nek, és ditsösségemnek tartom, hogy én is azon Nemes Nemzetből valónak mondhatom magamat, melly, éppen olly időben adta példás remekjét, jó Fejedelme eránt való melly tiszteletének, 's buzgó szeretetének; midőn ama' hűres, és a' pallérozott Nem-zetek között magát elsőnek tartó Frantzia Nép, úgy bán tulajdon veszedelmére, a' maga szelid, 's engedelmes szivü, és mindenre kész Királyaival; mint egy gonosz lelkü, 's a' természet' szavára meg-siketültt rossz Fiú, a' maga jóltévő édes Attyával, nem irtóztván azt meg-szidalmazni, 's rongálni. — A' Felségekkel való egész beszéll-getés közben, mellette állottak a' Hertzegné mellett kedves Magzatai, kiket minekutánna figyelmetessen meg-nézett volna a' Felséges Tsászárs, azt kérdi tőle: ha vallyon Magyar vér volna é azokban is? melly nyájas kér-désre azt feleli hevennyiben a' Hertzegi édes Anya: „Felséges Uram! bizony több ezek-ben a' Magyar vér, mint a' Német; egyéb-aránt, a' mi az Attyok' véréből vagyon is benne, az is, mivel *Hohenlohe*-vér, szint' olly hív, valamint a' Magyar.“ — Ezen Amazoni, 's egyszersmind igen elmés válasz-ra, meg-mosolyogta magát ő Felsége. — A' mit tart saját Gyermekeiről a' Hertzegné, hogy t. i. több benne a' Magyar vér, min

a' Német; annak igazságát magam is tapasztaltam: mert valósággal, egész magokviselésekből ki-tör azoknak, a' Magyar vér. A' leg-öregebbik Fia a' Hertzegnének, H. *Hohenlohe Károly*, tsak 17 esztendő; még is tele van már Katona-tüzzel, 's alig várja, hogy vóltaképpen meg-felelhessen azon tisztségnek, mellyel fel vagyon ékesítve. Fő Strása-Mester t. i. egy *Frankóniai* gyalog Regimentben. Főképp' a' mióta szerentséje vólt nékie, *Ferentz* Tsászárt meg-esmélni, 's hallani, melly kegyessen beszéllgetett ez a' Nagy Fejedelem az ő édes Annyával; azolta még inkább buzog, és mindég azt sohajtja, hadd lehessen néki vérivel szolgálni a' Német Birodalom' Fejét. Sok küszködése van vele az édes Annyának, kinek ítélete, 's akarata az, hogy végezze előbb az Ifjú Hertzeg, tanulását, 's úgy álljon ki a' Márs mezejére. Az Ifjú Hertzeg, azt mondja az édes Annyának: „Eddig, kedves Anyám vólt nékem leg-gyönyörködtetőbb tárgyam a' Világon; de a' mióta kedves Tsászáruk' látásához vólt szerentsém, már nem tsak kedves Anyámban határozódik szeretetem, hanem majd szintén abban a' mértékben kiterjed *Ferentz* Tsászárra is.“ A' több Gyermekei is a' Hertzegnének, minden-napi elmúlhatatlan kötelességeknek tartják, hogy a' Tsász. 's Kir. Felségnek életéért, 's egész Házának virágzásáért imádkozzanak.“

Magyar Ország.

A' Septemvirális, és Királyi Tábláknak, Aug. 22-dikén vólt az első Ülések.

Budán

Budán, a' Rátz - Városban tűz támadt Auguft. 21-dikén estvéli 5 óra után. Hogy több ház nem égett el hatnál: nagy eszközei voltak ennek, Hg. *Koburg*, és az Ország-Birája, ki is a' maga lovain küldött mindjárt egy vizi-puskát a' tűzhöz, 's maga is oda nyargalt; és hogy dologra serkentsen mindent, saját példájával, le szállott a' lováról, 's vizet vitt egy Nap - számosnak.

Ezen hónapban, két Magyar Méltóságok károsodtak - meg tűz által. Eggyik, Gróf *Zichy István* ő Nsága, kinek, *Csicsó* nevezetű *Csallóközi* Jószágában, tíz ezer forintnál többet értt asztagjai, kazaljai, 's épületei égtek - el Auguft. 11-dikére virradóra. — A' másik, *Eszterházy Antal* ő Hertzegsége, kinek, *Szarukő* (*Hornstein*) nevezetű Soprony Vármegyei helységébe bé-ütött Auguft. 23-dikán a' menykő, 's a' más helységekből oda hordott takarmányt, feles számú házakkal eggyütt porrá tévén, több kárt okozott két száz ezer forintnál.

Tolna Vármegyéből, Auguft. 10-dikén. Egynehány Kérdéseket kívántam közleni az Urakkal. Talán nem lesz sikeresen, azoknak a' *Magyar Hírmondóban* való olvasása:

1.) Lehet é azt igaz Feleségnek mondani, a' ki, a' mit az Ura keres, tsetsebetsére vesztegeti?

2.) Szabad é a' Nagyságos, és Tekintetes Aszzonyoknak, orsót, tőt, főző-kalánt kezekbe venni?

3.) Igaz Nemes é az, a' ki idejét pipázásban, vadászásban, vagy rossz személyekkel való társalkodásban tölti?

[4.]

- 4.) Gavallérság é adósságot tenni?
- 5.) Lehet é emberséges Ember, a' ki nem igaz Kerefztyén?
- 6.) Nem változik é az erkölts, az öltö-zettel?
- 7.) Magassabb é az a' Kis-Affzony, a' kinek magas stéklje (tzipő-sarka) van?
- 8.) Mitsoda Uraság az, a' melly mindent hitelben hozat?
- 9.) Úr é az mind, a' kinek szolgája van?
- 10.) Okosság é a' Kalmártól, ha több esztendőkre hitelbe ad?
- 11.) Nagyobb hiba é a' Papban, ha tzifra, mint ha ronda?
- 12.) Illik é egy főfő Emberhez, a' kire sok szem néz, meg-verní a' Feleségét?

Elegyes Történetek.

Béts. Auguszt. 27-dikén, *Reue mildert Verbrechen* (Kissebbíti a' meg-bánás a' vétket) tzimü új Darabot jádzottak leg-először az Udvari Teátromban, a' Nézőknek nagy meglegedésekre. Ezt, méltán lehet az *Embergyölölés, és meg-bánás'* (*Menschenhaß und Reue*) mássának nevezni. A' Szerzője, *Veikard Marianna Sófia*, kinek az Attya, esmeretes a' tudós Világ előtt, *Der philosophische Arzt* (A' böltselkedő Orvos) nevü derék Munkájáról.

Első Királyunk, Ditső Szent *ISTVÁN* Innepe-napján, Sz. Györgyi Plébános Tisz. *Tsida Jósef* Úr prédikállott a' Magyar Nemzet' Templomában. Ki-jött a' prédikáttziója nyomtatásban is, következő tzim alatt;

Szent

Szent István Magyarok' első Ditsősséges Királynának Ditsérete, mellyet Bétsben, a' Nemes Magyar Nemzet' Nemzeti Inneplése' alkalmatosságával élő nyelven mondott Tsida Jósef, Győri Pap, Sopronyi Sz. Györgynek Lelki Pásztorá. Kis - Asszony - Havának 26-dik napján, 1792 dik Észkendőben. Nyomt. Bétsben, a' Süket - némák' Typografiájában 1792. 8-ad rétb. 39 oldal.

A' Prágai Koronázás' alkalmatosságával, következendő szép Versezettelt tisztelte jó Királyunkat, Gróf Teleky Jósef ő Exc. ja:

De Francisco II. Aug. Rom. Imperatore, et Hungariae, Bohemiaeque Rege, die IX. Augusti. MDCCXCII. Pragae tertium inaugurato.

Impositum tibi ter jam nunc diadema videre

Contigit, o! populi spesque decusque tui.

Ast si quaeris, ut haec nobis tua festa placebant?

En paucis animi candida sensa mei;

Tu Francisce places semper; solennia tantum

Nunc semel, et nunquam jam placitura scias,

Posteritas tamen haec si rursus sera videre

Debeat, et fatis ingemere illa suis;

Fac, possit venturo ad fascas maesta Nepoti

Dicere, cum funus duxerit ipsa tuum;

Traiano melior sis; non hoc Principe, cui,

Optimus ut fias, sufficit esse parem.

J. C. T.

A' Portugalliai Királyné' gyógyítását, félbe hagyta Dr Villis, 's ezen hónap' elein vissza szándékozott Londonba. Azt mondja, hogy az Udvari Embereknek ő hozzája, mint Idegenhez, és Protestáns-hoz való bizodalmatlanságok, nagy akadályára volt néki, a' Királyné' gyógyításában. Egy Coimbrai Portugallus Doktor orvosollya már most a'

Ki.

Királynét, de a' Doktor *Villis'* rendelése szerént.

Mediolánium körül, eggy ember - evő *Hyéna*, rútúl öldösi egy darab időtől fogva a' Gyermekeket.

A' különben is sebhedt szívü *Lengyel* Királyt még inkább keseríti az, hogy némelly maga gondolatlan része a' Nemzetnek úgy beszéll felölle, mint H a z a - árulója felől.

Frantzia Országának

mostani zavaros környülállásai, alkalmatosságot szolgáltatnak minékünk ezen Kérdésnek fel-tételére:

Miben különböz az okos szabadság, a' Jakobinusi szabadságtól?

Felelet. Az okos szabadság áll, a' mint tudjuk, mind azoknak tselekedetésében, mellyeket a' Törvény meg nem tilt; a' *Jakobinusi szabadság* ellenben, az Isteni, 's Emberi Törvények által meg tiltott tselekedeteknek minden tartalék nélkül való elkövetésében. Az okos szabadság ki-terjed a' Polgári Társaságnak minden Tagjaira; a' *Jakobinusi szabadság* ellenben, tsupán magokra a' Jakobinusokra. — Másnak, ő rajtok kívül, nem szabad se írással, se szóval, se semminémű tselekedettel ki-nyilatkoztatni a' maga értelmét; a' midőn ők, teli torokkal kiáltják a' magokét, nem tsak *Frantzia Országban*; hanem más részeiben is a' Világnak. — Néhai Had - Minister Gen. *Narbonnét*, tsak azért vette tömlőtbe az uralkodó Párisi Jakobinusság, mivel, szemellyét el-változtatva ment hé azon rekelz-té.

tékébe a' N. Gyűlése' palotájának, melyben a' vérontás' napján, úgymint Aug. 10-diken tartózkodott vala a' fzerentséllen Királyi Familia. — A' Konstitúció' nagy Oszlopát *Lafayette*t nem egyébért kereste halálra a' Jakobinusság, hanem csak azért, mivelhogy mert szólani, az ő gonosz, és Haza - rontó szándéka ellen. — A' Párisi Nép' sepredéke — ez, a' Jakobinusságnak oktan eszköze — bé rontott Aug. 13 dikán, mind azon könyvnyomtató műhelyekbe, melyekben a' Nem - Jakobinusi Újságok adattak - ki, szörnyű puszításokat vitt véghez azokban, 's az Újságok' nyomtatványait mind ölvé égette. — Meg - engedtetten végre a' Nemzet - Gyűlése által, ez a' hatalmas fene vad — a' Jakobinusság — minden Magistrátusoknak (a' kik most, általán fogva Jakobinusok), hogy a' gyanús Polgárok' házaiknak minden zegét zugát ölvé - kerestethessék. — A' közeli támadáshoz is, mely történt Aug. 10-dikén, előre hozzá készült volt a' Jakobinusság, hogy régen forralt álnok szándékát végre - hajtathassa, a' fel - fegyverezett Nép által a' Kir. Palotában. De tudára esvén ez, az Udvarnak, hozzá készítették magokat az ellentálláshoz a' *Helvetus* Testörzök is, a' Király' részén lévő felelő számú Nemességgel, és a' Nemzeti hív Testörzöknek egy részével együtt; kik midőn látták volna tehát, hogy ágyúkkal omlik a' pártos Nép, a' Kir. Palota felé: reá löttek, 's mindjárt egy nagy rakást le - ejtettek belőle. Éppen ezért dühösödött osztán úgy neki a' Nép, hogy minekutánna bé - ronthatott

tott egyszer a' Kir. Udvarba, ölt ott mindent, valakit csak benn talált; puszttított, 's gyújtott, és a' meg öletett Helvetus Testőrzőknek testeikből ki-szaggatta a' sziveiket, 's azokat hegyes rúdakon hordozta széllyel az úttzákon.

A' Korona - Örökösének, csak azért nem rendelt különös Nevelőt a' Jakobinusság, mint akarta vólt előbb: mivel későbbben, egyenessen arra határozta a' dolgot, hogy *Respublikát* (Közönséges Társaságot) tsimállyon *Frantzia Országból*; melly esetre, nem fogna semmi szükség lenni a' Korona-Örökösére.

Lehetetlen, hogy soká gyakorolhassa a' Jakobinusság a' maga szabadságát, vagy is inkább bolond vakmerőségét, úgymint a' mellynek meg gátolására köteleseknek esméri magokat a' Fejedelmek, mind magokért; mind a' Köz-jóért, mellyet az ő gondviselésekre bizott az Isteni Gondviselés. — A' *Római*, és *Pétersburgi* Udvarok, újra kéri a' *Spanyol* Királyt, hogy kaptsollya ő is egybe magát, a' *Frantzia* Dolgokra nézve öfzve-szövetkezett több Fejedelmekkel. A' *Nagy-Britanniai* Követ is el-készült már ezen hónapnak közepe tájján *Párisból*, annak jeléül, hogy az ő Udvara is fel-kél a' *Jakobinismusnak* — ennek az Európa' egész pestisének — ki-irtására. — Sőt a' *Frantzia* Katonaságot magát is kötelezi saját esküvése, hogy ne csak ne hadakozzon a' Jakobinusok mellett; hanem hogy ellenek fordítsa fegyverét. Mert meg-esküdött, hogy hív lessz a' Törvényhez, és a' Királyhoz: ennek pedig mind kettőnek ellensége a' Jakobinusság.

Erdély Ország.

Közép Szolnok Vármegyéből, Tasnádról,
 Augusztusnak 15-dikén.

„Vármegyénkben, e' folyó Augusztus' 9-dikén meg-esék az úgy nevezett *Girás Szék Zilahon*, a' hol, az *Erdélyi Ország-Gyűlésre*, Követeknek ki-neveztetének: *Fő Szolga-Biró Csomós Mihály*, és *Baranyay Pál* Urak. Szokott ezen Vármegyében lenni két Ord. Vice Ispány, mint mostanság valának *Hatfaludy Ferentz*, és *Büdöskúti Imre* Urak. Auguszt. 10 dikén önként le-mondának ezek hivatallyokról mind ketten, el-bútsú-zának, és a' Gyűlést oda hagyák; melly Izerént Vice-Ispányok nélkül maradánk, míg nem 11-dikben, Gróf *Tóldy Zsigmond* Fő-Ispány Úr, *Szodoray Zsigmond* Urat állította elől, az Al-Ispányi kötelességnek tellyesítésére, a' ki nem rendes V. Ispány ugyan még, de Isten segéllye reá, mint-hogy azon Hivatalnak meg is tud könnyen felelni. “

Maros-Vásárhelyről, Auguszt. 10-dikén.

Nagy méltóságú, és minden tiszteletre méltó Gubernátora Erdély Országának, Gróf *Bánffy György* ö Kegyel. sége, *Udvarhelyről Kolosvárra* lett vissza-menttében méltóztatott Városunkba térni, mellybe, mind Ns *Maros-Széki* feles Nemesek, mind Városiak által kísértetvén bé, ma éppen 12 órakor érkezett a' Szék-házához, a' hol a' Papi, és Világi Rendek, úgy a' Katonaság is készen várták el fogadás végett. Nem sokára ebédhez ült, Gróf *Toldalagi Ferentz* Fő Tiszt Ur ö Nságánál. Ebéd után meg-jelentek,

Vasárnap estvére, pompás, és gazdag tüzi-mesterséget, 's ehhez alkalmaztatott nagy illuminátsziót (világosítást) adott *Stuver* a' *Práter*-erdejében. Meg-jelentek ennek nézésére, a' Tsászl. Kir. Felségek is, Nádor-Ispány *Sándor Leopold*, és *Jósef* Fő Her-tzegekkel együtt; 's háromszori *Éllyen*-kiáltással fogadtattak, melly ki-nyilatkoz-tatását a' szives indulatnak, nagy érzékeny-séggel meg-köszönte Tsászlár ő Felsége, a' Nézők' temérdek sokaságának. A' sok száz métsesekkel tsillámlott alkotványnak felső részén középben, nagy világoskodó betűk ragyogtatták ezen jó kívánságot a' Nézők' szemeikbe: *Vivant Franciscus II. et Maria Theresia*.

Ma, Tsászlár ő Felsége, Gr. *Lacy* Fő Hadi Vezérnél fog ebédelni, H. *Kaunitzt*tal együtt.

Egész módiba akar már jönni a' *Bétsi* Mester-emberek között, hogy az Ujságokat vegyék-fel házasodás' eszközüül. Most újra egy tétette közönségessé a' *Bétsi* Ujság' Tóldalékjában, hogy ő egy tsendes, jó Gazd-asszony, és vagyonos Feleségre akarna szert tenni. Azt a' két okát adja, új módi tselekedetének: hogy ő nem akar Kerítőkkel tzimboráskodni; és hogy sok foglalatossá-gai vagynak.

Két *Frankufurti* Fizikusok — *Melber* nevezetűek — egy erőss ökröt fognak agyon títettni hólnap után, úgy nevezett *electricá materiával*, a' millyen matériából áll a' *menykő*, vagy a' mint másképpen nevezzük Isten-nyila.

Gróf

Gróf Károlyi József ő Nga a' napokban
ment le innen Budára, a' F. Helytartó Ta-
nátshoz, mellynél Titoknokságot visel (nem
az itt lévő Udyari Kántzelláriánál)

Magyar Ország.

Fülöp - Szállásáról (a' Kis-Kúnságból),
Auguft. 25-dikén.

„A' könnyen - hívőségnek melly sok
kárát, és szomorú példáit látták már az
Emberek, ki-ki tudhatja; de még is el-
felejtkezett arról eggy ide-való Allzony.
El-méggyen ugyanis ehez eggy Oláh Tzigány
Allzony, 's minekutánna tapasztalta benne
a' könnyen - hívőségnek jeleit, azt kezdi
nékie befrélleni, hogy sok kints volna le-
ásva az ő házába; de másképpen fel nem
lehetne venni, ha tsak felelte vért nem
eresztenek ki. Meg-örül ennek a' Magyar
Allzony, el - hiszi a' Tzigánynak minden
hazugságait, ruhát, 's egyebet, valamit
kivánt, mindent adott néki; e' mellett azon
a' helyen, a' hol a' pénzt mondotta lenni
a' Tzigány - allzony, egy tsirkének vérit ki-
eresztik. E' meg - lévén, el - méggyen a'
Tzigány allzony, a' ruhát, tsirkét, és egye-
beket, mellyeket hazugságáért kapott, ma-
gával el viszi. Azonban neki áll az Allzony,
ássa a' földet, de semmit sem talál; ezen
meg haragszik, 's a' Tzigány - allzony után
ered; el-érván, mindent, valamit tsak adott
néki, vissza vészén tőle, 's haza viszi. A'
Tzigány - allzony, hogy a' maga hazugság
tovább is erősítse, utánna indul az All-
Z 2 szony,

szonynak, 's azt mondja néki: óh szegény Affzony, meg-van ott a' kints, de más annak az oka, hogy fel nem lehet venni; az t. i., hogy okos állatnak is kell a' felett meg-halni, 's annak vére által lehet jutni a' kintshez. Oh szörnyű eset! Mit tselekeszik az Affzony? azt, hogy a' maga egyetlenegy, három esztendő's Leánykáját, nem állván ellent annak esdeklése, azon helyen meg-ölte. — Mihelyt a' dolgot meg tudták, az Affzonynak meg-fogatására az Elöljárók bizonyos személyeket el-küldöttek, kik a' gyermeket halva, az anyját pedig már elméjében meg' háborodva találták. — *Auri sacra fames, quid non mortalia pectora cogis!*

Patajról (Pest Vármegyéből), Augusznak 28-dik napján.

„Ritkán múlik-el itten, tsak ebben a' szegény Városban is olly hét, hogy a' Lakosok, lovaiknak el-lopattatások által károkat ne szenvednének. Ollyan mester-séget vettek-fel már az ide való tolvajok, hogy ló-háton, vagy gyalog nem mennek lopni, hanem lovas kotsival; úgy pedig, hogy fel-raknak reá lógókat, háموkat, kötőfékeket, 's egyéb afféle készületeket; kotsiba fogják a' lopott lovakat, 's azzal elébb állanak. A' közelébb múltt hónapban fogatott-el itt a' Városban egygy illyetén Tolvaj, a' kinek kotsijában felesleg-való háموk, és kötőfékek találtattak; 's innen tudom ezeket írni. Bár tsak ezeknek meg-zabolázásokban keresnének a' Felsőbbségek olly módot, hogy a' Szegénység általok ne káro-

károsíttatnék. Valóban magam tapasztalom, hogy sok szegény Ember, a' ki gyarapodhatna, csak azért sem tart jószágot, mert fél, hogy el-lopják; 's kénytelen is szegényebb állapotban kell néki maradni, holott többre mehetne, ha a' tolvajoktól nem tartana — Már ítélje-meg akárki, mennyi kárt tesznek a' Tolvajok, a' midőn nem csak tsupán a' szegénységet károsítják-meg; de a' mellett a' Királyi Kints-Tárnak gyarapodását is akadályoztatják. — A' Tolvajoknak ennyire lett el-szaporodásából, keresetet indított egy *Fajfszi* Ember (*Fajfsz*, hozzánk mintegy három mértföldnyi messziségre esik), a' ki magát Nézőnek adta-ki, 's húzza a' szegénységet, vissza-élvén azoknak könnyen hívőségekkel, és minekutánna magát jól ki-fizetteti, el-igazítja azokat erdőkbe, 's más egyéb helyekre. Gyanakodom éránta, ha vallyon nem tizimborás é a' Tolvajokkal, mivel némellyeket, a' midőn hozzá mennek, magától el-igazít (a' mint beszélik); hogy, úgymond, Újhóld Pénteken menjenek hozzá, melly idő-köz alatt a' Tolvaj jól elébb állhat; ő pedig azért, hazugságának, és tsalárd ámító beszédeinek jutalmát csak ugyan el nem veszti. Én, mikor ezt hallottam, el-tsudálkoztam rajta, hogy' engedik azt meg néki, hogy ő, az együgyű szegény Embereknek könnyen-hívősegekből kereskedést indíttson; de hihető, hogy ezt azok nem tudják, a' kiknek kellene tudni.

Erdély Ország.

A' Kintstárra ügyelő Fő Szék (Thesau-

ra-

riatus), egészen bé-ültettetett már a Felsége által. A' Tagok' érdemes neveik így következnek: Kintstartó, Báró *Bánffy Farkas*. — Első Tanácsos: *Szentpáli László* Ur; második: *Lövenfeldi Kibling Ferentz* Ur. — Első Titoknok: *Vinkler Miklós* Ur; második: *Sternegg Ignátz* Ur. — Protokollista: *Chinetti József* Ur. — Koncipisták: *Cserey János*, és *Mikó József* Urak. — Registrátor, és Expeditor *Vass Farkas* Ur; Vice Registr. és Exp. *Gunthardt András* Ur; Registrans: *Honnanon Károly* Ur. —

Öt Kántzellistái, és nyóltz Accesszi-
stái is vagynak a' fenn nevezett Széknek.

Kolosvárról, Auguszt. 20-dikán.

„Az Ország-Gyűlése el-kezdődék 21-diken; a' Tagok' laistroma fel-olvastaték 22-diken. Gróf *Lázár Istvánt*, ebéd felett, gutta-ütés forma erős nyavalya éré, melly esetén, ezen igen jeles, és mindenek előtt kellemetes Úrnak, az egész Város meg-fzomorodék. — Következő éjtszakán, Ifjú Gróf *Gyulai Sámuel* Úrnak eggyetlen eggy igen kellemetes Úrfa által költözék az örökké való lak-helyekre.

23-dikon, meg-esküvének a' Rendek, kedves Fejedelmünk' hívségére nagy buzgósággal. Ezen Hítlést, Kir. Biztos, Generális Gróf *Mitrovszky* vizsontagoló, ő Felsége' Szentségés Személyében. Azután nagy Ebéd, és estve világosítás következék.

24-diken, és 25-diken, az Ország' fel-adott kérelmeit tárgyzó Kir. Végzések fel-olvasatának, mellyeken, kivált pedig a'
Diplo-

Diplomának ki-adásán, nagy meg-elégedése lön a' Rendeknek, 's számos Követség által, élteket 's vagyonyokat fel-ajánlák ő Felségének. A' szokott ajándékon kívül, segítséget is ígértek, a' környülállásokhoz, és tehetségekhez képest, melly ezután fog még bővebben meg-határoztatni. — 25-diken különösen az is történt, hogy a' Rendek közzül sokan fel-kiáltának, 's meg-maraszták Gróf *Bethlen Pál*, Kir. Tábla' Elölülője ő Kegy.gét hivatallyában, mellyről erőtelensége miatt le mondott vala ezen jó Méltóság ő Felsége előtt, 's a' le-mondást elfogadta a' Felség, és parantsolatot is küldött, hogy Tábla - Elölülőjének való alkalmas Személyeket nézzenek-ki a' Rendek, kik közzül választhasson annakutánna ő Felsége. A' meg-nevezett öreg Úr, parantsolatúl vévén a' Státusok' kérését, reá állott arra. Már most a' Státusok, irni fognak éránta ő Felségéhez. — Minekutánna felolvastattak volna, nagy hallgatás közben a' Kir. Végzések: le-iratának több darabokban, 's bővebb meg-értések végett egy nagy Deputátzió rendelteték, a' Statuum Prezidens' előlülése alatt. — Tegnap, *Lajos'* napján, a' SS. Prezidens adott nagy ebédet; ma, a' Kir. Biztosnál lesz asztal; *Sámuel'* napján, Gubernátor ő Kegyelmissége fog vendégségelni. “

(Minthogy a' *Frantzia Ország*i Rubrika alá való dolgok nem fértek volna mind le erre az árkusra: tehát a' *Magyar Ország* alá való Rubrikából kénytelenítettünk ki hagyni egy darabot, és amazokat ide iktatni:)

Kints-

Kints - Tárjába tétetik. — Az újjonnan verettendő pénzekre, semmi pénz nem jő, hanem tsak egyy Írás. — A' Státus petsétje tziemerévé, egy hegyes rúdon függő sipka (kurta kerek süveg) választat ott, illy körül-irással: *A' Frantzia Nemzet' nevében.* — A' Királyi Familiának mostani lakó helyébe, a' *Templom* nevezetű épületbe — senkinek se' szabad bé menni, a' Strásákon, *Petion* Polgár-Mesteren, és a' *Párisi Nemzeti-Gárdának*, ez idő szerint való Fő Kormányozóján *Santerre* Serfőzőn kívül, a' ki vezette Jun. 20-dikán azt a' lármás tsötselek Népet, melly bé rontott vala a' Kir. palotába. — A' Királyfi, sok kérésekre adott vissz a' F. Szüleinek. — A' melly *Helvetus* Regementek, Frantzia szolgálatban voltak ez ideig, mind el-botsátja most a' Nemzet-Gyűlése; mert azokhoz se bizik. — *Páris* Városa körül, 40 ezer fegyveres Embert szállít táborba, és 800 ágyúkat szegezett ki. — A' ki-költözött Frantziáknak, az Országban benn lévő Feleségeik, Gyermekeik, és vér szerint való Attyafiaik eránt azt végezte, hogy el nem hagyhatják ezek, a' magok lakó helyeiket ezentúl; hanem mint *Kezesek*, mindenütt le-tartóztattnak.

Elegyes Tudósítások.

A' Prussziai Királyhoz mondott Beszédje a' Narbonnai Érseknek, 's erre adott feleletje az említett Felségnek.

August. 7-dikén, maga mellé vévén a' *Narbonnai Érsek*, feles számú ki-költözött Frantzia Katholikus Papságot, ment *Chartrouze* nevezetű helységbe, a' hol vagyon a'

Prusz.

Prussziai Királynak közönséges kvártélyla, 's eleibe bocsáttatván a' Prussz. Felségnek, így szólott hozzája: „Felséges Uram! — A' Frantzia Papságnak egy olly része teszi most itt le, Felséged' lábainál a' maga kéréseit, 's kívánságait, melly, hív a' maga Istenéhez, és Királyaához. A' melly jó lakú Egyháziakat lát itt együtt Felséged, ezek nagyobb részént azon Ekklesiákban szolgálatnak, mellyeknek földjéből, Felséged' vitézi tselekedeteinek néző helye, 's első tanúja válik. — Ha ők, tsupán az emberi böltelkedésnek veszedelmes sugallási után halgatnának: kétség kívül, származhatna benne olly tsábító indulat, hogy néminémű édes érzékenységgel várják, az ő meg-bántóikon minden órán vejendő bosszú-állást; de a' Vallás, mellyet sok, és nagy áldozatjaikkal tiszteltek már ők meg, kíván még tőlök egy áldozatot, melly, koronája legyen a' többeknek is, t. i. a' leg-méltóbb bosszúállás' kívánságának fel-áldozását. — Úgy nézze tehát őket Felséged, mint érzékeny indulatú édes Atyákat, kik kegyelmet kérnek Felségedtől, a' magok el-fajúltt Magzatjaiknak; 's mint egy ollyatén Vallás' szolgait, mellyel semmi igazságtalanság meg nem változtathatja, a' jóltévőség' kívánását; a' mit parantsolt nékiek ez a' Vallás, ugyan annak tellyesítésére való indulatot beléjek is öntötte, t. i. a' bosszúság-tételeknek el-felejtésére, 's meg-bocsátására való készséget. — És, Te nagy Király! mennyi bátorságos lépésekkel — a' Ditsőség felé, mellyre hívnak nagy kötelességeid, Szerentsés következé-

seit fogja látni Felséged, a' maga jó rendű Seregei' derék vitézségének. Midőn ezek vilzik majdan Felséged után a' győzedelmet: akkor *Frantzia Ország* hirdetni fogja Felségednek nem maga tulajdon hasznára néző Nagy-lelkűségét; 's az Oltárok' sérelme' meg-bosszúlójának, Nemzetek' szabadítójának, és a' Királyi Székek' Óltalmazójának, 's meg tartójának fogja Felségedet ki-kiáltani egész Európa. "

A' Király' Válasza:

„Igen nagy érzékenységet okozott bennem, *Tiszteleteteknek* (Reverentziátoknak) hozzám lett jövedele. Almélkodom nemes tulajdonságaikon, mellyeknél fogva olly nagy áldozatokat tettek. Én tellyes erőmmel rajta leszek, hogy vissza-állíttassanak *Tiszteletetek*, a' magok igazságos jussaiknak bírásába. "

L a f a y e t t e'

el-fogatása, tsak ugyan bizonyos. Így írt erről, a' mi *Limburgi* Volontérjaink' Kapitánya, 's Vezére, Gróf *Harnoncourt*, a' ki-költözött *Frantziáknak* hozzája közel fekvő Serege' Kormányozójához, *Bourbon* Hertzeghez: „Szerentsém vagy on Hertzegségedet tudósítani, hogy az Alól-írtak, tegnap estve tíz órakor, az én szélső Vigyázóimra bökcentek, kik által mindjárt megállíttattak. Nemzeti bokkrétájok vólt, 's azt mondták, hogy *Hollandiába* akarnak utazni. Egy közölök, hozzám hozatott, kitől midőn kérdeztem volna: miért hogy a' magok Hertzégeik' Seregéhez nem mennének? azt felelte, hogy ők még most különbö-

bőző értelemben vólnának; hanem egynehány hetek múlva meg-történhetne az egyesülés. Jelentette, hogy ők 15—18 Tíztekből állanak, 's ugyan annyi tselédjeik, és negyvennél felesebb számú lovaik vólnának. Erre én azt mondtam, hogy a' nekem adatott parantsolatok szerént, egyebet nem tehetnék velek, hanem tsupán azt, hogy a' Hertzegséged' Seregével való egyesülésekben segítségül leszek; de a' Frantzia Tízst kétszer háritotta-el ezen ajánlásomat. Ekkor tehát kereken ki-nyilatkoztattam néki, hogy ők hadi foglyok vólnának; 's mindjárt elküldöttem ötven Embereimet, a' kik ezen, magokat úgy nevező Ki-költözőket hozzám hoznák; melly meg-lévén, bé-vitettem őket a' vendég-fogadó szobába, 's még egyszer jelentettem mindnyájoknak, hogy ők foglyok vólnának; melly jelentésemre ők, nemes Foglyokhoz illendő feleletet adtak. Tudakoztam annakutánna tőlök a' neveket, 's egy meg-igérte, hogy fogja azokat velem közleni; a' minthogy fél óra múlva tudtomra is esett, melly derék Foglyokra tettem szert " 's a' t.

Az el-fogott Frantziák' laistroma.

Fő Vezér: *Lafayette*; Marsalok: *Latour Maubourg*, *Lameth Sándor*, *Delaunoir*; Vádász Obersterek: *Maubourg Victor*, és *Maubourg Károly*, Fővezéri Adjutáns *Lacombe Kapitány Masson*, Adjutáns *Soubeyran*, *Gouvion*, a' (tulajdon Seregebéliek által) megöletett *Gouvion Generális' Öttse*; Hadi Kommisszárius *Filet*; Dragonyos Kapitányok két *Romeuf* testvérek; Oberstlieut. *Cadigna*
(nem

(nem *Cadigau*, mint az első tudósításban volt); Kapitány *Curemaire*; Indsinér Kapitány *Bureau de Puzy*.

Auguszt. 20-dikán, *Namur* Városába vitetett *Lafayette* Fő Vezér, a' vele el-fogatott kísérelével együtt. Ugy írják, hogy 13 ezer Luidór lett volna nálla.

* * * * *

Lafayette Úrnak a' Felesége is oda akarta hagyni *Frantzia* Országot, 's már el is ment *Havre de Grace* (*Portus Gratiae*) nevezetű Városig, 's ki-kötő helyig, melly a' *Seine* (*Sequana*) torkolatjánál vagyon, olly tzéllal, hogy *Angliába* vitesse-által onnan magát a' tengeren; de, más útzókkal együtt, ötet is le-tartóztatták a' *Havre de Grace* Városa-béliek.

Az *Oroszok* által el-nyomatott *Lengyel* Hazafiak' számára, három ezer font Sterling (mintegy 33 ezer forint) volt már készen, tsak magában *London* Városában. Az *Alamislalkodók* között, vagynak minden rendű Emberek: Vargák, Szütsök, Kovátsok, Hajó-tsinálók 's a' t. Egy *Quacker*, őt *Gvinéknek* adására kötelezte magát következő ki-fejezésekkel: „Ezt a' pénzetskét adja egy *Quacker*, — a' ki, *Vallásbéli tárgyakon nem veszekszik* — a' maga *Embertársainak fel-segéllésekre*, kik, gyölölséges, és a' leg-vérengesebb járom alatt nyögnek.“ Egy nevezetlen Ember, egy *Gvinét* ajánlott, 's tsak ezt írta a' maga ajánlása alá: *Ember vagyok*. — „A' *Lengyel* Nemzetnek sorsát, minden Nemzet érzi a' Föld-kerekségén; de mégis az *Anglusok*' szívét különösebben érdekli az. Most is elméjekben forog nékiek,

mennyi ideig kellett tusakodniok, a' magok Konstitutiójokért, 's óhajtják, hogy az ő boldogságokhoz hasonlóra tehessen szert a' *Lengyel Nép* is; de úgy, hogy ne kénytelenítessen azon akadályokat ki-állani, a' mellyekkel ők küszködtenek. — *Anglus érzékenység*, a' *Lengyelek'* dolgában részt venni. — Illy hathatós ki-fejezések olvasgatnak a' többek között azon írásban, mellyben, a' maga Konstitutiójáért hadakozott *Lengyel Nemzetnek* fel-segállítására indították *Polgár-Társaik*at, némelly nemes gondolkozású *Anglusok*.

Az *Orosz Tsászárné*, hadat izent a' *Frantziáknak*, azon esetre: ha a' *Királyok*at vissza nem állítják egész szabadságába. Már oda is hagyta az *Orosz Követ Párist*; valamint a' *Frantzia* is *Péttersburgot*.

Luxenburghól írják, hogy *Augst. 14-dikén* ott volt a' *Braunschweigi Hertzeg*, és minekutánna ki-beszéllgette volna magát az ott lévő *Kommendánsunkal*, 's *Generálisainkal*, ismét vissza ment még az nap a' *Prusszus Sereghez*. — Más nap, maga a' *Prussziai Király* is, két *Fiaival*, t. i. a' *Korona' Örökösével*, és *Lajos Hertzeggel* együtt meg-nézegette *Luxenburg Várát*. Lóháton voltak mind a' hárman, 's úgy tértek vissza a' táborhoz is, melly *Luxenburghoz* 2 órányira fekszik.

Frantzia Országról,

leg-először is e' jöhet most kérdésbe:

Páris Városáról neveztetett *Osztályn kívül* az *Országnak*, mitsoda néven vették a' több 82 *Ország-Osztályok* azt a' tudósítást a' *Nemzet-Gyűlésének*, hogy *Aug.*

10-dikétől fogva, nem a' Király szolgál-
tatja már ki a' végre-hajtó hatalmat;
hanem azok az új hat Alnifterek, kiket
maga választott a' Nemzet Gyűlése?

Straszburg Városa' Tanátsa, még Aug.
tizedike előtt útasított volt a' Nemzet-Gyű-
léséhez egy Irást, mellyben előre protestált
a' Királynak le tétele ellen. El érkezőn
Strasburgba a' N. Gyűlése' három Deputá-
tusai Aug. 19-dikén jelentették, hogy a'
N. Gyűlésé félbe szakasztotta a' Királlyal a'
végre-hajtó Hatalom' gyakorlását. Ezt,
nem akarták bé-írni a' magok Jegyző-
Könyveikbe sem a' Város' Elöljárói, sem
az Ország-Ofztályé is, mellyben *Strasburg*
Városa vagy: azért is a' N. Gyűlési Depu-
tátusok mindjárt ki-tettek azok közül egy-
nehányat hivatallyokból, 's Aug. 21 dikén
másokat állítottak-elő helyekbe. 22 diken
pedig egy Kurir érkezett a' N. Gyűlésétől
Strasburgba, olly parantsolattal, hogy a'
Városi Magisztrátusbéliek, *Lachausse* neveze-
tűn kívül, ne merjék többé folytatni hiva-
tallyokat; 's a' Polgár-Mester — ama' híres
Dietrich — jelenjen-meg a' N. Gyűlése előtt,
azért, hogy számot adjon a' protestátzióról.
— Az *Ardennes* erdejéről nevezetett Ország-
Ofztálynak fő Városa, *Sedan* (*Sedanum*).
Ebben meg-árestáltattak a' N. Gyűlésének
3 hírvivő Küldöttjei, mivel úgy ítél az Orsz.
Ofztályi Fő Kormányshék, és a' Polgármester,
hogy a' N. Gyűlésének nem lett volna hatal-
mában, csak egy ideig is le-tenni hivatal-
jából a' Frantziáknak, Konstitúció szerént-
való Királlyokat; és hogy nem lehet Törvé-
nyek-

nyeknek esmérni azon Végzéseket, melyeket a' Király el nem fogadott, 's meg nem erősített. Fülibe menvén ez, a' Nemzet-Gyűlésének, mindjárt a' lett a' Végzés: hogy az *Ardennesi* Ország-Ofztály' 14. Elöljárói, a' *Sedani* Polgár-Mesterrel eggyütt, küldessenek a' N. Gyűlése eleibe, 's helyekbe azoknak, más listviselők állíttassanak elő; a' fogva tartott Deputátusok pedig tüstént botsáttassanak el. Ezen rendelkezésnek végre hajtására, újra 3 Deputátusok küldettek *Sedan* Városába. — A' *Mosel* vizéről neveztetett Ország-Ofztály' Fő Kormányshéke ellen, hasonló végzést hozott a' N. Gyűlése, mint szintén az *Ardennesi* ellen; mivelhogy az is árestomba tétette a' N. Gyűlési 3 Deputátusokat. — A' *Somme* vizéről neveztetett Ország-Ofztály' Elöljáróira úgy meg-haragudott a' N. Gy., hogy már ezeket nem is idézte maga eleibe; hanem ki-tételek után leg ottan által adatta őket, meg-ítélés végett a' Törvény-Széknek. A' vétkek, mind öszve is következendő végzésből áll: „hogy mivel a' N. Gyűlési leg-újabb Végzéseknél, nints meg a' Konstitúcióban elő-adott formájok; tehát ők olly hiedelemben vagynak, hogy közlelbről való magok útasíttatása végett egy Bízst küldhetnek a' N. Gyűléséhez.“ — Az *Aisne* vizéről neveztetett Ország-Ofztály' Elöljáróihoz, két rendbéli Levelet botsátotta *Lafayette*, mellyekben arra kérte őket, hogy értsenek eggyet, az *Ardennesi* Fő Kormányshékkal. Második Levelében azt írta nékiek a' többek között, hogy a' Nemzeti Gyűlés ellen való fel-támadás, egy most, a' leg-szen-

szentebb kötelességek közzül. De tsak nem bóldogúlhatott velek, sőt rendelkezéseket tettek vólt már azok, hogy őtet el-fogassák. — (A' Nemzet-Gyűlése által is, Haza-árúlónak ítéltetett, 's helyébe *Dumourier* tétetett.)

A' Kormányozó Generálisok közzül, *Lafayetten* kívül, *Dillon* is azt ítélte, hogy a' Királlyal való bánása által, meg-sértette a' Nemzet-Gyűlése a' Konstitutiót. — Mi lett a' jutalma, igaz-mondásának? Az, hogy nem kormányozó Generális többé.

Mit fog végezni az Ország' állapotja felől azon rendkívül való Nemzeti Gyűlés, melly ezen Hónapnak 20-dikán kezd el. *Párisban*, a' maga Üléseit? már előre is lehet látni: mert annak öszve állítása erántt olly intézetek tétettek, hogy, mind sültt Jakobinusok legyenek a' Tagjai. Hogy pedig a' mostani Nemzet-Gyűlésének uralkodó Jakobinus része, más Jakobinusokkal egygyütt, nem akar többé Királyt; hanem Közönséges Társaságot szándékozik formálni az Országból: arra mutatnak minden tselekedetei 's végzései. — *XVI. Lajos* képe, nem szemléltetik többé, a' N. Gyűlése' palotájában. — A' Királyoknak értz-öszlopaikból, 's a' Kir. épületekbéli álló képekből (statuákból) valamint végre a' Templomokban találtatott minden értz nemből is ágyúk öntetnek, — Néh. 4-dik *Henrik* Király' öszlopa helyén azon *Mársiliai* szabadakaratú Nemzeti Katonák' emlékezetére fog öszlop emeltetni, a' kik Aug. 10-dikén, a' Kir. Testőrzőkkel való viadalban hüllottanak el. — A' Királyi Házakban találtatott drágaságok el adattatnak, 's az árrok a' Nemzet

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
 (Septembernek) 7-dik napján,
 1792-dik Esztendőben.

Az itt őrizeten lévő gyalog, és lovas
 Katonaság, meg-tevé ezekben a' napokban
 ditséretesen a' maga hadi próbáit, ő Felsé-
 geknek jelenlétekben; 's örül, mert már az
 idén nem kell többé magát, minden nap
 néhány óráig gyakorolni a' mezőn.

Pihennek a' Músák is, ezen hónapnak
 eleitől fogva, a' jövő Október' végéig, mi-
 nekutánna űk is meg-adták volna a' magok
 Exámenjeiket mind szóval, mind írásban.
 Szokás t. i. már most az ide való Universi-
 tásnál, hogy minekutánna ki-kérdeztetik
 szóval a' tanuló Ifjú, annakutánna három
 kérdéseket tesznek-fel néki, mellyekre írás-
 ban kell néki bé-adni a' feleletjét,

A a -

A'

A' siket 's néma férjfi, és leány Gyermek is, a' múltt héten végezték Exámenjeiket, igen sok Halgatóknak 's Nézőknek jelenlétében. Szép remekjeit adták, tudománybéli előmeneteknek: a' Német nyelvből, a' természeti históriából, a' lélekről való tudománynak egy részéből, a' Vallásból, 's a' Geografiából. Szemléltették szép írásaikat, 's rajzolásait. Próbát tettek: a' pántlika - szövésből, harisnya - kötésből, 's különösen a' Leányok a' varrásból; 'a' Férjfi - gyermekek pedig a' könyv - nyomtató műhelybéli munkálódásból. Annyira vitték ezen ízerentsés Szerentsétleneket, alkalmas Tanítóik, hogy a' tsupa ízaj - mozgatóból is meg-értik ők már ezeket. Némellyek közülök, az írást fel - ízóval olvashatják, úgy hogy más, szépen hallja az olvasást; tsak magok az olvasók nem: minthogy siketek. Most mind öszve 56-an vagynak. 45-en az Udvar' költségén neveltetnek. — Nehány Magyar születésűek is vagynak közöttök, 's igen jól viselik magokat.

* * * * *

Landau a'ól, H. Hohenlohe' vezérlése alatt el-indúlt Seregünknek menetelét, így adja elő egy onnan érkezett hiteles Levél:

„Ei indulván *Neustadt*től, *Kaiserlautern*-hez érkezünk Augúst. 11-dikén; 14-diken, *Landstoulba*; 15-diken *Hombourgba*. Itt, 7 mértföldre vóltunk már *Landautól*. *Zweybrücken* (*Bipons*, *Kéthid*) Városától pedig, melly, az azon nevet viselő Hertzezségnek fő Városa, tsak egy mértföldnyire. Az élésbéli környülállásaink miá, 3 napot kellett

lett itt mulatnunk. Auguszt. 19-dikén, újra folytattuk útunkat *Luxenburg* Tartományára felé, 's minekutánna 3 mértföldet haladtunk volna: *Dillingben* nyugodtunk meg; más nap pedig *Lebachon*. Ide egy Prusszus Kurir érkezett hozzánk, azzal a' hirrel, hogy Gen. *Kellermann*, 14 ezer Frantziákkal áll *Saarlouis* Váránál, melly tsak két mértföldnyire esik *Lebach*hoz, 's meg akar bennünket támadni a' masirozás közben. — *Lebach*tól, igen nehéz útunk vólt, a' *Hunsrücki* magas heggyeken keresztül, mellyeken felette szűkek lévén az utak, apróbb csoportokra kellett felosztani a' Sereget. Elöl ment Hertzeg *Hohenlohe*. Hogy által verekedtünk a' heggyeken: elküldötte H. *Hohenlohe*, Hertzeg *Valdeget* *Saarlouis* felé, az Ellenségnek megvisgálására, ki is elég közel ment ugyan a' Várhoz, felállott az ott körül lévő dombokra, nézkélt széllyel, 's kérdezősködött; de se nem látta sehol a' *Kellermann*' Seregeit, se nem érthette meg hol-léteket. *Saarlouis* alatt, fegyvereikkel gyakorlották vólt magokat, valami ezerig való Frantziák; de mi helyt szemekbe tünt ezeknek, visgálódó Seregünk: legottan nagy kurjongatások között bé-szaladtak a' Várba. — *Saarlouis*' tájáról, *Oberlouisen*be mentünk Aug. 21-dikén; 22-dikén pedig *Mertzigbe*, melly a' Sár vize partján fekszik. Már itt közel vólt hozzánk a' Prusszus Tábor. — Auguszt. 22 dikén, kiválogattak 300 derék Vitézek — Huszárok, könnyű Lovasok, és Dragonyosok — 's által küldettek a' Sár vizén, *Lotharingla* Tartományába, hogy magunknak frantzia

kenyeret, 's lovainknak frantzia abrakot hozzanak. Mikor ezt írom, még nem érkeztek vissza. — Auguszt. 26-dikán, *Remich* felé indulunk, melly a' *Mósel* vize' partján vagyon, *Luxenburg Tartománnya'* szélén. Itt kaptasollyuk ölzve magunkat, a' Prusszusokkal. — (*Ezen Levélből ki-tetfszik, hogy a' SárLouis Vára' meg-vételéről való hír, melyet mi is köztöttünk mások után, nem igaz volt.*)

Ma g y a r O r s z á g.

A' *Posonyi Akademiában*, üres a' *Politika Tudományok'* tanító Széke, mellynek béültetése (valamint az ugyan oda való *História Kathedráé*) végett is, Sept. 21-dikén (nem 27-dikén) fog vetelkedés tartatni a' *Pesti Univeritásnál*.

Ns *Nógrád Vármegyének*, Auguszt. 18-dikán tartatott Gyűlésében, addig volt Első Notárius *Puky Ferentz* Ur választatott Második Al-Ispánynak, *Gyürky István* Ur' helyébe, a' ki Tanátsossá rendeltetett ő Feliségétől, a' Magyar Kamarához. Első Notáriusságra, *Szilassy József* Ur emeltetett, Fő-Szolgabíróaságból.

Pest Vármegyéből, Auguszt. 24-dikén.

„A' mi Öregeink azt beszélik, hogy ilyen nyomorúságos aratást még soha sem értek. Ugyan is meg fordúlt most a' dolog, mivel nem az arató kereste, mint eddig, a' részt; hanem a' gazda lótot futott a' részes után. — *Sólt Városában*, feléből is aratnak; a' *Kis-Künságban* pedig, a' mint hallatott, részért nem is arattak némelly aratók, hanem pénzért — egy máriásért egy tsomót. —

Az

Az idő is gyakran essőzik, 's mind a' takarodásban, mind pedig a' nyomtatásban hátráltatja az embereket. "

Zemplén Vármegyének új Fő Ispánnya, B. Orczy József ö Nsága, azzal kívánta megjutalmaztatni, amaz esmeretes érdemű *Házánkfő*ának, *Ns Kovátsits György* Úrnak fáradhatatlan törekedéseit, hogy azt, a' TT. NN. Rendek által, *Zemplén Vármegyei Tábla-Biróságra* emeltette.

Frantzia Ország.

Az Országnek nagy része reá állott már a' Nemzet - Gyűlésének, Auguszt. 10-dikén hozott végzéseire. — Az öreg *Lukner* Fő Hadi Vezér is azt ígérte, hogy a' mostani körülállásokban is kíván szolgálni *Frantzia Ország*nak; a' minthogy újra meg is esküdt a' Nemzet' hűségére. — Úgy nem különben a' *Rajnai Sereg*' Kormányozója *Gen. Biron* is.

Tsudálkozásra méltó erős - lelkűséget mutatott a' Királyné, mind azokban a' példa nélkül való esetekben, mellyeken keresztül ment, tudásunk szerént, ezen folyó, és az ezt megelőzőt három esztendőekben. Nem látta ezen Felségnek izemeit nedvesen az el-tsábított *Párisi* gyűlevélség, sem a' Revoluzió elein, 1789-ben; sem annak-utánna 1791-ben, midőn *Varennas*ből visszavitetett a' Kir. Familia; sem végre ezen Esztendő' Júniusának 20 dikán, Augusztusának 10 dikén, 's 13 dikán, a' melly időszakaszokban t.i. olly hallatlan, alatonító, és keserítő dolgokat vive ő véghez a' maga

tör-

törvényes Fejedelmén, hogy azoknak hallására borzadt egész Európa, és a' melly elengedhetetlen vétkek, egy indító okúl szolgálnak az öszve-szövetkezett, 's szövetkezendő Fejedelmeknek, hogy le ne tegyék addig kezekből a' fegyvert, míg ki nem irtják Fr. Országból a' mételeyt. — *Maria Antoniat*, néhai nagy emlékezetű Királyunk *M. Theresia'* kedves Leányát, és *XVI. Lajos'* Hitvesét először könyveztette meg, azon szives barátságának erőszakos fel-bontása, mellyel viseltetett ő Felsége, *Lamballe* Hg Asszonyhoz. Bé-kísérte ez a' Hg Asszony a' Királynét, a' *Templom* nevezetű épületbe; de ki-vitetett onnan néhány napok múlva, *Tourzel* Asszonysággal, három Kamarás-Asszonyokkal, 's két Komornyikokkal egygyütt a' Tanáts-házhoz, a' hol minekutánna ki-kérdeztettek, 's írásaik el-petsételtettek volna: egyik Komornyikon kívül, mindnyájan árestomba tétettek. Midőn értésére esett ez a' Királynénak, úgy meg-indult kedves *Lamballéja'* sorsán, hogy meg nem tartóztathatta magát a' sirástól, 's könyvező szemekkel nézett ki a' Fog-ház' ablakából az oda sereglett Népre.

Dúl, fúl, 's ront, bont a' Jakobinusság. Alig várhatta azon szerentsétleneknek megítéltetéseket is, a' kik, Auguszt. 10-dikétől fogva hányattak fömlöztzre, egy olly bünert, melly máször, tzimerező, és a' *Magyarok-zal* köz nemes tulajdonsága volt a' *Frantzia* Nemzetnek, t. i. a' Király eránt való hívségért. Már fenyegetődzött a' Nép, hogy ha késik a' N. Gyűlése, azoknak ki-szenten-

tziáztatásával: újra fel-kél ő még egyszer, 's maga fog azoknak rövid törvényt ízolgálatni. Engedelmeskedett a' N. Gy., mivel kénytelen volt vele, a' Jakobinusság' hatalmas szavának, 's kívánságának, fel-állítván ennek tellyesítése végett egy különös Törvényfzék, ama' gonosz lelkű *Robertspierre* előlülése alatt. — Így jádzik a' Jakobinusság az Igazsággal, míg már ötöt meg nem jádztatja érdeme szerént az Igazság.

Azon szerentsétleneknek testeik, kik, Augušt. 10-dikén lettek a' Jakobinusság' áldozatjaivá, úgy ki vóltak véve a' kegyetlen mélfárlás, és martzangás által formáikból, hogy alig lehetett reájok esmérni. — Meg-neveznek tsak ugyan, az újjabb *Párisi* tudósítások némelly nagy Embereket, kiknek hóltt testeik, későbbben találtattak 's esmértettek - meg; t. i. *Clermont Tonnere* Urat, a' ki, Tagja vólt az első N. Gyülésének; továbbá *Clermont d'Amboise*, *Rocheffoucault*, 's *Liancourt* Világi; és *Bouillon*, 's *Dillon* Pap Urakat. Ezekről, Aug. 16-dikán költt *Párisi* Levélben vagyon emlékezet. Egy más Levél, melly Augušt. 22-dikén útasíttatott Párisból, hozzá számlálja azokhoz, Nemes *Dallonvillét* is, a' ki második Nevelője vólt a' Korona - Örökösének.

Montmorin Úr, úgy vitte, a' mint tudjuk, a' külső dolgokra ügyelő Minifterséget, hogy ötöt leg-későbbre buktathatták meg minden vele együtt szolgáltt Minifterek között a' Jakobinusok. Ezen derék Úrról, az a' hir vólt, hogy *Angliába* szökött - által. Azonban, Augušt. 21-dike' éjtszakáján reá akad-

akadtak a' Sz. *Antal* nevű külső Városban, egy szegény mosó Asszony nál. Ennél tartózkodott t. i. 's együtt etette az Asszonyt is magával. A' mi meg-maradt az asztalon, azt a' szomszéd Asszonyainak szokta vólt adogatni a' mosó Asszony. Jó néven vették amazok, a' kedves ízű falatokat; de egyszer mind a' velek született kuriositás szerént sügni búgni kezdtek egymás között: 's ekképpen csak hamar ki-tudódott a' titok, 's hírével lett a' N. Gyűlésének is, melly leg-ottan el-küldött éjtszakának idején *Montmorin* Urért, 's fel vitette maga eleibe. Sok dolgokat lobbantott a' szemére; nevezetesen hogy ő, a' Király' számára rendelt pénzből nagy summákat fordított légyen, holmi pasquillusok' iratására, és hogy részt vett, a' Helvetus Testörzöknek, a' Nép ellen való támasztásában; de ő mind tagadta ezeket, 's azt mondotta, hogy más *Montmorin* is vagyon, t. i. a' *Fontainebleau*i Komendáns, 's talám az lehetett részes a' Helvet. Testörzök' dolgában. — A' Vigyázó - Deputátciónak *Source* nevű Tagja, igaznak találta ezen állítását *Montmorin* Urnak, 's azt terjesztette éránta a' N. Gyűlése eleibe, hogy míg már a' *Fontainebleau*i Komendáns éránt egészen ki-világosodik a' dolog, addig tartassék bátorságos helyen az Exminisler.

Lafayette személylén, nem töltheték bosszújokat a' Jákobinusok: már tehát azon tanakodtak Auguszt. 22-dikén a' Nemzet Gyűlésében: mi módon önthessék ki ellene mérgeket távól-létében is. Egy azt mondotta, hogy úgy kell bé írni a' *Lafayette* nevet

Fran-

Frantzia Ország, Historiájába, mint gyalázatos nevet. — Más azt javallotta, hogy le kell rontani ezen Haza-árulónak a' házat, 's annak helyén egy oszlopot kell emelni, mellyre irattassanak *Lafayette* vétkei.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Seregeken diadalmat vett Vezérjeit meg-jutalmaztatta már az Orosz Tsáizárné. *Kochovszky*, és *Kreczetnikov* Fő Kormányozó Generálisokat, Szent András-Rendje' Vitézeivé tett; *Kossakovszky*, *Fersen*, és *Gmellin* Al Korm. Generálisokat, a' *Nevski Sándor* - Rendje' Vitézeivé; *Markov* Gen. Májort pedig, Sz. György-Rendjebéli Vitézzé, 's egyfzersmind egy gyémántos kardot is küldött néki. Sz. György Rendje' Vitézévé lett *Bulhakov* Obersteris, és 300 Parásztokat kapott ajándékban; *Zubov*, és *Orlov* Brigadérosok, Gen. Májorságra emeltettek.

Svéd Országának

mostani Igazgatója — a' *Südermannlandi* Hertzeg — minden igyekezettel rajta van, hogy meg-felellyen a' maga fő tisztségével egybe köttetett kötelességének. Egymást érik az általa ki adatott bölts rendelkezések, mellyekkel eleit kívánja venni ő Hg.sége, az Országba bé tsúszott hibáknak, 's visszaéléseknek. Eggy ezen rendelkezések közzül az is, melly egyyátallyában meg-tilt minden némű szerentse-játékokat, 's el-törli az eddig különös szabadsággal birtt Jádzó-Házakat. Sajnosan esik ugyan ez a' tilalmazó parantsolat a' Jádzó - Házak' Birtokosaiknak; de az okos Igazgató, úgymint a' reája bizatott Polgári Társaságnak ez idő

szerént való édes Attya, eleibe teszi mindenkor a' köz hasznót, nehány magános személyek' törvénytelen hasznoknak. — Azt se nézhette az Igazgató Hertzeg, hogy a' mit keresztyén buzgóságból alamsnátkodtak a' szűkölködő Polgárok, *Lappóniában* való terjesztésére, 's fenn - tartására a' KeresztyénVallásnak; az ezen tzéllal meg nem egygyező végekre fordítottassék p. o. a' *Linköpingi* Püspök' gazdag jövedelmeinek, még 700 Tsászár - tallérral való tóldására, és az Egyházi dolgokra ügyelő szükségtelen Kántzellária mellett egy Státus - Titoknoknak tartására. Ezen értelmét annakokáért egy kerülő Levélben (Circularéban) hathatósan elő adva, közlőtte is minden Konsistóriumokkal a' Hertzeg; melly alkalmatossággal jelentette egyszersmind, hogy ha tsak ugyan egygyátallyában kívánná az Egyházi Rend, az említett Kántzelláriának fenn-maradását; tehát a' Státuson való könnyebbítés végett, fizesse azt maga: ezen esetre is mindazáltal ki - köti, hogy ő maga keres - fel *Stokholm*-ban egygy alkalmatos Személyt, azon Kántzellária mellé való Státus - Titoknoknak: mert az nem jó dolog, hogy ollyatén Személy alkalmaztassék Státus - Titoknokságra, a' ki ennél fogva el - vonattatik valamelly Fundátzióra való vigyázástól, melly igen nyomos hivatal; vagy a' Lelki Pásztorágnak folytatásától, melly, személyes jelenléteit kíván. Hogy ha, úgymond, reá nem akarna erre állani a' Papi Rend; tehát így más jó módot talál ő fel az Egyházi dolgok' intézésére.

Fel.

Fel - olztatván *Svédziára*, és *Pomerániára*, a' meg - holttt Király által hagyott közönséges adósságok: esett azokból *Svédziára* 32 millió Tsászfár - tallér; *Pomerániára* pedig 290 ezer Ts. tallér.

Frantzia Országnek meg - szentelő, a' Tsászfári és Prussziai Seregeknek pedig szerentsésítő kegyelmet kívánván nyerni az Egtől Pápa ő Szentsége, 3 napi ájtatosságot tartatott a' *Frantzia* Nemzet' Teplomában, melly vagyon *Romában*. Egy volt az ájtatosságnak 3 napjai között, Auguszt. 25 - dike, melly, *Lajos'* Innepnapja. Az ezen napon gyakorlott ájtatossággal különösen, tökéletes bűn - botsánatot kötött - öszve ő Szentsége.

Ama' hires Spanyol Exministerről *Florida Blánkáról* jelentettük, hogy a' *Pamperlona* Városában lévő Státus - tömlöztzébe vitetett. Ott ül igen is, és keményen reá parantsolt a' Király a' Törvény - Székre, hogy igazságossan ugyan; de szorossan meg - vizsgálja az Exminifter ügyét, kit olly dologgal vádolnak, melly, sok nagy tekintetű Embereknek volt már a' vétkek, — hogy t. i. a' maga méltóságával, 's Minifteri hatalmával vissza élt volna, külömb - külömbféle igazságtalanságoknak és erőszakoskodásoknak el - követésére. Erre nézve, különös figyelmetességeket fordították a' Birák, a' Politzáj - Directorral folytatott levelezésére az Exminifternek.

Az a' dühös *Hiéna*, mellyről emlékezőnk néhány napokkal ez előtt, tizenhat Gyermekeket öldösött volt már le Auguszt. 22 - dikéig,
és

és még sokkal többet sebesített meg. Nagy rémülésben vagyon miatta a' Föld-népe, 's félttekben, meg-testesültt Ördögnek is gondollyák már sokan. *Mediolánum*hoz 12 mérttföldnyire, *Parlaffino* körül kódorog. Az említett napon költt *Mediolánumi* tudósítás szerént, egynehány száz Emberek vadásszák naponként ezen fene vadat; de sehol sem akadhatnak nyomába. A' Kormányfőzék 400 *Mediolánumi* aranyat (mintegy 1380 forintot) tett-fel jutalmúl a' gyilkos állat' meg-ölőjének; 's ha szegény sorsú Ember talál ez lenni: míg él, minden napra 30 *Szoldot* (nyóltzad-fél garast) kap; ha pedig szolgálatra termett Ember lejénd: úgy valamely hivatalra is fog alkalmaztatni.

Nőttön nő, a' Frantzia Jakobinusság ellen dolgozó Erő.

A' mi Seregeink által meg-vett Frantzia Erősségből *Longviből*, Staféta indúlt Aug. 25-dikén *Neuviedbe*, azzal a' tudósítással, hogy a' *Prussziai* Király egy Kurir által parantsolatot küldött *Berlinbe*, melly szerént, 30 ezer Embert kell még utánna indítani a' Frantziák ellen.

(Azt írja a' *Neuvidi* Ujság, hogy a' *Prussziai* Király alatt, egy Frantzia faluban el lötték a' lovat. Ha bizonyos lesz ezen történet: akkor, a' környülaállításait is fogjuk közleni)

A' *Nagy-Britanniai* Udvar, arra határozta magát Augult. 17-dikén estve, hogy vissza hívja a' Követjét, Gróf *Goyert* Párisból. — A' *Londoni* tudósítások szerént, minden környülaállítások, és készületek arra mutatnak ottan, hogy a' *Nagy-Britanniai*

Király is eggyesíteni fogja magát a' *Frantzia Ország* ellen öszve - szövethetzett Hatalmas-ságokkal.

A' *Spanyol* Udvar, nem izent ugyan hadat, különös Irása által a' *Frantziáknak*, mint a' *Prussziai* Király; de azért el-kezdte azt még Júliusban, mint bizonyítja egy Levél, melly az említett hónapnak 29-dikén költ *Ceret* nevü *Frantzia* Városotskából, a' *Spanyol* szélekről. E' t. i. a' Levél' foglalatja: „Városunkhoz egygy óránnyira, tábort ütöttek a' *Spanyolok*, kikkel mintegy 9 ezer ki-költözött *Frantziák* is vagynak, *Desulvia*' vezérlése alatt. 28 dikon, bé akartak ütni *Fr. Országba*. Ehez képest, részünkről is tették, a' mint tehették a' készületeket; de nem lehetett többre vinni az ellentálló erőt 300 Nemzeti Testörzöknél, és két tábori ágyúknál. Ezzel tehát tsak hamar készen lettek a' *Spanyolok*; azután bellyebb nyomúltak, és *De Moffo* nevü helyet el foglalták; 3 ezeren pedig *Montlouis* felé indultak. Segítséget várunk *Perpignanból*; de míg az el-érkezne: addig kétség kívül az egész *Roussilloni* Kerület a' *Spanyolok*' kezekben fog lenni.“

August. 15-dikén költt *Alsó Rajnai* bizonyos tudósításokból olvassuk, hogy Tsászár, és *Prussziai* Király ö Felségek, magok kérték légyen személyyessen a' *Hassziai* Landgráfot, hogy ő is állyon azon szövetséghez, melly *Pöllnitzben* kötötett völt, közelább pedig meg-újjíttatott *Moguntziálán*, és hogy e' végre jelenne meg a' *Moguntziai* tanátskozásban. Meg-tselekedte ezt a' Landgráf,

gráf, 's már a' fenn említett napon meg is volt erősítve a' Pruss. Király, és a' Landgráf között lett egyezés, melly szerént 6000 Emberit viszi a' Landgráf, maga vezérlése alatt a' Prusszus Sereghez.

Hollandia, nem határozta ugyan még meg magát, ha vallyon vissza hívja é *Párisból*, ott lévő Követjét *Berkenrode* Urat, 's el - küldje *Hágából* a' Frantzia Ministert, *Maulde* Urat. De azt irták *Hágából* Auguszt. 21-dikén, hogy a' Fő Kormányshék megszólította volt már akkor a' hét egyesült Tartományokat, hogy nyilatkoztatnák - ki ezen tárgy eránt a' magok értelmeket.

A' *Helvétziai* Közönséges - Társaság' szövetséges Társainak, mihelyt hírekkel esett, mi történt legyen *Párisban* Augusztus' 10-dikén a' Helvetus Testörzökkal, öszvegyültek leg-ottan *Türgov* (*Thürgov*, *Turgov*, vagy *Thurgau*) Tartományának fő Városába *Frauenfeldbe*. Tanátskozásoknak tárgya lesz: *Ha vallyon részt vegyenek é ők is, a' Frantzia Országgal való hadakozásban?* Ugy itél azon *Freyburgi* Levél, melyből vettük mi ezen tudósítást, hogy ha a' betsület, és a' ditsőség', 's a' méltó bosszúállás' kívánása, győzedelmeskedhetnek egy két Kántonnak tsupán magával való gondolásán: úgy bizonyosan *Helvétzia* is öszvekaptsollja magát, a' Fr. Ország ellen fegyvert fogott Hatalmasságokkal.

A' meg-hólt *Lüttichi* H. Püspök' helyébe, más választatott a' múltt hónapnak 16 kán, t. i. az addig való fel-szentelt Püspök, *Beau-*

rieuxi, és Meani Gróf, Ferentz, Antal, Mária, Constantinus.

* * * * *

Tasnádon, Bátori József Ur meg-fogad Aug. első napján egy Legényt Kondásnak, a' ki magát *Kerésvölgyinek* mondotta lenni. Minekutánna már másfél hétig szolgált volna a' Kondás hűségesen: itt terem *Kerésvölgyről* egy Legény, 's vissza kívánnya a' Kondást, mint saját Feleségét. Következő éjtszaka haza is ballaga a' furtsa házas pár. — A' *Tasnádi* piatzon, egy véka búza 12 krajt.; tengeri 10 kr.; zab 7—8 kr. — A' jó bornak ittzéje 3 kr. — *Szakátsi* nevezetű Vármegyebéli helységünkben a' vérhas uralkodik.

J e l e n t é s.

A' *Szent Írás' Theologiájának* első Kötetje már le-küldetett *Pestre*, 's onnan a' nevezetesebb Városokba. — Találtatik *Pesten, Veingand, és Stáhel* Uraknál. *Ketskeményen, és Körösön* a' TT. Ref. Professzor Uraknál. *Debretzenben*, a' Ref. Kollégium' Bibliothekájában. *Miskóltzon*, T. Prof. *Komjáthy Abrahám* Úrnál. *Túron*, T. *Ertsei Dániel* Úrnál. *Sz. Szálláson*, T. *Tormásy Ferentz* Úrnál. *Kolosváron*, T. *Szathmári Pap Zsigmond* Profess. Úrnál. *Enyeden*, T. *Bodola János* Profess. Úrnál. *Dömölkön, Győrben, Pápán*, a' TT. Uraknál. — All ez az első Kötet 57 árkusokból, az árra helyben 21 garas; másutt, hogy a' bé-pakkolásra, 's küldésre tett költségnek némelly része ki-pótoltassék, 22. Sőt azon lettem volna, hogy egy árkus egy krajtzárnál többre ne

essen; de mivel a' vevőknek kevés számok miatt, alig mér a' Typografus, az ilyen Könyvből öt, vagy hat százat nyomtatni; ő pedig ha öt százat nyomtat is, szint' annyit fizet a' Betűszedőnek, 's Korrektornak, mintha hat ezeret nyomtatna: lehetetlen olly óltsón adni, mint p. o. az Ekklesiái, vagy Oskolai Könyveket, mellyekből három négy ezeret nyomtat egyfuzerre, 's ha egy pénzen adja is árkusát, úgy is használva benne. — Most készíték egy Könyvet illy titulus alatt: *Deák Synonymák*, mellyekben ezeknek természetek, egymástól való különbségek, 's a' velek való élésnek helye, és módja, mindenütt az *Arany* és *Ezüst* Időbéli Írókból erőssítették. A' Munka lesz 40 árkus; de ígérem a' Ns Közönségnek, hogy, ha Oskolai Könyvnek bé - vétetik, úgy, hogy a' Typografus két három ezeret bátran nyomtathat: úgy a' 40 árkusnak arra legfeljebb sem lesz több harmintz krajtzárnál; azon kívül az Oskolai Tanítóknak minden tízre egy ingyen adatik. *Pro Magyar József.*

Kérletnek azon E. Előfizető Urak, a' kik még fel nem küldötték ez ideig Munkánk második Sz. közzéléért az öt forint elő - pénzt, hogy minél előbb méltóztassanak fel - küldeni: úgy nem készen azok is, a' két forintból álló fél esztendősi Posta - pénzt (melly az Erárium pénze) a' kiktől mi ezt kívántuk. Ide nem értetődnek a' véltárlevelező Urak; vagy a' kik Ujságaikat jártatják hozzánk; vagy a' kiknek szóval vagy írás által megígértük, hogy magunk le tesszük helyettek a' Posta pénzt, valamint végre, a' Posta Mester Urak sem. — A' hozzánk utasítandó Levél tizjén csak e' legyen: Pro Magyar Hírmondó. a' Vienn.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 11-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Néhány napok ól fogva, oda hagyta a'
Fels. Udvar *Schönbrunn*t, 's *Hetzendorf*ba
költözött-által. — Ezen hónapnak 5-dikén,
Tsászárr, és Tsászárné ő Felségek, Nádor-
Ispány, és *Jósef* Fő - Hertzegekkel
eggyütt meg-tiszteltek magok jelenlétekkel
egy magános Teátromot, mellyet némelly
Dikasteriánsok nyitottak magok mulattsá-
gokért, *Schönbrunn*' és *Hetzendorf*' szomizéd-
ségában, *Hietzing* nevezetű helységben. A'
jádzó Személlyek azzal mutatták-meg, ő
Felségeknek ezen kegyes le-botsátkozásokért

B b

való

való háládatosságokat, hogy a' Játék' végével, egy ofzlopon szemléltették a' Felsegek' meg - világosított képeiket. Mind ezen szives indulatnak meg-bizonyítása, mind az egélz Játék, igen tettzett ő Felsegeknek. A' Játék közben, mindenik jádzó Személyről különösen méltóztatott tudakozódni a' Fels. Tsászárr. Meg-értvén a' mi jó Nádor-Ispányunk, hogy egy Magyar származású Leány is volna a' Jádzók között; mindjárt azt tudakozta tőle: ha tudna é magyarúl?

E' folyó hónapnak első napjaiban olly rekkenő melegek voltak itten, hogy a' leghevesebb Kánikula' közepébe is oda illettek volna. Ezeket, felette nagy égi-háború követte a' múltt Pénteken estve, ollyan, a' millyennél különbbet még a' bértzek' lakosi sem igen hallanak. A' belső Városba is le-tsapott az Ilten-nyila, 's ott hagyta a' nyomait *Stofs am Himmel* nevezetű házbán, és az úgy nevezett *Passzaui* Udvarban; de semmi nevezetes károkat nem tett.

Az árván maradott *Jaquemin* vasas Reg. je *), ide fogja hagyni *Béts* Városát, ezen Hónapnak 23-dikán, 's le megy kvártélyra
Ma.

*) *Meg halálozott t. i. a' múltt Hónapban ezen Reg. nek Tulajdonosja B. Jacquemin, egy meg élemedett derek ősz Úr. Jól tudott Magyarúl, és igen szerette a' Magyarokat, a' minthogy sok Magyar születésű jeles Iffjakat is vett fel a' Reg. jébe.*

Magyar Országba; a' mint értettük: Posony, és Nyitra Vármegyékbe. Helyébe, a' Naszau' vasas Reg. je jő örizetre, mellynek Stábja Nyitrán volt.

Tegnaptól fogva, mindenfelé beszélik Bétsben, hogy a' *Prusszusok* meg - vették egy nevezetes Városát *Lotharingiának, Verdun.*

Magyar Ország

Ns Szala Vármegyéből, még a' múltt hón. 7-kén útasíttatott hozzánk a' követk. Beszéd, más Irásokkal; de éppen csak tegnap érkezett kezünkhöz. Mindjárt kívántuk azt Hírmondónkba beiktatni, mind a' Mondó Urnak T. Jappra: *Spissits János* Első V. Ispány Ur', mind pedig a' kihez mondatott NT. *Nagyváti* Urnak örökös ditsőségére:

Tek. Nemes Vármegye, Nagyságtok, az Urak!

„A' Mezei Gazdaságnál, mellyben tett betses Munkájáért, Nemzeti Vitézlő *Nagyváti János* Uram, ma általam, a' felsőbb Rendelésekből, Nagyságtok', 's az Uraknak illy szép számú Uri öszve - gyűlése előtt, Királyi Ajándékkal nyilván meg - tiszteltetik, 's meg - jutalmaztatik; az Emberi Társaságban sem érdemesebb, sem betsesebb, sem hasznosabb nintsen. Hogy hasznosabb nintsen, abból könnyen kiki el - érheti, hogy ez ad életünkre táplálást; és mivel a' Gazdaságnak, és Kintseknak, mellyek mindeknél betsben vagynak, ez a' leg gazdagabb kútfeje, ennél hogy betsesebb nintsen, az is nyilván vagyon; de ha meg - gondoljuk, hogy a' leg - nagyobb Nemzeteknél melly nagy érdemek volt minéig azoknak, kik a' Mezei Gazdaságot gyakoroltak; úgy vé-

lem, kevés okoskodás kelletik arra is, hogy meg-bizonyítsam, ennek melly nagy légyen érdeme. Hogy több Nemzetekről halgassak, azon hatalmas Nemzetet a' *Rómaiakat* hozom én itt tsak elől, kik felől azt mondhatjuk, hogy minden tekintetre nézve nagy Nemzet volt, és a' több Nemzeteknek még most is sokakban leg-érdemesebb Mestere. Ennél, a' mezei gazdaság olly érdemes, olly betses volt, hogy az eke-szarvától hívott volt *Romába* leg-nevezetesebb Diktátort, és ugyan ekkor élte leg-szerentsésebb Századját azon nagy Nemzet. Én tsak el-hitetem magammal, hogy azon arany idők is, mellyeket a' Poéták annyira magasztalnak, azon idők voltak, mellyekben az, még a' puhaság, és hivalkodás által meg nem vesztegetődött Emberi Nemzet, tsak a' mezei gazdaságban folytatta életét, 's ugyan azért élte is életét tellyes ártatlanságban. — Illy érdemes, illy betses, illy hasznos tudományban minekutánna *Nagyválti* Uram serény, de fáradságos munkával nem tsak ide haza, hanem a' külső tartományokban is szép, 's nagy tapasztalásokat szerzett volna magának: igaz buzgó Hazafiúságától indíttatván széles tudománnyinak vezérlésével írta a' *Szorgalmatos Mezei Gazda* neve alatt azon betses Munkát élő Magyar Nyelvünkön, melly Munka nem tsak minden Tudós Férjfiaknál nagy betsben vagyon; de a' felsőbb Dikasteriumoknak is, sőt az uralkodó Fejedeleme- nek bódogúltt *Második Leopold* Tsászárnak 's Királyunknak kegyelmes figyelmét érdem- lette.

Vegyed már érdemes Hazafi, Nemzetes Vitéz. Iő Uram! általam, ki ezen a' Felséges Királyi Magyar Helytartó Tanátsból reám bizott kötelességet nagy tisztelettel vettem, és buzgó szívesseggel teljesíttem, fáradságodnak, 's érdemes Munkádnak jutalmát, mellynek azért is bétessesebbnek kelletik lenni előtted, mivel 2-dik Leopoldnak, a' mi kedves Ferentz Királyunk' Attyának ajándéka, ki az ő nagy tudományival, a' több Európai Fejedelmeknél, 's Nemzeteknél hasonló, ha nem nagyobb tiszteletet, mint nagy Hatalmáért érdemlett, 's ugyan azért maga tudós lévén, Tégedet ugyan tudós Férfit méltán tudott bétülni. Esmérem, buzgó Hazafiságodat, 's azért nem is intlek, hogy ezen tisztes ajándék, ébrefztöd legyen több illetén, édes Hazánkban hasznára szolgáló Munkákra. De azt méltán köszönöm, hogy noha ezen ajándékot, Ns Pesth Vármegyének színe előtt az előbbi felsőbb rendelkezések szerént kellett volna által vened, ezzel akartad Ns Megyénket meg tisztelni, hogy itten inkább mintsem másutt kívántad által venni. Nagyságodnak pedig Méltóságos Gróf Tólnai Festetics György Ur! hála adással tartozunk, hogy illy érdemes Hazafit közünkbe hozván, polgári társaságunkat ékesíti Nagyságod. Szollanék én itt, ha izemérmételességét nem kémélleném, azon szép Hazafiságáról Nagyságodnak, mellyel nem csak szép, 's nagy tágos Uradalminak, mellyekkel az Ur Isten meg áldotta, hanem egész édes Hazánkban is a' szép Tudományokat, az Ifjuságnak nevelését azokban, de kivált a' mezei gazdaságban való iparkodásokat feles költséggel, jeles példákkal buzgón elől segíteni méltóztatik. Ha a' Felséges Ur Isten Hazánkban sok illy Metzésásokat, mint Nagyságod adni fog, lesznek bizonyára Magyar Virgiliusok is, kik Georgikákat irjanak, mostani Koronás Urunkban Ferentzben pedig, Augustust bizonyosan fel találjuk. Tekéntetes Ns Vármegye! mi pedig iparkodjunk Hazánkban olly Férjfiakat nevelni, kik legfőbb kötelességeknak tartsák minden tőlek ki telhető módon szolgálni Hazájoknak.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Auguszt. 29-dikén. „Ezen hónapnak 21-dikén tarták a' három Nemzetből álló Erdélyi Ns Rendek leg-első Ülését, M. Gróf *Kemény Farkas* Úr ő Excel. ja' előülése alatt, a' ki is gyönyörű Beszéddel köszönt bé, melyet Itélő-Mester M. *Csernátoni* Úr fogadott. Ezt, a' Rendek' Laistromának olvasása váltotta-fel, melly után két rendbéli Követtséget rendeltenek a' Ns Rendek: egyet a' Bízatos Úr ő Excel. hoz, a' Homágium' le-tételének (vagy, a' Fejedlem eránt való Hívség-esküvésének) idejét meg-kérdezni; mást, a' Fő Kormány-Székhöz, itt létek' jelentése végett. A' Hitlés' idejét, 23-dikra határozza a' Kir. Bízatos Úr, a' mikorra meg is jelenék ő Excell. ja, következő fényes pompával, úgymint: Legelől vezette a' tisztelő Sereget Ország' Posta-Mestere K. Boér *Gergely* Úr, lóháton; ezt követték a' Kantzelláriák, és 12 Országos-Posták. Ezek után jöttek a' Hadi Vezér Úr' tsinos Tselédjei. Itt jött maga a' Kir. Bízatos Úr, hat fejr lovás hintóban, Katonák' sorai, 's trombiták', dobok', és sipok' hangzásai között. A' Rendek-Háza' külső épületjénél várta a' Fő Kormányozó Tanács, melly által bé vezettetett. Itt, minekutánna az ő Felsége' kegyelmes parantsolatjait, mellyekben Király-Képévé rendeltetett ő Kegyelemmessége, elő-adta volna; fel-olvasatá továbbá azon Leopoldinum Diplomát is, mellyet Felséges Urunk meg-erössített. Számos *Éllyen*-kiáltások követték ezen fel-olvasást. Ekkor bé-köszöntött a' K. Bízatos Úr

Úr ő Excell. ja. Válaszolt néki, Gubernátor
 ő Kegyelmessége. E' meg-lévén, le-tevék
 a' Rendek a' Hitet. Viszontagolta ezt, a'
 Kir. Bízatos Úr is ő Felsége' nevében, 's egy-
 szersmind szivekre kötötte a' Rendeknek F.
 Fejedelmünk' környül - állásait a' *Frantzia*
 Hadra nézve. Ezzel vílza tére, előbbeni
 pompájával. Mindjárt Követtséget rendelé-
 nek a' Nemes Rendek ő Excellentziájához,
 melly által jelentették, hogy ő Felségéhez
 való örökös hívségek', 's szeretetek' meg-
 bizonyítására, ki-telhető ajándékok mellett,
 életeket, 's véreket is készek fel-áldozni.
 Ezzel a' Gyűlés el-oszlott, a' mikoron is
 másfél száznál több számból álló hivatalos
 Uraságok mentenek a' Bízatos Úr ő Excel. ja'
 Ebédjére. Az Ebédet, nagy Játék, és a'
 Város' nevezetesebb részeinek meg-világo-
 sítása követték.

A' harmadik, és negyedik Ülés, az ő
 Felségétől helybe-hagyatott Ország-Gyűlési
 Tzikkelyek' olvasásában tölt-el, azzal a'
 hozzá-járással, hogy ugyan ekkor az egy-
 gyesség-hitét (unionis juramentum) is le-
 tették, és a' Fels. Udvarból nyúgodalomra
 kéredzett Tabulae Praeses M. Gróf *Bethlen*
Pál Úr ő Excell. ját, szives kérésekkel to-
 vábbra is meg-maraszták a' Nemes Rendek,
 hivatallyában.

A' negyedik, és ötödik Ülésben, a'
Bétsbe jártt Országos Követeknek Relátziója
 (Hozománnya) olvastatott, mellyből öröm-
 mel értették a' Nemes Rendek, kegyes Feje-
 delmek' atyai jóságát. Erre elő adta a' Szász
 Nemzet maga vélekedését.

Kolos-

Kolosvárról, Auguszt. 30-dikán. „Minc a' helyben-hagyott, mind a' helyben nem hagyott Ország-Gyűlési Tzikkelyek, 's az azokra való Észre-vételek, Deputátzióknak adattak által. Már tegnap által is ment tiz Tzikkelyeken a' Deputátzió. Ma ismét Országos Gyűlés vagyon.“

Frantzia Országról,

a' ki tsendes vérrel akarna mostanában olvasni, szükség, hogy törvényül tegye magának: *Nil admirari. Semmin sem kell tsudálgozni.* — Már *Lukner* sem Frantzia Fő-Vezér többé, hanem Gen. *Kellermann* állíttatott-elő helyébe. A' *Jakobinusság'* fzei előtt, abból állott *Luknernek* a' legnagyobb vétke, hogy a' Királyról, 's *Lafayette*-ről igen érzékeny indulattal talált szólni; és hogy az Auguszt. 10-dikei végzéseit a' N. Gyűlésének kezdete vólt eleinten ótsárolni. Mivel mindazáltal tsak ugyan ajánlotta annakutánna magát (mint közéletben *Hírmondónkban* említettük), hogy kész lészen ő szolgálni a' Nemzetet, mostani környűlláásaiban is: tehát az említett fővéteknek más színt is kerestek a' *Jakobinussok*, t. i. hogy igen könnyen hívő, 's változó értelmű, és hajlandóságú lett légyen az öreg Vezér, és mindenekben mások által hagyta magát vezéreltetni; melly hibáknak sok rossz következtetése is vóltak már, p. o. hogy a' Frantzia Sereg oda hagyta *Courtrai* Városát, mellyet el-foglalt vólt *Ausztriai Flandriában*; hogy *Frantzia Ország'* lészei, általom nélkül vóltak 's a' t. — A' kik megmaradtak Auguszt. 10-dikén életben, a' Kir,

Ház'

Ház' Hívei közzül: irgalmatlanúl öldösteti azokat — még pedig a' mi leg-szörnyűbb dolog, igazságnak színe alatt — az a' Törvényfészék, melyet a' N. Gyűlése állított fel mostanság, a' *Párisi* gyűlevésztség' fenyegetődzésére. Mészárlása' helyéül választotta azon részét a' Kir. Palota' udvarának, melyen az előtt, lovon való nemes vitézi gyakorlások (carrusselek) tartattak, 's a' melyen mene véghez nagyobb részént az Aug. 10 dikei szörnyű vérontás. — *Danglemont* Úr vala, ezen vérengző Törvényfészéknek első áldozatja, kinek is fáklyák' világánál üttetett-el a' feje Auguszt. 22-dikén estvéli 9 órakor, azért, hogy titkon Katonákat gyűjtött a' Király' részére. — Hasonló ki menetele vala Auguszt. 24-dikén *Laporte* Úrnak, kinek a' Törvényfészék' ítélet-tétele szerént a' volt a' vétke, hogy a' Királyi magános Kintstárból, mellynek Ki-szolgálatója vala, gonosz végekre fordított légyen nagy summákat. Ki vitetvén *Laporte* Úr a' fő-vétel' helyére, így szóllott a' Néphez: „*Frantzia Polgárok! Én, ártatlanul halok - meg. — Ohajtom, hogy az én halálom, békefféget eszközölhesse titektek.*“ — Erre, a' volt a' feleletje egy magános Személlynek: „*Nem előnkbe kelle vala tehát ügyedet terjesztened, hanem szükség lett volna meg mutatni ártatlanságodat a' Biráid előtt, kik a' Nép' Bízottai.*“ — A' szerentsétlen *Laporte* Úrnak elszendei jövedelme reá ment, a' mint írják, 300 ezer livrára. A' Revoluzió előtt is fő Izolgalatot viselt volt már ő a' Kir. Udvarban, de arról le-mondván, ki-ment lakni

a'

a' jószágába, melly mindjárt *Páris* mellett vagyon; hanem tsendes magánosságát újra fel-tserélte udvari étellel, mellynek most erőszakos halál veté végét. Élt *Laporte* Úr 55 esztendőket; hagyott maga után egy szomorú Özvegyet, és tiz esztendő's Fiútskát. — Nevelte a' meg-öletett Szerentsétleneknek számát, Augúst. 25-dikén *Durofoy* Úr, a' *Gazette de Paris* nevezetű Újság' Írója, kit azért nyakaztatott - le a' Jakobinus Törvénytörő, hogy szabadon irt, az úgy nevezett, és annyira magasztaltt *Szabadság-Hazájában*. A' minémű bátorsággal védelmezte ezen Közönséges Író életében a' Vallást, és a' Királyt: szintén olyan erős lelkűséggel nyilatkoztatta - ki utóllýára is, hogy ő kész meg-halni azon két nemes tárgyakért. — Altal-adott egyfzersmind halála előtt egy petsétes Levelet a' maga Biráinak, mellyet ezek nagy kívánsággal bontottak-fel; de nem találtak benne egyebet ezen két soroknál: „*Egy Royalistának* (Király - Hívének), *a' millyen én vagyok, Sz. Lajos' napján kellett meg-halnom.*“

Hogy annál több vért ontathasson *Párisban* a' Jakobinusság: arra kérte a' Városi Magistrátus által, melly már most mind Jakobinusokból áll, Augúst. 23-dikán a' Nemzet-Gyűlését, hogy az *Aureliánusi* Fő Törvénytörő meg-ítélésére bízott fő Foglyokat vitesse mind *Párisba*, 's ott rövid törvényt szolgáltattasson nékiek; az az: minden hofszas vizsgálás nélkül nyakaztassa le őket. Szokás szerént, fenyegetődzéssel fejezte-bé a' kérését. — A' Nemz. Gyűlés' Elöl-

Elölülője vett tsak ugyan ez úttal magának annyi bátorságot, hogy ellene szegezte magát az említett helytelen kérdésnek; de mit tett a' *Párisi* Magistrátus? Nem kérte ő többé a' Nemzet-Gyűlését; engedi, vagy nem engedi az *Aureliánusi* Foglyok' elhozatását; hanem el-indított e' végre két ezer Embert *Aureliánus* felé. Egyebekben se kérdi ő meg többé a' Nemzet-Gyűlését, hanem tselekeszi minden tartalék nélkül, a' mit a' Jakobinusi indulatok diktálnak néki. Valakik gyanúsoknak tetszenek az ő szemei előtt, nem tsak *Párisban*, hanem a' szomszéd helyekben is; azokat szélre hányatja tömlöztzre; jószágait kótyavetyélteti 's a' t. A' *Páris* Városáról neveztetett Országosztály' Fő Kormányzékét, mellytől igazság szerint függeni kellene nékie, maga fejétől egészen új formába öntötte. Le-tette t. i. annak előbbeni Tagjait hivatalyokból; 's Jakobinus módra gondolkozókat állított elő azok' helyébe. Ezen vakmerő hatalmaskodásokhoz járúl az is, hogy a' napokban megvizsgáltatta, Deputátusai által, az Ország' Kintstárját.

Egyéb vétek nints most *Párisban*, hanem tsupán a' Jakobinusok' akarátjának ellenzése, vagy nem tellyesítése. — A' melly köz Katouák, 1791-dik Esztendő' Septembere'nek 15 dikétől fogva árestombban tartattak azért, mivel a' Katonai fenyték ellen vétettek, 's fenyegették a' magok Tisztjeiket: most mind szabadon bocsátatta azokat a' Nemzet-Gyűlése. 'S *mitsoda fundamento-mon?* F. Mivelhogy, úgymond, minek-után-

utánna mindent el-követtek volna a' Tisztek, hogy az alattok való Katonákat kétségbe ejtsék, 's áldozatává tegyék azokat a' szabadsághoz viseltető szeretetjeknek: ők magok eléggé ki-nyilatkoztatták az által önnön gonosz szándékjokat, hogy a' Haza' Ellen-ségeihez mentek-által. — Ugyan azon Gyűlés, melly meg-igazítja egy részről az engedetlen Katonákat: úgy bán más részről, mint leg-nagyobb gonosztévőkkel, azon Papokkal, kik, lelkek - esméretének meg - sértődése nélkül, nem esküdhetnek-meg azzal az esküvéssel, melly 1790-dik Esztendőben, Decembernek 26-dikán adatott ő eleikbe. — Tudjuk, mit végezett ezekről az első Nem. Gyűlése: hogy t. i. a' meg esküvés eránt hozott Törvénynek publikázióját (közön-ségesítését) követő 14 napok múlva, mind ki-tiltassanak azok az Országból. A' mostani N. Gyűlése meg-újította vólt ezen vég-zést, darab idővel ez előtt; de nem válhatott az, törvénnyé, mivelhogy meg nem erősítette a' Király, a' maga helybe-hagyásával. Ezzel azonban nem gondoltak sok Országofztályok; hanem kényszerítették ki-menni a' meg nem esküdtt Papokat az Országból, 's rész szerént hajókra rakatták azokat, és *Spanyol*, 's *Olasz Országokba* vitették. — Most már, midőn nem járulhat Királyi erősítés a' N. Gyűlése' végzéseéhez, hanem mihelyt hozatnak, mindjárt törvényekké válnak azok: tehát törvénnyé is tette a' N. Gy. Aug. 28-dikán, hogy minden Papok, a' kik még meg nem esküdtek az eleikbe adott esküvéssel, avagy minékutánna egyfőz meg-

esküdtek, ismét meg-másolták szavokat: 24 óra alatt ki-mennyenek a' magok Distriktussokból; 3 nap alatt a' Departemánnnyokból (Ország-Osztályokból); 14 nap alatt pedig az Országból. — De ez még kegyelem, mert az is forgott-fenn a' N. Gyűlésében, hogy Déli-Amerikában fekvő *Guyana* nevű Frantzia Koloniába kellene őket vitetni.

Frantzia Országban, nem vólt már most az új Konstitutzió ízerént egyéb Rend, a' *Lajos-Rendjénél*; most ezt is el-törölte a' N. Gyűlése, 's egy Nemzeti Rendet állít-fel helyébe. A' kik a' Nemzet-Gyűlése' Tagjai közzül benne vóltak a' Lajos-Rendjében: le-vették ennek tziimerét mellyjeikről, 's a' Közönséges Kinttstárba ajánlották.

Svéd Ország.

A' *Stokholmi* Nép, egyjátallyában halálokat kívánta azon gonolztévőknek, kik fő tziimborássai valának a' fel-négyeltt *Ankerströmnek*, *III. Gusztáv Király'* meg-ölése felől való tanátsküzásban, és végezésben. Minekutánna tehát értésére esett vólna nékie Auguft. 26-dikán reggel, hogy meg nem ölettek az említett Bünösök *); hanem, minekutánna Nemesi és Polgári jussaiktól meg-fosztattak vólna, Auguft. 25 dike, és 26-dika közt való éjtszakán, Politzáj-Tiszt-vi-

*) Név ízerént: *Horn Ferentz Claudius*, és *Ribbing Lajos Adolf*, vólt Grófok; *Liljehorn Károly*, vólt Oberfilieut.; és *Ehrensverdt Károly* vólt Báró.

viselőik által, katonai őltalom alatt, az Ország' szélére vitettek, 's onnan örökös számkivetésbe küldettek: fel-zendült ő (i. i. a' Nép) ezen hirnek hallására, 's kezdett öszve csoportozni az úttzákon; de le-tsen-desedett, mihelyt az Igazgató Hertzeg közön-ségessé tétette azon Irását, mellyet a' Fő Törvényszékhez küldött a' végre, hogy bé-íródnék annak Jegyző-Könyvébe. — Meg nem állhattuk, hogy ne közöllyük ezen emlékezetre méltó Irásnak azt a' részét, mellyben igen érzékeny, és *III. Gustáv'* nagy emlékezetét még inkább ditsőítő ki-fejezése-ekkel adja elő az Igazg. Hertzeg, hogy a' meg-hóltt Király' kívánságát tellyesítette ő, midőn meg-hagyta életben az *Ankerström'* bűnének részeseit. — „Kevés napokkal a' Király' halála előtt, egy beszéllgetést tartot-tunk mi, úgymond, ő vele, a' rajta történtt szereztsétlenségről. A' Király, kinek nemes érzékenységű szive mindenkor hajlandó vólt az engedelemre, jelentette, hogy a' tsupa előre való képzelése is annak a' halálos bűn-tetésnek, melly már készen fogná várni ezen rettentő gyilkosságnak részeseit; őtet sokkal inkább gyötri, mint minden mostani fájdalmai; és hogy ő nem lehetne mind addig nyugodtt elmével, míg mi, atyafisá-gos, és Hertzegi szavunkat nem adnánk, hogy azon esetre, ha ő meg találna halni, ezen utolsó kérése, mellyet tett a' maga el-fajúltt Alattvalóiért, elegendő erejű lenne, azoknak, az érdemlett halálos büntetéstől való meg-szabadításokra. Könyveket fa-tsartak-ki ezen szavai a' Királynak, a' mi lze.

szemeinkből; bátorkodtunk azonban eleibe
terjeszteni, hogy illy rettentő esetkor, sem
az Isteni, sem a' Polgári Törvények meg
nem engednék az efféle vétkek' büntetésének
kissebbítését; és hogy a' Svéd Nép, 's a'
köz-bátorság is nagyobb mértékben érdekel-
tetnének az által, hogy sem példásan meg
ne kellene büntetni azokat. — A' szívében
meg-indúltt Király azt felelte: hogy ha a'
szoros igazság egygátallyában vért kívánna
a' vérért; 's ennek szava ellen nem lehetne
elégséges az ő kérése: tehát már nem kíván
egyebet, hanem hogy a' bosszúállás tsupán
annak személlýében határoztassék, a' ki fel
emelte a' maga vakmerő kezeit, a' Király-
nak szentséges személlýe ellen; hogy ezen
bóldogtalannak halála légyen az egyedül,
mellyet okozánd az ő halála: minden más
öszve-esküdttek pedig — legyenek azok
kissebb vagy nagyobb mértékben vétkesek,
és akármennyin (még akkor nem tudatott
a' számok) — hagyattassanak-meg életben.
Végre azt mondotta a' Király, hogy ezen
kivánsága, utolsó atyafiságos kivánsága, és
utolsó Királyi parantsolatja ő néki; hogy a'
meg-kegyelmező hatalom el nem vétethetik
tőle mind addig, a' míg él: minekokáért
meg is várja tőlünk, hogy erős fogadásu-
kal kötelezzük magunkat, az ő akaratjának
tellyesítésére. Nem tagadhattuk-meg tovább
ígéretünket tőle. — Ezen érzékenyítő tsele-
kedetek, a' leg-szebb színekkel fogják örökre
ábrázolni, *III. Guštávnak* 'szép Lelkét, 's
még halhatatlanabbá tesz emlékezetét, mint
a' *Svenskfunn* győzedelem " 's a' t.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaság, vissza híván a' maga Követjét *Párisból*, jelentette, hogy ő továbbra sem akarja beléavatni magát, *Frantzia Ország'* belső dolgaiba: meg nem állhatja azonban, hogy buzgóan ne óhajtja mind azt, a' mi, ő Leg-Keresztyénebb Felségének (a' Fr. Királynak), 's ennek Fels. Familiájának személyyes bátorságára eszközül szolgálhat.

A' *Nagy - Britanniai* Király is meg-iratia azon vissza-hívó Levelében, melyet *Párisi* Miniszeréhez Lord Goverhez intéztetett, hogy ő kívánja ugyan meg-tartani a' neutralitást (részre nem hajlást), mind azokra nézve, a' mellyek *Frantzia Ország'* belső igazgatásamódját illetik: az mindazáltal ellent nem áll, hogy ki ne nyilatkoztassa minden lehető módon, ő Leg-keresztyénebb Felségeknek, és a' Kir. Familiának személyyes állapotjok eránt való gondoskodását. Óhajtja szív-szakadva, hogy e' részben meg né tsalattasson reménysége, és hogy az említett Felségeken semmi erőszak ne történjen: úgymint a' melly, bosszankodásra fogná indítani Európának minden Tartományait.

A' *Lengyel* Királyról azt írják, hogy el-gyengültt egélzsége miá, le akarja tenni a' Koronát, 's *Olasz Országban* szándékozik el-tölteni bús életének hátra lévő kevés napjait. * *

A' múltt postán le-küldöttük az Ország-Gyűlése' Histióriájához tartozó Akták' Mutató Tábláját. A' mi még hozzá tartozik, le-küldjük a' jövő postán.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 14 dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

A' Prussziai Király, magához hivta
Varsó Városából *M. Lucchesini* Urat bizo-
nyos tanácskozásra nézve, melly, *Luxen-*
burg Várában fog tartatni. El indult már
oda a' napokban *B. Spielmann* Státus Re-
ferendárius Ur is, Tsászárról Felsége' részéről.

A' *Zágrábi* Prépostságra *), melly,
üressen maradott vala, a' mint tudjuk,
néh. *Popovits* ö Nsága' halálával, méltóztatta
ö Felsége, Fő Tisz. Kánonok *Sibarits* Urat.
Ezen Urat, Hadi - Káplánságból, bóldo-
gúltt *Jósef* Tsászárról tette Káptalanbéli Urrá,

C e

mind

mind az egészséges, mind különösen a' beteg Katonaság eránt példás hívséggel tellyesített Papi kötelességeire nézve. A' mióta Kánonokká lett: nem mehetett úgy valamelly Generális, avagy Királyi Biztos *Zágrábba*, hogy ő mindjárt ne ajánlotta volna néki kvártélyúl a' maga házáat. A' Török ellen hadakozott Seregeinkbéli Betegek közzül negyvent tartott a' maga saját házában, 's azonban az Ispotálybéliek körül is Atyai indulattal, és valóságos Lelki Pásztorí buzgósággal forgozódt.

Az Anyai felettébb való kedvezésnek, rend szerént való veszedelmes következése szokott lenni a' Magzatok' vásottsága, melyet a' szegény Atyák, sok orvoslásaikkal is vagy soha sem, vagy legalább igen nehezen hozhatnak helyre. — Példa erre közelébb egy ide való Urfi, kit, az édes Anyjának mód nélkül való szeretete, úgy hozzá szoktatott a' rendeletlen élethez, és vesztegetéshez, hogy az Attya' sok jó intései is telyes-

*) Ezen Prépostsággal eggyesítve vagy on az úgy neveztetett Prioratus Auranae Gubernátorság is. Már ma ugyan *Aurana* (Olasz Dalmátziában fekszik), nem tartozik Magyar Országhoz; de a' helyett, van más jószága a' Zágrábi Prépostnak, 's mint *Auranai Prioratus Gubernátora*, különös Királyi Levél által hivattatik az Ország-Gyűlésére, 's egygyütt ül a' Püspökökkel.

lyességgel nem téríthették ofztán el ötet a' rollz útról. Minekutánna látta volna a' megkeseredett Atya — egy igen gazdag Úr — hogy szép szóval semmire se mehet a' maga meg-romlott Fiával: kemény eszközhöz nyúlt, 's a' *Bétsi Újság* Tóldalékjában olly velztegetőnek hirdettette azt ki, a' kinek ezentúl tejendő adósságaiért nem fog többé az Atya jót állani. A' testiségbe bé-merültt Iffjú azonban, tsak a' maradt ezen nagy letzke után is, a' ki az előtt vólt; tsinalta a' sok adósságot, a' hogy' tsak tsinálhatta, 's a' költsön fel szedett sok ezereket nagyobb részént, egy Férjhez mentt, de a' mai vissza fordúlt Világnak rossz módija szerént, a' maga valóságos Férjével nem élő Aszonyra fetséllette. Nem szenvedhette tovább a' bús Atya, ezen tékozló Fiúnak fajúltságát, hanem fogja magát a' napokban, 's tizenegy Granatérosok által el-hozatja Fiát a' *Deli-lája* házától, 's ezen hónapnak végéig az úgy neveztetett *Tartomány-Háznál* (*Landhaus*) tartatja azt; 's a' hónap' el-tölttével egy Német lovas Regimentbe adja Kadétnak.

Ha meg-látná valaki reggelenként, az idevaló gyümölsös piatzokat: könnyen azt gondolhatná, hogy itt óltsónak kell lenni mindenféle szép gyümölsnek, mert igen nagy bövségét láttya annak. De próbálna tsak vásárolni: majd meg-tapasztalná, hogy egy szép nagy őszi-baratzknak az árta: húsz, 's több; a' kissebbnek pedig hat, 's tiz krajtzár. Egy kis fürt szöllő, egy póltra; 6 szem bertzentzei szilva egy krajtzár. A' sárga dinnyének különösen nagy divatja van,

azért is, két ökölnyi nagyságút lehet már most venni 7 krajtzáron; egy forinton pedig igen derekat. Azt még csak az idén láttuk, hogy a' *Hof* nevezetű piatzon egy rakás jó nagy görög-dinnyét árultak gyékényen; de nem igen lepte a' Némettség, 's a' mint hallyuk, éppen nem reménysége szerént-való vásárja lett az áruló Asszonynak: mert a' melly dinnyét tiz garason tartott még dél tájban, azt tiz krajtzáron kénteleníttetett adni estve felé.

Az ide való nevezetes Vendégfogadók közzül eggy az, melly neveztetik: *Beym wilden Mann*. (A' vad Embernél). Ezen Vendégfogadó' Gazdája el-küldött nem ré-giben magától eggy Étel-hordót, valamelly rosszaságáért, ki is, hogy meg-bosszúlhassa néhai Gazdáját: le ment innen *Magyar Ország*ra, 's azt a' hirt kezdette hintegetni mindenfelé, hogy eggy Zsidó fel-akasztotta magát a' *Vad Embernél*, 's mikorra észre-vették, már meg is bűdösödött vólt akkor. Ezen helytelen, 's azonban a' Vendégfogadónak még is ártalmára szolgálható költeménynek meg-tzáfolása eránt, meg-kért bennünket a' Politzáj-Direktzió.

A' Felséges Udvar, tudtára adatja mindennek, hogy *Oláh Ország*, és a' Tsászl. Kir. örökös Tartományok között való kereskedés' folyamata, szintén úgy lehet ezentúl, mint vólt a' Török Had előtt.

A' Frantziáktól el-nyert *Longvi Vára*-nak meg-vételéről, következő környül-állásokat közölhetünk a' *Brüsszeli Udvari-Ujságból*, 's más tudósításokból: Mihelyest
roffz

rossz választ kapott Gróf *Clerfait*, a' Vár' Kommendánsától, *Delavergne* Úrtól: legottan batteriák' (ágyúzók helyek') készíttetéséhez fogatott. — A' Várbéliek ugyan, keményen tüzeltek ki a' Várból, Auguszt. 21-dike és 22-dike között való éjtszakán, hogy meg akadályoztathassák ezen munkát, úgy mint a' magok veszedelmek' eszközét; de nekik is az a' bajok vólt, a' mi a' Törököknek a' közelébb múltt háborúban, hogy t. i. nem tudták jól igazítani az ágyúkat: a' miénk tehát veszedelem nélkül folytatták dolgaikat. Reggelre kelve, mindjárt el kezdték részünkről is az ágyúzást prullzus ágyúkkal, és egynehány helyen meg is gyújtották a' Várost; de a' benn lévők, csak hamar eloltották a' tüzet. — Következendő éjtszaka, egymást érte a' sok ágyú-golyóbis; úgy repdesett ki 's bé, a' Várba. Midőn látná más nap reggel az ostromlott Fél, hogy kívülről még keményebben akarják fogni a' dolgot: alkudni kezdett, a' minthogy csak hamar meg is lett az egyesség, melly szerint a' Frantzia Katonaság (melly, 2596 Emberből állott) ki - költözött tisztességesen a' Várból, 's le rakván fegyvereit, és Nemzeti bokkrétáit a' Várfokánál; a' lovasság pedig ott hagyván lovait is, el balagott bellyebb az Országba, olly ígérettel, hogy többé fegyvert nem fog ezen Hadban az egyesült Hatalmasságok ellen. Az által vétel után mindjárt ott termett a' *Prussziai* Király a' Várban, mellyben, 73 ágyú; két ezer 'sák liszt, 134 ökrök. és sok más hadi készületek találtattak, A' Várnak egyik kapu-

kapuját a' miéink; a' másikat pedig *Prusszusok* strásáallyák. — A' *Longvi* körül hét, 's nyóltz mérttföldre fekvő kis Városok, és Faluk, által küldik a' magok fegyvereiket, és zászlóikat, az eggyesült Tsászári, és Prussziai Seregeknek.

M a g y a r O r ű z á g.

Nagyszombatból, Kis-Astzony' napján.

„Két nevezetes dolgot közlök az Urakkal, mellynek mindegyike különös; de igen különböző érzéssel töltötte-el Városunkat. Megdobbantotta az eggyik; a' másik felvidámította. — Tegnap, az az, Kisastzony napja előtt való nap, délelőtti tizenegyedfél óra tájban, itt a' Város mellett lévő majorjába Gróf *Pálffy János* Ur ő Excell. jának le-ütött a' menykő, 's legottan tűzbe borította az egész házat. A' láng, tsak hamar által-harapozott egy szomszéd pajtába is, melly, rakva vala részént (rész szerént) szemes, részént még kalászban lévő gabonával; és ez, tetétől fogva talpig égett, úgy, hogy még tsak a' helye is alig esmerszik-ki, a' hol állott. De, hogy az említett pajtán, 's még három közel lévő épületeken kívül, nem terjedhete tovább az emésztő tűz: azt, az Isteni Gondviselésnek segedelme mellett, leg-inkább azoknak a' jó rendelkezéseknek tulajdoníthatni, mellyek a' Város' Elöljáróitól olly szép móddal tétettek, hogy mintegy mindenkor készen várják az efféle veszedelmes tüzi eseteket. Itt a' vólt a' leg-szerentsésebb iparkodás, melly a' Grófnak majorjában fekvő, 's közel ezer ölre menő fa-

fa-rakását meg-mentette a' belé kapkodó dühös lángtól: kezdte ez ugyan pörkölni már annak egyik szárnyát, sőt hamuvá is tett belőle néhány ölet; de bellyebb nem mehetett, mert ki nem állhatván tovább az öntöző sokaságnak erős ostromlását, elfúlladott; és így egy pajtának, 's három háznak meg-emésztése után, meg-aludtt lzerentsénkre az egész tűz. A' bé-következett éjtszakát is rémítővé tették a' szüntelen való villámlások, és ég-tsattanások. Nállunk ugyan semmi egyéb kár nem esett ezen éjtszakán, hanem hogy a' Városon kívül egy épület' kéménnyét tsapta-le az Isten' nyila; de a' körül fekvő helységeknek siralmas éjjelek vala, mert egyfzerre nyóltz különböző helyeken is szemléltük az égést. A' mint hallom, *Farkas-hidján* 16 házak lettek az ég' tűzének prédáivá. — Ezen fzomorító történetek után, egy örvendetes Inneplés újjította-meg Városunkat Kisasszony napján. Az Egek is mosolygó ábrázatot mutattak már ezen jeles napon, mellyen, Fő Tisz. *Galgótzky Ferentz* Úr ő Nagysága — egy nemes Tagja az *Esztergomi* Káptalan-nak — minekutánna 50 esztendőig áldozott volna az Úr' Oltáránál: másodszori első Sz. Miséjét ma végezte Püspöki Süveg alatt. Oltári szolgálatot tettek mellette: Mélt. Püspök, Gróf *Keglevich Zsigmond*; Nagy-Prépost Úr; Mélt. Püspök *Szabó András* Úr; Gen. Vikárius *Vilt József* Úr; Fő T. *Hollósy György* Úr; és Fő T. *Görgei Márton* Úr, ő Nagyságaik. A' Sz. Mise alatt három izben durrantak-meg az öröm-mosarak. Neve-

ze-

zetessé tették ezt az Inneplést, más két, Megyénkbéli tisztes öreg Papok is, úgymint: *TT. Bukovintzky István*, és *Tarnótzky Miklós* Urak, kik ugyan ezen napon, 's azon egy órában, és Templomban tartották másodszori első Miséiket. *Galgótz* Ur ö Nsága, azon 50 esztendőknék emlékezetére, melyeket a' Papságban töltött immár el, 50 Uri Személyeket vendégtelt ma, a' Városon kívül lévő kerti épületjében."

*Pest*ről azt írják, hogy a' rekkenő melegeket követett zápor esőökkel, két rendben jég is esett, melly, nagy károkat tett a' szőlőkben.

Posonyban és *Posony* körül, olly égi háború volt ezen hónapnak 7-dikén egész nap, és még az azt követett éjtszaka is, reggeli 3 óráig, a' millyenre nem emlékeznek. Kétszer ütött bé a' ménykő *Posonyban* a' Várba, és a' Miserikordiánusok Templomába; de sem ezekben sem *Blumenthal* nevű külső Városban, mellybe le tsapott egynehányszor, gyúladást nem okozott. — *Sz. György* Városában ellenben 7 Házakat égetett el. Ezen kívül, húfznál több más helységekbe ütött le még.

Miskóltzról, Sept. 8-dikán.

„Két különös lakodalmak estek mostanság mi nálluck. Az egyik Menyasszony, sirva vitetett az Oltárhoz; a' másik pedig nem győzte várni, hogy ki-épüllyön forró nyavalyájából a' Kedvese, hanem tsak öfzve eskettette híz ő magát a' még beteg, és gyakran elmebéli háborúban lévő Legénnyel,

Aba.

— *Abaúj Vármegyében, Felső-Vaddáson,* már az idén hat Biró halálozott meg; most igen nehezen tudtak szert tenni a' hetedikre: mert minden félt fel-vállalni. — Ma egy hete, furtsa komédiát csinált itt egy Rab. A' mint t. i. az úttzát tisztító Foglyokkal lévő Hajdúk le-ültek volna déllyest ebédelni: ők bizony betsülettel el-szunnyadtak az evés után. Idő-vártatva, fel-ébred az egyik Hajdú, 's bilintset talál a' fejinél. Lärmát üt mindjárt, hogy oda egy Rab, a' ki idevaló jó Gazdának a' Fia. Nőfja megindúlnak tehát sokan, a' Rab' Attyának háza felé; a' minthogy látták is még a' szökevényt, hogy bé-ment oda, hanem ismét ki-szaladt hirtelenséggel a' pad (padlás) hátulsó részén: azért is nem keríthették kézre. Harmad nap' múlva, vissza-ment a' Rab magától, 's így szóllott a' Hajdúkhöz: „Itt van, úgymond, az el-szalasztott madár, a' ki magának tsupán három napi, és így a' Deákokénál sokkal rövidebb kánikulázást akart csinálni.

Az itten fekvő Tsászfár' Vasas Regementjéből egy szép ifjú Katona, agyon lötte magát a' Városon kívül. A' ruhája, mind öszve égett rajta. Most esztendeje is éppen mustrálaskor akasztotta-fel magát egy, közölök.“

A' *Hörvát Országi* határok' el-intézése végett *Dresnik* Vára mellett fekvő Táborunkból, így irt ezen hónapnak 7-dikén, egy Tagja a' Tsász. Kir. Kommissziónak: „Igen jól, és kívánságunk szerént foly a' dolgunk, Török szomszéd Uraimékkal; hanem már

az idén alig ha készen lehetünk tsak ugyan a' munkával, minthogy nyakunkon a' tél; a' ki-mérsékelni való föld pedig nagy, t. i. 96 quadrát óránnyi. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Sept. első napján.

„Az Erdélyi Nemes Vármegyékről, azt írta a' *Magyar Kurir*, hogy olly útasítással küldötték légyen azok Követeiket ide, az Ország-Gyűlésére: hogy *Erdélynek, Magyar Országgal való egyesülését meg ne engedjék.* Ez, egyáltalában nem igaz: de vakmerőség is effélet írni, a' mi által, egy Ország habozással vádoltatik. “

Nandor - Fejérvárát el-vették a' Törökök, a' Törököktől.

Ez, igen különös fel-tételnek tetszik: pedig igaz. — A' dolog így történt: Hogy vissza adatott részünkről *Belgrád* a' Portának: nem botsátotta oda vissza a' Diván, bizonyos okokból — maga tudja mikből — az előbbeni Török Lakosokat; hanem azoknak hajdani lakó helyeikbe, más idegeneket szállított. Keserves szemmel nézték azt a' ki-szorított Törökök, hogy más Tsalmások kuruttyolnak most az ő régi kedves hajlékaikban: fogták tehát magokat, 's *Kara Haffan* vezérlése alatt, 2000 főből álló Sereget formáltak *Szemendriánál*; és minekutánna *Belgrádnak, Konstantzinápoly* felé való minden útjait el-foglalták vólna: Auguszt. utolsó napján fel-kuporodtak négy ágyúkkal a' *Vrasa* hegyére, melly *Belgrád* előtt

előtt vagyon. Innen, három Követeket küldöttek mindjárt bé a' Basához, olly kívánságok' jelentésével: hadd mehessenek ők bé szabadon a' Városba, 's foglalhassák el saját örökségeiket. A' Basa' feleletje a' vólt: hogy, ő semmiképpen nem tellyesíthetné kéréseket, a' Nagy Úr' parantsolatjának ellenére. — Ezen kedvetlen válasznak vételével, mindjárt ostromhoz készítette magát *Kara Hassan*; mellyet látván a' Basa, bé parantsolta a' Várba, mellette lévő 800 fegyveres Embereit, 's tétette erőssen a' kélzületeket, mellyek által gondolta, hogy meg-gátolhatja ellenséges rokoninak szándékjokat. Irt a' *Sábatzi* Basának is, hogy állana ellent azon *Harambasának*, a' ki *Vajlovából* akar segítségekre menni a' *Pártosoknak*. A' *Sábatzba* szólló Leveleknek által-küldése eránt, a' *Zimonyi* Komendánst kérte-meg. A' hajókat is a' *Zimonyi* partra vitette által *Belgrád* alól. A' Belgrádi két Vámszedők is a' *Zimonyi* Kotumázt-házba szaladtak által a' *Kasszával*. — Sept. első, és második napjain, tsak farkas szemet néztek egymással, az egymás között meghasonlott *Mahomet' Fiai*; hanem harmadik nap, reggeli 3 órakor három részekre osztotta Seregét *Kara Hassan*, 's vinni kezdette a' Várost három felől. Ezen hármassal vívásnak ketteje, tettetett; és tsupán egy vólt való-ságos, azon a' helyen való t. i., a' hol az ostromlottak között, Barátjaik is voltak az ostromlóknak, melly szerentsés is vólt: mert *Kara Hassan'* Katonái bé-rontottak a' *Vizi*, és *Rázt Városba*, 's a' Basa kéntelenít.

níttetett előttök, Katonáival együtt, a' Várba bé-osontani. — A' két részről való veszteség mennyire ment légyen, nem irhaták még meg *Zimonyból* Sept. 4-dikén, a' midőn a' Vár' meg-vételéhez készült volt már *Kara-Haffan*.

Frantzia Ország.

A' Párisi Anglus Követhez, L. Goverhez intézett Királyi vissza-hívó Irásnak értelmét meg irtuk rövideden közelébbi *Hírmondónkban*. — Közlötte Lord Gover mindjárt az említett Irást a' Frantzia Minisztériummal, úgymint a' mellynek kezében vagyon most a' végre-hajtó Hatalom, (mellynek ki-szolgáltatását, a' Királyra bizta volt az új Konstitutió) 's ugyan ezért *ideig való végre-hajtó Tanátsnak* is nevezetik. Válaszolt ezen Tanáts' nevében L. Governek, a' külső dolgokra ügyelő Minister *Le Brün* Ur, a' ki néha napján a' *Journal-General de Herve* nevezetű Újságot írta volt. Feleletjének ide megy-ki a' foglalatja: „Fájlallya a' Tanáts, hogy a' N. Britanniai Minisztérium vissza-hív egy olly Ministert, a' kinek jelen-léte, bizonyossága vala, egy szabad, és nemes gondolkozású Nemzetnek, a' Frantzia Nemzethez viseltető jó indulatjának, 's barátságának. Tsupán az enyhíti ebből származott meg-illetődését a' Tanátsnak, hogy Ő N. Britanniai Felsege, bolts meg-fontolása után a' környül-állásoknak, arra határozta magát, mint ezt világosan is ki-nyilatkoztatta: hogy tellyességgel nem fogja magát belé avaini *Frantzia Ország* dol-

dolgainak belső el - intézésébe. Ezen ki nyilatkoztatás, éppen nem tetszhetik különösnek, egy meg - világosodott, és nagy szívű Nemzet' részéről, a' melly leg-először esmérte, 's állította - meg a' Nemzeti Felsőséget; melly a' Törvénynek uralkodását, a' közönséges akaratnak ki fejezését, helyébe tette a' magános akarat szabad tetszésének, és példát adott, hogy a' Királyokat magokat is alája kell vetni ezen bódogító igának: a' melly, végre olly sokat szenvedett a' szabadságért, mellynek köszönheti mostani nagy ditsőségét, és bódogságát. A' Néptől el - választhatatlan Felsőség, ki fogja majdan nyilatkoztatni magát igen világosan azon Nemzeti - Gyűlésben, mellynek öszve-hívását szükségesnek ítélte a' Törvénytévő Test (a' mostani N. Gy.). Az, kétség kívül mindent el fog intézni. Reménysége vagyon a' Frantzia Nemzetnek, hogy ezen nyomos szempillantásban nem fog el - térni a' *N. Britanniai* Kabinét, az eddig követett igasságnak, maga - mérséklésnek, és részrenem - hajlásnak ösvényétől " 's a' t.

*Lukner*nek, a' Fő Hadi Vezérségből való le - tételéért, sok felől reá irtak a' N. Gyűlésére; maga *Gen. Kellermann* is, a' ki *Lukner*' helyébe állítatott volt, azt kívánta, hogy ő *Lukner* alatt szolgálhasson: erre nézve, a' Német széleken lévő mind három Frantzia Seregeknek Fő - Kormányozójává nevezte *Luknert* a' Minisztérium, a' Nemzet' nevében.

Svéd

Svéd Ország.

Az Igazgató Hertzeg, egy meg-betsülhetetlen rendelést olvastatott - el Auguszt. 19-dikén minden Templomokban, mellyel eleit kívánnya venni, az Országban el-hatalmazott vesztegetésnek, 's ételben, italban, és ruhában való bujálkodásnak, a' mellyek, valóságos pestisei, előbb ugyan a' magános Familiáknak, annakutánna pedig szükségesképpen az egész Polgári-Társaságnak is, mellynek részei a' magános Ház-népek. — Az említett rendelés szerént, alig ha legelsőben is a' külső-orzági széles tsipkeviselés nem fog meg-tiltatni a' *Svéd* Alizonyoknak, a' mint írják *Stokholmból*.

A' Polgári - Társaság tsak úgy lehet bóldog, ha abban a' virtus, 's a' jó erkölcs uralkodik. Jó erköltsre pedig, egyedül a' jó nevelés által lehet szert tenni. Tehát, hogy erre, annál hathatósabban fel-serkentse az Igazgató - Hertzeg, az Özvegyeket is: azt adta-ki parantsolatban, hogy midőn valamelly Özvegy penziót kér, arra kell nézni főképpen: ha vallyon különös gondja vólt é annak magzatai' nevelésére, 's mitodás életet élt akkoráig?

Lengyel Ország.

Az Orosz ółtalom alatt fel-állott új *Lengyel Confoederatio* (Öszve-szövetkezés), Bízatosokat küldött *Targovitzból*, *Varsóba*, kiknek foglalatosságot az, hogy az előtbeni Gyűlés' alkotványát tetétől fogva tal, ig le-rontsák. Már a' Sereg' fő kormányozását

sát ki-vették a' Király' kezéből, 's általadták azt a' *Lengyel Országi*, és *Lithvániai* úgy neveztetett Korona-Generálisok' kezébe. Semmivé tették mind azon Királyi Intézeteket, 's Rend, vagy más Tisztesség-Jegy által való meg-tiszteltetések is, mellyek lettek a' múltt Észlendő Májusának 3 dikától fogva 's a' t.

Villanovnál fekvő táborokból az Oroszoknak, 800 Kozákok szöktek el. Gen. *Kochovszky* ugyan mindjárt utánok küldött két nagy tsoport lovasságot; de, a' mint írják, alig ha vissza lehet őket vinni: mert kétség kívül azért hagyták ök oda a' Tsászárnéjok' szolgálatját, hogy haramiáskodhassanak. — *Szegény Lengyel Ország!*

Elegyes Tudósítások.

Tsászár ő Felsége, olly Ki-nyilatkoztatást, 's e' mellé ragasztott némelly Kérdéseket közöltetett, ezen Hónapnak 7-dikén a' Német Birodalomnak Regensburgban lévő Gyűlésével, mellyeknek értelmek és tzellyok szerént az lehet itélni, hogy rövid időn a' Tsászárnak, mint Tsászárnak, 's az egész Német Birodalomnak nevében is had fog izenődni a' Frantziáknak.

Az *Orosz* Tsászárné, két nevezetes Orosz Renddel (Ordóval) t. i. az *András*, és *Nevsky Sándor'* Rendjével tisztelte-meg az Ifjú *Svéd* Királyt, és az Igazgató Hertzeget, B. *Duvrau* Generálisa által, a' ki Aug. 21-dikén érkezett *Stokholmba*.

A'

A' *Római*, és *Nápolyi* Udvarok között, a' fejeér ló erántt való per, még sem igazodhatott el. Az e' végett tanátskozást tartott fő Biztosok ugyan is; Pápa ő Szge részéről t. i. Kádin. *Campanelli*; a' *Nápolyi* Király' részéről pedig fő Minister Gen. *Acton* tsak úgy váltak el egymástól, a' mint öszve ültek volt, t. i. a' barátságos egygyességet tárgyzó jó szándékkal.

Lafayette prótestál, hogy ötet nem lehet úgy nézni mint hadi foglyot: mert mikor ő el indult Fr. Országból: már akkor nem volt Fő Vezér; hanem tsak közönséges polgár.

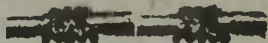
Azon néhai *Svéd* Nemesek, kik *III. Gustáv* Királynak meg-ölettetéséért örökös számkivetésbe küldettek *Svéd Országból*, Auguszt. 23-dikán érkeztek *Dániának* fő Városába *Koppenhágába*; de ott nem múltak, hanem tovább folytatták útjokat, *Frantzia Ország* felé, a' hová szándékoznak.

Az élet' árja Austriában.

Bétsben, Septembernek 3-dikától fogva, 8-dikig, a' búzának mérője ment: 31—55 garason; a' rozsé 26—30 g.; az árpáé 21—26 g.; a' zabé 17—23 g.

Fiseményben, Sept. 6-dikán, a' búzának mérője: 40—48 gar.; a' rozsé 21—26 g.; az árpáé 17—19; a' zabé 11—16 gar.

Draskirchenben, Sep. 6-dikán, a' búza' mérője: 42—50 g.; a' rozsé 25—29 g.; az árpáé 20 g.; a' zabé 14—18 gar.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 18 dik napján,
1792-dik Elfztendőben.

B é t s.

Az itt lévő Keresztes - Dámák' Rendje, a'
múltt Pénteken dél előtt szentelte a' Kereszt-
Fel- emeltetésének Innepét, az Udvari Tem-
plomban. Ezen jeles Innep' alkalmatossá-
gával, 28 Fő Dámákkal nevelte a' Rend-
béliek' számát, Tsászárné ő Felsége, úgy-
mint a' Rendnek mostani Fő Oszlop - Asszonya.
Az újjonnan neveztetett Keresztes - Dámák
között vagynak két Királyi Hertzeg - Asszo-
nyok is, t. i.: *Maria Amália*, és *Maria*
Antónia, a' *Nápolyi Király'* Leanyai, 's a'
Fels. Tsászárné' Testvérjei; vagynak két
D d Né-

Német Hertzegnék, úgymint: az Iffjú *Lobkovitz* Hertzegné, született *Schwartzenberg* H. Asszony; és H. *Lichtenstein* Jánosné, szül. *Fürstenberg* Landgráf - Asszony. Vagynak négy Magyar Asszonyságok is, t. i.: *Biró Orczy Lászlóné*, szül. *Traun* Gróf - Asszony; *Gróf Pálffy Józsefné*, szül. *Hohenfeld* Gróf - Asszony; *Gróf Batthyánné*, szül. *Zsigray* Gr. Asszony; és *Orsits* Grófné, szül. *Keglevits* Gróf - Asszony.

A' múltt Pénteken — Sept. 14-dik nadján — meg indúlt innen estve tájján Gr. *Zapáry*, Nádor Ispányunk Fő Udvari Mestere, Prága felé, hogy el-jegyzett Mátkájával Gr. *Klári* Kis Asszonnyal ölvé esküdjön. A' mint *Hollobrunn*, és *Jetzelsdorf* helységek között ment volna *Ausztria* szélén éjtszaka; ki ugrik egyszerre az út félről 14 zsivány: kettő a' gyeplős lovak eleibe állott; kettő, a' nyeregben ülő kotsist verte, a' többi pedig, a' hintót ostromlotta. Maga a' Gróf Úr öt sebeket kapott, mellyek közzül leg-veszedelmesebb az, melly a' mellyjén esett. A' *Komornyikot* keresztül lölték, de nem hólt-meg. A' Vadásznak, a' karján ment-által egy golyóbis. — A' melly gyémántos pixist néhai F. II. *Leopold*-tól kapott vólt ajándékban ő Excel. ja, azt el-vették a' tolvajok, egynéhány száz forinttal együtt. — Hogy értésére lett ezen történet a' Felségnek, igen meg-indúlt rajta: 's mindjárt Orvost küldött a' meg-sebesített Gróf Úr után; 's rendeléseket tétetett, a' gonosztévőknek ki-nyomozása eránt.

A'

A' múltt Pénteken, az a' szomorú hír érkezett *Bétsbe*, *H. Hohenlohe'* táborából, hogy *Hg. Waldeck F. M. L. Úrnak*, egygyű golyóbis el-szakasztotta a' bal karját, midön *Thionville* Várának vizsgálására lett volna. — Ugyan azon alkalmatossággal, *Devaux* Ingen. Májor Úrnak a' tzombját általotta az Ellenség.

Nandorfejeérvárát — magát a' Várat — nem vették vólt még meg a' pártos Törökök, az utolsó *Zimonyi* tudósítások szerént.

M a g y a r O r f z á g.

Ab a új Vármegyének J á s z ó nevezetű Mezővárosában, minémű fényes Kastélyok lett légyen a' néhai *Prémonstratensis*eknek, Ország - szerte tudva lévő dolog. Annak építtetésére, szinte egy milliót költött *Sauberer András*, a' ki, utolsó előtt való *Prépostja* vólt a' Rendnek. Azólta is fenn-tartotta ezen pompás épületet a' maga való-ságában a' *Kassai* Kamerális Adminisztráció, a' mióltától fogva a' Vallás - Fundusához tartoznak a' vólt *Premonstratensis* Jószágek; hanem a' múltt Auguszt. 19-dikén egészen tűz' prédájává leve az. Ugy beszéllek, hogy 3 esztendei jövedelmek kívántatnék még reá az említett Jószágeknek, hogy előbbeni formájába állíttathatna - vissza az el - égett alkotvány.

Hogy' kellyen egy Városi Polgár Mester-Embernek alkalmaztatni magát közönséges helyen a' Komájához? meg-tanúlhatja az én káromon. Ezen sorokat találtuk egy levélnek az elein, melly Auguszt. 18-dikán útasít-

tatott hozzánk *Magyar Országról*. — Így folytatja továbbá beszédét a' Levél-Iró: Történt, úgymond, ezen hónapnak 4-dikén, hogy egy halottas háznál öszve gyülekezett Társaságban, a' hol én is jelen voltam, megjelent későbbben egy Kereszt - Komám, ki velem éppen azon mesterségen vagyon. — Köszöntését, valamint más Vendégek: úgy én is, kalapom' emelítése mellett fogadtam egy két szóval. Vége lévén a' tornak, nyűgodtt elmével ballagtam haza, meg se gondolván, hogy okot szolgáltatnam volna valakinek, a' reám való meg-neheztelésre. — Hát más nap csak el-hűlök belé, hogy az én kedves Komám vissza küldi nékem nyóltz formális póltrákban a' Koma - pénzt, olly kemény izenettel: hogy nem leszek többé Komája, mivel az előtt való nap nem úgy köszöntöttem, mint illett volna. — Azon dúzta-fel t. i. ő Kegyelme az orrát, hogy Feleségéről, és Gyermekeéről különösen nem tudakozódtam. — Elég az hozzá, hogy én már egy Komaság nélkül maradok véletlenül.

* * * *

* * * * *

Azon Tsászári Irásról, melly Sept. 7-dikén közöltetett *Regensburgban* a' Birodalom Gyűlésével, csak azt jelentettük vala röviden közelébbi *Hírmondónkban*, hogy annak értelme, 's tzellya szerént itélvén, minden órán had fog izenödni a' *Frantziáknak*, a' Tsászárnak, úgy mint Tsászárnak, és a' Német Birodalomnak részéről is. Minthogy ez, igen nevezetes, és nagy következésű Irás: kívántuk most annak foglalatját summarizálni.

má-

másan közleni. Elő-adatik abban, melly buzgóan igyekezett a' bóldogultt Tsászári Felség, meg-tartani jó reménység alatt, a' *Frantzia Országgal* való barátságos szomszédságot, olly rendelkezések tévén a' kiköltözött Frantziákra nézve, mellyeket akkor maga is ditsért Fr. Ország; melly különböző módon alkalmaztatta ellenben magát Fr. Ország a' Német Birodalomhoz, midőn nem tsak az, hogy az általa megkárosított Birodalmi Rendeeknek vissza nem akarta adni, a' Tsászár' kívánságára, a' mi ezeknek törvényes tulajdonok, a' Békesség-kötések szerént; de még azt sem ígérte, hogy tökéletesen ki fogja őket elégiteni, hanem leg fellyebb is tsak valamelly pénzbeli fizetésre ajánlotta magát; a' Tsászár' igazságos kívánságát ellenben, a' Természet', és a' Népek' Törvényével ellenkezőleg nagy kevélyen meg-vetette, úgy hogy a' meg-rontatott Békesség-kötések' (Pacifikátziók) sebeinek szép ízerént való meg-orvosoltatásokhoz nem lehet semmi reménység; e' mellett, hogy a' Tsászári Felségnek elő-adása ellen, nem tsak meg-engedte Fr. Ország szakadatlanúl a' magáéinak, hogy *tsábító irásaik által pártütésre készteffék a' Német Birodalmi Alattvalókat; hanem még, oh fájdalom! maga is az a' Felekezet, melly uralkodik mostanság Frantzia Országban, egyenessen abban töri a' fejét, mi módon for-gath sson-fel minden törvényes rendtartást más Polgári Társaságokban is; mint ezt, sok nyilvánvalóságos történetek minden kétségen kívül valóvá teszik; — továbbá, hogy Frantzia*

Ország, ötven ötven ezer Emberből álló 3 Seregeket parantsolt Német Ország' széleire éppen azon időben, midőn a' Hazájokat oda hagyott Frantziákkal le-tétették a' fegyvert Német Országban — végre, hogy a' Magyar és Tseh Királyhoz küldetett had-izenő Írásban, azt a' Tsászári Jelentést hozta-fel Fr. Ország fő okúl, melly szerént kötelesnek jelentette magát Tsászár ő Felsége, a' megkárosított Birodalmi Rendeknek óltalmazásokra, 's mindjárt akkor meg is támadta Frantzia Ország a' Német Birodalomnak úgy nevezetett *Burgundiai Kerületjét* (*Austriai Belgyiomot*); fegyveres Napet szállított-bé a' Felső Rajnai Kerületben fekvő *Basileai* Püspökségbe is; 's ekképpen valóságos hadat kezdett az egész Birodalom ellen: mellyre nézve, kéntelenítetett ő Tsászári Felsége, egyesíteni a' maga erejét a' Prussziai Királlyal, 's a' rész szerént jussaiktól megfosztott, rész szerént meg-támadott, rész szerént pedig tzélba vett Birodalmi Rendeknek segítségekre lenni, és a' Frantzia erőszaknak, erőszakot vetni ellenébe.

Ezen elő-adás után, nyóltz kérdésekre kíván a' F. Tsászár, mentől elébb való feleletet a' Birodalomtól. Első K.: Tsászár ő Felsége, és a' Birodalom részéről kellyen e' különösen hadatizenni Fr. Orzágnak, melly már valósággal el kezdte a' hadat, a' Birodalom ellen? — Második K.: Fr. Ország, és a' Német Birodalom között lett Békesség Kötések, kötelezzék e' még tovább is a' Birodalmat, minekutánna meg rontotta azokat Fr. Ország. Harmadik K. Arra az esetre,

re, ha hadat izen a' Birodalom, Fr. Országak, hadakozó Sereget kell e' tüstént formálni azon Katonaságból, melyet a' Német Rendegek fognak adni 's a' t.

Hannonia Tartományának *Mons* Városa mellett fekvő *Fromerie* nevű Helységéből következő értelmű Levél útasítottatott *Fétsbe*, e' folyó hónapnak 5-dik napján dél utánni 5 órakor: „Eppen most érkezik hozzánk a' Generál-Kommandó' parantsolatja, hogy adjuk tudtára a' Seregnek az itt következő történeteket: 1.) Hogy a' *Braunschweigi* Hertzeg, Sept. első napján *Verdünt* meg-vette. Tsak egy éjtszaka, 's egy reggel repdestek be az ágyú-golyóbisok: mindjárt fel-adta magát. A' benne vólt fegyveres Nép, hadi rabbá lett. Ezen Város, *Lotharingiában* fekszik a' *Maas* vize partján, *Luxenburg* Várunkhoz 11; *Mons* hoz 24; 's *Páris*hoz mintegy 30 mértföldnyire. 2.) Hadi Tármester Gróf *Clerfait* Vezérünk, meg-vette *Stenay* Városát. Ez is a' *Maas* vize' partján fekszik, *Verdünön* felül 6, és *Monshoz* mintegy 20 mértföldnyire. Feküdt ugyan *Stenay* alatt 3 ezer Frantziáság; de ezt, úgy széllyel verték, tüzről pattant Katonáink, hogy felejtette az a' Vár' védelmezését, tsak maga menekedhetett; mellynek szomorú példáját látván a' Városbélielk, hogy ők is úgy, vagy még rosszabbúl ne járjanak: tsak meg-adták magokat. — Mi itt *Mons* tájján jó ideje már, hogy pihenünk; hanem most reménylünk, hogy minden órán ki-megyünk magunk is frantzia nyúlázatra. Az a' Frantziák ellen

ellen a' szerentsés Vadász, a' kinek jó lova van, hogy elérheti őket. — A' *Philippeville*-béli Frantzia Katonáknak (*Philippeville* Város, *Monshoz* 7, *Charleroy* Városunkhoz pedig 4 mértföldnyire esik) kedvek talált jöni Sept. 3 dikán egy szabad mulattsághoz, 's válaíztották mulató helyül a' Városon túl lévő kortsmát. Hirével esett a' dolog Hg *Schwartzenberg Károlynak*, 's ámbár nem vólt is ő hivatalos a' tántzra: még is oda lopta magát egynéhány jó ugrós és ugratós Legénnyeivel; 's mikor a' Frantziák derekassan musikáltatták volna magokat: nosza a' miéink is meg - szóllaltatják a' magok' musika - szerszámjaikat, mellyeknek hangja egészen elektrizálta a' Frantziákat. Kontrázni akarták ugyan ők is mindjárt a' miéink' musikáját, de nem lehetett idejek hozzá; mert olly erejű musika vólt ám az, mellyet a' mi Vitézeink kezdtek, hogy tsak hamar el-ugratták általa, egy tántzos Kapitánnyal, egy Hadnaggval, és tiz köz Legénnyel a' valóságos *saltus mortálist* (halálos ugrást). Két Nemzeti Gárda - Tisztet pedig, és 14 köz Embert meg-hódoltattak, kiket el is hoztak magokkal elevenen. Részünkről, két *Latour* Reg. béliek kísérték - el a' más világra, a' *saltus mortálist* el-ugrott Frantziákat. — A' *Branovátzky*' Batalionját hólnapra várjuk *Mons* Városába. Ez is jól ért a' Frantzia ugratás' mesterségéhez. — Sept. 18-dikára, *Párisban* szándékozik lenni a' *Braunschweigi* Hertzeg, melly könnyen meg is lehet: mert a' mint oda fel említém, *Páris* nints messzebb az el-foglalt *Verdün* Városától mintegy 30 mért-

mérttföldnyinél; melly köz földön, nints már semmi nevezetes Erösség, a' melly tartóztassa útjában a' Hertzeget. "

A' Német Birodalom' Gyűlésénél *Regensburghan*, *Caillard* Úr volt a' *Frantzia* Udvar' Követe. Ezen Úr eránt, olly jelentést adott bé a' Birodalom' Gyűlésének Augult. 3 dikán a' *Prusszus* Követ, hogy annak *Regensburgból* való el-távozását kívánja az ő Udvara. A' *Prussziai* Király' kívánságára reá állott az egész Gyűlés; melly közönséges meg-eggyezésnek ki-nyilatkoztatásával hozzá is küldetett *Caillard* Úrhoz Sept. első napján a' *Moguntziai* Követség' Titoknokja, és Udv. Tanácsos *Herrlein* Úr, kit igen szépen fogadott *Caillard* Úr, 's azt felelte: hogy ő maga is látja, hogy a' mostani környülállások szerént, nem lehet néki helye a' Birodalom' Gyűlésében.

H. Hohenlolohe' táborából öt nevezetes Levelek értek egyszerre, mellyeket mind kívántunk volna egyszerre közleni; de, a' helynek szűk volta miatt, tsupán a' három leg-újabbakat iktathattuk - bé ide ez úttal:

Richemontból, Augult. 30-dikán.

„A' mi leg-elöl vigyázó Huszárjaink, másfél óránnyira állanak *Metztől*. Mai napon eleikbe tüntek ezeknek némelly Fr. Huszárok, — Gróf *Bertsényi*, és *Eszterházy* Regimentjeiből valók — *Haugondange* nevű Falunál. Örültek Huszárjaink, hogy magyar ruhás Katonákat láthatnak *Lotharingiában*, még pedig ama' híres Magyar Származású Grófok *Bertsényi*, és *Eszterházy* neveikről

ne-

neveztetett Huszárokat. De, hogy ellenséges módra kezdték alkalmaztatni magokat a' Frantzia Huszárok: nössza bizony a' mi Huszárjainkba is más indulatok férkeztek, mellyek illy únszó, 's egymást buzdító szókra fakasztották őket: *Rajta Pajtás! Vágd az ilyen atta Kuruttzát!* Tüzes volt a' viadal. Mind az eredeti (Magyar) Huszárok, mind ezeknek Frantzia Kópiái (a' Frantzia Huszárok) vitézül viselték magokat. Tsak ugyan el-fogtak Huszárjaink hetet közzülök, kik mindnyájan meg voltak sebesítve, egy némellyik kétszer is. Hoztak magokkal öt frantzia lovat is, egész készületével. A' Frantzia Foglyok beszélték, hogy a' Vezérjek is sebet kapott, több más Huszárokkal együtt. Részünkről el-esett egy igen derék Strásamester, egy Káplár, két köz Ember — mind Huszárok — és 2 magyar ló. — A' *Kinszky* könnyű lovas Regimentjéből, egy Legény költözött a' más világra; 's egy ló kapott sebet. — A' merre meg-fordúlnak Katonáink: mindenütt fel-raggatják a' Tsászar', és Prussz. Király' Manifestumjait a' Helységek' házaikra. A' Lakosoktól el-szedik a' fegyvert; 's a' Népek, és a' lovaknak való eleséget kívánnak tőlök. — Az új Frantzia hitet le-tett Papokat igyekeziünk minden módon kézre keríteni. — Keménnyen meg büntettetik nálunk, a' leg-kissebb által-hágása is a' Törvényeknek, 's rendeléseknek. — Ezen a' napon, F. M. L. *Vallis*' táborából próbálgattak egynehány izben ágyúzni *Thionville* Vára felé; de nem lehetett foganatja a' ló.

lövöldözésnek : mivelhogy, ki-jövén a' Frantzia Katonák a' Várból, kívül hánytak magoknak batteriákat, 's azokból tüzelnek Népünkre, melly is erre nézve nem igen férhet közel a' Várhoz. "

Richemontból, Auguft. 31-dikén.

„Egynehány gyanús Embereket fogtak-el ezen a' napon táborunkban. Dél után 3 órakor vizsgálódni (recognoscirozni) mentek *Metz* Vára felé *H. Valdek*, és *Gr. Kollonits* Generálisok, két Osztály *Vurmser* Huszárokkal, két Osztály *Kinszky* könnyű Lovasokkal, egy Batalionnal a' *Schröder* gyalog Regementjéből, két haubitzokkal, és két 3 fontos ágyúkkal. Hogy *Maison-Rouge* felé közelítettünk, melly helység egy mértföldnyire esik *Metz*hez, sok gyalog Fr. Katonákat vettünk abban észre, kik, hogy megláttak bennünket, kezdtek azonnal készülteket tenni ellenünk; hanem mi is ki-állánk mindjárt az Ország-útja' két szélére ágyúinkal, 's keménnyen tüzeltünk reájok a' Faluba. Ők is tromffal akarták fel-váltani a' tromfot, 's tiz ágyú-lövést tettek felénk, még pedig igen egyenesen: tsupán abban hibáztak, hogy kevés töltést adtak az ágyúknak, melly okozta, hogy a' golyóbisok nem érhettek-el hozzánk; hanem mind előttünk hullottak-le, és így nekünk semmit sem árthattak. Ezen sikeretlen próbája után, *Metz* felé vette útját a' Fr. Gyalogság nagy sebességgel. Nem eredhattünk utánna, mivel parantsolatunk nem engedte. — A' vizsgálódó Sereg előtt járt lovas Kerülőink (*Patrouillen*), sokat tüzeltek öszve ez nap

a'

a' Fr. Seregek' Kerülőikkel. Leg-alább is tettek ezer lövést a' miénk, pifztolyaikkal. Egynehány helyen sebes szaladásra vették a' dolgot a' Fran. Lovasok, mihelyt meglátták Vitézeinket. Ez, jele annak, hogy érkezésünk felől semmit se tudtak; mellyet valóban tsudálni lehet, mivel *Richemont* és *Metz* között sik föld vagyon, csak itt amott erdős; és így észre vehették volna feléjük való menetelünket, ha szemesek lettek volna. A' *Lukner*' táborának jobb szárnyát láttuk *Metzen* túl, és ez elég volt egy vizsgálódásra. Eggy Embert se vesztettünk részünkről, ezen vizsgálódás' alkalmatosságával; mi azonban fogtunk egy Fr. gyalog Katonát. H. *Valdek*, meg-ditsérte a' vizsgálódó Sereget szép rendtartásáért, 's bátor-szivűségért. "

Richemontból, Sept. 3-dikán.

, E' folyó hónapnak első napján, következő meg-jegyzésre méltó dolgok történtek: — *Richemonti* táborunkat, megerősítettük az Ellenség ellen. — A' *Grand-Moyeuveri* Plébánost, fogva hozták táborunkba. — *Thionville* Várát ágyúztatta Gr. *Vallisch*, de nem sok haszonnal. — Sept. 2-dikán, szerentsésebben folyt ezen Vár' ostromja; hanem a' rossz hír nekünk, hogy a' Várbéliek le-tették eddig volt Kommandánsokat, B. *Vimpfen*. — Ma dél tájban, érkezett egy Kurir azzal a' hírrel, hogy a' *Braunschweigi* Hertzeg, *Verdün* Várát, két óráig tartott ágyúzás után meg-vette. Kezdődött t. i. az ostrom éjfélnél, 's már éjszélutanni két órákor meg volt a' diadalom. —

Thion-

Thionvillével, naponként több több a' baj. Már látjuk, hogy ezt a' nagy Erösséget, tsupa ágyúzással meg nem vesszük; hanem rendes ostrommal kell látnunk hozzá."

Frantzia Ország.

A' szemfényvesztő, és érzékenységeket tsiklandoztató *Módi* hajdani Hazájában *Párisban*, olly *módivá* vált (a' mint tudjuk) négy elztendőtől fogva, a' minden emberi érzékenység nélkül valóság, hogy alig gondolhatta volna már az ember, hogy valamely újj, és az eddig el-követett szörnyűségeknel rendkívülvalóbb példáját kénteletnítessen hallani, vagy olvasni, a' *Párisi* főbb 's alsóbb Jakobinusság' vad dühösségének — De halljuk tsak, mi történe ezen hónapnak 2 dikán *Párisban*? — Olly hallatlan kegyetlenség valóban, a' melly, még tsak képzelődésébe se jöhetett valakinek, a' ki mint Ember úgy gondolkodik. — Estvéli 8 órakor t. i. egy Deputátziója érkezett a' Városi Tanátsnak a' Nemzet-Gyűléséhez, következő jelentéssel, 's kérelemmel: „A' Nép, bé-tördeli a' tömlötzők' ajtajait. Már foly is a' vér. A' Tanács, semmire se tud menni a' dühösködő sokasággal. — Kéri tehát a' N. Gyűlését, hogy izennyemeg néki, mi tévő legyen?“ — A' Nemzet-Gyűlése, ki-nevezett ugyan mindjárt 12 Biztosokat a' maga kebeléből, 's el-küldötte azokat, a' Népnél le-tsendesítésére. Eleget befzéltek ezek a' Népnél; de biz annak nem vólt semmi foganatja. El-futtattak

az-

azért egy Strását a' N. Gyűléséhez, 's jelentették néki, hogy foganatosabb eszközhöz nyúllyon, ha azt akarja, hogy vége legyen a' meizárlásnak. De érezvén a' N. Gyűlése maga erőtelenségét, nem is tanátskozott ezen rettenetes tárgyról; hanem rendes dolgainak folytatásához fogott. A' fene-nép tehát, lég-kissebb tartalék nélkül bérontott minden tömlőtzőkbe, 's ki rángatván belőlők az ollyatén foglyokat, kik a' revolutzió' dolgában, nagyobb részént éjtszakának idején, és tsupa gyanúságra fogattak el — méltóságokra, nemekre, és idejekre való minden tekintet nélkül — fel-áldozta azokat a' maga tigrisi indulatjainak. Ezen szerentsétleneknek számok között valók: *Lamballe* H. Asszony, és *Tourzelle* Asszonyság; továbbá, a' két *Montmorinok*, kiknek egyike ama' híres Minisler, a' másik pedig *Fontainebleau* Kommandáns volt; a' *Helvet*. Testörzők' Stabja; a' *Journal General de France* nevű Újság' Írója *Fontenai*; és a' Királyné' Gyóntató Attya *Lenfant* Apátúr, sok más fő Személlyekkel, és 264 meg nem esküdt Papokkal együtt, kiknek nagyobb részénél, kártya formájú papirosokat találtak, melyeken egy zászló szemléltetett következendő irással: *Miserere mei Jesus!* — *St. Brice* Asszonyságot, a' ki éppen terhes volt, nagy ügyyel bajjal lehetett meg-szabadítani, a' meg-öletett *Tourzelle* Asszonyság' (a' Királyfi' Nevelője') tiz esztendő Leánykájával együtt.

*A' Mősel partján fekvő Remich Városa alól,
Aug. 27-dik napján.*

„Landau alól H. Hóhenlőhé vezérlése alatt eljött Seregünknek utazásbéli történeteit minekelőtte tovább folytatnám: kívántam előbbeni Tudósításaimhoz, hozzájok adni még némelly jegyzéseket, hogy a' Frantzia hadnak, annál tökéletesebb Históriáját foglalhatta magában a' Magyar Hírmondó. Aug. 14-dikén kettős marsot tettünk egy, húzomban, úgy értünk Kajserslautern nevű Városába az Alsó - Palatinatusi Tartománynak. Oka ennek a' volt, mivel egy keskeny völgyön által kellett masiroznunk, a' hol nem lett volna alkalmas helyünk, a' táborba való szállásra, ezért is éjjel utánni három órától fogva dél utánni öt óráig meg nem állottunk. Itt könnyen el álhatta volna útunkat az ellenség, mivelhogy egy battériabéli ágyúk is elegendendők lettek volna meg - tartóztatásunkra, olly keskeny úton. Nagyon jól esett hogy nem szemes ellenséggel vagyunk dolgunk. Aug. 17-dikén Homburg felé, még keskenyebb völgyön kellett kereľztűl mennünk: azért is újra kettős marsot tettünk. Ezen útunk igen nehéz volt, mivel majd mindég homokban masztunk. Mind ezen sanyarúság, semmi dezertziót (szökést) nem okozott a' Katanaság között. Homburgnál, jelen volt a' Két - híd (Zweybrücken) Hertzeg, mikor táborba szállottunk. Innen 3 tsapatban (Colonne) mentünk, az essős idő, es rosz út miá a' Hundsrukeni hegyek között. Aug. 21-dikén Ober - Loson - hoz értem. Hg Valdek Saar - Louis Városának meg - vizsgálására indult dél után 200 lovasokkal. Hogy meg látták Katonáinkat a' Frantziák: a' híd végén lévő sántzba (tete de pont) szaladtak.“

Erdély Ország' mostani Gyűlésének első napján írta egy érzékeny Hazafi.

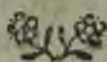
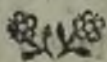
Mai nap' gyűladosz Magyar Hazánk' Hive',
 Buzgó szerelettől lelkesített Szíve.
 A' fekete gyáflzát mai nap vetkezte,
 'S veres övvel magát mai nap övezte.
 Erdély, e' nap juta Arany - Idejére,
 Mai napnak tehet veres színt jegyére.
 Nem a' kéntelenség tette a' hívséget,
 'S a' sok elmék között ritka egygyességet;
 Hanem a' szeretet, mely nem lát mértéket,
 Szerzé a' hívséget, 's a' közös értéket. —
 Életét, vagyonját, igéri Fejéért
 Egésziz Erdély e' nap, 's adja FERENTZéért:
 Még is meg - hálalni kegyelmét nem tudja,
 E' szép ígérletét a' jó szívvel töldja. —
 Éllyen FERENTZ Király! Éllyen szép Házával;
 Tündököllyék sok'ig hármass Koronával. —
 Éllyen Gróf Bánffy Györgv, 's más jó Hazafiak,
 Éllyenek vígságban Öregek, 's Ifjak.

*
* *

*
* *

*
* *

A' múlt Postán le küldöttük az Ország
 Gyűlése Históriájához tartozó Aktáknak utól-
 só fél árkusát: melyeket annakokáért bé-
 lehet már most kötetni: hanem méltóztas-
 sanak elébb az említett fél árkus végén meg-
 olvasni, a' Könyvkötőhöz szólló irást.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 21-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

O Felségek, mind ez ideig *Hetzendorfban* mulatnak, honnan, a' bé-vett szokás szerént ma reggel is bé-jött már 3 óra előtt Tsálszár ő Felsége, audientzia. adás végett.

A' *Schönbrunnban* lévő négy iffjabb Fő Hertzegek, kezdenek már ki-épülni a' veres himlőből, mellyben feküdtek mintegy két hetektől fogva. Mihelyt tökéletesen helyre állanak: alig ha ő Felségek is mindjárt vissza nem költöznek *Schönbrunnba*, mellyet tsupán azért hagytak vala oda: mivel sem Tsálszár, és Tsálszárné ő Felségeken, sem Nádor-

E e

ls.

Íspány, és József Fő Hertzégeken nem volt gyermek-korokban himlő.

Tsászár ö Felsége' Neve-napja a' jövő hónapnak 4-dikén lesz, mellyen újj Olasz Opera, és Ballét fog adódni. Tételnek némelly helyeken, Illuminációhoz való készülétek is.

Ns Keuth (*Kith*) Úr, a' ki 20 esztendőktől fogva viselt már *Bétsben* Követséget a' Nagy-Britanniai Udvar' részéről, 's jelen volt a' *Sistovi* tanátskozáson is: Sept. 18-dikán reggel ide hagyta *Béts* Városát, 's villa-tért *Londonba*. Némelly házi tselédjeit itt hagyta, kiket a' helyébe jövőendő Követ fog fel-fogadni, a' szokás szerént. Az említett tselédek között eggyet úgy megütött ma a' guta, az Udvari Kapu előtt való menttében, hogy mindjárt szörnyű halált holt.

Három *Bétsi* Urak árendába vették Bétshez közel, *Kogron* nevű falú tájját a' végre, hogy ott vadásztassanak. Ezeknek szeles Úrfaik, ki mentek nem régen oda vadászni. Még a' Házak tetejéről is lövöldözték a' verebeket; jóllehet eleget kérték a' Lakosok, hogy azt ne tselekednék, mivel már a' takarmányt bé horták: 's könnyen szerentsétlenség történhetik. Ugy is lett: mert eggy épület, tüzet kapott a' töltestől: 's 14 ház csak hamar porrá égett, minden hozzá tartozó alkotványokkal egygyütt. Jól meg fizettetik ezek a' derék nevelésű Fiak a' magok szüleiket: mert a' kár 30 ezer forintra betsültetik. A' *Kogroni* Lakosok t. i. nagy részént gazdag paraszt gazdák

ák, kik fel szedik körül belől az életet, 's azzal kereskednek Béts Városába.

B. W. * Urfi, a' kiről irtuk vólt a' 395-dik oldalon, hogy tékozlásáért árestomba záratta az Attya: ki - szökött a' fogságból asszony - ruhában, kétség kívül azért, mivel a' puhasághoz szokott Úrfi, félt a' katonai élettől; de úgy értjük, hogy vissza-hozatott.

Az itt lévő Fő Hadi - Kantzellária, egy tudósítást adott - ki tegnap előtt, mellynek értelme, meg - vólt már egy részént azon 3 Richemonti, és egy Remichi Levelekben, mellyeket a' múltt Postán közlöttünk; más részént pedig meg - vagyon az említett Remichi Levélnek hátra lévő részében, 's két Richemonti Levelekben, mellyeknek egyike költ Auguszt. 29-dikén; a' másik Sept. 6-dikán. — Tsak ezeket iktatjuk tehát bé Hírmondónkba, mivel ezeknél fogva, bőven lessz közölve a' Hadi-Kantzellária' tudósítása:

Remich Városa alól, Auguszt. 27 dikén.

H. Valdek, hogy annál derekassabban meg - vizsgálhassa Saar-Louis Városát, egéssz a' Sár - vize hidja' sorompó - fájáig (Schlagbaum) lovaglott, egy Káplárral, 's 6 köz Emberrel; 's a' vólt a' különös dolog, hogy még se löttek reá a' Frantziák. Innen úgy vélekedtünk, hogy, ha egy kevéssé meg - ijjesztettük volna ágyúinkkal a' Városbélieket: fel - adták volna magokat; a' minthogy el - indulásunk után Köveseket is küldött a' Város, H. Hohenlohchez; de nem vehettük izenetjeknek hasznát, mivelhogy a' Braun - Schweigi Hertzeg' parantsolatja azt tartotta,

hogy siessünk - bé *Lotharingiába*. — A' mint már más ízben meg-irtam, *Homburgon* innen 3 tsapatra osztatott-fel H. *Hohenlohé*' Serege. Az első tsapat, Auguſt. 27-dikén *Mertzig* Városáig haladt; a' második *Losheimig*; a' harmadik *Lehrbachig*. — Nem lévén kenyerünk, 's húsunk, el-küldöttünk eleségért 8 tsoport Lovasságot az Ellenség' földjére. Manifestumokat is vittek magokkal Lovasaink, mellyeket fel-raggattak a' helységekben. — Auguſt. 24-dikén, által-tette magát az első tsapat a' Sár-vizén hajókból készített hidon, 's *Eſtig* jött; holott meg-abrakolván, táborba szállott *Vichnél*, a' *Mosel*' jobb partján, hová tsak fél órányira esik *Remich* Városa (melly túl a' Möselen fekszik, *Luxenburg* Tartományában). Itt találkoztunk már egy Huszár, és 2 gyalog Batalion Prusszusokkal, kik, Gen. *Kehler*' vezérlése alatt, a' Prusszus hidakat, és élés-házakat őrizték. Második tsapatunk, Aug. 25-dikén; a' harmadik pedig 26 dikán érkezett a' *Vichi* táborba. Ide érkezésiünkkor, *Bredemus* Városánál feküdt közel hozzánk a' Frantzia Kir. Hertzegek' táborá; de olly össze-vissza, hogy alig vehettük fel, merre van szemmel. — Auguſt. 25-dikén, megnézte táborunkat a' Frantzia Király' iffjabb testvér Ötise — az úgy nevezetett *Artésiai* Gróf — sok Frantzia Generálisokkal együtt. — Auguſt. 26-dikán nem takarodhattunk még által a' *Mosel*-vizén, *Remich* tájjára; mivelhogy *Kehler* Prusszus Generális nem ment vólt el még akkor erről a' helyről. — Ma, úgymint Auguſt. 27-dikén, egy

Pat.

Pattantyús Májor küldetett - el tőlünk, két haubitz, és két 6 fontos ágyúkkal, a' Fr. Hertzegek' Seregéhez, melly megy *Sirk* Várának meg - vételére. (*Sirk*, a' *Mósel* vize' jobb partján fekszik, ide egy mértföldnyire). — *Károly* Fő Hertzeg, meg - látogatta ma H. *Hohenlohe* Vezérünket; de a' nagy eső miatt, meg nem járhatta táborunkat.

Richemontból, Auguszt. 29-dikén.

Minekutánna el - költöztek volna a' Prusszusok *Remik* tájjáról, bé *Lotharingiába*, 's némelly fal - törő, vagy ostrom - ágyúk érkeztek volna hozzánk *Luxenburghól*: Aug. 28-dikán, délutáni 3 órakor által - szállott első tsapatunk *Remiknél*, a' *Mósel* vizén, *Luxenburg* Tartományába; és minekutánna két kis mértföldet mentünk volna a' *Frantziák'* földjökön, estvéli 8 órakor *Rodemacher* alá értünk, hol, a' *Vezér'* parantsolatjából csak az ég alatt háltunk, minden sátor nélkül. Még magoknak a' Generálisoknak se volt sátorok: pedig egész éjszaka szakadt az eső. Szerentsésebbek voltak a' többeknél a' *Vurmzer'* Huszárai, mert egy erdő' szélibe találtak esni, a' hol még is a' fák miá nem verhette úgy őket az eső. — A' második tsapat, éjfél tájban érkezett ide hozzánk. — Auguszt. 29-dikén hajnalban, meg - indult Seregünk nagy lutskosan belylyebb *Frantzia* Országba. Mentünkben elért bennünket *Károly* Fő Hertzeg, és már velünk marad az egész háború' idején. A' mint masiroztunk az Ország - útján: közel esett hozzánk balról, ama' híres *Frantzia* Vár *Thionville*, a' *Mósel* - vize' partján. Felnyar-

nvargalt tehát H. *Hohenlohe*, sok más Generálisokkal együtt, egy *gerindre* (hátszöldre, vagy hosszasan nyúló dombra), a' honnan *Thionville* Várát igen jól lehetett látni; 's akart vizsgálódni, de alig állapodott meg: azonnal löni kezdtek ki a' Várból a' Frantziák, 's olly derekasan, hogy az első ágyú-golyóbis húsz lépésnyire esett le a' Generálisok előtt, a' kikre volt szélezve. — Délre *Guntrange*hez érkeztünk, hol ettünk, 's abrakoltunk, azután ismét tovább ballagtunk; 's délutáni 4 óra előtt *Richemont*nál táborba szállottunk. (*Thionvillénél*, két óránnyi földdel esik fellyebb *Richemont*. A' *Mosel*-vizébe, éppen itt szakad az *Orne*-vize). Itt éppen azon a' helyen fekszünk, a' hol feküdt volt, két hetekkel ez előtt *Lukner*, a' maga Ármádiájával. Ezen Táborunk áll: 3 Osztály *Vurmzer* Huszárokból; 3 Oszt. *Kinsky* könnyű Lovasokból; 1 Bat. *Varasdi* Katonákból; 2 Bat. *Mitrovszky*; 1 Bat. *Devins*; 2 Bat. *Schröder*; 1 Bat. *Dalton*; 1 Bat. *Col'orédo József*; 1 Bat. *Kinsky Ferentz* gyalogjaikból; továbbá: a' Generál-Stabból; és F. M. L. Hg *Valdek*, Gróf *Dalton*, Gróf *Kollonits*, Bárá *Lilien*, és Bárá *Schröder* Generálisokból.

Ezen táborunknak bal szárnya, *Richemont* megett fekszik, közel a' *Mosel* vizéhez; a' jobb szárnya felnyúlik a' volt *Justemonti* Klastrom felé. Elöttünk foly, az *Orne* vize a' *Moselbe*, hová 3 óránnyira esik *Mettz*, — a' Frantziák' nagy erősségek, mellyet, nagyobbttó üvegekkel, jól látunk *Thionvillének* hátat fordítottunk. —

A' 2 dik tsapat, Aug. 29dikén, *Guntrange* mege' jött, 's ott a' gerindeken táborba szállott, jó fél óránnyira *Thionville* Várától. Ez a' tábor áll: Fő H. *Jósef* Dragonyossainak 3 osztályaiból, 1 oszt. *Vurmser* Huszárokból, 2 Bat. *Stein*; és 2 B. *Manfredini* (ez előtt *Khevenhüller*) gyalogokból: végére, a' *Luxenburgból* érkezett nagy ágyúkból; 's a' tartalék (*Reserve*) ágyúkhól. Vezére ezen Tábornak, F. M. L. Gr. *Vallis* (nem *Vallisch*, mint a' 240 dik lapon olvasatik) Alatta kormányoznak, B. *Verneck*, és B. *Einsiedl* Generálisok. Ez a' tsapat, *Thionville* Várát fogja ágyúzni. A' Fr. Királyi Hertzegek' Serege is *Thionville* alá érkezett. 's egy rész belölte táborba szállott, F. M. L. *Vallis* táborának bal szárnyán, *Otrange* nevű helység felé; a' más rész' pedig túl fekszik a' *Mosel* vizén, *Königsma- chernél*, egy mértföldnyi formán *Thionville* Varán alól, *Du Castre* Marsall vezérlése alatt.

Richemontból, Sept. 6-dikán. Tegnap úrra fel kívánta *Thionville* Várát H. *Hohen- löhé*: de a' Várbeliek azt felelték, hogy ők nem magoktól függenek: azért nem is tel- lyesíthetik magoktól a' Hertzeg' kívánságát. Éjfélben tehát újra hozzá fogtak a' miéink a' Várlovöldözéséhez. Maga H. *Hohenlőhé* el járta Battériáinkat, 's igen magasztalta Pattantyús Obest. *Funk* Úrnak vitézi bátor maga viseletét. Hallván ezt H. *Valdek*, ő benne is fel buzdúlt a' vér, *Funk* Oberst. munkájának meg- látására, Eleget kérte H. *Hohenlőhé*, hogy ne szereztséltesse magát:
de

de semmiképpen nem tartóztathatta vissza. Szerentsés is volt H. *Valdek* a' vizsgálásban, hanem midőn már vissza tért volna: egy 16 fontos ágyú golyóbis utól érte, 's el szakasztotta, nagy részét a' bal karjának. Ezen szerentséilen történet után, még lovaglott vagy két száz lépést a' meg sebesítettét Hg; hanem tovább nem vihetette. Le vétetett tehát a' lóról, 's egy lajtorjára fektettetett: úgy vitetett a' táborba. Vitetése közben, így szóllott a' Katonákhoz: „Barátim! nehezen esik nékem, hogy meg-fosztattam a' karomtól; de ez, ne tsüggessze-meg a' ti bátorságokat, 's el ne rettentsen, Fejedelmetekért való vitézkedéstől.“ — Hg. *Hohenlohe*, meg-könyvezte Vitéz Pajtásának esetét; fájdalommal értette azt az egész Sereg is. Keresték annakutánna, az el-szakasztott részét a' kéznek mindenütt; de nem találták.

M a g y a r O r f z á g.

Privigyéről (Nyitra-Vármegyéből), Septembernek 12-dikén.

„Rég az ideje, hogy nyeri kedves Hazánk az Oszlop-Embereket magának, a' fényes *Pálffy* Familiából. Ennek köszönheti közelébb, a' maga Fő Kántzelláriussát is, kinek érdemei szembetűnőbbek, hogy sem azokat szükség volna magasztalnom. — De váltak ezen virágzó Familiából olly Özvegyek is, kiknek neveik, 's tselekedeteik meg-érdemlik valóban, hogy a' *Magyar Hermondó* által is közönségessen ki-hirdetessenek az egész Magyar Nemzetnek. —
Né.

Néhai nagy - emlékezetű Gróf *Pálffy Pál* Nádor - Ispány' Özvegye, *Kanini Belassfi Franciska* Gróf - Asszony *) vólt, a' ki behozta Országunkba azt a' Rendet, mellynek ditséretére elég: tsupán a' nevét említeni — t. i. a' *Piáristák' Rendjét*; — 's mind Kollégyiomot, mind Templomot kezdett itt *Privigyén* építtetni annak számára. — Különös Anyai indulattal viseltetik ezen Rendhez. Született *Colloredo Gabriela* Gróf - Asszony, néhai Hadi - Tármester Gróf *Pálffy János'* Özvegye ő Excell. ja is; melly indulatnak szólló tanúja, a' többek között, a' Rend' Templomának nagy Oltárja, a' mellyre 1700 forintot adott ő Excell. ája. Ezen Oltárnál tartott nagy Misét, e' folyó hón. 2-dikán — úgymint a' Rend' Fundálója Sz. *Calasantius József* Innepe napján — Fő Tisz. *Váradi László* Bajmótzai Apátúr. A' Fundáló' virtusairól prédikállott *Chrenótzai Plébános*, és a' *Handloviai* Distriktus' Dekánja, N. Tisz. *Sartoris József* Úr; a' *Pálffy* Familiának ditséreteit pedig versekben adta - elő, a' Kollégyiom' Rektora, és a' Gymnásiumnak helybéli Igazgatója Tisztelendő *Mlinkay Aloysius* Atya. “

Pestről, Sept. 13 dikán.

„Kedves Urak! Talán már el is felejtkeztek a' *Budai Magyar Teátrumról*? élnek ám még, a' mi Anyai Nyelvünknek azok a' Gya-

*) Özvegységre maradt 1666-ban; megholt 1672-dikben.

Gyarapítói, kik, a' múltt Ország - Gyűlése? alkalmatosságával, olly hathatósan mozdították azt elő, hogy szives törekedéseknek híre tsak hamar az egész Országot el-futotta, és a' kik sok, 's tsak nem meg lábolthatatlan nehézségeik ellenére is, állhatatosak, fel-tett tziellyoknak el érésére való igyekezetekben. Sokra is mentek már, kivált né mellyek közzülök, a' Teátrumi mesterségben; hát ha pedig még bódogabb állapotba lehetnének, a' mint meg is érdemlenék: valóban a' Német Teátrumokat, 10 esztendőök alatt nem tsak utól érnék, hanem el is hagynák. — Már ismét *Protashevitz* Úr az Igazgatójok, a' kinek szorgalmatossága minden tekintetben tsak nem le-irhatatlan. Mivel ez az Úr tökéletesen érti a' Teátrumi dolgokat, még jövőendőben sokkal többet tehet a' még most Nevendék Társasággal, mellyet már is sokra vitt. Bizonyság erre, a' most folyó September hónapnak 11-dik napja, mellyen következendő tzimű Darabot: *A' Deákos Leány*, vagy is *A' Tudomány többet ér a' Szépségnél*, az egész Közönségnek nagy tapsolásával jádzották - el; pedig meg kell vallani, hogy a' Darab ollyan, mellynek derekassan való el jádása, akármelly gyakorlott Társaságnak is dolgot adott volna. Tsudákat tettek kivált a' főbb Személyeket Jádzók, fel - vett karakterjeknek igen természetes elő - adásával. Alallyában minden Személly, emberül végezte kötelességét. — Az Igazgató, az igaz karakterek' meg-tanítása, az öltözetek' helyes ki - szabása, és a' személlyeknek helyes el - oltása által meg.

meg-mutatta, hogy érti a' Teátrumi mester-séget. — A' Játék' Szerzője — *Ungvári In-*
zsenér Úr — mind tiszta, és a' személlyek-
 hez alkalmaztatott ékes magyarságával,
 mind az egész Darabnak, Nemzeti ízlésünk-
 höz való alkalmaztatásával meg-bizonyí-
 totta, hogy valóságos jó Magyar. — Re-
 ményljük, hogy ezentúl több illy jeles mun-
 kákkal is fogja gyönyörködtetni az érdemes
 Közönséget, és azoknak ki-adásával szapo-
 rítani a' jó Magyar Könyveknek számát. —
 Ellyenek! a' kik a' Magyar Nyelv' gyara-
 podásán Hazafiúi módon igyekeznek.

*Belgrád Várát nem vehették-meg a' pártos
 Törökök.*

Magok a' *Belgrádi* őrizeten lévő Török
 Lovasok (Spahik) voltak abban eszközők,
 hogy olly könnyen bé-ronthatott *Kara-*
Hassan, ezen hónapnak 3-dikán a' külső
 Városokba. Mert tsak hamar fel-nyitották
 előtte a' *Viddini* Kaput; mellyet meg-értvén
 a' Basa, hirtelenséggel villza vonta magát
 a' Várba: különben betsülettel ki szorította
 volna ő Basaságát a' Várból *Kara-Hassan*.
 A' Jantsárok' Agája, tsak ugyan rabbá lett.
 Ezt a' pártosok ki-terítették egy ágyúra,
 's úgy mentek-bé vele, mint diadalmoknak
 jelével a' külső Városba; más nap pedig,
 a' rekkenő nagy melegben egy oszlophoz
 kötözték mezítelenen, 's a' Napnak égető
 sugárai által mind addig pirították szegény
 fejét, hogy már szinte oda lett; melly
 kegyetlenséget azért tselekedtek, hogy en-
 nél fogva, inkább reá birhassák a' Basát,
 egy, kívánságok szerént való alkura. De
 erre a' Basa semmit se hajtott; hanem to-

vább is ágyúztatott - ki a' Várból a' Pártosokra. Ezek tehát fogták magokat, 's estvéli tíz óra felé tüzessen neki estek a' Várnak s oldalról, 's el is mentek már a' latorjakkal, a' Várnak első árkáig. De a' Basa is jó rendelkezést tett előre. Megrakta t. i. a' bástyákat Rátzokkal és Zsidókkal, kik közzé a' fő óltalom - helyekre ötöt ötöt állított, a' maga leg - meg - hittebb Törökjei közül, kik is hatalmassan visszaverték a' Pártosokat. Ezek, új ízerentsét próbáltak mindazáltal 5-dik és 6-dik napon is, hanem minden haszon nélkül. Mind erre nézve, mind pedig azért is, mivel már az elesések, és puskaaporok, 's golyóbisok is meg kezdett fogyatkozni; jónak ítélték azt a' példa - beszédet venni - fel regulául: *Te se bánts, én se bántalak*; a' minthogy meg is kérték a' Basát, hogy hagyassa félbe az ellenek való ágyúzást, 's ízenvedjemeg őket a' külső Városokban; fogadják, hogy ők is tsendesen fogják magokat viselni. De a' Basa' felelete a' vólt, hogy míg ő él, addig ugyan békességesen meg nem maradnak a' ízemei előtt; hanem csak jobb lesz, ha el - takarodnak. Illy kemény választ kapván, már csak azt kérték; hadd telepedhessenek - meg leg - alább egynehány falukban. Erre, olly ízenetet vettek a' Basától, hogy, annyi mint az, szánakozásból meg fogja őket ízenvedni *Szerviában*; de következő két fel - tételek alatt: 1.) hogy *Belgrádtól*, leg - alább is tíz óránnyi járó földre vonnyák - meg magokat; 2.), hogy egy faluban húsznál többen nem választhatnak lakó helyet magoknak. Meg-

nyúgodtak ezen ajánlásán a' Basának, a' ki még e' felett meg-ígérte, hogy maga fog kegyelmet kérni nékiek a' Portánál; a' mint-hogy írt is egy könyörgő levelet a' Nagy-Úrhoz, 's által-adatta azt a' Pártosoknak, hogy olvassák-el, 's küldjék-el magok *Konstántzinápolyba*. De már az előtt elküldötte maga, *Orsován* által a' Nagy-Úrnak azon irásokat, melyekben elő volt adva a' dolog, minden körülállásaival együtt. — Már most tehát (így ír egy Levél, melly Septemb. 10-dikén költ *Zimonyból*) fegyvernyúgvás vagyon, a' két Török Felekezet között; 's a' mint látszik, nem akar *Kara-Hassan* mind addig ki-mozdulni *Belgrád'* külső Városaiból, míg felelet nem érkezik *Konstántzinápolyból*. A' Jantsár-Agát nem kinoztatja már; de, mint meg annyi kezest, erőssen őrizteti. — A' Basa, 600 emberből álló segítséget vár *Zvornikból*, 's fenn tartja *Zimonnyal* is a' vizen való kommunikátziót. — Az itt szóban forgó *Kara-Hassannak* — a' Pártosok' Vezérjének — igen pogányfinak kell lenni. Már 1784 dikben is ártotta volt ő magát hasonló dologba, mint a' mellyet most kezdett. Ő volt t. i. akkor is, a' *Deli Achmed* által fel-lázzasztott zenebonásoknak a' feje; 's úgy meg-szorúlt végre, hogy *Deli-Achmeddel*, és *Kara-Ismail*lal együtt, harmad napig őltalmazta magát egy pintzében, a' míg t. i. jó módját nem látta, *Deli-Achmeddel* együtt, az elillantásnak.

Frantzia Ország.

A' *Párisi* érzéketlen Nép kegyetlenebb, az embert-vadászó *Amerikai* vad Emberek.

nél. Mert ezek, csak az idegeneket ölik meg, ha kaphatják, rész szerént vallásbéli buzgóságból, hogy t. i. áldozhassanak vele a' magok Isteneiknek, kiket úgy képzelnek öök elzelenül, mint a' különböző nemü, 's gondolkozású Emberek' vérében gyönyörködő Valóságokat; rész szerént pedig azért, hogy a' meg-ölettetteknek testeikből nagy vendégséget tsinálhassanak magoknak. — A' *Párisi Nép* ellenben, dühös indulattól elragadtatván, a' maga tulajdon felei ellen emeli-fel gyilkos kezeit; 's nem elégzik-meg, azokat, különbkülönféle kinos halál-nemei által, életektől meg-fosztani: hanem mintegy másodszor is meg akarja ölni azokat, midön még a' holt testeiken is szörnyükdötő vadsággal kegyetlenkedik. — Ama' szerentséllen *Lamballe* Hertzeznének — minekutánna el-mettette volna a' fejét Sept. 2-dikán; le-szaggatta még azután a' ruhát is fő nélkül való testéről, 's anya-szültt meztelen hirtolta azt széllyel az úttzákon, mint eggy ember-evő *Hiéna* a' maga prédáját. — Némelly tudósítások még nagyobb dühösségről is emlékeznek, melyet elkövetett az elzevelzett Nép, *Lamballe* Hertzezné' véres tetemeivel; de ezt iszonyodunk még csak le is írni. — A' több holt testek (mellyeknek számát, némellyek százakra, némellyek pedig ezerekre teszik) az *új-hidra* (*pont-neuf*) vitettek, 's ott ruháikból ki-vetkeztettek. A' mi nállok találtatott; az, egy különös helyre hordatott öszve.

Ezen szörnyü hóhérlasnak környüllállásos elő-adásából úgy látszik, hogy ez áttal nem a' Jakobinussag' Fejei készítették

a' Népet arra a' rettenetes erőszakra, mely-
lyet el-követett; hanem a' maga fel-főrrött
vad indulatai vezérlették, 's adtak o' nékie
arra szabadságot. Így történt t. i. a' dolog.
Hogy hire ment *Párisba, Verdün Városa'*
ostromjának: ki-hirdettetett a' Nép között,
hogy fogna fegyvert a' Haza mellett, és
sietne az Ország' széleire. A' Nép kezdett
mindjárt öszve seregleni; 's a' mint tana-
kodott volna egymás között, csak hamar
arra a' gondolatra jött, hogy minekelőtte a'
külső Ellenség ellen indulna: a' belső Ellen-
séget pusztítsa-ki Páris Városából. Belső
Ellenségnek tartotta ő, a' Revoluzió' dol-
gában csak leg-kissebb gyanúságra is el-
fogatott, 's árestomba zárt mind két nem
lévő személyeket. Rajtok ment tehát ezeken
tigrisi agyarkodással. Nem hajtott semmit,
a' N. Gyűlése' 12 Biztosainak hathatós inté-
seikre, 's esdekléseikre. Várig tsendesítette
vólna azt, a' Magisztrátus mellett lévő Fő
Prókátor *Manuel* is, a' ki pedig bálvánnya
a' Népnél; de ez úttal csak kevésben múlt-
el, hogy maga is rosszul nem járt. — *Hogy'*
lehetne igazságot várni az olly Törvény-
tévőktől, mint vólt ez az agyarkodó Nép? —
Még is minekelőtte fel-áldozta vólna azokat
a' sok szerentsétleneket a' maga dühös indú-
latainak, törvényt szolgáltatót reájok —
jaj de hogy? — Minden tömlőtznél ki neve-
zett 12 's 16 Birákat maga közzül, kik,
minekutánna feleleteket kívántak vólna ne-
hány kérdésekre a' fogolytól: fejére tették
annak kezeiket, 's így szóllították meg a'
Népet: *Gondoljátok ti, hogy mi ezt a' sze-*
méllyt, lelkünk' esmérete szerént el-botsát.

Latjuk? — Már úgy volt előre ki-tsinálva, hogy ez a' ki-fejezés: *El-botsáthatjuk*, halálos szententziát jelentsen. Ha tehát azt kiáltotta a' Nép: *Igen is*, úgy el-botsáttatott egy kevéssé a' szerentsétlen; de tüstént holttestet tsinált belőlle a' gyilkos Nép. — Ha pedig azt kiáltotta a' Nép: *Éllyen a' Nemzet!* ez, annak a' jele volt, hogy a' foglyot nem kell bántani. — Az ollyatén foglyoknak, kiket nem ítelt egészen bűnösöknek a' Nép, a' volt a' büntetések, hogy a' halállal küzködő izeméllyekhez vezettetek, 's ezen látás után szabadon botsáttattak.

Más nap este, a' Királyi Familia' mostani lakó helyébe — a' *Templom* nevezetű épületbe — is bé-rontott volna a' vérengező Nép: ha jókor oda nem mentek volna *Petion* Polgármester, és *Manuel*, némelly más Bízto-sival együtt a' Magis-trátusnak, kik midőn látták, hogy magok se birhatnak már most mindjárt a' veszedelmes Néppel: nagyon a' lelkére irtak a' Nemzet-Gyűlésének, 's azt javasolták néki, hogy, nagyobb bátorságnak okáért, vitesse maga kebelébe a' Kir. Familiát. A' Gyűlés' Elöl-ülője, *Herault de Sechelles* Úr, mindjárt ki-nevezett 6 Bízto-sokat, kik úgy küldettek a' N. Gyűlés által a' Kir. Familiához, hogy ha annak valamelly sérelme lesz: ők fog-nak érette számolni. — *Páris* Városának leg-tsendesebb Osztálya most az, a' melly *Marais*nak neveztetik. Ez is állhatatossan el-végezte magában, hogy kész a' Királyt minden módon óltalmazni. Mind ezeknek ellenére is azonban, tsak ugyan tselekedett a' fenyegetődző Nép annyit még is, hogy a' *Templom*-tornyabéli Örzőket, 's a' Kir. Inasokat el-vitte árcstomba.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak, September' 21-dik
napján, 1792-ben költt árkusához.

*Oratio Excellentissimi Domini Maximiliani
Verhovacz Episcopi Zagrabienſis, quam
ſubſidiis pro bello Gallico Suae Ma-
ieſtati Sacraſſimae prompte praestan-
dis in Generali Regnorum Dalmatiae,
Croatiae, et Slavoniae Congregatione
Zagrabiae die 11. Auguſti 1792. cele-
brata ad SS. et OO. eorundem Regno-
rum dixit.*

*Excellentiſſime Comes Bane, Excelsi Proce-
res! Inclyti Domini Status, et Ordines!*

Legati, quos Budam nuper ad Comitia maxi-
ma rerum agendarum facultate instructos miſiſtiſ, retulerunt vobis de auſpicatiſſima illa, et ter fauſta Franciſci, Invictiſſimi Regiſ noſtri, nunc Romano-
rum Imperatoriſ, et Auguſtae Conjugiſ ejuſ Mariae Thereſiae inauguratione. Retulerunt de ſacroſanctiſ Legibuſ maximo Reipublicae commodo perlatiſ, regiaque proinde ſanctione ad vota noſtra roboratiſ. Retulerunt quaecunque in frequentiſſimo illo graviſſimoque Patrum conventu ad finem uſque ultro citroque dicta, aut geſta ſunt, quaeve ipſi ex noſtra Sociarumque Provinciariuſ dignitate geſſerant, ex ordine retulerunt omnia. Poſtremo retulerunt Nobiſ, Concivibuſque noſtriſ ſalutem ab

F f

Re.

Rege, et Amico nostro, sic enim se ipsum appellat optimus Princeps in divina illa, quam ad Status et Ordines supremam omnium habuit allocutione.

Unum est (pace hoc vestra dixerim Viri ornatissimi de Gente, Patriaque vestra, si cetera vobis decora deessent, vel hoc solum nomine, quod amplissima Legationis vobis demandatae Prouincia integerrime defuncti estis, optime meriti) vnum inquam est, quod neque vos eloqui pro dignitate rei, neque ego, neque alius quisquam, etsi maxime velit, conceptis verbis explicare potest.

Sensum ego hic II. DD. SS. et OO. Excelsi Proceres! intelligo plenum tenerrimi illius amoris, et fiducia, quem mox ipso statim initio Comitiorum Dii tutelares Patriae Principi aduersus Gentem, Genti aduersus Principem, sic auspicato inspirauerant, ut nullus deinceps pene dies efflueret, quo non mutui amoris, atque benevolentiae locupletissima invicem ederentur documenta.

Vidissetis Principem cum Populo, Populum cum Principe pulcherrimo fidei ac amoris contestandi studio in nova quotidie certamina descendere. Hunc quo amatae sibi Gentis et animos arctius ad invicem, et sibimet ipsi obstringeret; Illum quo amati sibi Regis Gratiam, atque benevolentiam magis magisque demereretur. Vidissetis in iucundissimo hoc certaminis genere ambos plerumque ex arena victos simul, victoresque discessisse.

Dignum profecto tanto Principe, et tam Nobili Natione spectaculum, in quod hoc praesertim aevo omnes Europae Provinciae imitatione optime istud probaturae respiciant. Nihil comminisci me, nihil verbis exaggerare, vos ipsi testes esse potestis Viri Lectissimi, qui rebus hisce in Comitibus gestis vna mecum interfuistis, quosve magno hic numero praesentes intueor. Recolitisne memoria faustissimum illum diem, quo Diploma inaugurationis ad Status, et Ordines publice more majorem

rum recitaretur, animaduentereturque a Patribus quaedam sic, vti optare quidem, sperare tamen nunquam poteramus, manu regia expuncta, atque emendata esse.

Edicite quid Vobis animi fuit, cum videretis Status, et Ordines inopinato hoc Beneficio veluti numine quodam tactos, repente vocem in Coelum tollere, repente abiectis subselliis, vna omnes, veluti si Hannibal esset ad portas cateruatim foras e Curia proruere, per compita, perque vicos et plateas, qua quisque poterat, sui, dignitatisque suae pene oblitos ad regiam faustissimas inter (quas gratitudinis vis expresserat) acclamationes convolare? edicite, quis vobis tunc sensus fuit? quis stupor? quae admiratio? Cum videretis Regem inusitato hoc exemplo mirifice delectatum, confluentibus ad se Statibus, et Ordinibus mox obviam procedere; non solum petere, non ad Majestatem se more majorum componere, sed veluti si unus ex popularibus esset, mox promiscue se turbae immiscere, modo hos, modo illos blandius appellare, omnes ceu charissima sua pignora paterno sinu confovere profiterique nihil sibi dulcius accidere posse, quam si liceat non ut Regem inter subditos, sed vt amicum inter amicos perpetuo versari. O praeclarum illum diem, quo Principem inter, Populumque novum hoc, et Sacratissimum amicitiae vinculum, quod aeternum superi faciant, coaluit.

Quid de Mariae Theresiae Augustae Reginae, vel potius Matris (sic enim vocari amat) in gentem nostram Pietate, Indulgentia, Benignitateque proloquar? dicite vos, qui hujus ejusdem diei spectaculo adfuistis, qua frontis, orisque hilaritate? qua vultus Gratia, quave benevolentiae significatione Reginales manus suas (quod in Principibus foeminis maximum est amoris in subditos argumentum) ad libandum osculum non Proceribus modo, sed quotquot aderant, omnibus omnino indulserit? edicite inquam vos si potestis, mihi certe, quoniam verba, quibus ista exornem, non suppetunt, silere de his potius, quam loqui libet.

Vidi ego, Excelsi Proceres, II. DD. SS. et Ordines, vidi ego genas, oraque Hungarorum non pauca, quorum truces vereque martios vultus, oculosve fulgurantes turca nuper in acie perferre non poterat, prae teneritudine lacrimis eo die maduisse, vidi ego alios Canos conspersos, quorum frontes, genasque etsi senilis jam araret ruga, etsi gelidus per artus, perque venas omnes sanguis decurreret, ad hos tamen amoris igniculos penitus collique-scere.

Sed quorsum ego ista commemoro? primum quia et mihi dulce est meminisse eorum, quae hisce in Comitibus gesta sunt, eo praesertim die, quo post hominum memoriam Hungariae, Regnisque adnexis feliciorum illuxisse nullum existimo, et vobis, quos eadem Patriae tenet charitas non injucundum, deinde ut quibus ista forte ignota sunt, habeant, unde et sibi privatim gaudeant, et Patriae publice gratulentur. In Francisco pio, felici Augusto Hungariae, Regnorumque adnexorum delicio, eum Nobis Principem diuinitus obtigisse, qui mox in ipso auspiciatissimi Regiminis sui aditu, in gente Hungara, in Gente semper libera, quaenam sint verae regnandi dominandique artes omnium pulcherrimo sane exemplo edocuit. Hereditate ille regnum hoc amplissimum consecutus est, sed aliud longe nobilissimum ipse in animis nostris Regnum excitavit. Hoc opus vere Regium, quod totum ipsius est, et in quo solo maxime gloriari solet, haud facile dictu est, plusne ipsi attulerit gloriae, quam nobis existimationis apud Gentes non finitimas modo, sed dissitas etiam atque a Coelo nostro remotissimas.

Neque hic mihi diu circumspiciendum est, quod id, quod modo dixi comprobem. Excutite chartas publicas, Ephemerides dico, et in his deprendetis eas passim Hungarorum laudibus personare, Hungarorum inquam, quos olim exteri (jurene: an iniuria non disputo) vix semi-Barbarorum loco di-
gna-

gnabantur. Certe ex Libertatis suae legalis ferocioris ingenii, ac pene intractabilis maculam, quamve nominis Hungarici adversarii vel saltem verae eorundem indolis, et legalis erga propriam constitutionem studii minus aequi censores dudum nobis inusserant, penitus jam delevimus, atque ita delevimus, ut omnes jam intelligant, si quando maiores nostri in luribus, Libertatibusque suis tutandis paulo acriores extitissent, id unice temporam iniquitati tribuendum esse, nec fidem ipsis ipso hoc tempore in Principes suos, in Marias Theresias, in Iosephos, in Leopoldos, in Franciscos deuisse.

Reliquum est, ut quam nuper gratitudinem Regi nostro universi SS. et OO. Hungariae, nosque per legatos nostros, una omnes voce, Te inprimis Excellentissime Domine Comes Bane! viam nobis praeunte, duce hortatoreque] professi sumus, eandem nunc factis iam ipsis contestemur. Ostendamus II. SS. et OO. ac Excelsi Proceres! hoc potissimum tempore, quo nefarius ille perduellionis et licentiae spiritus, qui hodie sub ementita Libertatis specie dirum in modum per Gallias grassatur, nec pestem finitimis adflare Provinciis desinit, ostendamus, inquam, Franciscum regiam suam Benevolentiam, fiduciamque in Nobilibus Hungariae, Croatiae, Slavoniae, et Dalmatiae Incolarum animis non frustra collocasse.

Nos, quae a Principe indulgentissimo, nostri-que amantissimo exoptare jure potuimus, cuncta ex animi nostri sententia consecuti sumus, et si quae adhuc ad votorum nostrorum cumulum desiderari forte videntur, haec quoque ex ardentissimo illo, quo flagrat omnes subditos suos beatos reddendi, signanter vero communis patriae nostrae commoda provehendi studio, certissime polliceri nobis possumus.

Pro his tantis in nos beneficiis quam vicem re-
pendere, quamque gratos esse nos oporteat? vos
ipsi

ipsi jam expendite. Bellum Galli nullis injuriis laces-
siti, nullis provocati contumeliis, Regi nostro pene
antequam regni habenas capesseret, indixerunt. Vide-
te jam, ne, quam nuper gloriosum erat nobis Regi pro
salute publica vitam, et sanguinem ultro devovisse,
tam indecorum nunc sit aut parcere facultatibus velle,
quod absit, aut saltem in exolvendis votis vel tan-
tillum fuisse segniores. Equidem neminem Civium
loco habendum censeo, nisi quem sic animatum vi-
dero, ut privata sua commoda Reipublicae neces-
sitatibus longe postponenda existimet.

Atque hic est publicus ille spiritus, quem op-
timus Princeps, dum ad vos salutem abs se perferri
jusserat, spargi inter Concives nostros, veluti ve-
rum Patriae genium tutelarem voluit. Hoc si fiat,
sentiant Galli, dum Francisco bellum denunciaverunt,
cum Gente in recto et sano sensu vere libera
sibi rem futuram, cujus formidabiles acinaces (cum
alias saepe, tum in bello successionali satis experti
sunt, deponent illi cristas suas, et vel belli,
quod temere indixerunt, eos poenitebit, vel quod
probi, et humani magis magisque desiderant, pro-
vocati Regis, qui Populi sui Pater est, Bonitate al-
lecti, nostra filiorum erga tantum Patrem observan-
tia, nostra edocti securitate, felicitateque, a nobis
veram liberi regiminis formam condiscant, imita-
buntur, et reddito cuique, quod suum est, pacem
concordiamque, atque exinde uberrime promanatu-
ra in Regnum Patriamque suam emolumenta con-
sectabuntur.

Vestrum jam est Excelsi Proceres! II. DD.
SS. et OO. cetera, quae ad legendum militem,
conferendaque viritim subsidia propius pertinent,
pro sapientia Vestra, auctoritateque decernere.
Dixi.

A Nemes Zala Vármegyei Követeknek TT. NN. Iápprai Spissich János első Vice Ispány, és Zalabéri Horváth József Tábla Bíró Uraknak, a' most múltt Ország' Gyűlése' folytáról tett Jelentő Tudósítások; mellyet mondott, a' tiszteltt Vice-Ispány Úr, Julius' 23 - dikán 1792-ben, Zala-Egerszegen tartatott köz Gyülekezetben.

Tekéntetes Nemes Vármegye, Nagyságtok az Urak!

Rövid ideig, 5 hét', és 3 napokig tartott, de az alatt nagy dolgokat buzgón végzett, Országunk' nagy Gyűléséről, mellyen másodszor vólt szerentsém mint Nagyságtoknak az Uraknak választott Küldöttje, meg-jelennem, szoros kötelességünk szerént én, és érdemes Követ Társam, Zalabéri Horváth József Úr, ezen Nemes Megyénknek Tábla Birája, midőn alázatos tudósításunkat Nagyságtoknak az Uraknak meg-teszük, azon kívül, hogy a' fenn forgott dolgokat vóltaképpen elő-adjuk, némelly végzett dolgoknak okait is, a' mennyire a' környül - állások engedik, nyilván ki fogjuk magyarázni.

Ne vél-e valaki, hogy rendet vesztettem, ha beszédemet azon kezdem; hogy fejeztetett bé ezen nagy Gyűlés, mivel parantsolat gyanánt vettem azon intését Felséges Koronás Urunknak, mellyel bennünket el-botsátott, hogy tudni illik: ha-za vissza érvén, Nagyságtoknak az Uraknak a' mi Polgár Társainknak hírül vigyük, hogy a' mi Királyunk, és Barátunk őket köszönteti; hogy szentül fogadja, hogy soha el nem felejtkezvén hittel tett fogadásáról, a' törvényeknek hív őrzője, hív tellyesítője, 's véghez hajtója lészen. „ Referte, imi-gyen szólla Királyunk „ referte Domini „ Status, et Ordines, Concivibus Vestris, in quorum „ Sinum estis remeaturi, salutem a Rege, et Ami-

„ co

„co Vestro: referte, quod memor semper nuncu-
 „patae fidei, Legum sim futurus fidelis custos, et
 „exequutor “

Tudni illik: ugyan azon kegyességgel botsátot-
 ta-el Ő Felsége a' Méltóságos Fő Rendeket, és
 a' Nemes Karokat, mellyel fogadta volt azokat
 szerentsés le-jövetelével Hazánkba, és illy Királyi
 kedvének nyilván való ki-mutatásával értésére ad-
 ta egész Európának, melly bizodalmát érdemlette
 légyen jó Fejedelmének a' Magyar Haza

A' gyanuság, egymástól tartás, és félelem, ha
 a' kisebb társoságokban is veszedelmesek annyi-
 ra, hogy a' hová ezek be-szöködtek; még tsak egy
 ház népe sem bódogúlhat miattok; hogy várhatnók
 azoknak az emberi nagy társoságoknak, mellyekből
 állanak az Országok, igaz bódogságát ottan, a'
 hol a' Fejedelem a' Népen, 's viszont ez az Ural-
 kodóban bizodalmát nem helyheztesheti.

Ugyan ezen főkép' a' polgári életben szüksé-
 ges bizodalomnak allap-köveit még bódogúltt At-
 tyá élteben a' Király, és az Ország közt közben
 járulván, (mellyről az előbbi Ország Gyűlése tanú
 bizonytságot tézen) olly szerentséssén tette volt le
 mostani Uralkodó Fejedelmünk, hogy a' helyre
 állított bizodalomnak mindgyárt uralkodásának
 kezdetén azt a' kellemetes gyümölsét mind maga
 tapasztalta, mind pedig Nemes Hazánkal tapaszt-
 taltatta, hogy valamint a' koronázására egyben
 gyúltt Ország Karjai, 's Rendjei, mivel olly sérel-
 mét törvényeinknek az előbbi leg közellebbik ural-
 kodásnak idejében nem látták, mellynek orvoslá-
 sát mindgyárt a' Hit-Levélben vagy Diplomában
 eszközölni kellene, nem más Hit-Levelet, hanem
 tsak azt, mellyet édes Attya, Második Leopold
 Római Tsászár Magyar Királyunk adott volt Or-
 szágunknak, határt nem esmérő bizodalommal ter-
 jesztették Ő Felségének eleibe; úgy viszont ez is
 hasonló bizodalommal önként maga Királyi indu-
 lattyából mind azon tikkelyeket, mellyek eddig
 bóttránkozásnak kövei valának, és szabadságink

irigyei által törvényeinkkel ellent-álló magyarázatokra hajtattak, és a' leg közellébb el-töltött tized-jében ezen folyó századnak keserű órákat, szomorú napokat virrasztottak Hazánkra, az 1790 dik esztendőbeli Törvényeknek 3-dik Ágozattvát bé iktatván a' Hit-Levélbe, meg világosította, 's nyilván vallotta, örökös szégyenére mind azoknak, kik eddig, vakmerő hízelkedéssel, erőltetett magyarázatokat adtak azon tzikkelyeknek; hogy azon magyarázások, az igaz, és egyenes értelmétől ugyan azoknak, mindenkor távol hibáztak.

Hazaifuri buzgó szíveiknek, olly nagy indulat-tyával vették az Országnak egyben gyűlt Karjai, és Rendjei, az illetén világosítással ki készített Hit-Levelet, vagy Diplomát, hogy azon az első palotában a' Méltóságos Fő Rendeknél tartott elegyes ülésből, mellyben a' Hit-Levél közöltetvén, fel - olvastatott, mindnyájan eggyes akarattal egyszerre fel-keltek, és a' Királyi Udvarhoz sietvén személyyessen köszönték - meg Ő Felségének a' Hit-Levélben tett világosításokat, életeket, véreket, és javaikat ajálván Ő Felségének bátorságára, ki ezen ritka példájú szívességétől Nemzetünknek, örömmre illetődvén, hogy az össze sereglett Méltóságos Rendek, és Nemes Karok közzé ki jött, nem tsak minden Királyi tiszteletet követő szokásokról meg-felejtkezett; de mint önnön maga vallotta, szavakat sem talált, mellyekkel örömet ki jelentené: azt mind azon által bizonyította, hogy tsak akkor érzette magát igazán bóldognak, midőn a' jó Magyarok' szíveiktől környül vétetve szemlélte magát.

Ő Felsége a' Királyné is részt vett ezen közönséges örvendezésben azzal bizonyítván Királyi kedvét Nemzetünkhöz, hogy minden személy válogatás nélkül a' N. Karokat az egyéb küldöttekkel eggyütt, mint a' Méltóságos Fő Rendeket keze tsókolására botsátotta.

Illy nemes vetelkedések között, mellyekkel sem a' Felség az Országnak, sem az Ország, a'
Fel.

Felségnek egymáshoz való bizodalmának bizonyításában nagyobb buzgóságot mutatni nem engedett, el-közelgetett az a' nap, mellyen midőn ditső Királyunk meg-koronáztatott, a' viszontag való bizodalmaink is meg örökösítették.

Koronázása Ő Felségének, Királyunknak 6. dikán; A' Királyné' Ő Felségének pedig 10. dikén a' múlt Szent Iván Havának, nagy számmal öszve jött Népnak, és sokaságnak öröm kiáltásai között szerentséssen meg lévén; tisztes ajándékul, vagy honoráriumul, Ő Felségének ugyan a' Királynak 50 ezer, Ő Felségének pedig a' Királynénak, 25 ezer Aranyok, az előbbi Ország Gyűlésén tett ajánlás módjára ajánltattak, tsak azon külömbözéssel, hogy Ő Felségének a' Királynénak Ő Eminentiaia a' Cardinális, és Ország Primássa által költsönöztetvén, az egész summa eggyszerre, ugyan 25 ezer Aranyokban az Ország Karjai, és Rendjei által bé-adattatott: melly a' féle két Rendbéli tisztes ajándékból ezen Nemes Megyére annak Portái szerint 10233 for. 54 4f8 kr. számallattak.

Fő dolga mind ezek után az egyben gyűlt Ország Rendeinek az vala, hogy a' Királyi feladásokat, vagy Propositionokat, úgy a' Nemes Vármegyék' Küldöttjei által a' kerületi ülésekben öszve szedett terheket, és kéréseket, e' végre mind a' két Táblától rendeltt elegyeles Deputáció által fel-vétesse, 's azokat, mellyeket törvényes tzikelyekre mostan szükség fel-osztani, külömböztesse azoktól, a' mellyek hallasztást szenvedhetnek, 's a' már ki rendeltt Országos Deputációkhoz által adathatnak.

Munkálkodott serényen az említett Deputáció, és részenként munkáját az Ország tanátskozásai alá egymásután által adta, hol ismét buzgó iparkodással igen rövid idő alatt azon 24 törvényes Ágozatok az Orzágnak, és Felséges Királyunknak azokban lett meg-eggyezések által fel-állíttattak, mellyeket nyomtatásban addig is, még annak uttyán Nagyságtok az Urak azokat veendik, alázotossan be-nyújtok.

Ezen kevés számú Ágozatokban Nemzetünknek régi kívánságait teljesítve örömmel olvashatja ki-ki, de kiváltképpen azon minden buzgó Hazafiú örvendhet, hogy a' Magyar Nyelvnek tanulásával, és gyakorlásával a' VII-dik Ágozatban: a' született Hazafiaknak a' Hadi Rendnél tisztségekre leendő elő-menetelekkel a' VIII-dik, és IX-dik Ágozatokban: az úgy nevezett Illyriai Kantzelláriának el-törlésével a' X-dik Ágozatban: — Erdélynek közelített eggyesülésével, a' XI-dik Ágozatban, Nemzetünknek óhajtott gyarapodását bizton reménylhetjük, és várhattuk.

A' többi résszerint mind a' Hazabélieknek egymáson, mind a' külsőknek a' mieinken leendő keresetiben, részszerint a' jobbágyságnak támodható panaszinak orvoslásáról, az ideig, még tárgosabbán ki munkáltt törvények következnek, az igazság ki szolgáltatásáról szóló új törvények pedig olyanok, mellyek Nemzetünknek szomszédinknál hitelt, igazságunknak betsületet az idegeneknél; ide haza bátorságos nyugodalmat szereznek kinek - kinek.

Azon szabad ajánlásról szóló törvény, melly, a' VI-dik Ágozatban foglaltatik, figyelemre méltó nem annyira azon 5000 emberekre, 1000 lovakra, 4 millió kész-pénzre nézve, mellyek Királyunknak, és az egész Státusnak nagy szükségében igirtettek, noha ezek magokban hogy nagyok, meg kell valani, hanem azon környül állásokra, mellyek között azon Ágozat építettett, figyelmeztvén.

Tudva vagynak közönségessen a' Frantzia Nemzetnek a' polgári alkotmányban tett változások miatt, belső nyughatatlanságai, mellyek már 4-dik esztendeje, hogy tartanak, mind eddig Hazánkat ezen nyughatatlanságok nem illették; történt azonban, hogy még bóldogúlt Leopold Tsászár élteben 150 ezer főből álló Frantzia tábor a' Német Allföldi szélek felé ki szállott; e' folyó esztendőben, múltt Mártius Hónapban pedig, mivel mostani uralkodó Fejedelmünk azon 6 ezer fegyveresből
álló

álló sereget, melyly Belgiomnak védelmére még bódlogúlt Attya által rendeltetett, 's melyből alig indúlt vólt ki 4 ezer fegyver viselő ember, vissza nem hívta, és Attya halálával reá szállott Német-Allföldi birodalminak minden törvény által megengedtetett, sőt Fejedelmi kötelességből származott jussal illető védelmezésétől el nem állott, Fejedelmünknek a' Frantziák' Követtyek által hadat izentek, és bé rontván némelly részébe Belgiomnak, a' tsatát el is kezdték,

A' Felségnek a' mostani környűl állásokra nézve ezen eset ha váratlan nem is, de tsak szulyossan eshetett, midőn a' nagy költségekkel folytatott Török háborutól még meg sem pihenhetvén, újra táborba szállítani kellett a' népet. Honnan várhatot Királyunk segítséget; hanem az allatta lévő Nemzetektől? és azok között is attól, melyben leg inkább helyheztethette bizodalmát: már pedig kiben helyheztethette ezt inkább, mint Magyar Nemzetünkben? melyly Nemzet az ő igaz törvényeit, és szabadságit megtartó Fejedelmének segítségére sem vérét, sem javait, sem életét soha nem kéméllette.

Tudta mind ezeket Ő Felsége Királyunk, hogy tudni illik Nemzetünknel kész a' segítség az Ő jó Királyinak; még is nem mint Király az ő alatta valóival vagy parantsol; vagy parantsolat képpen kér, hanem mint jó barát tselekedni szokott, az ő jó barátinál szükségét jelenti, úgy Felséges Urunk is testvérje, a' Nádor Ispány Úr Ő Királyi Fő Hertzegsége által szükségét úgy jelentette az Országnak, hogy a' kívánt segedelemnek sem minőségét, sem pedig mennyiségét ki nem nyilatkoztatta, hanem tellyes bizodalmának jelentésével egészen az Országra bízta, hogy ez, a' mivel, és a' mennyivel akarná Királyát segíteni? Ő azzal meg fogna elégedni.

Hogy pedig érthetnék az Országnak öszve gyűlt Tagjai valóságos, és nem színzett létét a' szükségnek, meg engedte, sőt parantsolta Ő Felsége, hogy

hogy az Országnek minden Rendeiből választatnának Férfiak, kik előtt Báró Spillmann Udvari Tanácsos, és a' titkos szolgálatú Tanács, vagy Status Ministeriumnál Referens Úr, az egész környül állásit, és szükségit a' Státusnak fel fedezze, és azoknak eleibek terjessze, a' mint hogy említett Báró Ur a' rendeltt Deputáció előtt mind a' környülállásokat vóltaképpen, mind a' szükségeket nem tsak világossan le-irta, de noha szavaihoz kétség nem fért, pontról pontra bizonyító tanuságokat, a' vagy Documentumokat-is adott elő.

Terhes vóltát a' környül állásoknak, nagyságát a' szükségnek meg értvén azon Deputáció, sajnálkozot, nagyobbbnak látván a' szükséget, mint sem hogy Hazánk erejével azt egészen el-törölhetnénk; hogy még is némű néműképpen azon segítsen, nem buzgó szíveinkhez, hanem mostani tehetségünkhez mérsékelvén az adandó segítséget, azt 5000 katonák állításában, 1000 lovak adásában, és 4 [milliók rész szerént gabonában, rész szerént kész pénzben, vagy pénz érő papirosokban leendő bé fizetésében határozta meg, melly meg határozását eféle segítsigne az Ország jóvá hagyván, más egy Deputáció rendeltetett, mellyre már nem másképp', hanem irott vokok által választottak a' Nemes Vármegyék, és Városok Küldöttjei magok között Tagokat, kik az első Táblától rendeltetett Méltóságokkal együtt, minekutánna mindnyájan hiteket le tettek volna arra, hogy tudományok, és igaz lelki ismértek szerént fognak munkálkodni, minden nemeit a' fenn meghatározott segítsigne a' Nemes Megyékre, Városokra, és egyéb törvényt szolgáló vidékekre (Jurisdictiókra) fel-osztották; melly fel-osztás szerént ezen Nemes Megyénkre 167 főből álló katonaságnak állítása, és 120,947 for. 3 618 kr jutottak köteleességül.

Méltóságos Fő Rendek, Tekéntetes Karok!
Ha meg fontollyuk, hogy ezen summának három negyed részét a' gabonáért tett adósság el-nyeli, mellynek

mellynek ki fizetése mostani Királyunkra maradt, a' 4-dik milliúnak pedig jó nagy részét az előbb említet adosságtól járandó kamatra kelletik számlálni, leg érdemessebb nyeresség, és haszon Felséges Urunknál az marad, melly lehetetlen, hogy nekünk is ne használjon; hogy tudni illik Hazánknak ezen nemes indulattal tett segítség ajánlásából igaz szívességet Nemzetünknek tapasztalta Királyunk, melly szívességet olly Fejedelem, mint Ferentz, mind betsúltni tud, mind pedig mivel tudja betsúltni, örökössen megtartani iparkodik.

A' mi részünkről, ajánlásunkat betsessebbé fogja tenni, az, ha a' mi törvény által igértetett, annak tellyesítésében serénkedünk. Szégyenüljenek meg a' a' mi irigyeink, és lássák, hogy tsak a' szabad Nemzetnek tulajdona nemesül gondolkodni, nemesül tselekedni.

Végre Nagyságtoknak az Uraknak alázotossan jelentyük, hogy azon egyyetértéssel, és bizodalommal vigeződöt, mellyel kezdődött völt Országunk Gyűlése, és hogy kora el-válása Királyunknak az Országtól, mind két részről érzékenyen történt.

De kettős úttya siettetta Urunkat, mellyen ugyan kettős korona várja Őtet. A' nagy hatalmú Őr Isten bódogítsa úttyában szerentsésen, s hozza vissza Királyunkat Nemzetünk szerentséjére, Országunk bódogságára, ezt igaz Magyar szívvel kívánnjuk.

T u d ó s í t á s.

Már régen óhajtja a' Magyar Hazának nagyobb része a' Bibliának egy szép formában való ki-adását, a' melly könnyen olvasható, azonban kitsin, és 'sebben hordozható volna. Íme mi kezünk alá vettük, már fél ezrtendeje, e' Szent Könyvnek egy olyan formában való ki-botsátását, a' mellyhez az eddig ki jöttek közzül egy sem közelít semmiben, ha ki vesszük a' Basileai első nyomtatást, melly valamiben hozzá hasonlittathatna, ha újj betüvel, és jó Hollandiai papirosra nyomtattatott volna. Sokat nem ígérünk, hogy ne talán némelly Könyveszekkel az el pirulás vermébe ne essünk: ezt az egyyet ígérjük, hogy ígéretünknel többet fogunk tseleked-

lekedni: sött sem költséget, sem fáradságot nem kémellünk, hogy Hazánk' előtt kedvet találhasunk, és hitelünket továbbra is érdemessé tehessük. Tzélunk ez: hogy a' Bibliát újj, és a' leg derekabb betű metzö által készítettett, Haarlemi J. Enschede Ur műhelyében öntött betüvel; középfszerü 8-ad rétbén, három féle Hollandiai papirosra, a' meg - szerzőknek tehetségek szerint; a' Sz. Írásban elő forduló helyeknek két szép le rajzolásával (mappis geographicus) egy jó metzö által készítettett homlok táblával, a' meg - eggyező Sz. Írásbéli helyeknek a' versek' után való rakásával, itten Hollandiában ki - nyomtattassuk. Vigyázunk a' hofszú, és rövid ő, és ü között való külömbség tételre; minek okáért azon betüket is készítettünk. Egy szóval tiszta Magyarsággal élünk. A' Károlyi fordítását, mint-hogy leg jobb Magyarsággal vagyon, követjük; követjük főképpen a' Magyar Roformáta Anyafszent-egyház' Elöl - járóinak e' Sz. Könyv' eránt való tanátsát és intését. Egy általjában, mindenben igyekezünk eleget tenni, és ezen nyomtatást a' többtől különösen meg különböztetni. Nem kívánurik 600 forintot eggyért eggyért, mint az Anglusok; sem 200-zat mint a' Frantziák; vagy 80-vant mint a' Belgák, az ezen három Nemzeteknél mostanában világot látott Bibliákért. Meg haladják ugyan azok a' mi kezünk alatt valót tzifraságokkal és szép metzet Táblákkal; de semmiben sem elébb valók papiros' és betüre nézve. Nem tzélunk tellyességgel a' nyereség; de tzélunk azcnban, hogy fáradságunk jutalmát el vehessük; tzélunk hogy édes Hazánk' minden rendü Tagjainak tehetségünk szerint szolgálhasunk; tzélunk főképpen, hogy nem a' Bibliát, hanem a' szép Bibliát el - oltsíthassuk. — Annak idejében le fogjuk szállítani Posonba, Györbé, Komáromba és Pestre. E' mostani Tudósításunk nem arra való, hogy előre fizettessünk; nem kívánunk egyebet, hanem csak N e v e t. Azért is a' ki e' szép 'sebbéli Sz. Könyvet meg szerzeni kívánja, adja bé az alább meg nevezett N. É. Uraknál Nevét, lakó helyét, hivatalát, mellyikből 's hányat kíván, inap-
pi-

pával e' vagy nem? hogy annak idejében az előre fel-irattaknak, (ha nem ellenzik) mint ezen Sz. Könyv' ki-nyomtatását segítőknek Neveiket világ' elejbe botsáthassuk; és hogy tudhassuk, melyik papirosból mintegy mennyit készítettünk. Minden tizre egyet ingyen adunk azoknak, a' kik tíz', húsz, vagy többet kívánnak. Mihelyt a' betük készlen lesznek, mindjárt fogunk küldeni Próbát minden meg-lehetős Hellységbe, a' végre, hogy minden lássa mit veszen, minek előtte fizetne; és hogy akkor, ha nem kedve szerint lenne, nevét, tettése szerint, ki-törülhesse: ha pedig tetszik, ugyan akkor, ezen rendel előre fizethessen: A' leg jobb Hollandiai Posta papirosra, a' mit közönségesen krajtzáros Író papirosnak neveznek, 4 for. 30 kr. A' leg szebb Hollandiai nyomtató papirosra 3 f. Valamivel alább való Holl. nyomtató papirosra 2 f. 30 kr. 2 Mappa az elsőhöz 20 kr. 2 Mappa a' két utolsóhoz 14 kr. Az elő-jelentést bé szedő Urak, a' kikről tellyes reménységünk van, hogy ezen hafznos tzel't elő-mozdítani igyekeznek, e' következők: Bétsben a' M. Hírmondónak Írói. Debretzenben T' Szilágyi Gábor Professzor. N. Enyeden T. Benke Mihály Prof.. B. Füreden T. Szép Gergely. Győröt T. Révay Miklós Prof. Gyulán Tek. Domokos Lőrincz Fő Nótárius. Kardfzagon T. Csató Gergely. Kassán N. érd. Battyányi János. Ketskémén T. Farkas János Prof. Kolosvárott T. Szatmári Pap Mihály Prof. Kőrösön T. Fodor Ger'son Prof. Losontzon T. Rozgonyi Prof. Maros - Vásárhelyen Tek. Aranka György. Miskoltzon T. Komjáti Ábr. Prof. Pápán T. Márton István Prof. S. Patak. T. Bartzafalvi Szabó Prof. Pesten Mosótzai Institoris Gábor Könyvkötő, ki most állít fel egy Magyar Olvasó Kabinétet (Lectur Cabinet) a' Ketskéméti utzában. Szatmáron T. Tarczali Jósef. Sopronban T. Raits Prof. Szigeten T. Hari Prof. Uraknál. Az itt meg nevezetteken kívül, más Urak is gyűjthetnek Subseribenseket, tsak Decemb, 1-ső napjára 1792 elzt. a' meddig t. i. tart a' név-bé szedés, azoknak neveit a' Mr. de Kerekes ProM. Hírmondó a' Vienne. frankón fel küldeni ne terhelteffenek. A' mi kötelességünk léfzen fáradságokért 's szivességekért nemesen eleget tenni. Ultrajectum 1-ső Jul. 1792. P. F. és a' Társóság.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 25-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

A' Fels. Tsászfár, és Tsászfárné, gyönyörű példáját adták közelébb is, a' magok Alattvalóikhoz viseltető édes Atyai, 's Anyai indulatjoknak. Mert hírt vévén *Stájer* Országból, *Bruck an der Muhr* nevezetű Városnak szerentsétlenségéről, melly egésszen el-égett ezen hónapnak 4-dikén: három ezer aranyat osztatott-el Tsászfár ő Felsége, az ügyefogyott Lakosok között. A' Fels. Tsászfárné pedig különösen, száz aranyat küldött azoknak számára, Udv. Agens *Reitter* Úr' kezébe,

G g

a'

a' ki magára vállalta kegyes Fejedelmünk engedelmeből, hogy az ide való Nemesség, és tehetősőbb Lakosok' alamisnájaikat öltve szedi a' szegény *Bruckiak* részére. Ezen Hónapnak 19-dikén kezdte az öltve szedést és már 21 dikén estve 1267 forintra, 's 48 kr. gyűlt fel az alamisna.

Itt egynéhány Magyar Méltóságok, kik között egy, az Ország' első Személyei közzül való, rakással küldötték a' napokban hosszú magyar mentéjeiket a' Szabóhoz, hogy vágja azokat rövidebbre — olly formálag; hogy midőn nyeregben ülnek a' Méltóságok: a' mente' prémje, a' nyereg' hátulsó részét érje.

M a g y a r O r s z á g.

Pözségáról, Szent Mihály - havának 10 dik napján.

„Tegnap előtt adta Exámenjét Gymnasiumunkban a' Magyar Nyelvet tanuló Ifjúság, a' Direktor, TT. Professzorok, és több Magyar Uraságoknak jelen-létekben. Gyönyörűség volt őket hallani; mert mondhatom, hogy mindnyájan olly remekjét adták szorgalmatosságoknak, mellyből kitetfzett, hogy ők, Anyai Nyelvünk' tanulására, kedves Hazájokhoz viseltető szeretetjektől indíttatnak. A' próba - tétel előtt, *Prevendár Tamás* Rhétor mondott egy Magyar Beszédet, a' mellyben Anyai Nyelvünknek ékességét, hasznát, 's szükséges voltát röviden meg-mutatta. Más négy Ifjak pedig egymással való beszélgetést tartottak, ékes Magyarsággal. Különösen ki-tettek magok-ért

ért, e' következendők: Rhétor *Prevendár Tamás*. Poéták: *Fekete György*, és *Frankich György*. Synraxisták: *Fehér Antal*, és *Taller Ignátz*. Grammatisták: *Heim Ferentz*, és *Tucich Dániel*. Principisták: *Dostorovich Miklós*, *Steger Antal*, *Jugovich Ignátz*, *Polyák János*, *Svartz Ferentz*, és *Jozépatz Mátyás*. Az első Oskolából: *Cserni Pál*, a' ki noha született Bétsi Fi, még is mindenek' tsudálkozására olvasott, és beszélt. — Adja a' jó Isten! hogy az ilyen Ifjak' száma, mind inkább inkább nevedjen egész Országunkban.

Patajról (Pest Várnegyéből), Septembernek 19-dikén.

„Szomorú újságot közlök az Urakkal. Ugyan is: Rettenetes volt nekünk e' folyó Sept. 6-dik napjának éjtszakája, mivel estvéli 9 óra tájban olly szörnyű szél kerekedett nap-nyúgott felől, és olly nagy erőben fújt, hogy sok háznak fedeleit elszaggatta; a' boglyába és kazalba rakott szénákat felforgatta; az élő fákat rész szerént tövekből ki-tekerde, rész szerént derékba ketté tördelte. Jól adta az Isten, hogy sokáig nem tartott az a' nagy erő, mert különben talán egy ház sem maradt volna épségben. A' Dunán lévő malmaink közzül kettőt úgy öszve tört, hogy az idén hasznát nem vehetik; a' többek közzül pedig egy sem volt, a' melly kár nélkül maradt volna. Ugyan azon éjtszakán, a' *Paksi* szőlőket úgy elverte a' jég, hogy az egész hegyen semmi zöltséget nem láthat az ember. Azok, kik

ottan szöllőket tartanak, azt beszéllek, hogy a' jég más nap reggel is egy hüvelykes tenyérnyi magasságú volt."

Ungvárról, Sept. 13-dikán.

„Tsudalkoztunk, mi légyen az oka, hogy tegnap, és ma, a' tegnapelőtti hévség után tsak nem téli időnk kezdett lenni; hát mai nap tudósíttatunk, hogy a' szomszéd Lengyel széleken, a' *Krajnyán* nagy hó esett; 's a' szegény *Krajnyabélieknek* még tsak a' zöld kápolztájokat is meg-vette a' hideg. Így tehát, *Krajnyába* érkezvén már a' tél, *Ungvártól* 4, 5 mértföldnyire vagyom."

Erdély Ország.

Marosvásárhelyről, Sept. 8-dikán.

„Az el-múlt Vasárnap tettük meg az itten lévő piatzi nagy Templomban azon Isteni háláadó tiszteletet, mellyel tartoztunk ō Felsége' Szerentsés meg-koronáztatásáért. Az Oltáron áldozott, Fő T. *Maroszéki* Fő Esperest, és Városi Plébános Úr; Háláadó Belzédet tartott T. *Szabó János* Úr, a' ki, Királyok' harmadik könyvének ötödik részéből a' hetedik verset fel-vévén: *Aldassék ma az Úr Istien, a' ki Dávidnak leg-bőltsebb Fiat adott az ő leg-több Népe felett*, igen szép ékesen szóllással, 's illendő alkalmaztatással magasztalá az Úr Istent, *Második Leopold'* Fiának *Második Ferentznek* ditsőséges meg-koronáztatásáért. A' Templomon kívül derekasan tüzelt, az ide való Várban őrizeten lévő B. *Splényi'* Regementjéből való Kompánia; a' piatz' közepén durrogtak a' mozsár-ágyúk. Meg-vendégelte azon nap a'

a' Katona Tifzt Urakat a' Fő Tifz. Úr, jó ízű tsinos ebédjével.

Minekutánna a' múltt hetekben minden próbákon által - ment volna az idevaló tanuló Iffjúság, tegnap vették - el az érdemesek a' Királyi kegyelemből esztendőnként osztogat - tatni szokott ajándékokat. Dél utánni 3 órakor, egybe - gyült az egéssz Iffjúság az Oskolákhoz; oda jöttek számos úri, és más Vendégek, kiknek jelenlétekben először a' dologhoz alkalmaztatott rövid Beszédet mon - dott *Száva Péter* nemes Iffjú, azután olvas - tattak az érdemesek' nevei, kik közzül, az Ekesen - szóllást tanulókból (Rhetorok) az ajándékot el - vették: *Báró Josika János* Úrfi, *Ferentzi István*, és *Jósa György* nemes Iffjak. A' Vers - kötésből (Poésisből): *Posonyi Antal*, *Száva Péter*, és *Nemetzki Antal*. A' Syntaxisban: *Ferentzi Elek*, *Vertig Gábor*, és *Lendvai János*. A' Grammatikában: *Já - nosi Moyses*, *Mikó József*, és *Ferentzi József*. A' Principiában: *Gróf Szárhegyi Lázár József*, 's *Jósa János*, és *Lendvai Ignátz* Nemes Iffjak. A' Principiára készülők közzül: *Fekete Antal*, *Mártonfi Sándor*, *Török János*.“

Frantzia Ország' belső 's külső környül - állásairól.

Még Sept. nek 4-dikén is tartott *Páris - ban* az Ember - mérsárlás. — A' ki - ürült töm - lötzőkbe, hogy tsak ugyan ne maradjanak már azok még is egésszen üressen, a' töm - lötztartókat, 's ezeknek Embereit zárta a' neki dühödött Nép, kiket azzal vádol, hogy eggyet értettek volna a' foglyokkal, és tsak
azt

azt várták, hogy takarodjon el a' sok fegyveres Nép *Párisból* az Ország szélére, mindjárt meg - nyitották volna a' tömlötzöket, 's ki botsátották volna belölk a' rabokat; hogy segítségekre lehessenek azok a' Haza ellenséginek. — *Rheims* Városa is követte *Páris* példáját, a' *Nem - Jakobinus* módra gondolkodóknak, rakásra való öldösésében: valamint szintén a' Király' hajdani kedveslakó Városa *Versailles* is, mellynek dühös lakosai, semmit se hajtván a' Nemzet Gyűlése' végzésére, nekik estek az *Orleansból* oda vitt 52 foglyoknak (kik között volt *Delessart* Exminíster is) 's azoknak kegyetlen hóhérjaikká lettek: az után pedig az ott helyben volt rabokat is ki - végezték.

Tellyességgel nem akarja a' *Párisi* Nép, hogy több Királya légyen Frantzia Ország - nak; és minthogy az ő akaratjának tétet fejet tartozik hajtani a' Nemzet - Gyűlése is: ezen okon, esküvéssel bizonyította, 's fogadta ez mind közönségesen, mind személlyesen is ezen hónapnak 4 - dikén, hogy ő néki sem átállásban, sem egyyetlen egy Tagjának sinsen gondolatjában, vagy akaratjában valamelly új Királyt választani, vagy a' Királyi Méltóságot ismét vissza - állítani; hanem ellenben, hogy ő, tellyes erejéből ellene fogja szegezni magát mind annak, a' mi tsak *Királyi*, 's az új Nemzet - Gyűlésének hagyja, hogy olly Igazgatás - formáját válasszon, a' millyen néki fog tétleni. — Még a' leg - tüzesebb Jakobinusokra is gyanakodni kezdett a' Nép, hogy meg - vesztegettetvén azok Anglus pénzzel, az *Yorki*, vagy a'

Braun.

Braunschweigi Hertzeget akarják meg-tenni Frantzia Királynak; 's ugyan ezért, fel is hányatta ama' nagy Jakobinus *Brissot*nak minden irásait.

Tüzzel vassal rajta vagynak a' Párisiak, hogy minél derekasabban meg-erössíthessék Várossokat, az egyesült Tsálzári, és Pruss. Seregek ellen. — Hogy annál nagyobb buzgósággal, 's szorgalmatossággal lásson a' Nép a' sántzok' készítéséhez: maga a' Nemzet-Gyűlése is 12 Tagjait szokta naponként ki-küldeni, a' Néppel együtt való munkálkodásra. — *Lukner*' Seregéhez, hatvan ezer fegyveres Embert küld Páris Városa, a' *Chalons* Városa mellett lévő mezőségre. — Ezen példának követésére serkentette a' N. Gyűlése az egész Országot, a' láрма-ágyúknak ki-lövetése, 's a' harangoknak felreveretése által. — Egyéb hadi készülletei közzé tartozik a' N. Gyűlésének az is, hogy a' ki költözteknek istállóikban lévő lovakat el-foglaltatja a' Sereg' számára; és a' mi arany 's ezüst találtatik azoknak házaikban, mind azt, a' pénz-verő házakba viteti. — Nem parantsolja ugyan egyenesen az Eklésiáknak, hogy adják-ki a' Nemzet' szükségére, Templomjaikból az ezüst képeket; hanem csak ugyan örömet el-fogadja azokat, ha hozzá víszik; mint Páris Városának egy Osztályától a' Sz. *Rochus*' képét, melly egészen ezüsből öntetett; más Osztálytól pedig, melly a' *Luxenburg* nevű Kir. Palotáról neveztetik, a' Sz. *Szulpitzius*' Templomában állott Mária' képét, némelly más templom-ékessegekkel együtt, mellyek

mind

mind öszve 198 font ezüstöt nyomtak. Az ezüst kép helyett, elefánt-tsonthól készültt Mária-képét ajándékozott a' N. Gyűlése az említett *Luxenburg* Ofztálynak, melly kép ez előtt a' hajdani Kármeliták' Templomában állott vólt. Némelly vakmerő Párisiak le-mentek a' Szent Rochus' Templomabéli kriptába is, 's ki akarták onnan hozni az ón koporsókat; de meg-adták az árrát, hogy háborítói voltak a' hólttak' nyúgodalmának: mert némellyeket közzülök halva, másokat pedig betegen hoztak-ki a' kriptából. Hirével esvén ez, a' N. Gyűlésének, parantsolt mindjárt, hogy tsináilyák-bé a' kriptát, 's többé sehol se nyullyanak a' koporsókhoz.

Thionville Várának fel-adására, két izben ösztönözte már, a' mint jelentettük, *H. Hohenlohe* annak Örizetét, és Lakosait. Az első fel-kivánásra, e' vólt a' Várbéliek' feleletje: „Mi nem tudjuk, mi történik *Párisban*. A' *Thionvillei* Polgárok, és Örizet, egy szempillantásig sem szűntek még meg hívek lenni a' Nemzethez, a' Királyhoz, és a' Törvényhez. A' Departementnek (Ország-Ofztálynak) Kormányfőjétől függenek ők, mind a' polgári, mind a' katonai dolgokban; tsak is annak parantsolatjait fogadhatják tehát el.“ — A' második fel-kivánás' alkalmatosságával, igen eleven színekkel festette le kétség kívül *H. Hohenlohe*, *Páris Városa'* mostani gyalázatos, és rettentő ábrázatját a' *Thionvilleieknek*, mint meg-tetszik ezeknek második válasszokból, mellynek értelme így következik: „Sohajtunk mi, Hertzegség-

ged-

geddel együtt, azon szerentsétlenségeken, mellyek reá tsoportosodtak a' mi Frantzia Országunkra. Nem részesültünk mi soha is, 's nem is fogunk részesülni azokban a' vétkekben, mellyek motskai lesznek a' Revoluzió' le-írásának: *de, mint Frantzia Polgárok, színt'úgy nem mehetünk reá, hogy alája vessük magunkat azon Despotismusnak, mellyel kínál bennünket Hertzezséged; 's tudják azt jól a' Hertzegek, hogy félre tévén minden vélekedéseket, egy ollyatén Férjfiaknak Gyülekezete, mellyet a' betsület' érzése lelkesít, tsupa ajánlásokra, mellyek nem egyebek fenyegetődzéseknél, le nem teszi kezéből a' fegyvert.*"

A' Frantziák' dolgába, tsak nem akarja magát belé elegyíteni a' Svéd Orzági Igazg. Hertzeg; mellynek egy jelensége az is közelebb, hogy vissza hivta Koblentzből B. Oxenshiernát, kit a' meg-hóltt Király rendelt maga részéről Ministernek, a' Frantzia Kir. Hertzegek mellé.

A' Tsászárs, és Prussziai Király, közlöték azon Kötést, mellyet tettenek egymás között, a' Nagy Britanniai Udvarral, és a' Hollandiai Közönséges Társaság' Rendjeivel; 's kérték barátságosan ezen két Hatalmaságokat, hogy egyesítenék magokat, ő Tsászárs, és Prussziai Felségekkel. — Mit felelt a' Nagy Britanniai Király? még nem tudatik közönségesen; hanem a' Hollandiai Rendek' válasszának ide megy-ki az értelmű: Először meg-köszönték a' Rendek, az említett Felségeknek barátságokat; jelentették annakutánna, hogy ők, a' velek közlött

Kötést meg - vizsgálván, úgy találták, hogy annak tze'llya: a' békességnek, és köz tsendességnek Európában való fenn - tartása; következésképpen nem lehet egyéb tárgya, Oltalom - Frigynél: mellyhez ők nem állhatnak tehát már most, a' midőn a' Kötés' tze'llya, t. i. a' Békesség, fel - bomlott.

Hadi Történetek.

(*Albert Hertzeg' Táborából.*)

Augusztusnak 27-dik napján tiz eleséges Frantzia hajók jöttek le a' *Lisz* vizén, melly viz kerefstül follya *Flandriának* nagy részét, 's *Gent* Városánál a' *Skaldis* (*Schelde*) vizébe szakad. Már *Armentieres* Városán alól voltak a' hajók, midőn a' viz' bal partján, *Pontrougenál* (*Veres* hidnál) állott 10 *Tiro-lisi* Stutizosaink, 's 20 *Zöld-Laudon* szabad Seregbéli Katonáink meg - támadták, a' hajókat kísértt 200 Frantziákat, 's húszat közülök el ejtettek; a' többit pedig, a' viz' jobb partján hánytt sántzokba kergették. A' hajók, a' *Lillei* tsatornába vették magokat, 's el - illantottak *Lille* Városa felé. — Részünkről egy, szabad Seregbéli Legény esett el a' tsatában. — Auguszt. 31-dikén, Gr. *Latour* Feldm. Lieutenántunk vizsgálódni indult *Tournay* vagy *Dornik* mellől *Maulde* felé. *Dornik*, a' *Skáldis'* partján fekszik, *Brüsszel*hez tiz, a' *Nord* tengerhez pedig 12 mértföldnyire; *Maulde*, két mértfölddel esik *Dornikon* felül, *Valenciennes*, és *Lille* Városok között, a' hol 5000 Frantzia feküdt sok sántzokkal meg - erősített táborban. Hogy meg - látták vizsgálódó Seregeinket a'

Fran-

Frantziák: erőssen kezdtek ágyúzni reájok; de magokban Katonáinkban kárt nem tettek, tsupán 3 lovainkon ejtettek nagy sebeket. A' miéink is ágyúztak viííza az Ellenségre, 's a' mint annakutánna tudtokra esett, *Lefleur* Frantzia Generálist is meg-sebesítették. — Ezen a' napon foglaltatott-el részünkre *Stenay* Városa. (Ez, 6 mértföldnyire esik *Verdünön* alól; nem felül: mint a' 415 dik oldalon olvastatik) melly alkalmatossággal mintegy 40 Frantziák estek-el; 's húszan fogattak-el. A' mi veszteségünk egy holtból, és 3 sebesekből állott. — *Baalon* nevű helységben, közel *Stenay*hez, földig lerontották Katonáink azokat a' házakat, mellyekből puskáztak - ki reájok a' Lakosok.

Septemb. első napján, a' *Sambre* - vize' partján, *Pont sur Sambre* nevű Városnál, *Manshoz* ötödfél mértföldnyire feküdt Fr. Tábor hirtelen fel-fzedte sátor-fáit, 's el-olzlott három felé. Eggyik Szakas, *Valenciennes* Várán kerefstül vette útját, a' *Mauldi* táborba; a' másik, *Maubeuge* Varába; a' harmadik két annyi útat tett, mint az említett két Szakasok. Ment t. i. *Montmedi* Varába, melly oda, 18 mértföldnyire esik *Luxenburg* Tartományának Fr. Országhoz tartozó részében. Ezen mozdulások azért lettek, hogy a' határjainkon lévő táborjokat 's Váraikat erőssíthessék a' szomszédok. — Ugyan Sept. első napján, meg - támadták 300 Frantziák 60 Gyalogjainkat, 's húsz *Blankenstein* Huszárjainkat *Nechin* nevezetű helységnél, melly *Dornikhoz* másfél mértföld.

földnyire esik, *Lille* Vára felé. Jóllehet a' Frantziák három annyinál is többen voltak, mint a' miénk: még is ezek koránt sem ijedtek-meg; hanem valaminthet másfajta, úgy most is vitézül szembe szállottak azokkal; meg is szalasztották őket, 's tovább kergettek fél mérföldnyire. Ötvent küldöttek el közzülök a' más világra. Nékünk, egy Vadászunkat lőtte agyon az Ellenség; két más Emberünket pedig meg-vérezett.

Sept. 4-dikén délelőtti 11-edfél órakor, 14 eleséges Frantzia hajók ötlöttek szemeibe a' miénknek, *Varneton* nevű Városotkához nem messze, a' *Lisz* vizén. Most már 400 Fr. Katonák kísérték a' hajókat, nagyobb bátorságnak okáért; de még is ez úttal szerentségtlenebbek voltak azok, mint Auguszt. 27-dikén: mert mind a' 14-et el-égették Katonáink *Pontrougen*-nél.

Sept. 5-dikén, két tartós tsata esett. — A' dolog így történt: *Lannoy* és *Roubaix* Fr. Városokból, melyek fél mérföldnyire fekszenek egymáshoz, *Lille* és *Tournay* Városok között, nagyon reájok szoktak volt a' Frantziák két hetektől fogva, *Nechin* tájján állott szélös őrizeteinkre. Meg-unván Gr. *Latour*, a' Frantziák' sokszori alkalmatlankodásokat, el-tökéllelte magában, hogy *Lannoy* és *Roubaix* odvaikból ki-űzze ezen veszedelmes darázsokat, melyek bizgatás nélkül is háborgatják a' betsületes Embereket. E' végett, fel-osztotta Seregét négy tsapatokra. Az első tsapat állott, *Menin*' Vadászaiából, és *Dottignies*' kormányozása alatt egy haubitx ágyúval lévő *Deligne* Reg.
béli

béli gyalog Katonákból. Ennek vezérlését bizta Gr. *Latour*, a' *Vallis Mihály* Reg. béli Obersterre, B. *Mylius*ra. — A' másik tsapatban voltak: két Kompánia *Clerfaut*, két K. *Colloredo*, 1 Komp. Tirolisi Vadászok, 's 1 tsoport (peloton) *Blankenstein* Huszárok, zöld *Laudon* szabad Seregbéli Májor B. *Daspre* vezérlése alatt. — A' harmadik tsapatban: két Kompánia *Deligne* Reg. béli Gyalogok, Kapitány Gr. *Zintendorf* alatt lévő egy szakasz Német Vadászok, 's egy tsoport *Latour* Dragonyosok, *Deligny* Reg. béli Májor *Montigny* Úr' vezérlése alatt. — A' negyedikben: 4 Komp. *Colloredo* Reg. béliek, 1 szakasz Német Vadászok, 's egy tsoport *Latour* Dragonyosok, *Colloredo* Reg. béli Májor *Oberkorn* Úr' vezérlése alatt. Ezen utolsó tsapatnál volt maga Gr. *Latour* is, ki még Sept. 4 dikén este el-indította *Tournay* alól mind a' négy tsapatot, azzal a' parantsolattal, hogy egész éjszaka lassú lépésekkel mennyenek, 's reggeli 4 órakor, az első tsapat *Roubaix*nál; a' több 3 tsapatok pedig *Lannoy*' három kapui előtt állapodjanak-meg: melly meg is lett. Mihelyt virradni kezdett, mindjárt hozzá fogatott Gr. *Latour*, *Lannoy* Városa' ágyúzásához. A' Lakosokat egyszeribe fel-rejtentette álmokból, a' miéink' 3 hat fontos, és egy haubitz ágyújaiknak menydörgése, 's né-mellyek közülök egy ingben szaladtak a' Város' falához, 's ki-kukutskáltak annak nyilásain, hogy lássák: mi Isten-ostora érte őket olly véletlen hirtelenséggel. A' *Lille* felől való kaput, csak hamar bé-törték

az

az ágyú - golyóbisok; valamint azt a' falat is le - döntötték, melly mellől igen derekas - san puskáztak - ki a' Fr. Katonák. Mind öszve, hét fertály óráig védelmezték magokat a' Frantziák, melly idő után vissza vonúltak a' Város' falától. Ekkor a' Tanács feje posztót *) tétetett - ki egy rúdon a' *Lillei* kapuba, hogy ezen jel által értésekre adja a' miéinknek, a' Város' fel - adására való készségét. De a' más két kaput ostromlott Vitézeink, nem vehették észre a' lyukas zászlót; azért is nem szüntek - meg ágyúzni a' Város ellen, mellynek falai kezdtek már tsorbúlni, 's a' házak is omladozni. Nem lévén többé Fr. Katonaság a' Város' fala körül, könnyebben lehetett már most bánni a' miéinknek a' más két kapukkal is. Nekik estek tehát azoknak Katona - Attsaink a' magok fejszéjeikkel, 's jól meg - hasogatták; de tsak ugyan bé nem vághatták, hanem egygy ágyú - golyóbis úgy el - hordta őket; mintha ott se lettek volna. Ekkor, bé - indultak Katonáink nagy vigyázással a' Városba, 's úgy kezdtek azzal bánni elsőben, mint erővel vett Várossal; de tsak hamar félbe hagyták keménykedéseket.

Az őrizeten lévő Frantzia Katonáknak nagy része, a' *Lillei* kapunál lévő Templomba vette vólt már magát ekkorra, 's ott vár.

*) Egy nagy lyuk vólt a' feje posztón; mellyet Májor Daspre lövetett vólt azon már annakelőtte ágyúval.

várta rettegések között Vitézeinket, kik által nem fosztalott meg életétől; de csak ugyan rabságra vitélett. — Allott mind öszve: két Kapitányokból, két Hadnagyokból, 's 144 köz Emberekből. Az úttizák', és a' kapuk' környékei, rakva vóltak holttestekkel, és a' magok sebeikben kinlódókkal. Némelly házakba is bújtak vólt el katonák, kik között pártos *Brabantusok* is vóltak. Ezek, néhány Fr. Huszárokkal együtt kiugrándoztak a' fal' tsorbáin, 's szaladásra vették a' dolgot. De észre vették őket Huszárjaink, azért is *Blankenstein* Huszár Májor Gróf *Hadik'* vezérlése alatt sebessen utánnok eredtek, 's el-érvén őket, mind kardra hányták, négyen kívül. Ezeket, rabokká tették. A' miéink közzül, egy *Dandini* Vadászt lőttek agyon a' Frantziák; 31-et pedig meg-véreztek, kik között négyen halálos sebben fekszenek. — *Roubaix* Városát, hasonlóképpen meg-vette ágyúzással B. *Mylius*. Itt is erőssen tartották magokat az őrizeten vólt fegyveres Frantziák; de végreők is rabokká lettek ötvenen, és egy Kapitány. Ezen kettős diadalom után, villza tért Seregével Gr. *Latour*, *Tournay* alá. A' Fr. rabok *Brüsszel* Városába küldettek.

Sept. 7-dikére virradóra, nagy sietséggel el-költözött *Maulde* alól az 5000 Embertől állott Frantzia Tábor. Tudtokra esvén e' dolog a' miéinknek, tüstént kárlátóba indúltak a' Tábor' helyére, holott feles számú fenn álló sátorokat találtak, és sok csomó vesszőket, 's tzipöket; de egyszer-

mind

mind szemekbe ötlött még a' Frantzia Sereg' farka is (*derriere garde*), mellynek tehát utánna nyargaltak Lovasaink, és sokat le is kaszaboltak közzüle. *Mauld'*hoz közel volt egy-élés, házok a' Frantziáknak, mellyben nyolctizvan ezer forintot érő széna és szalma maradt. Az el-illantott Frantziák' helyére, Seregünk telepedett.

Sept. 8-dikán el-küldötte *Tournay* alól *Gr. Latour*, *Keim* Oberstert egy Sereggel *Sz. Amand* Vára ellen, melly, 3 mértfölddel esik *Tournayn* felül, a' *Skáldis* vize partján. Kevés ideig tartott ostrom után, meg-vette *Keim* Úr ezen erősséget, ámbár két ezer Frantzia tartózkodott benne, hat ágyúkkal.

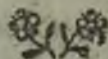
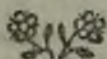
Bétsben azt kezdik a' nagyobb helyeken beszélleni, hogy *Lukner* oda hagyta *Fr. Országot*, és a' keze alatt volt sereget öszve rontotta *H. Braunsveig*.

*
* *

* *
*

*
* *

A' múltt postán, egy árkusból álló Tóldalékot küldöttünk. A' mai postával küldjük a' *Magyar Hírmondó'* Első Szakasza Mutató Táblájának első árkusát.

MAGYAR HÍRMONDÓ.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 25-dik napján,
1792-dik Esztendőben,

B é t s.

O Felségek, a' magok szerentsés házassági egybe-keléseknek örvendetes emlékezetű napját, külső öröm-jelek által is akarták innepleni, 's ez által is meg-bizonyítani költőnös szereteteket egymáshoz, ezen hónap 19-dikén. A' Fels. Tsászárr, tüzi mulattságot akart ezen napon adatni *Hetzendorffban*; a' Fels. Tsászárné pedig illuminátiót (világosítást). — Mind a' két szándéknak végrehajtásához, alattomban tétettek a' készülétek. De nem lehetett ezeknek hasznokat venni, a' tartós eső miá, melly minthogy tellyességgel nem szűnt-meg tegnap estvélig, és már egészen téllé változtatta az időt: bé is költöztek *Hetzendorffból* tegnap dél után a' Felségek a' Városba.

Négy napokkal ez előtt, az a' szomorú hír érkezett ide Gróf *Clerfait* táborából, hogy Hertzeg *Deliny* (*Deligne*) Ingenieur Oberstert agyon lötték a' Frantziák. Ugyannyira szívére vette ezen esetet a' meg holt-

H h

nak

nak édes Attya; Hadi Tármester H. *Deligne*, hogy nagy bánati, elméjét is gyakran meg-zavarják. *Klár*y Hertzegné pedig, ki-nek testvérBátyja volt a' szereztsétlen Hertzeg; hogy meg-hallotta annak halálát: forró nyavalába esett. Eletének tsak 33 esztendejét számlálta még, az el esett Hertzeg: máris két kerefztet érdemlett jeles vitézsége által: egyiket Néhai II. *Jósef* Tsálszártól; a' másikat pedig, amaz északi *Bellonától* II. *Katalintól*. *Sábatz* Vára' meg-vételekor, egy volt t. i. ő azok közzül, a' kik leg először másztak fel a' Vár' falára. Hogy meg szünt nállunk a' Törökökkel való háború: az *Oroszokhoz* ment által, 's *Ismail* meg vételénél, mellynél sebet is kapott; igen ditséretesen vezérlette egy részét a' vár' vivó Seregnek. — Hirtelen halálának, következő környülállásait értettük: *Dumourier* Fr. Vezér, meg támadta mintegy 3 ezereð magával Gróf *Clerfait* Vezérünket. — Miénk lett a' diadalom. — A' vissza nyomuló Frantziáknál meg lát H. *Deligne* egy ágyut; 's azt mondja vagy 3 *Eszterházy* Hulzároknak: Nosza vennénk el azt az ágyut a' Frantziáktól. — A' Hulzároknak nem kellett sok únszolás: azonnal a' Frantziák ellen indultak; de ezek ki-sütötték az ágyút, melly kártátsal (az az: egy dió, 's kis alma nagyságú 32 golyóbisokkal) volt töltve. Az említett golyóbisok közzül egy, elszakasztotta az egyik karját a' Hertzegnek; a' másik pedig úgy találta homlokban, hogy mindjárt le-fordúlt paripájáról.

Az el-égett *Bruckiak'* számára, olly bőven adakozik itt a' Nemesség, és a' tehetősebb Polgárság, hogy az alamisnát öszve szedő Urnál 3059 forint 's 57 kr. vólt már készen ezen hón. 25-dikén. — Özvegy Gróf *Károlyi Antalné* ő Ksége, kinek érzékeny lizive sok szükölködőket meg-vigasztalt már, ötven aranyat adott ezen summába; Gróf *Fries*, és a' vele együtt kereskedő Társaság 675 forintot; a' *Bétsi* Zsidóság 150-t 's a' t.

(A' *Stájer Országaiak* is igen példássan segítik a' kárvallott Polgár - Társaikat. A' Tartomány' Rendjei, ezer forintot küldöttek nekik. — A' *Grétzi* Polgár - Katonaság, mintegy 1500 at. A' Magistrátus' perselyeibe, három, négy napok alatt, többet hánytak e' végre, 3100 forintoknál. — A' Teátrum' Fenn-tartója *Belomo* Ur is, a' *Bruckiak'* hasznokra nyitatta-meg *Grétzben* Sept. 9-dikén a' Játék-néző házat; 's 578 for. 4 kr. ment-bé a' Kaszába. A' *Grétzi Újság'* Szerzője *Leykam* Ur is ajánlotta magát, hogy le-teheti nálla kiki, a' mit szánt a' *Bruckiak'* fel-segéllésekre; 's már Sept. 19-dikén 699 forintra 's 8 kr. ra nevékedett az adakozás. — Sok magános Jóltévőket is számlálhatnánk-elő, kik rész szerént élelmekről, rész szerént ruházatjokról gondoskodnak a' *Bruckiaknak*. — Hajdan is estek hasonló szerentsétlenségek *Stájer Országban* a' *Bruckiakéhoz*; de a' jóltévőségnek nem találjuk olly példáját egyet is a' *Stájer-Országi* régi Hístóriában, mint a' minéműnek boldog tárgyai most a' *Brukkiak*. — Ennek okát ne keressük másutt, hanem *Stájer Or-*

szágnak nagyra mentt *Meg-világosodásában*. Mert egy meg-világosodott Nép, jobban érti 's érzi mind egyéb kötelességeit, mind azt: mivel tartozik szerentsétlen Feleinek.)

Eggy Ujság azt írja, hogy diadalmas tsatája volt Seregünknek: úgy hogy a' Frantziák közzül 6 ezeren el-estek, 8 ezeren pedig el-fogattak. — Hallván ezt egy valaki, kétség kívül olyan Ember, a' ki inkább csak a' szó' hangjára figyelmez, mint a' dolog' valóságára; tovább megy, 's így beszéli-el nagy lélek-szakadva mások előtt a' dolgot: „A' Frantziák, *Uraim!* hat ezeren voltak, 's meg-támadták nagy fityre Seregünket. De ez, bezzeg bé-fizetett Ő Kelmeknek: mert nyóltz ezeren estek-el belőlök.“ Erre el-fakadnak nevetve a' Hallgatók, 's kezd pirúlni a' Beszéllő. — Vállalkozott ugyan csak egy Prókátora, a' ki azt allegálta: hogy az el-esett Frantziák között két ezeren terhes Párisi Kofák voltak. — Ez a' gondolat tetfzett, 's új nevetséget okozott.

M a g y a r O r s z á g.

Gömör Vármegyében fekvő *Vizes-Réth* nevű helységből, következő szomorú történetet írnak: „Négy testvér Gyermek — még mindnyájan tiz elztendőn alól lévők — kedvekre jádzodoztak ezen hónapnak 5-dikén egy szalma-kunyhóban, a' falu' végén. Arra megy azonban egy gonosz gyermek, tüzet vet tsalfaságból a' kunyhó-nak, mellyet, mivel száraz volt az idő, leg-ottan el-lepett a' láng; 's mind a' négy gyermek belé égtek — szegény, de ezért
 érzé-

érzékeny atyai 's anyai szívvel bíró Szüléiknek nagy szomorúságokra."

Ungvárról, Sept. 8-dikán.

„Tegnap napon ada számot Tanulóinknak szép Serege, az egész Oskolai Elztedőben tett előmeneteléről — és pedig úgy, hogy nem csak ditséretet érdemlett általánfogva, a' feles számmal egybe - gyülekezett Visgáló, 's Halgató Uraságoktól; hanem sokan belölte, meg is jutalmaztattak az idevaló Plébános, és az *Egri Püspökséghez tartozó Ungvári Distriktus' Esperestje Főtisz. Nazdravitzki György Ur*, és a' szelid Tudományoknak öregbik Tanítója Tisz. *Balogh János Ur* által. A' jutalmak, különbkülönbféle fényes kötetü, és hasznos könyvekből állottak."

*Horvát Ország*nak fő Városából *Zágráb*-ból vettünk közelebb egy Levelet, mellyből a' többek között azt olvassuk, hogy igen tiszták a' Zágrábi úttzák: mivelhogy sokan reprik azokat — úszó szoknyáik lévén már ott sok Szolgálóknak is.

Magyar Országból. — „Egy kiváltképpen való hasznok az, az úgy nevezett *Üjságoknak*, hogy azok által sok hasznos dolgok, a' legtermészetesebb módon rövid idő alatt elterjesztetnek; valamint ellenben, számtalan hibáknak, 's vissza - éléseknek szerentsésen elejek vétetik: és ugyan ezért tartatnak is nagy betségben minden okos Nemzeteknél a' jól készült *Üjságok*. — Éppen olly szándékkal kívánok én is egy botrántoztató történetet ki - hirdettetni az Urak által, hogy ennél fogva, szép szerént ki-

ki-irtódhasson az, kedves Hazánkból. — Van egy Helység *Magyar Ország*on, a' hol két különböző Vallásúak, ugyan azon egy temetőbe temetkeztek már ennekelőtte is, és e' rélzben leg-kissebb háborúság se vőlt közöttök; hanem mostanság, hirtelen meghasoulott eggyik Fél, 's el akarja tiltani a' másikat erő-hatalommal a' köz-temetőtől, mintha ugyan nagyobb jussa lehetne ahoz néki, mint a' másiknak; avagy ártana valamit, vagy erre, vagy a' más Világra nézve, az eggyüvé-való temetkezésnek további folytatása. Bizonyos lehet benne az erőszakoskodó Fél, hogy az egéssz okos Világ hibásnak tartja az ő tselekedetét; és ennek meg-gondolásából, indító okot vehet, a' Felebarát-sértésnek félbe-hagyására. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Sept. 13-dikán.

„A' hatodik Országos Ülésnek legnagyobb részét vette-el, a' szokott Jegyző-Könyvnek olvasása. Ez után eggy izenet küldetett a' Fő Kormányfőszékhez, az Ország' kéréseire adott különös Királyi Válaszoknak el-kérése végett, mellyek mihelyt egybeszerkeztethetnek, ki is fognak adattatni. — A' különös könyörgő Levelek', úgy más nevezetesebb tárgyak' meg-visgálására, Választott-Gyűlések (Deputátziók) rendeltetnek.

A' hetedik, és nyóltzadik Ülésben, felolvastattanak ő Felségének némelly magános pontokra adott feleletei. A' múltt, és ezen mostani Ország-Gyűlése' Jegyző-Köny-

Könyvének (Protokollumának) ki-nyom-
tattatására szánták a' Ns Rendek, a' múltt
Ország - Gyűlésén meg nem jelentt Személy-
lyeken veendő 200 for. birság pénzt. Utóljára
elő-fordúlt az utak' szükséges meg-igazítta-
tása, mellynek ki-tsinálására, különös
Választott Gyűlés rendeltetett. Ezután elő-
adá egyik Vál. Gyűlés, az Artikulusok'
meg-vizsgálása felől készített munkáját,
mellynek olvasása, két nevezetesebb, és
érzékenyebb tárgyról való beszéllgetésnek
nyitá útát. Egyik tárgy vólt az *Unio*, az
az Hazánknek, Nemes *Magyar Ország*gal
való egyesülése; a' másik pedig, a' Királyi
Hivatalosoknak (Regalistáknak), a' Fő-
Kormányfőzék által é, vagy a' Vármegyék
által lejendő ki-neveztetések? Az első
pontra nézve a' leg-nagyobb rész, a' nem-
eggyesülésre hajlott ugyan; de lévén még is
kevesen más vélekedésűek, el-végezék
közönségesen, hogy erről ez úttal ne legyen
semmi szó; a' másodikra nézve pedig azt
kivánta a' Követeknek nagyobb része, hogy
küldessék-fel ő Felségéhez azon kérés, melly
szerént leg-jobban esmérvén a' Kir. Hivata-
losokat a' Vármegyék, magok akarják ki-
nevezni. De ezen meg nem egyeztek mind-
nyájan a' Rendek; azért is annak el-igazítása
a' 9-dik ülésre halasztatott.

A' 9 dik, 10 dik, és 11-dik Ülésekben,
elő-vétetett a' *Homagiale Instrumentum* (az
az, az Orzágnak, ő Felsége' hívségére való
meg esküvését magában foglaló Irás), és
a' Királyi Hit-Levél (Diploma); úgy a'
Tabulae Praeses, Gróf *Bethlen Pál* Úr ő
Exc.

Excell. ja' még-maráasztása éránt készített Irás is fel-olvasatának, és a' Fő Kormány-székek is közöltetének. Ezt váltotta-fel, a' Kir. Hivatalosokról való végső beszélligetés, melly úgy állítódott-meg, hogy ezeknek ki-nevezésében, a' Vármegyék' és Székek' jelentésére is vigyázzon a' Fő Kormány-szék. Azonban a' voksolás' állapotja fordúlt-elő. Erre a' Szász Nemzet egy hosszú Irást ada bé, mellyben az Országos Gyűlés-béli személlyes voksolást, tsak a' perekre, és hivatalokra való választásokra kívánta meg-állíttatni; egyebekre nézve pedig Nemzeti voksolást kívánt: de a' más két Rendek, a' mindenre nézve való Nemzeti voksoláson egyyezőnek-meg. A' múltt Ország-Gyűlésén ajánlott új Hazafiak bé-eskettetésének, kik között *D' Andois* (*Dándoó*) Úr, Fő Kormányozó Excell. ja' Úrsiainak érdemes Tanítója szép Deák Beszédet tartott.

Tasnádról, Sept. 9-dikén.

„A' múltt Auguszt. 9-dikén le-tették vólt a' mint irtam, T. *Hatfaludy* és *Bydeskúti* Urak, a' Közép-Szólnok Vármegyei Vitze-Ispányságot; hanem Gubernátor ő Kgysége parantsolta mind kettőjöknek, hogy újra vennék fel hivataljokat. T. *Hatfaludy* Úr, már viseli is megént a' Vitze-Ispányságot; de T. *Bydeskúti* Úr nem. — Mai napon reggeli harangozás előtt, ismét meg-környékezte a' menykő a' Reformátusok' Templo-mát; hanem ez úttal nem tsapott-le belé: tsupán a' kerítésben, szinte azon helyen, a' hol a' minap is meg-fordúlt, egy dió-fa bokrot le-sodrott, 's meg-fonnyasztott.

Frantzia

*Frantzia Ország' belső 's külső környül-
állásairól.*

Páris' dühösségét nem tsak *Rheims*, és *Versailles*, hanem több Városai is követték az Ország'nak; nem különben, mint majmozta ez előtt a' *Párisi módikát* az egész Világ, sőt majmozza még most is. Mert, ámbár gyilkosok' barlangjává vált is *Páris* egy részént; még se szűnt meg más felől kétszer indulni abból egy hónapban az *Új módiknak* és *ízlésnek le-írása* is (*Journal de la mode, et du gout*), mellynek Szerzője, a' külső dolgokra ügyelő *Minister Lebrun* Úr. — Valamint *Párisban*, úgy sok más *Frantzia Városokban* is, minden irgalom nélkül leöldösték a' meg nem esküdt Papokat, és a' *Revolutzió'* dolgában leg-kissebb gyanúságra is el-fogatott személlyeket. — Az *Orleansból*, *Versaillesbe* (*Aureliánumból*, *Versáliába*) vitetett, 's ott meg-gyilkolt 54 (nem 52) rabok között való volt a' néhai Királyi Testörzők' Kormányozója *Brissac* Úr is — egy tisztes öreg Vitéz. — A' több foglyokkal tsak úgy bánhatott a' gyilkos Nép, mint a' Mészáros bánik a' báránnyal. Egyedül *Brissac* Úr volt, a' ki vitézi módra ki-kelt-a' maga élete mellett, 's fel-tartóztatta hóhérjait egygy ideig. Már oda volt két ujja a' jobb kezéről; testéből is patak' módjára omlott a' vér mindenfelől, midőn végre az áll-kaptzáján kapott egy nagy vágást, melly ötet szegényt földre borította, a' hol ismét egymást érték rajta az ütések, szúrások, és vágások, míg nem ki-szakadt nagy Lelke belőlle.

Lassú

Lassú hangú papiros - pénz, özönnel van Frantzia Országban ; tsupán a' tsengő pénznek van nagy szüke. De éppen ez a' baj: mert a' mostani környülállásokban tsak olly lassú a' papiros pénznek a' sikere is, mint a' hangja. Hogy tehát tsengő pénzre is kapassa a' N. Gyűlés az Országot, azt végezte Sept. 10-dikén, hogy ki kell takarítani a' Templomokból minden arany és ezüst készületeket, a' Szentség - tartó edényeken kívül, 's pénzt kell veretni belőlök.

A' különbkülönbféle Egyházi és Világi Rendek közzül, tsupán maga maradt vólt még meg az egy *Málthai-Rend* Frantzia Országban. Most ennek is végére jára a' Nemzet - Gyűlése. El-foglaltatta t. i. annak minden fekvő, és ingó bingó jószágait a' Nemzet' számára, 's még a' Rend' tziperének viseletét is meg-tiltotta. — Minthogy mindazáltal a' Frantziáknak is szükségeket vagyon a' *Málthai Rend* őltalmára, a' Törökökkel való szabad kereskedésre nézve; tehát e' részben, alkuba akar erefzkedni a' Renddel.

Hadi Történetek.

Mons Városa mellett fekvő *Frameriei* Táborunkból, következő *Levelét* botsátotta *Bétsbe*, Sept. 10-dikén egy jeles ifjú Tiszt, a' ki a' Frantzia Had' kezdetétől fogva Seregeink előtt szokta szemmel tartani az Ellenséget, és sok izben ki-mutatta már vitézségét, 's nagyra menendőségét:

„Ezen

„Ezen hónapnak 6-dikán reggel, látogatásomra jött egy Nem-Katona Barátom, Gróf *H. Károly*, 's azt mondja, hogy ő szeretne Ellenséget látni. Minthogy ide hozzánk nem volt ez úttal igen közel Frantziáság: tehát *Tournay (Dornik)* felé indultunk reggeli 7 órakor, 's oda értünk dél-előtti 11 órakor, éppen abban a' szempillantásban, midőn érkeztek néhány szekerek, a' meg-vett *Lainoi* Városánál sebet kapott Frantziákkal, 's 150 el-fogattakkal, kik rész szerént Nemzeti Gárdisták, és *Chartres* Regementjebéliek, 's ki-költözött Frantzia Generális Gróf *Eszterházy* Huszárjai-félék voltak; rész szerént pedig *Bethünisták*, vagy pártos Belgák, kik, *Bethüne* nevü Vezérjeokről neveztettek-el *Bethünistáknak*; kevés-
 sel annakutánna el-hozták a' *Roubaixi* 50 Foglyokat is. Minekutánna meg-nézegettük volna ezeket is: látogatására mentünk a' győzedelmes Kommendánsnak, F. M. L. Gr. *Latournak*, a' ki bennünket meg-marasztott ebédjére; mellynek vége lévén, lovakat adott alánk egy Barátom a' *Latour* Regementjéből, 's el-vitt magával, a' *Mauldei* Frantzia Tábor' meg-nézésére. Midőn a' leg-első Strásáinkhoz érkeztünk, a' kik 5 száz lépésnyire állottak a' Frantziák' vizsgálódó Lovassaiktól, 's ezer lépésnyire a' Fr. Tábertől; fel-mentünk egy ízel-malomba, 's onnan néztük messze-látó üvegen az Ellenséget. Hát biz egyszer, mintegy 50 Dragonyosokból, és 20 gyalog Vadászokból álló Frantziáság tsak fel-kerekedik, 's feléjek nyomúl a' mi Őrállóinknak. A' Fran.
 Va.

Vadászok, a' szántó-földek' l'zéleire ültetett eleven sövények vagy sor-bokrok mellett tsörtettek elébb elébb. Látván a' mi örálló Tisztünk, hogy jő az Ellenség, kiáltja a' vezérlése alatt lévő *Blankenstein* Huszárok-nak: *Lóra Legények!* 's nem várta ő, hogy helyébe jöjjenek a' Frantziák; hanem elejekbe indúlt azoknak, tüzről pattant Vitéz' módjára. Bezzeg meg-akadtam én ekkor a' Barátommal: mert a' mi magamat illet, kíváncsoztam szemibe nézni az Ellenségnek; de ő sem akart tőlem el-maradni: pedig bajos ilyen körülállások között tapasztalni, egyg olly próbálattal, 's minden fegyver nélkül való Embernek, mint vólt az én Barátom. Egy nagy marha Anglus lovon űlt ő, hoszú Anglus kabátba bé-burkolya; kerek kalap a' fejében, 's egy nagy perspektiva a' kezében. Én nállam se vólt egv'eb fegyver a' kardomnál, és egy nagy vadász-ostornál, mellyet soha se l'zoktam magamtól el-hagyni. Az ostoromat adtam tehát oda néki, 's fel-fogadtattuk vele, hogy mindég mellettünk fog maradni. — Midőn fél puska lövetnyire értünk vólna az Ellenséghez: tüzet adott az reánk, 's azzal vissza fordúlt a' tábor felé. A' golyó-bisok semmi kárt se tehettek bennünk, mert mind a' fejünk felett repültek el. — Ezen tapasztalás után, én, Gr. H., 's a' *Latour* Reg. béli Barátom, vissza indúltunk *Tournay* felé; a' honnan estvéli 9 órakor érkezünk vissza *Monsha*.

Sept. 7-dikén, semmi új dolog nem történt egyéb; hanem hogy el-vált tőlem Gróf H. Barátom.

Sept.

Sept. 8-dikán, az Udvarban (*Kristina*, és *Albert* Kir. Hertzegségeknel) ebédeltem. Ebéd után, egy Tilzt érkezett *F. M. L. Gr. Latourtól*, azzal a' tudósítással: hogy oda hagyta az Ellenség, *Mauldei* sántzos táborát, 's *Valenciennes* felé vette vissza útját. Jókor hírével esvén az Ellenség' szándéka *Latour F. M. L.* nak, sietséggel *Maulde*hoz indította, *Bender* Reg. béli Oberster *Keim* Urat, két Bat. gyalogsággal, 3 Vadász Kom-pániával, és *Keglevits* Fő Strása - Mester' vezérlése alatt lévő *Blankenstein* Huszár Osztállyal; ki is olly derekasan ment, hogy még sántzban kapta a' Frantzia Sereg' farkát, 's meg-támadhatta azt, és diadalmassan ki is verte sátoraiból. Sokat le-öldösött belőlle, 41-et pedig el-fogott. Három száz ezer forintra betsülik az élés-házakat, melyek a' Frantziákról maradtak a' miéinkre. Az Ellenség' el-költözése után, mindjárt annak helyére kezdte szállítani *Latour F. M. L.* a' maga Seregét.

Sept. 9-dikén, következő tudósítás érkezett *F. M. L. Gr. Latourtól*: 7-dik, és 8-dik nap közt való éjtszakán, egy Batalion Gyalogságot kapott még Oberster *Keim* az előbbeni Seregéhez, két 12 fontos hofszú, és egy haubitz - ágyúkkal együtt, 's azt a' parantsolatot vette, hogy menjen Sz. *Amand* Vára ellen; a' minthogy meg is indította Seregét jókor reggel 3 tsapatokban, a' nevezett Erősség felé, mellyben két ezer Frantz Katonaság volt őrizeten, hat ágyúkkal. Maga *Latour F. M. L.* is ott termett *Szent Amandnál* akkorra, midőn Seregünk oda érke-

érkezett, 's mindjárt fel-kivánta a' Városta. A' Frantzia Kommendáns, *Pernet* Marsall, nyóltz órát kért az el-költözésre; de nem kapott többet egy fertály óránál, 's azzal is meg kellett elégedni. A' miéink mindjárt el-foglalták a' Városta, 's találtak benne: ezer zsák zabot, 280 puskát, és 20 hajókat szénával, 's szalmával meg-rakva. — A' Polgárok: *Éllyen a' Tsászárr! Éllyen a' Király!* kiáltásokkal fogadták Seregeinket.

Ma, úgymint Sept. 10 dikén, *Philippeville* Vára ellen indúlt innen Gen. Májor Gróf *Sztáray*, 3 Batalion Gyalogsággal (egy Bat. vólt a' maga Regimentjéből, második a' *Murrayéből*; 3 dik a' *Viersetéből*), a' *Mahoni* (ez előtt *Dandini*) Vadásszaival, és egy *Blankenstein* Huszár-Osztáliyal. Az ostrom, 12-diken reggeli négy órakor fog kezdődni. “

M á s L e v é l.

Sept. 11-dikén estve, *Maubeuge* Vára felé, *Asquillie* nevü helység mellé küldettem a' Svadronommal, hogy váltanám-fel az ott strásáltt *Coburg*-Dragonyosokat, mivel-hogy az ő Regimentjek, többekkel együtt az Ellenségnek ama' nevezetes *Grisuellei* tanyája ellen menendő vala más nap; a' hol sok veszteségünk vólt már nekünk. — Két tsapatokban indúlt Népünk Sept. 12-dikén, *Grisuelle* ellen. Az egyyik tsapatot vezette F. M. L. *Lilien*, az Ellenségnek bal szárnya ellen; a' másikat pedig Gen. Májor *Mikovényi*, az Ellenségnek jobb szárnya ellen. Az én őrálló helyemhez, reggeli 8 órakor ért Gen. *Mikovinyi*, ki is látván, hogy

hogy nem lessz már most többé szükség *Asquilienél* örállókra, *Seregéhez* foglalta *Legénnyeimet*; *személyemet* pedig maga mellé vette, mivelhogy senki sem volt vele a' *Generálstábtól*, a' ki a' föld' fekvését megmagyarázhatta volna néki; én pedig nagyon tudtam már a' dörgést ezen a' tájon: ahhoz képest jó hasznomat vehette, 's vette is. — Dél előtti tíz órakor érkeztünk *Grisuelle*hez. A' *Sereg* mindjárt tsata-rendbe állíttatott, mellyet látván az *Ellenség*, szaladásra vette a' dolgot; *Maubeuge* Vára felé, melly oda 3 fertály óránnyira esik. *Trautmannsdorff* Barátom küldetett-el az én *Uhlánusaimmal*, a' *Frantziákat* kergetni. Én is el-mentem vele. Éppen a' Város' kapuinál értünk-el néhány *Nemzeti Gárdistákat*: azok, *Uhlánus* kard által végezték életeket. Löttek ránk a' kapu mellől két ágyúval a' *Frantziák*; de a' golyóbisok felettünk mentek-el. Azonban *Lilien F. M. L.* el-foglalta a' *Grisuellei* tanyát. “

A' *Svéd* Igazgató *Hertzeget* szereti az egész Ország, 's lehetetlen is nem szeretni; mert hova tovább több több remekjeit adja az, az Igazgatás' nagy mesterségéhez való értésének — olly remekjeit, mellyeknek hasznos voltokat a' leg-eggyügyűbb Ember is által-láthatja. Illyenek p. o. közelébb: Egy *Státus-Deputátziót* állított-fel, mellyel kiki közölheti írásban, a' mit ő, az Ország-bóldogsága' eszköznének lát lenni. Az efféle Írásokat meg-hánnya veti annak-utánna a' *Státus-Deputátzió*, 's a' mit hasznavehetőnek talál benne, haszonra fordítja.

Ezen

Ezen Státus-Deputátziónak vetette alája a' Hertzeg, az Ország' jövedelmeire ügyelő Székeket is. — Meg-parantsolta továbbá a' Tartomány' Kormányozóinak, hogy a' leg-nagyobb tapasztalású Emberekkel, minden rend - különbségre való tekintet nélkül, tanácsot tartsanak, a' mezei gazdaság' elő-mozdításának, és átallyában az egész Ország' virágoztatásának eszközeiről, 's a' Publikum' értelmét közöllyék ő Hertzegségével, a' ki által fogja azt adni a' Státus-Deputátziónak.

Gróf *Bethlen Pál* ő Excell. jának, az Erdélyi Táb. Prézességben, Országos meg-eggyezéssel lett meg - marasztására írta egy Hazafi :

Örvendhet mai nap minden Erdély' Híve,

Kinek nem márványból van faragva fíve.
Midőn az érdemet jutalom követi,

'S az igaz Hazafit nagyra emelteti.

A' Királyoktól nyertt jutalmak is szépek,

Ritka dolog, de azt midőn adják Népek,

Mikor sok száz fívek egy dolgot éreznek,

'S köz értelemből egyképpen fejeznek,

'S hulzonnét esztendő Prézessét Táblának

Meg-marasztja tartván jó Hazafiának.

Mondván: ki meg-tudja úlni paripáját,

Mérr nem szolgálhatná tovább is Hazáját?

Ellyen Bethlen! a' kit másodszor is tette

Ország! Prézessévé, 's nagyra emeltette.

Ellyen Gróf Bethlen Pál! kit meg-maradásra

A' jó fízy vezérlett, a' köz használasra.

Ellyenek a' Rendek! a' kik buzgóságát

Jutalmazni tudják, Hazafi jóságát.

Ellyenek a' Rendek, kik utat készínek,

'S a' követésére sok fívet hevítnek.

(Eggy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak*, September' 28-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

*Nem régiben, következő Beszéllgetés küldetett hozzánk B** Vármegyéből;*

Magyar. Tsak akárki mit mondjon, de nem él az ember úgy sehol, mint Magyar Országban.

Anglus. Az igaz, hogy valamerre még eddig Magyar Országban jártam, az Istennek mindenütt, mindenben igen gazdag áldását tapasztaltam.

Magyar. Van bizony nekünk, hálá Istennek, mezőnk, szántó földünk, kenyérünk, borunk elég.

Anglus. Anglia Ország sem szűkült még meg kenyér' dolgában, sőt 1764, 1765, és 1766-ban Frantzia, Lengyel, és Olasz Országokat kenyérrel tartotta, és akkor ugyan sok pénzt bé is vett.

Magyar. Hogy' tarthatna Anglia anynyi Országokat kenyérrel? Hiszem Magyar Ország millyen bőv Ország, még is ha vagy két sovány esztendő van egymás után, magunk is alig tengődünk.

Anglus. Mert talám a' bővségben, a' szükségről meg nem emlékeztek, talám nintsenek Granáriumaitok, élés-házaitok; vagy ki tudja, talám a' föld-mivelésben is hibáztok?

Magyar. No az furtsa! Majd biz' az Idegenektől kérjük, hogy' kell a' földnek hasznát venni? Mit ennének a' Bétsi Németek, ha tőlünk nem hajtának nekik esztendőnként sok ezer ökröket? Hát még mennyi lovakat, teheneket, sertéseket, és juhokat tartunk!

Anglus. A' lovaitokról, úgy tudom, hogy kitsinyek és gyengék. Egy Tsch Országai ló el-von 20, 25 mázsát, Magyar Országban pedig öt lovat is befognak ennyi tereh alá. A' juhaitok pedig, úgy tartom, mind csak az úgy nevezett magyar juhok lesznek?

Magyar. Magyar juhok! Eredj csak Pest mellett Keresztúrra, Pásztoha tájjékára, Kisfalura, Buda-Örsre, Szarvasra, majd látsz selyem-gyapjas juhokat is. Hát még a' Kamara' pulztáin, és széllyel a' Duna', Tisza', és Maros' környékin a' sok német juh, vagy birke, az oláh purzsa, és egyéb juhok mit vétettek?

Anglus. Ezeket nem tudtam. És így, ha gyapjúval bővölködtök, a' jóféle posztónak, és egyéb gyapjú-materiának igen oltsónak kell nállatok lenni?

Magyar. A' bizony még sem oltsó. — Illyen posztónak, mint ez a' rövid mentém, két, három forint rőfe.

Anglus. Hogy' lehet az? talám szinte a' gyapjútokat külföldieknek adjátok-el?

Magyar. Hát mit is tsinálna az ember egyebet vele? Úgy tartom, ti is örömet eladjátok, ha meg-veszik.

Anglus.

Anglus. Angliában a' gyapjú-fonás, szövés, és festés által sok ezer ember eszi kenyerét; én töled is örömet meg-vezsem a' leg-durvább magyar juh' gyapját is. Hogy adod? — hadd tudjam.

Magyar. Egy gyapjú 8 garas; de ugyan kérlek, mond-meg, mit tsinálnak az Anglusok, Tsehek, Németek, és Morvák a' gyapjúval, hogy azok azt olyan örömet vezzik?

Anglus. Azok a' Nemzetek, a' kiket számlálsz, a' gyapjúval igen örömet bánnak, és azt óhajtják, hogy ti Magyarok vele soha se bajoskodjatok, hanem csak nékiek jó oltsón el-adjátok. Ők készítik abból a' szép rássát, rássa-mássát, miglitzért, és egyéb gyapjú-materiákat, és azokat néktek ugyan drága pénzért adják vissza.

Magyar. No bizony hát mi is drágábban adjuk nékik a' gyapjút.

Anglus. Semmit sem fogtok vele nyerni, mert ők a' materiát annál fellyebb tsapják; sőt egytállyában úgy taksálnak és húznak benneteket, a' mint nékik tetszik.

Magyar. Ugyan egy mázsa gyapjúból hány rőf materiát lehet készíteni, pél. ok. rássát, rássa-mássát, vagy miglitzért?

Anglus. Az illyet nem örömet szoktuk meg-mondani; most egyszer csak ugyan meg-mondom: egy mázsa gyapjúból kitelik 300 rőf rássa; 252 rőf rássa-mássa, vagy miglitzer.

Magyar. De már ez nem tréfa; így hát az ő nyereségek igen nagy. Most látom én, miért kapnak ők annyira a' gyapjún. Ők 100 gyapjút, a' melly vagy másfél mázsát

nyom, 30, 35, 40 forinton tőlünk megvesznek; mi pedig 300 rőf rássáért, vagy 252 rőf rassa-mássáért, mitsoda summa pénzt adunk nekik? ugyan ítélje-meg egy okos Lélek!

Anglus. Hát nállatok nintsen divattya az *Indusiriának*, a' Szorgalmatosságnak, a' kézi munkák' tökéletességre való vitelének? Hiszem az Úr Isten, a' Magyar Nemzetet is ritka elmebéli tehetségekkel meg-áldotta, és a' kezét, ujjait, 's egyéb tagjait is éppen azon mértékre szabta, mint a' több, szorgalmatoskodó, és a' magok hasznát sokra vinni tudó Nemzetségekét. Mi hát az oka, hogy e' részben fogyatkozást szenvedtek?

Magyar. Sohajtanom kell ezen kérdésre; és meg kell vallanom, hogy még ezen dologban a' szemünk eléggé ki nem nyílt. Valóban gondolkodni fogok szavaidon; mert bizony ideje volna már egyszer, hogy a' magunk kárán tanuljunk.

Allocutio, quam Excellentis. ac Illustriss. D.
Comes *Josephus de Mitrovsky* S. C. R. A.
Majestatis Consiliarius Status Actualis
Intimus, unius Legionis Pedestris Co-
lonellus Proprietarius, Rei Tormenta-
riae et per M. Transylvaniae Principa-
tum Supremus Armorum Praefectus, nec
non ad Generalia Comitia Commissa-
rius Regius Plenipotentarius, occasione
depositi per Inclytos Status et Ordines
die 23. Augusti 1792. Homagii, habuit:
Nacti sumus — Inclyti Status et Ordines —
Franciscum secundum, Romanorum Imperatorem,
haec

haereditarium Regem Hungariae et Bohemiae, in nostrum quoque Magnum Principem Transylvaniae. Imperium et haereditaria Regna ac Provinciae solemnitatem Inaugurationis et Homagii non pompa verborum, quam fervore amoris, fidei et addictionis jam celebravere.

Exultat Germania de supremo, eoque dignissimo suo Capite, communibus Suffragiis electo; Bohemia et Austria venerantur in Filio et proprias, et Genitoris Leopoldi, ac Patru sui Josephi Virtutes, a' quibus ea regnandi principia adoptavit, quæ Populos sibi subjectos beare valeret.

Princeps, qui jam in flore aetatis molestissimis Expeditionibus Bellicis contra Turcas, saevissimos olim Devastatores Hungariae et Transylvaniae, forti, imperterritoque animo interfuit, sortemque suam pro Patria impavide periclitari ausus est.

Superbit Hungaria, tanto Principi Sacrum Regni Diadema primum imposuisse, nobilique quodam Enthusiasmo comitata est inaugurationem ejus tam generosa magnanimique liberalitate, quæ ad hæc usque tempora absque Exemplo erat.

Tandem illuxit Transylvanis quoque faustus festusque ille dies, quo Nationibus hujus etiam Magni Principatus communem Homagii solemnitatem, et ab inde promanantes felices eventus participare legaliter destinatum est.

Cum me Sua Majestas Sacratissima pro hoc illustri actu, et in ejus finem indictis his Comitibus in Regnum suum Commissarium Plenipotentiarium clementer denominare dignata sit, nullum ardentius votum in me sentio, quam solemnium huic Muneri meo, quod mihi omni ratione et honorificum et aestimatissimum est, eo felici cum successu satisfacere posse, qui et benignissimis Majestatis Suae Intentionibus, et simul etiam votis Inclytorum SS. et Ordinum solide correspondere valeat.

Felicem me existimo, me in organum Intentionum ejusmodi Regis destinatum esse, cujus singularis prædilectio in eam illustrem Gentem, coram qua mihi sermo est, jam praevis benignissime
testata

testata est; et felicem me etiam existimo, me Interpretem Regiarum Intentionum coram tali Gente facere debere, quae sibi pulcherrima illa attributa, Nobilis ac Magnanimae Gentis, justissimis titulis jam dudum propria fecit.

In hac felici Circumstantiarum consensione, ubi ex una parte Sua Majestas Sacratissima Fidem et Legem in Symbolum sui Regiminis sibi eligere voluit, ex altera vero parte, nobilis animus et magnanimitas, nationales hic congregatorum Inclytorum Statuum et Ordinum proprietates sunt, saluberrimi tantum effectus in communem Patriae felicitatem redundare poterunt, salus autem publica per reciprocam Jurisjurandi fidem in sanctissimam atque supremam Reipublicae Legem firmabitur.

Quod autem Sua Majestas Sacratissima omnia Sceptro suo subjecta Regna haereditaria et Provincias, ac proinde hunc etiam Magnum Principatum Transylvaniae iis tantum principiis fortunare in Votis et Voluntate habeat, quodque sua Majestas nullius Gentis vel Populi Jura et Libertates, Leges et Constitutiones infringere, vel illis derogare cupiat, quin imo ultro illibate conservare, et confirmare velit, id Inclytis Statibus et Ordinibus ex tenore Rescripti Regii uberius intellexisse licuit; Id ego Nomine quoque Regio hic palam profiteor atque polliceor: et id denique mox etiam sacramento confirmaturus sum.

Quemadmodum proinde Regiae hae sponsiones luculentissima argumenta de benignissima propensione Suae Majestatis erga Inclytos Status et Ordines, et de vere paterna in promovendis publicis Magni Principatus hujus Transylvaniae commodis sollicitudine in se complectuntur atque manifestant, ita etiam clementer confidit Sua Majestas Sacratissima, Inclytos quoque Status et Ordines derivatam in se a Majoribus suis erga Suam Majestatem Ejusque serenissimam Domum, fidem et devotionem, jam supra saeculum luculenter testatam, futuris

turis quoque temporibus inviolabiliter semper servaturos, et comprobaturos, ea denique omnia, quae ad legalem Inclytorum Statuum et Ordinum obligationem pertinent, prompte et alacri animo praestituros esse.

In hujus proinde consequentiam Sacratissima Sua Majestas universos Magni Principatus Transylvaniae Partiumque adnexarum! Status et Ordines arctiori mutuae fiduciae vinculo sibi devincire cupiens clementer postulat, ut fidem Inclyti Status et Ordines primum et ante omnia Suae Majestati, Regiaeque Suae Domui Austriacae Sacramentum fidelitatis more consveto in mea praesentia praestare velint.

Responsum Excellentissimi Domini Comitis
Georgii Bánffy L. B. de Losontz Gu-
bernatoris Regii etc.

*Excellentissime Domine Comes Commissarie
Regie Plenipotentiarie!*

Sesqui alter agitur annus, ex quo Provincia haec se, sibi ipsi redditam, gratulata, Statum felicitatis publicae perinde, ac felicitatis Auctorem perpetuum fore confidebat,

Memoria lucis illius auspiciatissimae, nondum a loco isto recessit; praesens est omnium praesentium animis, totique Magno Principatui, dies ille, quo veluti praesens Patriae Nostrae Pater, Spes omnium nostrum occupabat longaeva dignissimus vita, nisi dignior fuisset aeterna; calent adhuc Arae votis, precibusque nostris pro salute Principis Optimi fusis, ac intemerato fidei Sacrificio conjunctis, de quo jam ipsi Posteritati anticipata fiducia gratulabamur, sed major ille, meliorque fuit, quam ut diu mortalis esse posset: Quiescit jam cor illud Augustum, cujus Opes Corda subditorum erant; Regali conditum Urna, sed cui monumentum aere perennius Corda subditorum erunt.

Non

Non vereor, ne praesentis lucis locique laetiam maesta haec commemoratio intercipiat; cum non melius doleatur amissum, quam ubi per praesens compensatur, et elati Patris memoria, optime in Filio reviviscat, nec omnino ereptus iis Leopoldus videatur, quibus datus est *Franciscus* Princeps pluribus Titulis Augustissimus, quam quos in Titulis gerit, Princeps, quem si nascendi Conditio tot Regnis, ac Provinciis haeredem non dedisset, virtus eligeret; in quem si praesaga Majorum nostrorum sapientia ipso propagandis Jure Imperium non transtulisset, hodie suffragia nostra transferrent; adeo illa, Fide, et Lege jam sibi demeruit. Hinc nos hodie perpetuam fidelitatem, qua ei, non minus propria inductione animi, quam inviolabili Patriae nostrae lege obstricti sumus, juris etiam jurandi Sacramento adfirmaturi, si alacritatem, promptitudinemque, quam debemus, verbis et factis nunc exprimere non possumus, vitam, sanguinem, fortunasque nostras pro quovis tempore, quo salus ejus cum salute Patriae arcissimo nexu devincta, poposcerit, devovemus.

Etsi autem Principis hujus Augustissimi Majestatem animis magis quam oculis hic praesentem habeamus, vel hanc tamen absentiae partem, Optatissima Excellentiae Vestrae praesentia sarciri gratulamur, cujus Nobilissimam Personam, et Regium Oraculum, et nostra fiducia dignam invenit, quae summi optimique Principis nostri Personam nobis repraesentaret: cui illustrium natalium splendor, cui res bello paceque fortiter, ac sapienter gestae, cui humanitas, affabilitas, benevolentia, vel brevi hoc tempore, quo ea Nobis frui licuit, aestimationem, Reverentiamque omnium nostrum conciliavit.

Quae omnia in certam spemque nos erigunt, fore ut Excellentia Vestra hanc fidelitatis nostrae devotionem, vota, Precesque nostras Augustissimo Suae Majestatis Sacratissimae Conspectui benevola cum Commendatione sit oblatura. Id quod etiam plexa cum reverentia, certa que fiducia imploramus.

Con:

Continuatio Allocutionis Excellentissimi D.
Comitis *Josephi de Mitrovsky*, Com-
missarii Regii Plenipotentarii post re-
ciproce praestita Jurameuta.

Perstricto jam arctiori, eoque indissolubili inter Augustissimum Principem et Inclytos Status et Ordines mutuae fiduciae vinculo, nihil mihi reliquum esse video; quam ut Inclytis Statibus et Ordinibus desuper candidissimo cordis affectu congratuler, ea-que sincerissima mea vota adiungam, quatenus ex hoc solemni sanctissimoque actu reciproci pignoris effectus secundissimi in publicam omnium Magni hujus Principatus Nationum atque Populorum salutem promanare queant.

Non sine offensa diffidere viderer sapientibus Inclytorum Statuum et Ordinum Consiliis, si me non in antecessum convictum arbitrarer, Inclytos Status et Ordines Ipsosmet agnituros esse, quid in modernis rerum circumstantiis, infausisque temporum Vicissitudinibus, ubi per arbitrarias Jurium Libertatumque Ideas, in diversarum Europae Nationum Vulgus quoque irreptas, diversas etiam revolutiones sinistro quodam Genio obortas esse videmus, et exinde quoque varias hominum Classes ex limitibus connaturalium suarum Conditionum egressas ad devia perniciosissima deflexisse experimur, quid inquam in his rerum circumstantiis et Regi nostro, et Inclytis Statibus atque Ordinibus, quid cunctis denique Incolis Magni huius Principatus Transylvaniae pro conservanda communi felicitate, tranquillitate et concordia convenire possit! Firma quin imo spe atque fiducia teneor, Inclytos Status et Ordines juxta proprium eorundem nobilemque recte sentiendi animum, et avitam Generositatem omnia ea, quae saluti publicae, ultimo huic societatum humanarum fini, quoquo modo proficua fore existimabunt, sponte sua provisuros. Et in gratissimo hoc in futuram Patriae hujus Beatitudinem prospectu, reminiscencia moderni muneris mei

Regii

Regiū, quo condecoratus sum, pretiosissimæ mercedis loco mihi erit, meque dignissimæ ac feliciter munere meo perfunctum esse arbitrabor.

T u d ó s í t á s o k.

Következendő tizimű Irást szándékoznak, egynehány Tudós Eirőnek fertály esztendőnként Deák nyelven közre bortsítani: *Novi Annales Ecclesiastici et Scholastici Coetum Evangelicorum August. et Helveti. Conf. in Austriaca Monarchia.* Minden Aus triai Tartományokban lesznek ezen Munká-
nak írásában fáradozó Tudósok, kiknek nevei fel fognak annak idejében jegyeztetni a Munkában. A' Protestáns Lelki Pásztorokat, Oskolai Tanítókat, és Tanulókat tárgyazó dolgok; azokat illető Királyi rendelések, Zsinati és Consistorumi végzések, a' Protestánsoktól írott Könyveknek megítélések, 's a' t. lesznek azon Irásnak foglalatjaik. Lészen a' nem egyesültt Görög Vallásuaknak papi és oskolai dolgaikról is ollykor ollykor emlékezet benne. Minden esztendőben 4 Kötet jön ki belőle nagy 8-ad rétre nyomtatva, Jánúarius, Aprilis, Julius, és October hónapoknak. Egy egy Kötet 8, 's némellykor 10 árkusból is fog állani. Négy Kötetet foglal minden Könyv magában, mellynak mindenkor valamelly nagy érdemű Lelki Pásztornak, Tanítónak, vagy más Tudósnak rézre mettzett képe fog elejbe tétetődni. Minden Kötet bé leszzen papirosba kötve, 's úgy fog a' már nálók tudva lévő bizonyos alkalmatosságok által, az Érdemes elő fizető Uraknak meg küldettni.

Egy

Egy Könyvnek, az az 4 kötetnek, 2 for. az árra, mellyet az itt következő Uraknál méltóztassanak az arra prenumerálni kívánó Urak előre le tenni: Bétsben Fő T. *Fock* Superintendens, és *Trenschanfszky* Kereskedő; Budán *Lindauer*, és *Diepold* Könyváros; Besztertze - Bányán *Lovich Dávid* Professor; Brassón *Pareis* Kereskedő; Debretzenben *Margithai* Könyvnyomtató; Dömölkön Fő T. *Hrabovszky Sámuel* Superintendens; Eperjesen *Mayer Andr.* Professor; Győrött T. *Ráth Mátyás* Prédikátor; Kolosvárot *Mauksch* Patikáros; Komáromban T. *Perlaky Senior*; Lossontzon *Farkas István* Professor; N. Körösön *Meggyesy* Prédikátor; Ó Tordán *Velics* Patikáros; Orosházon T. *Simonides János* Senior; Pápán Fő T. *Halász János* Superintendens; Pesten T. *Mólnár Ján.* Senior, és *Weingand* Könyváros; Potsajban T. *Kováts* Prédikátor; Po'sonban *Fábri István* Professor, és *Löwe Antal* Könyváros; Selymetz Bányán T. *Hamaliár Márk.* Senior, és *Sultzer János* Könyvnyomtató; Sáros-Patakon *Szombathi* Professor; Sopronban *Stanislaides Dániel* Professor; Szakoltzán *Sculteti Adám* Rector; Szarvason T. *Teschedik* Prédikátor; Radványon T. *Ambrosius* Prédikátor; Tót - Liptsén T. *Schramkó Pál* Senior; Trentsénben *Zubek Jo.* Senior Uraknál. Kik 10 nyomtatványokért prenumerálnak, a' 11-dikhez ingyen fognak jutni.

Nem régen Pesten és Budán egy árkusból álló Tudósítás jött ki nyomtatásban, Magyar és Német nyelven, mellynek
sum-

summáját írásunkban is kívántuk közönségessé tenni:

Mivel minden ember tartozik Hazájának hasznára lenni; azért mi is kötelességünknek tehetségünk szerint eleget akarván tenni, egy munkát Magyar Tárház neve alatt igyekezünk darabonként 's időnként közre botsáttani: mellybe

Kiki a' Közjóra tzélozó 's Hazánkhoz alkalmaztatott apróbb írásait, és efféléket szabadon béiktathattya.

Mi az ilyen tsak egynehány rendből álló jegyzéseket is öszve szedvén, és magunk költségén ki-nyomtatvatván, a' Hazafiakat e' kisded írásoknak ki-adásában elől forduló aggodásoktól megakarijuk menteni. Miért válaltuk ezt a' terhet magunkra ezután bővebben meg isméri a' Hazafiak. Leg kedvessebb lesznek előttünk.

I. A' házi és mezei gazdaságot illető dolgok.

Talán a' Gazdálkodásnak jobb lábra való helyheztetésére hathatóssabb eszköz nem volna, mintha Gazdáink magok, tulajdon próbájakat, jobbitásokat, más nemzetek' szokása szerint közre botsátanak. Kérjük tehát a' közjóért mind azokat, a' kik a' Gazdaság körül forgolódnak, hogy akár-melley hasznos tapasztalásaikat és efféléket minden izeremonia nélkül írásba fel-tenni, vagy másokkal fel-jegyeztetni, és vélünk közleni ne neheztellyék.

II. Hazánknak természeti állapottyáról való jegyzések.

Láttjuk mennyi kintsekkal áldotta meg Országunkat a' Teremtő, ezeknek meg-visgálására kinek vagyon több jussa és módgya, mint nekünk Hazafiaknak? Melly nagy boldogság terjedne-e tsak avval is Hazánkra; ha lassanként az Alkotónak azon adományait jobban meg-ismérni; és hasznunkra

nunkra fordítani igyekeznének, mellyek nálunk bőven fel-találtatnak ugyan, de többnyire gondatlanságunk, vagy tudatlanságunk miatt haszontalanul el-vesznek, és gyakran még kárunkra is vannak! —

III. Kézi-mesterségek, Kereskedés és effélék.

IV. Utazásoknak le-írása, vagy akármelly közjóra tüzelőző 's hasznossan gyönyörködtető darabok.

Lehetetlen itt mindeneket elől számlálnunk. Sokkal jobban által láthattyák magok a' Hazafiak, mi legyen édes Hazánknak hasznos, mintsem hogy mi e' rövid tudósításunkban meg-nevezhessük. —

Nem lehet minden dologról egész könyveket írni, nints is erre kinek kinek kedve 's alkalmaztossága; de vannak bizonyára, még egy tanulatlan szántó - vető embernek vagy akárkinek is, sok jó gondolati, hasznos tapasztalási, 's a' t. mellyek ha szorgalmazatosan fel-jegyeztetnének, és össze-szedve ki-nyomtattnának, — a' ki itten egy kevesé meg-állapodik, — és a' dolgot érdeme szerént jól meg-tekénti, könnyen által láthattyá, mennyit tennének Nemzetünk boldogítására, és mind polgári, mind pedig tudománybéli elő-menetelére —

Ezt a' Tárházat tehát főképpen arra a' végre állítottuk-fel, hogy az illyeneket, mellyek talán egyébként soha napfényt nem láttak volna, a' veszendőségtől meg-mentvén, a' Hazafiakkal közölhessük, és még a' jövődőségnek is hasznára lehessünk.

Nem szándékozunk mi mások' hasznos igyekezeteit meg gátolni; és egyéb könyveket mint egy meg haszontalanítani: hanem a' Magyar t, a' kit az Isten ésszel, és más elmébéli tehetséggel olly nagy mértékben meg-ajándékozott, a' hasznos dolgokra Figyelmetesebbé tenni; némelly nevendék Irónok maga gyakorlására alkalmaztatosságot nyújtani. Ha mások' írásaiból valamit elő-

elő-hozunk, tsak a' végre tesszük, hogy az Írókat meg-ismértessük, vagy meg-szeretessük a' Közönséggel. E' végre a' Hazafiaknak ki-adandó hasznos munkáiból, ha kívánniak, némelly próbadarabokat örömet bé-iktatunk. A' kik pedig kérésünkre némelly munkáknak ki-dolgozását fel-vállalják, mi azokkal meg-eggyezünk. Jelentyük, hogy semmit se nyomtattatunk ki, ha tsak a' Szerzőnek neve alá nem lészen írva; ezt mind az által akaratya ellen nem fogjuk ki-nyilatkoztatni. Mivel a' Magyar Közönségnek számára rendeltük Tárházunkat; azért minden bé-iktatandó darabnak Hazánkra nézve valamelly haszna légyen. Örömet láttyuk, ha rövideden, magyarán, a' hol lehet vidámúl, és még nyájmassan-is lésznek írva.

El-maradhatnak pedig a' héjjába való elmefuttatások, és a' mellyek ártalmas versengésekre okot adhatnak. — Akármelly deáktalan embertől származott hasznos tudósításokat szívessen el-vesszük, és bé-iktattyuk. — Azt sem kívánniuk, hogy mindenkor új találmányok legyenek; mert vallyon nem jobb é a' régieket, és mások' tapasztalásával már helybe hagyattattakat szorgalmatossan fel-keresni, és meg-ismértetni?

Számtalan Hazafiak szorgalmatossan olvasgatják a' külső Nemzetek' könyveit: ugyan lehetne é nagyobb gyümöltse olvasásoknak, mint ha azokat, mellyek Hazánknek is hasznára volnának, belőlök ki-válogatnák, és a' Magyar ember értelméhez szabván, tsak rövideden is leg alább, vélünk meg-ismértetnék? — Akkor nyilnának még fel szemeink, akkor hitetnénk-el valóban magunkkal, hogy sokféle tudományok, és nagy hasznú találmányok vannak, mellyeknek még hírét sem hallottuk. Önnön magoktól el-maradnának ama' héjjába való és ártalmas könyvek; új világosság terjedne országunkra, ha a' J ó t é s H a s z n o s t tennénk olvasásunknak leg első tárgyául. — M a g y a r o k! ne engedgyétek, hogy ez a' Hazánknek igaz szeretetéből származott igyekezet füstbe mennyen; és ama' mondás, mellyet már száz esztendőök előtt egy valaki meg-jövendöle, bé-telleyesedgen;

Cantantur haec, clamantur haec,
Dicuntur, audiuntur.

Scribuntur haec, leguntur haec,
Sed Lecta negliguntur.

Elő fizetést (praenumeratiót) nem kívánunk, és ha mingyárt eleinten külső segítségünk nem lenne is, meg-is ezt a' közjóra szélező igyekezetünket, mellyen már régtől-fogva törekedünk, mind addig folytattjuk, meddig tulajdon erőnkől ki-telhetik: ama' Fő ember szavára emlékezvén, a' ki nem régenten azt mondá:

Ha életünket Hazánkért fel-áldozzuk, tehát erszényünket érette miért nem nyitjuk-meg?

Teljes kizodalommal vagyunk, hogy a' Hazafiak, szemlátomást tapasztalván igyekezetünkől Hazánkra háramló hasznokat, leg alább olly bővkezűek lesznek, hogy munkánknak minden ki-jövő darabjáért egynehány krajtzárokat le-tenni nem sajnálnak. — Ez lészen minden fundusunk és jövedelmünk mellyet a' következő darabok' ki nyomtattatására fogunk fordítani. Bár csak még a' jó igyekezeteket meg-gátoló kabalák ellen is védelmeztetnénk!! — A' ki-adásnak idejét óráját meg nem határozzuk; hanem mihelyest egynehány árkusra valót össze gyűjthetünk, azontúl ki-botsáttjuk, és az Újságok által hirré adgyuk. Talám minden Pesti vásárra egy új darabot, és így esztendőnként egy egész kötést el-készítünk. Ehez pedig még a' leg kisebb dolgokat is magában foglaló Lajstromot fogunk függeszteni. A' kik munkáink' el-adását magokra válallyák, vagy egyébként segítségünkre lesznek, azoknak szívességét mindenkép' igyekezzük vissza szolgálni.

Végtere a' Magyar Hazának nevében kérjük az egész Országban el-terjedt Tisztviselő Urakat, Lelki-pásztorokat, Notáriusokat, Helység-bírákat, Iskola mestereket, és akármely renden lévő Hazafiat, hogy ezen tudósításunkat másokkal is közleni ne neheztellessék; és ha valamit üzeni,

vagy

vagy némellyekről még bővebben akarnak vélünk értekezni, leveleiket illy tzm alatt küldgyék:

A' Magyar Tárház Ki-adóinak,

Pesten.

Némelly újj és ritka Könyvekről való Jelentése:

Az Egészséges Hosszú Eletről való szabad Elmélkedések. Mellyeket minden Egészségeket szeretőknek Praeservatívául ajánl egy Felebaráttya' bódogíthatásában magát gyönyörködtető OrVoS. Kolo'sváratt, Nyomt-a' Refom. Coll. betüivel, 1792. Nagy 8 ad rétb. 95 old.

Nemes Hazugság, az Ember Gyülölésnek és a' meg-Bánásnak Folytatása. Néző Játék egy fel-vonásban. Szerzette *Kotzebue*, fordította *Kóré 'Sigmond. Bétsben*, Nyomt. Alberti Ignázt' Műhelyében, 1792. Kis 8-ad rétb 40 old.

Hitoria Juris Hungarici, Posonli apud Haeredes Langut 1792 in 4-to az árra 2 for.

La Conjuracion de Catilina y la Guerra de Jugurta por Cayo Salustio Crispo. En Madrid. Por Joachin Ibarra, Imprésor de Camara del Rei Nuestro Sennor M. DCC. LXXII. in folio. Ez az a' ritka Sallustius, mellyet a' most uralkodó 4-dik Károly Spányol Király Spanyol nyelvre fordított iffju korában, 's fordítását a' Deák textussal együtt Ibarra első szépségü betüivel ki-nyomtatattatta. Most egy nyomtatvány árultatik abból Bétsben, de a' mellynek borsos az árra, t. i. 75 forint.

Tisztelendő Hermoláus, a' Kaputzinus' Szerzetbéli Atya' Magyar Egyházi Beszédek tzmü munkájának harmadik kötetje Sz. Mihály napra ki fog a' sajtó alól szabadulni. Az árra, mint az előbbieknek 1 for. lészén. Találtatik Po'sonyban magánál a' Szerzőnél, és a' már másszor fel-jegyzett helyeken.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 2-dik napján,
1792-dik Észtenőben.

B é t s.

A' múlt Szombaton, igen kellemetes nap lévén, elégettette ő Felsége *Hetzendorf*-ban azon tüzi ábrázolásokat (Feuerwerk), mellyeket *Septembernek* 19 dikére készítettett volt.

A' Fels. Tsászár' Neve-napján, melly léssen a' jövő Isőörtökön, vadászat fog tartatni; Tsászárné ő Felsége' mulattságára pedig halászat. Ezen mulattságokat, pompás ebéd fogja fel-váltani. Estvére, eggy' igen nevettséges Német Szerzemény fog el-
k jád.

jádzottatni az *Au - Kertben*. — A' tréfás *Veidmann* készítette a' játékot, Tsá-lzárné ő Felsége' rendeléséből. A' leg-nevettségesebb Személly, maga lessz *Veidmann*.

Béts körül, egy putton közönséges jó-féle szőlőnek az árra öt; a' szép muskatályé, vagy szagos szőlőé pedig tiz forint. A' Fels. Udvar' Izámára is tiz tiz forinton vettek telre ötven putton muskatály szőlőt, a' *Grantzinger* szőlő-hegyetskén.

Egy Frantzia származású Frizér (hajjal bánó mesterember) inkább méreggel ölte-meg magát itten a' napokban; hogy sem egyenessen felellyen egy kérdésre, mellyet a' rész szerént nálla találtatott, rész szerént pedig interesre adott feles számú Bankó-tzédulák eránt tett eleibe a' Törvénytörés. Ötven ezer forintot érő papirost adott t. i. már, a' mint mondják, interesre; és még 28 ezer forintot érő találtatott nálla. — Minthogy egy kitsint rendkívülvaló dolog, hogy Frizérnek 78 ezer forintja légyen egy summában; azért kérdetett-meg tőle törvényessen: hol tett légyen szert azon szép summára. — A' bankó-tzédulák hamissak; hanem igen jól voltak el-találva.

Tegnap reggel marsirozott-le innen, *Nyitra*, és *Trentsén* Vármegyék felé, a' B. *Jaquemin* (*Zsakmén*) halálával árván maradt vasas Regimentnek egy tsapatja, melly után 4-diken fog indulni a' másik tsapat.

Az Oroszok ellen hartzolt Lengyel Seregek' egyikének néhai Vezére, Hertzeg *Louyatovszky József* itt vagyon; 's úgy ért-jük,

jük, hogy nállunk akar szolgálatot felvenni.

Chofulan Orvos Doktornak két tanuló Fiai, vadászátra mennek a' napokban. A' kissebbik, agyon találta löni szerentsétlenségből a' testvér Battyát; melly történeten, 's annak következesein annyira epekedett szegény, hogy nem sokára azután maga magát lőtte agyon.

M a g y a r O r s z á g.

Pest Vármegyének *Szent Endré* nevű Mező Városában 14 házakat égetett el Sept. 22-dike' estvéjén az Isten-nyila. — Nagy égi háború volt ott Sept. 2-dikán is, melly alkalmatossággal, *Pisma* nevezetű leg jobb szőlő termő hegyét a' Városnak egészen elverte a' jég. Ezekről, 's más rész szerént szomorú, rész szerént nevezetes történetekről két rendbeli bőv Tudósításokat vettünk Sz. Endréről, mellyeket, most azért nem közölhattunk, mivel az itt következő *Máramarosi* Tudósítás úgy is későtskén jött kezünk. höz: azért is ennek kívántunk elébb helyet adni *Hírmondónkban*:

Szörnyű Történet.

T. *Nánási Abrahám*, *Szigeti* Prédikátor és Társaság' *Esperestjének* egy szép 18 esztendő s el-adó ártatlan Leányát *Máriát* kitalja a' szolgálója *Kováts Ilona*, hasonlóképpen fiatal Leányzó, a' kert alatt lévő kenderbe, Júliusnak 30-dika' éjtszakáján, minden ruhástól, elsőben ugyan olly igérettel, hogy Szüléi' házánál való némelly kedvetlenségeinek el-távoztatására, vala-

melly *Bányán* lakó Attyafiához a' Leánynak
 együtt el-*szökjenek*; azután pedig olly el-
 hitetéssel, hogy a' leg-nagyobb kenderben
 úgy meg-*varásolja*, hogy többé Szüléi, soha
 kemény hangon sem fognak hozzá *szóllani*.
 Örömet engedett az ártatlan, jó reménység
 fejében az istentelennek; azért is ki-*mennek*,
 és a' már el-*tsábíttatott* Leányt le-*vetkezteti*
 a' gonosz lelkű Szolgáló, éjtszakának idején
 tiszta anya-*szültt* mezítelen; azonban egy
 kis gödröt ás, melly meg-*lévén*, le-*sekteti*
 fél oldalvást a' Leányt, úgy hogy éppen
 a' nyaka alá esett a' gödrölske; azután a'
 késsel *varásló* szúrásokat téfzen körülötte a'
 földbe, míg az ártatlan meg-*bizza* magát.
 Ekkor a' kést a' torkába üti, mellyen az
 meg-*ijjedvén*, midőn meg-*szóllítaná*, mit
 akar? kapja a' gyilkos a' *varáslásra* ki-*vitt*
 bárdot, 's el-*vágja* a' nyakát a' már meg-
 vérezett Leánynak. Még azután több *szúr-*
dalásokat is ejtett rajta, míg nem meg-*ölte*;
 azzal két rendbéli selyem ruháját, és több
 öltözetét is fel-*szedvén*, el-*dugja*, 's *szól-*
gálósága' folytatására vissza tér a' Városba,
 és még négy napokig ott *szolgál*; melly idő
 alatt abban a' gyanúban voltak a' meg-
 öletett szerentsétlen' Szüléi, hogy Leányok
Bányára ment, a' hová való készületét a'
 ház-*népnek* is jelentette. — Négy nap' múlva
 hire futamodik, hogy a' kenderben valami
 meg-*ölettetett* személy vagyon. A' Vár-
 megye vizgálást tétet, 's úgy találják. De
 iszonyú meleg *lévén*, már a' reá esett féreg
 úgy ki-*vette* képéből, hogy senki meg nem
 esmérhette a' nézők között, minthogy az

el-szökött leányzó tsak alattomban keres-
tetett, és közönségesen nem tudatott vólt
még az el-veszése. Annát inkább, hogy
vásár lévén, minden azt hitte, hogy vala-
melly verbunkkal ide jött tisztátalan személy
vólna; azért is a' Vármegye a' rabokkal azon
a' helyen el-ásatta. Élvén a' gyilkos a'
gyanú-perrel, el-szökik mintegy két mért-
földre *Kabala-Polyánára*, hol a' meg-ölet-
tetettnek ruháját minden tartalék nélkül
kezdi viselni. Meg-esmervén rajta a' ruhát
az ott meg-forduló *Szigeti Asszonyok*, hirt-
tesznek a' bús Szüléknek; azok pedig a'
Tiszteknek. Ezek parantsolnak, a' meg-
fogattatás eránt. Bé-hozzák, és még azon
a' napon meg-valja, hogy ő ölte-meg, a'
már le-írtt módon a' Leányt; melly vallás-
tétel már meg is állíttatott törvényessen.
Kevert a' gonosztévő másokat is a' gyilkos-
ságba; de még eddig semmi se sült-ki. —
Már a' gyilkos, sokszor akarta magát el-
vesztetni; de jó vigyázat van reája. — A'
meg-öletett, Augúst. 12-dikén fel-ásattatott
a' földből, 's a' temetőbe által-téteget
éjtszakának idején; és 19-dikben halotti
tanítás tartatott a' Templomban, 2 Sám. 3:
33, 34 verseiből. Mindenféle Vallásúak
közzül felesen vóltak a' Halgatók, kik mind-
nyájan meg-siratták keservesen a' szegény
Nánási Mária' gyászos esetét. A' gyilkos
pedig várja minden órán a' fejére mondandó
szzententziát. — *Szülék! meg ne keserítsétek*
a' ti Gyermekeiteket, hanem neveljétek az
Úr' Beszédének intésében. Gyermek! tisz-
teljétek Szüléiteket, hogy hosszú idejűek le-

gyetek. Leányok! ne hidjetekek a' varáslásnak.
 — Itt egy Vármegye-hajdúja' feleségének,
 egy hassal három gvermeke született, kik
 mindnyájan tovább éltek egy hétnél, 's egy
 közzülök ma is él. — A' vérben, rakásra
 fekülznek nállunk nagyok és kitsinyek. Az
 aprók halnak is. — A' marha is kezd sok-
 felé hullani. — A' lovak, méreg drágák.
 Még a' 80 forintos, nem nagy ló. — Nema
 igaz, hogy a' Máramarosi széleken való
 Harmintzadok el-bomlanának; de igaz,
 hogy a' határ-szélek, formaruhás Hajdúk-
 kal erősítettnek - meg."

Erdély Ország.

Kolosvárról, Sept. 20-dikán.

„A' 12-dik Országos - Gyűlésben, az
 eránt tanátskoztanak a' többek között a'
 Ns Rendekek: mit válaaszollyanak a' Királyi
 Bízatos Úrnak, a' ki arra kérte a' Ns Rén-
 deket, hogy ha lehet, tífztellyék - meg Fel-
 Urunknak következő Neve' napját azzal,
 hogy légyen tellyes vége akkorra az Ország-
 Gyűlésének. Vífza - irának tehát, hogy
 igen is egész igyekezettel rajta lesznek, a'
 fenn - forgó tárgyaknak minél hamarébb
 lehető el - intézéseken; de mivelhogy azok
 sokak, és nyomosok: tsak ugyan nem en-
 gedik - meg, a' végre - hajtásnak előre való
 bizonyos meg - határozását.

A' 13-dik Ülésnek fele, a' Jegyző-
 Könyvnek fel - olvasásában telt - el; fele
 pedig a' Száfsz Nemzet' panaszainak meg-
 hallásában, 's az azokra való derekas fe-
 lelet adásban.

A'

A' 14-dik Ülésben, hosszas tanátskozás tartatott; de ugyan csak még ez úttal semmi végzés nem lett az eránt: mi módon kellessék közleni a' Fels. Udvarral, a' Vármegyei, és Széki hivatalokra való választásokat? — Elő-fordult továbbá, a' Közöséges Kintstártra ügyelő Széknek (*Thesauriale Dikasteriumnak*) meg-újjíttatása. Kevesellette a' Gyűlés, az abba fel-vett Hazafiak' számát; 's meg is kérte a' Fő Kormányfiséket, hogy tegyen a' végett jelentést kegyes Fejedelmünkhöz. — E' meg-lévén, egy főben-járó vétkes tselekedet (caussa criminalis) terjesztett a' Gyűlés eleibe. — — — Azzal vádolta t. i. az Ország' Direktora (Fő Fiskálissa) *Szentpáli Lászlót*, hogy a' megöletett *Szentpáli Zsigmond Úr'* halálának szerző oka lett légyen. A' bé-vádoltatott ki-kérte az ellene fel-tett vádat, hogy felelhessen reá.

A' múltt Vasárnap estve, nagy gyűlésű mulattság, és gyönyörű musikával eggyesített éneklés *) tartatott, Gubernátor ő
Ke-

*) Nyomtatásban is ki-adattatott az *Éneki Szerzemény*, következő tzim alatt: *Éneki Szerzemény*, melly, musikához alkalmaztatva, az *Erdélyi Nagy Fejedelemség' Ország-Gyűlése' tartásakor a' Méltóságos, Tekintetes, Nemes Karok', és Rende'k' tiszteletekre ki-adatott 1792 Esztendőben, Sz. Mihály' havában Kolosvárárt. Nyomtat. Hochmeister Márton' be.*

Kegyelmességénél. — Ezen inneplést követett napon el-indítá a' meg-nevezett Méltóság, kedves Fiát — Iffjú *Bánffy György* Gróf Urat — szép tudományainak öregbítésére, a' *Bétsi* Universitásba. “

Hadi Környütlállások.

Egéssz Európa' figyelmetességét, az foglalatószkodtatja most leg-inkább: Hol van már H. Braunschweig az eggyesültt Seregekkel; és a' vén Lukner Fő Vezér a' Frantzia Táborral; 's mikor ütköznek már meg egymással, melly ütközettől válik-el Frantzia Ország' dolga. — Ehez képest, az újjabb tudósításokat öszve vévén, kívántuk ezen tárgyakról útasítani Érd. Olvasóinkat.

Már a' közelébb múltt hónapnak elein, *St Michel* nevü Frantzia Helység körül nyargalództak Hg. Braunschweig' eiöl-járó Loyassai. Jól haladt tehát a' Hertzeg, az Ellenségnek olly sok Várakkal meg-erössített földjén. Mert *St Michel*, 12 mértföldnyire esik, a' mi *Luxenburg* Tartományunk' szélétől. Fórr a' méreg a' Frantziákban, ezen szerentsés előmenetelén H. Braunschweignak; tanátsot tartottak tehát, mi módon akadályoz-

betüivel 1792. Tizenhat lapokból áll. Az utolsó lap' végén ezek a' sorok olvasatnak: Szerzette Bolla Márion, a' Történetek' Tanítója. Musikähoz alkalmaztatta Schreier János, a' Böltsekedés' Tanítója.

lyoztathassák - meg azt, *Páris* felé vett útjában, 's arra határozták magokat, hogy *Lukner* Fő Vezér, *Mettz* Városa' tájjáról, *Chalons* felé szállítsa Seregeit, és *St Menehould*, 's *Clermont* Várai között telepedjen meg. Oda vigyék *Dumourier*, és *Kellermann* Frantzia Generálisok is Seregeiket. — Ugy gondolkoztak t. i. a' Frantziák, hogy mivel már *Verdünig* mindég az Ország-útján masirozott *H. Braunschweig*: tehát ezentúl se fog arról ki-térni; *Párisba* pedig *Chalons*on megy egyenesen keresztül az Ország - útja: és így, ott nyugodtt erővel várhatják a' Hertzeget, 's könnyen a' *Clermonti* hegyek közzé szoríthatják. De észre vévén a' szemes Hertzeg, szomszéd Uraimék' szándékjokat, el-hagyta az Ország-útját, és nap-nyúgotról északra tért, 's úgy kerül ismét nap-nyúgotnak *Páris* felé. Meg-indította ugyan is Seregeit, Sept. 11 dikén reggeli öt órakor *Verdün* alól (hová *Chalons* tiz mértföldnyire esett), 's egy részét annak, *Varennes*nek küldötte, a' honnan fogva vitték vala vissza tavaly a' magok Királyokat a' Frantziák; a' más részt pedig *Villers*nek. — *Varennes*-nél, Gr. *Clerfait*; *Villers*nél pedig *H. Hohenlohe* kaptsolta magát öszve a' Prulzusokkal. — Ugy vólt előbb ki-tsinálva, hogy nem megy ugyan *Chalons*nak *H. Braunschweig*, hanem csak ugyan le-kerül ahoz hátúlról, 's úgy támadja-meg *Lukner*' Táborát; hanem a' leg-újabb Kurir azt a' hirt hozta: hogy nem is kerül-le már a' Br. Hertzeg *Chalons*-hoz; hanem *Rheims*, és *Soissons* Városokon keresztül megy *Páris*nak.

Campánia (Champagne) - Frantzia Tartományának *Boux au Bois* nevű helysége mellett fekvő Táborból, következő Levelét botsátotta hozzánk egygy érdekes Tiszt Úr:

„Barátim! Akármit ítéllyetek felőlem, nem tehetek róla. Ezen két három rendeket is, nagy ügyvel bajjal vakarítom egy dobon. Már el-múlt három hete, hogy nints szünete az essőnek; józan ész nem kívánhatja leg-jobb Barátjától is, hogy maga bajait gyakor levél-irással szaporítsa; annyivalis inkább, mivel a' tábori posta, sokszor két három óránnyira is távol esik tőlünk.

Mi, Gr. *Clerfait* Hadi Tármester' vezérlése alatt, a' fenn nevezett helységnél táborozunk. Ezen Sereg, a' jobb szárnyát teszi az egyesült Tsászári, és Prussziai nagy Tábornak. A' mi bal szárnyunkat formálja Prusszus F. M. L. *Kalkreuth*' Népe, melly tsak ugyan Gr. *Clerfait*' fő kormányozása alatt vagyon; ennek bal szárnyán fekszik a' Prusszus' szolgálatjában lévő H. *Hohenlohe*' Serege; ennek szomszédjában vagyon a' *Braunschweig* Hertzeg' Tábora; ezentúl fekszik H. *Hohenlohe* Hadi Tármesterünk' Serege; ennek bal szárnyánál végre, a' *Hassziai* Landgráfnak tiz ezer Emberből álló tábora. — Ölzveséggel, közel reá megy ez a' Nép, ízáz ezerre.

Tegnap előtt hajnalban, meg-támadta Frantzia Generális *Dumourier*, egynehány ezered magával *) a' mi elől vigyázó Seregünket *La Croix au Bois*nál, melly egy kis mértföldnyire esik hozzánk. Olly szándékkal

kal tselekedte ezt *Dümourier*, hogy azon erdön által, melly az ő Népe, és a' mi Táborunknak jobb szárnya között vólt, útat nyitván magának, Seregünket oldalvást, és hátúlról meg-támadhassa; de nem bódogult szándékában: mert Népünk által vissza veretett, úgy hogy által futván az *Aisne*-vizén, *Grandpre'* tájára vette magát, melly két kis mérttföldnyire van a' meg-támadás' helyéhez — *la Croix au boishoz*. — Nagy veszteségünk, hogy ezen tsatában, Tábori Földmérő Oberster H. *Deligne Károly*, egy, kártáttsal töltött ágyú-lövés által, megfosztatott életétől. Éppen a' jobb halándékját, 's jobb kezét találta a' golyóbis. Vele együtt, még egy talpig Vitéz Strásamester, 's néhány köz Emberek is az *Eszterházy* Huszár Regementjéből földre terítették, ugyan azon lövés által. Az el-esett Hertzeg, húsz *Eszterházy* Huszárokkal együtt, már három ágyút vett vala el az Ellenségtől, és még tovább is akarta győzedelmét folytatni; a' midön egy lövés — melly tsak reá, 's mi reánk nézve vólt véletlen, de a' Mindentudó által öröktől fogva el vólt már rendelve — vég-határt vete példás vitézségének. Nints olly Katona, a' ki ne sajnálná, ennek, a' kevélységet nem tudott, 's Ember-társát egyenes szívvel szeretett nagy Vitéznek halálát.

*) *Néhány darabjaiban a' közelébbi árknak, azon a' helyen, a' hol ezen tsatáról vagyon emlékezet, 30 ezer nyomtattatott 3 ezer helyett.*

Az el-esett, 's meg-sebesítettett Altisztjeinknek, és köz Embereinknek száma, meg-haladja valamivel az ötvent. Négy Tisztjeink is kaptak sebet. — Az Ellenségnek veszteségét, nem lehet egészen meghatározni; hogy mindazáltal alkalmas lett legyen az, onnan meg-tetűzik: mert némelly foglyoknak vallás-tételek szerént, tsupán a *Párisi* Batalion, 40 holtjtait vitte-el magával. “

(A' Hadi-Kantzellária által ki-adott tudósítás, így emlékezik H. *Deligne*' haláláról: „Nagy hasznunkra szolgál ugyan, minden tekintetben, hogy ezt a' derék helyet (*la Croix au bois*) meg-tarthattuk; szerentsétlenségünk mindazáltal az, hogy annak óltalmazásában el-vesztettük ama' nagy vitézségű, és a' Felséget olly buzgóan szolgált Obersterünket, Hg. *Deligne* Károlyt. Ez úttal is a' bátor-szívűség volt vezére a' Herizeknek; de, oh fájdalom! halál állott itt elő a' szerentse helyett, melly már olly sok ízben wala ez előtt kísértője, az ő félni nem tudó Lelkének. — Eggyet a' leg-hívebb Szolgai közzül veszt-el ő benne a' Felség; a' Sereg pedig eggyet, a' leg-serényebb, buzgóbb, és derekabb Vitézek közzül, kinek halála, Hadi Tármester Gr. *Clerfait*nek ki-fejezése szerént, az egész Sereget közönséges bánatba borította.“)

Későbbi tudósításokból azt olvassuk, hogy *Clerfait*, és *Kalkreuth* Vezérek megtámadták, nem sokára a' vissza-verettetése után *Dumourjer*' Seregét, 's szerentsésen ki is verték fekvő helyéből, melly az *Aisne* vize mel-

mellett bé - vágásokkal (Verhau) vólt meg-
erössítve. Sok ágyúkat, és Embert vesztett
Dümourier. — Némelleyek, olly tsatának
állítják ezt, melly után nehezen veszi-fel
már magát többé a' *Dümourier*' Serege. —
Várjuk-el a' bővebb tudósítást.

Monsból, Tournayba szállíttatta- által
Albert Hertzeg a' fő kvártélyt. *Monsban,*
a' *Michaelovits*' szabad Seregebéliek hagyat-
tak őrizeten. Nagyon félnek tőlök a'
Monsiak.

A' *Spanyol* Udvar nagy hadi készülete-
ket tétet mind vizen, mind szárazon, 's a'
mint a' múltt Sept. 4-dikén irták *Madridból,*
bizonyosan eggyesítette magát a' *Spanyol*
Király is, Tsászárr, és *Prussziai* Király o
Felségekkel, a' *Frantzia Országi* rendelet-
lenségeknék meg-orvoslására, minekutánna
értette volna fájdalmassan, mik történtek
Augušt. 10-dikén *Párisban,* a' Fr. Királlyal,
's annak Híveivel.

A' *Szárdiniai* Király ellen, hadat indí-
tottak a' *Frantziák*.

A' *Trieri* Választó Hertzeg' Tartomány-
nyai nagyon féltek a' *Frantzia* hadtól, mivel
előre látták, hogy bizony majd ő rajtok
töltik bosszújokat a' *Frantziák*. Meg is tör-
tént szegényeken, a' mitől tartottak; mert
ezen hónapnak 9-dikén ki-rontott hirtelen
Saarlouis Várából egy része a' Fr. Őrizetnek,
's meg-lepte a' *Trieri* Vál. Hercegségnek
Merzig nevezetű Városát. A' meg félemllett
Lakosok, sebes szaladásra vették a' dolgot,
semmit se gondolván vagyoni-jokkal, csak
hogy életüket szabadíthatták. Az Ellenség

tehát szabadon fel-prédálta az egész Várost, Az abban lévő liszt-magazint nem szállíthatta el, minthogy nem voltak szekerei; hanem a' szerént a' hadi regula szerént: *Se nékem, se néked*, széllyel szórta azt az úttzákon, 's úgy tért vissza *Sárlouis* Varába. De ezzel még tellyességgel nem elégedett-meg; hanem annakutánna *Sz. Vendel* nevű Városotskát, *B. Zandt* Kástellyát, és *Svar-tzenholtz'* falvát is ki-rablotta. Sept. 13-dikán, újra meg-lepte *Mertzig* Városát, 's vissza verte onnan a' Prussziai szélső Őrállókat. Magában *Trier* Városában is nagy szorongattatások között voltak Sept. 14 dikén, és el is költöztek sok Ház-népek a' Városból,

Frantzia Országban,

öszve-vissza megy minden. — Lehetetlen is, hogy másképpen mennyen: mivel tsak a' történhetik most Frantzia Országban, a' mit a' maga dühös indulatai után járó Párisi Nép akar. Meg van ugyan téve a' Király' helyébe, *ideig való végre-hajtó hatalomnak*, a' Ministérium. — Jaj de ki tette azt annak? — A' Nemzet-Gyűlése. — Úgy de ez, szegény feje, magával is jól-tehetetlen. Ő is a' Párisi Tanáts' járma alatt nyög, t. i. melly Tanátsot a' lármás Nép emelte poltzra azért, hogy ő annál fogva, 's az ismét ő általa mindent tehessenek, valami szemeknek, szájoknak tetszik; és nem tsak Páris Városában, hanem mindenütt az egész Országban, 's a' Seregnél is — a' minthogy tetsznek is. — Kommisszáriusokat küldött ugyan is az említett tanátstalan Tanáts min-

mindenfelé, kiket, *Köz-Jó Ki-szolgáltatói-*nak nevezett. Ezek úgy rontanak 's építenek mindenütt, a' mint magok fejétől jónak gondolják. — *Luknerről* azt írták Párisba, hogy igen alkalmatlannak látszik az, ő előttök, a' Fő Vezéri hivatalnak folytatására, kiváltképpen azért, mivel olly rossz emlékeztető elnéje vagyon, hogy nem jut eszébe, a' mit 24 órával parantsolt az előtt.

A' Nemzet Gyűlése, és Ministerium tudása és akarata ellen, megént úgy tele voltak már a' *Párisi* tömlöztök, gyanúságból el fogott személyekkel, Sept. nek 16-dika táán, mint szintén Sept. 2-dika előtt. A' mostani foglyok hasonló fel mérszároltatástól rettegnek: mint a' millyen által lett gyászos végek az előbbieneknek.

Elegyes Tudósítások.

Az *Aureliánumi (Orleans)* Hertzeg, a' ki leg-nagyobb Kovátisa volt a' Frantzia Révolutziónak, minekutánna le-mondott volna a' Hertzegségéről: most már elbérnáltatta a' vezetéke-nevét is, a' Párisi Tanács által. Nem fog t. i. ezentúl *Philippe Louis Joseph Orleansnak* hivattatni; hanem *Philippe Louis Joseph Egalitének*. (*Egalité*, Egyenlőséget jelent). A' lakó palotája pedig *Egalité* Úrnak, melly ez előtt *Palais Royalnak* nevezetett, *Jardin de la Revolutionnak* (Révolutzió-Kertjének) fog ezentúl hivattatni.

Az *Orosz Nagy-Hertzeg* két öregebb Fiainak, Német Országban választott Mátyákát az *Orosz Tsászárné*, t. i. a' *Bádeni* uralkodó Hertzeg két Leányait, kik közzül
a'

a' nagyobbik, *Louise*, 14-fél; a' másik pedig *Friderika*, 12-fél esztendő. Már el is vittetek *Péttersburgba*, hogy az Orosz nyelvre, 's Görög Vallásra meg-taníttassanak, minek-előtte öszve-eskettetnek az Orosz Hertzegekkel.

A' Frantzia Királyról azt írják, hogy *Horátziusnak* Frantzia nyelvre való fordításával mulatja magát a' mostani szomorú lak-helyében, 's a' Korona - Örökösével, egész darabokat meg-tanúztat a' jó Frantzia Poétákból.

Ama' nagy emlékezetű *Mirabónak* — a' Frantzia Konstitúció' egyik nevezetes Alkotójának — testvér, de igen különböző gondolkozást öltött, a' ki-költözött Frantziák' egy részének Kormányozóját, megütötte a' guta, Sept. 13-án Elő-ausztriának *Freyburg* nevű Városában. Már hát oda vagynak mind a' két *Mirabók*.

A' *Thionville* (*Diedenhofen*) Várabeliek csak nem akarják feladni magokat. — Ki-költözött Frantzia Marsall *Broglie*' Serege szemmel tartja őket *Hettangenél*: valamint tartotta volt Marki de *Castries* a' Mósól vívinek túlsó része felől. De ez Sept. 12-dikén oda hagyta őket, melly alkalmatosságot mindjárt is haszonra fordították a' Mettziek: mert két Bat. gyalogságot küldöttek a' *Thionvilleiek*' segítségére.

A' *Saxoniai* Választó Hertzeg, fő hadi gyakorlásokat tartatott a' múltt Sept. 17-dik, 18-dik, és 19-dik napjain a' maga egész Seregével, melly áll mind öszve 30,500 személyekből.

A.
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 5 dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B e t s.

A' Tsászfári 's Királyi Felség' Neve - napját (mellynek sokszori tzerentsés elől-kerülését, ölv sok száz ezer hív alatt valók óhatják szívekből) vig mulatságok között inneplette tegnap az Udvar. Ebédre, II-dik József' néhai kedves nyári lakó helyébe, az *Au-kerti* palotába mentek ki: a' F. Tsászfár és Tsászfár-né, Nádor Ispány, és József Fő Hertzgegekkel együtt. Az ebédet, vadászat követte. Bé-mentek t. i. ő Felségek, egy alkotványba, L I

melly , a' kertben állittatott fel e' végre , 's abból lövöldözték, a' bokrétákkal fel tzipfázott fátzánokat, és különb különbféle nevettséges ruhákba fel öltöztetett nyúlakat, rókákat, és kis özeket. Ezután a' Német Társaság egy tréfás Komédiát jádzott, mellyben *Veidmann* volt a' fő személly. Estvére béjöttek Ő Felségek , az Udvari Teátromba, holott is háromszori tapsolással fogadtattak, melly örvendő tiszteletet, sok fő hajtással köszöntek meg. A' 3 Fő Hertzeg-Affzonyok is jelen voltak ez úttal a' Játékon, mellyet, *Castor és Pollux* nevezetű pompás ballét váltott fel. — A' F. Császárné, egy fa-alkotványt állittatott fel, e' jeles napra azon kertetskében, melly, az Udvari Könyvtár háta megett vagyon, a' pénz, és értzgyűjtemény tartó Házak lapos tetejeken; 's estvére meg világosította az említett alkotványt. Ujság volt még *Bétsben*, az ilyen forma világosítás.

Éppen most érkezett Erdélyből egy Levelünk, mellyből azt olvassuk, hogy az Országoknak egybe gyülekezett Rendjei, fél millió forintot rendeltek hadi segítségül Ő Felségének; két ezer Rekrutát, és 400 lovat. *Donum praestiti homagii* név alatt pedig, Király Ő Felségének 40 ezer; a' F. Királynénak pedig 20 ezer forintot.

Néhaj *Lombergi* Professor Fő Tisztelendő *Martinovits* Urat, most uralkodó kegyes Frjedelmünk meg-erössítette közelébb, a' Bóld. Szűz *Mária Siklósi* Apátúrságában, mellyre ezen érdemes Hazánkfia, a' megbóldogult Felség által méltóztatott volt.

Magyar

M a g y a r O r f z á g.

B u d a, Sept. 26-dikán.

„A' Budai Magyar Theátrum, oszlani készül. — A' Jádzó-Társaság azon panaszkodik, hogy igyekezetét az itt lakó Hazafiak nem gyámolítják. — De ha igazságos ítéletet akarunk tenni, ezeket bizonyára nem lehet okozni. A' Dikastériumoknál lévő Magyar Uraságok, a' Német Teátrumban egéllz esztendőre fel-vették az ülö helyeket, és az azokért járó summát meg kell már a' kontraktus szerént fizetnie, akár mennyenek teátrumba, akár sem. — A' Magyar Társaságnak, mindjárt *Abonnemánt* (az ülö-helyeknek esztendő számra való kiadását) kellett volna kezdeni az Ország. Gyűlésének végződésével: és így kevesebb ugyan, mint a' Diéta alatt volt, de bizonyosabb, és állandóbb jövedelme lett volna. Akkor t. i., jóllehet a' Várból a' Magyar Teátrumba való le-menetel igen alkalmatlan is; és más felől, a' Német Társaság mindent el-követ, hogy a' Publikumot magához vonnya: még is lehetett volna reményleni, hogy az említett Uraságok inkább a' Magyar Kezdőkhöz, mint a' már nagyobb tökéletességre mentt Német Játékosokhoz szítottak volna. — Ha mindent öszve-vevzünk: úgy találjuk, hogy tsak két-féle útja van még a' Magyar Társaságnak arra, hogy fenn-maradhasson. Vagy a' Várasokról Várasokra való járás t. i., minthogy reményleni lehet, hogy a' dolognak újsága minden bizounyal a' Nézőhelyre vonándja

a' Népet; vagy pedig a' Budai Német Társasággal való egygyesség. De az elsöre, elkerülhetetlenül Izükséges volna, hogy a' Társaságnak egy bizonyos, és állandó Feje's Vezére légyen. Ennek nem léte, kivált a' jövedelemre nézve, ez ideig is leg-veszedelmesebb hiba volt. A' másik módra nézve pedig, tsak az volna Izükséges, hogy a' Magyar Játzók, — — — — Gr. *Un-vert* ö Nságánál — a' Német Teátrum' Fenn-tartójánál — magokat jelentsék, és az egygyesülés' módját ezen Méltóság' nemos gondolkozására bizzák.

A' múltt Hétfön, úgymint Sept. 24 dikén *Hunyadi Lászlónak Fejevételét* jádzotta Budán a' Német Társaság. A' teátrumi kölső készületek, újjak és jók voltak. A' Magyar szív majd könyvezve, majd rémulve nézte ezen iszonyú történetet; és az illetődés, annyival nagyobb volt, mivel a' *játéknak helye*, a' *történetnek igaz helyétől*, *Szent György' piattzától*, tsak egynehány lépésnyire vagyon. — A' Német Jádzók, mind magyar ruhákban díszeskedtek ez úttal. — Váltak három vagy négy Magyar Asszony-ságok is talpig Nemzeti köntösökben, kiket éltessen az Isten sok időkig, 's nevellye Követőiknek számát, a' Haza' díszére, és javára. “

Temes-Vármegyében valami gonosz gyújtogatók támadtak, kiknek már három rendbéli nagy kár-tételeik által úgy elkedvetlenedtek sok Lakosok, hogy lak-helyeiket oda hagyni szándékoznak. A' köze-

közelébb múltt hónapnak 17-dikén, *Kis Sz. Miklós* nevezetű helységben, a' Katona-Ház (Kaszárma) gyújtatott-fel, melly is, a' hozzá tartozó élés házakkal, és istállókkal együtt, egészen prédájává leve az emésztő lángoknak. Még a' lovak is mind bele égtek az istállókba. — 20 dikon, egyy oda közel lévő *Úsarád* nevű Mezővárosban esett gyúladás, és nem tsak a' Földes-Uraságnak (*Békés Vármegyei Fő-Ispány*, és a' Fels. Magyar Kantzelláriánál Udvari - Tanácsos *Lovász* ö Nságának) helybéli épületjeit pusztította-el nagy részént a' tűz; hanem sok szegény Adózóknak házaikat is.

Frantzia Országának tsűfos környüállásairól.

Az okos lélekkel biró Embernek, az oktalan állatok felett-valóságát jelenti a' többek között kiváltképpenvaló módon az is, hogy ő, még a' leg-vadabb állatokat is meg-fzelidítheti. — Ditsösségére szolgál a' 18 dik Századnak, hogy annak folyásával, valamint más tudományokban, úgy a' fzelidítésnek nagy mesterségében is szemlátomást való előmenetelt tett az Emberi Nemzet. — De bezzeg más részről, egyy el-törölhetetlen motska ezen idő-szakasznak, mellyben most élünk; 's gyalázatjára szolgál az egész Emberi Nemzetnek, hogy a' *Jakobinusok* vadabbá tették a' Frantzia Népnek egy nagy részét, a' vadon született embereknel, és állatoknál, az az: fzelidíthetetlené. — Neki szabadították t. i. ök azt előbb, hogy a' Nemzet' javáért rontson, pusztítson, 's gyilkollyon minden tartózkodás nélkül; 's
már

már most úgy neki szokott az, az efféle vérengező erőszakoskodásoknak, hogy nem csak kéretlen; de még a' fő Jakobinusok' reménykedéseiknek ellenére is gyakorollya azokat. Nem kérli már senki' hától többé a' Párisi Nép (mellyről szoktak pedig ösztán himet varni a' több Városokbéliek is): *miben álljon a' Patriotismus* (Haza' szeretete)? hanem elég böltsnek itéli magát, annak által-látására: 's haramiáskodik is széltire annak színe alatt. — Látják ezt a' fő Jakobinusok, 's mint az ő tulajdon esztelenségeknak szomorú, de igen természetes következtésén vátig is sajnálkoznak. De mit tsinállyanak? — Tudják, hogy magok ösztönözték a' Népet, minden törvénytelen-ségeknek el-követésére; és ezt, Hazafiúi virtusnak magyarázták abban. Ha tehát már most keze alá szóllanak: méltán félhetnek, hogy őket magokat is, értelem', és sziv-változtatással fogja az vádolni, valamint ők vádolták *Lafayettet* azért, hogy ellenek szóllott; és úgy bán velek, mint Hazafiságtól - szakadttakkal: a' minthogy adta is már jelenségét, az illy forma bánásra való készségének. — Külső erőn kívül, nincs hát már egyéb, a' mi meg-ízeldíthesse a' Párisi Népet, és ennek Követőt.

Nem kell ezen szomorú igazságoknak meg-mutatására más bizonyság, azon panaszoknál, mellyeket az Ocszág' belső dolgaira ügyelő Minister terjesztett a' N. Gyűlése eleibe Sept. 14, 15, és 17-dik napjain. — Ezek voltak t. i. a' Minister' panaszai: „Mintegy húlzig való Zsiványok öszve adták magokat
fé-

fényes nappal, 's az arany és ezüst órákat, óra-lántzokat, és tzipő-tsattokat el-szedték az úttzán menő Személlyektől; és sok fejer Személlyeknek a' füleikből is ki-szaggatták drága fülön-függőiket olly szin alatt, hogy azokra a' Hazának van szüksége. A' Strása jól látta ezen erőszakoskodókat; de egy szót se szóllott nékik, míg parantsolatot nem vett azoknak meg-támadása eránt. — Még a' Nemzet' számára el-foglalt néhai Papi, és Királyi Jólszágok is *ribs-rahás* lettek. Rendeléseket tett ugyan a' Minister, a' mint mondotta, Sept. 15-dikén is, azoknak épségben való maradhatások eránt; de éppen az nap is még újra puszítították azokat. — Az efféle Tolvajoknak semmi bántódások nints; azonban nem tsak a' Párisi Tanács, és a' Város' Ofztálllyainak Magistrátusai, hanem még magános személlyek is széltire hányatják tömlőtzre az ollyatén Polgár-társaikat, kiket Revolutzio-Ellenségeinek tartanak. — Sept. 17-dike' éjtszakáján fel-verték a' Kir. Kintstárt is, és *harmintzöt millió* livrát érő drágaságokat loptak-ki belölle. — Ezen tolvajság' jelentése alkalmatosságával, azt is panaszlotta *Rolland* Minister, hogy a' Ministeriumot, közönséges helyen rágalmazták sokan Sept. 16-dikán.

Hadi Történetek.

Campánia Tartományának *La Croix au Bois* nevü helységénél esett nevezetes tsatáról, így ír egy Oberster Ür, a' ki maga is jelen völt a' viadalban:

Ama'

„Ama' híres *Dumourier*, ki, a' mint tudjuk, a' külső dolgokra ügyelő Minister-ségében, fő eszköze vala annak, hogy a' Frantzia Nemzet hadat izent *II. Ferentz* Királyunk ellen; Ministersége után pedig katonáskodáshoz fogott, 's nem régiben egyik nagyobb Frantzia Sereg-Ofztálynak Vezérévé lett: Sept. 14 dikén hajnalban a' *La Croix* erdőre ütött hat ezere magával, akarván Seregünk' jobb szárnyát hátúlról meg-támadni. Az erdőben, 3 Kompánia *Le Loup* nevet viselő Vadászaink, és *Clerfait* 3 dik Batalionja voltak szélső őrizeten. Ezek, legényesen szembe állottak az Ellenséggel, 's keményen tüzeltek ellene: de, nagyobb számmal lévén a' Frantziák, utóllýára is erőt vettek Katonáinkon, 's vissza nyomták őket. Hogy tudtára esett a' dolog, Gróf *Clerfait* Hadi Tárnesternek: azonnal *Stuart* Regementjének két Batalionját, 's *Eszterházy* Huszár Reg. jének egyik Ofztályát segítségkre küldötte vissza nyomúltt Katonáinknak, kik tsak hamar ki-verték *Dumouriert* az erdőből. De még ezzel nem lett vége a' tsatának: mert Katonáink egy dombra vontatták ágyúikat az erdő' szélén, 's azokat először is a' frantzia ágyúkra ütögették mind addig, míg az azok körül lévő emberek közzül sokakat a' más világra nem küldöttek, 's két ágyúknak, kerekeiket, tengelyeiket 's a' t. úgy ölzve nem rontották (demonterozták) a' golyóbisok, hogy többé a' Frantziák nem ágyúzhattak. *Dumourier*, ki nem állhatván tüzelésünket, vissza kezdte magá-vonni, meg-ritkúltt Seregével. Ez alkal-

ma-

matossággal, két igen nevezetes dolog történt: *Grandpré* Városánál volt *Dumouriernek* sok, sántzokkal meg-erössített tábora. — (*Grandpré*, az *Aisne*-vize' partján fekszik *Campániában*, *Verdün* Városához 6, *Stenai*-hez pedig 4 mértföldnyire). Az említett táborban hagyott *Frantziák*, segítségére indultak *Dumouriernek*; de nagy szereztsétségekre: mert a' Prussziai szolgálatban lévő *Hg Hohenlohenak*, ki a' *Grandprei* Tábornak vizsgálására indult volt, jó eleve tudtára esett, mikor akarnak ki-menni táborjokból a' *Frantziák*. Mihelyest tehát oda hagyták ezek a' tábort: leg-ottan elfoglalta azt a' meg-nevezett Prusszus Vezér. A' tábor' őrizetére maradt *Frantzia* Katonák, a' *Markotányosokkal*, 's *Tsaplárosokkal* együtt, szaladtak a' Prusszusok elöl, a' merre szaladhattak, 's a' szomszéd helységeket is mind rémülésbe hozták. Azonban, midőn mi derekassan szorítottuk *La-Croixnál* a' *Dumurié*' Seregét: érkezik segítségünkre *Kalkreuth* Prusszus Generális, egynehány ezere'd magával. A' még el nem fáradtt Prusszusok, no'za nekik esnek a' *Frantziáknak*; lötték 's vágják őket, valamint tsak *Isten* tudniok adta. Négy százat el is fogtak közzülök, és négy ágyújokat el-vették. Az el-szélledett *Frantziáknak* nagy része, vissza tért *Grandprei* táborába; de melly igen meg-hökkentek: midőn *Pajtás*saik helyett, Prusszus *Katonákra* akadtak, kik előtt ismét szaladniok kellett, hogy életeket meg-tarthassák. — Ezen tsatában, *Hg De Ligne* Obersterünkön kívül, még egy

Tisz-

Tisztünket ölték - meg a' Frantziák — *Clerfait*' Regimentjéből valót. — Sebbe estek: a' Vadászok közzül Gr. *Ledeburg*, egy más Tisztel eggyült; a' *Clerfait*' Reg. ból pedig 4 Tisztek. Ezeken kívül, 80 ra megy a' rész szerént el-esett, rész szerént megsebesítetett Katonáinknak száma. — Sept. 18-dikán oda hagyta Gróf *Clerfait*' Serege, *Boux au Boisl*nál vólt táborát; 's Sept. 20-dikára *Reims* Városába szándékozott érkezni, melly oda hét mértföld. “

A' Frantziáktól el-vett *Verdün* Városából, következő foglalatú Levelét útasította hozzánk egy Tiszt Ur, Sept. 17-dikén:

„Hg. *Hohenlohe* Vezérünk, hat gyalog Batalionnal, 's 14 Svadron Lovassággal indúlt-el *Richemont*ból Sept. 10-kén, hogy magát Hg *Braunschweig*gal eggyesíttse. — Seregének kisebb része, *Thionville* Vára alatt maradt, 's azt a' *Mosel*' bal partjáról blokirozza, az az: szemmel tartja, hogy se bé ne mehessen senki a' Várba, se ki ne jöhessen belölle. Ugyan ebben foglalatokodott a' ki-költözött Frantziák' Seregéből is két Osztály; az eggyik most is ott vagyon, hanem a' másik oda hagyta *Thionvillét* Sept. 12-dikén, 's a' *Páris* Városa ellen menő Tsászári, és Prussziai nagy Sereg után indúlt. — A' mi Katonáiaknak, úgy nevezetett komisz-kenyerek, és földi-almájok (*Erdäpfel*) vagy krumpirjok bőven vagyon; de más eleséget nem igen lehet kapni, főképpen a' hol a' Prusszusok után mennek. Mert ezek, a' mi enni és inni valót talál-

nak

hak a' Frantziáknál, mind meg-veszik: mivelhogy az, mind öszve sem sok. — Örömmel irhatom azonban, hogy vigan, és jó kedvvel vagyn k Katonáink; és fél annyi beteg sinsen közöttök, mint a' Prusszusok között. — *Dumourier*, és *Kellermann* Fran. Vezérek közzé vette magát Népünknek egy része, úgy hogy már azok, nem egyesíthetik többé magokat, mint akarták. — Ma a' *Braunschweigi* Hertzeg, egyenesen *Chalons* Városának indúlt. — (Sokképpen forgatja egy okos Vezér a' maga Plánumát.)

Hogy az Uraknak is legyen *Assignátjok* (Frantzia papiros-pénzek), mellyről annyit olvastak, és irtak: ímé küldök egyet.

0 ASSIGNAT DE 5tt CRÉE LE 28 SEPT. 1791. 0

DOMINES NATIONAUX!

ASSIGNAT DE CINQ LIVRES

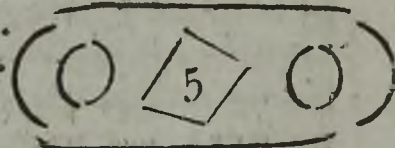
payable au Porteur par la Caisse de l'Extraordinaire.

34 A

51542

Corset

(Cinq Liv.)

0 CINQUE LIVRES. 0

(A' mennyire az idő' rövidsége, és a' környüállások engedték: ki-tsináltattuk mi ezen *Assignátot*, vagy Frantzia Banko-tzédulát, hogy Erd. Olvasóink is szemlélhessék, avagy tsak a' naggyából is, ezen hires szüleménnyét a' Frantzia Revolutzió-nak. — *Asszignátoknak* neveztetnek t. i. a' Revolutzió' idejebéli papiros-pénzek, mivel-hogy ezek' hitelességének eszközlésére, a' Nemzet' számára el-foglaltt néhai Papi, és Kiralyi Jószágok vagynak asszignálva, vagy le-kötve. — Éppen ez a' nagysága az eredeti Asszignátnak, mint ezen ide iktatott formájának. A' melly irások olvastatnak a' valóságos Asszignáton: azokat ide is fel-rakattuk, ki-vévén, hogy itt nem lehetett az *Assignát*-szó' kezdő betűjének (t. i. a' nagy A-nak) vastagabb lábába vagy ágába ezen szókat: *la loi et le roi* (a' Törvény és a' Király) belé szerkeztetni, mint a' valóságos Asszignáton vagyon. Nem lehetett a' papirosba mesterségesen bé-tsináltt vonásokot, úgy nem különben a' Király' képét is ki-tsinálni — a' széleken lévő tzifraságokat sem egész tökéletességgel. — Egyébaránt, nem is lett volna tanátsos, pontban mássát készíttetni az igazi Asszignátnak: mert egy-gyütt reánk irhatott volna a' Frantzia Nemz. Gyűlés, mint hamis pénz-tsinálókra. — Az illyen nagyságú Asszignát, 5 livrába, az az, mintegy két német forintban jár.)

Austriai Flandriának,

Tournay (Dornick) nevű Városából Sept. 23-dikán. „Királyi Hertzeg *Albert* vezérlése alatt lévő Seregünk *Monstól* ide költözött.

zött. Ma teszi a' készüléteket, hogy holnap hajnalban *Lille* (melly másképpen *Rys-sel*-nek neveztetik) *Francia Vár* ellen indúlhasson. — *Lille*, *Tournay*hoz, öt óra járás. — A' mint mutatják a' körülállások: egyszerre hozzá fogunk kezdeni a' Vár' ostromához. Viszünk magunkkal nagy vas rostélyokat is, a' mellyeken szoktak meg tüzessíttetni az ágyú golyóbisok, 's úgy lövetnek ki a' Várbeli épületekre. — *Lille* alól minden órán bővebb Tidósítást vesznek az Urak tőlem. “

Elegyes Tudósítások.

Gróf *Bethlen József* ő Excellentiája, a' Német Birodalomban utazván felséges engedelemmel a' múltt télen, töltött egynehány napokat *Bavariának* fő Városában *Monachiumban* is, holott a' Fels. Udvarnak különös kegyességét tapasztalta,) mind maga, mind kedves Hitvesének személlye eránt. Nyájas beszélgetés közben, meg-kérte az özvegy Választó Hertzegné a' Gróf Urat (mint ezt jelentettük is vólt már más alkalmatossággal), hogy küldene számára Magyar Országi Juhász-kutvákat. Meg-ígérte ezeket a' Gróf Ur nagy készséggel, 's tellyesítette is közelebb ígéretét, a' Magyar Országi Jószágiban lévő Fő Erdő-Tisztje *Rothe Károly* Úr által; minekutánna t. i. úgy meg-szelidültek vólna az el-küldés végett ki-rendeltt két fejer lompos szörü ebek, hogy szépen el lehetett őket szekéren vinni.

(Eggyike ezen ebeknek, még is tett valamelly tsint az úton. Nem szenvedhetett
t. i.,

t. i., hogy az Auszriai határ' szélén nagyon szabadon kaparázott körülötte egy harminztados Legény: 's egy kicsit meg találta marni a' kezét. Bezzeg az is békét hagyott, a' harminztad alá való portéka - keresésnek.)

Midőn *Monachiumba* érkezett *Rothe* Úr az ajándék - ebekkel: éppen ebédnél ült az Udvar; de mihelyt meg - értették az özvegy Vál. Hertzegné, 's a' most uralkodó Vál. Hertzeg, a' kutyáknak ott léteket: mindjárt fel - keltek az asztal mellől, 's ki - mentek Vendégeikkel együtt a' tornáztira, onnan nézték a' lomposokat; minekutánna pedig le - szállítottak volna azok a' székerről: lementek hozzájuk a' Felsőek, 's az özvegy Vál. Hertzegné, különösen meg - tzirókálta őket. — — Igen szép ki - fejezésekkel irtt Levéllel köszönte - meg az özvegy V. Hertzegné, *Bethlen* Grófnak, a' kutyák' küldését. Azoknak vivőjét *Rothe* Urat pedig, Kotsisostól együtt, nem csak jól meg - ajándékozta; hanem sok más kegyességgel is vólt hozzájuk. Meg - mutogattatott nékiek mindent, a' mi nézni való volt. El - vezetettette nevezetesen a' Kintstárba, és a' Vál. Hertzegi múlató Palotákba, minéműek: *Aimphenburg*, *Schleiszheim*, *Starenberg am Boacsee*, és *Dachau*. — Egy nagy vadászatot adott a' Vál. Hertzeg, 's arra is el - hivatott Gróf *Bethlen* Úr' Tisztje. Egyéb nem lőtt ezen vadászáton, a' Vál. Hertzegen, és özvegy V. Hertzegnén kívül, kik is ketten 165 szarvasokat ejtettek - le lábaikról.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarnál volt Frantzia Követ, *Chauvelin* Ur, nem ment vissza *Párisba*, hanem Angliában tartózkodik; de *London* Városán kívül. Ennek helyébe, *Noël* nevű Bízlosát küldötte a' mostani Fr. Minisztérium, kiről sokan sokat beszélnék; de éppen azért nem lehet egész bizonyossággal meg-határozni felőle, mitsoda járatban legyen? — Sokkal bizonyossabbnak írják azt *Londonból*, hogy még csak meg sem fogja hallgatni említett *Noël* Urat a' *Nagy Britanniai* Udvar.

A' *Dániai* Udvarnál Frantzia Követséget viseltt *Vibraye* Ur, maga tette-ki magát a' Követségből, mibelyt értésére esett, hogy le-tétezt *XVI. Lajos* a' Királyságból. — Irt t. i. leg-ottan (August. 24-dikén) a' *Dániai* Ministernek Gróf *Haxthausennek*, hogy mivel az ő hatalma a' Királytól volt, mint a' Nemzetnek örökség szerént való Képviselőjétől; 's esküvéssel kötelezte ő magát a' Nemzetnek, a' Törvénynek, és a' Királynak hűségére: ahoz képest nem hiszi, hogy lehetne már nékie folytatni Követséget mind addig, míg vissza nem adatik a' *Végrehajtó Hatalom* a' Királynak.

Az új Nemzeti-Gyűlésnek 271 Tagjai voltak már jelen *Párisban*, a' múltt hónapnak 19 dikén; kikre nézve tehát azt végezte az ó Nemz. Gyűlés, hogy más napra, úgy-mint 20 dikra egybe hívassa őket, a' maga Arkhiváriussa által abba a' Szalába, melylyet a' Királyi Palotában készíttetett-el, azoknak számára.

Lengyel.

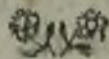
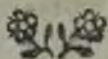
Lengyel Ország' dolgainak az *Orosz* Tsászárné' akaratja szerént lejendő el-intézésére, nem hivattatott-öszve új Ország-Gyűlés (mint volt először a' hire); hanem csak a' *Targovitz*i Konfederátzió (Öszve-ízüvetkezés), a' *Lithvániai* Konfederátzióval együtt fogja új formába önteni Lengyel Országot. Nem *Varsóban*, hanem *Brzese* Városában fogja tartani ülését ezen két egyesült Konfederátzió, Gróf *Potocky Stanislaus*nak előlülése alatt, a' ki egész Királyság pompával jár 's kél mindenfelé Lengyel Országban. Sept. 20-dikán kemény levelet bocsátott a' Királyhoz. — — — Az új Katonák mind haza bocsátatnak a' Lengyel Regementekből; 's úgy írják, hogy a' régi Katonákból új Regementek fognak formáltatni; és hogy ezentúl nem lenne több kézfegyveres Népe Lengyel Orzágnak tizenöt ezernél.

Az élet' arra Auszriában

Bétsben, Septembernek 24 dikétől fogva, 29-dikig, a' búzának mérője ment: 37—53 garason; a' rozsé 25—29 g.; az árpáé 22—27 g.; a' zabé 17—23 g.

Fiseményben, Sept. 27-dikén, a' búzának mérője: 44—46 gar.; a' rozsé 23—25 g.; az árpáé 17—18; a' zabé 14—17 gar.

Draskirchenben, Sep. 27-dikén, a' búza' mérője: 34—54 g.; a' rozsé 27—28 g.; az árpáé 21 g.; a' zabé 15 gar.

A
TSÁSZÁRI és KIRALYI FELSÉG
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent - Havának
(Októbernek) 9-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

P á r i s felé menő Seregünknek tetteiről,
éppen csak most érkezett eggy igen neve-
zetes Levél, melly Sept. 25 dikén költ a'
Neuvillyi Táborból, 's így következik: Hg
Hohenlohe' vezérlése alatt lévő Seregünk,
Sept. 14-dikétől fogva, *Neuvilly* nevű hely-
ségnél, *Campánia*' szélén — az *Aire-vize*'
partján — táborozik, *Clermont*, és *Varennas*
Városok között. Hátunk megett esik *Ver-*
dün, 3 mértföldnyire. Előttünk, az a'
nagy *Argoniai* erdő, mellynek hossza sok
mértföldnyire terjed. Túl az erdön két
M m mértt-

mérttföldnyire van *St Menehould* Vára. Ennek háta megett fekszik az Ellenség' tábora. — Sept. 17-dikén meg akarta vizsgálni Hg *Hohenlohe*, az Ellenség' fekvését; minekokaért maga mellé vévén számos gyalog, és lovas Katonákat, meg-indult az *Argoniai* erdön keresztül menő Ország-útján. Alig haladtunk valamit az erdőben: hát már Fr. Őrállókra találtunk, kik is tüzelni kezdtek reánk, de mi csak hamar el-kergettük őket. — *Sz. Menehuld* Várán túl (melly már *Campánia* Tartományában esik) van egy *Grandes-Islettes* nevű Falu, mellyet a' Frantziák bé-sántzoltak, 's az azon túl lévő hegyen — igen alkalmas helyen — ütöttek tábort. Meg akarván próbálni a' Frantziák' kurázsijokat, ágyúzni kezdtünk feléjük, a' velünk vitt 6 fontos, és haubitz ágyúkból. De, vissza adták a' költsönt: mert ők is derekassan durrogtatták le reánk a' hegyről ágyújaikat. — Egy Fr. Tisztet, 's 9 köz Embert küldöttünk mi ez úttal a' más világra; 16-ot pedig sebbe ejtettünk. — Mi sem tértünk vissza, éppen minden kár nélkül, mellyet nem múltatnak el nagyítani a' Frantzia Ujságok. — Sept. 20 dikán nagy ágyú-dörgések hatottak füleinkbe, az Ellenség felől, az *Argoniai* erdön keresztül. A' Prusszusok támadták meg a' Frantziákat. — Táborunkba is érkezett az nap parantsolat Hg *Braunschweigtól*, hogy lepje-meg Seregünknek egy része a' Frantziákat; a' melly, szerentséssen is járt, mert négyven Frantziával örökre le-tétette a' fegyvert. — Más nap estve felé, vissza akarták adni

nékiünk is 300 Frantziák a' látogatást; de vissza igazították őket, elől-vigyázó Katonáink. — Ma érkezett a' Hg *Braunschweig*' táborából egy sáros stiblis Prusszus Katona-Tiszt, 's olly kedves hirrel örvendeztetett-meg bennünket, hogy Sept. 20 dikán, midőn t. i. azt a' nagy ágyúzást hallottuk, heted-fél százig való Frantziákat öltek és sebesítettek - meg a' Prusszus Sereg' ágyúi, kik között egy Generális, és mintegy 30 Tisztek is vagynak. Ezen kárt az okozta főképpen, mivel a' Prussz. haubitz-ágyúkból lőtt gránátok (széllyel pattanó és gyújtó golyóbisok) sok puskaporos, és golyóbisos szekereiket fel-vettették a' Frantziáknak, mellyek természet szerint a' Népből is sok kárt tettek.

(A' Prusszusoknak, 150 ember-vesztések voltak.)

Meg fogyatkozván ekképpen puska por, és golyóbis dolgából, a' Prusszusok által körül vétetett Frantziák, izentek H. *Braunsvaig*-hoz, hogy ők meg adják magokat, csak eressze el őket betsületesen, az az, fegyverekkel. De a' Hg azt felelte: *hogy csak fegyver nélkül mehetnek el; és ennek meg fontolására 24 órát enged nekik.* A' 24 óra, Sept. 25-dik napján, pontban 12 órakor telik el. Várván várjuk a' második Kurirt. — A' tartós esőzések. nagyon ártanak a' Katonaságnak. — Gr. *Kolonits* József kedves Generálisunk is vissza esett azon nyavalyájába, mellyet a' Török hadban kapott volt.

(Más Levélből azt olvassuk, hogy, tellyesítette H. *Braunsvaig*' kívánságát a' megízorúlt Fr. tábor)

Tegnap előtt azt a' hírt hozta egy Kurir *Lille* vagy *Ryffel* Vára felől, hogy annak ostromához hozzá kezdetett Sept. 25-dikén reggel *Albert* Hertzeg, 's már a' Kurir' elindulásakor a' külső Városig, és a' rendszerént való ostromhoz tartozó Vár-víváshoz tartozó első árkolásokat is el készítette.

Ugyan az nap más felől egy kedvetlen Tudósítás érkezett, hogy t. i. ki rontottak *Landau* Varából a' Frantziák, 's megtámadták *Spira* Városánál, az őrző Katonaságot, melly nem állott többől, egy battalion magyar gyalogságnál a' *Devins* Regjéből; a' Császár könnyű Lovassainak egy részéből, és két bat. *Moguntziai* Katonák-ból. A' *Moguntziai* Katonák, mindjárt szaladásra vették a' dolgot. Katonáink vitézül helyt állottak egy darabig; de kénytelenítették azt végre el hagyni, mivel nagy számmal voltak a' Frantziák, kik is *Spira* Városát, az ott volt Katona Magazinomokkal együtt fel prédálták.

A' köz-használattal való gondolásnak, és jó Hazafiságnak, igen jeles példáját hagyá maga után, mintegy öt hónapokkal ez előtt, néhai híres Mathematikus *Nemes Hubert*. — Bétsben találta fel ezen áldott emlékezetű Úr a' maga valóságos Hazáját, úgymint a' hol közel 30 esztendőig viselt Udvari Szolgálatot; de itt is megemlékezett szülőtte földjéről, *Soprony* Városáról. Tíz ezer forintot hagyott ugyan is az oda való Evangel. Gymnásium' ízárára, olly rendeléssel, hogy ezen summának interes-

se.

séből két, Mathésist tanuló Magyar Ifjak segéttessenek három három esztendőig. — Bizott ezen kívül ezer forintokat a' *Sopronyi* Magisztrátus' ki - szolgáltatására, azzal a' hagyomással, hogy az interes, ollyatén szegény sorsú özvegy Asszonyok között osztasson - fel, a' kik, jóllehet szükölködnek, még is termélfzeti szemérmertességek miá reá nem mehetnek, hogy másoktól kéregessenek segedelmet. Hagyott továbbá öt száz forintot, a' *Sopronyi* Ispotálynak; és két száz forintot, az ugyan ott lévő Szegények - Institutuma' Kaszájába.

Örömmel irhatjuk, hogy az itt lévő különbkülönbféle sok Akademiák között szintén egy sins mostan, mellyben Magyar Ifjú is ne találtnék. Még pedig úgy van vagynak Hazánkfiak a' magok tökéletesítésén, hogy némelleyek közzülök nem tsak verset futnak az idegenekkel; de el is hagyják őket. — A' Polgári Építés' Mesterségére üyvelő Akademiában, egy Eredeti Rajzolat' *Mássának* készítése vólt fel - téve ezen esztendőben jutalomra való munkául. Tizenegy Ifjak remekeltek, 's hárman nyertek jutalmat, kik közzül a' harmadik *Ns Ugrai László*, Erdélyből való, született Kolosvári Fi.

M a g y a r O r s z á g.

Egy Magyar Cavallér írja, a' Tisza mellől.

„Azt a' kérdést olvastam a' minap, egy Darabjából a' Magyar Hírmondónak: *Ha vallyon szebbek é kalaposan a' Magyar Kis-*

Kis-Affzonyok, vagy kalap nélkül? — Én, erre a' kérdésre való feleletül, egy saját történetemet kívántam fel-jegyezni, 's közleni az Urakkal. El-rándúltam vala t. i. nem régiben magam is, egy Fő-Ispányi Béiktatás' pompájára, Útamnak fő oka, meg-vallom, a' vólt, hogy az Inneplésre feles számmal egybe gyűlendő Kisaffzonyok között fel-találhassam szívemnek óhajtott felét — életemnek jövődöbéli kedves párját. — Alig vártam én tehát, hogy vége legyen az Installátzió' tzeremoniájának, 's bé-következzenek a' vendégségek, és mulatóságok, mellyekben tzielomnak szerentsés érhetését reménylettem. Mihelyt alkalmatosságom lehetett a' vizsgálódáshoz, hozzá is fogtam én ahoz leg-ottan; de haszon nélkül. Mert Magyar pártás Kis-Affzonyok közzül készültem én Társat választani magamnak; afféléknek pedig színeket se láthattam, hanem valamerre fordítottam szemeimet: mindenütt tsak a' sok fő-tornyozatok, 's kalapok tűntek előmbe; pedig a' Férjfiak mind hajadon fővel vóltak. Egész testek is éppen úgy vólt módosítva az előtttem forgott Dámáknak, mint a' millyeneknek festett képeiket szemléltem közelébb a' *Párisi Mődik' Journáljában*; pedig igazán mondom, hogy mihelyt tsak képzelni kezdtem is ollyatén külső formájúnak az én jövődöbéli Feleségemet, mint az említett Párisi festett képek: azonnal néminémű iszonyodást érzettem magamban, 's meg-rázkódtak minden tete-meim. Nagyon neki szomorodtam tehát én a' Bálban is, 's fogám magamat, vissza

bál.

ballagék a' vendég-fogadóba. Már vertem haza felé a' készülőt: hogy jö hozzám egy Esmerösöm. Kérdi hirtelen költözéskedésemnek az okát. El-beszéllém néki panaszomat, 's mindjárt ajánlja magát, hogy tsak mennyek vissza vele a' Bálba, majd mutat ő nékem olly Magyar Kis-Affzonyt, a' kinn bizony egész kedvvel megállíthatom első tekintetre is képzelődésemet. Bezzeg én is le-tettem az el-indulásról, 's vissza siettem Esmerösömmel a' Bálba. Nem is mentem hujába; mert alig léptünk-bé a' tántzolók közzé: hát jö előnkbe talpig Nemzeti szép öltözetben az a' kellemetes Magyar Kis-Affzony, kivel fel-biztatott engemet az Esmerösöm. Mentől véletlenebb látás volt ez én előttem: annál nagyobb gyönyörűséget okozott nékem. — A' látást beszélgetés követte. Ennél fogva, belső tulajdonságait is kezdtem már meg-esmérni a' Kis-Affzornak — 's be nagy volt örömöm, midőn tapasztaltam, hogy valóságos Magyar szívet is fedez a' Magyar köntös. — Mennyivel nagyobb pedig már most örömöm, könnyen meg-ítélhetik az Urak; midőn az említett látás, és tapasztalás, olly párosodásra vezettek engemet, mellyben világi boldogságomnak fő részét gyönyörködve találom.

Szabad - Szállásáról (a' Kis-Kúnságból),
Októbernek 3-dikán.

„Itt az őszi vetések ámbár ritkák, de tsak ugyan tiszták, az az, gaz, és dudva nélkül valók voltak. A' munkásoknak szük voltak miatt, keservessen takartunk. Egy
gyen-

gyenge arató Leánykának 20, a' kéve - kötő Embernek pedig 24 krajtzár volt a' napi bére; azonban a' búza olly bőven fizetett, hogy az Öregek 30 esztendőre vetik, hogy nem volt olly termés, mint az idén. Egy tsonó (kereszt), 17 kévéjével számlálva, bőven meg-adta a' Pesti mérőt (más-fél Posonyit); a' kukoritzának (tengerinek), hasonló nagy ideje vala. Egy száron, 3, 4, 5 tsévék (tsövek) találtattak. Az árpa, zab, és köles is jól fizettek. A' tisztaadon tiszta búzát némelly hajós Gazdák, 45; a' mellyben egygy idei rozs van, 37; a' kölest 17; az árpát 13; a' zabot 11 's 12 garason szedik. A' járó búza, mellyet t. i. egyszer ősszel, máskor tavasszal vetnek - el, az idén nem volt olly termékeny, mint tavaly; mivel a' hévség a' szemét meg - szorította. Az őszi életet nyóltzadán, a' tavaszit hetedén takarták a' részesek; de többnyire magok takartak, 's napszámossal takartattak a' Gazdák. A' nyomtató rész is a' szerént ment. — A' dinnyének dögi (rendkívül való divattya) volt az idén nállunk, 7, 8's több szekér is meg-állott egyszeribe a' piatzon; ezen kívül minden gondos Gazdának *Fekete* nevü pufztán bővséggel termett; úgy dohány is: hanem a' Sept. 7-dike' estvéjén 10 és 11 óra között jött jég essős szélvész, valamit kinn talált, mindent őszve rontott; a' szőlőinket, mellyeket a' tavaszi hideg is meg-rontott volt már, őszve törte: úgy hogy nállunk egygy ember a' másiktól nem azt kérdi: hány hordó; hanem hány kulats bora lett. A' széna' termésére sints panaszunk; hanem

a'

a' gyakor essőzésre, melly miatt sok kár esett abban. Kevés nyomtatni való vagyon már nállunk, holott a' jobbágyos helyeken az őfzit még a' héten kezdték nyomtatni. — Hízott sertésekkel tele van helységünk, mellyet az árpának, és kukoritzának bővsége szaporított-meg. Egy szóval, boron kívül, mindeneket bőven adott a' Természet Ura, mellyért áldassék Szent Neve. — Hogy a' posztó drága, 's a' hús 7 pénz, arról nem panaszkodhatunk, mert barmunkat, 's gyapjunkat mi is drágán szeretjük el adni; még pedig ezt idegen Országi Fabrikánsoknak, a' kik jó pénzért fonnyák szövik. — A' szolgálónak való leg-alsóbb nemű piros tsizmát, két forinton alól meg nem lehet venni.

Kún Szent Miklós, Városi Szabadságot nyert.“

Erdély Ország.

Kolosvárról, Sept. 26-dikán. — „Hogy a' Magyar mindenre alkalmas: új példáját adá itt annak közelébb *Ferentz János* nevű Enyedi tanuló Ifjú, ki is, testének különbkülönbféle hajtogatásából, a' kötélén való tántzolásból, és a' leg-mesterségesebb ugrásokból, olly remekeket mutogatott, a' Gróf *Rédei* Háznál lévő Bál-házban, mellyeket az affélék által élelmét kereső *Frantzia*, vagy Német Mester is bizonyosan helyben hagyhatott volna.“

Kolosvárról, Sept. 27-dikén. — „A' 15-dik, és 16 dik Országos Ülésekben, az állítódott-meg elsőben, hogy a' Vármegyéken, és Székeken való hivatalokra lejendő választá.“

tások' alkalmatosságával, minden Vallásbéli Személyek között, a' több voksos három három Személyeknek neveik küldetessenek fel a' Fels. Udvarhoz., olly alázatos kérés mellett, hogy a' bé-jelentettek között a' leg-több voksos erősíttessék-meg. — Azután arról tanátskoztak a' Rendek, mit adjon az Ország, kegyes Fejedelmének hadi segítségül; 's egyfzersmind tiszteletnek okáért való ajándékul mind a' két meg-koronázott Felségeknek.

(Az ebbéli végzéseket meg-irtuk már a' múlt postán; most még tsak azt közöllyük, hogy a' lovakra nézve olly ajánlás tétetett, hogy akár négy száz lovat ad az Ország; akár 28 ezer forintot. A' személyes adás eránt a' végeztetett, hogy a' kinek régi kötelező levele volna az Udvarból: azt elő-mutathatja, 's bé-adhatja, kész fizetés gyanánt.)

A' 17-dik Ülésben, két választott Gyűlések rendeltettek-ki. Egyik, Ns Magyar Ország' azon kívánságának meg-fontolására, melly, *Középszolnok*, *Kraszna*, 's *Zaránd Vármegyéknek*, és *Kővár*' vidékének Erdélytől való el-szakadását, és Magyar Ország-hoz való eggyesíttetését tárgyazza. (Erre, nehezen áll reá Erdély Ország.) — A' másik választott Gyűlés, a' Fels. Udvarnak tett ajánlások' tellyesítése módját fogja ki-dolgozni. — Olvasztatott továbbá ő Felségének azon Vissza-Irása, mellyben, a' vissza-küldött Ország-Gyűlési Tzikkelyek' helybe nem hagyásának okai adatnak elő.

A' 18-dik Ülésben, elő-vétetett *Szent-páli László*' dolga, a' ki maga periben azt a' ki-fogást tette, hogy ő az Ország-Gyűlése' kezdete előtt, nem nyóltz nappal evokáltatott; de ezen ki-fogás semminek állítatott, és a' per tovább folytattatik. — Enneikutánna, a' Felségeknek tett ajánlások eránt, Kir. Bízatos Úr ő Excell.jához intézett Levél olvastatott-fel; a' midőn az is meghatározatott, hogy kész pénz helyett, életet is lehet adni a' Felség' számára, olly módon, hogy a' búzának köble két német forintokban; a' zabé pedig egy német for. ban vétetődik-el.

A' 19-dik Ülésben, ismét elő fordúlt a' tudva lévő főben-járó ügy. A' per alatt lévő személly, párt kívánt; de nem adatatott néki. Ezután, az újra fel-küldendő Ország-Gyűlési Tzikkelyek olvastattak. Nevezetes ezek között az, mellyben arra kéri ő Felségét a' Rendek, hogy a' Magyar Regementeket általán fogva Magyar Tisztekkel meg-rakni, 's azoknak Tulajdonossáikká Magyar Generálisokat tenni méltóztasson."

Frantzia Ország' környüállásairól.

E' folyó 1792-dik Esztendő, negyedik Esztendeje a' Frantzia Változásoknak, és már harmadik formája vagyon most az idő-számlálásnak Fr. Országban. Az első Nemzeti Gyűlés, melly, *alkotónak* (*constituensnek*) nevezte magát, mivelhogy új Konstituziót (polgári alkotványt) állított-fel, illy formáját vette-fel az idő-számlálásnak: *A' Szabadságnak* — — *Esztendejében*, mivel
 úgy

úgy hitte, hogy szabadságot vitt-bé az Országba. — A' második Nemzeti Gyűlés, mellynek kötelessége a' volt, hogy a' már fenn-állott Konstitúcióval meg-eggyező, 's a' Király által meg-erössítettendő Törvényeket hozzon, a' múltt Auguszt. 10-dik napjától fogva, meg-hosszabbította az előbbeni idő-számlálás' formáját, következő módon: *A' Szabadságnak negyedik, és az Egyenlőségnek első Esztendejében.* — — A' mostani Nemzeti Gyűlés, melly ismét alkotó (*constituens*) Gyűlés már, egészen új módi idő számlálást kezdett, t. i. *A' Frantzia Közönséges Társaságnak első Esztendejében.* — A' Státus' petsétje is más már most. A' mint t. i. ki van egy nyárs rajzolja, 's annak hegyire a' szabadság' sipkája, ez a' körülírás: *A' Frantzia Közöns. Társaság.*

Hogy-hogy'? — — Talán bizony olly Igazgatás formáját állított-fel az új N. Gyűlés, mint a' millyen *Lengyel Országban* volt ez előtt, 's lesz most újra; melly Orzágnak t. i. ámbár Királya lett légyen is: Közönséges-Társaság volt mindazáltal a' neve. — De hogy? — Minden Király nélkül való Közönséges Társasággá változtatta Fr. Országot, a' mennyiben rajta állott, elvégezvén mindjárt az első Ülésében, melyet ama' nevezetes *Pethionnak* — Páris Városá' Polgármesterének — előlülése alatt tartott Sept. 21-dikén: hogy az napságtól fogva, vége *Frantzia Országban a' Királyi Hatalomnak.* — Ezen végzésén az új N. Gyűlésnek, éppen nem lehet tsudálkozni, ha meg-gondolja az ember, hogy annak

Tag-

Tagjai, nagy részént azon személyekből állanak, a' kik már az első, és második N. Gyűlésben is ki-mutatták vala nagy Jakobi-nusságokat, kiket, az üő palotába lett bé-érkezésekkor nagy tapsolással is fogadott a' Nép; az új Tagoknak is a' vólt első érdemek, hogy Jakobinusok.

Manuel Úr szólalt-meg leg-először is a' Gyűlésben, ki is a' többek között azt mondotta: hogy az ő méltóságok, mellyel fel-ruházta őket a' Nemzet, Iztintén Isteni hatalmat, 's böltsességet kíván. — Ennél ugyan igazabbat soha se mondott *Manuel* Úr, mert Közönséges Társasággá tenni egy roppant Országot, melly, ki-mondhatatlan zürzavarban van, 's úgy akarni meg-orvos-lani annak el-hztalmazott nyavalyáit, való-ban Isteni böltsességet és hatalmat kíván; tsak az a' baj, hogy nints-meg osztán az efféle böltsesség és hatalom: mellyre nézve félő, hogy a' nagy-méltóságú N. Gyűlés meg se tudja majd osztán orvosolni magától a' rendeletlenségeket; mellyek minémű mértékben uralkodjanak már a' Seregnél is, tsak egy történetet hozunk-fel például, a' melly valóban maga is fel-ér sok példákkal:

(Ezen történetnek közlése, a' jövő pos-tára marad.)

Elegyes Tudósítások.

A' *Frantzia* dolgokról,
Luxemburgban tartandó köz tanátskozások,
 ra az *Európai* Fejedelmeknek, B. *Thugut* fog
 meg jelenni a' *Bétsi* Udvar részéről, nem B.
Spielmann, mint vólt előbb a' hír felöle-
 ki

ki is a' Státus-Referendáriusságból *Regens-*
burgi Követté tétetett.

Hogy a' *Szárdiniai* Király ellen hadat indítottak a' Frantziák már említettük: most *Genevából* (Genf) azt írják, hogy a' *Szabaudiai* Hertzezségnek (melly Szárdiniához tartozik) el is foglalták már Sept. 24-dikén nagy részét a' Frantziák. — Féltek a' *Genevaiak*, 's *Bernaiak* is a' Frantziáktól: 's ugyan azért keményen tették a' hadi készületeket.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarnál lévő Ts. Kir., és Nápolyi Követek (Gr. *Stadion*, és Hg *Castelcicala*) egy Irást adtak által Sept. 20-dikán, Nagy-Britanniai Státus-Titoknak Lord *Grenvillének*, mely Irásban igen érzékenyen adták-elő az említett Ministerek, minémű veszedelemben forogjon a' Frantzia Királyi Familia; 's szívére kötötték a' Nagy-Britanniai Udvarnak, Tsászárr, és Nápolyi Király ö Felségek' nevekből, hogy ha tsak ugyan már a' Kir. Familia' életét se fogná meg-kímélni a' Frantzia Országi Zenebonásoknak dühössége: ne engedjen maga Tartományjaiban menedék-helyet azon rettenetes vétek' részeseinek. — Hasonló foglalató Irást közölt *Hágában* is a' Tsász. Követ Gróf *Stahrenberg*, a' *Hollandiai* Köz. Társaság' Rendjeivel. — Mind az Angliai Király, mind a' *Hollandiai* Rendek szentül fogadták, hogy az afféle gonosztévőket meg nem fogják szenvedni Státusaikban.

Hol van most Lafayette?

Austriai *Belgyiomból* el-vitetett negyed magával, a' *Prussziai* Királynak Rajnamellyé.

lyéki birtokába, *Clivia* (*Cleve*) Hertzegségébe, mellynek *Vesfel* nevű Városába a' múltt hónapnak 19-dikén el is érkezett. Az oda-való Kommendáns, két sor Katonák között fogadta őket, 's kísérte a' Várba, holott mind a' négy Foglyok különös szobákban tartatnak, 's igen szorossan őriztetnek. Nem tsak az ablakaik, hanem még a' szobáikra szolgáló kémények is bé vannak vas-rostélyozva. A' Strásáik minden két órában változnak, 's minden 4 órára egy egy Tiszt vagyon rendelve, a' kinek bizonyosnak kell lenni felöle, ha helyben vagynak é a' Foglyok? Frantziáúl tudó Személyeknek nem szabad menni hozzájuk. Meg van tiltva, hogy papirost, pennát, téntát, és könyvet se mérészellyen senki is adni nékik.

A' Házassági egybe-keles, valamint az el-válás is, Polgári Társaság előtt megy végbe ezentúl, az új Frantzia Országban: úgy hogy már most nem egyéb ott a' házassági egyesülés, tsupa polgári szövetségnél. Ezen szövetségnek meg-másolására, vagy az el-válásra elegendőök az, a' többek között (mint végezte az előbbeni Nemzet-Gyűlése) ha valamellyik Házas-Társ különböző értelemben lévén a' mostani Frantzia gondolkodás-formájától, oda hagygya az Országot. — Hogy ha más okokból akarnak külön válni egymástól a' házasságban élt Személyek: fel-velznek mind ketten, a' magok Barátjaik, és Rokonaik közzül hármat hármat; elejekbe terjesztik azoknak a' magok nehézségeiket, 's okaikat, mellyekre
néz.

nézve szánják nekik véget vetni az együtt való páros életnek. Azok igyekezni fognak rajta, hogy viszont öszve-szerkeztethessék a' meg-hasonlott Feleket; de ha sikertelen talál lenni barátságos, és atyafiságos törekedések: tehát akkor ezen egélz történetről egy bizonyság-levelet készítenek, mellynek mind magok, mind az öszve nem férő pár is alája írják magokat, és még egy Tanátsbéli személly. Ezen bizonyság-levelet viszik annakutánna az egymás eránt meg-unatkóztott Felek a' Magisztrátushoz, melly által, minden további vizsgálás nélkül el-választainak egymástól.

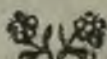
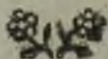
Kettős értelmű nevettséges mondás.

Egy Frantzia Jakobinus Polgár, azt mondja a' Fiának: Nosza Fiam vedd-fel a' puskádat, 's eredj-el, Tsászári és Prusszus Katonákat löni. — Nem kell nekem puska, felel az ifjú Frantzia, hanem kard, mert Prusszus főt szeretek én nyesni, 's reménylem, hogy afféle ajándékkal kedveskedhetem Atyám Uramnak is, ha parantsollya. — Tsak azt hallhassam, édes Fiam, felőled, mondá néki az Apja, hogy vitézül viselted magadat: nem bánom én, ha mindjárt fő nélkül jössz is vissza.

* *

*

Küldjük Istenben bódogult Idősbb G. Ráday Gedeon képét. Nagyon óhajtanánk, ha a' Biográfiáját is meg kaphatnánk ezen nagy emlékezetű Litterátorunknak.

hogy a' jövő postával bizonyost irhatunk.

Prágából írják, hogy ezen hónapnak 3-dikán tartotta ottan, Nádor-Ispányunk' Fő Udvari Mestere, Gróf Szapáry János Belső Tanácsos Ur a' maga lakodalmát. — Igen vig volt a' menyegzői mulatság: mivelhogy semmi veszedelmes következtései nem lettek azon sebeknek, mellyeket az úton vett volt a' Gróf Ur.

Ő Felsége, arany érdem-pénzel jutalmaztatta meg, egy *Békés Vármegyei* nemtelen lakosnak — *Lestyák* nevezetűnek — nemes tselekedetét. — Erről a' jövő Postán bővebben.

M a g y a r O r f z á g.

Nagy-Kátáról (Pest Vármegyéből), Októbernek 4-dikén.

Régi Magyar példa-beszéd: *pénzel járják a' vásárt.* — Vagynak azonban Magyarok is olyanok, a' kik nem tartják magokat ezen példa-beszédhez; ámbár előttök a' sok szomorú példák, mellyek hathatósan meg-győzhetnék őket, hogy nem tanácsos, a' közönséges igazságoktól való el-távozás. — A' múltt hónapban bé-áll az ide-való vásárba két szekér zshiványság, mint szintén valami betsületes, és jó járatban lévő emberek; de tsak hamar el-árulta őket is a' szavok, mint a' harist. Ölzve veszték t. i., 's a' szokás szerént hányták egymás' szemére tetteiket. A' izomféd szekerek mellett lévők közzül egynek résen volt a' füle, 's mind hallotta a' tolvajok' suttogó veszekedését. Azzal fogja biz ő magát, senkinek se szól, hanem megy a' Vármegye' Esküttjéhez, *Ns*
Tor.

Tormásy István Úrhoz, 's el-beszéli neki a' történetet. Nem kellett több a' vigyázó Eskütt Urnak, ki is, a' melléje rendeltetett fegyveres Emberekkel együtt, igen példás serénységgel foglalatoskodik különben is a' zsiványoknak kézre-kerítésekben: mindjárt ott toppan a' tolvaj-bandánál; vizsgálódik a' szekerek körül, 's hát látja azokon a' nyergeket, és kötő-fékeket. Tudakozza tőlök: mit szándékoznának vásárolni? — Ezek, egyenlő hangon felelik: hogy ők lovakat akarnak venni. — Mányat? kérdi az Eskütt Úr. Felelet: Annyit, a' mennyi kötőféket lát az Úr nállunk. — Azt gondolták *ipse*-ek, hogy ezen nyers válasszokkal ki-elégítik az Eskütt Urat. De koránt sem. Mert ez, azt mondja nekik goromba feleletjekre: Nőfőz mutassátok hát a' pénzetekeket, hadd lássam: vehettek é annyi lovat, a' mennyi kötőféketek vagyon. Bezzeg elállott ekkor a' vizek Zsivány Uraiméknak; mert pénz nélkül találtak jönni a' vásárra. Tüstént meg-tsipték tehát nyakokon a' bőrt, *Gubatsinak*, *Horvátnak*, és *Bana Mihálynak*. Ezek voltak az el-fogatott Tolvajok' neveik. — *Bana*, nagyon esmeretes már Pesten is; mert sokat lakott ott a' Vármegye' alsó-palotájában. Ő, nem együtt jött volt szekéren a' többekkel; hanem az el-fogatás előtt valami kevéssel érkezett ló-háton, 's paripáját, tzimborás-sainak egyik szekerekhez kötötte vala. — Két társaik, ezen kelepizébe került mada-raknak — *Tanka*, és *Punak* nevezetűek — itatni voltak; amannak a' felesége tehát

utánnok szaladt, 's el-beszéllte nékik reszketve, a' izomorú históriát. Ezt hallván, nem tértek ők többé vissza a' szekerekhez, hanem egyszeribe lóra kaptak, 's meg sem állottak hazáig. De utól érte ott őket az Eskütt Ur' levele, mellyben emlékezet volt a' *Patajban* el-fogott, és a' *Magyar Hírmondóban* már meg-írt Zsiványokról is. — Mihelyest t. i. vette a' levelet a' Helység' Birája: mindjárt vasra tetette *Tanka*, és *Punak* Gazdákat, 's küldötte az Eskütt Urhoz, ide *Nagy-Kátára*. — Már akkor, *Gubatsi*, *Horvát*, és *Bana*, három-felé tsörgették a' vasat, t. i. a' *Nagy-Kátai*, *Tzeglédi*, és *Nagy-Körösi* tömlőtzőkben. — Bártsak példásan meg-büntettetnének ezen fő Zsiványok: hadd tanulnának róllok a' még szabadon járó több követőik is, kik ha még tovább is gyakorolni fogják elkezdett erőszakoskodásaikat minden tartalék nélkül: félő, hogy meg ne unatkozzanak a' marha-tartástól a' Gazdák, a' Duna, 's Tisza között. Mert ki kívánna magának olly vagyont tartani nagy költséggel, melyet minden órában féltetni kell. — Az el-beszéllt történeten kívül, más példáját is említhetem az ezen a' részen el-hatalmazott zshiványi vakmerőségnek. — Septembernek utolsó napjaiban történt, hogy 8 zshivány öszve-adja magát éjtlzaka, 's megy a' *Szabadzállási* pusztára. Ott, három részekre oszolnak. Az első tsapat neki esik a' gulyának, meg-zavarja azt, 's hajt belölle, a' mennyit hajthat. Észre vévén a' dolgot a' számadó Gulyás, utánnok ered a'

Bu.

Bunyikoknak, üzi őket; 's hát az alatt a' másik tsapat kezdi vámolni a' gulyát — nyomban mindjárt a' harmadik is: úgy hogy még magok se tudják a' Gazdák, mi károk vagyon.

Nagy - Kőrösről (Pest Vármegyéből), Októbernek 4-dikén.

„Az ide-való Tanáts, követésre méltó példáját adá a' múltt hónapban is a' maga esméretes Keresztyénségének, 's Emberszeretetének. Történt t. i., hogy egy *Ketskénéti* Embert meg-üt az Isten-nyila annak a' nagy menykő-húllásnak alkalmatosságával, melly szinte ország-szerte tapasztaltott. Ennek testét bé-hozatta Magisztrátusunk a' Városba, 's igen tisztességesen temettette el — nem a' közönséges Kasszából koránt is, hanem önként öszve-adott saját pénzéből. — Valóban meg kell örömmel vallani, hogy nem egy, sem két elő-kező Férjfiak találtatnak ezen Városban, a' kik gyakran megmutatják, mennyire tudják ők azt, hogy egy emberséges Ember nem tsak magának tartozik élni a' Világon. — A' Koronázás' Inneplésekor is némellyek 30, mások pedig 50 forintot is olztattak-ki a' Szegények között.

Ns *Tanáds* Vármegyének, a' közelébbi Ország-Gyűlésben volt Erdemes Képviselői, következő Beszéddel adtak számot Követségekről:

Tekin.

Tekintetes, Nemes Vármegye!

*Tekintetes, Nemzetes, Vitézlő Karok, és
Rendek!*

Minekelötte a' reánk bizott Országunk' Gyűléséhez való Követségről, ezen T. N. Vármegyének tzikkelyenként számot adnánk: leg-első kötelességünknek tartjuk, hogy a' bennünk helyheztetett bízottságát a'T.N.Vármegyebéli Karoknak 's Rendeknek alázatosan meg-köszönnyük.

Az Ország - Gyűlése' kezdetéről; Jó kegyes Királyunk', 's Anyai szivességgel hozzánk viseltető Királynénk' szerentsés 's óhajtott meg-koronázásáról, annak idejében tudósításinkat meg-küldöttük. Jeles vala ezen Hazánk' bódogságát örökösítő történet, nem tsak azon véle járó pompa által, de leg-inkább azért, mert Hazánk' régi Pártfogóját, Nemzetünk' Szószóllóját a' Magyar Koronával ékesítvén: szorossabban vele, 's minket szerető szívével öszve-kaptsoltattunk. Mindjárt a' Királyi Levél' ki-adásában meg-mutatta *Első Ferentz*, hogy a' rólla bennünk meg-rögzött gondolkodásinkban, a' benne helyheztetett bizodalunkban meg nem tsalatkoztunk, midőn azon az előbbeni Királyi Levelekben találkozó homályokat, a' mellyeknek világosításiban Eleink hijában fáradtanak, önként ösztön nélkül meg-világosítani, 's az által is Országunk' sikeres Törvényeit meg-erősíteni méltóztatott. Ki-tetszik ez, a' meg-küldött Ország - Gyűlése' Jegyzéseiből;
ügy.

úgy mint az is, hogy egyéb Királyi Levelet az előbbeninél Hazánk nem kérvén, annyi-
val nagyobbra betsülte jó Királya' kegyes-
ségét. De midőn eztet köszönni, 's hálá-
adó szívvel véreket, életeket, vagyonjokat
ajánlani fel-menének az Országnek Karjai,
's Rendjei: nem tsak a' Királynak tartott
Beszédjét, 's abban Nemzetünkhöz viselő
szivességét, könyvben borúltt szemmel, 's
fel-magasztaltt szívetnek érzékenységgel
fogadták; de a' Fels. Királyné Asszonytól is,
ollyas gerjesztő szókat hallottak, a' melye-
ket arany betűkkel minden igaz Magyar,
szívében örök emlékezetre fel-jegyezhet.
Nem vólt, úgymond, nékem ezen ajánlása
a' Magyar Nemzetnek váratlan; mert annál
nemesebbet, sem eddig nem esmértem, sem
ezután látni nem fogok, ('s a' jó Anyánk,
hogy nagy érzékenységet bizonyítsa, még
azt is hozzá tette) „jöjjön valaki, 's szóljon
nékem a' Magyarok ellen: kész vólnék azt
magam kezével meg-ölni.“

Bizonyítja az említett szokott Jegyzés,
hogy a' Királyi Fejedelmek, Nemzetünkhöz
való szíves hajlandóságok' meg-mutatásában
egymással úgy szólván versengettek.

De ki tudná ki-magyarázni, minő igaz
Magyar szívvel, buzgósággal, böltsességgel
Nádor-Ispányunk, nem tsak az Ország-
Gyűlését vezérlette; de minden Tagjaihoz is
szivességét bizonyította; 's rendeltt jeles
Törvényink' meg-nyerésében; Király, 's
Ország közt boldog meg-hittségnek szerzé-
sében, erősítésében fáradhatatlanúl ipar-
kodott.

Illy

Illy vidámió környülállások között kezdődött, folytattatott, 's végződött ezen jeles Ország - Gyűlése; soha nem változván a' Királyi Személyek' Hazánkhoz való kegyessége, és szivessége. Minden alkalmatosságokban meg-mutatták, hogy a' ditső Magyar Nemességet betsülni, 's véle, mint kegyes Atyák bánni, sőt társalkodni is kívánnak. Nem adtak semmi helyt azon alatonító különbségeknek, a' mellyek néha Eleink' szívet epeztették.

A' Munkák' sorját, a' tett Törvények' rendét, az Ország Gyűlése folyamattját; a' jegyző könyv olly világosan ki-magyarázza, hogy arról szót szaporítani haszontalan volna: azért csak arra kívánnjuk jelentésünket meg határozni, hogy mi módon iparkodtunk a' nekünk ki-adott tanítás Pontyait kötelelőségünk szerezént tellyesíteni. Az elébbi Tanítás tikkelyeit azon Választott Szakad eleibe terjesztettük, a' mellyet az Ország Gyűlése a' végre rendelt, hogy abból az idő rövidsége miatt, azon tikkelyeket ki húzná, a' mellyek tüstént való orvoslást kívánnának. A' többit, vagy azon Szakadokra háritván, a' mellyek elébbi Országunk Gyűlése köz-akarattyaival rendeltettek, a' mennyire oda tartozandók vólnának, vagy a' jövőendő Gyűlésre való elővetélre fel jegyzené. Királyunk el kerülhetetlen úttjai nem engedtek ebben más módot az egész Hazának.

Folytatása következik.

Frantzia

Frantzia Országot,

minekutánna Közönséges Társasággá tsinálta volna az új Nemzeti Gyűlés: azt is elvégezte Sept. 22-dikén, hogy minden nagyobb 's kisebb Kormány, és Törvény Székeket meg kell-újítani az Országban. — A' Törvény szolgáltató Bírakra nézve abban határozta meg magát sok versengések után; hogy azokat minden különbség nélkül kell választani a' Polgárok közül.

Sept. 25 dikén, tsak nem egymás hajába kaptak a' Nép' Attyai. Annak értésén tüzesedtek úgy neki, hogy némellyek közülök Diktátorságot, vagy pedig Triumvirátust (eggy, avagy három Személlyekből állandó Fő Hatalmasságot) akarnának bé-vinni a' Köz. Társaságba. Nagyon kiabáltak *Robespierre* nevű Tagjokra, hogy ő volna főképpen rajta a' Diktátorságnak, vagy Triumvirátusnak fel-állításán. Azonban megszóllal *Marat* nevű Tagja a' Gyűlésnek, hogy ha vétek, még tsak gondolkodni is a' Diktátorságról: tehát ne lakollyon más, hanem tsupán ő; mert ő gondolkodik úgy, hogy egyedül a' Diktátorságnak fel-állítása által lehet meg-tartani a' Népet. Noffza mindenfelől kiáltják, hogy pert kell *Marat* ellen indítani. De tsak ugyan ki-mentette magát; melly meg-lévén, ki-ránt egy pisztolyt a' zsebjéből, 's így szóll a' Gyűléshez: „Ha, úgymond, törvénybe való idéztettetést végeztetek volna ellenem: mindjárt itt előttetek a' fejembe löttem volna.“

A'

A' múltt postán költt Darabjából *Hírmondónknak* ki-maradt, a' helynek szük vólta miatt egy Frantzia történet, mellyet most ide iktatunk:

Minekutánna a' múltt hónapnak első napjaiban, olly szörnyü vérontást vittek vólna végbe a' Párisiak: feles számmal mentek el közzülök a' *Chalonsnál* lévő tartalék - táborba, azzal a' tzállal, a' mint mondották, hogy minekutánna meg-mentették Hazájokat a' belső Ellenségtől, szintén olyan bátorsággal fogják azt védelmezni a' külső Ellenség ellen. De bizony jobb lett vólna a' Frantzia Seregre nézve, ha közibe nem mentek vólna ezek a' rút gonofztévők. Mert addig tsak meg-lehetős rendben tart-hatták Katonáikat a' Frantzia Vezérek; de hogy ezek a' Sátán-kölykek hozzájuk érkeztek: mindjárt kárt tettek azokban is magok rossz példájok által. Mert Katonák lettek vólna, hogy már ök is: azonban még is leg-kissebb fenytéket sem akartak fel venni; hanem azt kívánták, hogy őket szabad szájokra kell hagyni. — Valóságos zenebona támadott tehát Septemb. 16-dika' estvéjén a' fenn említett táborban. — *Lukner* Fő Vezér, vátig igyekezett le-tsendesíteni a' lármát; de semmire se mehetett a' szép szóval. Végre, fenyegetni kezdte a' meg-átalkodttabbakat, hogy most mindjárt vislza küldi őket, ha engedelmeskedni nem akarnak. — 'S de hát fogott é rajtok, a' Fő Vezérnek keményen való maga-mutatása? Nem tsak nem fogott, sőt kitsinben múlt, hogy

ogy vele, és az Adjutántjával is úgy nem ántak, mint a' Párisban le-öldösött Papi, Polgári, 's Katonai Fő Személyekkel. — Jeki agyarkodtak: „*Hohó, úgymondának, egészen más Világ van most, mint volt ennek-előtte. Nem úgy kell már az Egyenlőség idejében bánni többé a' Polgár-Társakkal — magát a' Generálist tegyük árestomba.*“ — Meg is fogták egynehányan közülök a' Fő Vezér' lova' zabláját; 's ha az ollyatén Katonák, a' kik csak ugyan nem felejtkeztek még meg egészen kötelességekről, ellent nem állottak volna nékik: bizonyosan vége lett volna a' vén *Luknernek*. — De ha vége nem lett is az életének: vége lett ugyan csak nagy részént Fő Vezéri tekintetének, 's hathatóságának. Mert el-küld egynehány Batalionokat, Gen. *Dumourier*' segítségére; meg-hallyák azonban ezen el-küldött Batalionok, hogy közelget az egyesült Tsáfszári, és Prussziai Sereg: nosza mindjárt vissza lódúlnak újokból a' táborba, 's még nékik állott fellyebb. „De ők bizony nem bolondok ám (így szólának), hogy magokat engedjék egy Ember által mészárszékre vitetni.“ Némellyek közülök megvallották, hogy ők még nem tanultak belé tökéletesen a' hadakozás' mesterségébe. — (*Bizony több is kívántatik ahoz, való, mint a' fegyver nélkül való Férfi, és Affzony-foglyoknak rakásra való öldösésekhez.*) — Mások pedig azzal mentették magokat, hogy rosdások a' puskáik. — Mivel a' Párisi Polgárok bátran közölhették oda haza, vala-
mi-

mikor csak tetszett, a' magok sokféle kívánságaikat a' Nemzet-Gyűlésével: ezen újmódi szabadságot a' táborban is akarják öök gyakorolni; azért is öszve ölnék külön külön tsomókba. Mindenik tsomó felteszi írásba a' maga kívánságát, hogy ö itt 's itt szeretne táborozni, 's küldi a' Vezérhez. — Ezek, nem tsúfolkodás végett gondolt költemények; hanem a' Jakobinusság' engedelmevel ki-jövö mostani Frantzia Ujságokból vett igazságok.

Elegyes Tudósítások.

Egy méhes kertnek, rajzás - időkori ábrázatjához méltán hasonlíthatjuk Frantzia Országának egy időtöl fogva való állapotját, a' gyakor ki-költözésekre nézve. A' millyen sűrűséggel takarodik - Kí t. i. a' raj a' méhek-sokból: nem különben forrott - ki, 's forr mostanság a' mindenféle, főképpen pedig a' polgári hitet le nem tett Egyházi rendű Lakosoknak sokasága Frantzia Országból. Sok százanként, söt ezerenként vagynak már ezek ekkoráig; *Német, Spanyol, Portugall, és Olasz Országokban*, a' hol is fő kötelességeknek tartják a' Fő Papok, hathatósan segíteni ügye-fogyott Frantzia Szolga Társaikon; minthogy ezek nagy részént, a' rajtok való ruhán kívül egyebet nem vittek ki Hazájokból, elég nyereségeknek tartván életek' meg-menthetését. Feles számmal vagynak az ilyen szűkölködö jövevény Papok *Ausztiai Belgyiomban* is, 's ott is felvette ögyöket a' *Mechelni (Mechliniai)* Érsek. Mint.

Minthogy a' Római Katholika Hiten lévő Tartományok bé nem fogadhatták volna mind őket, mentek Proteštáns Tartományokba is, úgymint: *Helvétziába, Hollandiába, és Angliába.* — A' nemes szivü Anglusokban, nem találtak ugyan a' Frantzia Papok, hasonló Vallásbéli, 's polgári gondolkozásnak formáját a' magokéhoz; de találtak emberi szívet, melly meg-esett az ő nyomorúltt sorsokon. Bizonyossága ennek az, hogy minekutánna némelly magános Személyek *Londonban*, önként való jó ízántokból 3 ezer font sterlinget adakoztak volna számokra: *Thomas* nevü Tagja a' Parlamentumnak, ki-hirdettette újságokban, hogy gyülnének öszve egy meg-határozott időre bizonyos vendég-fogadóba, a' kik Emberszereteteknek indításából, alamisnálkodni kívánnak, szegény, és Hazájokon kívül sanyargó Frantzia Ember-társaik' számára.

A' *Palatinátusi 's Baváriai Választó* Hget, meg kérték Követjeik által barátságosan a' Tsászárr, és *Prussziai Király*, hogy a' nálla lévő Frantzia Követet *Assigny* Urat, küldené vissza *Párisba.* A' Választó Hg, felelt ezen két emlékeztető Irásokra, Sept 16-dik, és 18-dik napjain. Válaszának oda megy ki az értelme: hogy mihelyest megértette volna törvényes úton: mi történt legyen *Párisban*, Aug. 10-dikén; leg ottan tudtára adatta *Assigny* Urnak, hogy ötet többé Frantzia Követnek nem esmérheti. Mídon pedig tudósíttatott volna *Regensburgból*, hogy a' Német Birodalom Gyűlése; ki ad-

ta legyen az ottani Fr. Követnek — *Cail-lard* Urnak — az útát; mindjárt ő Vál. Hge is meg jelentette *Affigny* Urnak, hogy távozzon el *Monachiumból*. — A' Prussziai Királyhoz intézett válasza végén, olly ajánlást is tesz a' Vál. Hertzeg, hogy ő Prussziai Felsége' kívánságának, valamint tsak tőle ki telhetik, meg akar felelni; 's igen nagyon fog igyekezni rajta, hogy az ő Felsége bölts és halznos szándékjait ő is, tzellyokra segíthesse.

Az *Hiberniai* vagy *Irrlandiai* Kátholikuskok, 3 millió font sterlinget adtak öszve a' végre, hogy ezen summán földeket vegyenek magoknak, az *Amerikai* Közönséges Társaságtól; 's el hagyván *Hiberniát*, mind által költözzenek *Amerikába*, hahogy még tovább se' nyerhetnék meg mind azon Polgári jusokat, mellyekkel különösen bírnak, Ország' Törvényre szerént, az ő Protestáns Polgár Társaik, és nevezetesen, hogy ők is belé szólhassanak a' Parlamentom Tagjainak választásába.

Nem öl már több gyermeket az a' vad, melly egész *Mediolánum'* környékét rémülésbe hozta vala. — *Rappazini* nevezetű Papi Ember vólt olly szerentsés, a' ki keleptzébe kerítette ezen ártalmas férget. Egy mesterséges gödröt ásott t. i. azon a' tájjon, a' hol sajdította lappangani a' kártékony állatot. Ez, nem tudván a' dologból semmit, betsülettel le - zuhant egykor a' verembe, mellyben, kellett néki egynehány nap kuttogni; mert mikor reá találtak Septemb. 19-dikén, nagyon horpasz volt,

volt, és csak alig pislákol az éhség miá. — Nem Hiéna volt, a' mint gondolták, hanem egy álnok vén farkas. — Hirül adódván ezen szerentsés történet *Torna* nevű szomszéd helységbe, ki-ment a' gödörhöz az egész Tanács; 's egy bátor Ember ki-vállalkozván a' többek közül, föbe lőtte az öreg gonosztévőt. Ki-húzták annakutánna a' veremből, 's más nap *Mediolánumba* vitték, holott szintúgy törte magát a' Nép, úgy forrott-öszve a' vén dög' látására. — *Rappazini* Ur meg-kapta mindjárt a' négy száz aranyokat, mellyek jutalmúl tétettek vala fel, azon veszedelmes állat' el-fogójának; 's még ezen kívül olly ígérlet is tétetett néki, hogy a' leg-elsőben üressen maradandó Plébánia, övé fog lenni.

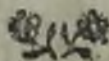
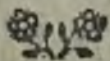
Vakmerő tréfa.

A' *Saxóniai* Választó Hertzeg, egy levelet vész nem régiben, mellyben meg-intetett, hogy vigyázna magára, mert leelkednek az élete után. A' Választó Hertzeg, jobban szívére vette az efféle intést, mint Svéd Országnak néhai szerentsétlen Királya *III. Gustáv*; 's nem ment-ki egynéhány nap a' palotából. Hanem, hogy leg-kiszebb fészit sem vette azonban észre, az ellene való öszve-esküvésnek: reá vész magát, hogy egyet sétállyon a' *Pillnitsi* Kertben; 's hát bizony a' mint sétálna: lövés esik feléje a' fák között; de csak ugyan nem lett semmi baja. Nosza mindjárt láрма esik. Keresik a' gyilkost mindenfelé, 's ugyan csak reá akadnak. — Egy *Tseh* Országi bitang volt. — Kérdőre vonatván, azt mon-

dol.

dotta, hogy ő csak azért lőtt a' Vál. Her-
tzege, mivel tudta, hogy majd nagy sum-
ma pénzt fognának adni annak, a' ki elő
állítandja a' lövő személyt. Imé ő, elő
állította maga magát, 's várja is tseleke-
detének jutalmát. — *Ne búsúlly, majd
kapsz!* —

A' *Spira* (*Speyer*) Városára rontott
Frantziáknak számát, öt, 's hat annyira
teszik a' közönséges, és magános tudósítások,
mint voltak a' Tsászári, és *Moguntziai* Kato-
nák. — Nem *Devins'*, hanem Gróf *Gyulay
Sámuel'* Reg. jebéli Batalion volt *Spiránál*
őrizeten. — Sept. 30-dikán dél után kezdődött
a' tsata. A' Városon kívül, várta a' Fran-
tziákat a' Tsász., és *Moguntziai* Nép; de
egy darab ideig tartott ellent-állása után
vissza vonta magát a' Városba: hová utánna
vitte Seregét *Custine* Fr. Vezér. — Sokan
Katonáink közzül, a' házakba vették ma-
gokat, 's onnan puskáztak keményen az
Ellenségre; de szaladásra vették a' dolgot,
hogy a' Fr. Generális ágyúkkal forgolódott.
A' Frantziák utánna estek kevés Népiünknek
's a' Rajna vizének szorították, a' holott is
kértelen volt ez magát meg-adni. — *Spira*
Városát fel nem prédálták ugyan a' Frantzi-
ák: de közel száz ezer forintot sartzoltak
ki a' Papságtól, 's a' Tanátstól, és a' mi
eleséget találtak a' Magazinomokban (mel-
lyet többre betsülnek egy milliónál) mind
el-takarították *Landauba*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 16-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

Tegnap, az az Októbernek 15-dikén,
vigan inneplette az Udvar, Tsászárné ő
Felsége' — *Mária Theresia'* — Neve-
napját. Ebédelni, *Schönbrunn*ba mentek - ki
ő Felségek, a' hol néhány napoktól fogva
tétettek volt már, ezen Öröm-napra való
készületek. — Estvére, bé-jöltek az Udvari
Teátromba, holott is az örvendező Gyüle-
kezet háromszor tapsolt a' F. Tsászárnának,
's kiáltozta a' sok vivátot; melyet, a'
O o ke-

kevélységet nem esmérő Felség, sokszori maga' meg-hajtásával köszönt-meg. — A' Játék - darab, *Weidmann'* munkája volt, *Der Stratzensammler*, vagy másképpen *Haderlump* (*Ringy - rongy - szedő*) nevezetű. Ezt követte, *Ines de Castro* nevű remek Ballét.

Ma reggel, öt órakor indúlt-le innen, Királyi Fő Hertzeg Nádor-Ispányunk, sok Méltóságokkal együtt, Kantzellárius Gróf *Pálffy* ő Excell. jának *Posony* Vármegyei jószágába *Malatzkúra*, a' hol nagy vadászat fog tartatni. Onnan, *Budára* veszi útját ő Kir. Fő Hertzega.

A' múltt Szombaton (Okt. 13-dikán), jeles próbáját adta egy Granatéros Batalion, melly tsak mostanság jött ide őrizetre, a' maga fegyverben való gyakorlottságának. Jelen volt a' próba-tételen maga is Tsászársz. Fő Felsége, a' Nádor-Ispánnal, és sok Generálisokkal együtt; 's nem tsak szóval, hanem tselekedettel is meg-bizonyította, nagy meg-elégedését: mert kétszeres zsoldot osztogattatott két nap a' köz Embereknek, és Al-Tiszteknek.

Az említett napon érkezett ide, kedves Hitvesével *Prágából*, Gróf *Zapáry János* ő Excell. ja. Beszéllette, hogy *Znaimon* (*Morva Ország'* szélén) keresztül jöven, meg-látogatta azon kilentz rabokat, kik, többed magokkal együtt, meg-támadták volt menet ő Excell. ját. Nagy részént, szökött, és eggy ideig haza botosított katonák voltak. Az el-vitt gyém. arany piksis, és óra, mellyeket Koronás Főktől nyert ajándék.

dékban a' Gróf Ur, meg-kerültek. — Hat aranyon adták vólt el azokat a' haramiák, a' tsaplárosnénak; pedig ezer aranynál is többet értek. — Még oda van 500 forint bankó-tzédula, és két száz arany. — A' nagyon meg-sebesítettett Komornyik, és Vadász, mind ez ideig fekszenek sebeikben; hanem maga a' Gróf nagy részént ki-gyógyúlt már tizeneggy (nem öt) sebeiből, melyek közzül kettőt a' fején kapott vólt.

Nemzetünket buzgóan szerető Királyunk melly hajlandó legyen, a' Magyar érdemeknek meg-jutalmaztatására: Izerentsés bizonyysága ennek, Ns *Versegi Márffy Gáspár* Ur, kinek mind személlyes hív Izolgalatját, mind már az édes Attya által is a' F. Kamara mellett huszonkét esztendőig gyűjtött érdemeket tekintvén a' kegyes Fejedelem, nem várta, hogy Magyar Országban adhasson ezen érdemes Hazánkfiának valamelly fekvő jószágot; hanem itt *Ausztriában* engedett-által nékie, örökség szerént való árendába (in die Erbpachtung) *Nagy-Ruszbach* nevű jószágot, melly *Bétshez* tsupán 4 órányira fekszik.

Kárdinális Gróf *Caprára*, a' múltt Vasárnap véve bútsút Fels. Udvarunktól, mellynél eddig, úgy neveztetett Nunciussa, vagy Követje vólt Pápa ő Szentségének.

Ugyan az nap mutatott-bé ő Felségének, Erdélyi Kántzellárius Gróf *Teleky Sámuel* ő Excellentziája, egy nagy reménységű Ifjú Grófot, t. i. Gróf *Rédei Adám* ő Nságát, a' ki, négy esztendőig tartott hasznos utazásaiból mostanság tere villza

Béts Városába, honnan nem sokára szándékozik vissza, kedves Hazájába — Erdelybe.

A' Katonai Rendhez viseltető jó indulatját az által is kívánta ő Tsászf. 's Kir. Felsége meg-bizonyítani, hogy áttalában kegyelmet ajánl mind azoknak, kik hittel kötelezték volt magokat, Fels. Udvarunknak fegyverrel való szolgálatjára; de megszegvén esküvéseket, ide hagyták hir nélkül a' katonáskodást, az az, meg-szöktek. — Tsupán tsak azt kívánja ő Felsége, hogy a' vissza térni akarók, ezen folyó 1792-dik Elztendő' Novembetének első napjától fogva, a' jövő 1793-dik Elztendő' Augustusának végéig, és így tíz hónapok alatt jelentsék magokat; különben, nem lehetnek részesei a' kegyelemnek: valamint azok sem, kik az ő Felsége' kegyes ajánlásának ki-hirdetése után lesznek hite-szegettek. Egyébaránt pedig még az olyanokra is ki-terjed a' kegyelem, a' kik már nem fognak többé alkalmasok lenni a' fegyver-viselésre.

Az Udvari Teátrumokat, árendába akarta vólta adni ő Felsége; de mivel senki se találkozott, a' kinek jó móddal lehetett volna által-adni: továbbra is meg-tartotta az Udvar magánál; hanem a' kormányozást, mellyet Gróf *Ugarte* vitt eddig, bizta Gróf *Strajfoldóra*.

M a g y a r O r f z á g.

Békés-Vármegyének Berény helységébéli adó-fizető Lakos — Lestyák nevezetű a'

— a' Török háború' alkalmatosságával is ajánlott volt már a' Fels. Udvarnak eleség-beli hadi segítséget; de semmi se vétetett - el akkor ingyen tőle. Most ismét, önként-való indulatjából, három száz forintokat szánt a' Frantzia hadra; mellyeket *Ferentz* Királyunk kegyesen el is fogadott, 's az Adót azzal tisztelte - meg, hogy egy arany érdem - pénzt küldött - le számára, mellyet, *Békés Vármegye - Gyűlése*' alkalmatosságával a' Vitze - Ispány Úr fog által - adni, ő Felsége' nevében.

Sopronyból, Okt. 17-dikén.

„Jó Fejedelmünknek szerentsés megkoronáztatásáért, Sz. Mihály' havának 18-dikán áldotta a' Mindenhatót, T. N. *Soprony* Vármegye. Nagy pompával, és fényességgel ment véghez az Inneplés. A' Te Deum Laudamust, és Sz. Misét, Pápotzi Prépost, és Györi Kánonok Főtisz. *Majláth Antal* Úr tartotta. Prédikállott pedig Anyai Nyelvünkön, Szanyi Plébános, és ezen T. N. Vármegyének Tábla - Birája, Tisz. *Nagy János* Úr. Olly örömet, és háláadást eszközölő Beszédet mondott ezen derék Magyar, és tudós Hazánkna, hogy a' M. Karoknak, és T. Rendeknek tellyes meg - elégedéseket érdemlette. Fel - vette szent letzkéül, vagy prédikáltziójának fundamentomául, azon igéket, mellyek olvastatnak, Bölts Salamon Példa - beszédes Könyvének 11 Rész. 14-dik Versében. *Ubi non est Gubernator, Populus corruet*. Prov. 11. 14. — *A' hol nints Vezér, a' Nép el - vész*. És a' mostani *Frantzia*

Or.

*Ország*nak siralmas környülállásiból hathatósan meg-mutatta, kedves Hazánkuk valóságos nagy szerentséjét, és bódogságát, mellynek, olly Fejedelmet adott az Isteni-Gondviselés, *Ferentzben*, a' ki, uralkodásának kezdetével mindjárt tudtára adta az egész Világnak, hogy Ő, a' reá bizott sok Országokat, 's Tartományokat, *Legge* Törvénnyel, és *Fide* Hittel, vagy a' Hitből származott hívséggel akarja kormányozni. — Jeles vólt, a' többek között, ezen szívreható Beszédben, a' *Jakobinusoknak*, az az, *Királyt*, és *Vezérlő Fejedelmet nem esmérőknek* meg-tzáfolása. — A' Sz. Mise', és Te Deum Laudamusnak egyéb külső pompáik közzé tartozott az is, hogy *Albert* Királyi Hertzegnek egyg Ofztállya tüzelt a' belső Város' piattzán; a' külső Városban pedig két helyen durrogtak a' mozsarak. “

Vas-Vármegyéből. — *Sárvár* mellett, *Sár* nevezetű helységünkben hét ház égett-el a' múltt hónapnak 5-dikén. Annál súlyosabb a' szegény kárvallottaknak sorsok, hogy a' mezőről bé-takartt élelmek-revalójok is házaiknál vólt már ekkor, következképpen az is mind hamuvá leve. — Okozta a' gyúladást leg-közelebbről, a' gondatlan Kováts, ki is kereket vasalván, nem vigyázott jól a' nagy lángokat vetett szurokra. De méltán lehet okozni a' Birót is, mert a' Kováts több izben eleibe terjesztette vólt néki, hogy javíttatná-meg a' Falu' Vinnyéjének dülő félben lévő fél-szerét; de nem tselekedte. Már most yátig bánkó-dik

dik ő kegyelme is, mert az el-égett hét házak közzül, éppen övé volt az egyik.

Folytatása azon Beszédnek, mellyel T. Ns *Tsanád* Vármegyének, az Ország-Gyűlésén volt Képviselői számot adtak Követtségekről:

Mindjárt az első Ülésből, köz akarattal Drága kegyelmes Királyunk' hozzánk való buzgó le hívására el rendeltettek illendő számban az Ország Gyűlése Tagjai, a' szokott mód szerént. — Az Attya által ki adott Királyi Levélnél egyéb nem kérettetett. — A' szokott ajándék határozásában magunkat a' nagyobb számmal öszve kötöttük, kaptsoltuk. — A' Parafzt adó, jövő Ország Gyűléséig régi számában meg hagyattatott. — Az elébbi tanítás Pontjait, a' mennyire lehetett, valóságra bírni igyekeztünk, 's ebben rajtunk semmi se' múlt el. — A' Parafztságnak az Urához való tartozási, ugyaasak a' Király által ki adott kívánságok szerént is, elébbi sorsokban meg hagyattanak. — Religio dolgáról szó mozdítás sem engettetett. — A' gonofztévők ellen tett, ezen T. N. Vármegye kívánságát, némü-némüképpen közelítő törvénytételét, 's ezen kérdések nyomos meg határozását: a' Törvényes Szakadnak újjobban ajánlotta az Ország Gyűlése. — Hazánk nyelve elő mozdítására, különös, és sikeres törvény által gondoskodott az Ország Gyűlése, 's abban is Királlya hajlandóságát Nemzetünkhez tapaszta; ámbar sokak valának kivált a' Horvátok részéről az Ellenvetések: 's leg
alább

alább olly lábra állott a' dolog, hogy jö-
 vendőben még többet lehet reményleni, tsak
 maga a' Nemzet, nyelve ki terjedésére fá-
 radhatatlanul iparkodni ne szűnnyön. — Az
 Ó Hitü, Romával nem eggyező Püspökök-
 nek Ülés, 's Szav az Ország Gyűlésében tör-
 vény által adatott, 's tsak a' mód bizatta-
 tott azon Szakadra a' melly ezekben dolgo-
 zik, ámbár mink azon iparkodtunk volna,
 hogy most mindjárt, el nyert tisztségekbe ide-
 jek szerént bé iktattassanak. — Az *Illyriai*
 Kancellária el rontása, 's az Ó Hitü Nemes-
 ségnek minden Országunk Tanátsaiban ér-
 deme szerént való bé helyheztetése, 's az
 erántok előbbi Ország Gyűlésének rendelése
 tellyesítése törvénybe ment. — Ő Felsége
 Törvényben meg ígérte, hogy a' Vármegye
 Tisztjeinek, kisebb részekre fel osztott Ka-
 mara Jólágiból adni kíván, 's mink ez
 eránt, mind a' Királynál, mind a' Nádor
 Ispánynál több ízben esedeztünk, 's jó re-
 ménységgel tápláltattunk. — A' Vármegyénk
 régi Határi meg térítettésére tzelező lépése-
 ket serénységgel meg tettük, 's ő Királyi
 Hertzegségének a' Palatinusnak, töle nyert
 engedelem mellett a' per kezdő levelet, 's
 Birák elől adását Méltóságos Fő Ispányunk
 ő Excellentziájával eggyetemben, bé is fog-
 juk most mindjárt adni. — A' Nemességnek
 viselésében lezendő különöztetés eránt, a'
 melynek erős mozditását a' mostani kör-
 nyüállásokhoz képest, veszedelmesnek itél-
 tük lenni, meg tettük ugyan tsak a' jelentést,
 annál a' Szakadnal a' melly a' Vármegyék
 kívánságiból, a' most végzendők meg ha-
 tá-

tározására rendeltetett; 's így úgy tartjuk, hogy tehetségünk szerént, szoros kötelességünknek eleget tenni igyekeztünk.

Nintsen már egyéb hátra, hanem, hogy a' T. N. Vármegye vizafiztalására azt is jelentsük, hogy vagy eggyik, vagy másik közülünk, minden leg jelesb Szakadokhoz, 's leg díszelzebb követtségekhez rendeltetvén, nem csak az Elöljárók, de az egélz Ország Gyűlése; külömböztető kegyességgel, barátsággal hozzánk viseltetni méltóztattak; minden különös tanátskozásokban nem csak részeseültünk, de különös figyelmezővel meg is halgattattunk, 's azokban a' T. N. Vármegye betsülete fenn tartását, szemünk előtt viseltük.

Ha ne talám akaratunk ellen emberi gyarlóságból valamiben hibáztunk volna, arról midőn bocsánatot kérünk: a' Jegyző Könyv hátra lévő folytatását által adván, további kegyes szivességekbe a' T. N. Vár. Karoknak és Rendeknek ajánljuk magunkat. Szerentsésssek, ha azt, a' minket küldőtől, fáradhatatlan igyekezésünk által, érdemünk gyarlósága mellett, meg érdemelhettük. Kivánván, az egélz ditső Hazánknak, 's ezen Tek. N. Megyének, hogy virágzó boldogsága gyümölcset, leg később maradékira terjeszthesse, 's illy különösen kegyes, és minket szerető Királyunknak, mennél hofzasb, a' Magyar Nemzetet boldogító Birodalmát, még Unokáink is, úgy, mint mink haláadó szivvel áldhassák, Ezzel alázatos buzgó tífztelettel maradunk.

Erdély

*Erdély Ország.**Kolosvárról, Okt. 4-dikén.*

„A' 20 dik Országos Ülésben, hosszasan folyt ez a' kérdés: hogy mivel Sz. Mihály' napján vége van a' törvényes idő - szakalznak, lehet é azontúl is a' tudva lévő főben-járó ügyet folytatni? — Erre azt végezték a' Ns Rendek, hogy a' régi Országos Gyűlések' Jegyző Könyveit meg kell nézni e' dolog eránt. — Azután közönségessé tétetett Székely Lovas Hadnagy *Brintsán Úr' Nemes Levele.*

A' 21 dik Ülésben, mellyben a' Fő Kormányfő is meg-jelent, majd az egész időt a' vette-el, hogy a' voksoknak nagyobb száma, a' tudva lévő főben-járó ügynek tovább is lejendő folytatását határozmeg. — A' jelenlévő Alperes, azon kívül, hogy közlelről való Attyafia' meg-öletésében részes, vagy talán fő ok lett volna, azzal is vádoltatik: hogy hamis leveleket tsinált; és hogy egy Haramia - Társaságot állított volna fel, *Minya - Kompánia* nevezet alatt. Vétkes é, vagy ártatlan? az idő meg-mutatja. A' Ns Rendek, igazságosabban gondolkodnak, mint sem, vagy egy Nemes Emberben a' bünt el-nézni akarnák; vagy egy ártatlant, a' köz hirnek irtóztató vóltáért megbüntetni kívánnyanak.

(Erdély' részéről, a' most folyó *Franzia* hadra ajánlott új Katonáknak száma, nem két, hanem egy ezer.)“

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

Az előbbeni Fr. Nemzeti - Gyűlés, sokat vádolták azzal, hogy tsekélly, és Nemzet Gyűléséhez illetlen tárgyakról való tanátskozással, 's versengéssel töltötte az időt. A' mostani Gyűlés el akarja kerülni minden módon, hogy az efféle vádra okot ne szolgáltatasson. — *Manuel* nevű Tagja, azt tette fel, 's akarta meg-állíttatni mindjárt az első Ülésben, hogy a' N. Gyűlés' Elölülőjének, valamelly meg-különböztető külső tisztelet-jegyeit kell ki-gondolni. — De egyfzeribe meg-feleltek néki: hogy most az ollyatén dolgok' felfejegetésére, tellyességgel nints idő; különben is nem kell meg-különböztető jegyekről gondolkodni.

— — — — — Nehány napokkal ezután, azt terjesztette eleibe a' Gyűlésnek, egy Deputátus: hogy a' Nemzeti Gyűlés' Tagjainak illő vólna, mindenkor fel-tett süveggel tartani a' magok ülését. De erre a' fel-tételre is a' lett a' felelet, hogy koránt sem Tzeremónia-Mestereknek állította-elő a' Nemzet, a' maga Képviselőit.

A' *Nápolyi* Udvar kettős szomorúság éré mostanság, tsak hamar egymás után. Alig temettetett-el t. i. *Mária Clotilde* Kir. Hertzeg-Asszony, hogy *Mária Enrichetta* Kir. Hg. Assz. kedves Leányoktól is megfosztatának a' Nápolyi Felsőgek, a' múltt Sept. 24-dikén. Az előbb említett Hertzeg-Asszony hét; a' másik pedig öt esztendő, és két hónapos vólt.

A'

A' Frantzia Seregeknek Fő Kormányzója, *Lukner*, Párisban vagyon egy időtől fogva, hogy ki-mentse magát az ellene fel-tett vádak alól. Mivel nem tud jól Frantziául, Német nyelven adta-bé mentő irását a' Gyűlésnek.

A' *Helvétziai* Közönséges - Társaság, *Arauban* tartott Gyűlésében arra határozta magát, hogy a' Frantzia Hadra nézve való rélizre nem-hajlásban (neutralitásban) továbbra is állhatatosan meg-maradjon.

Frantzia Ország' mostani Gyűlésének Tagjai között, egy, amaz Amerikában született híres Anglus *Peyne* is, a' ki, az *Ember-Jussairól* írt munkájáról esméretes. Mivel nem tud jól Frantziául: egy Tolmátsot tart maga mellett, 's az által közli gondolatait a' Gyűléssel. — Ama' nevezetes Anglus Filozofusnak *Priſtley*nek is ajánlotta Frantzia Ország, hogy légyen Tagja a' N. Gyűlésnek, melly ajánlást, érzékeny kifejezésekkel közönte meg *Priſtley*; de el nem fogadott: mivel nem beszéll folyvást frantziául. Tsak arra kérte tehát továbbá a' Fr. N. Gyűlés, hogy közöllye vele, az Emberi-Társaságok' bóldogabbításáról való Irásait.

Hadi Történetek.

Örömet tudósítanánk arról E. Olvasóinkat, mitsoda következése lett annak: hogy a' Prusszusok, körül vették egyik Frantzia Sereget: de mind ez ideig sem vehettünk föle bizonyos tudósítást.

Egy

Egy *Moguntziai* hiteles, Tudósítás 17 ezernek írja azokat a' Frantziákat, a' kik rész szerént *Landau* Várából; rész szerént, a' *Veissenburgi* Táborból routottak által a' *Spirai* földre. Az őrizeten ott volt Tsászári és *Moguntziai* Seregek, Sept 29-dik napjának estvéli 8 órájától fogva, egész más nap reggeli nyoltzadfél óráig várták őket a' Város 4 Kapui előtt: de hogy még akkor se vettek semmit észre: vissza mentek a' Városba. — Alig kezdtek egy keveset piheneni: hát nyargal egy Tiszt a' vizsgálódásból azzal a' hírrel, hogy keményen nyomul feléjük az ellenség. 12 órakor kezdődött a' viadal. 3 óra felé vonta vissza magát a' Tsász. és Mog. Sereg a' Városba: honnan a' Mog. lovasságnak egy része, nyoltz izben lövöldözte vissza a' Fr. lovasokat. Nem bírván végre csak ugyan a' kis Sereg; a' nagy számú ellenséggel, *Rheinhausen* nevű helységetskéhez vonta magát *Spirához* egy kis óránnyira, hogy ott által mehesse a' Rajnán. De az ellenség egész erejével nyomában volt: minekokáért kénytelen volt tellyesíteni annak kívánságát, mely is abból állott, hogy le felé fordított puskákkal térjen vissza a' meg-győzettetett Sereg a' Városba; 's ott le-rakván fegyvereiket a' köz Emberek, esmérjék magokat hadi foglyoknak; a' Tisztek pedig, és Kadétok esküvéssel, és nevek által-adásával kötelezzék magokat, hogy ezen jelenlévő hadban nem fognak többé szolgálni.

Sarlouis Várából is ki-ütöttek a' Frantziák a' *Trieri* földre; ott *Mertzig* Városa' malmát el-puflították; 's 12 szekér lisztet vittek - el.

Mihelyest hírével esett a' *Szárdinai* Királynak, hogy a' Frantziák bé-ütöttek *Szabaudiába*, 's tsak hamar annak fő Városát *Chamberyt* is el-foglalták: nagy sietéssel igyekezett öszve vonni hadi erejét, mellyel nem tsak meg - akadályoztathassa az Ellenségnek további elő - menetelét; hanem azt *Szabaudiából* is ki-verhesse, a' mennyire, az azon hegyes Tartományokban már alkalmasint el-kezdődött alkalmatlan idők fogják engedni. — Hogy a' Frantziák' ellenségeskedésének hire, által hatott *Ausztriai Lombardiába*: onnan is szállították-által tüstént a' Katonaságot *Szárdiniába*. — Sept. 29-dikén útasította hozzánk egy *Érd. Hazánkfia*, *Ausztriai Lombardiának*, *Szent-Kristina* nevű helységéből betses Levelét, mellyben ezt írja: „A' *Caprara* Regementje, tegnap reggel ment által *Páviából* *Szárdiniába*. A' *Belgiojosoé*, ma érkezett ide *Cremonából*. Ezt követik a' *Mantuaiak*. *Lodiból* tegnap előtt indult - el, igen sietve a' Német Lovasság. “

Mau-

Maubeuge Várán innen egy mértföldnyire, *Bettignie* Falunál fekszik egy táborunk, F. M. L. Báró *Lilien*' vezérlése alatt. Innen azt írják, hogy Sept. 21-dikén egynehány ezer, rész szerént lovas, rész szerént gyalog Frantziák ki-jöttek *Maubeuge* Várából, 's a' *Sambre* vize-mentiben menvén másfél mértföldet, bé-ütöttek a' mi földünkre, és *Solre* nevü helységünket, a' *Sambre*' partján el-pusztították; a' hidat rontották; és egy Darabontot (Helység-Katonáját) el-vittek magokkal. Más nap, újra meg-látogatták említett helységünket a' Frantziák, 's ezen kívül két más szomszéd falut is meg-leptek. Hogy az efféle káros látogatásoknak véget vethessen B. *Lilien*: fogta magát, 's egynehány száz gyalog és lovas Katonákat küldött *Merbes St Marieba*, melly helység egy kis mértföldnyire esik a' ki-pusztított *Solren* innen. Ennél fogva, a' kommunikátziót (eggyesülhetést) is meg-tartottuk, két szomszéd Váraink között. — Az el-vitt Darabontot, vissza kívánta B. *Lilien* mindjárt az nap, egy lovas Kapitány által a' *Maubeugei* Komendánstól. A' Nép azt akarta, hogy a' szegény Kerülő fel-akasztassék, mivelhogy úgymond, úgy lehet már azt nézni, mint egy Spion. De a' Komendáns, a' közötte és B. *Lilien* között lévő egygyesség szerént, vissza botsátotta azt; és hogy se ezt, se a' Kapitányt valamelly veszély ne érje: 16 Frantzia Lovasokat rendelt el-kísérésekre. — Sept. 23-dikán, meg-támadt 200 Lovasok.

sokkal Hg *Schwartzenberg*, két Batalion Fr. Nemzeti Gárdistákat, kik *Marienburgból*, *Philippeville* nevű Várokbá indultak volt. Ötöt ki-végezett közzülök; 14-et pedig elfogott, kik között két Hadnagy, és négy gyalog Strásamester vagyon.

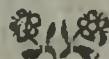
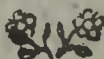
Az élet' árra Austriában.

Bétsben, Októbernek első nap ától fogva 6-dikig, a' búzának mérője ment: 32—54 garason; a' rozsé 27—29 g.; az árpáé 20—27 g.; a' zabé 17—22 g.

Fiseményben, Okt. 4-dikén, a' búzának mérője: 43—46 gar.; a' rozsé 23—24 g.; az árpáé 18—20; a' zabé 13—17 gar.

Draskirchenben, Okt. 4-dikén, a' búza' mérője: 48—52 g.; a' rozsé 27—30 g.; az árpáé 21—22 g.; a' zabé 14—17 gar.

Küldjük, a' *Magyar Hírmondó Első Szakasszának* Tzimjét, a' Bé. Vezetéssel együtt, fél árkuson, melly, leg elől fog köttetödni. — Jelentjük, hogy ezen fél árkust, valamint a' Mutató Táblákat is tsak azon E. Olvasóknak küldhetjük, a' kik eleitől fogva jártatják Munkánkat.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind - Szent - Havának
(Októbernek) 19-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

Hadi Környülrállások.

A' mit még eddig tsak úgy írhattunk
vólna, mint futó hirt; most már úgy írha-
tunk, mint bizonyos valóságot: hogy t.i. *Páris*
felé való útjából vissza indúlt az egyesült
Tsászári, és Prussziai Sereg, *Grandpré* felé.
Okául ezen vissza - térésnek, az idő' mosto-
haságát telzik minden tudósítások; mivel-
hogy a' négy hetekig tartott essőzés, el-
rontott minden utakat, mellyre nézve, sem
eleséget szállítani, se masirozni tellyesség.

F p

gel

gel nem lehetett úgy, a' mint kívántatott volna. — Az itt a' nagy Kérdés: Hogy' tért vissza Hg *Braunschweig*, úgy é, mint Ellenség; vagy mint meg-békellett Fél? Felelet — Ugy akart, mint meg-békellett Fel; de éppen midőn a' békéllésről való tanátskozások folytak volna: hirül ment a' táborba, hogy a' Frantzia Nemzetnek új Gyűlése, Közönséges Társasággá változtatta Frantzia Országot. Ekkor, a' *Braunschweigi* Hertzeg következendő Kinyilatkoztatást küldött, a' F. Tsászárr', és Pruss. Király' nevében, Sept. 28-dik napján *Dumourier* nevű Generálisshoz a' Frantziáknak:

„Midőn a' Fels. Tsászárr', és Prussziai Király, én reám bízták a' magok Seregeiknek kormányozását, mellyeket egyesített erővel indítottak Frantzia Országba; s engem állítottak elő, azon szándékjaiknak végrehajtó eszközeül, mellyek, Júl. 25. és 27-dik napjain költ Ki nyilatkoztatásaikban vagnak bé-foglaltatva: fel se tették ezen Felségek, hogy meg-történhessenek azok a' szörnyűségek, mellyek meg-előzték, 's követtek, Frantzia Ország' Fels. Királynak, 's Királynéjának, és a' Kir. Familiának fog-ságba való tételét.

Az efféle erőszakoskodásokban, mellyekre alig találunk példát, még a' kevésbé pallérozott Nemzetek' Históriájában is, koránt se határozódik mindazáltal némelly pártosoknak vakmerő, és vétkes nagyra-vágyások, kik a' Párisi Népet vak eszközzévé tettek a' magok akaratjoknak. — Utolsó
vét-

vélke vala a' Nemzet-Gyűlésének, melly a' hadnak, és Fő nélkül valóságnak ostorait vonta Frantzia Országra, hogy meg-fosztotta a' Királyt minden hatalmától, mellyet maga meg-hagyott vólt annál az a' Konstitutió, mellyet az egész Nemzet' kívánságának kiáltottak - ki sok ideig. — Még tsupán egy lépés vólt hátra, Frantzia Országának örökre való szerentsétlenné tételére; és kezdi is már meg-szállani a' szédelgésnek lelke — a' Birodalmak' romlásinak gyászos előjáró postája — azokat, kik azt mondják, hogy ők a' végre küldettek a' Nemzettől, hogy annak jussait, és boldogságát ingadozatlanabb talpra állítsák.

A' Királyságnak Frantzia Országban eltörlése, vólt leg-első végzése is az ő Gyűléseknek; 's olly kevés izámú személlyek, kiknek egy része idegen, elégségeseknek képzeltek magokat arra, hogy ki-mozdításnak helyéből egy értelmet, melly, a' Frantzia Birodalomnak kezdetétől fogva lefolytt 14 Századokban, 14 Nemzetiségeknek vólt már értelmek. Ezen lépés, mellyen tsupán Frantzia Ország' Ellenségei örülhetnének, hogy ha tartós foganatosságúnak képzelhetnék azt: egyátallyában ellenkezik a' Fels. Tsászfár', és Prullziai Király' erős meg-határozásokkal, mellytől soha sem is fognak el-távozni ezen egyesültt Fejedelmek, hogy t. i. vissza-fzerezzék ő Leg-Keresztyénebb Felségének (a' Fr. Királynak) a' maga szabadságát, bátorságát, és Királyi méltóságát; vagy ezeknek további hábor-gatóin, igazságosan, és példás módra bosz-

szút állyanak. Mellyre nézve, jelenti az Alól-írt, mind közönségesen az egész Fr. Nemzetnek, mind pedig kinek kinek különösen ezen Nemzet' Tagjai közzül, hogy a' Fels. Tsászá, és Prussziai Király, változhatatlanúl meg-maradnak ugyan azon feltételek mellett, hogy magokat Frantzia Országának belső igazgatásába nem avatják; de egyftersmind meg-kivanjak, hogy a' Frantzia Királyi Felség, egész Familiájával együtt, tüstént szabadságba helyheztettesék azok által, a' kik által fogságban tartatik. Hasonlóképpen azt is akarják a' F. Tsászá, és Prussz. Király, hogy a' Frantzia Országai Királyi Hatalom, minden haladék nélkül vissza állittassék *XVI. Lajosban*, és az ő utánna Következendőkben; és hogy rendelések tétessenek, mellyeknél fogva, mentt lehessen ennekutánna a' Kir. Hatalom azon alatoníttatásoktól, mellyeknek ki vólt mostanság tételve. — Ha meg nem felejtkezett még egéftzen a' Frantzia Nemzet, a' maga valóságos boldogságától; és ha — szabad meg-határozással birván — nem akarja, hogy tovább is tartson egy olly nyomorúságos had, melly, annyi Tartományokat téfzen-ki tárgyúl, mind azon veszedelmeknek, a' mellyeket okoznak, valahová mennek a' Seregek: — nincs miért halassza, tsak egy szempillantásig is, abbéli maga ajánlását, hogy kélz tellyesíteni azokat a' sietős kívánságokat, mellyeket én, a' F. Tsászá, és Prussz. Király' nevében közlök véle; és a' mellyre ha ellenkező választ adánd: bizonyos lehet benne, hogy az említett Felsé-

sérek, újj, és az eddig valóknál még sokkal rettenetesebb veszélybe borítják ezen Országot, melly néha napján olly virágzó Ország vala.

Ezen Kinyilatkoztatásnál fogva, magán áll a' Frantzia Nemzeten: mellyik részt válassza. Választhat t. i. olly részt, melly által szélesebben ki-terjedőkké, 's tartósabbakká fogja tenni, egy bóldogtalan hadnak gyászos következéseit; de választhat ellenben olly részt is, melly által útát fog nyitni, a' békességnek, rendnek, és tsendeségnek vissza-állítására; mellyeknek olyatén serénységgel való vissza-szerzése, mint a' minémül szüksége vagyon azokra ezen Országoknak: fő kötelességek azoknak, kik a' Frantzia Nemzet akarátja' Végrehajtóinak tartják magokat.

Erre a' Ki-nyilatkoztatásra, kemény hangon felelt *Dumourier*; mellyből a' következés az, hogy Hg *Braunschweig*, úgy tért vissza, *Páris* felé intézett útjából, mint Ellenség.

A' fenn említett békéllésről való tanácskozásokra, némelly nevezetes hadi foglyoknak ki-váltások szolgáltatott alkalmatosságot. Rabságba estek t. i. a' Prusszusok' részéről Sept. 20-dikán: egy Hadi Tanácsos; egy Kommisszióbéli Tanácsos; egy Királyi Kabinétbéli Titoknok; eleségre ügyelő két Kommisszáriusok; és két Tábori-Posta-Tisztek, néhány Tábori-Vadászokkal, és Kotsisokkal együtt, kik el-tévesztették az utat, 's úgy estek az Ellenség' Szagúldói' kezekbe.

Az újabb Tudósítások szerént többen estek el akkor a' Frantziák közzül 250-nél. Magának, a' Fr. Kormáuyozónak is ki lötték a' lovát alólla a' Prusszusok, 's a' mellyre azután kapott, azt is meg-sebesítették. — A' Prusszusok részéről, öt Tisztekből; 's 93 Al-Tisztekből, 's köz Emberekből állott az el-esteknek, és meg-sebesítetteknek száma. — A' viadal *Valmy* nevezetű helységnél kezdődött, melly két mértfölddel esik túl Sz. *Menehuldon*, *Chalons* (*Catalaunum*) felé; nem mesze azon mezőtől, a' hol *Atila*, és a' *Rómaiak* között nagy vérontás esett 451-dik esztendőben.

Szabaudia (*Savoyen*) eránt, az a' kérdés fordult fel már Sept. 28-dikán a' Fr Nemzeti Gy.sben: *Hogy' kellefféke ezen Tartományt nézni; 's mit kellyen véle tselekedni?* Voltak olyan Tagok, a' kik azt itélték, hogy leg alább azoknak a' hadi költségeknek megterítését, a' mellyekbe került *Szabaudiának* el foglalása, méltán lehetne kívánni tőle; és hogy átallyában szükség volna néminémüképpen módosítani ezt a' fel tételt. „*Frantzia Ország nem akar, semmi más Tartományokat maga hatalna alá hajtani.* Ezen észre vételek mindazáltal ellent nem állván, ebben állapotott meg a' Gyűlés: Magokra kell hagyni a' *Szabaudiaiakra*, hogy ollyatén polgári alkotványt (Konstitutziót) állítsanak fel magok között, a' mellyet önnön ítéletek szerént leg jobbnak találándanak; 's tellyefféggel nem kell őket kényszeríteni, hogy

hogy vagy a' Frantzia Törvényeket bé vegyek; vagy magokat Fr. Országhoz kaptsollyák. — Egy *Simon* nevezetű Tagja a' Gyűlésnek, a' ki *Szabaudiából* vette származását, 's most is ott laknak, az Anyja, és rokonsági, engedelmet kért a' Gyűléstől, hadd utazhasson ő *Szabaudiába*, hogy jó tanácsot adhasson a' maga Hazafi Társainak: mi tévők legyenek azok a' mostani környülállásaikban. — Meg engedtetett néki az el menetel.

A' *Rajnamellyéki* tudósítások mind azt bizonyítják, hogy *Cüstine* Generális, a' ki 17 ezred magával által rontott Német Országba, szorossan meg-tiltotta még előre Katonáinak a' szabad prédálást; és egy Kapitányt, néhány köz Emberekkel együtt fel is akasztatott, hogy tilalmazó parantsolatját meg-rontották; hanem, hogy pufztítással való fenyegetés alatt, nagy summa pénzeket kistsikart mind *Speyer* (*Spira*), mind pedig annakutánna *Vorms* (*Vormátzia*) Városától is: már a' bizonyos. *Spirában*, 75 ezer forintot kéntelenítették ki-fizettetni nékie Októb. 3-dikán a' Káptalanbéli Urak, kik, mihelyt meg-hallották a' Frantziák' érkezését: mindjárt oda hagyták magok a' Várost; valamint a' Hertzeg-Püspök is, kire 150 ezer forintot vetett *Cüstine*. — *Vormátziában*, magától a' Vároستól 66 ezeret kívánt, olly kemény fel-tétellel, hogy Októb. 7-dikén, dellyesti 12 órára készen legyen az egész summa. A' Fundátziókra, és Klastromokra is ugyan azon fel-tétellel vetett bizonyos summákat különkülön. Így p. o. a' *Marien-*

mün-

münster nevezetű Fundátzióra, 50 ezer for.t. Mivel se a' Város, se a' Klásterok, és Fundátziók, nem tehettek kívánságának eleget a' ki-szabott rövid időre: tehát különkülönbféle Egyházi, és Világi Fő Személyeket vitt-el magával kezességbe, kik között két Apátzák is vagynak, és a' *Marien-münsteri* Prépost. — Nem ment-el ugyan csak *Cüßine* Generális, pénz, eleség, és hadi készületek' dolgából is üressen *Vormátziából*; mert, a' mint magából írták ezen Városból, reá megy egy millióra, a' mi prédát kapott ottan, rész ízerént pénz, rész ízerént pedig eleségbélit. — A' H. *Condé* Serege' számára való sok ezer sátorok is voltak készen a' Várban: azokat is mind el-takarítottatta. — Villza térvén *Spira* Városába, sántzokat hányatott; mivel olly szándékkal vagyon — ha supán rajta fog állani a' dolog — hogy télre *Spirában* maradjon: a' minthogy magát *Spirai* Kommendánsnak is nevezte már sok levelekben, mellyeket maga alól-írásával meg erősített. — *Sptra*, és *Vorms* Városainak szomorú példája, igen nagy félelembé ejtet e az egész környéket. — A' Prusszus Király' hadi kasszája, által-szállíttatott *Koblentzből*, *Kolónia* Városába. — Eppen most veszünk egy Levelet *Erlangából*, mellyben azt írjak, hogy oda is sokan szaladtak *Frankfurt* Városából. — *Moguntziát* is hagyták oda némelylek; de egyébaránt a' Férjfiúi Nemen lévő Likosoknak leg-nagyobb része fegyvert fogott; és nevezetesen az Akadémiai Ifjuság, a' leg félelmesebb helyekre állott ki a' Városon kívül, a' Stutizosokkal, és

Va-

Vadászokkal együtt. — Sok ezerezen gyűltek öfzve, a' *Rhinguu*, vagy *Rheingau* nevezetű Disztriktusbéli Lakosok közül is, a' Moguntziai Várnak óltalmazására. — Hogy annál állhatatosabbá tehesse vitéz bátorságokban a' maga Alattvalóit a' *Moguntziai* Valalztó Hertzeg: ki-hirdettette közönségesen, hogy ha kénytelenek lenének szembe szállani a' Frantziákkal az őTartományabéli Polgárok és Lakosok, 's olly sebet kap valaki közölök, melly miá nem keresheti többé úgy élelmét, mint kereste annakelőtte: tehát az illyen meg-sebesítettettnék, holtig fáz fáz forint fog ki-járni minden elztendőben a' Vál. Hertzegi Kintstárból; ha valamelly feleséges és gyermekes Einber pedig el esik a' tsata-mezején, vagy ki nem gyógyúlhat sebeiből: tehát az illyennek a' felesége, 's gyermekei fogják kapni elztendőnként az említett fáz fáz forintot mind addig, míg a' leg-kissebb gyermek 13-dik elztendejébe nem lép. — Hogy ha pedig annyira ta álna menni a' dolog, hogy az Ellenség' tüze által házak is fognának el-égni: ezen esetre, fele a' kárnak a' Vál. Hgi Kintstárból, fele ismét a' több Lakosok, és Polgárok által, a' Társaság-regulája szerént öfzve-adandó summából; minthogy minden kár, minden ki-fogás nélkül, úgy fog tartatni, mint az egélz *Polgári Test'* kára.

Lille, vagy a' mint másképpen nevezetik *Ryffel* Váránál, Sept. 24-dikén szállott táborba *Albert* H. Seregének egy része. — Sept. 29-dikén fogtak hozzá Pattantyúsaink

a' Vár' lövöldözéséhez; de mivel a' Vár-
béli Katonaság, tellyességgel nem akart
hallani semmit is a' Vár' fel-adásáról; az
idő azonban mindúntalan roszabbodott:
erre nézve, el-költözött onnan Sevegünk
Okt. 8-dikán.

M a g y a r O r s z á g.

Ő Felsége, méltóztatott kegyessen meg-
engedni, hogy N. *Tsongrád* Vármegyének
Szeged nevezetű Szabad Királyi Városában
ezenkívül a' Filozófia is taníttathassék.

Pétsről, Október' 7 dikén.

„Mivel nem csak az szolgál Királlyának,
és Országának, a' ki valóságos hivatalban
vagyon, hanem az is, a' ki Királyi, és Or-
szági hivatalokra Ifjakat tanít, és okosít;
azért a' *Magyar Hírmondó* által, Felséges
Hazámban, valamint a' nemes, úgy nemtelen
Renden lévő Uri Embereknek tudtokra adom,
hogy a' kiknek szándékjuk vagyon a' *Pétsett*
lévő Királyi Akademiában Gyermeküket ta-
nítottatni; tehát következő feltételek alatt
hozzám kösztra szívesen bé-velem azokat:

1.) Minden hit-válogatás, és felfegetés
nélkül igyekezni fogom a' reám biztatandó
Ifjakat az Isteni félelemre tanítani, 's abban
erősíteni.

2.) Ember - Társaikkal való szép társal-
kodásra is oktatni el nem mulatom. Vala-
mint

3.)

3.) Királyunknak , és Országunknak mostani szép, és hasznos szokásaikra, 's rendtartásaikra.

4.) A' kosztyát, az az, ételét és italát, valamint meg-alkuszom, úgy pontban ki is adom, mint a' Király, maga Katonájának a' zsóldját.

5.) Hogy ha pediglen Törvénytánulók lesznek az lffjak, 's telfzik nékiek: korrepetálni fogok velek.

6.) Hogy ha magokat qualifikálni akarják, tehát Nyelv - Mestert is tartani fogok nékiek.

Fehérváry Adám,
Fiskális Prókátor avagy Szóízólló;
és hét nyelven beszéllő.

Miskoltzról (Borsod Vármegyéből), Októbernek 13-dikán.

„Mind a' búzának, mind a' más-féle életnek az árra, kezd nállunk fel-menni. — A' közelébb múltt *Debretzeni* Vásárról haza jött Embereink, következő szörnyű történetet beszéllenek. Egy *Debretzeni* lakos Gazda-Ember, ki-ment vásár' alkalmatosságával, a' leg-nagyobbik Leányával egygyütt a' szőlős kertjébe, olly szándékkal, hogy éjtszakára se mennyenek haza. Ott-honn maradtak 3 szép Leányai, 14, és 18 esztendőök között lévőök. Ezek, nagyobb bátorságnak okáért, el-hitták a' szomszéd-ból egy Leány pajtássokat magokhoz hálni. Ejjel meg-gyúlad a' ház, mellyben a' négy Leányok feküdtek vólt. Sok Nép gyűlt-öszve a' tűz' óltására, mellynek szerentséseu
ele-

eleit is vették. De melly nagy szörnyűködés fogott - el minden jelen - lévőket, midőn rész szerént szemlélnék, rész szerént hallanák, hogy három Leányok halva fekszenek; a' negyedik pedig még kínlódott a' maga sebei - ben, mellyeket sok izbéli kés - szúrdalások okoztanak. "

A' következő Levél, még Augustus - ban útasíttatott hozzánk Jénából; de csak most érkezett kezünkhöz:

„Azon örvendetes, és minden igaz Hazafinak kedves dolog — Gróf *Teleky József* ő Excellenzájának *Göttingában* létele — felől való tudósításhoz, következő tólmalékat függeszték: Ide érkezett ő Excellenzája, Aug. elsőjén, estvéli 9 óra tájban. Azonnal tiszteletére mentek egynehányan közzülünk. Más nap reggel meg - látogatta *Reinhold* Professor Urat, a' kinél majd két óráig mulatott, 's azon idő alatt többnyire a' Filozofiáról, 's kiváltképpen annak leg - felségesebb tárgyáról, a' *Kantiana Morálisról* beszéllgetett. *Reinhold* Uram, olly mély tudományú, 's maga - gondolkodó Embert talált a' Gróf Urban, hogy kéntelenítettett meg - vallani, hogy azon ellen - vetéseket még senkitől sem hallotta, mellyeket ezen Méltóság hozott - fel a' *Kant* Morálisa ellen. *Reinhold* Uról, *Doederlein* Urnak Kollégiumába ment, 's annak letzkéjét hallgatta; melly el - végezödvén, magához *Doederlein* Urhoz ment, és ezzel már nem filozofiai,

ha.

hanem theologiai tárgyakról be'zélgetett, 's ezekben szintén olyan jártasnak lenni mutatta magát, mint amazokban. Különös vigasztalásunkra szolgált az is, hogy valamely Professzorokkal szemben volt, mindeknek szeretetekbe, és gondviselésekbe ajánlotta az ő tanuló Hazafiait. Sajnálottuk, hogy ezen Nagy Hazánkfiát, a' kiről egy *Jénai* Tudós úgy ítél, hogy valamerre utaz, mindenütt a' Magyar Nemzet' ditsőségének, örökké tartandó oszlopokat állít; nem lehetett tovább szerentsénk, személyniesen tisztelni. Még az nap' ebéd után el-hagyta *Jénát*, 's útját *Prága* felé vette. Az Ur Isten tartsa-meg az olyan Hazafia-kat számos elztendőkre, 's támaszjon sok olyanokat, kik az ő ditséretes példáját követik. "

T ö r ö k B i r o d a l o m .

A' Nagy-Úr, egy titkos Kommissziót (Bíztosságot) állított-fel, mellynek a' volt a' kötelessége, hogy különbkülönbféle újj adóknak fel-állítása által segítsen a' Nagy-Urnak ügye-fogyott Kintstárján. De, bár titkon dolgozott is az említett Kommisszió: még is észre vette a' mesterkedését a' Konstantinápolyi Nép, mert érzette; és valaminthogy ritkán izokott tsendességben lenni ezen Nép, éppen azért, mivel szüntelen nyomjak: úgy most is mindjárt háborogni kezdett; és hogy a' Nagy Úrnak is értésére adhassa kedvetlenségét, tsak azt várta, hogy vilja meujen ez, a' maga mezei mulató

helyéből Konstantinápolyba: tüstént gyűjtő-
gatáshoz kezdett; úgy hogy nem telt belé
20 óra: már tized része a' Városnak lángok'
prédájává lett. Ez történt Sept. 13-dikán.
A' kárt, tíz millió piaszterre becsülik. —
Maga a' Nagy Ur is meg-jelent ez úttal,
szokása ellen, a' tüznél; de körül vólt
mindenfelől véve fegyveres Emberekkel: a'
Ministerek, nagyobb részént el változtatott
ruhákban jártak fel's alá, úgy tsendősítet-ék
a' zúgó sokaságot, melly nem tsak Féjfiak-
ból állott, hanem Allzonyokból is.

Valamint hajdan a' hires *Skanderbéggel*:
úgy most *Mahmuddal*, az *Albániai*, vagy is
a' mint rend szerént neveztetik, *Skutari*
Városabéli Basával, semmire se tud a' Porta
menni. Nagy hadi erőt küldött ugyan is
ellene: még is, nem tsak előbbeni Tartomá-
nyait mind birja ennek truttzára; hanem
Okry, és *Ubazan* nevű Tartományokat is
meg-hódított. A' szomszéd *Janiai* Basát is,
kinek azt paránsolta vólt a' Porta, hogy
Sully nevezetű Kerületjekbe rontson-bé a'
Pártosoknak, igen diadalmasan vissza verte;
mert nem tsak eleségétől, hanem fegyve-
rétől, 's egyéb hadi készületeitől is meg-
főzlotta. Szinte győzhetetlenné tette magát
Máhmud, nem annyira az által, hogy lakó
Várát felette meg-erössítette; mint Katonái-
nak (kiknek száma 30 ezer) maga kezéhez
való szoktatása, és a' kormányozása alatt
lévő egész Nép' szívének meg-nyerése által;
melly valóban nagy mesterség: de főből-

dog.

dogsága is osztán minden Fejedelemnek, és Polgári Társaságnak.

Lengyel Ország.

A' Zsidók, mind ki-tiltattak *Varsó* Városából, egy közönséges Irása által, az Ország' első Politzáj (vagy belső bátorságra's jó rendtartásra vigyázó) Tisztjének, ki is a' Korona' Nagy Marsallja szokott lenni. — A' mi kárt vallottanak *Varsó* Lakosai, az Orosz Seregek miá: mind fel-számláltatta azt, különös Kommisszáriusok által, Gróf *Pototzky* — az újjonnan lett Közönséges Öszve-ízüetkezés' (*Generalis Confoederatio*) Marsallja. — Az Orosz Tsászárné ajánlotta magát, Generális *Kochovszky* által, minden károknak meg-térítésére. — A' *Brzesce* Városából *Grodnába* készülő Konfederátzió, naponként tart üléseket; de nagyobb részént bé-zárkozva. — Az Ország-Tisztviselői' esküvésének új formája ez: „Esküszöm, hogy a' Királyhoz, és a' felséges Konfederátzióhoz hív leszek.“ — Azon *Lengyel* Vitézek, kik közelébb mutatott vitézségekért katonai meg-tiszteltetés' jegyeivel jutalmaztattak-meg a' Királytól, kérték a' Konfederátziót, hogy engedné-meg nékiek: hadd viselhessék érdem-jeleiket. De a' Konfederátzió, kemény fenyegetések alatt, megtiltotta azoknak viselését, mivelhogy (a' mint t. i. a' Konfederátzió ítél) törvénytelen, és az Ország' Konstitutzióját fel-forgató Hatalom volt azoknak Adója.

Spirá-

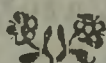
A' *Spirándl* el-fogott Tsászári, és Moguntziai Katonáknak Izáma, mind ösfe 2546-ra megyen. Ezek közt Tsászáriak 1095-en vagynak, kik nagy részént, mind a' Gyulai Regementjéből valók. Októbernek 4-kén *Strasburgba* viték őket; 6-kán pedig *Langres* Városába.

Következendő tzimű Könyvek érkeztek hozzánk a' napokban:

Josephi Petrovics I. C. *Introductio in Ius Publicum Regni Hungariae. Viennae Apud Joh. Paul Kraus, 1790. Nagy 8-ad rétb. 93 old.*

Oratio Inauguralis de Multiplicibus Scientiarum Naturalium in omni vita Utilitatibus. Recitata Publice S. Patakini, in auditorio Majore Die 1 Maji Anni 1792. Per Davidem Szabó de Bartzafalva, cum Ordinariam Matheseos et Physices Professionem auspicaretur. Posonii, Typis Simonis Petri Weber. Nagy 8 ad rétb. 124 old.

Die Hunyadische Familie, oder: Auch Unschuld schützt nicht immer vor Kabalet. Eine wahre Geschichte, welche sich im Jahre 1457 den 16. März in Ofen zugetragen. In Gestalt eines Trauerspiels, von fünf Aufzügen, bearbeitet von S. P. Weber. Preszburg, gedruckt und verlegt vom Verfasser, 1792. Nagy 8-ad rétb. 115 old.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind-Szent - Havának
(Októbernek) 23-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

Tegnap előtt múlt egy hete, hogy Mélt.
Gróf *Rádai Ráday Gedeon* ő Excell. ja le-
tette a' Belső, vagy Titkos Tanácsosi Hitet
ő Tsász. és Kir. Felsége előtt. Nagy kegyes-
ségű hajlandóságát mutatta Fels. Királyunk
a' meg-nevezeti Méltóság eránt: mert a'
Belső Tanácsosságért járó egélz taksát (hat
ezer forintot) kegyelmessen el-engedte.

Q q

Ma

Ma estvére, negyedszer jádząk már az Udvari Teátromban, *Iffland* Urnak *Alt und neue Welt* (Ó és új Világ) nevű Játék-darabját. Kétség kívül, ma is olly dugva tele lesz a' Teátrom, mint vólt már háromszor, midőn ezt a' darabot jádžották. — Valóban méltó is ez a' meg-nézésre, mert ha valamelly Játékról: erről bezzeg el lehet mondani, hogy *hasznossan műlattet*. Tsak azt az egyet említjük most, ennek több hasznai között, hogy igen elevenen adjaelő a' rossz nevelésnek veszedelmes következéseit, mellyek között való szokott lenni rend szerént az is, hogy a' mód nélkül kénynyekre nevelt Magzatok, nem betsülik Szüléiket. — Vajmi keservesen tapasztalták már ezt sok Magyar Szülék is; 's még is az a' tsuda, hogy látván ezt sok más Szülék, tsak úgy nevelik biz űk Gyermekkeit, mint nevelték amazok a' magokéit, kik már most későn siratják önnön hibájokat.

Az említett Darabnak másodszori jádžása' alkalmatosságával, a' mi bé ment a' Teátrom' kasszájába, azt, az elégett *Brukhiaknak* ajándékozta kegyes Fejedelmünk.

M a g y a r O r f z á g.

A' millyen belső meg-illetődéssel irtuk vala, hogy oszlani készül *Budáról* a' *Magyar Jádžó-Társaság*: szintén olly örömmel hirdethetjük már most, hogy az, továbbra is eggyütt marad; mivel tökéletes bizodalma vagyon, hogy a' melly kegyességet, vóltaképpen tapasztaltattak már vele, a' Közjó' szeretetéből némelly Ns Vármegyék: ugyan azt

Azt fogják a' többek is gyakorolni eránta: Hiszik továbbá, hogy a' Magyar Nemzet' édes Attya, Fels. II. *Ferentz* Királyunk is kész egy olly szándékot elő-mozdítani, mellynek szerentsésítése által, szerentsésítetik átallyában az egész Magyar Nemzet; mind nyelvére, mind gondolkozása' 's érzése' módjára nézve.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Októbernek 11 dik napján.

„Már most az Ország-Gyűlésén, nem sok új dolgok történnek, mivel; valamint az itt való ülést: úgy a' tudva lévő főbenjáró ügyet; meőtől hamarébb igyekeznek végre hajtani a' Nemes Rendek. A' ki rendeltt Választott-Gyűlések; bé-adták, 's adják munkájokat; és az ő Felségének szólló alá-žatos Levelek készülnek; egy szóval, vége felé vagyon a' Diéta. Bé-rekesztése úgy fog meg-esni, mint a' kezdete. Méltó dolog lévén pedig, az ezen Ország-Gyűlésére küldetett érdemes Követek' neveit tudni, kívántam azoknak egy részét ez úttal közlés végett fel-küldeni. Közleni fogom minden órán a' most el-maradttakat is.

Nemes *Alsó Fejérvármegyéből* Követségben voltak: Fő Biró *Vajna Antal*, és Vitze *Ispány Gyújtó Sándor* Urak.

Felső Fejérből: Báró *Zéberg Márton*, és Vitze-Ispány *Csongrádi Farkas* Urak.

Küküllőből: Fő Biró *Apor Ferentz*, és Fő Notárius *Földvári Mihály* Urak.

Tordából: Fő Notárius *Beteg Gábor*, és Prókátor *Kajza András* Urak.

Kolosból: Rettegi Zsigmond, és Füleki Sándor Urak.

Dobokából: Sombori Adám, és Hatfaludi Ferentz Urak.

Belső Szolnokból: Alsó László, és Nemes Antal (ez meg-hólt) Urak.

Közép Szolnokból: Baranyai Pál, és Csomós Mihály Urak.

Krasznából: Vaji László, és Kállai Mihály Urak.

Hunyadból: Kenderesi Mihály, és Ponori Pál Urak.

Zarándból: Kozma Kelemen, és Ribitzei Dániel Urak.

Fogaras Vidékből: Enyedi Sámuel, és Kis Antal Urak.

Kövár Vidékből: Pelei Imre, és Katona Zsigmond Urak.

Udvarhely Székből: Kandó Mihály, és Pálfi Móses, mind ketten Vitze - Király-Biró Urak.

Háromszékből: Czirjék András, és Mátis Mihály Urak.

Csikből: Sándor Mihály, és László Elek Urak.

Marosból: Biró Sándor, és Abel Károly Urak.

Aranyosból: Dindár Dávid V. Király-Biró, és Pálfi András Urak.

A' Szász Székekből.

Szebenből: Rosenfeld Fridrik Polgár-Mester, Bránts Mihály Szék-Biró, Konrád György Senátor, és Reisenfels Gottlieb Notárius.

Seges- J

Segesvárból: Ehrenschild György Polgár-Mester, és Leichnamsneider Péter Senátor.

Brassó Vidékből: Enyetter András, és Milvius János Senátorok.“

Folytatása következik.

Lengyel Országnek

következendő letzkéket adott az *Orosz* Tsászárné: 1.) Esmerjék - meg az öszve - szövetkezett Rendek, minden Aktáikban (Tsinálmánnyaikban), hogy egyedül a' Tsászárnénak nagy segedelve által szerezhették ők vissza a' Nemzetnek előbbeni szabadságát, és tekintetét. 2.) Leg - szentebb kötelességekről felejtkeznének - meg, ha elmulatnák tartozott háládatosságokat megmutatni az Orosz Birodalom' nagy Fejedelem - Afzonya eránt. 3.) Ne tsak a' mostani öszve - szövetkezett Rendek tartsák első kötelességeknek ezen háládatosságot; hanem tartoznak véghez vinni, hogy által - plántálódhassék ez, még az ő leg - későbbi maradékaikba is. 4.) Tudtára kell adni a' Tsászárnénak, hogy örökre tartandó erős szövetség által kívánja magát egyesíteni vele a' L. Nemzet. 5.) Hirdesse - ki az öszve - szövetkezett Nemzet, az egész Világnak, hogy ő leg - nagyobb szerentséi közzé számállyá, hogy magát szabad Nemzetnek nevezheti, mellyel az Orosz Tsászárné olly nagy jeleit tapasztaltatta a' szomszédi barságnak. 6.) Tellyes reménységgel, 's meggyőződéssel legyen a' Nemzet, hogy az a' nagy lelkű Fejedelem - Afzony, a' ki olly önként való jó indulatból vette - fel az ő ügyét,

ügyét, továbbra sem vonja-meg tőle hatalmas karját, 's kegyes segedelmét; hogy tökéletességre mehessen az el-kezdett munka, melly a' Királyi méltóságnak fennállását, a' Lengyel névnek virágzását, 's a' Közönséges-Társaságnak szabadságát, és maga-uraságát, minden meg-történhető veszedelmek ellen bátorságossá teszi.

Ezen hat letzkékben, maga eránt való kötelességeit terjesztette az Orosz Tsászárné Lengyel Ország eleibe; a' következő három letzkékben pedig értésére adta: minémű ki-nyilatkoztatást küldjön a' maga Királya-hoz. Hogy t. i. 1.) a' Lengyel Nemzet, melly maga választ magának Királyokat, meg is tudja azokat betsülni; és a' tartozott tisztel-etet soha se tagadja-meg tőlök. 2.) Köszöni a' Királynak, hogy hozzá állott az Öszve-szövetkezéshez, melly által el-fordítatott az a' nagy veszedelem, a' melly, tsalhatatlanúl reá következett volna a' Hazára. 3.) Kéri a' Nemzet ő Kir. Felségét, hogy hasznos tanáts-adásait, mellyeknek mindenkori tzéllyok vólt az Ország' java, továbbra se vonja-meg tőlle; hogy így, örökre meg-vettehessék a' fundamentoma az ő (t. i. a' Nemzet') jövődöbéli böl-dog-ságának.

Elegyes Tudósítások.

Regensburgban — a' hol a' Német Biro-dalom' szüntelen való Gyűlése tartatik — nagy fel-buzdulást okozott, a' Frantziák-nak Német Országba lett bé-ütések. Okt. 7. dikén, különösen kezdtek az eránt magok

között tanátskozni a' leg főbb Követek, kiknek Gyülekezetében egy szívre ható Beszédet tartott a' *Moguntziai* Követ, mellyben azt mutatta meg, hogy ha valaha, most bizony meg kívántalík, hogy félre tévén a' különben szokásban lévő tzeremoniákat, minden késedelem nélkül állítsák - ki a' törvényes hadi segítséget Német Ország' Rendjei.

Az egyesült Tsászári, és Prussziai Seregeknek, *Párisi* útjokból lett visszaterését mi okozta; és közelebbről, mitsoda körülállások előzték légyen azt meg: előadtuk vala már rövideden előbbeni *Hírmondókban*. Kivánván ezen elő - adásunkat olly tökéletessé tenni, valamilyenné tsak lehet: hozzá adunk ahoz tóldalékúl némelly töredékeket. — Azon alkalmatlan essős idők, mellyekkel négy hetekig, rész szerént a' márs közben, rész szerént *Campánia'* pusztán kellett küszködni Seregeinknek; minekutánna meg - szükítették volna az eleséget, — — — — —

Dumourier (a' ki Fő - Kormányozója már most, a' mint látszik, a' Frantzia Seregeknek azolta, miolta a' vén *Lukner* menteni tartozik magát *Párisban*) nem múlatta - el erről bőven (talán bővebben is, mint az igazság engedhette volna) tudósítani a' Had - Ministert, 's az által a' N. Gyülését. Két Levelét botsátotta ugyan is Okt. első napján *Párisba*, melly mind a' kettő magahánytatással, 's annak nagyzó elő - adásával völt tele, hogy az Ellenségnek *Grandpréi*,
és

és *Verdüni* Ispotályai tele vagynak betegekkel: — — — — továbbá, hogy *Bournonville* Generális (a' kit *Frantzia Ajaxnak* bérmáltak - el a' *Frantziák*) egy-nehány százat fogott - el az egyesültt *Seregeknek* hátúl menő részéből, 's azok is mind a' betegség ellen panaszolkodnak. — A' békességről való tanátskozásokra, *Dumourier* Generális szolgáltattott első alkalmatosságot az által, hogy a' maga Gen. Adjutántját, *Thouvenot* Oberstlieutenantot, Hertzeg *Braunschweighoz* küldötte Sept. 22-dikén, a' Foglyoknak költsönösen lejendő ki - tserélések végett. Barátságos ajánlását *Dumouriernek*, hasonló indulattal fogadta a' *Braunschweigi* Hertzeg; a' minthogy már akkor is tett emlékezetet a' meg - békéllésről, melyről más nap még több szó volt ofztán a' *Dumourier*' táborában, a' hol tartatott t. i. a' Foglyok' ki - tserélése eránt való tanátskozás, néhány *Frantzia*, és *Prusszus* Tisztek között. — A' *Prussz. Király*' Gen. Adjutánsa *Manstein* Úr is egy vólt, a' *Frantzia* Táborba küldött, 's ott meg is vendégeltt *Prusszus* Tisztek közzül. — Hogy a' Békességről való Trakta annál jobb móddal folyhasson, irt *Dumourier* a' Nemzet - Gyűléséhez, 's kérte: hadd köthessen fegyver - nyúgvást az Ellenséggel. Reá állott kérésére a' Nemzet - Gyűlése; 's ahoz képest, Sept. 24-dikén, mind a' két részről való *Seregeknél* kihirdettete t a' fegyver nyúgvás; melyly ámbár négy napokig tarthatott tsak: jó hasznát vette mindazáltal annak *Dumourier*, mert széllyel lévő Korpusait (hadi - testeit)

mind

mind magához vonta az alatt; és, a' mint maga állította, Izáz ezerre nevelte Seregének Izámát. — 28-dikon, értésére esett H. *Braunschweignak*, hogy a' Frantzia Nemzetnek új Gyűlése, örökre el-törölte a' Királyi hatalmat Frantzia Országban; 's innen vett okot, és alkalmatosságot, azon nevezetes Kinyilatkoztatásnak, Tsászárr, és Prussziai Király ö Felségek' nevében való feltételére, ki-nyomtattatására, és *Dumourier*hez való által-küldésére, melyet már közlöttünk a' múltt postán. — Ezen említett Kinyilatkoztatás mellé, egy Levelet is tett maga részéről a' Prussz. Gen. Adjut. *Manstein* Úr, mellynek a' végén jelenti, hogy néki nehezen esik, hogy maga nem vihette által a' Kinyilatkoztatást, 's nem folytathatja tovább azon tanátskozásokat, mellyek az előtt való napokon tartattak közöttök. Vévén ezen Levelet Gen. *Dumourier*, a' Kinyilatkoztatással együtt, felelt mindjárt *Manstein* Úrnak, hogy ő közleni fogja a' N. Gyűlésével, a' *Braunschw.* Hertzeg' Irását; de míg választ vehetne is Párisból, véget vet csak ugyan a' fegyver-nyugvásnak, és a' békességről való tanátskozásoknak. Más nap, ismét irt *Manstein* Úr, G. *Dumourier*hez; de ez nem akart többé hallani semmi tanátskozásokról.

A' meg-békelléstől, örömet tanátskozott vólt *Dumourier*; de jól meg kell jegyezni, hogy tsupán a' Prussziai Királlyal akarta ő a' békességet, mint nyilván megteszik azon emlékeztető Irásából, melyet botsátott a' *Braunschweigi* Hertzeghez. — A' melly Leveleket vett Gen. *Dumourier* a' Prussz.

Prusszusoktól, 's írt azoknak, mind ki-nyomtattatta, és meg küldötte a' Had-Ministernek: „hadd láthassa, úgymond, azokból a' Nemzet, hogy ő tellyességgel nem jádzott az Ellenség' kezére. — Októb. 2-dikán, melléje tett, a' Had-Ministerhez útasított Levelének egy Kvietántziát is, melyet a' Braunsv. Hertzeg adott *Hanns* nevű Falunak (a' hol volt a' Prussz. Király' fő kvártélyja), melly is így következik:

„*Campániában* fekvő *Hanns* nevű Falu 117 ürüt (heréltt kost) adott a' Pruss. Sereg' számára. Ezen ürük' árrának ki-fizetését, kötelességének fogja tartani ő Felsége a' Frantzia Király, mihelyest vissza nyeréndi a' maga szentséges személlýére nézve előbeni' szabadságát, 's helyre áll a' jó rend az ő Státusaiban. Mellynek nagyobb bizonyosságára adom én, ő Prussz. Felségének különös garantirozása (jót állása) alatt ezen kvietantziát, hogy ennek elő-mutatása mellett, fel lehessen venni annak idejében az említett ürük' árrát.“ — *Ferdinánd Vilhelm Károly, Braunschweig - Lüneburgi Hertzeg,*

A' Szárdiniai Király' Tartományjaiba, nem elégedtek meg csak a' szárazon béroptani a' Frantziak; hanem hajós Sereget is indítottak az ellen más felől. Egyenlő szereztséjek volt mind a' két Frantzia Seregeknek Szárdinia ellen. Valamint t. i. az első, egész Szabaudiát (*Savoyen*) - meghódoltatta kevés idő alatt: úgy a' másik is csak hamar el-foglalta *Piemontban* (*Piedmontiumban*) a' *Aizzai* Grófságnak fő Városát

sát *Nizzát*, és *Montalbán* nevezetű derék Erősségét. — Úgy gondolkozhatna valaki: Talán a' lessz az oka, ezen hirtelen győzedelmeknek, hogy kevés, vagy éppen semmi Seregek sem voltak se *Szabaudiában*, se *Pedemontiumban*; de ellenkezőt olvasunk a' tudósításokból, mellyek 15 ezerre teszik a' *Szabaudia*' őrizetére ki-rendeltt fegyveres Népet; a' *Pedemontiumi* Polgár Katonaságot pedig 12 ezerre, mellyen kívül volt még 8 ezerig való rendes Katonaság, és ebből 4 Regement, Helvetusság volt. — Hát mit csinált ez a' sok Nép? Felelet: Az *Alpes* hegyeire szaladt. — A' *Pedemontiumi* Lakosok, mitsoda indulattal viseltetnek a' *Frantiákhoz*: azt még nem olvastuk; de olvastuk, hogy *Szabaudiának* fő Városából elibe küldöttek a' Lakosok, *Frantzia* Generális *Montesquiounak*, 's mintegy győzedelmi pompával vitték-bé azt magok közzé; és hogy más Helységek is Követeiket küldöttek hozzá, — — a' *Frantzia* Nemzethez viseltető indulatjoknak jelentésével.

A' *Szárdiniai* Király' segítségére rendelt Ts. Kir. Seregeknek első tsapatja, Sept. 28-dikán ment által *Páviából*, *Pedemontziumba* F. L. Gróf *Strassoldó* vezérlése alatt. A' 2-dik tsapat, Oct. első napján szándékozott oda által menni a' szekerekkel, és Hadi Tárral együtt. — Ezen két tsapatok helyébe más Katonaság fog menni *Austriai Lombárdiába*, nevezetessen hat Magyar Batalionok — az *Antal* Fő Hg; *Nádasdi*, 's *Alvintzi* Regementjeikből valók — és a'

Kassa

Kassa körül kvártélyozott Úhlánus Regiment rendeltettek bé oda.

Spira Városából, és annak környékéből ezen hónapnak 11-dikén dél után mind vissza takarodtak az ellenséges Frantziák *Landau*-ba, hová már az előtt egészen által szállították azt a' sok gabonát, mellyet a' *Spirai* nagy Magazinomban találtak. Széna is jó rakás volt *Spirában*; de ezt mivel jó móddal által nem hordathatták, fel-gyújtották.

Trieft Városában, értékre adatta az ott tartózkodó Frantziáknak a' Kormányfőnek, hogy a' kik meg nem tudják mutatni köz-zülők, hogy nékiek már három éltendők-től fogva vagyon' ottan bizonyos foglalatos-kodások: leg-felgyebb három hónapok alatt el-takarodjanak, akárminémű rendűek legyenek is.

Lengyel Ország' mostani Gyűlése, melly Közönséges Ölzve-szövetkezésnek neveztetik, rendelést adott-ki Sept. 7-dikén, a' nyomtatás' szabadsága eránt, mellyben meg-tiltotta a' többek között, az ő maga ellen való írást. — Az Újságokban, tsak az olylyatén dolgokat nem engedi közönségesekké tétetni, mellyeknek valóságokat méltán kétségbe lehet hozni; de a' meg-lett dolgoknak históriai módon való elő-adását nem tilalmazza: mivel tudja, hogy nagy bosszúságára, de gyalázatjára is szolgálna az egész Lengyel Nemzetnek, ha ő nem olvashatná azokat maga szülött nyelvén, melylyekkel tele vagynak a' más nyelven írott Újságok. — Tudja azt is, hogy a' Históriákra minden Nemzetnek, közönségessen,

és különösen minden Embernek is nagy szüksége vagyon, ha meg akarja érdemleni az Ember nevezetet. A' Históriáknak kútfejei pedig az Újságok; úgy de hogy' lehetnének jó kútfők, ha meg nem hagyná ő iratni azokban a' bizonyosan meg-történt dolgokat.

Spanyol Országba, nem engedte vőlt bé-vitetni a' meg-bukott Minifler, Gróf *Florida Blanca*, a' Frantzia Újságokat; de hogy Gróf *Aranda* kezdte folytatni a' Miniflerséget: mindjárt fel-szabadított azoknak bé-vitele, és ezen szabadság tart még most is, minekutánna egészen eltöröltetett az előbbeni Igazgatás-formája Frantzia Országban. — Tsupán az olyan könyvek tiltattak-meg, mellyek javallanák a' Frantzia Revolutziót.

Hufzonhárom milliő, 's 922197 livrára betsülik öfzveséggel azokat a' drágaságokat, mellyeknek egy részét, királyi ékességül szokta vőlt viselni a' Frantzia Felség; a' több része pedig tsak úgy állott a' Fr. Kir. Kintses Kamarában. — A' gyémántok között a' leg-nagyobb darab, maga, 12 milliő livrára betsültetik — a' leg-szebb gyöngy, két száz ezerre — a' leg-szebb rubint, 50 ezerre — a' leg-szebb topáz, 6 ezerre — a' leg-szebb smaragd, 12 ezerre — a' leg-szebb zsafir, száz ezerre — a' leg-szebb amethystus, 6 ezerre — a' leg-szebb gránát, ezer két százra.

A' ki.

A' ki - költözött Frantzia Hertzégek^b Palotáikból tiz font arany, és 1900 font ezüst ékességeket vittek - el a' pénz - verő házba.

A' *Genevai (Genfi)* Közöns. Társaság^b Magistrátussa, 1600 főből álló fegyveres Népet kért, 's nyert is segítséggül a' *Bernai*; és *Tigurumi (Zürichi)* Közöns. Társaságoktól, a' Frantziák ellen, kik, egy Seregjeket akarják *Genevába* küldeni — koránt sem azért ugyan, a' mint értésekre is adták a' Polgároknak — hogy vagy a' *Genevai* Köz. Társaság^b szabadságát; 's maga - uraságát meg - háborítsák; avagy különösen, tsak egy Polgárt is vagyonjára, vagy személlyére nézve meg - bántsanak : hanem hogy meg - büntethessék az oda való Magistrátust azért; mert meg - rontotta a' Köz. Társaságnak Fr. Országgal való kötéseit.

Richemontból, következő értelmű Levél útasíttatott hozzánk, Okt. 9. dikén: „Hadi Tármester Hg. *Hóhenlóhe*' Seregének nagyobb része; *Neuvillynél* feküdt utóllýára (mint már egyszer irtam is volt) túl *Verdünön* 3 mértőföldnyire. Okt. 2. dikán éjtlzaka tábort bontott ezen Sereg, 's keresztül hatván *Verdünnél* a' *Maas* vizén, mai napon érkezett ide, a' hol volt előbbeni tábora, a' *Mósel* vize' partján. A' Prusszusok is, kik bellyebb jártak volt már *Kampania Tartományában*, vissza indultak, 's

Ver-

Verdűnnek veszik ők is útjokat, hová Oct. 10-dikére szándékoznak érni. Örömet írnam már, hogy jól éltem Kampániai borral; mellynek ez a' föld a' hazája; de megvalloim, hogy biz én még csak jó lörét (tsí-gert) sem ihattam; mivel mindent el takarítottak előre a' Frantziák. — Hogy *Richemonthoz* érkezünk, azt az Újságot hallottuk: hogy ki jöven Mettz Városából szerentsé próbálni a' Frantziák, el kapták egy Fő Hadnagyunkat, 's nyóltz köz Legényünket, kik a' *Jósef* Fő Hg Dragonyos Reg. jéből valók voltak. Más nap, jő egy Frantzia Trombitás szélső őrizeteink felé. Még messzire járt, mikor már egész erejéből futta a' tronbitáját; hogy valami módon reá ne talállyanak löni Vitézeink. Nem is bántották. — Hozzájuk érkezvén, mondja; hogy az el fogott Fő Hadnagy Mettzbe kívánnya a' maga holmijét. — Ezt halván egy furtsa Hulzár, fel kiált; *Jöjjön érte*; ugymond, *ha kell*.

* *
* *

* *
* *

* *
* *

Következendő tzimü Könyvek érkeztek hozzánk a' napokban:

Kisdedekhez alkalmaztatott Magyar Grammatika. Parvulis Accomodata Hungarica Grammatica. Per Franciscum Rosenbacher e S. P. Professore Ling. Hung. Besztirtze Bányán Tumler Jósef János Betűivel 1792 Nagy 8-ad rétb. 263 old.

Oskolai Vezér vagy az okos és hasznos Oskolai tanításra vezető Könyvetske; mellyet az apróbb Magyar Oskoláknak kedvéért D. Seiler Gy. Fr. és egye

egyebek szerént készítette Szakonyi József Pápai Evang. Pr. és C. Senior. Pó'sonyban, Veber Simon Péter betűivel 1792, nagy 8-ad rétb. 65 old.

Pannóniai Sz. Hegynek, és Tihanyi Szigetnek Fő Tisztelendő Vajda Sámuel Tihanyi Apátúr Úr ellen való nyájos panaszja, melyet N. Szombathely Városában Kis - Asszony havának 29-dikén 1792-dik esztendőben tartatott második Primitziájának jeles inneplése napján, hálá adó szíves érzékenységgel bé mutatott, Sz. Benedek rendén lévő P. Hollósy Egyed. Komáromban, Véber Simon Péter betűivel. 1792 nagy 8-ad rétb.

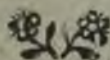
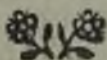
A' Szegényekkel, kivált a' jó reménységű szegény tanulókkal való jó tételre serkentő Prédikáció. Melyet a' Palotai Alumnum fel állításának alkalmatosságával Mind Sz. napján 1791. mondott Hrabowszky György, az Evangy. Gyülekezet Lelki Pásztor. Ki adatott leg közelebb olly véggel, hogy midőn a' felsők engedelmevel kéregetnek szegény tanulóink némelly Bakon 's Balaton mellyéki Ekklesiákban, közöltessék azon Jótévékkel a' kik Alumnumunkat kívánják valamivel segíteni 1792. Nagy 8-ad rétb. 20 old.

Extractvs Legvm de Statv Ecclesiastico Catholico in Regno Hvngariae Latarum 1792. Nagy 8-ad rétb. 213 old.

De Diversis Svbsidiis Pvblcis Dissertatio 1792. Nagy 8-ad rétb. 224 old.

* * * * *

Küldjük a' Magyar Hírmondó' Első Szakaszához tartozó Mutató Táblának utolsó fél-árkusát. Már most bé lehet ezen Szakaszt köttetni: hanem elébb jó lesz el olvasni, a' Könyv - Kötőhöz szolló Intést, melly, ezen említett fél árkuson vagyon.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Mind - Szent - Havának
(Októbernek) 30-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Nápolyból írják, hogy a' F. Tsászárnak,
és a' Nápolyi Korona - Örökösének Neve-
napját fényes pompával inneplette Okt. 4-
dikén a' Nápolyi Udvar. A' *Belvedere* nevű
Kir. mulató Helyben feles számú Méltóságok
vendégeltettek - meg ez nap, kik között vólt
a' Tsász. Kir. Felség' Követe, Gróf *Eszter-
házy* ö Excellentiája is.

T t

Hertzeg

Hertzeg *Eszterházy Antalné*, a' ki, vőge lévén a' Tsászári Koronázásnak, el-kísérte vólt *Frankfurtból* kedves Férjét *Freyburgba*; most vissza érkezett onnan *Bétsbe*.

A' *Saxen-Gothai*, és *Altenburgi* Hertzegi Ház' Belső Tanácsosának, 's *Bétsi* Követének, *Von der Lith Vilhelm Henrik* Úrnak személlýében erőssített meg a' *Saxóniai* Háznak *Ernestina-Lineája*, Okt. 20-dikán, a' Fels. Tseh Országi Király által, *Saulfeld* nevezetű Uradalomnak feudatárium jussal való birásában, mint jelentettük vala közéletbbi Hírmondónkban. Eggy ezen derék Úr, Európának leg-nagyobb Diplomátikussai között. — Hogy az *Anspach*, és *Bayreuthi* *Markgráfságok*, által-mentek a' *Prussziai* Király' birtokába: úgy vólt a' hire, hogy ide fogná hagyni *Von der Lith* Úr *Béts* Városát; de tsak ugyan meg-nyerte ő *Prussziai* Felségétől, hogy minekulánna már 42 esztendőktől fogva lett vólna szerentséje Minifterségét folytatni *Bétsben*: ugyan itt végezhesse érdemekkel tellyes életét. — Követségi Tanácsosságot visel mellette a' Fia, *Von der Lith Guftáv Lajos* Úr. Ez, a' Feudum-vételkor, mint Követség-Titoknokja úgy jelent-meg a' F. Udvarnál; azért is az oda lett fel-menetel', valamint szintén a' vissza jövetel' alkalmatosságával maga ült egy két lovas hintóban, mellyet követett a' Követség' két Gavallérjainak hintajok. Ezen két hintókat, két hat lovas hintók előzték-meg. Az elsőben ültek öreg *Von der Lith*, és *Haffner* Képviselő Urak; a' másik üresen ment.

Magyar

M a g y a r O r f z á g.

Szabadszállásról (a' Kis - Kúnságból), Okt. 10-dikén.

„Októb. 9-dike' éjtszakáján, esett a' havas esső; azonban *Somogyi Jánosné* meg környékeztek a' szülés' fájdalmai. El-szaladt egy kis Leány a' Bábáért; de ez, mindjárt nem mehetett, mert más vájúdó (szüléshez közelgető) Affzonnyal vólt dolga. — *S. Jánosné*, nem győzi várni a' Bábát; minek-okaért bé fedvén fejét egy lepedővel, maga meg-indúl éret. De mi történik? — Az útban meg-állítja a' kitsin, a' nagyobbikat. Minden idegen segítség nélkül ki-jő a' fergeteges világra a' magzat, kit is az édes Anya bé-burkol a' nálla lévő lepedőbe. Eleget kiabált segedelemért, de a' szélveszes fergetegben senki sem ébredt-fel a' izom-szédok közzül. Ebből a' Bába semmit sem tudott. Kélzen lévén a' másik betegjével, siet sebessen *S. Jánosné*hoz. Hát ezt, az úton talállya. Tsak el hül, e' véletlen látáson. Meg-fogván tehát azt kezénél fogva haza vezeti, 's dolgát végezvén körülötte, le-fekteti. Azt vallya felölle, hogy semmi baja nintsen; a' magzat felől pedig, úgymint a' mellyet, meg-kerefzteltetésekor szemeimmel láttam, magam irhatom, hogy ép, és egészséges. — Meg-tetfzik ezen történetből, ha én nem mondom is — *Somogyi Jánosné*, egy szorgalmatos dolgos Magyar Affzony.

Esmerek én *Szabolts Vármegyében* is egy közönséges Nemes Affzonyt, a' ki, első

T t 2

mag-

magzattyával terhes lévén, a' szülés' éjtszakaiját meg-előzött napon, egész lugzó ruhát maga mosott ki a' jég' hátán; estve, egy nagy kötél szalmát vitt haza a' szomszéd szérüs kertből; 's hajnalra meg-látta szerentséssen első szülöttyét.

Veszprémből, Októb. 21-dikén.

„Baranya Vármegyében múltván egy kevés ideig, szerentsém vólt, közelebbről való esmerettségére jutni Nagy Méltóságú *Galántai Gróf Eszterházy László Pétsi Püspök* Ur ő Excellentiájának. Tündálva néztem én ezen Méltóságnak kegyességét: 's minden alatta-valóihoz, és még az idegenekhez is kéfzen járuló kegyelmén, 's maga megalázásán különösen meg-újjúltam. Bizonyára nem abban helyhez teti ő Kegyelmessége a' maga fényes, 's tündöklő Méltóságának valóságos mivoltát, hogy szüntelen nagy Urak', 's magához hasonló' társaságát keresse; hanem inkább, eredeti Méltóságáról is több izben meg-felejtkezvén, a' Megyében lévő *Lelki Pásztorok'* barátságos társaságába elegyedik, 's őket látogatya; a' mint is Sz. Mihály' havának 21-dik napján, egyik Uradalmának *Kárász* nevezetű Falujában, T. *Simon Máté*, hajdani Paulinus Urak közzül való Szerzetes', 's ugyan most említett Helységnek Plébánosánál, hogy ennek szerzeti neve' napját annál ditsősebbé tehesse, 's vele született kegyes alázatosságának nyilvánosságosbb jeleit adhassa, meg-jelent, és ezen nagy érdemű *Lelki Páztort* köszöntésével meg-tisztelte. — Meg kell

Iell valóban esmérni, hogy ha a' kegyesség,
 és alázatosság tulajdonai nem volnának is
 Fő Pásztor ő Excellentziájának; még is az
 illetén jó lelkű Atya eránt való le-botsát-
 kozását, mint a' minémű Tisztelendő
Simon Máté Úr, éppen nem lehetne tsudálni.
 Mert ez olly Pap, a' ki nem emberi tekin-
 tetből, vagy szokásból, hanem valóságos
 buzgóságból betsüli tisztos hivatallyát, buz-
 góan teszi keresztyéni kötelességét; a' fele-
 laráti szeretethen nevezetesen, olly külö-
 nösen ki-jegyzi magát, hogy méltán Egy-
 házi Rend' Tükörének nevezethetik. Sze-
 meimmel láttam buzgó ájzatosságát; bő kezű
 alamisnálkodásáról Juhai által tett ditsére-
 tét füleimmel hallottam; szemlélttem jámbor-
 ságát, alázatosságát, 's a' kárvallásokban
 való békességes türését, a' világi dolgok'
 meg-vetését, és el-töröltt Szerzete' vissza-
 állításának szüntelen való sohajtását álmél-
 kodva, de ugyan tsak lelki vigasztalással
 tekintettem. Esméretes lészén sokaknál,
 ezen példás, és követésre méltó életű Ex-
 Paulinus Úr, szép munkáiról, melyekből
 némellyeket nyomtatásban ki-adott. Ezek-
 nek számát mostanság újjakkal szándékozik
 nevelni, a' Köz-jónak elő-mozdítására, a'
 mint iparkodásiból, és nappali, 's éjjeli
 szorgalmatos fáradozásiból észre vettem. —
 Esméretes lészén továbbá, testvér Bátyjáról,
 Főtisz. *Simon Péter* Szombathelyi tituláris
 Kánonok, Tsornai Plébános, és V. Esperest
 Úrról is, a' kinek, magasztalást érdemlő
 virtusai, 's érdemei nagyok, és számosak.
 — Adgyon a' Magyarok' Nagy Ura 's Istene,
 Apo.

Apostoli Hazánknak, Gróf *Eszterházy László*hoz, mindenkben hasonló Püspököket; nevellyen *Simon Péternek*, és *Máténak* példás életét, tudományát, adakozását, 's a' több ditséretes tulajdonságaikat követő Lelki Pásztorokat; magokat pedig ezen tisztelt Személyeket, hogy az Úr Isten nagyobakra vezérellye, 's hosszú ideig tartsa-meg, szivemből óhajtom, " "

Komáromból, Októb. 20-dikán.

„A' szüret, nállunk is, valamint mindenfelé, felette silám leve; a' ki, más esztendőben 60—70 akót szürt, alig juta most 4—5 akóhoz. — A' gabona, felette óltsó. Szebbnél szebb tiszta búzát, 28—30 garason inér e'k. " "

Eszék Várának sok esztendőig volt Kommendánsa, Gen. Májor, és a' Therésia Rendjebéli Vitéz B. *Piza*, ezen hónapnak 18-dikán végezte életét.

Debretzenből, Októb. 14-dikén.

„Nállunk, közönségessen szöllván, az árpa, zab, tengeri, köles, és búza, tsak felényi bővségben termett, mint az el-múlt esztendőben; és a' körülöttünk lévő határokon is. Szüretünk pedig, igen sovány volt: mert némellyeknek tsak harmad, némellyeknek negyed résznyi mustjok lett, mint a' múlt esztendőben; sőt némellyeknek sen mi sem, haza vitték vagy puttonnal, vagy kosárral, a' mi termett. A' kik vagy fösvények, vagy restek voltak, és szőlőjüket el nem fedték: annyi mustot szürtek ellenben, mint az

az el-múltt bővebb esztendőben. Magam tapasztalásomból tudom, hogy egy valaki, a' mi kertünkben, fedetlen hagyván szőlőjét, 43 tseber mustra kapott, három kapa szőlőjében. A' hegyek, hogy' fognak megvigasztalni bennünket, must' dolgából? a' jövő hetek meg-mutatják.

Már Tiszteletes Tanítóink tellyes számmal vagynak: mert T. *Gál András* Uram *Székelyhídról* bé-jött, és a' múltt Sz. Mihály havának 16-dik napján, elsőben ugyan a' Kis Templomban, azután 30-dikon a' nagyban bé-köszöntött, mind az Elöljáróknak, mind a' köz Népnek tellyes örömökre, és különös nagy kedvessége vagyon mindenek előtt. A' Deák Iffjúság is nagyon szereti, mind ékes szaváért, mind szép tudományáért. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Okt. 22-dikén.

„Minden órán vége lessz az Ország-Gyűlésének. — Azon Nemes Ember, kinek ügye az Ország' Rendjei előtt folyt vala — bűnösnek találztatott azokban, a' mellyekkel vádoltatott, p. o. hogy testvérjét megölte; hamis papiros pénzt tsinált, és egy haramia Társaságot állított fel.

Erdélyből Okt. 18 dikán

A' napokban haláloza meg Gróf *Bethlen* Gergelyné, született *Nalátszi* Asszonyosság, kit példás tulajdonságaiért az egész Ország szeretett, és betsült.

Frantzia

Frantzia Ország.

A' mostani Nemzet - Gyűlése el-végezte ugyan, hogy Közönséges Társasággá legyen Frantzia Ország; de mi módon? — ennek ki-dolgozására egy különös Deputátziót állított fel, mellynek Tagjai: *Syeyes*, *Paine* *Tamás*, *Brissot*, *Pethion*, *Vergniaud*, *Genfonne*, *Barerre*, *Danton*, és *Condorcet* Urak. Ezen utól említett Ur, igen nevezetes Tagja yolt az előbbeni Nemzet - Gyűlésének is.

A' Had - Minister, mindég tsak a' sok pénzt kéri mostanság a' Nemzet-Gyűlésétől; mivelhogy újra — — — nevelődött a' fegyver - viselők' száma: pedig már az előtt is 400,000 prófont - evője volt Frantzia Országának, a' mint t. i. az említett Minister állította a' Gyűlésben Okt. 12-dikén.

Frantzia Országának hat Ministerei között ketten vagynak már most, a' kik ez előtt Újság-Irók voltak. Eggyik, a' mint tudjuk, *Lebrun*, a' külső dolgokra ügyelő Minister; a' másik pedig *Garat*, a' ki közelébb tétetett Igazságra ügyelő Ministerré. Ez, néha napján a' *Journal de Paris* nevű Újságot írta.

Dumourier Vezér, Párisba ment a' Seregtől négy napra; és midőn bé-lépett volna Okt. 12-dikén a' Nemzet - Gyűlésébe: nagy örömmel fogadtatott,

Hogy

Hogy a' hadi költségeket annál könnyebben meg-bírhassa a' Közöns. Társaság: mind el-adatnak már most a' ki-költözött Frantziáknak jószágaik, mellyek, mint tudjuk, el-voltak foglalva egy darab időtől fogva a' Státus' számára. — Mivel mindazáltal az efféle jószágokban, drága Könyvtárok (Bibliothekák), 's képeknek, vagy természeti dolgoknak, és egyéb efféléknek jeles gyűjteményei is találtnak; tehát ezekre nézve, eleibe terjesztette *Gyúton* Ur, Okt. 10-dikén a' Gyűlésnek, hogy nem kellene azokat még most el-adatni. — Helybe hagyta ezen fel-tételt a' N. Gy., 's végzést hozott rólla.

Hadi Környűlállások.

Hirével esvén Pápa ő Szentségének, hogy az Olasz Ország vízeiken, fegyveres Frantzia hajók járkálnak: el-küldötte mindjárt Okt. 11-dikén a' Kintstárnokját *Civita-vecchiába*, olly hagyomással, hogy az oda-való ki-kötő helynek óltalmára, minden szükséges készületeket tétessen-meg haladék nélkül. Egyszersmind, tilalmazó parantolatot adott-ki mindenfelé a' maga Tartományjaiban, mellynek ereje szerént, nem szabad ki-vinni többé azokból semmiféle eleséget.

Custine Frantzia Generális, a' ki *Spira*, és *Vormátzia* Városaitól, kemény fenyegetések alatt sok pénzt ki-tsikart, Okt. 18-di.

dikán *Moguntzia* (*Maintz*) Városánál temett a' maga Seregével véletlenül, és Okt. 19-dike' éjfélszakáján ágyúztatni kezdette azt. A' Város, három nap védelmezte magát; de látván az Ellenség' nagy erejét, kénytelenítettett annak Októbern. 21-dikén kapukat nyitni. — A' benn volt Őrizet, szabad elmenetelt nyert.

Trierből azt írták Okt. 11-dikén, hogy *Thionville* Vára' ostroma félbe szakadt; 's ugyan azért nagyon félnek a' *Trieriek*, hogy a' *Thionville* Várabéli Őrizettől, sok nyúg-hatatlanságokat fognak szenvedni a' télen által.

A' *Saarlouis* Várabéli Frantzia Őrizet, minekutánna *Wadengassen* nevezetű Apátúrságot egészen ki-rablott volna: Okt. 11-dike előtt néhány napokkal hasonlóképpen bánt *Enzheim* nevű Prépostsággal is, melly az említett Apátúrsághoz tartozik. — Azt reménylették a' Frantziák, hogy kezekre keríthetik az *Enzheimi* Prépostot; de ez élt a' gyanú-perrel: azért is jókor el-vette magát szem elől.

A' *Hessenkasseli* Landgráf, a' ki maga vezette volt *Páris* felé hat ezerből álló Seregét, Októbernek 16-dikán vissza tért *Kasselbe*.

Hollandiában, meg-kettőztette mostanság a' *Politzáj* a' maga szemességét.

Verdün

Verdün (Verdunum) Városa, Okt. 14-dikétől fogva ismét a' Frantziáké. — —

— — — — —
— — — — —

Monachiumban lévő Követje a' Tsász. 's Kir. Felségnek, eggy Irást adott-bé a' *Baváriai 's Palatinátusi Választó Hertzeg'* Minisztériumának Okt. 14 dikén, mellyben panaszolta, hogy midőn *Spirából Manheimba* akarták vinni Tisztjeink, bátorságnak okáért a' hadi Kasszát, és az Ispotályt, sok ideig nem eresztették-bé őket a' *Manheimiak*; 's a' t.

*
* *

*
* *

*
* *

Egy Magyar Utazó, következő értelmű Levelét útasította hozzánk *Geneva (Genf) Városából*, Okt. 16-dikán. „Három kis táborban vagynak ezen Város alatt a' Frantziák, $1/2$, $3/4$, és $6/4$ óránnyira. Az egész Város fegyverben vagyon. Hatszor, 's hétszer is bé-zárják napjában a' kapukat. Az idegeneknek, 24 óránnyi időnél nem engedtetik több, a' benn való maradásra. Én még is hatvan órára kaptam engedelmet, melly már öt óra múlva el-telik. — Igen fe-

feles számmal vagynak itt, a' Frantziákhoz szító Polgárok; kiknek mivel nagyon utánok vetette a' Magisztrátus a' keleptzét: egy közölők ma reggeli két órakor a' *Rhone* (*Rhodanus*) vizébe ugrott. Hólnap temetik. — A' Frantziákra nézve, sokat bíznak az Anglus Minifterhez a' Genevai Elöljárók.

A' *Helvétziai* Kántonokról azt irhatom, hogy némellyek közölők hajlanak a' Frantziákhoz, némellyek nem; sőt nem tsak nem hajlanak, hanem még ellenségeskedésre mutató készületeket is tesznek; melly dolgot meg-érívé a' Frantzia Nemzet-Gyűlése, Bízatosokat küldött annak meg-vissgálása végett a' szélekre. “

Oda hagyván *Genevát* a' fenn említett Magyar Utazó, ezt írta mindjárt *Szabaudiából*: „Ezt a' Tartományt egéízen el-foglalták a' Frantziák, a' *Cenis* hegyi szoros járásig (passzusig). Ennek a' passzusnak túlsó tövében fekvő *Lans le Bourg* Városotskában mulattam vólt én most két hónapja. “ —

Elegyes Tudósítások.

A' *Nápolyi* Királyi Udvarnak értésére esvén az elégett *Brukkiak'* szerentsétlensége, nem tsak sajnálkozása által mutatta-meg, ezen kárvallottak' sorsán lett szives megindulását; hanem voltaképpen is kívánt rajtok segíteni. Íratott t. i. mindjárt a' Béts.

Bétsben lévő Követjének *M. Gallónak*, hogy számlállyon - ki tiz ezer forintot a' számokra. Bóltsen tudják ugyan is azt a' *Nápolyi Felségek*, hogy a' valóságos könyörületesség, adásban áll; és hogy annak, ügyefogyott Ember - Társaink eránt való megbizonyítását, valamint a' Vallás, úgy a' Nemzet' különbsége sem akadályoztathatja meg.

Említettük vala, hogy az *Alt und neue Welt* (*Ó és új Világ*) nevű Darabnak, Okt. 20-dikán lett másodszori jádzása' alkalmazhatóságával, a' mi bé - ment a' Teátrum' Kasszájába : azt a' szegény *Brukkiaknak* ajándékozta ő Ts.K. Felsége. — Ki gondolná, mennyi pénz került - ki a' Teátrum' Kasszájából? — 1639 forint 49 kr. — Kiváltképpen való módon nevelte ezen summát, az ő Felségek', és a' Fő Hgek' adománnya.

J e l e n t é s e k.

 Véber Simon Péter Úr, Pozsonyi Könyvnyomtató jelenteti általunk, hogy sok Hazafiak' ösztönözéséből, szándékozik egy Társaság, mind a' Históriákat tanuló Ifjúság' kedvéért 's hasznáért, mind pedig a' Haza' ditsősségére is, bővebben ki - adni Deákul, a' Magyar Nemes Familiáknak Históriájokat, mint *Bélben*, vagy *Vágnerben* találtatik. — Kérettetnek azért, és serkentetnek mindenek, kiknek alkalmatosságok vagyon ezen szándé-

déket elő-mozdítani, hogy a' mit saját Nemzettségek' ditsőítésére közönségessé kívánnak tétetni; p. o. kik lettek légyen az ő Eleik közzül, ez vagy amaz Egyházi, Polgári, vagy Katonai méltóságban helyezettettek, 's mitsoda szolgálatokat tettek azok a' Hazának, és a' Királynak 's a' t. akár magyar, akár deák nyelven közöllyék a' fenn meg-nevezett Hazafival Újj Elzten-dőig.

*
* **
* **
* *

Ns Fűskuti Landerer Mihály Úrnál Posonyban, Pesten, és Kassán, több más könyvek között, ím e' következendő új könyvek is találatnak!

Somogyi P. Idvességes Múlattság, az az, kérdések, és feleletek, az Anyaszentegyhazban előforduló dolgokról, és ájtatosságokról. 8-ad rétben: Pesten 1792. 1 forint.

Castellionis Sebastiani Dialogorum Libri quatuor, quos postremo ipse recognovit: argumenta singulis Dialogis praeposuit, et sententias subiecit, ex quibus pueri discant officium, id est: quid imitandum sit, aut declinandum. 8 Posonii 1792. 30 kr.

'Sebők József, huszonegygy erköltsi Prédikátziók, mellyeket frantzia, és német Nyelvekből Magyarra fordított. 8-ad rét: Kassán. 1 for.

Suhányi Franc. Xav. Origo et Progressus Ruinae Regnorum. 8-ad rét 1792. 36 kr.

Bölts Salamonnak utolsó Szavai, a' mellyek irattattanak a' Prédikátori Könyvnek XII-dik Részében, német nyelvből magyarra fordított 'Sebők József. 8-ad rét. 1792. 45 kr.

Palma, Notitia Rerum Hungaricarum. Pars III. Nagy 8-ad rét. Pesten. 4 for.

Belii Math. Compendium Hungariae Geographicum. Editio quarta auctior, et correctior. 8-ad rét. 1792. 51 kr.

Mátyus orvos Doktor' ó és új Diaetetikája. Ötödik Rész, nagy 8-ad rét. 1794. 2 for. Mind az öt rész 7 forint.

Német Mihály, Sövényházi Plébános, a' Selyem Juhokról. 8-ad rét. 1792. 36 kr.

Csapó orvos Doktor' új füves és virágos kertje, második nyomtatás. Nagy 8-ad rétben 1792. 1 forint 15 kr.

Orvosló Könyvetskéje 8. rét. 1792. 51 kr.

Takáts Ádám' hufzonót halotti Prédikátiói. I. Rész. nagy 8-ad rét. 1792. 30 kr.

Articuli Diaetales Budenses Anní 1792. 8-ad rétben, 12 kr.

Articuli Diaetales (novellares omnes), utpote ab anno 1715, usque ad annum 1792. 2 for.

Décsy Antonii Historia approbata de ortu, progressu, fatis, mutationibus, reformationibus, ictis, et Legislatoribus Jurisprudentiae Hungaricae. 2-dik, 3-dik, és 4-dik Rész 1792. 1 forint. Az első Rész külön 20 kr.

Klein

Klein (Ephraimi) Specimen enucleationis Grammaticae Hungaricae, in usum Juventutis scholasticae, editio secunda. 8-ad rétb. 1792. 30 kr.

Etelka' Történetei, II. Rész, 12 képekkel. Nagy 8-ad rét. 2 for.

Az Arany Peretzek. nagy 8-ad rét. 1 for. 30 kr. (mind a' kettőnek, Tifz. Prof. Dugonits András Úr a' Szerzője).

Sturm Kristóf', és Tiede János' Istennel való Társalkodása, a' reggeli és estvéli órákon az esztendőnek minden napjaira. Nagy 8-ad rétben, II. Rész. 4 forint.

Siegvárt' Klastromi Történetei. II. Rész. 2 for.

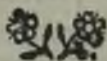
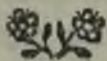
Bernolak Antonii Grammatica Slavica, ad usum Juventutis scholasticae. 8-ad rétb. 40 kr.

*
* *

* *
*

*
* *

A' múltt postán küldött R r árkusnak 618-dik oldalán e' helyett : Okt. 4-dikén, kell olvasni : Okt. 14-dikén. — E' helyett pedig : Sept. 11-dikén, kell olvasni : Okt. 11-dikén.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 2-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

Az *Antal* Fő-Hertzeg', *Nádasdy*', 's *Al-*
vintzi' gyalog Regimentjein; és Generalis
Mészáros' lovas Regimentjén kívül (mely-
lyekről már Q q árkusunkban emlékeztünk
völt) többek is rendeltettek *Olasz Országba*,
a' *Frantziák* ellen; úgymint: a' *Tsálsár*'
gyalog Regimentjéből 1 Batalion (ez, leg-
alább is 1200 Emberből áll); *Lasciéből* 1
Bat.; *Kollorédo Ventzeléből* 1 Bat.; *Kauni-*
tzéből 1 Bat.; *Hufféből* 1 Bat.; *Vallis Olivier-*
éből 1 Bat.; *Deutschmeisteréből* 1 B.; *Károly*

U u

Fo

Fő Hertzegéből 1 Bat.; és a' *Waldeck Drag.* Regimentje. Ezen Seregnek Vezérei lesznek: *Staader* Feldmarsal-Lieutenant; és *Hodisz, Bruner, 's Hutten* Generál-Májorok. — A' *Német Birodalomba* való menetelre pedig, következők nevezettek ki tegnapi napon a' F. Hadi Kantzellária által: *Wallis Mihály* Reg.ből 2 Bat., *Kallenbergéből* 2 Bat., *Brentanoéből* 2 Bat., *Keilléből* 2 Bat., *Brechainvilleéből* 2 Bat., *Wartenslebenéből* 2 Bat.; továbbá, *Kavanagh, Nassau, és Zsákmén (Jaquemin)* vasas Regimentjeik; végre, az első, és második Karabélyos könnyű lovas Osztály *). — Fő Vezérei lesznek ennek a' Seregnek: Hadi Tármaster *Kollarédo Ventzel*; Feldmarsallieut. ok: *Keill, és Blankenstein*; Gen. Májorok: *Draskótzsi, Benyóvszky, Davidovits, Rehbach, és Hg Koburg Lajos.* — Ezek szerént, öszveséggel, újra hűsz Regimentek indultak a' Frantziák ellen.

Eszter-

*) Két Karabélyos Regimentjei vagynak ő Felségének. Ezek, mind szép válogatott meglett Emberekből állanak. Válogatják pedig, a' Vasas, Dragonyos, és könnyű Lovasokból; mint szintén a' Granatérosokat a' gyalog Regimentekből. Mind-eggyik Karabélyos Regimentben három Osztályok (Divisiók) vagynak, mellyek között a' két első, Vasasokból áll; a' harmadik pedig könnyű Lovasokból, az az, olyanokból, kik nem viselnek mellyjvasat; lovaik is nem olly nagyok, és nehezek, mint a' Vasasoké.

Eszterházy Antal ö Hertzegsége, minden
órán villza fog érkezni, Elő - Auszriából,
Bétsbe.

M a g y a r O r s z á g.

Rege *Mátyás Királyról.*

Oláh Országi útjából haza felé fordulván
Mátyás, utat velt, 's *Bihar Vármegye*'
szélén lévő *Sár-rétjének* vizsgálódására indul,
még pedig a' szokott *Mátyás Deák* nevezet
alatt; addig addig, bé ér egy *Udvari* nevű
Faluba, tudakozza a' Falu-házát, mutatnak
neki egy rongyos putrit (putri, föld-ház),
mellynek a' tetejéről a' nádalást jó formán
el-hordta a' sok tavaszi száraz szél. Bé-
megy, hát látja, hogy az ölvé-gyülekezett
szakállos Esküttek, törvény-nap lévén,
körül ülték a' tüzhelyet. Meg-jelennek az
ügyes-bajosok; törvényt látnak kire kire;
meg-bírságot a' vétkeket pénzre, és
borra, mellyet az Iró Deák (Notárius), ki
egyszersmind a' Falu' borát ugyan azon
putriban mérte, a' rovásra fel-rott. Azon-
ban a' Szószólló mondja a' Birónak: „Koma!
van már bírság, nosza hozatnál a' Pógárral
(Tizedes) egy marha tagot, ám *Mátyás*
Deák is itt van, Iró Deák ökeme majd
meg-pörköli (gujasossan meg-főzi).“ —
„Uram Isten adj egy jó essőt, mondja azon-
közben a' Biró, bizony mindenünk oda lessz.“
„Igen, felel *Mátyás*, nád se terem, melly
ezt a' házat bé-fedje.“ De dühödjön meg
a' nádja, mond a' Biró, vizben van annak
a' töve, úgy is meg-nő az. — Azonközben
kész a' pörköltt hús; mondja *Mátyás*: én
leszek a' Biró, míg az ebéd tart. Vizzel tele

dézsákat hordat, az Esküttek' lábaikat belé rakattya a' vízbe, 's úgy ebédelteti. — Jól esett a' kövér marha tag Öreg Uraméknak; tsak a' vólt a' baj, hogy *Mátyás* a' birságból egy kupával se k'náta őket. Majd meg epedt már a' tüzes gége, törüllik bajusszokat, szakállokat, integetnek a' Szószollónak (Törvény-Biró), ki is a' szomjúságtól ösztönöztetvén, mondja: „Uram! mivel ölt meg tsak egyszer az Ördög is a' fiát? — Mellyre *Mátyás*: „*Dühödjön-meg a' nádja, vízben van a' töve; úgy is meg-nő az.*“ — Ekkor látá a' szakállas Tanáts, mit jelent a' néma mese; hibájokat meg-esmerték, a' Király is meg-engedett nekik. — *Mátyás'* el-menetele után annyit ittak az Esküttek, bú' felejtésért a' birságból, hogy az Öregeket közzülök estve felé karon fogva vezették haza a' Polgárok — *Nagyon el-nyomta őket a' falu' terhe* —; az Ifjabbak pedig hajnalig ditsérték a' szöllő-tő' levét, míg nem rájuk virradtt, mint a' farkasra, 's akkor el-özlottak.

Igazítások.

A' *Nagy-Kátai* Vásárban el-fogatott Tolvajok közzül, *Banának* nem *Mihály*, hanem *Gyurka* a' neve. *Mihály*, emberséges Ember, tavaly Hadnagy (mezei Kerülő, vagy Visgálódó) vólt *Szabadszálláson*. — Azon Tolvajoknak tselekedetekhez járúl még, hogy a' kötőfékeken, 's nyergeken kívül, békó-kútsokat, reszelőket, 's más efféléket is találtak nállok. — *Bana Gyurkát*, mivel szilaj-tsikós, törvény-széki a' Gazdaság ki-szabadította, a' kinek éppen nem fér

fér a' fejébe az , miért verték - meg ötöt olly keményen, hogy a' nagy ütések miatt három páltzánál többet nem tudott belőlök meg - számlálni? pedig tsak azért, hogy mikor el - fogattatott, fertelmesül káromkodott. Mert képtelenségnek tartja azt egy Tsikós, hogy valakit a' káromkodásért meg verjenek. — — A' *Sasi* Gyermekek, nem kilentzen, hanem tizen hóltak - meg az égi tűz miatt; az ábrázattok úgy el - változott, hogy egyiket sem esmérték - meg a' Szüléik; a' *Sasi* Birónak mind a' két Fia ott hólt - meg. — Szerentséssébbek voltak ezeknél, September' végén, a' *Tzeplédi* Vendégfogadóban háltt Utasok. Ezekre is bé - szállott egy kóvájgó száraz ménkö a' kéményen; sorról sorra járta a' szobákat. Distriktuális Fiskális *Parotzay* Úrhoz fáradttan ért, azt artzúlaton illetve, melly miá nagyon megdagadt az ortzája. A' mikor a' tsattanás lett, minden lovak, mellyek az udvaron kotsikhoz voltak kötözve, hasra estek.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Okt. 22-dikén,

Az Ország - Gyűlésnek , Okt. 19 dikén leve vége. (Hibássan vólt e' szerént, Okt. 22-dikén datálva az a' *Kolosvári* Levél, melly a' multt postán küldött árkusunkban olvas - tatik.)

Igéretem szerént, ímé közlöm a' még hátra maradott részét is, az Ország - Gyűlési Deputátus Urak' Laistromának:

Meggyesböl: *Heidendorf Mihály* Polgár - mester, és *Krausz András* Notárius.

Besz.

Befztertze - vidékből: *B. Löventhal János* Senátor, és *Frank János* Notárius.

Szászsebesből: *Roth György* Székbíró, és *Velther András* Senátor.

Nagysinkból: *Szeli József* Székbíró, és *Kapesius Mihály*.

Szeredahelyből: *Roth Mihály* Székbíró, és *Lév Simon* Notárius.

Kőhalomból: *Flegner József* Székbíró, és *Steinburg Károly* Notárius.

Újjegyházból: *Albrich János* Székbíró, és *Herbert Mihály*.

Szászvárosból: *Kaszani László* Székbíró, és *Burutz János*.

Taksás Helyekből.

Kolosvárból: *Szathmári Zsigmond* Fő Biró, és *Bertalan János* Kis Biró.

Marosvásárhelyből: *Filep Sámuel*, és *Gyöngyösi József*.

Fejérvárról: *Koltsár József*, és *Beth József*.

Abrudbányáról: *Ambrus András*, és *Szántó György*.

Vizaknáról: *Bogári János*, és *Szász János*.

Vajdahunyadból: *Csóka Abrahám*.

Kezdivásárhelyből: *Szöts Dániel*, és *Kováts József*.

Hátzegről, *Kenderesi Ferentz*, és *Pap Filep*.

Szepsiszentgyörgyből: *Demeter Sámuel*.

Udvarhelyből: *Szakáts Sándor*, és *Szász András*.

Illyefalváról: *Szász Pál*.

Csikszeredából: *Dávid Móses*.

Beretzka.

Beretzkből: *Lörintz János*, és *Simon Pál*.

Székből: *Juhos István*, és *Szathmári János*.

Zilajról: *Csűrös Dénes*, és *Kis Bálint*.

Kolosból: *Deáki Gábor*, és *Airizer Jakab* Urak.

Frantzia Ország.

A' Frantzia Seregek' számát, hat száz ezer főből állónak mondta lenni, Okt. 11-dikén a' Minister.

Dumourier Vezér, minekutánna egy ditsekedő Beszédet tartott volna a' Nemzet-Gyűlése előtt Okt. 11-dikén, az ő hadakozásoknak akkoráig való, és továbbra is reménylett következéseiről: azzal tiszteltetett - meg, hogy le-ültettetett, a' vele volt Tisztekkal együtt a' Gyűlésben.

Nagy különbséget tett a' N. Gyűlése, a' *Spiránál* nyertt; és a' ki-költözött Frantziáktól el-vett zászlók között. Mert amazokat fel-függesztette a' maga palotájában; de midőn a' Ki-költözöttektől el-vett zászlót bemutatták volna *Dumourier*' Adjutánsai a' Gyűlésnek: a' lett felölle a' végzés, hogy Hóhér által égettessen - meg az.

Az *Erdemnek*, és *Tiszteletnek* sokféle külső Jegyei közzül, tsupán az úgy nevezetett *Lajos - Keresztje* hagyatott volt meg, a' Katonáknál; most már az is el-töröltetett. *Dumourier*, és a' vele együtt Párisba ment Tisztek, azon alkalmatossággal vették - le azt örökre a' magok mellyjeikről, midőn le-ültettettek volna a' fenn említett napon a' Gyűlésben.

Meg-neveztük közelébbi *Hírmondónkban*

ban azon Tagjait a' Nemzet-Gyűlésének, a' kikre bízott az új Konstitúciónak ki-dolgozása. Azt kívánja ezektől a' Gyűlés, hogy ne darabonként terjesszék eleibe munkájokat, mint tselekedett volt az első Gyűlés alkalmatosságával, a' Konstitúziót dolgozott Deputázió; hanem tsupán akkor, midőn majd egészen készek lesznek azzal: hogy így ne csak részenként fontolhassa-meg azt a' Gyűlés, hanem áttalában is — mi módon eggyeznek t. i. egymással, annak különb-különb részei? — Idegenek' ítéletének is alája fogja botsátani a' Gyűlés, ezen újjonnan ki-dolgozándó Konstitúziót; 's meg fog az vizgáltatni, külön külön, mind a' 83 fő Osztályaiban is Frantzia Országának.

Dumourier' Seregénél, két Batalion Párisi Gárdisták, négy Prusszusokat, a' kik által szöktek volt a' Frantziákhoz, fel-áldozták a' magok vérengező dühösségekek; sőt még tulajdon Elöljárójakat is fenyegették, hogy meg nem akarta engedni nékiek gyilkosságokat. — Igen meg-bolizankodott *Dumourier* Vezér, ezen két rendeletlen Batalionokra; 's ki-vetkeztetvén azokat fegyverekből, irt erántok a' Nemzet-Gyűlésének, hogy ő vissza akarja azokat küldeni Párisba, 's erte a' Gyűlést, hogy igen igen példássan büntetné meg őket — mint az egész Frantzia Seregnek, és Nemzetnek motskait. — A Katonai Dolgokra ügyelő Deputáziónak ítélete szerént, azt végezte felölök a' Gyűlés, hogy ne Párisba, hanem egynehány közel lévő Varakba vitessenek.

Verdün

Verdün Várának, a' Prussziai Király által minden vérontás nélkül lett visszaengedtetéséről szóló tudósítások, felette nagy, és közönséges vigsgát okoztak Okt. 13-dikán a' Nemzet-Gyűlésében; tsupán egy *Chaudieu* nevű Deputátus vólt, a' ki nem merűlt belé egésszen az örömbé, sőt a' több Tagok' örvendezését is mérséklette, következendő észre-vételei által: „Nem azért van, úgymond, Generális Uraimékra bizva a' mi Seregeinknek kormányozása, hogy az Ellenséggel alkudozzanak; hanem hogy meg-verjék azt. Nem alkura; hanem győzedelemre vagy on nékűnk szűkségűnk. Ha a' mi Generálissaink továbbra is folytatják az efféle alkudozásokat: úgy ollyatén Képviselei hatalmat (Representation) vesznek magoknak, a' mellyet nem adott nekik a' Nemzet; és már előre látom én, hogy ebből, *Hadi Vezéri Despotismus* fog származni, melly okozta vólt hajdan a' Római Közönséges Társaságnak is romlását.“ — Ezekre nézve kívánta, hogy a' Hadi Dolgokra ügyelő, és a' Diplomátika Deputátzió, készítsenek egy Törvényt, mellyben határozottassék meg a' Frantzia Közönséges Társaság' Generálisainak hatalmok. — Ezen kívánságot helybe hagyta a' Nemzet-Gyűlése, 's végzést hozott rólla.

Hadi Környűláállások.

Egy Tudós, így irt *Moguntziából* Okt. 13-dikán: „A' miolta fűnni kezdett a' szele, hogy Városunkra is reá fognak űtni a' Frantziák: kinek kinek, minden személlý' válogatás nélkül, fegyvert kellett kezébe venni.

Még

Még a' Választó Hertzeg' Tanácsosai is szint-
 úgy ki-rendeltetnek őrizetre, mint a' leg-
 közönségesebb Ember. Éppen most látám
 az ablakom alatt, az ide-való Universitas'
 Magnifikus Rektorát, Udvari Tanácsos és
 Professor *Bodmann* Urat; 's a' Vál. Hertzeg'
 Udvari Musikussát, egy híres Theátrumi
 Jádzóval együtt. Mind a' hárman puskát
 vittek vállaikon: úgy mentek strázsára. —
 Minden órán magamra is reám kerül a' sor.
 Ha a' házamra jő az Ellenség, 's fegyver
 nélkül találok maradni: van egy nagy vastag
 könyvem *in folio* dísznő-bőr kötésben; az-
 zal is agyon ütök egy két Frantziát.

Ezen Levél' írása napján túl, hatodik
 nap, az az, Októb. 19-dik nap 'n reggel
 érkezett *Custine* Frantzia Vezér, *Moguntziá-*
hoz; melly dolognak értésére, lármát lőttek
 mindjárt a' Városban; fegyverhez kaptak a'
 Lakosok, 's szaladtak a' bástyákra. Az nap,
 és az egész éjszakának is egy részén, úgy
 nem különben következő nap is erőssen tüzelt
 mind a' két Fél egymásra. — Okt. 20-dikán
 délutánni 3 órakor bé küldött egy Trombitást
 Gener. *Custine* a' Városba, Bárá *Gymnich*
 Komendánshoz, 's fel-kivánta a' Várost,
 olly fenyegetődzés alatt, hogy, ha kíván-
 ságát nem tellyesítik: fel-égetteti az egész
 Várost. Ezen izenetre, tanácsot tartottak
 leg-ottan: a' Vál. Hertzeg' Helytartója, B.
Fechenbach; a' Státus-Kantzelláriussa, B.
Albini; a' Város' Komendánsa, említett B.
Gymnich; a' Vál. Hertzeg' szolgálatjában
 lévő Gen. Lieut. Gróf *Hatzfeld*; és a' Prussz.
 Udvar' Követe B. *Stein*. Ez, egy bizonyság-
 írást

írást adott maga nevében arról, hogy lehetetlennek tartja, a' Városnak további megőltalmazását. A' végzés a' lett, hogy még egy különös hadi tanácsot kell tartani; mellyben meg-határozott, hogy mivel a' segedelem' érkezésének ideje bizonytalan, több rendes Katona pedig nintsen a' Városban négy Batalionnál; 's a' puskaapor, és golyóbis se sok; az Ellenség ellenben 40 ezer főből áll: tehát leg-tanátsosabb lészén, tűrhető feltételek alatt fel-adni a' Várost. — Az említett 4 Batalionok, 22-diken költöztek - ki *Moguntziából*, fegyverestől, bagáziástól, és négy ágyúkkal *Cassel* felé. A' hadi kasszát is, szabad vólt el-vinni magokkal.

El-foglalván ekképpen *Cestine* Frantzia Vezér *Moguntzia* Városát, Seregéből nyóltz ezeret ott hagyott őrizeten; maga pedig 32 ezer Emberrel *Franfurt* Városára ment, 's ezt is meg-rakván Frantzia Őrizettel, tovább indúlt, *Hanau*, *Seligenstadt*, és *Aschaffenburg* Városai ellen.

Hanau (*Hanovia*) Városa a' Frantziák' kezében vagyon é már, még nem tudhatni bizonyosan. Az eddig való tudósításokból csak azt olvassuk, hogy ostromlani kezdeték ugyan azt a' Frantziák; de a' *Hessencasseli* Landgráfnak (a' Város' Urának) derék Seregei hatalmassan ellent-állottak nékiek, 's egynehány százat öszve is lövöldöztek belőlők.

A' Frantziáknak nagy Erösségekkel *Straßburggal* éppen által-ellenben fekszik, innen a' Rajnán, *Kohl* nevezetű Erösség, melly

melly a' *Bádeni* Markgráfé. Ezen Erösségben Tsászári Katonák voltak egy darabig, a' mostani had' alkalmatosságával; hanem, hogy ezek el-mentek, most ismét tsak az említett Markgráf' Örízetje vagyon benne. Ezen Örízetről, azt vitték hírül a' *Straßburgi* Kommendánsnak, *Biron* Generálisnak, hogy bé kezdi magát az sántzolni; megízente tehát néki, hogy tüstént arra a' lábra állíttson-vissza mindent, mint volt akkor, midön el-költözött onnan a' Tsászári Sereg: különben úgy fogja tartani, hogy a' *Bádeni* Markgráf' részéről fel-bomlott a' neutralitás (részre nem-hajlás); azért a' Frantziák is ellenségesen fognak bánni vele.

A' *Szárdiniai* Király' Tartományjaiban, az *Alpes*-hegyei körül lévő Frantzia Seregekhez küldött Bízatosai a' N. Gyűlésének, azt irták *Párisba*, *Chamberyből* — *Szabaudiának* fő Városából — Okt. 6-dikán, hogy színt' olly könnyen teszi a' diadalmas előmeneteleket Frantzia Vezér *Anselm*, a' *Nizzai* Grófságban, mint tette *Montesquiou* Vezérjek *Szabaudiában*. — A' Frantzia Seregektől való félelem, el-hatott egészen *Turinig* — a' *Szárd.* Király' lakó Városáig.

A' *Helvétziai* 13 Kántonokhoz egy barátságos Írást botsátott a' Frantzia Nemzet-Gyűlése, mellyben kéri azokat, hogy kaptsollyák - egybe magokat a' Frantzia Nemzettel.

Egy Frantzia hajós Seregnek, *Olasz Ország* körül való kerengése, rémülésbe hozta ennek tsak nem minden Státusait; hanem a' *Toskánai* Nagy-Hertzogség, tökéle-

letes tsendességben, és bátorságban vagyon miatta. Oka ennek az, mivel a' Toskánai Nagy-Hertzgség sinsen ellene a' Frantzia Nemzetnek; — melly dologról bővebben fogunk szólni mindjárt az *Elegyes Tudósítások'* Rubrikája alatt. — Az említett hajós Sereg, negyven hajókból áll. Októb. 17-dikén, *Corsika*, és *Szár-dinia* felé látták azt evezni a' *Livornóiak*.

Mire fogja magát határozni *Spanyol Ország*, a' Frantzia dolgokra nézve? még mind ez ideig is bizonytalan.

A' *Genevai Közönséges Társaság'* Igazgattása-formájának fenntartására, kötelezte volt magát 1782-ben Fr. Ország is, *Szár-diniával*, és a' *Bernai Közönséges Társaság-gal* együtt: most a' Fr. Nemzet-Gyűlés meg-iratta a' Minisztérium által *Genevába*, hogy, említett maga-kötelezését Fr. Ország-nak, nem fogja többé kötelességének es-mérni.

Albert Hertzeg, és Gróf *Clerfait Vezé-reink'* Seregei, *Austriai Belgyiomban* lesznek téli szálláson.

Hg *Hohenlohe* is *Luxenburg Tartománnya'* szélén volt már Októb. 16-dikán, *Piemont* nevezetű helységnél, *Longvieu* innen. — Nem *Richemont* felé vette t. i. vissza az utat, Seregével (mint hibásan volt a' tudósítás, Q q árkusunknak 614-dik oldalán); hanem *Longvie* felé. Nyomában voltak mindenütt a' Frantziák; de mivel a' *Vurmzer Hufzárság* volt Seregünk' farka: meg-tsapdosta ez őket mind annyiszor, valahányszor legénykedni akartak ellenünk.

A' *Thionville* körül táborozott Seregünk is, *Luxenburg* felé indult volt Okt. 17-kén. Az utazás közben, meg-támadtak egy *Varasdi* Batalionunkat, ezer *Thionvillei* Frantziák. Kárt tettek benne; de tsak ugyan nem vehettek rajtok erőt.

Elegyes Tudósítások.

Más Európai nevezetes Udvaroknál, (a' *Konstantinápolyin* kívül), meg-szünt mostanság a' Frantzia Követség, résszerént azért, mivel nem esmerték többé a' Hatalmasságok a' Frantzia Követeket azoknak, a' kik voltak; résszerént, mivel némelly Követek, magok, olly nyilatkoztatást tettek önnön magokról, hogy ők többé nem folytathatják már a' Követséget, minekutánna az, a' kinek Képviselői voltak ők, t. i. *XVI. Lajos*, meg-szünt kezében tartani Frantzia Ország' Kormányát. — A' *Toskánai* (*Nagy Hetruriai*, vagy *Florentziai*) Udvar azonban még most is úgy nézi a' Frantzia Követet, *de la Flotte* Urat, mint nézte ennekelötte; és hogy leg-kissebb alkalmatosság se szolgáltattasson a' Frantzia Nemzetnek, *Toskána* Tartományával való ellenségeskedésre: mihelyt meg-értette közelébb Nagy Hertzeg *Ferdinánd*, hogy a' *Korszika* Szigetéből (ez a' Frantziáké) ki-költözteknek két Fejeik, *Buttafuoco*, és *Gafforio* Urak, *Livornóba* érkeztek: leg-ottan reájok parantsolt, hogy onnan mennyenek, a' merre szemeikkel látnak; és hogy ez, így lett légyen, tudtára adatott ő Nagy Hertzege' nevében a' Fr. Követnek, Status-Titoknak és Senátor *Serrí*.

rifiori Úr által. — Tudósítást vévén erről a' Frantzia Közönséges Társaság, megparantsolta mindjárt a' maga Követjének, hogy közfönnye-meg az ő nevében, a' *Toskánai* Udvar' figyelmetességét; 's egy-szersmind tegye bizonyossá felölle ezen Udvar't, hogy a' Frantzia Nemzet is hasonló hajlandósággal fog mindenkor viseltetni erántta.

A' *Moguntziai* Érsek, *Würtzburgból*, *Heiligenstadtba*; a' *Spirai* H. Püspök pedig *Augsburgba* (*Augusta Vinælicorum*) vette útját. — A' *Würtzburgi* Hertzeg-Püspök, helyben maradt, és a' mint írják felölle, bizonyossá tétetett *Custine* Vezér által, hogy sem magát, sem Tartományait nem fogják bántani a' Frantziák: mellyre nézve, *Kitzingen* nevezetű Városában a' *Würtzburgi* Püspökségnek meg is hirdettetett házanként, hogy kiki tsendessen maradjon a' házában, és semmitől se féljen.

(A' *Würtzburgi* Hertzeg-Püspök — Izületett Nemes *Eert hal* — testvér Öttse a' *Moguntziai* Érseknek 's Vál. Hertzegnek. Ditsérik minden Utazók, hogy valóságos Attya a' maga Alattvalóinak; sőt azt vallyák felölle, a' kik közelébbről esméri, hogy minden gyönyörüségét, kormányozása alatt lévő Ember-Társainak meg-elégedésekben találja. Olly nagyra vitte a' munkásságot, 's annyi ispotályt építtetett két Hertzegségekben, hogy azokban Koldúst nem lehet találni.)

Mint.

Minthogy a' Portugalliai Királynénak elmebéli meg-épüléséhez nem lehetett többé reménység: erre nézve el-végeztetett, a' mint Sept. 11-dikén irták *Lisbonából*, hogy a' Korona-Örököse — az úgy nevezetett *Brasiliai* Hertzeg — valóságos Igazgatónak kiáltassék-ki. — Nagyon szereti ezt a' Fejedelmet, az egéllz Ország.

Az élet' árra Austriában.

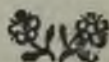
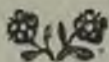
Bétsben, Októbernek 22-dikétől fogva 27-dikig, a' búzának mérője ment: 32—53 garason; a' rozsé 26—29 g.; az árpáé 21—27 g.; a' zabé 17—22 g.

Stokerauban, Októb. 22-dikén a' búza mérője: 32—49 g.; a' rozsé 22—26 g.; a' zabé 13—17 gar.

Fiseményben, Okt. 22-dikén, a' búzának mérője: 45—47 gar.; a' rozsé 23—24 g.; az árpáé 17—20; a' zabé 11—17 gar.

Nem régiben, következő tzimü új Könyv jött-ki Bétsben:

Josephi Spergesii Palentini Centuria Literarum ad Italos, cum Appendice III. Decadum ad varios Carmina Juvenilia, Inscriptiones. Viennae, sumptibus et typis Ignatii Alberti MDCCXCIII. 8-ad rétben, 214 oldal, a' Szerzőnek rézre mettzett képével. Az árra 1 for. 45 kr. Találtatik Bétsben Alberti Könyvnyomtatónál a' Dorothea - úttzában, Budán Diepold, Pesten Veingand és Kilián Könyv-árrosoknál.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 6-dik napján,
1792-dik Elzítendőben.

B é t s.

A' múltt Tsötörtök, Minden Szentek'
Napja, és az Arany Gyapjas Rendnek is
Innepe vólt; mellyet annakokáért Tsászá-
r ö Felsége, és József Fő Hertzeg, a' Rendnek
több jelenlévő Tagjaival együtt, különös
pompával jelesítettek.

Az általunk már két izben is említett
Uhlánus, és három gyalog Regementek,
meg-indúltak már *Olasz Ország* felé; hanem
azon Sereg, mellyről úgy vettük, követke-
zőképpen úgy is közlöttük közeli-
bbi árku-

X x

sunk-

sunkban a' tudósítást, hogy *Olasz Országba* veszi úját; nem megy oda: hanem *Felső Auszrián* által, bé a' *Német Birodalomba*. A' másik Sereg, melly *Tseh Országban* gyűlőszve, a' *Waldmüncheni* szoros járason takarodik ki, hasonlóképpen *Német Országba*, és nevezetessen annak, *Palatinátus* nevű részébe.

(A' Karabélyos Regimenteknek, három (nem két) vasas, és egy könnyű lovas Osztályaik vagynak.)

Az *Erdélyi* Kantzelláriához, M. *Cronenthál* Ur neveztetett Referendáriusnak ő Felsége által, M. *Donáth* Ur helyébe.

Istenben bódogúlt Fejedelmünk, II. *Leopold*, Gallitziába rendelte vőlt (mint jelentettük annak idejében), egy nyomos vizsgálásnak tétele végett, a' *Tseh Országi* Kormányfőeknek Második Elölülőjét (Vitse Prezidensét), Belső Tanácsos, és Sz. István' Rendjebéli Vitéz B. *Margelik* Urat. Végeztén mostanság ezen Ur a' maga Bízosi munkáját, számot adott arról Fels. *Ferentz* Királyunknak, 's egyszersmind alkalmazhatóságot szolgáltatót, egy különös Udvari Kommissziónak itt Bétsben való felállítására, mellynek Elölülője fog lenni Gróf *Balassa* ő Excellenciája.

A' melly ígéretet méltóztatott az Illyriai Kantzellária eránt tenni *Budán* ő Felsége, az Ország' Rendjeinek: mindjárt tellyesítette azt, *Bétsbe* lett visliza-jövetelével. Hogy azonban mind az Illyriai Nemzethez, mind különösen az arról neveztetett Kantzelláriához is viseltető Fejedelmi kegyességét nyilván-

vánvalóvá tehesse: mind rangjokat, mind fizetéseket meg-hagyta az említett Kantzellária' Tagjainak; most pedig már ismét illendő hivatalba helyhezttette őket mindnyájokat. — A' Magyar Országai Kantzelláriához mentek: Temesvári Püspök *Petrovits* ö Nsága, Referendáriusnak; T. *Orbán* Ur, Titoknoknak; *Népsztorovits*, és *John* Urak, Kantzellistáknak; *Jászvitz* Ur, Accesszistának. — Az Erdélyi Kantzelláriához: Tek. *Gáli* Ur, Titoknoknak. (Ezen érđ. Hazánkfia Protokollistaságot viselt vólt az Illyr. Kantzelláriánál.) — A' Magyar Országán lévő Kir. Helytartó Tanátshoz: *Orbán Mihály* Ur (ki az Illyr. Kantzelláriánál Protocolli Adjunctus vólt) Kontzipistának; valamint *Petrovits* Ur is, a' ki ennekelőtte Aktuáriusságot viselt vala azon Komisszióknak egyike mellett, mellyek mintegy Filiái vóltak az Illyriai Kantzelláriának, Magyar Országban. — Kontzipista *Izdentzi* Ur, az Eperjesi Distriktuális Tábla mellett leső addig Assessor előbbeni fizetésével, míg a' *Diósgyőri* Préfektusságba (melly eránt már Királyi megbíztatta ása vagyon) bé nem léphe. — Kontcipista *Tolnai* Ur, a' Temesvári Kamarális Adminisztrációhoz ment Rationum Officiálisnak. — *Baldátsi*, és *Melnitzki* Titokok Urak, ugyan tsak Titoknokoknak mentek által a' kétsben lévő Udv. Kamarához.

A' több Tagok is el-öfzlattattak, rész szerént a' Hadi, rész szerént a' Tseh Országai Kantzelláriákhoz; rész szerént az Igazságra ügyelő leg-főbb Dikasteriumhoz (zu der *Obersten Justitzstelle*); rész szerént az Alsó-

Ausztiai Kormányfőkhöz ; rész szerént az Udv. Kamarához ; rész szerént a' Bányákra, és pénz - verésre ügyelő Hivatalhoz ; rész szerént az Építést tárgyzó Udv. Direktzióhoz. — Eggyet kettőt kívántunk ezek közül is meg - nevezni. Tudni illik : a' Hadi Kantzelláriához, Kontzipistáknak tétettek által, *Maximovits*, és *Bladik* Urak. Ezek között az első, *Protacoli* Adjunctus volt az Illyriai Kantzelláriánál. — Kontzipista *Füszly* Úr, ugyan csak Kontzipistává lett, az Építést tárgyzó Udv. Direktzionál, mellynek Elölülője, Gen. és Udv. Tanácsos *B. Struppi*. — A' Bányákra, és pénz - verésre ügyelő Széknél, Kantzellista lett *Székely* Úr 's a' t.

Feldspergről, Hg *Lichtenstein Aloysiusnak*, Morva Ország' szélén fekvő Kastélyából, Okt. 28-dik napján költt Levél. „Mi, itt nagyon kedvünkre mulatjuk magunkat. A' napokban, a' Morva - vize' mentében, (melly el - választja Magyar Országot, Morvától) vadászatot tartottunk. Bezzeg volt vitájok a' vad disznóknak. — Almélkodva néztem, a' többek között, hogy' verték agyon botokkal két Tót Legények — a' Hertzeg' Jobbágysai — a' meg - sebesített, és dühössen feléjük szaladt nagy agyú vad kant. — Nov. 4-dikén, a' Hertzegnek — ennek a' szép, és kedves maga viselőjü affjú Aszonymnak — Neve' napja lesz. Már jó előre tétettek a' készülétek, ezer - jeles öröminnepsre. Egy lessz, az akkor több múltóságok között az is, hogy a' jelenlévő felesizámú Uraságok, maguk fognak egy szép Teá.

Teátromi Darabot jádzani. — Ezen örven-
deztető tárgyakról való írásomat, kéntele-
níttem egy szomorú újságnak közlésével
bé-fejezni. — *Posony* Vármegyében fekvő
Nagy-Lévárd, *Gajár*, 's *Sz. János* nevezetű
Mező-Városoknak vidékein; úgy nem külön-
ben *Nyitra* Vármegyében is, *Szenitz'* tájján,
rendkívülvaló döge vólt a' szarvas-marhá-
nak. — Gróf *Kollonits*, *Battyáni*, 's más
ott biró Földes - Uraságoknak is, mind el-
húllottak a' szarvas marháik. A' kár, sok
fáz ezer forintokra betsültetik. Azt hallom,
hogy valamelly mérges harmat este vólna
meg a' füvet, mellyből minekutánna evett
vólna a' marha: két három nap' múlva tsak
fel-fordúlt. Fel-bontottak próbául egyne-
hányat, 's a' béleiket mind öszve-zsugorodva
találták. “

M a g y a r O r f z á g.

Posony - Vármegyéből, *Csalló - Közről*,
Okt. 30. dikán. — „Ezen hónapnak 22-kén,
öröm-innepet tartott *Ns Jankó Mihály* Úr,
több érdemes Uraságokkal egygyütt, *Enyedi*
nevezetű Prédiumában. Meg-előzte a' ba-
rátságos vendégséget egygy ollyatén tze-
monia, a' millyen régen nem történt már
ezen a' tájon. *Statuáltatott* t. i. a' meg-
nevezett Úr, említett prédiumában, mellyel
örökre ajándékoztatott-meg most uralkodó
kegyelmes Fejedelmünk által, nagy és sok
érdemeire nézve. Mert, valamint a' két
utóbbi Prusszus háborúk', úgy a' közelébb
múltt Török had' alkalmatosságával is kivált-
képpenvaló módon meg-különböztette magát
a' Sereg' élelmére meg-kivántató naturálék-
nak

nak példás buzgósággal és készséggel való bé-szerzésében, 's a' szükséges helyekre való szállításában. "

Szala Vármegyéből írja egygy érdeemes Hazafi: — „A' múltt Augusztus hónapnak 23 dikán reggel tájban, meg-marta egy veszett farkas, a' *Csehi* pusztában lakozó Erdő-kerülőnek a' Feleségét; annakutánna által-rontott *Nagy-Rétsére* — *Nagy-Kanisa'* szomszédjába — a' hol is, előbb ugyan szarvas marhákban, és sertésekben tett kárt (mely-lyek mind dühödten vesztek-el), azután pedig három Emberekben is. Meg-marta t. i. ott lakó *Faddi* Ispálynak a' bal kezét; ki-harapta egygy Adó-fizetőnek két fogát; másnak ismét meg-vérezte a' homlokát, és a' nyakát. Tovább nem dühösköndhetett; mert a' Falu' közepén szerentséssen agyon lövegett, és négy lábain, 's a' fején kívül, meg-perseltetvén, el-ásatott. — Hát a' fejével, és lábaival a' veszett farkasnak, mit tsináltak a' Falusiak? ez a' kérdés adja itt elő természet szerént magát. — Haza vitték — hogy azokat a' patkányok ellen használhassák; de az okos parantsolat, nyomban ott érte ezen gondolatlan tselekedet, minekokáért semmi vézedelemet nem eszközölhettek az ártalmas tagok, mivel a' parantsolatnak ereje szerént, tüstént el-ásattak. — A' Járás' (Processus) béli Feltser meg-jelent leg-ottan a' sebes személlyeknél. Ki-rándúlt annakutánna hozzájuk a' Vármegye' Doktorja is, és útasította kéttség-kivöl a' Feltsert (Chirurgust), mi tévő légyen; de akarhogy' akarmint, szomorúan írha-

irhatom én tsak ugyan az Uraknak, hogy előlör ugyan a' *Csehi* Asfzony, szörnyű kínok között meg-hólt; annakutánna azt a' *Nagy-Retsei* Embert érte-utól a' velzetség, kinek a' homloka, és nyaka vólt meg-marva. Ez, rettentő kínódásai közben, egy ollóhoz férkezett, 's azzal meg-ölte magát. — A' közelebb múltt hónap' elein, meg-velzett a' másik *Nagy-Retsei* adófizető Ember is, a' kinek t. i. két fogát harapta vólt ki a' dühödtt farkas. A' *Kanisai* Sinter ki-ment ehhez, és erővel bé-adott néki valamit, még nem tudhattam-meg mit? — Elég az hozzá, hogy kevés idő múlva kiszakadt a' lelek a' bódogtalan Emberből. — Tegyék közönségesekké ezen gyászos történeteket, hazafiúi indulatjuk szerént az Urak; hadd vehessenek alkalmatosságot ezekből is, a' Haza' javára dolgozó Ország-Gyűlési Deputátziók, eggy olly hasznos, és eggyátalylában szükséges rendelés-tételre, melly szerént, igaz Magyar érzékenységekkel bírő Hazaliakból készíttessenek jövődöre alkalmatos Doktorok, és Seb-Orvosok: mert ezt kívánnya a' *Köz-Jó*. “

Miskoltzról, Okt. 27-dikén.

„Tsábítók, és könnyen-hivők, talám mindörökké lesznek már a' Világon. — Ide való bizonyos iffjú Legény, ki-választ magának jövődöbéli Házas-Társúl egy jó Leányzót, nem tsak; hanem el is lakja vele a' kéz-fogót. Neki kerül azonban egy gonosz lelkű Asfzony, 's olyanokat hazudoz előtte a' Mátkájáról, mellyek ha igazak lettek vólna: igen is hogy méltó okot szolgál.

gáltattak volna a' Legénynek az el-válásra. Ez, meg engedte tsalattatni magát az álnok Aszony által, és se kérd, se hall többé, hanem ki-ád kereken a' maga szerette Jegyesén. Ez szegény, panaszollya a' dolgot az édes Attyának, ki is meg-indulván Leánya' keservein: megy tüstént a' Törvényszékhez, melly is, kötelessége szerént megvizsgáltatta a' Leányt a' Vármegye' Doktora által, 's a' vádat, tsupa költeménynek találta; minekokáért a' hazug Furiát 27 vonás-forintokra, és 8 napi árestomra büntette. — Úgy kell ökemének, hadd tanulylanak mások is rólla.“

Szabadszállásáról, Okt. 27-dikén.

„A' *Fejérvári* Vásárról meg-érkezett Lakossainktól tudakozódván az ökör' árráról, úgy befzéllik, hogy a' melly hizott ökörnek párjáért 120 forintot adtak esztendővel ez előtt; most az 20 forinttal alább kelt el. A' *Körösi* Vásárról jöttek pedig nagyobb árrát mondják most lenni, mivel úgymond, sok Örmények vettek ökröket. — Amazok befzéllik, hogy azon a' részen nem tsak a' szegény Jobbágyok, de az Uraságok is most nyomtatnak. A' késői dézmálás, ezt megelőzőtt nehéz takartatás, és a' sok essőzés akadályoztatták - meg a' Föld - Népét a' nyomtatásban; hanem Okt. 18-dikától, az az, *Lukáts'* napjától fogva, tavaszhoz hasonló tiszta meleg napok járnak; a' mező, mint Aprilisben, mindenütt újra ki-zöldült; az őszi vetések, gyönyörködtetik a' szemet; a' kerti virágok illatoznak; még tsak a' tők-inda is virágzik diónyi gyümöltse' hegyén:
mert

mert még az idén lálszatós dér e' részen nem volt, e' mai napnak hajnaláig. — Ugy tapasztalták az idén a' szöllős Gazdák, hogy a' rest Gazda, az az, a' ki a' múltt ősszel szőlőjét bé nem takartatta, bőven szüretelt. A' mint kezdjük észre venni, az idén sokan akarnak rest Gazdák lenni; pedig megbótsássanak az ilyenek — de csak kimondom az igazat, hogy ők, igen olyan formán okoskodnak, mintha valaki ki akarná ültetni magának a' két szemét, olly reménység alatt, hogy minden nap' egy patkót fog találni; mert, úgymond, *a' vak is talált egyszer egy patkót.*“

Paksról (Tolna-Vármegyéből), Októbernek 30-dikán.

„Erről a' tájról, nem igen írhat az ember egyebet, Tolvaj-történeteknél. Az effélék, gyakoriak részünkön. — Nevezetesen, nállunk is történt ebben a' hónapban egy különös. — A' dolog ebből áll: *Bese Mihály* nevezetű híres Zsivány, ki-verettetvén *Duna Szent Györgyről*, — — — ide *Paksra* jött, 's itt szerzett házat. Kitudódván gonoszsága, száz forint jutalmat tett fel *Tolna-Vármegye* annak, a' ki elevenen; ötvent pedig annak, a' ki holtan kezébe adja *Besét*. A' Vármegyének egy Katonája fogja magát, 's egygy Embert fogad, a' ki néki hirt adjon felőle, mikor lessz ott-honn *Bese*. Haza megy hatod magával, a' tizélba vett gonosz-tévő. Rajta a' Katona; fel-fegyverkezteti a' Város' tselédjeit, vereti a' lárma-dobot, szaladnak mindenfelől a' Lakosok fejszékkal, vasvillákkal a' dob-szó felé.

felé. Kérdik: hol a' tűz? Mutatja a' Katona a' házat, melybe a' Zsiványok erőssen be-zárkoztak. Mikor már egynéhány százra telt az öszve szaladtt Népnék száma, az ablakokat bé-verik, az ajtókat bé-vágják, a' tolvajokat nem kis munkával meg-fogják, meg-kötözik, 's az udvarra ki-viszik. De melly nagy lett bámúlások, midön *Besét* nem láttják azok között lenni. Öszve-keresik a' háznak minden zegit zugát, sehol sem találják. Azonban észre veszik a' pitvarban, a' padlás' lyukát. Azon lopódott-fel *Bese*, 's fel-húzza maga után a' lajtorját. Hallván ő, hogy a' padlásra való felmenetelről van oda alá a' beszéd, meg-szóllal, fenyegetődzik, halállal ijjelzti, a' ki fel mér menni. De nem soká tartott a' gonosztévd' kurázsija, mert észre-vévén, hogy két erős, és bátor Ember mász a' padlásra, menedék helyet keres magának, 's el-búvik. A' fel-menttek keresik, szurkálnak vasvillájokkal mindent; ő pedig a' kémény mellett a' pozdorja alá rejtezett. Ezt már az előtt jól meg-szurkálták; másodszor is neki állanak, a' midön nem állhatta már *Bese* tovább a' sokát, meg-szóllalt. Ki-vonják: hát már akkor tóval állott a' vér a' pozdorja alatt. — Más nap, az az, Okt. 20 dikán, mind a' hatójokat kötözve vitték hat kotsin *Szekszárdra*, a' Vármegye' tömlöztébe. Ugy mondják, hogy az a' gonosz *Tsokonai* is közöttök vagyon, 's az irt volna nekik hamis passzusokat. Ez a' *Tsokonai*, mikor Ordasi és Madotsai Notárius volt, a' Falu-házánál minden nap nagy ebé.

ehédet főzetett, mellyre, rend szerént a' Birót is meg-marasztotta, más elő-kező Emberekkel együtt. Ezek jó ízűn ettek ittak, abban a' gondolatban lévén, hogy a' Notárius mind maga rovássára hordatja a' húst, és a' bort. Elzsendő' végén csak el-hűlnék bele, hogy minden a' Biró' számadásába van téve. Kivánták tőle az el-hordatott hús' és bor' árát. Ő azt felelte: „Ti ettétek ittátok-meg *a capite*; én csak segítettém.“ Ezzel odébb állott, 's ütötték bottal a' nyomát. “

Vászon Pálról,

a' Kurutzok' Tábori Bolondjokról, következő Anekdótát közlött velünk egy érd. Hazafi, a' Kis-Kúnságról:

A' Kurutzok' Táborában tsete botol,előbb hátrább *Vászon Pál*, 's *Rákótzí*' sátora mellett menvén-el, meg-támadja Pál Deákot. (mert annak szerette magát neveztetni) a' Fejedelemnek egy kedves ebe. Jót vonít rá Pál, a' görtsössével. Meg-szóllítja a' Strázsa-Katona: „Barátom, miért bántottad azt az agarat?“. Felel Pál Deák: „Hiszem azt gondoltam, hogy kutya.“ Az őrálló Tiszt gyanakodik, vallyon nem ez é ama' híres *Vászon Pál*. Utánna küld tehát egy Hajdút. Ez kérdi tőle: „Bátsi! nem kendet hívják é *Vászon Pálnak*?“ — „Igen — de csak a' Bolondok.“ — Hirekkel esvén a' *Rákótzí*' Sátorában együtt tanakodó Főfő Kurutzoknak *Vászon Pál* ott léte, kapnak rajta, hogy majd indít nekik musikát. Bé-hivattyák, 's kéri, hogy mulattassa őket valami furtsasággal. Azt feleli, hogy ő addig semmit sem

sem tselekedhetik, míg *V. Uram* az üstökét tsomóba nem köti. Ebből állott az egélz musika, mert *V. Uram* kopasz vala. — A' Hajdúnak adott fel-letéhez *Vászon Pálnak*, hasonlít néminémüképpen az, a' mit felelt egy öreg Ember a' napokban *Szabadszálláson* egy Iffjúnak. Midőnt. i. tudakoztak volna, nints é más neve? az Iffjú azt mondja néki: Nem Kendet hívják *Istyinek*? Felel az Öreg: „Kurvannya, Kenden kívül, a' ki engem' annak mond.”

Jegyzés. Hogy sok Magyar Királyok, 's Fő Rendekek tartottak légyen Udvari Bolondokat, bizonyítták a' Históriák. Ennek majmozása még ma is meg van sok Magyar Lakodalmakban, a' hol az Udvari-Bolond' fzemélljét a' Vőfélyek viselik, kik közül némellyek ártatlan jádзи beszédekkel mulattatják a' Vendégeket; mások pedig durva, 's boiránkoztató tsátságosaikkal röhöggetik a' lakodalmi gyülekezetet az olyan helyeken, a' hol Fejér-Násznagyot, Tántzmestert, Borbélyt, Tömlöztartót 's a' t. szoktak tenni; a' lakodalom' második napján pedig a' Izolgáló Legények, egyet magok közül tsúfossan fel-öltöztetnek, 's e' meg lévén, musikával el-indúlnak, minden hivatalos Vendégeknak a' házaiknál meg-jeleneznek, a' mit eríthetnek (a' mihez hozzá férkezhetnek), kolbászt, oldalast, szalonnát, tyúkot, 's egyebet el-lopnak, 's ugyan azért ezt a' járást *tyúk-verőnek* nevezik. — A' *Szabadszállási* Elöljáróknak érdemlett dítséretekre írhatom: hogy a' melly Lakodalomban ezek jelen vagynak, ott mindenek
olly

olly szép renddel folynak, mint valamelly Hazi Öreg Gazdánál, a' ki Fiait, Menyeit, 's Unokáit le-ülteti a' maga asztalához; a' honnan a' szomszéd Helységekbe is el terjedt a' hire a' Szabadszállási szép rend, és barátságos együtt való mulatásnak. — Azt a' sok kártétellel együtt járó tyúktörési barangolást (kőborlást) pedig még a' múlt Farsang' elein, igen bőszen el törölte egy parantsolatja által a' Helység' Fő Birája Ns Varga Gergely Ur. — A' jó példa meg-érdemli, hogy mások is kövessék.

Hazi Környülállások.

A' Német Birodalomban bé - rontott Frantzia Vezér *Cüstine*, még *Moguntzia* Városában volt: midőn már Okt. 21-dikén irt a' *Frankfurti* Magisztrátushoz, hogy ő, ké, millió forint adót kíván *Frankfurt* Városától, 1-ször azért, mivel ott menedék hely engedte a' ki-költözött Frantziáknak — a' Frantzia Nemzet' meg-esküdt Ellenségeinek; — 2 szor, mivel a' Frantzia Revolúzió ellen sokat irt a' *Frankfurti* Újság: melly adónak fel-vételére el fogja küldeni *Neuvinger* Generálist. Ez meg is jelent *Frankfurtban*, 3 ezerezer magával, és Okt. 23-kán közönségessé tétette *Cüstine* Vezér' kívánságát nagy fenyegetések alatt; de egyszersmind olly fel-tétellel, hogy az adó, ne a' Polgárookra, hanem tsupán a' Nemes Familiákra, és Papi birtokokra vetlessen. A' Magisztrátus' kérésére, tsak ugyan el-engedett *Cüstine* Vezér a' Frantzia Nemzet' nevében egy negyed részt a' két millióból, az az, öt száz ezer forintot. — A' kereskedés, és más rendes munkálódások

úgy folynak *Frankfurtba*, a' mióta Frantzia Katonák vagynak is benne, mint annakelőtte.

Moguntziában, a' Várhoz tartozott minden írány, irások, rajzolatok, eleség, 's egyéb cseledek, által adattak a' Frantzia Komisszáriusoknak: mert úgy volt a' Kapitulationzióban ki-tsinálva. — *Custine* Fr. Vezér, a' Választó Hercegi Palotát választotta magának lakó helyül; értékre adatta azonban a' Választó Hertzeg' szolgálatjában lévő személieknek; valamint szintén a' Ministeriumnak, Dikasteriumoknak, felsőbb, 's alsóbb renden lévő Egyházaknak, sőt minden lakosoknak is, hogy a' küknek tettzik, egész vagyonostól együtt el-menekednek. — Egyszersmind meg-hirdetette, hogy senki se féltsse a' maga jószágát, mert a' Frantzia Konstitutziónak fundamentomoss Törvényyével ellenkezne az, hogy valaki, saját vagyonjának birásában meg-háborítsák.

Hanaunál, áll ugyan egynehány ezer Embere a' *Hessen - Casseli* Landgráfnak; de, hogy öszve-lövöldözött volna egynehány száz Frantziát: tagadtatik a' későbbi tudósításokban.

Namur Tartományának *Valcourt* nevü Városát, fel-prédálta egy tsoport *Philippevillei* Frantzia Katonaság, Októb. 11-dike' éjtszakáján. Még a' Templomokat is kirablotta.

Longy Vára eránt lett költsönös alku-nak utolsó tikkelye e' volt: „Hogy annál hitelesebb legyen ezen alku, meg kell azt, a' Frantzia Közöséges Társaságnak, és a' Prussziai Királynak petsétjével petsételni.“

Spanyol

Spanyol Ország eránt azt végezte Oct. 17-dikén a' Frántzia Nemzet Gyűlése, hogy mentől előbb meg kell vizsgálni; ha úgy lehet-e azt nézni, mint ellenséget; következéskeppén ellene kellyen e' haddal menni, mint Száráiniának.

Nagy - Britannia.

Ezen nevezet alatt, három Országok értetnek, mint tudni való, közönségessen, úgymint: *Anglia*, *Skótzia*, *Hibernia* (vagy *Irlandia*). Melly nagy erőben nevedjen ezekben a' szorgalmasatos Tartományokban a' kereskedés: könnyen meg lehet ezt avagy tsak onnan is itélni, hogy fel-számláltatván a' múltt esztendőben minden kereskedő hajók, mellyek ezen 3 Tartományokhoz tartoznak: úgy találhatott, hogy 636-tal ment többre azoknak számok, mint az az előtt való esztendőben. — 1790-ben t. i. öszveséggel 15011 kereskedő hajói voltak *Nagy-Britanniának*; 1791-ben pedig 15647. — *Skotziában* különösen, annyira utánnn vagynak a' kereskedésnek, hogy a' *Leithi* ki-kötő helyet meg kellett nagyobbítani.

A' mostani Királlya *Nagy-Britanniának*, *III. György*. Az Attya volt *II. György*. Ennek halálától, az az, 1760 dik esztendő től fogva, 6 Hertzegek, 7 Marchiók, 23 Grófok, 7 Vicomtok (Vítze-Grófok), és 57 Bárók lettek; most úgy írják, hogy újra többeket is akar tenni a' Király, mivel szükségesnek itéli a' Minisztérium, hogy a' Felső Parlamentum (vagy az Ország-Gyűlése' Első Táblája) annál inkább nagyobbodjon.

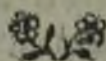
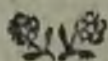
Mint

Minden egyéb eszközöket is el-követnek a' Ministerek nagy szorgalmatossággal, melyeket erányosoknak látnak, az *Ellenkező Résznek* (*Opposition*) meg-győzésére; mert ez is derekassan készül előre, hogy öszve akaszt-hasson a' Ministériummal.

Svéd Ország.

Az Igazgató Hertzeg, mindúntalan több több jeleit tapasztaltatja a' *Svéd Nemzettel* azon virtusoknak, melyek ékesítik igazán, 's tehetik állandóvá az uralkodást, t. i. a' böltsességnek, 's érzékeny-szivűségnek. Ezen utóbb említett drága tulajdonságnak szerentsés tárgyai közelebb, *Enehelm* Oberlter, és *Rothern* Májor. Ezek, *Valdorg*, és *Malmö* nevezetű Városokban fogva tartattak azért, mivelhogy *III. Gustáv*' országlása alatt részesei voltak ők is azon zenebonáknak, melyek 1788-dikban ütötték ki magokat *Finnlandiában*. Most, mind ketten szabadon bocsátattak.

A' mioltától fogva nagyobbodott ezen Országban a' nyomtatás' szabadsága: már azolta különkülönbféle nevezetű új folyó (periodica) Munkák jönnek ott világ eleibe, melyek közzül név szerént említi egy *Stokholmi Levél* a' *Rendkívülvaló Posta*, *Polgár*, és *Követés* íziműeket. Az utól említettől azt jegyzi-meg, hogy az, ama' híres *Thorild*nak pennájából foly, és nagyon ébreltő.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 9-dik napján,
1792-dik Elztendőben:

B é t s:

Az Erdélyi Szász Nemzetnek hajdani
érdemes Grófjáról, M. *Cronenthal* Úrról tett
közelébbi tudósításunkban, meg nem marad-
hatnak ezen végző szók: *M. Donátli Úr*
helyébe. — Ezen jelentés, alkalmatosságot
szolgáltató minékünk arra, hogy a' F. Erdélyi
Kantzellária' alkotványjáról valamit szóly-
lyunk. Szokásban volt t. i. eleitől fogva,
hogy az Erdélyi Udvari Kantzellárián mind
a' három törvényes Nemzetekből, úgymint
a' Magyarból, Székelyből, és Szászból, egy-
egy

Y y

egy

egy törvényes Tanácsos volt. Idő-járttával négyre nevededett ezen Tanácsos Urak' száma, hozzájuk járulván t. i. az úgy nevezett *Nagyságos Rendbéliék'* részéről való Tanácsos Ur is. — Mind bódog emlékezetű *II. Leopold* Királyunk, mind mostan uralkodó Felséges Urunk által is meg - erősítették a' négy Tanácsosságok. — Most, a' Nagyságos Részről, Báró *Miske* ő Nsága viseli az Üdv. Tanácsosságot; a' Magyar Nemzet' részéről *M. Zejk* Ur; a' Szász Nemzet' részéről, Belső Tanácsos *Rosenfeld* Ur. — A' Székely Nemzet' részéről való Tanácsosság nyitva hagyatott akkor, midőn *M. Donáth* Ur Erdélybe ment *Fogarasi* Kapitánynak; és a' Fels. rendelések szerént mindazólta is üressen vagyon. *M. Redt* Referendárius Ur, rendeltetett ugyan ennek pótlására; de tsupán ideig, melly nintsen meg - határozva. *M. Cronenthal* Urról való az, hogy Referendáriusi kötelességet fog ezentúl folytatni, ő Felsége' rendeléséből, az Erdélyi Kantzelláriánál; de, mint Supernumerárius (a' rendes számon fellyül lévő) Referendárius, minthogy különben is ki - jár a' Referendáriusi fizetése; más út pedig nem volt most, illendő alkalmaztatására ezen derék Úrnak.

Az Erdélyi Kantzelláriánál eddig Protokollistaságot viselt *T. Csedő László* Ur, Udvari Titoknokságra méltóztatott ő Felségétől; helyébe, Protokollistává lett *T. Gáll* Ur, a' ki ugyan azon Tifztséget volt az Illyriai Kantzelláriánál is.

Vissza jöven *Spira* Városából az ott volt *Gyulai* Bat. béli Tifzt Urak, itt - múltak

nehány napokig, 's ezeket beszéltették: — „Tudták ők azt előre, hogy számdékoznak által *Landauból*, *Német Országba* a' Frantziák, azért is mindenkor készen várták őket; de hogy olly feles számmal érkezzenek: azt meg se gondolhatták. Védelmezték ugyan csak ellenek magokat, valameddig lehetett; midőn pedig látták, hogy már többé ellent nem állhatnak: hátra vonták magokat szép renddel azon helyig, a' hol által-járás vagyon a' Rajna vizén, eggy óránnyira a' Városhoz; de szerentséllenségekre, mind oda által vóltak a' hajók a' más részen. Eleget kiáltoztak a' hajósoknak, igérvén nékiek 100 *Luidórt* is (vagy, a' mint ezután akarják Frantzia Országban nevezni, *Francodórt*), csak jönnének által érettek; de bizony nem jöttek azok, mert a' *félfsz* háborgatta őket: pedig még azután soká érkeztek a' Frantziák, kiknek a' Rajna partján, kénteleníttetett végre magát megadni a' Tsálfári, és Moguntziai Seregetske, minekutánna már az előtt két izben vetette volna meg, maga' meg-adása eránt való kivánságát a' Frantzia Vezérnek — *Custine*nek. — Al-Tisztjeink közzül is menekedtek meg némellyek a' fogságtól, mivel úgy mutattattak-bé *Custine* Vezérnek, mint Kadétok; hanem egy jeles Pattantyús Káplárt nem szabadíthatott-meg ezen szin alatt a' Tiszt Khórus, mert *Custine* azt mondotta: „Ő tudja, hogy a' Pattantyúsoknál niuts Kadét.“ — A' Frantzia köz Katonaságnak nagy részét, ronda, és bardolatlan Népek mondják Tisztjeink; ditsérik ellenben *Custine*

Vezérnek, 's a' több Frantzia Tiszteknek, hozzájok mutatott emberségeket. — Egy lovas Tisztünket, különösen kívánt látni *Custine*. Történt t. i., hogy midőn fűtt már a' szele, a' Frantziák' jövetelének, egy Tsászári lovas Tiszt érkezik, száz és egynehányad magával *Spirába*, kit a' környülállásokhoz képest meg-marasztottak magoknál az Őrizet' Fő-Tisztjei. Hirül vitetik azonban *Spirába*, hogy nyomúlnak feléje a' Frantziák. Ki-áll a' Tsászári, és Moguntziai Sereg. Ugyan azt tselekedte a' lovas Tiszt is, és pedig olly helyet választott magának, hogy a' vele lévőeknek kevés száma nem tűnhetett az Ellenség' szemébe; mellynek az a' jó foganatja lett, hogy ámbár négy ezeren vóltak is a' *Custine*' Lovassai, még se merték azok meg-támadni a' mi Lovassainkat. — Minekutánna meg-esett a' diadalom: kérdezte *Custine* Vezér, mitsoda Lovasok lettek légyen azok; hiszen ő, úgy-mond, jól tudta, kikből, és hány főből áll a' *Spirai* Őrizet? de azokról a' Lovasokról leg-kissebbet se hallott. — Meg-értvén a' dolog' miben-létét, elő-mutattatta magának a' Lovas-Tisztet; 's meg veregetvén a' vállát, különösen ditsérte azt, ízép, és hasznos vitézi maga' fel-találásáért. — Azt vallotta *Custine*, hogy ő maga is meg-hök-kent, midőn meg-látta Lovasságunkat; mert mindjárt arról kezdett gyanakodni, hogy talán felette nagy segítségek érkezhettek a' miéinknek. — *Custine* Vezért, ollyan forma Embernek mondják, teste' állására 's tekintetére nézve, mint vólt néhai *Ruvroá* (*Rouvrois*)

roi) Hadi Tármeſterünk. Van mellette egy Német Titoknok is, a' ki nem régiben Korrektor volt a' *Vormátziai* Evangyélika Oskolában.

M a g y a r O r ſ z á g.

Peſt-Vármegyéből, Okt. 30-dikán.

„Régen meſterkednek abban az *Alchymisták*, hogy az ónból ezüſtöt, 's a' rézből aranyat kélzítheſſenek; de mind eddig reá nem mehettek, akármit beſzéllyenek *Rajmundus Lullusról, Helvetziusról*, 's másokról, kiket *Adeptusoknak* neveznek. A' *Gyóni* Lakosok *Peſt Vármegyében*, ezeket fellyűlműlják, mert *lapis philosophicus* nélkül is, a' krumpliból, kápoſztából, és kendermagból tiſzta búzáat tſinálnak, t. i. az áldott Kúnsági földre (mellyet böldegült *II. Jóſef* Tsáſzár is Kanahánnak nevezett, 's a' melly a' ſzorgalmatos kéz után mindent megteremne) ſzekerekkel hordják az említett dolgokat a' *Gyóniak*, 's két véka tiſzta kún búzáért egy véka kendermagot, egy véka búzáért 10 fő kápoſztát, egy koſár búzáért ugyan annyi krumplit adnak tſerében. — A' *Sárköziek* pedig (*Kalotsa-vidékiek*) *Báts Vármegyébe* hordják ſárga répáikat. A' Rátz, egy zsák répáért, egy zsák búzáat ad; holott a' *Bátskai* földön is megterem minden, tſupán ſzorgalmatoſſág kívántatik hozzá.

Jó az úton a' kézbéli.

Tſiſleg György, Foktői Lakos (Kalotsa mellett) a' múltt héten *Báts Vármegyé*' ſzéléből, ſárga répát vivén búzáért tſerére, viſſza-fordúlttában a' *Kéleſi* puſztán látja,
hogy

hogy egy Zsiros nyargal felé sebessen. „Megálly, mondja a' Zsivány, fogd-ki a' lovadat.“ A' szegény Ember könyörög néki, ne fossa-meg szegény háza-népét, élelme' keresésétől. Az emberi érzékenységtől üres Tolvaj erre semmit se hajol, sőt halállal fenyegeti, ha akarátját nem tellyesíti. Mit van mit tenni a' szegény Embernek, mondja reménykedve: „Hadd száljak-le tehát.“ Örül a' Kujon, hogy most mindjárt lóra telz szert. Azonban *Tsipleg*, a' kotsi' oldala, és zsák mellett dugaszban volt vasvillát hirtelen ki-kapja, 's úgy meg-tsapja elsőben is az úton álló tolvaj' lovát főbe, hogy az tüstént a' földre terül; azután a' tolvajt magát, addig verte agyba főbe, — míg nem könyörögni kezdett életéért, és szzerentséjének tartotta, hogy lova fel-tápázkodván, elszaladhatott. De még a' szegény Ember is el lódult ám jó lovain, tsak hogy meg-szabadulhatott a' fene vad' körmei közzül.“

Debretzenből, Nov. első napján.

„Tisz. *Budai Esaiás* Uram után, a' ki már néhány hónapoktól fogva *Göttingában* vagyon, el-indúla tőlünk mostanság Tisz. *Sárvári Pál* Uram is. Ezen két példás készületű, 's erköltsű Ifjakkból, közönséges Tanítókat készített a' Tiszántúl való Superintendenzia, a' Reformátusoknak itt lévő Kollégiumába; az elsőből t. i. *Historiae*, a' másikhól *Philosophiae* Professzort — olly Professzorokat, a' kik, ne akkor tanúllják magok is a' tanítani-valót, midőn már benne fognak lenni nagy következésű hi-

hivatalllyokban ; hanem egész figyelmetes-
séget, 's izorgalmatosságokat tsupán arra
fordíthassák, hogy mentől kedvesebben,
világossabban, és hasznossabban adhassák
Tanítvánnyaiknak elejekbe a' reájok bízott
tudományokat. — Atallýában az itt a' tzel-
lyok nagy érdemű Elöljáróinknak, hogy a'
tanítás', és nevelés' módját a' tellyes lehet-
tségig tökéletesítsék. — Igen nagy rugója
különösen, ezen köz hasznú szándéknak T.
Domokos Lajos Úr, kiről igazán el lehet
mondani, hogy a' Publikumnak él. —
Midőn ezen Urnak édes Attyát, ama' nagy
emlékezetű *Domokos Márton*t, el-prédikál-
lotta volna néhai Professzor, és Superint.
Főtisz. *Szathmári Paksz István* Úr, ezzel a'
kivánsággal fejezte-bé hathatós Halotti
Tanítását: *Adjon Isten több Domokos Már-
ton*t. — Én, minden jó Hazafiakkal együtt,
kik az érdemet betsülni tudják 's akarják,
azt kívánom most: *Éltesse az Isten-Domokos
Lajost, és támasszon sok ehhez hasonló Fiakat
a' Magyar Hazának.*

A' Sz. Irás' Magyarázását, következés-
képpen a' napkeleti Nyelveket is tanítándó
Professzornak, hivattatott, 's ajánlotta is
magát, Monori Prédikátor T. *Kotsi István*
Uram. “

Pestről, Novemb. 2-dikán.

„Mai napon, és a' múltt Kedden olly
nagy héti Vásárunk vala, a' millyenre nem
emlékezünk tiz esztendőktől fogva. — Itt
a' leg-szebb tiszta búza' mérője 2 forinton
megy; a' kétszeres búzáé 1 for. 30 kr. on;
a' rozsé 48 kr.; az árpáé 45 kr.; a' zabé

36 kr.; a' kukoritzáé 42 krajtzáron. Kölest *Pesten* keveset látni. Időnk szép jár, Istennek hála. Ha így marad: nagy Vásárt reménylünk.“

Vátzról, Okt. 15-dikén.

„A' már tudva lévő *Naszál* nevezetű hegyünkben, igen derekasan foly a' bányászti munka. A' múltt héten magam is vóltam-le az aknában, mellynek nagyobb már a' mélylsége, 19 ölnyinél. Két felé ássák, oldalvást az üreget. Eggyik járásnak a' hossza jó húszzoneggy, a' másiké pedig 24 lépés. Most ismét, a' fel-járó helytől egy kevésbé távol, alá felé kezdenek ásni. — Felette gazdag, és kiváltképpen arannyal igen bővölködő ásvány-darabok küldözgettetnek mustrákúl *Selmetzbányára*. Innen vagyon, hogy már némellyek 200 forintra betsülik a' magok kukszájokat; másók pedig 400-ért sem akarják el adni. Kukszának neveztetik az a' rész, melly esik kire kire, a' bányát miveltető Társak közzül. — Most, nyóltz Bányászok dolgoznak az aknában, a' kik között már *Vátziak* is vagynak.“

Miskoltzról, Nov. első napján.

A' Törvény-tudók, meg-futtathatják elméjüket, ezen következő történeten. — Két ide-való verbunkos Katonák, ölsze veszték a' tsapszéken, 's úgy fel-berzenkedtek egymás ellen, hogy az eggyik, fejéhez akarta tsapni a' másiknak a' boros palatzkot. — Azonban az erányzott fő helyett, egy gyermek' homlokát érte a' palatzk, 's diribről darabra törvén, olly sebeket ejtett

a' gyermek' fején 's ábrázatján, hogy kevés reménység vagyon meg-gyógyulásához, "

Hadi Környü-lállások.

Albert Hertzeg' táborából, mely Okt. 19-dikén *Tournaynál* (*Dornicknál*) feküdt, ezeket írják :

„Okt. 11-dikén reggel, mintegy 1500-ig való Frantzaság ki-jött *Philippeville* Várából ágyúkkal, 's bé-ütött *Namur* Tartományunkba; de, értésére esvén ez, B. *Lilien F. M. L.* nak, leg-ottan maga mellé vett a' *Kinszky Ferentz* Reg. ből egy Osztyályt, 's kényszerítette vissza-térni az Ellenséget. — Októb. 13-dikán, el-hagyták a' Frantziák, *Carvini* táborjokat, 's *Lille* Vára alá vették magokat. Ez nap, *Kheim* Obersterünk neki ment *Hasnonnál* az Ellenség' hidjának, mely volt a' *Scarpe* vizén; 's ámbár száz fegyveres Frantziák, és két ágyúk voltak is jelen annak őrizetére; mindazáltal össze-lövöldöztette azt. Más nap, csak ugyan helyre-állította azt ismét az Ellenség, 's nagyobb őrizetet rendelt őltalmára, mint volt az előbbeni. — Okt. 16 dikán, 1100 főből álló Frantzaság meg-támadta, *Mouvoux*, és *Tourcoing* között szélső Őrállóinkat, 's először vissza is nyomta; de hogy Gen. *Wenkheim*, segítségekre vitt ezeknek, *Tourcoing*-ből *Dalton*, és *Württemberg* Reg. béli négy Osztyályokat: néhány kartátsoknak ki-lövése után, vissza veretett az Ellenség *Mouvoux*-ba nagy veszteséggel. — A' miéink közzül, egy Káplár esett-el; 's a' *Württemberg* Reg. ből hatan kaptak sebet. "

Okt.

Okt. 24-dikén, nem csak vissza - verte Gen. Gróf *Sztáray* Belgyiomból, *Buisieux* nevezetű helyiségnél a' Frantziákat; hanem el is vett tőlök 14 terhes szekereket.

Értésére esvén *Custine* Frantzia Vezérnek, hogy a' *Frankfurt* Városától kívánta más - fél millió forintoknak ki - pótlására, adakoztak legyen a' tsekélyebb tehetségű Polgárok is: mindjárt egy Írást botsátott az említett Városbéli Polgárokhoz, mellyben jelenti nékiek, hogy tsupán a' gazdagok tartoznak fizetni az adót; a' nem igen vagyonosok ellenben vissza kívánhatják, a' mit adóul tettek - le a' Magisztrátusnál. — Okt. 27 dikén maga is *Frankfurtba* érkezett *Custine* Vezér, négy ezereð magával, 's meghirdettette, hogy a' kiknek leg - alább is 30 ezert erőjük nintsen, ő azoktól semmi adót sem kíván. — Egymást érik a' Jelentések, mellyeket közönségésekké tétet a' Frantzia Vezér; 's mind tele vagynak azok, a' Frantzia Konstitutió' fundamentomos ágazatainak ditséreteivel. — Az ágyúira, és hadi készületeire nézve *Frankfurt* Városának, azt írta vólt *Maintzból* Okt. 25-dikén, hogy azokra nékie szüksége van, mert *Maintzot* jól meg akarja erősíteni; hanem ingyen, csak ugyan nem kívánnya azokat. El - enged tehát érettek az adóból öt száz ezer forintokat, úgy hogy e' szerént ne legyen köteles, több kész pénzt fizetni a' Város, egy millió forintnál. — Mitsoda feleletet vett ezen kívánságára *Custine*, a' *Frankfurti* Magisztrátustól: azt még nem olvastuk; — elég az hozzá, hogy bá-
ér-

érkezvén *Frankfurtba*, mindjárt el-foglaltatott erővel minden ágyúkat. Magához hivatott egyszersmind a' leg-főbb *Wechsler*ek (Pénzzel-Kereskedők) közzül némellyeket, 's nem erefztette vissza többé azokat saját házaikhoz. — Midőn *Custine* Vezér *Frankfurtba* érkezett: már az előtt'ott volt (mint tudni való) *Neuwinger* Frantzia Generális, 3000 Emberrel. Hét ezerre telvén e' szerént a' Frantziák' száma *Frankfurtban*, el-küldött belőlök *Custine* négy ezeret *Hanau* felé.

A' *Kolóniai* (*Köllni*) Frantzia és Német Újságok, ki maradtak volt néhány napokig; mellynek azt az okát adták a' Bétsi Fő-Posta-Hivatalnál, mivel a' Frantziák el-foglalták *Kolónia* Városát. — Azonban nem volt igaz ez a' hir. A' mint ugyan Októb. 24. és 25-dik napjain irták *Kolóniából*: tartottak valóban ott is, a' Frantziák' vizitájától, 's a' tehetőssebb Lakosok — mind Világi, mind Egyházi Rendenlévők — nyakra fore szállították a' magok' betsessebb vagyonaikat *Düffeldorf* felé; sőt maga a' Választó-Hertzeg is el-vitette *Bonn*ból a' leveles, és kintses ládákat; de ismét annak hallása, hogy Tsászári, Prussziai, és Habsz-ziai Seregek nyomúlnak *Koblentz* felé, el-oszlatta a' *Kolóniaiak'* félelmeket, a' mellynek okai voltak főképpen a' ki-költözött, és Hazájok ellen fegyvert fogott Frantziák, kik is, más szökevényekkel együtt, olly sáskai sűrűséggel lepték-meg *Kolónia* Városát, hogy sokaknak közzülök, még tsak éjtszakára se lehetett valamelly fedél alá vonni magokat; hanem az Ég alatt kellett hálniok.

Moguntziából azt írják, hogy Okt. 29-dikén vissza-érkezett oda *Frankfurtból*, *Custine*, 's a' leg-gazdagabb Frankfurti Kereskedők közzül hetet vitt magával kezességben, minthogy a' kívántt adó ki nem fizetődött néki egésszen. — *Hanau* Megyében fekvő *Nauheim* nevezetű Mező-Városból, 160 fogoly *Hasszusok* vitettek éppen az nap *Maintzba*. Ezeknek Tisztjeiket, szabadon bocsátotta *Custine*, minekutánna meg-esküdtek volna, hogy a' jelen-lévő hadban nem fognak többé szolgálni.

Königstein nevű Grófságában a' *Moguntziai* Vál. Hertzegnek, vagyon ugyan azon nevezetű Erősség. Ezt is el-foglalták a' Frantziák, Okt. vége felé; hanem az ott volt Moguntziai Őrizet, szabadságot nyert az el-menetelre.

Saarlouis Várából, kétszer rontottak-ki a' Frantziák, Okt. közepe tájján, *Mettlach* nevű Apátúrságba, melly fekszik a' *Trieri* (*Treviri*) Vál. Hertzegségben. Egynehány ezer tallérokra betsültetik a' préda, a' mit el-vittek magokkal. — Huszadik napján Októbernek, újra ki-tsalta őket honnyokból a' jó bor, mellyet két rendbéli prédálások után se vihettek volt még el akkoráig magokkal a' nevezett Apátúrságból; hanem ekkor el-állotta az útjokat egy jó tsomó Tsászári fegyveres Nép, 's vissza-térítette őket.

A' *Treviri* Választó-Hertzegnek lakó Városából *Koblentzből*, úgy nem különben a' *Viedi* utalkodó Grófnak lakó Városából is *Neuviedből* (a' hol írják a' hires *Neuviedi* Új.

Üjságot) Deputátusokat küldötték a' Magistrátusok, *Cusline* Frantzia Vezérhez *Moguntziába*. El is ment vólt a' Frantzia Seregnek egy része, *Altensimmern* nevű Városig, melly a' *Palatinátushoz* tartozik, 's *Koblentzhez* öt óránnyira esik; de meg előzték őket a' *Hasszusok*, úgymint a' kiknek egy tsapatjok Okt. 27-dikén bé-érkezett *Koblentzbe*; a' másik pedig következendő napra váratott. Ezen két tsapat *Hasszusokról* azt irták *Koblentzből* Októb. 27 dikén, hogy mind addig ott fognak maradni, míg fel nem váltándják őket a' *Prusszusok*, kik az egész telet *Koblentzben* fogják olstán tölteni.

Spanyol Országának, *Frantzia* Ország ellen való hadi szándékáról, sokat lehetett eddig is olvasni; de kevés bizonyost érteni. Most világossan tudjuk, miben van a' dolog. Mert a' *Madriti* Ujságnak Sept. 29-dikén költ Darabja nyilván írja, hogy mivel a' Frantzia Nemzetnek úgy nevezett Képviselői, nem szünnek-meg, a' Fejedelmet maga jussaitól meg-fosztani, és a' Királyi Familia' sérelmeit halmozni: ezen okon, Frantzia Ország' szélére küldötte *Castella* Vezérjét 21 ezer Emberrel, hogy ha a' szükség úgy kívánnya, mindjárt haddal mehessen Fr. Országra. — Egyszersmind rendelést tett, hogy a' *Ferrolí* ki-kötő helyben, 12 első nagyságú hajók, 's több fregátok legyenek készen, minél előbb.

A' *Palatinátusi* és *Baváriai* Választó-Hertzeg, sok okokat hord-elő, mellyekkel menti magát, miért nem foghat ő fegyvert a' Frantziák ellen. A' fő ok ezek között,
bár

bár utól is vagyon téve, az: mivel különben el-pusztítnák a' Frantziák az ő *Palatindusi* Tartományait.

A' *Genevaiak*, 's az ezekkel frigyos *Helvetusok*, és más részről a' *Frantziák* között úgy igazodott-el a' per, hogy se *Helvetus*, se *Frantzia* Seregek ne legyenek *Genevában*. — A' *Frantziák* meg-ígérték, hogy ők nem fogják magokat a' *Genevaiak'* belső dolgaikba elegyíteni. — — —

Konstántzinápolyba, *Semonville* Urat küldötte Követségbe, a' Fr. Nemzet: de mivel jelentették a' *Divánnak*, — a' *Bétsi*, *Berlini*; és *Nápolyi* Követek, hogy ez, nagy *Jakobinus*: ez okon azt kívánja a' *Porta*, hogy továbbra is az előbbeni Követ maradjon meg, t. i. *Choiseul Gouffier* Úr (Ez ama' híres *Voyage Pittoresque de la Grece* nevű gyönyörű Munkának a' szerzője) Ezt, ismét nem akarja a' Fr. Nemzet Gyűlése: mert ki-tanulta, hogy egyet ért a' ki költözött Fr. Hertzegekkel. Történt t. i. hogy midőn *Verdün* által ment volna a' *Frantziák'* kezébe: egy tsomó irást találtak azon szobáknak egyikében, melyekben a' *Monsieur* tartózkodott volt. Az említett tsomó Írásban volt *Choiseul Gouffier* től is egy Levél, mely már most nyomtatásban osvastatik.

Nandorfejérvárát,

addig 's addig, hogy meg-vevék az előbbeni *Lakosok*, Októb. 24 dikén, még pedig kevés, t. i. 30 embernél valamivel szaporább veszteséggel. — Győzedelmek abból állott, hogy bé ültek tsendesen hajdani honnyaikba.

Meg-

Meg-hagyták méltóságában a' Basát, 's meg-izenték a' *Zimonyi* Kommendánsnak, hogy ők az *Auszriai Ház*, és *Porta* között való szép egygyességet, és költsönös kereskedést, leg-kisebben sem akarják meg-háborítani.

Lengyel Országban

koránt sem viseltetnek. a' *Lakosok*, mind egyforma indulattal az *Oroszokhoz*, 's következőképpen egymáshoz is. Ennek több bizonyosságai közzül való az is, hogy Okt. közepe táján azt kívánta egy Dáma a' *Varsói* Teátromban *Kochovsky* Orosz Vezértől, parantsolná-bé oda az *Orosz* Musikusokat. — Tellyesítette *Kochovszky* Vezér, a' Dáma' kívánságát. El-érkezett az *Orosz* Banda, 's igen derekassan musikált, a' Teátromi nagy számú Gyülekezetnek egész meg-elégedésére. Végre, az *Oroszok'* hadi énekjelet akarta hallani a' Dáma.^o Ebben se akarta *Kochovszky*, kedvét szegni a' Dámának; de meg-bánta, hogy nem szegte: mert lármás veszekedésre izogáltatott alkalmatosságot.

Anekdota.

Custine Frantzia Vezér, meg-kérdezte *Moguntziában* az *Udvari Embereket*, ha nem mutathatnák é néki elő, a' *Vál. Hertzeg'* asztali készületei közzül, a' 40 dik számmal jegyest. Azok, elő-mutatták. — *Custine*, meg nézegetvén az abroszt, bizonyos vágásról éppen annak találta azt, melly volt akkor az asztalon, midőn ő, mintegy két esztendőkkel ez előtt, a' *Vál. Hertzegnél* lett volna ebéden. Szó volt t. i. asztal felett a

Frau.

Frantziákról, még pedig *Custiné*nek nem innye szerént. Bosszúságát nem tölthette ki egyéb módon; hanem jót vágott az abroszon.

Jelentés Kassáról.

Az ide-való Magyar Társaság' Museuma érdemes Olvasóinak tartozó tisztelettel jelentetik: hogy az e' folyó esztendőre járó, és még hátra lévő *Utolsó Negyed* a' jövő Decem-berben fog közre botsáttatni. — Jövendőben, az Esztendőnek Negyedeihez képest, mindenkor a' harmadik holnapnak végével fog ki-adattatni egy egy Negyed. — A' kik ezen munkát a' jövő esztendőre magoknak jártatni kívánniak, méltóztassanak annak egész esztendei árrát, úgymint (a' postapénzt, és a' bé-kötésnek árrát-is belé-szám-lálva) 2 Rf. 40 kr., a' jövő új-esztendőre *Kassára*, a' Kir. Fő-Posta-Tifztséghez bé-küldeni. Minden Posta-Tifztség tartozik azt el-venni, és oda *ex officio* által küldeni; minthogy a' Fels. Kir. Kintstárnak-is része vagyon benne.

Regmetzről, Okt. 30dikán.

„T. T. *Benkő Ferentz*' Minerológiája éránt, olly tudósítást vettem magától a' Szerző Úrtól, hogy nem egy egy Szakasznak, hanem az egész nyomtatványnak az árra egy forint. Az egész nyomtatvány, vagy Munka pedig áll két Szakaszból. Egyik Szakasznak, vagy Darabnak homlok-levelén, egy fekete árnyék-kép vagyon; a' másikén pedig egy tzimmer, illy alóírással: *Arte et larte.*

A

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 13-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Tegnapelőtt tartatott az Udvarban, Szent István' jeles Rendjének Innepe, nagy pompával. Tsászárs' ő Felsége — mint a' Rend' Nagy-Mestere — kalpagossan, és a' Rend' ruhájában díszeskedve, a' több hasonló öltözetű, és hosszú sort formáltt Vitézek után, le-ment előbb Isteni-tiszteletre, az Udvari Templomba; fel-jövéen pedig onnan az úgy' nevezett *Arany Szálában* le-ült trónus alá, egy terített fejedelmi asztalhoz. Ehez közel vólt egy más el-készített asztal;

Z z

közel

közel ismét ehhez, harmadik. A' második asztalnál ültek a' nagy kereszties Vitézek; a' harmadiknál pedig a' Komendátorok (Közép Keresztiesek). Az Arany-Szála' szomszédságában lévő más Szálában, meg-vendégeltettek a' kis Kereszties Vitézek is. — Tsá. szárné ő Felsége, a' Fő Hg Allzonyokkal együtt, egy magassabb alkotványból szemlélte az ebédlést.

M a g y a r O r s z á g.

Túrkevizből (a' Nagy-Kúnságról), Novembernek 2-dikán.

„*Mindeneket meg-próbáljatok; és azt, a' mi jó, meg-tartsátok.* — Elöttem tartván én is, ezt a' bölts és hasznos regulát, meg-próbáltam ezen folyó esztendőben, Nemes Csáti Szabó György Uram által *Debretzenben* ki-adattatott *Magyar Országai Méhes Gazda* nevezetű könyvetskét; és mindenekben a' szerént foglalatostkodtam kevés méheim körül. Vettem is hasznát. Mert tsak 17 kas mag-méhetském volt a' tavasszal, hogy ki-raktam; de az említett hasznos könyvetske szerént bánván velek, kilentzven-hétre szaporodtak. Száz húsz akó mézem leve, mellyből egy, nállunk járít, mézzel kereskedő *Rosnyai* Embernek 400 Rhénes-forint árrút adtam-el; hagyta is magamnak 20 magnak való méhet. Sőt ha a' *dobolást*, vagy *konizást* úgy fel-vehettem volna a' könyvnek olvasásából, mint annakutánna a' meg-mutatásból, tapasztalásból, és szemmel-látásból: (ugyan is meg-fordúlt nállunk nem régeben azon jó könyvnek Írója, és nékem minde-

deneket meg-mutogatott, valamellyek tsak a' *kanizásra* (szükségesek voltak) úgy mondhatom, hogy 30 akó mézem is lett volna; és ha a' *doboláshoz* úgy értettem volna, mint már most, kétfézer is el lehetett volna a' méheimtől szedni a' mézet, és még is a' méheket magokat, mind meg lehetett volna magnak hagyni. Erre nézve, valóban nagy kár, avagy tsak e' mi részünkön, hogy az említett jó szivü Könyv-Író a' méhes Gazdák meg nem keresték, a' bővebb és világosabb tanítás végett; holott azt, azon jó Embert, könyvében is meg-ígérte, még pedig minden bér és jutalom nélkül, hogy a' kik meg-keresik, azokat sokakban igazítja, és tanítja. — Különös Isten-áldása volt ezen esztendőben, az igaz, mind e' mi *Ns Nagy-Kúnságunkban*, mind a' szomszéd *Ns Békés Vármegyében*, a' méhekre nézve, annyira, hogy illy' bővségére a' méznek, alig emlékezünk. Mert tudtomra, tsak az egy *Rosnyai* Ember, és egy másik, többet vittek el a' Nagy-Kúnságból, és Békés-Vármegyéből 3000 akó méznél. — Hát ha még a' *dobolást* mindenek jól tudták volna: úgy merem mondani, hogy kinek-kinek 100 forinttal több méze lett volna. De nem tudván többire Embereink a' *doboláshoz*, tele lettek a' méh-kasok; 's a' méhek, a' leg-alkalmasabb időben is, öt, hat hétig tsak heverték. — Talán a' magok károkon tanultt Emberek, jövőendőben jobban vigyáznak, és meg-szerzik magoknak a' fenn-említett hasznos könyvet, vagy magát is a'

Könyvirót e' részben meg-tudakozzák. — En valóban ditsekedhetem, hogy Isten után sokat köszönhetek mind a' könyvnek, mind annak Írójának. Mert hová kell nagyobb haszon, 's több *pro cento*, mint az én 17 kas méhem után, 400 forintom, és 20 kas méhem? "

Bajáról (Báts Vármegyéből), Novembernek 5 dikén.

„Városunk' piartzán (piattzán), ezen el-múltt héten következő árron ment a' gabona, úgymint: a' tiszta búzának posoni mérője 1 for. 20 kr.; a' kétszeres búzáé 46 kr.; a' rozsé 28 kr.; az árpáé 20; a' zabé 20; a' kölesé 26; a' kukoritzáé (tengerié) 30 krajtzár. "

Debretzenből, Nov. 3 dikán.

„Tsak olyan tsekélly szüretünk leve bizony nekünk a' hegyeken is; mint a' mi-némű vólt idevaló kertjeinkben. A' gabonának árra megént alább szállott, mert a' rozsnak köble 40 kr.on mene a' múltt Keddi Vásárkor; a' leg-tisztább búzáé 35—38 gar.; az árpáé, és zabé 13—15 garason. "

Erdély Ország.

Kolosvárról, Nov. első napján.

„A' Reformátusoknak itt lévő Kollégyiomában, ritka jelességű Exámen tartaték a' közelébb le-folytt Október hónapnak 2-dik, 3-dik, 4-dik, és 6-dik napjain. Tetstz-vén t. i. Mélt. Báró, és Fő-Ispány *Kemény Zsigmond* Ur ő Excell. jának, hogy maga nevét viselő, nagyra született kedves Úr fia, az egész Diéta előtt adná próbáit a' nagyobb tudó.

tudományokban tett előmenetelének, megkérte az Ország' Rendjeit, hogy a' fellyebb említett napokra, ne terheltenének megjeleni a' Ref. Kollégium' nagyobbik Auditoriumában. — Megjelentek minden valláskülönbség nélkül; mert kívántak részt venni egy nagy Hazafi-Társoknak Atyai, 's egyzersmind Hazafiúi örömében, 's ösztönt adni, az ifjú Hazafinak maga további tökéletesítésére, mellynél fogva t. i. belöle is egy derék Oszlop-Embere válhasson a' Hazának. Hogy a' Haza' érdemes Leányai, új bizonyosságát adhassák, ugyan azon közönteges jó lélektől (*Esprit public*) való vezéreltetéseknek, melly lelkesíti a' Hazafiakat: megjelentek ők is, az ifjú Báró felől való nagy reménység' nyomos vóltának édes tapasztalására. Első napon, nagy érdemű Professzor Tisz. *Szathmári Pap Mihály* Ur examinálta az egész Theológiából az ifjú Bárót, és két Tanuló Társait, úgymint: *Bolyai Farkas*, és *Szathmári Pap Zsigmond* Nemes Ifjakat. Az utól említett, tulajdon Fia a' Professzor Úrnak. — Három órákig tartott a' vizsgálás, deák nyelven. Olly készséggel, 's értelemmel feleltek mind a' három Ifjak, kivált a' Báró Úrfi, hogy még a' nagy Gróf *Teleki József* Ur is, azon, szives örömét jelentette. — Másod' napon, hasonló fényes gyülekezetében mind a' 4 Vallást tartó Uraságoknak, említett Tisz. *Szathmári Pap Mihály* Ur vólt a' Kérdező, a' kinek házánál lakik ugyan csak a' Báró Úrfi, már két esztendőktől fogva, Öttsével, és különös Tanítójokkal együtt. Ez nap is

Deák

Deák nyelven kezdődött az Exámen, a' Római Régiségekből (Antiquitásokból); hanem a' Méltóságos Asszonyságok' kedvéért, tsak hamar Magyar nyelvel tserélődött-fel a' Deák, 's azon is folyt egész végig, mind öszve négy órákig. Sok Uraságok azt vallották, hogy ennél szebb exáment nem hallottak. — Harmad' napon, a' Philosophiæ Professor T. *Méhes György* Úr examinálta a' három Ifjakat, a' Mathésisnek némelly részeiből. Ottan ottan kérdéseket tett-fel Gróf *Teleki József* Belső Tanácsos Úr is, és mind ő Excel.jától, mind másoktól különös dicséretet érdemlettek a' Remekelők. — Negyedik napon, éppen azon úri Hallgatók előtt, kik már három napokon tisztelték volt meg jelenléteikkel a' Ref. Kollégium' nagy Auditóriumát, tulajdon Tanítójak az Ifjaknak, T. *Intze István* Úr fejezte-bé az exáment, melly volt ez nap a' Logikából, és Metafizikából. Ez úttal sokan tettek-fel kérdéseket, az Uraságok közzül. — Vége lévén a' próba-tételnek, mind különösen, mind áttallyában örömmel magasztalta az egész fényes Gyülekezet, mind a' Tanítóknak, mind a' Tanulóknak szives törekedéseket. — Még egy esztendő fog tanulni a' Hazában ifjú B. *Kemény Simon* ő Nsága, yalamint tanuló Társai is, és azután külső Országokra igyekeznek, tudományok' öregbítése végett. Idejekre nézve, mind hárman a' 16-dik esztendő körül járnak. “

Hadi Környürlállások.

Romában, nagyon tartanak tőle, hogy oda is el ne hasson a' Frantziák' ereje, melly-

mellyre nézve, a' Szent - Székhez tartozó tengeri széleken, mindenütt sietteti Pápa ő Szeu sége, a' több több óltalom - későületeknek tételét. Tsak nem minden Seregek oda rendeltettek. — Nagy diváttya van az új katona - lzedésnek. — A' Sz. Szék' óltalma alatt lévő minden nagyobb Földes Uraságok is meg - lszóllítottak, hogy részekről Katonákat állítsanak. — Egymást érik *Rómában* a' fő tanátskozások.

Genuából, Okt. 24 - dikén költ levelek bizonyítják, hogy a' Frantziák, nem tsak a' tulajdonképpen úgy nevezett *Nizzai* Grófságot foglalták vólt el már akkor; hanem az ehez tartozó *Oneglia* nevű Hertzogséget is, mellynek egész környéke határos a' *Génui* Közönséges - Társaság' földjével. — *Oneglia* Városából, és ki - kötő helyéből ugyan derekasabban ellent állott az Ellen - ségnek a' *Szárdiniai* Őrizet; mint *Nizza*, *Montalban*, és *Villafranca* Városaiból, mert hogy meg - állottak a' Frantziák *Oneglia* előtt két első nagyságú, és néhány könnyű szerű hajókkal, 's 600 fegyveres Embert ki - tettek a' szárazra: még azért, koránt sem ijjedtek ám meg mindjárt az Olasz Katonák, hanem tüzessen ki - rontottak a' Frantziákra, és minekutánna sokat le - aprítottak volna belőlök, vissza kergették őket a' magok hajó - jaikba; de a' Frantzia hajós Sereg is meg - szégyenlvén magát, kemény tüzelést kezdett a' Város, és a' ki - kötő hely ellen, 's a' dörgő ágyúknak óltalmok alatt, újra ki - szállott nagy részént a' szárazra, 's már ekkor el is foglalta a' Várost, mellyet, az ágyú.

ágyú-golyóbisoktól való félttekben, tsak nem mindnyájan oda hagytak a' Lakosok.

A' Szárdiniai Király, meg-hirdettette *Turin* Városában, hogy a' mostani hadi-szükségekhez képest, minden Fundátziók, Klastromok, 's magános Személyek adják-bé az ollyatén ezüst készületeiket, mellyek nélkül el lehetnek, a' pénzverő-házba. — Negyedfél *pro cento* interest ígért. — Fogannatos lett ezen Hírdetvénnye a' Királynak, a' mint *Turinból* írják; mert legottan hordták bé a' pénzverő-házba mindenfelől, a' sok aranyat 's ezüstöt.

Longvi Várában, Okt. 22 dikén váltották fel a' Frantziák a' Prusszusokat; 's valamint már az előtt *Verdünben*, úgy itt is, éppen abban az állapotban nyerték vissza az ágyúkat, 's a' puskaporos és golyóbisos magazint, úgy nem különben a' hadi Kintstárt is: mint a' minémüben voltak ezek akkor, midőn kiesett vala a' meg nevezett Vár a' Frantziák' kezekből. — A' Nemzet-Gyűlése' Biztosai, mihelyt bé-értek *Longviba*: mindjárt tömlőzre hányatták azon Előljárókat, a' kik okai voltak, hogy el-vesztette volt ezen Várat a' Frantzia Nemzet. — Így tselekedtek volt *Verdünben* is. — *Ryffel* Városa eránt különös végzése által kívánta emlékezetben hagyni a' Nemzet-Gyűlése, hogy az, igen érdemessé tette magát az egész Fr. Közöns. Társaság eránt.

Kellermann Frantzia Vezér, a' maga kormányozása alá tartozó minden helyekben, háromszori ágyú-durroztatások által adta tudtára a' Frantzia Népnek Októb. 25-di.

dikén, hogy nints többé külső Ellenség a' Frantzia Közönséges Társaság' földjén.

Elő-Ausztriából,

a' *Rajna'* partjáról, következő értelmű Levél útasíttatott hozzánk a' múltt hónap' végén: „A' *Szerviai* Volontérok' második Batalionjával, az úgy nevezett négy *Erdei-Városokba* (*Waldstädte*), úgymint: *Rheinfeldenbe*, *Waldshutba*, *Seckingenbe*, és *Lauffenburgba*, Okt. 18-dikán érkezett *Mateitsik* Fő Strásamester Úr. Az *Augsburgi* (*Augustai*) Püspökséghez tartozó *Nesselwang* nevű Városban vette parantsolatját Hg *Eszterházy Antal* Vezérünknek, 's mindjárt kétfzerte nagyobb siettséggel masiroztatja Pandúrjait. A' meg-nevezett négy Városok' Lakosai, olly félelemben voltak már, a' Frantziák miá — kiknek *Hiningennél*, és így hozzájuk tsupán két óránnyira való lételeket hallották — hogy mind el akartak szaladni; de a' vitéz Pandúrok' érkezése új lelket öntött beléjük. — A' Pandúrok, *Lauffenburgtól* fogva, *Altbrisachig*, mindenütt elállották a' *Rajna'* innentső mellyékét; tele vagynak velek az erdők, és a' tserék, mellyekből, ha Frantziát látnak: azt mindjárt le-lövik, 's vetik a' *Rajnába*; és egyfzersmind meg-akadályoztatják részünkről is a' Frantziákhoz való által-szökést. — Megesküdtek a' Pandúrok, hogy a' *Jakobinus*-módra gondolkozóknak még az anyai méhben lévő gyermekeiket sem hagyják meg életben. Okt. 25-dikén, délelőtti 11 órakor egy Frantzia Tisztet, 's tiz köz Embereket küldöttek a' más világra; ötöt pedig meg-

se-

sebesítettek. Egy nap se múlik - el, hogy hol kevesebbel, hol többel ne fogyasztanak ők a' Frantzia Nép' számát. Még volt is dolgok velek a' Tisztjeiknek: mert ők nem akartak eleinteni semmi különbséget tenni, a' ki - költöző, és az ellenséges Frantziák között; hanem ha Frantzia módra láttak valakit öltözködve: már mindjárt puskát fogtak reá. Ugyan csak Oberst. *Mihálovits*, Májor *Mateitsik*, 's más érdemes Tisztjeik, meg - magyarázták nékiek a' dolgot, 's értésekre adták, hogy csak az úgy nevezett *Pátriota Frantziák* azok, a' kik ellen kellett ő nékiek tenni olly nehéz marsokat. —

— — — — A' *Mateitsik* Fő Strásmester Úr' vezérlése alatt lévő Batalion, jobbra *Szerviai Harambasákból* áll, kik, igen rettentő tekintetűek, alig lehet fenytékben tartani, 's nagyon jól értenek az ember - ölés' mesterségéhez. — Valóban, van is az ilyen Emberekre ezen a' tájjon nagy szükség, 's ugyan azért hagyattak meg itt; ámbár előbb *Belgyiomba* rendeltettek volt. “

A' *Belgyiomi* tudósítások szerint, Hg *Hohenlohe*' Serege, *Luxemburg*, és *Namur* Tartományjaiban telepedett - meg, hogy azokat védeimezze a' Frantziák ellen. A' melly Regementek *Thionville* Várát ostromlották, vissza - térvén a' Frantzia földről, midőn már tsupán egy fertály óránnyira letek volna *Luxemburg* Várától, s ártort voltak magoknak. Eppen által - ellenben velek, fekszik jobb felől egy Prussz. Tábor. — Gr. *Clerfait*' Serege, *Mons* körül tel; *Al-*

Albert Hertzegé pedig *Tournay (Dornick)* körül. — *Virton* nevű Városotskánál, bé akartak ütni a' Frantziák, Októb. 15-dikén *Luxemburg* Tartományába; de hogy két gyalog Batalionunknak, és száz Magyar Lovassainknak ellenek lett indulását megértették: szaladásra vették a' dolgot, 's megbújtak az erdőben. Hanem azolta (így ír egy *Luxemburgi* Levél), csak ugyan kirablottak egy *Differaunge* nevű Falut, *Luxemburg* Várához 4 óránnyira.

Conde Várától nem messze (ez, *Hennegau (Hannonia)* Tartományának, a' Frantziákhoz tartozó részében fekszik), egygy erdőnél, három izben próbált szerentsét a' Frantziáság, B. *Beaulieu* Feldmarsallieutenantunk ellen Okt. 27-dikén, de nem bődölgült szándékjában; negyedszeri próba-tételekor pedig nagyon pórul is járt: mert a' lovassai oda hagyták a' gyalogjait. Nekik esvén azért ezeknek *Beaulieu* Vezérünk, derekasan bé-fizetett nékik. Három száz Frantziák maradtak halva a' tsata-piatzon, 's 40 on estek fogságunkba. — A' *Blankenflein'* Huszárjai, és *Latour'* Dragonyossai nagyon kitéttek magokért ezen viadalban. — Ugyan az nap, *Dornik*, és *Menin* táján sok tsetepatéra szolgáltatattak alkalmatosságot a' Frantziák; de mindenkor szerentsésebbek voltak nállok Vitézeink.

Az újjabb tudósítások szerént, 1500 lovasokból, és ezer gyalogokból állott az a' fegyveres Nép, mellyet *Huchard* Generálisnak vezérlése alatt indított volt el *Custine* Vezér *Frankfurtból*, Okt. 26-dikán. Eggy Ofz-

Olztállya az említett fegyveres Népnek, *Ildenstadt* nevű Apátúrságot lepte-meg, melytől mivel annyi pénzt kívánt, hogy ki nem lehetett mindjárt elégíteni, el-vitte kezességbe a' Zindikust, két Egyháziakkal együtt; 's egybe kaptsolván magát a' másik Olztállyal *Friedberg* Városában, mind ketten a' *Hessenkasseli* Landgráfnak *Nauheim* Mezővárosára rontottak. A' melly *Hassus* Hadnagy ott volt őrizeten, 60-ad magával, szembe szállott ugyan a' Frantziákkal; de tsudát csak ugyan nem tehetett, az az, olly feles számú ellenséggel nem birhatott; minek okáért meg-adta magát, 's rabúl vitetett, Katonáival együtt *Moguntziába*. Oda szállította hajókon a' *Nauheimi* só-magazinnak egy részét; 4000 mázsát pedig, *Hassziai* Jobbágyok által, *Frankfurtba* vitetett, hol ott négy négy forintjával tüstént el-kelt mind a' 4000 mázsa. — Okt. 28-dikán, az *Arnsburgi* Apátúrságot is meg-látogatták a' Frantziák, 's fel-vett szokássok szerént, váltáságot kívántak tőle.

Moguntzián alól, *Bingen* Városa felé indúlt Nov. 3-dikán, a' Frantzia Seregnek nagyobb része. (*Bingen* is a' *Mog.* Választó Hertzegséghez tartozik.)

A' *Kasseli* Újságnak, Októb. 28-dikán költt Darabjából azt olvassuk, hogy mihelyt hírül vitetett oda, *Frankfurt* Városának, a' Frantziák által lett el-foglaltatása: tüstént parantsolat ment-ki mindenfelé, hogy a' Regementektől el-botsátott Katonák, késedelem nélkül térjenek-vissza. Az erdőkre vigyázó személyek is parantsolatot vettek,
hogy

hogy a' ki-rendeltt helyre gyűllyenek mind egybe, hogy belőlők egy Vadász-Sereg telhessen. — *Hanauig*, és *Fuldaig*, *Ziegenheim* Varával eggyezőleg, lántzot (kordont) formáltak különbkülönbféle Katona-tsapatok. — Nagy a' hire (azt írja az említett Ujság), hogy Hannoverai Generális *Freytag* Ur is eggyesíteni fogna alkalmas számú Hannoveránusokat a' Haffziaiakkal, azon esetre, ha bé-ütnének a' Landgráf' földjére a' Frantziák.

Würtzburgból azt irták Nov. első napján, hogy még addig nem bántották a' *Württembergi* Hg P ü s p ö k' földjét a' Frantziák, 's nem voltak *Hanauban* is; de a' *Bayreuthi* Ujság azt írja, hogy Nov. 2 dikán el-foglalták tsak ugyan *Hanau* Városát is.

A' *Moguntziai* Választó-Hertzeg' szolgálatjában volt *Eickenmayer* nevezetű Oberst-Lieutenant, meg-kérte *Custine* Vezért, hogy engedné-meg neki, hadd maradhasson *Moguntziában*, 's tarthasson közönséges Letzkéket az Universitásban, mint tartott volt néha napján. — — Frantzia Obersterséggel kinálatván-meg ez alkalmatossággal *Eickenmayer* Ur, *Custine* Vezértől: el-fogadta ezen ajánlást, melly tselekedetét, egy közlő, 's magát igazító Levélben tudtára adta a' Mogun. Vál. Hertzegnek is. — Hogy Frantzia szolgálat-vétel által, törvényt éppen nem rontott légyen: azzal mutatja-meg, hogy ő, midőn a' Vál. Hertzeget szolgált, egy neutrális (részre nem hajló) Fejedelem' szolgálatjában volt; mellyből tehát szabadon által-mehetett a' hadakozó Felek' egyikének szolgálatjába.

Lengyel

Lengyel Ország.

■ Az öszve-szövetkezett Rendek' Gyűlése (Generalis Confoederatio) meg-fenyegetett minden közönséges Tanítókat, hogy el fogják veszteni hivatallyokat, ha ditsérni mérészik Tanítványaik előtt azt a' Konstitutiót, melyet 1791 esztendőben Májusnak 3-dikán állítottak vala meg, nagy örvendezések között, a' *Varsói* Ország-Gyűlés, és a' Király.

Az Orosz Katonák közzül egy Kozák, ösfe vezetett nem régiben bizonyos *Varsói* Polgárral. Hire futamodván ennek a' külső Városokban, nosza mindenfelől seregleni kezdettek bé onnan a' Lakosok a' Városba, úgy hogy kevés idő alatt több vőlt ezer Embernél, az Orosz Vezérnek — *Kochovszkynak* — palotája előtt. Tsak ugyan nem lett semmi különös rossz következése a' lármának; hanem hogy ezentúl minden meg történhető zenebonáknak eleje vétetődhesék: Pikéteket (több szakaszokból álló strásákat) állittat - ki éjjel az Orosz Generális, Katonái közzül, kiknek számok reá megy, a' mint írják, tsak magában *Varsóban* hét ezerre. — *Krakkó* Városába is Orosz Őrizetet praktikált - bé a' Gener. Konföderátzió; és áttallyában, úgy osztatta fel *Kochovszky* Vezérrel az Orosz Seregeket, hogy azok által meg-akadályoztathassék minden szándék, melly magát az Orosz Tsálszárné' akaratja ellen fel-emelhetné.

Frantzia Ország.

A' Polgár nevezet, leg nagyobb titulus ma, a' Frantziáknál. A' Nemzet-Gyűlése' Elöl.

Elölölője, a' Hadi Vezérek, és a' Minis-
terek, mindenkor eleibe teszik ezt, a' magok
hivataljokbéli nevezetjeknek.

Az *Amazonokat*, és *Spártai* Leányokat
követik némelly Fr. Leányok. *Anselm* Vezér-
nek a' húga, 1500 főből álló részét vezérli,
a' Báltya Seregének. — Az úgy nevezett
Ország középi Seregnél (Centralarmée) egy
Birónak két Leányai úgy vitézkedtek, hogy
a' Nemzet Gyűlése jutalmat ítelt nékik. —
A' *Seine*, és *Oise* nevezetű Ország Ofztályok-
béli Leányok fel fogadták, hogy ők más
Emberekhez nem mennek Férjhez, hanem
csak olyanokhoz, a' kik fegyvert fogtak Ha-
zajok mellett.

A' ki - költözött Frantziákra nézve, azt
végezte Okt. 23-dikán a' Nemzet - Gyűlése,
hogy örökre számkivettettek legyenek azok,
a' Frantzia Közönséges Társaság' földjéről;
's halállal büntetessenek, ha vissza méré-
szelnek oda menni: valamint azok is, a'
kik fegyveres kézzel fogatnak - el. — Így
fogattak - el p. o. ezen következő Tisztek:
Eszterházy Frantzia Huszár Regimentbél.
Kapitány *Dumesnil*; 19 ezrend. Ifjú *Miram-
belle*; továbbá: *Santon*, *Arnaud*, *Delessart*,
Bernard, kik is Párisba vitetvén, meg-
ölettettek.

Hogy fel - szabadíthassa magát némelly
vádak alól a' Nemzet - Gyűlése: azt végezte
Okt. 27-dikén, hogy az új Konstitutziónak
bé - vételétől számlálva, hat esztendőig,
egy se viselhessen valamelly közönséges
hivatalt, a' mostani Nemzet - Gyűlése' Tagjai
közzül.

Elegy cs

Elegyes Tudósítások.

Custine Frantzia Vezérnél Titoknokságot viselő Dr *Böhmer*, nem Conrector, hanem Professor volt *Vormátziában*. Az édes Attya ezen Urnak, ama' hires *Böhmer*, a' ki még most is nagy tekintetben él, és folytatja Professzorságát a' *Göttingai* Universitásban. Mind édes Attyához különösen, mind közönségesen *Göttinga* Városához, és az ott lévő Universitáshoz viseltető hajlandóságának meg-bizonyítására, azt vitte véghez a' Titoknok Úr *Custine* Vezérnél, hogy ez, maga nevének alól-írása által meg-erössített Óltalom - Levelet küldetett a' meg-nevezett Városnak, és Universitásnak.

A' *Római* Udvarnál Frantzia Követséget, és *Frantzia Ország' Protektora* nevezetet viseltt Kárdinális - Püspök *Bernis* ő Eminentiája, hiteles tudósítást vett azon 180 Papoknak halálokról, kik meg-ölettek mostanság Fr. Országban; 's által-adta azt a' múltt hónap' elein Pápa ő Szentségének. Először érte a' szerentsétlenség az említett 180 Papok között, az *Arlesi* Püspököt; utólszor pedig a' *Rouffillonit*. Úgy írják *Romából*, hogy ezen MártYROK' halálának históriája, rövid időn ki fogja jöni nyomtatásban.

Küldjük az 1790 dik esztendőben Budán tartott Ország - Gyűlése' Naponként - való Jegyzéseinek Mutató Tábláját. Ezen árkust azon Erd. Előfizető Uraknak küldjük, kik az Ország Gyűlése Históriaját vették eleitől fogva. A' mi hijja van még ezen Mutató Táblának, meg megy az is nem sokára.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 16-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

A' *Tseh* Kantzelláriát, és az Udvari Kama-
rának több ágait, egy Közönséges Direktó-
riumná (Kormány - Székké) változtatta
ő Felsége, mellynek alkotványáról bőveb-
ben fogunk szólnani a' jövő postán: most
tsupán annak négy főbb személyeit nevez-
zük - meg, kik is következendők: Gróf *Ko-
louráth* (vólt *Tseh* Kancellárius), Gróf *Rot-
tenhahn* (vólt *Tseh* Országi Burggraf), G.
Majláth, és B. *Degelmann* Urak.

A a a

Gróf

Gróf *Rádai Gedeon* ö Excel.ja' nagyobbik/
Fiát, Mélt. Gróf *Rádai Pál* Urat, fizetés
nélkül való, de egyébaránt rendes Assessorrá
méltóztatott kegyessen rendelni ö Felsége,
az Eperjesi Distr. Táblához.

M a g y a r O r f z á g.

Székes Fejérvárról, Nov. 4-dikén 1792.

*Ezen Versek, mellyekkel T. Baróti Szabó
Dávid Úr tiszteli meg-boldogúltt Idősb Gróf
R á d a i G e d e o n t; Virten készítették az
el-tölt mulattsággra szabott napokban. Tudni
illik, így-is mulatta ő magát; mert az igaz
szív szerette tárgyáról el nem felejtkezhetik.
Velem ugyan nem azért közlötte, hogy köz-
re botsáttassanak; de mindazonáltal jó-szivü-
ségéről bizonyos lévén, bátorkodom azokat
közleni a' Magyar Hírmondóval:*

El-mentél, szeretett *Rádaim*, e' Világ'
Zúgó habjaiból, ízámtalan érdemid
Késérvén nemesültt lelkedet! Itt hagyád
Kedvellt Társaidat, kik veled a' kilentz
Szűzek' templomiban, mint le-kötött Papok,
Verssent áldozatot tettenek e' napig.
Többé tesznek-é? Jaj! sírnak azok, 's örök
Gyászt vettek-fel; Ezek lantyaik' húrjait
Mindnyájan szomorún pengetik, a' setét
Sír' mélyébe le-szállt hűlt tetemid felett
Könyvezvén: Ki-halál, oh Haza' Nefztora,
Kebünköl! ki-halál, oh Magyar Orfeus!
Minden példa felett példa valál nemes
Népednél! — Követöd léssen-e? léssen e
Embert, szép Tudományt, Könyveket, Öseid'
Nyelvét illy' szerető? — Grófi nevet nyerél
Illy fő virtusidért: eztet ugyan Te nem
Kí.

Kívántad; mivel - hogy leg - kitsinyebbik ék
Minden más ragyogó tüzimereid között. —
Nyúgodgyál, Magyarok' tüköre, bóldogúltt
Eldődink' ölelő karjai között, 's veled
Nyúgodgyék kofzorús lantod. Ez, hangzatot
Többé már nem adand: ám de helyette sok
Más énekli jeles tetteidet. Soha
Nyelvünkről ki nem hal *Rádai Gedeon*.

* * * * *

Illy szomorún hangzik Barátom' hárfája,
Így sohajt meg-sebhedt szívéből Múzsája.
Magyart sírat! — márvány van annak
mellyében,

A' ki meg nem indul, ezt hallván szívében. —
Haj! édes Hazánknek tüzímeres Fijai
El - tűnnek lassanként, mint ég' tsillagai!
'S lesznek-e, azt kérdem én-is, kik, ezeket
Követvén, tegyenek olly szép érdemeket? —
Tí! kik ifjúságtok' első zsengejében
Most vagytok, 's kiknek fris vér buzog ereiben
Élteket' virágát arra fordíttátok,
Hogy gyümölcstét vegye ma-hólnap Hazátok
Melly szép dolog! mikor emlékezetére
Egy Polgárnak, írják koporsó - kövére:
„Ennek, ki itt nyugszik e' sírnak mélyében,
„Ennek, ki itt sorvad romlandó részében,
„A' Halhatatlanság, ditső koronáját
„Néki adta, mivel szerette Hazáját. “ —

Virág Benedek.

Pestről, Novemb. 12-dikén.

„Az a' hire, hogy *Schönfeld* volt *Bétsi*,
most *Prágai* Könyvnyomtató; és *Steinsberg*
Bétsi Könyvnyomtató, meg fogják itt venni
azon roppant, és úgy nevezett Új-épületet,

A a a 2

mely-

mellyet *II. József* Császár építtetett volt a' Duna' partján, a' *Budai Vár*' öreg Templo-
mának által-ellenében. Ez a' nagy épület,
leg-alább is került egy millió forintjába, a'
nagy dolgokban foglalatoskodott Császár-
nak; most úgy halljuk, hogy *Schönfeld*, és
Steinsberg Urak, száz ötven ezer forintot
ígérnek érte; és ha hozzá juthatnak: szán-
dékoznak benne mind azon készülteket fel-
állítani, mellyek a' könyvnyomtatáshoz,
rajzoláshoz, réz-metzéshez, 's más egyéb
effélékhez meg-kivántatnak. — Magyar,
vagy más nyelven írott akármely munkát
ki-botsátanak magok költségén; 's felénnyi
árron fogják adni, mint mások."

Hoffzú - Pállyiból (Bihar - Vármegyéből),
Novemb. 5-dikén.

„Egy üres, veszedelmesebb sokszor száz
útésnél. — Ide, mintegy, két óránnyi járó
földre iekvő *Vértes* nevezetű helységben,
el-fogatnak a' múltt hetekben, valamelly
rossz tselekedetéért, egy odavaló Tzigány
Legényt a' Helység' Elöljárói, 's vasra-
veretnek. Fogságának harmadik napján,
kezd panaszolkodni a' Tzigány - Legény,
hogy az ő kezeit ki-rontotta (ki-sebesítette)
a' bilints, 's könyörgött, hogy vennék-le
rólla a' vasat. De meg nem halgattatott
panaszza, 's kérése; mellyre nézve zugo-
lódni kezdett, a' Helység' Notáriussának
jelenlétében. Ez, meg-bosszankodván reá,
főbe vágja, a' nálla lévő páltzával. — A'
vér, mindjárt el-borítja a' fogoly Legényt;
felette rosszúl kezd lenni — 's nagy fő-
fá-

fájások, és elmebéli háborúk között, kiszakadt a' lélek harmad nap múlva belőlle. El-vitetvén innen *Hoffzú-Pállyból, Vértasre*, a' Ns Vármegye' Chirurgussa, fel-bontotta a' holt. Legény' fejét, 's halálának okául, egyenessen az ütést találta. Azt mondja t. i., hogy bé-törvén az ütésre a' Tz. Legény' feje, meg-hasadt egyszersmind az agyvelő' borítékja is, melly egy gyenge hárttyátskából áll. Ennél fogva, bé-folyt a' vér az agyvelőre, ott meg-aludt; 's az okozta mind a' meg-tébholyodást, mind végre a' halált. — A' Notárius, mindjárt szekérre tétetett, 's vitetett *Nagyváradra* a' Vmegye' tömlötzébe, a' hol báukódik már most, szerentsétlen következésü tselekedetén; 's szomorú tanító példájává lett másoknak, hogy tanúllyák-meg indulatjaikat zabolán tartani, 's Ember-Társaikkal emberi módra bánni. “

Nyitráról (Nyitra Vármegyéből), Novembernek 11-dikén.

„A' múltt Szombaton délután, harmadfél óra tájban, tűz támadt itten gondolatlanságból, és eggy óra alatt el-pusztított eggy egész úttzát, melly 31 házokból állott. Okozta a' tűznek hirtelen való terjedését, rész szerént a' szél; de még inkább sok Lakosoknak érzéketlenségek, kik tsak távolról nézték Felebarátjaiknak szertelen meg-károsítatásokat. Midőn kérettettek, 's intettek volna az Emberiség' nevében, hogy segítsenek Polgár-Társaikon: tsak azt felelgették, hogy ők közelebb vagynak magokhoz, 's tulajdon honnyaikat kell nekik védelmez-

niek; pedig a' magok házaiktól színt' olly messze, vagy még talán messzebb állottak, mint az égő épületektől. — Sok vólt a' néző Ember, de kevés az óltó. — Ha a' Káptalanbéli Urak, viz' hordani nem rendelték volna szekereiket; és a' Katonaság nem segített volna: lángok' prédájává lett volna a' Városnak nagyobb része. “

Új-Vidékről (a' Bátskaságról), Novembernek 6-dikán.

„Valamint sok más helyeken: úgy itten is igen sovány, és szomorú szüret vólt; mivel a' tavasszal nagy részént el-vette a' hideg a' szőlőket. — De mindenek felett, leg-szomorúbb, és szerentsétlenebb szüretje vólt egy Gazdának; mert annak alkalmatosságával el-vesztette ő azt, a' mi leg-kedvesebb kintse vólt, t. i. életét, még pedig tulajdon Fia által. — A' mint t. i. vitte volna ez a' mustos tsebrét, egy más Legénnyel: öszve-szólialkozott valaminn az Attyával, 's úgy fel-gerjedtt az ellen, hogy le-tévén tsebrét, ki-rántotta hirtelen annak füléből a' rúdat, 's főbe ütötte vele az Attyát. Ez, mindjárt le-dobbant, és szörnyű halált hólt. — Illyen gyümöltsei vagynak a' rossz nevelésnek. — — Ezen rettenetes eset után nem sok idő múlva, más gyilkosság is történt Városunk mellett. Szokásban vagyon itten, hogy némeliy Juhászok, öszve-vesznek a' Vármegyében sok juhokat; annakutánna deszkából tanyát készítenek magoknak a' Városon kívül, a' hol egymás után le-öldösik a' juhokat; a' faggyút rakásra szokták gyűjteni; a'

húst

húst pedig mindjárt azon frissiben el-árúlyák. Rátz nyelven, *Kozaráknak* neveztetnek az efféle Juhászok. — Egy Kozarák-Bújtár, dorgálta a' másikat: miért nem hajította-elő idejében a' juhokat a' vágókunyhóhoz. „Már eddig, úgymond, le kellett volna vágni egynehányat; most ha Emberek jönnek, semmit sem árulhatunk nekik. Mit mond a' Gazdánk, ha ki talál jöni? Engem is meg-fizid majd miattad.“ — Ezen feddődzésre, úgy neki mérgelődött a' vétkes Bújtár, hogy kezében lévő furkós (bunkós) botjával egyszerre le-ütötte a' Társát; 's még azzal meg nem elégedett, hanem mind addig verte annak a' mellyjét, míg ki nem kergette lelkét belőle.“

Rege, Mátyás Királyról.

(Pest - Vármegyének, Pataj Mező, Városából közöltetett velünk.)

Rátzkevi Városában, melly, *Csepely* nevezetű Duna-Szigetben fekszik, lakott egy szegény, 's a' mellett sok gyermekes Ember. Hallván ez, *Mátyás* Királynak érzékeny-szivűségét, 's szükölködő Alattvalói eránt gyakorlani szokott jóltéviségét, el tökéllette magában, hogy kegyes Fejedelméhez folyamodjon segedelemért; hanem minekelötte útnak indúlt volna: azon hánnya vetette elméjét, mitsoda ajándékot vigyen ő a' Királynak, illetlennek vélván üres kézzel jelenni-meg a' Felség előtt. Mivel szegénységétől, más nagy ajándék nem telhetett: fogta magát, 's a' háza mellett lévő kertjében termett *patyolat*, vagy a' mint más,

kép-

képpen nevezik, *úri-tökök* közül ki-választja a' leg-nagyobbikat, 's azt egy háti-tarisznyába tévén, ballag vele *Buda* felé. Oda lett érkezésével, a' vólt néki mindjárt főgondja, hogy mentől előbb szállhasson a' Királlyal; a' minthogy nyert is tsak hamar audientziát. Bé-megy tehát a' Király eleibe, és minekutánna el-végezte volna a' köszöntést, le-öldozta hátáról a' tarisznyáját, 's bé ajánlotta eggyügyü ajándékját. Kegyesen fogadta a' Király ezen ajánlást, 's eggy oldal-szobába vezetvén a' szegény Embert, le-tétette ott vele a' tököt. Tudakozza töle nevét, állapotját, és lakásának helyét. — Felel a' szegény Ember, 's magának, és lak-helyének meg-nevezése mellett vallást tett ügyefogyott sorsáról, és fel-segíttetésért esedezett. A' Király, oda nyújt néki valamelly útra-vatót, olly biztatással, hogy tsak mennyen most haza, 's már a' Király nem fog rólla el-felejtkezni. Haza érvén a' szegény Ember, el-beszéli Feleségének nagy örömmel: minémü kegyességet tapasztaltott vele a' Király, 's mitsoda igéretnel bötstátotta-el maga elől. Meg nem maradt a' szó az Asszony nál; hanem kezdte legotian hirdetni, mi történt Budán az ő Féljével. Meg-hallja ezt, más által egy gazdag Szomszédja is a' szegény Embernek, 's meg-irigyli. — Tsalárd képzelődése, tsak hamar így okoskodtatja őtet: „*Ez a' szegény Szomszédom, tsak egy tököt vitt a' Királynak; még is nagy kedvességet nyert: hát ha én valami derek ajándékkal kedveskedem annak a' jó Felségnek, meg-lehet,*
hogy

hogy még örökös *Biróvá tétet Rátzkaviben!* —
 Nem is soká késik, maga' meg-határozá-
 sával. Ki választja ökrei közzül a' négy leg-
 szebbet, 's el-hajtja *Budára*. Bé-jelenteti
 magát a' Királynál, 's bé-botsáttatik. —
 Mondja a' maga módja szerént, miért ment.
 A' Király tudakozza tőle, nagy le-botsát-
 kozással: kinek hívják, hová való, és mi-
 tsoda állapotú Ember legyen. Meg-felelvén
 a' két első kérdésre, mondja végre, hogy
 ő jó Gazda. Kétség kívül úgy gondolkodott,
 hogy tehetőségéhez képest fog a' Fejede-
 lemtől meg-ajándékoztatni. Kérdezi továbbá
 a' Király különösen: vagynak é sertéssei,
 juhái, lovai 's a' t. Ő mindenre *vagyonnal*
 válaszolt. Ekkor azt mondja néki a' Király:
 „Barátom! látom, 's igen örvendek rajta,
 hogy néked mindened van, a' mit fel lehet
 találni egy jó Gazdánál“; hanem be-vezet-
 vén az oldal-szobába, mellyben a' tök volt,
 mutatja azt néki, 's kérdi tőle, ha vagyon é
 olyan nagy tökje néki? Felel, hogy nin-
 tsen, nem tudván előre, mi legyen a' kér-
 dés' tzellya. „Ezt a' tököt (úgymond a'
 Király) egy szegény Ember hozta nékem,
 éppen abból a' helységből, a' honnan való-
 nak mondd magadat lenni. Mondhatom,
 hogy egész tetszéssel vettem ezt a' különben
 tsekélly ajándékot, mert az Adó, szerete-
 t bizonyította-meg az által, személlyem eránt.
 Mivel Te, semmi nélkül nem szükölködöl,
 a' mint mondd, egyébbel meg nem mutat-
 hatom hozzád jó indulatomat; hanem ha
 ezt a' tököt néked ajándékozom: és hogy
 meg ne szomorodjon rajta a' szegény Ember,
 hogy

hogy én másnak adtam az ő ajándékát; tehát az ökrök eránt, mellyeket nekem ajánlottál, az az akaratom, hogy hajtassanak vissza azok, 's adassanak a' Birák' kezekbe, egy parantsolat mellett, mellynek ereje szerint kötelesek lesznek azokat nevemben által adni annak a' szegény Embernek, a' ki nekem a' tökkel kedveskedett volt. Meg kellett nyugodni a' gazdag Embernek, a' Király' hagyomása; 's haza érvén, a' szerént tselekedett. Altal-adta t. i. a' Biráknak a' négy szép ökröt, a' Király' Irása mellett; melly meg-lévén, tulajdon házához ballagott. Kérdi mindjárt a' Felesége tőle: minémű kegyelmet talált a' Királynál, és mitoda ajándékot nyert légyen attól? — Nagyot sohajt az Ember, 's le-vetvén a' földre a' nagy tököt: „*Imhol vagyon*, úgymond, *az egész Királyi ajándék*“, 's el-befzéli nagy szomorúan, reménységekben lett meg-talattatásokat. Mentől többet várt volt az Állzony: annál nehezebben esett néki a' nem vélt történet, 's már ő benne méreggel elegyedett a' szomorúság. — Nem lévén kinn tölteni bosszúságát, kapja a' tököt, 's úgy hajítja által a' szegény Ember' udvarára, hogy mindjárt széllyel esett a' nagy tök. — A' szegény Ember, egy süldöt (malatzot) vett volt azon a' pénzen, melyet úti költségre kapott vala *Mátyás* Királytól. Szemébe tűnvén ezen süldőnek a' tökdarabok, jó ízű fel-hapsolta azokat: és így, a' gazdag Ház-nép, minden szándéka 's akarata ellen, különös örömet eszközlött nem csak magának a' szegénységben élt szom-

szomszéd Ház-népnek; hanem még a' maláttzának is.

Frantzia Ország.

Valamint az előbbeni Gyűlésében a' Nemzetnek: úgy a' mostaniban is sok Faktziók (különböző értelmű Részek) vagynak. Egy azt akarja, hogy minden meg-oltság nélkül, tsupán egy Egészből álljon a' Frantzia Közöséges - Társaság; a' másik, jobbnak állítja, hogy több Közös. Társaságokra oltsódjon - fel Frantzia Ország, mely-lyek szoros szövetségben legyenek ugyan egymással, mint szintén az egyesült *Belgyiomi*, vagy *Amerikai* szabad Státusok; de azonban mind együl egyig magok Urai legyenek. — *Roberspierre*, és *Marat* nevezetű Tagjai pedig a' Gyűlésnek, azzal vádoltatnak, mintha ők, Diktátorságot akarnának fel-állítani; az az, egy tellyes hatalmú Személyt állítani addig elő, míg a' mostani zavaros környüállások tartanak.

Mivel nem csak egy szomorú példa vólt arra, a' mostani Nemzet-Gyűlése előtt, hogy a' mit a' Párisi Népnek egy része akart, az, az egész Nemzetnek törvényvé vált: tehát hogy e' ne történnyen az ő idejében, elvégezte, hogy az Orzágnak 83 Oltsályaiból, 3—4 ezerre telendő számú Testörzőket hívjon Párisba maga mellé, kiknek óltalma alatt, szabadon végezhesse, a' mit jónak itélend, 's ne kénteleníttessen egynehány ezer Párisiak erőszakos sugallásaiknak Ekhója lenni. — Páris Városa' 48 Szakaszai (Sectiói), keményen ellenzették ezen szándékát a' N. Gy.
nek.

nek. — Mi lett a' visszálkodás' ki-menetele? még nem irhatjuk egész Bizonyossággal.

Hadi Környüállások.

Custine Frantzia Vezér, kétszeresen is kívánna diadalmaskodni a' Német Fejedelmeken. — Mitsoda birtokaikat foglalta már el azoknak ekkoráig, az ellent-állható Német erőnek együtt nem léte miatt? nem múlattuk el hitelesen meg-irni. — Hogy még a' vélekedéseiken is akar győzedelmeskedni *Custine*, a' *Német Birodalmi Lakosok*-nak; így ír arról, a' többek között, egy *Wetterau* Levél: „*Nem lehet gondolni semmi olyan részét a' tsábítás' mesterségének, mellyel ne élnének a' Frantziák, a' Német Nemzetnek meg-nyerésére, 's a' magok' veszedelmes gondolkozásoknak Német Országban való el-terjesztésére.*“ — *Moguntziából* írták Októb. 29-dikén, hogy ott egy igen illetlen Hírdetvényt nyomtattatott-ki *Custine*, melyben egyfizersmind meg-tzáfollya azt a' hirt is, mintha a' Frantziák, készülnének oda hagyni *Moguntziát*. Az inkább, úgy-mond, el-tökéltt akarátja nékie, hogy állandó helyet készíttsen ottan magának; minekokaért rettentő módra meg is fogja azt erőssíttetni, 's hét, vagy nyóltz ezer fegyveres Embert rendel annak óltalmára.

A' *Kolóniai Elektor*, és a' *Neuviedi Hertzeg*, *Kliviába* vették magokat. Sokan szaladtak oda mások is, a' Frantziáktól való feltekben, *Koblentz*, *Trier* (*Trevirum*), *Köln* (*Kolónia*), *Bonn*, *Neuvied*, 's egyéb Városokból, kiknek számok közzül való a'

Ko.

Kolóniai Frantzia Újság' Irója is, a' ki különösen sok levelek által meg-intetett, ho y szaladjon.

A' kik a' *Moguntziak* közül nem barátjai a' Frantziáknak, úgy hiszik, hogy a' *Német Birodalomban*, és különösen a' *Vormátziai*, és *Spirai* Püspökségekben; a' *Moguntziai Vál.* Hertzegségben, 's a' *Hessenkasseli Landgráf'* birtokaiban nem fognak tovább menni, mint mentek a' Fr.ák: mert *Koblentz* felé nem engedik őket nyomolni a' *Hasszusok*, és *Prusszusok*; a' *Hassziai* Tartományok eránt való szándékjokat pedig meg-gátolják a' rosz utak, 's az alkalmatlan idő. Akadályúl van *Gieffen* Vára is.

Koblentzben, a' második tsapatjuk is ott vólt a' *Hassziai* Seregeknek Okt. 3-dikán. Ugyan az nap, oda érkeztek 150 Pr.Dragonyosok is, és *Ehrenbreitsstein* nevű völgybe szállítottattak. — Okt. 28-dikán fel-kerelkedett az egész *Prussziai* Tábor is, egy *Koblentzi* tudósítás szerént, *Luxemburg* mellől, 's Okt. 31-dikére váratott *Koblentzbe*, Hg *Braunschweig* Vezérjével. — *Koblentztől* egyg óránnyira fekszik *Waldefsch*. Ezen helység, és *Koblentz Városa* között, nagy, és sűrű bé-vágáson (*Verhau*) dolgoknak éjjel nappal 1500 *Parasz* tok, egy *Prusszus* Májornak kormányozása alatt.

A' *Német Birodalom'* neve alatt közönségessen, izenödjék é had a' Frantziáknak, avagy nem? Erről a' nagy tárgyról, Okt. 22 dikén szándékozott különös tanátskozást tartani *Regensburghban* a' *Birodalom'* Gyűlése; de, némelly magokat elő adott környüállások

sok végett, kénytelenítettett azokat el-halasztani.

„Almélkodva olvasná az utánunk következő Világ, hogy a' tizennyóltzadik Század' végén, semmi Közönséges-Lélek nem lelkesítette többé a' Németek' Ns Nemzetét, és hogy annak lakó földje' közepén, minden tartalék nélkül mert trutzolni egy szomszéd Ellenség.“

Ezek a' nyomos ki-fejezések olvastatnak a' többek között, azon Tsászári Visszírásban (Rescriptumban), melly a' múlt hónapnak 11-dikén útasíttatott *Regensburgba* a' Tsászári *Concommissárius*hoz. — Nem kevésbé indító serkentései Tsászár ő Felségének, e' következők is: „Igen hihető, hogy az Ellenségnek Német Országba való bé-nyomulását meg lehetett volna gátolni, ha a' veszedelemnek nagy vóltához képest való hazafiúi készséggel adták volna a' segítséget, tsupán azon Fejedelmei is Német Országoknak, a' kikhez rész szerént magok a' szorongattatásban lévő Birodalmi Rendek folyamodtanak segedelemért; rész szerént, Tsászár ő Felsége' nevében intéztettek únszólo nogatások. — Már most, a' Német Birodalom' földjén áll az Ellenség; és naponként nagyobbodik a' veszélly. Illy rendkívülvaló környülállások: különös, es rendkívülvaló eszközöket kívánnak.“ — Az a' tzellyok ezen hathatós Elszrevételeknek, hogy felbuzdíthassa Tsászár ő Felsége, minden Rendjeit a' Német Birodalomnak, a' magok fegyveres erejeknek a' Frantziák ellen való egyesítésére.

Okt.

Ökt. 31-dikén költt *Brüsszeli* tudósításokból olvassuk, hogy ezen hónapnak első, vagy leg-fellyebb második napjára *Mons*nál kellett lenni Gróf *Clerfait*' Seregének. Ugyan az említett tudósítások szerint, *Albert Hg*' fő kvártélyja is *Mons*ban vagyon ismét, és a' vezérlése alatt lévő Sereg rész szerint ott, rész szerint pedig *Mons*' körhyékén fekszik. — *Hg Hohenlohe*, úgy áll *Neuchateau*, és *Namur* között, hogy, ha a' szükség kívánnya: mindjárt ő is egyesíthesse magát *Albert* Hertzeggel, és *Clerfait* Gróffal.

Dumourier Frantzia Vezér' Seregét, melly, a' *Kellermann*' Seregének egy részével egyesülve, szerentsét akar próbálni *Austriai Belgium* ellen; szaporábbnak mondják 50 ezernél.

*
* ** *
* **
* *

Londonban, egy Törvény-Bíró bézáratott egy ollyatén Kávéházat, mellyben minden nap a' Frantzia Jakobinusi tudomány terjesztetett.

A' gabona' árja Austriában.

Bétsben, Novembernek 5-dikétől fogva 10-dikig, a' búzának mérője ment: 32—54 garason; a' rozsé 25—29 g.; az árpáé 20—27 g.; a' zabé 17—22 g.

Stokerauban, Novemb. 5-dikén a' búza' mérője: 37—50 g.; a' rozsé 22—24 g.; a' zabé 14—16 gar.

Fisc.

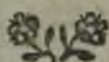
Fisemenyben, Nov. 5-dikén, a' húzanak mérője: 43—47 gar.; a' rosszé 21—24 g.; az árpáé 17—21; a' zabé 12—17 gar.

* * * * *

Nem régen, következő tizimű új Könyvek érkeztek hozzánk:

Új Imádságos Könyv, mellet köz haszonra erefzött Illyés. Petri, Sz. Andrási Prédikátor. Nyomtatott Posonyban 1792. Sopronyi Könyvkötő Németh Mihály' költségén 12-töd rében 318 oldal. Találtatik a' Dunamellyéki Evang. Superintenden-tziának majd minden Ekklesiájában, nevezet szerént a' Főtisz. Superintendens, és Tisz. Senior Uraknál. Az árra, szép bőr-kötésben, 20 kr. — Ugyan ezen helyeken találtatik az Oskolai Vezér, vagy az okos és hasznos oskolai tanításra vezető könyvets-ke is, mellyről Q q árkusunk' 615-dik oldalán emlékeztünk. Az árra bé-kötve 10 kr.

Nagy Szombatban Jelinek Ventzel' betűivel 1792. 8d rét. 127 öld. Találtatik Posonyban Schweiger Andr. Könyvárosnál, Győrött Müller Ferentz Könyvköt., Veszprémben Baumeister Könyvkötőnél, Pesten Lindauer és Weingand Könyvárosoknál, Budán Diepold Könyvárosnál, Komáromban Wéber Könyvnyomtatónál, Nagy-Szombatban Jelinek Könyvnyomtatónál, Sopronban, Miskoltzon, Kas-sán, Szombathelyen a' Könyvkötőknél, Bétsben Doll Aloysius Könyvárosnál. — Ha az említett helyek közül valamellyikre el nem érkeztek még a' nyomtatványok, el-érkeznek nem sokára.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
, ENGEDELMÉVEL.

1792. évi 10. napján,
1792-dik Esztendőben.

Hadi' Környüldállások.

Monsból, Nov. 6-dikán.

„**S**ietve tudósítom az Urakat, az ide nem messze mai napon törtéut nagy ütközetről. Ennél tüzesebb verekedés nem volt még ebben a' Frantzia háborúban. *Dumourier* Franzia Vezér úgy szándékozott; hogy meg előzze Gr. *Clerfait* Vezérököt. De nem sülhetett el ehébeli fel tétel; mert Gr. *Clerfait* is olly sebességgel jött Szerémség egy részével, hogy hat napok alatt négyen és egynéhány mérföldet haladt. B b b

B b b

itt

itt termett a' Frantziáknál. Ezek ugyan csak szzerentsét próbáltak, bízván a' magok nagy számában, mivelhogy többen voltak 50 ezer-nél; és annyi ágyút hoztak magokkal, hogy közel hat ezer ló kívántatott azoknak vontatására. — Ennek ugyan az is volt az oka: mivel mi mind el rontottuk azokat a' tsináltt utakat, mellyeken kellett ágyúikat szállítani a' Frantziáknak. — Atallyában igen ditséreteffen hartzolt bátor Seregünk; de kivált a' Magyar gránátéroffág és Huszárok, álmélkodásra méltó remekjét adták ez úttal is, Világ szerte esmeretes vitézségeknek. Estek is el szinte annyi ezeren a' Frantziák közül; mint százan a' mi részünkről. Minden órán bővebben fogok írni mind a' két fél veszteségéről: annyit most is irhatok, hogy az el-esett, és meg-sebesítettett Tisztjeink' száma meg-haladja az ötvent. Ezek között 3 Stábál. Tisztek is vagynak; de Generálisunk egy se esett el. Mivel napról napra nevededik az Ellenség' száma; a' mi Seregünk pedig nints eggyütt: abban állapotok-meg Vezéreink, hogy hólnap, vagy hólnap után elvigyék innen a' Katonaságot; 's minekutánna eggyesíténdik a' Seregnek több részeit: úgy szállyanak szembe az Ellenséggel. “

Az egész Tsászf. Kir. Armádiát, hadilábra állíttatja Fels. Urunk. E' szzerént, a' Német gyalog Regementeknél a' harmadik; a' Magyaroknál pedig a' negyedik Batalionok, mellyek eddig négy négy Kompániákból állottak, még két két Kompániákkal fognak szaporíttatni; hogy a' több Batalionok' Kompániáinak számához egyenlő legyen az övéké is, t. i. hat. Ma,

Ma, vagy hólnap indul *Bétsből Piemontba* (a' Frantziák által el-foglaltt egyik Tartományába a' *Szárdiniai* Királynak), *Legon* Pattantyús Kapitány Ur, 25 Pattantyúsokkal; és hogy annál hamarább, ki-rendeltt helyére érhessen: postán megy mind a' 25-öd magával.

Pápa ő Szentsége, zárva tartat minden Játék-néző helyeket; ellenben, Minden-Szentek' napján, nyóltz napokig tartandó Ajtatosságokat hirdettetett-ki, mellyekkel — Jubileum formálag — tökéletes bűn-botsánat köttetett-öszve.

Génuából írják, hogy az oda-való kikötő helybe, 20 ezer főből álló Fr.hajós Sereg takarodik; és hogy a' *Szárdiniai* Király, nem tartja bátorságosnak *Turinban* való maradását.

Koblentzet oda hagyták Nov. 5-dikén, az ott volt hat ezer Hasszusok, 's mindjárt 8000 Prusszusok váltották-fel őket. Az nap Gr. *Vallis* Tsász. Királyi Generális is *Koblentzbe* érkezett. Más nap, az az 6-dikon, ott volt a' Prussziai Király is, és a' mint írják *Koblentzből*, minekutánna meg-nézegette volna Seregeit, tüstént *Moguntzia* felé indította azoknak egy részét, Gen. *Kalkreuth*' vezérlése alatt. Ez okozta, hogy a' Frantziáknak Elöl-vigyázóik vissza-vonták magokat *Castellaun*, és *Simmern* nevű helyekből. — *Königsteint*, még Nov. 2-dikán oda hagyta volt az ott feküdt Frantziáságnak nagyobb része.

Moguntzia' erősítésén, éjjel nappal dolgoznak a' Frantziák. Temérdek ágyúkat,

hadi készületeket, 's eleséget is takarítanak oda által *Landauból*; azonban *Moguntziából*, 's *Frankfurtból* is mindég szélesebben terjesztetik - ki magokat a' *Hassziai*, és *Felső Rajnai Tartományokba*. — Nov. 5-dikén, általmenvén *Homburg*, és *Usingen* Városain 1500 Frantzia Katonaság, két ágyúval reá ütött a' *Nasszaui Hertzeg*' lakó Városára *Weilburg-ra*, a' hol 200 lovas *Hasszus* Katonák, 's 3 száz gyalogok voltak őrizeten. Ezeknek segítségekre, még 300 *Hasszus* Huszárok is küldettek *Limburghól*. — Tüzes verekedés lett, mellyben sokan estek - el mind a' két részről; de csak ugyan a' Frantziák diadal-maskodtak végre. Sokakat el - fogtak a' *Hasszusok* között, 's bé - mentek a' Városba. Ugy írják, hogy ezen győzedelem után, 4 ezer Frantziák nyomúltak *Mainzból*, *Weilburg* felé, kik is mind azokat a' hegyeket, mellyek *Wetzlar*, és *Weilburg* közötti vagnak, el - foglalták, olly véggel, hogy a' *Koblentzből* vissza indult *Hasszusoknak* elállhassák az útjokat, 's *Kasszelbe* és *Hanauba* ne erefszék őket.

Custine Vezér, ismét *Frankfurtba* érkezett Novmb. 7 dike' estvéjén. Tsak hamar utánna, ott termettek 3000 Frantziák, 18 ágyúkkal. A' már ez előtt *Frankfurtban* tartózkodott Frantzia Katonaság között két ezeren parantsolatot vettek, hogy ágyúikkal, és puska - poros szekereikkel együtt indullyanak; a' minthogy el is indultak estvéli tíz órakor. Vették útjokat *Königstein* felé, 's *Kronenburgnál* öt ezer rokonaikra találtak, a' kik egyenesen *Moguntziából* jöttek.

Ezek.

Ezekkel, egyesítették magokat, kétségekivül azért (így írják *Frankfurtból*), hogy a' *Koblentzből* vissza jövő Haszszusokat megtámadják. — Meg is támadták (egy *Koblentzi* tudósítás szerént), és a' Haszszusok kéntelenítették magokat vissza vonni.

B é t s.

Azon Direktóriumban, mellyről közelébbi Hírnondónkban tettünk emlékezetet, egyesítette ő Felsége: a' *Tseh Országi*, és *Austriai* Udvari Kantzelláriát; az Udvari Kamarát; és a' *Bankóra*, 's a' Kereskedésre ügyelő Udvari Székeket, mellyek közzül az első, *Ministerial - Hof - Banko - Deputationnak*; a' másik pedig *Kommerz - Hoffstellenek* hivattatott. Egész neve tehát a' Direktóriumnak ez: *Direktorium in Kameralfachen der Ungarisch-Siebenbürgischen, und der Deutschen Erbländer; wie auch in publico-politicis dieser letzteren.* — Első Személly ezen Kormány-Széekben, Gróf Kollóvráth. A' titulussa: *Oberst - Direktorial - Minister.* — Második: Gróf Rottenhan. A' titulussa: *Direktorial - Hofkanzler.* — Gróf Majláth, és B. Degelmann Uraknak a' titulussok: *Kameral Vice-präsidenten.* — General-Controleur: Gróf Zinzendorff-Károly. Vice-Controleur: Gróf Strasoldo. Cassae Director: Boltza Ur. — Magyar Ország' részéről, Udvari Tanácsos M. Semsey Ur; Erdély' részéről: M. Méhesy Ur. — A' több Udvari Tanácsosokat is meg fogjuk nevezni a' jövő postán.

Magyar

M a g y a r O r s z á g.

Minémű követésre méltó indulattal viseltessen Primás *Battyáni* ő Eminentziája, különböző vallású Polgár-Társaihoz is: nemcsak egy jeles példáját jegyeztük már mi fel ennek munkánkban. — Háláadó szívvel ditsekednek közelébb az *Enyingi* Reformátusok is *Veszprém* Vármegyében, ő Emin. ája' kegyességével, mellynek köszönhetik főképpen, hogy egy szép új Templomot szentelhettek a' közelébb múltt Október hónapnak közepén. — Ditsekednek *Veszprém* Vármegyében, más Helységbeli Reformátusok is, Római - Katholikus Egyházi Rendből lévő Földes Uroknak hozzájuk viseltető Atyai hajlandóságával, úgymint a' ki, minden kérés nélkül meg-újítottatta tulajdon költségén a' tornyokat, 's el szokta minden esztendőben engedni Prédikátorjoknak, 's Oskola-Mesterjeknek a' dézmát.

Pestről, Novemb. 15-dikén.

„Az Országos Deputátziók nem tartathatnak mind, sok okokra nézve, minden nap; azért is rend szabatotott, melly szerént egyik egy, másik más napon tartsa a' maga üléseit, Az Ország' közönséges dolgaira ügyelő Deputátzió Hétfőn tanátskozik; a' Földes Uraságoknak, Alattvalóikhoz, 's ezeknek, amazokhoz való kötelelességeiket fontoló, Kedden; a' Törvényes dolgokra ügyelő Szeredán és Tsötörtökön. Ezen utóbb említett napon, t. i. Tsötörtökön, tanátskozik a' Vallásbéli dolgokra ügyelő Deputátzió is; Pénteken tanátskoznak, a' Kereskedésre, és az Ország'

szág' sullyaira (gravamina) ügyelő Depu-
tátziók; Szombaton végre, az adó-fizetésre,
és a' Tudományi dolgokra ügyelők. — A'
tanátskozásoktól üres napokon, otthonn
dolgozzák a' Deputátus Urak, a' reájok
bizott munkákat.

Székes Fejérvármegyéből, Novembernek
14-dikén.

„Tegnap i napon, Ns Vármegyénknek
Velentze nevezetű helységében nyúgvó napot
tartván a' *Devins'* Regementjének egy részze,
közűle a' Helv. Valláson lévők, — szám
szerént 38-an — Zászlótartó *Dobsa* Úrral
együtt, odavaló T. Prédikátor *Végh Mihály*
Urat kérték, hogy az Úr' Vatsorájának Sz.
Sákramentomát szolgáltattná-ki nékiek; és
ezen szent tzeremonia előtt, tartapa egy
bátorító, serkentő, 's a' Katonaságnak,
Kiráallyához, Hazájához, főbb, és alsóbb
Tisztjeihez tartozott kötelességeket elől-adó
prédikáttziótskát. — Illy méltó kívánságot,
nagy örömmel, 's kéfzséggel tellyesített a'
meg-nevezett T. Úr, 's Beszéde' tárgyául,
választá magának, Bölts Salamon' példa-
beszédes könyve' 21 dik részének 31. versét.
A' kívánság szerént, rövideden, de olly
hathatósan beszélt a' hadról, 's abban,
az Isten' segedelméhez való támaszkodásról,
hogy a' Templomból, a' véres tsata' piatzára
mehetett képzelődésével minden Hallgató, 's
a' leg-félelmesebb szivű Katona is, a' mos-
tani környülállások szerént meg-kivántató
bátorságot, 's új lelket kaphatott. — Ezen
történeiből azt is láthatni, hogy nem igaz,
mindenekre nézve az a' régi vers: *Nulla*
fi.

fides, pietasque, Viris, qui Castra sequuntur,
Nints o' Katonánuk se hite, se vallása; sőt
 ezen példa szerént, így kell fordítani sokakra
 nézve: *Chara fides, pietasque Viris, qui*
Castra sequuntur; Kedves mind a' hit, mind
a' kegyesség a' Katona-Ember előtt.“

A' Kőrmőtz - Bányai Gymnásiumban
 Magyar Nyelvet, és Litteratúrát tanított
 Soltész György Úr, most, ugyan azon Gym-
 násiumban a' Grammatikai Tanító - Széket
 nyerte - el. Üres lévén e' szerént a' Magyar
 Katedra, a' kik el akarják azt, 350 forint
 elztendei fizetéssel nyerni: jelentsék mago-
 kat a' jövő Decembernek 6-dikára, a' Tudos-
 mányi Dolgoknak *Posonyban* lévő Kormány-
 Széke előtt, melléje tévén Instántziájaiknak,
 arról való hiteles Bizonyság - leveleiket is,
 hogy ők mind azon tulajdonságokkal birnak,
 melyek, a' F. Helytartó Tanács által, ezen
 Elztendő' Augustusának 31-dikén 1855-dik
 szám alatt ki-adott Jelentésben bé-foglaltat-
 nak; 's e' mellett, németül, és tótul is
 tudnak.

Pestről, Novemb. 13-dikán.

„A' Frantziák ellen töllünk el-rendeltt
 Katonaságnak utolsó Kompániája, ma masi-
 roza által, szép zengő musikával a' hidon.
 — Nállunk az idő olly szép, és kellemetes,
 hogy inkább nevezhetem tavaszinak, mint
 őszinek. — Semmiből nem vólt olly bőv
 vásárunk, mint méz' dolgából. Vátig is
 vakartak a' méz-árros alföldi Rátzok a'
 fejeket, a' vékony nyereség miá. — A' leg-
 titizább búzának mérője, két forinton mene
 a' nagy vásárban; a' kétszeres búzáé 1 for.

30 kr. on ; a' rozsé 45 kr. ; a' kukoritzáé 36 kr. ; az árpáé 45 kr. ; a' zabé 36 kr. ; a' kölesé 3 for. ; a' lenmagé 3 for. 30 kr. ; a' kendermagé 2 for. 45 kr. "

Mosonyból, Nov. 17-dikén.

„A' mióta az új gabona bé-jött, nem tapasztaltunk rosszabb vásárt, mint ez az egész el-folytt hetünk. A' tiszta búzának mérője ez előtt a' szebbiknek el-kelt 38—39 garason ; de most ezen a' héten le-szállott a' leg-szebbiké 32—33 garasra, és semmi folyvást való keleti nintsen ; a' rozs keletet lassan lassan 17 garason ; az új árpa 15—16 garason ; az ó árpa 13—14 garason ; a' zab 12's 12-tödfél garason ; a' kukoritzá 17—18 garason. A' kétszeres búzának éppen olly betsülete van, mint ha egy hajó tsákóssüveget vinnék Felső-Ausztriába árulni. — Egy fő kárunk, a' Dunának kitsin volta ; mivel gabonás hajóink már tovább Győrnél nem jöhetnek, és onnét nagy költséggel kell szekereken fel-szállítatnunk gabonáinkat. Már ezzel ugyan tsak kéntelenek vagyunk ; hanem az, igen fáj nekünk, hogy fogadott szekeresseink ha zabot hoznak, hírünk nélkül is tsak abrakolgatnak ; de bezzeg ha észre vesszük : mi is abrak helyett abrakkal fizetünk. — Gabonánk, hálá Istennek, elég van, tsak az ez előtt 21 esztendőkkel hoz-zánk le-jöni szokott pénzes Német Jóakaróink látogatnának bennünket : így bánatink öröme fordúlnának. — A' jövő héten mint fogja magát viselni a' vásár, el nem mulatom meg-irni. “

Eszé-k.

Eszékről írják, hogy a' múlt hónapban a' Vár, és az alsó Város között, a' hol *Mursa* nevű Kolóniájok feküdt régenten a' Rómaiaknak, egy temető helyre akadtak, mellyben a' többek között, egy négy szegeletes üveget, és egy tojás forma tserép métsést találtak. Az üvegnek nem volt már többé dugója, hanem benne valami fejer nedvesség szemléltetett, mellyet a' kik kóstoltak, minden különös íz nélkül valónak tapasztaltak. Efféle nedvességekre többször is találtak már ezen a' tájjon, a' föld alatt. — Mitsoda nedvességek lehettek légyen ezek, meg nem határozzuk; hanem csak azt jegyezzük-meg itt, hogy a' meg-hólttat sirtóknak szemeikből alá hullott könnyeknek tseppjeit öszve szedni, 's azokat különös edényben a' temető helybe el-tenni, szokásban volt hajdan némelly Nemzeteknél. — A' tserép métsesnek alsó részén ez olvasatott: FORTIS (Erős). — Ez, a' Római Regementek' némelly Kompániáinak különös nevezetjek volt. Talán ezen Kompániáknak valamellyikéből való lehetett, a' kinek hamva felibe helyheztesdött a' szóban forgó métses.

Galgótzról (*Nyitra Vármegye'* szélén fekszik, a' Vág-vize' partján), Nov. 10-dikén.

„Hogy *Pozsony* - Vármegyében, *Nagy-Lévárd*, és *Sz. János'* vidékén, felette sok szarvas marha el-döglött, azt olvastam a' *Magyar Hírmondóból*; de azt nem találtam még benne, hogy *Modor* Kir. Város' tájján, ugyan csak *Pozsony* Vármegyében; és *Selmetzbánya* körül *Hont* Vármegyében, hasonló nagy

„Generális Úr!

Hozzánk bocsátott Manifestumaiban (Nyíltt-Leveleiben) szólott velünk, 's olly világosan jelentette a' kissebb rendű Polgárokhoz viseltető jó indulatját, hogy annál fogva, mi bennünk tökéletes bizodalom származott Generális Úrhoz.

Meg-engedi tehát nekünk Generális Úr, hogy mi is ki-mondhassuk egyszer előtte közönségessen, a' mit érzünk. — Az elnyomattatástól akar minket meg-menteni Gen. Úr. Azt, *Frankfurt Városa'* Polgári, *hála Istennek!* nem esmérik, 's annyival inkább nem érzik. Szabadságra akart Gen. Úr, szert tetetni velünk, mellynek már mi birtokában vagyunk. Ha tehát azt hiszi Gen. Úr, hogy mi eddig, erőszakos húzavonáknak voltunk ki-tétetve, vagy más egyéb szenvedéseink voltak: bizonyossan rosszul tudósították Gen. Urat, a' mi jó állapotunknak ellenségi.

A' mi Elöljáróink, Polgár-Társaink nekünk; maga a' Magistrátus, közzülünk válaiztatik. Az egész Tanátsnak egy harmad része, Mestereimberekből áll.

A' Közönséges - Kintstárra, Polgárok ügyvelnek melleşleg, sőt annak állapotjáról, bizonyos idő-szakaszonként, szám adódik az egész Polgárságnak.

A' Tifztségeken lévő (Magistratualis) Személyek, szintén úgy viselik a' terhet, mint mi; semmi más nagyító külsőségekkel nem birnak ők, azon a' tekinteten kívül, melly az ő Tifztségeknek folytatására meg-kivántatik.

A'

A' gazdagok, soha se formáltak különös rendet mi közöttünk. Az ő tehetőségek, kiterjed mindenféle módjára az élelem-keresésnek, és minket mindnyájunkat bódogít a' kereskedés' virágzása. A' ki tsak dolgozni akar, és dolgozhat: bódogúlhat, akármilyen Mesterember legyen. Bizonysága ennek az, hogy mindenféle élet - nemét követő Polgárok között vagynak, a' kik jól bírják magokat. Szegények vagynak mindenü t: a' miénknek olly segedelmek vagyon, a' közönséges, és magános Fundátzióknál fogva (mellyeknek léteket, a' mi Eleink' vagyonosságoknak, 's jó - szivűségeknek; fennmaradásokat pedig, a' mi közönséges tehetőségünknek köszönhetjük), hogy e' részben, sok nagyobb, és virágzóbb Státusokat fellyül - mül a' mi kis Polgári - Társaságunk.

Minden nap halljuk ezen kívül a' szükölködőktől, mennyi jót tesznek velek a' gazdagabbak. De mivel ezek, semmi köszönetet nem kívánnak: azért hallgatunk.

A' mi adóink felette kevesek, és senki - nek sints közzülünk panassza azok ellen; egy szóval, mi mindnyájan szerentsések vagyunk, 's egész meg - élégedésben élünk.

De a' mi közönséges bódogságunk, szorossabban egybe vagyon kötötve a' mi bódog Konstitutziónkal, 's a' mi gazdagabb Polgár - Társaink' vagyonosságokkal; hogysen mint ne kívánnánk mellettük szállani. Mert ha Gen. Úr, annyi pénzt el - vesz a' mi gazdagabb Polgár - Társainktól: úgy mi is — a' közép tehetségű, és a' szegényebb Pol-

gárok — együtt büntettetiünk; mert úgy, a' mi kereskedésünk, 's kézi-munkánk is meg-tsökken, következésképpen hasznunk se lesz annyi. — Mindnyájunkra kár háramol tehát onnan.

Minthogy Generális Úr, Szabadság' Védelmezőjének, 's a' közönséges bódogság' Pártfogójának mondja magát: tulajdon állításai ellen tselekedne, ha minket meg nem hagyna saját vagyonunk' birtokában, 's az adó-fizetés' kívánásától el nem állana; mellyre mi szintűgy nem szolgáltatunk okot, valamint a' mi gazdagabb Polgár-Társaink, 's a' melly, bódogtalanná tenné a' mi eddig szerezés Státusunkat.

Többire nem tudjuk mi, mi által tehetnénk hathatósabban nyilvánvalóvá a' Frantzia Közöns. Társaság eránt viseltető buzgó indulatunkat, mintha azt kívánjuk szívesen, hogy éppen olly szerentsés lehessen a' Frantzia Nemzet, a' maga új Konstitutziójával: mint mi vóltunk eddig a' magunkéval.

Ezek szerént, nyomos bizodal munk vagyon, hogy minden bántás nélkül meghágy bennünket Gen. Úr, a' mi eddig való, meg-betsülhetetlen jóságú Konstitutziónk mellett; mellyért szíves köszönetünket fogja venni Gen. Ur, 's ditsősséget, és közönséges ditséretet nyer magának, melly a' hervadhatatlan Polgári-Koronának leg-drágább ékessége. “

Svéd Országban,

már is szép foganatjai látszanak azon bölts Atyai Intéseknek, mellyek által az erköltsöket rontó, és szegénységet eszközölő, sok rend-

rendbéli bujaságot törekedik az Igazgató-Hertzeg ki-irtani a' *Svéd* Nemzet közzül. — Nehány déli Tartományhaiban az Országnak, el-végezték már magok között a' Lakosok köz akarattal, hogy magokat ezentúl minden külföldi italok' nemeitől meg-tartóztassák — négy-féle ételnél több az asztalokra fel ne mennyen — és hogy a' Társasági Játékokban — mellyek, egyedül fognak megengedődni — a' harmadik játékbéli nyereség, az Ekklesia' Szegénnyeié légyen. Annak is az Igazgató Hertzeg volt az elközlője, hogy az Országnak minden Tartományhaiban öltve gyűjtik mostan magokhoz a' Kormányozók, a' leg-nagyobb tapasztalású Embereket, 's együtt tanátskoznak velek, a' mezei gazdaság', és kézi-mesterségek' virágoztatásának leg-foganatosabb eszközeiről.

Elegyes Tudósítások.

Nandorfejevárának közelébbi Meg vevőit nem akarja meg-szenvedni a' Nagy Ur; régi honnyaikban. De ezek rettenetesen készülnek az ellent-álláshoz, 's meg-izenték azoknak a' Törököknek, a' kik *Zimonyba* szaladtak által, hogy ha erőszakra megy a' dolog: ők mindent el-pusztítanak a' Várban, 's magokat utolsó tsepp vérig fogják védelmezni.

Kilentz ölnyi kerületű, 's ezer három száz ötven fontos sajtot küldött ajándékban az *Angliai* Királynak, *Chester* nevezetű Grófság.

Anekdota.

Moguntzia Városát, ez előtt három száz elztendőkkel hódoltatta-meg, 's vette a'

a' mostani formájába , *Isenburgi Dieterich* nevezetű Választó Hertzeg , a' Frantziáknak segítségek által. Azon alkalmatossággal, egy, hét lábnyi, 's vas karikákkal megpántolt követ emeltetett-fel a' Vál. Hertzeg a Tanács-Ház eleibe , olly jelentéssel, hogy mikor a' Nap' melege el-olvasztándja az említett követ: akkor változik-meg *Moguntzia'* Konstitutiója. — El-foglalván most a' Frantziák *Moguntziát* , *Custine* Vezér meghagyta előbbeni valóságában a' Városnak polgári alkotványát; nem bántatta a' követ is, hanem tsak ugyan meg-engedte azt levetetni, némelly Polgárok' kérésére, kiket a' Vál. Hertzeg' Udvari-Tanátsossa , 's *Fő Orvosa Vetekind* Úr vezetett hozzája Nov. 3-dikán.

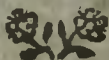
Egy *Varsói* hiteles tudósítás szerént, 73,900-ra megy , a' most *Lengyel* Országban tartózkodó Orosz Sereg' száma.

* *

* *

* *

Tegnap dél tájban, Gr. Pálffy Károly Magyar Ország, és Sz. István Rendje Cancelláriussához utasított Bilétjében, Sz. István Rendjének nagy Keresztes Vitézévé nevezte Tsászára ő Felsége Erdély Ország' Gubernátorát Mélt. Gr. *Bánffy* György ő Kegyelmeffégét.

A'
TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 23-dik napján,
1792-dik Előztendőben

B é t s.

A' *Monshoz* nem messze történt ütkö-
zetnek körülállásáról, nem vettünk még
bővebb tudósítást. — Annyit ugyan
csak írhatunk, a' közönséges Levelek után,
hogy ezen verekedés hat óráig tartott; és
ámbar a' mi Seregünk leg-felgyebb is csak
17 ezer Embertől állott: még is háromszor
verte vissza a' Frantziákat; hanem negyed-
szer is próbát tett *Dumourier* Frantzia Vezér,
még pedig friss nyugodt Katonákkal; a'
C c c mi-

midőn nem akarta *Clerfait* Vezérünk vesztegetni többé fáradtt Népünket ; de nem akarta *Frameriesnél* lévő sántos táborában is hagyni, hogy ki legyen téve haszontalan prédául az Ellenség' ágyúinak ; hanem *Mons'* háta megé vitte azt, következendő napokon pedig *Brüsszel* felé nyomúlt vele, 's azon volt, hogy *Dornik*, és *Ypern* Várait őrzött Katonáinkkal egyesülvén, nagyobb erővel térhessen ismét *Mons* felé, 's vissza verhesse onnan az Ellenséget, maga Országába. — Várjuk minden órán, ezen szándéknak szerentsés ki-menetelét. — Nagyobb bátorságnak okáért, oda hagyta *Brüsszel* Városát ugyan csak, *Kristina* Fő Hertzeg-Asszony, Nov. 8-dikán, 's más Méltóságokkal együtt, *Hollandiának* *Maastricht* nevű Városába ment által. — A' *Largum Consilium* pedig, *Austriai* *Geldriának* fő Városába *Rüremonda*.

A' Magyar Királyi Testőrző Nemes Sereg' Kapitánya, *Eszterházy Antal* ő Hgsége, öt hónapi távolléte után, tegnap estve érkezett ide vissza, *Vorderösterreichnek* *Freyburg* fő Városából. Ugy értjük, hogy két hónapra vagyon engedelme. Az alatt kormányozni fogja helyette a' Sereget Gen. *Vallis*, a' ki *Thionville* Vára alatt volt egy ideig, 's nem régen postán *Freyburgba* érkezett *Luxenburg'* tájjáról.

A' Szárdiniai Király, maga kérte ki Tsászára ő Felségétől, *Devins* Haditármester Urat, a' Szárdiniai, és az oda gyűlt, 's gyűlendő Tsász. Kir. Seregek' Vezéréül. E' végett, még a' héten *Turin* — a' Szárdiniai

Ki.

Király' lakó Városa — felé veszi útját *Devins* Haditármester Úr. — Hg *Auersperg* Generálisunk is minden órán indul *Német-Alföldre*, a' hol vitézi szolgálatot fog tenni.

Az újjonnan fel-állított *Direktóriumnak* Magyar, és Erdély Országok' részéről való Udvari Tanácsosait meg-neveztük a' múltt postán. Imé most közöllyük, ígéretünk szerént, a' több Udv. Tanácsosoknak betses neveiket is. Ezek azok: *Tseh* Ország' részéről valóké: Gr. *Saurau*, és *Mayer*. *Gallitzia'* részéről valóké: *Cransberg*, és *Hahn*. *Morva* Ország' részéről valóké: *Gromann*, és *Wescher*. Felső, és Alsó *Austria'* részéről valóké: *Greiner*, és *Hertelli*. Belső *Austria'* részéről valóké: *Oswalder*, és Gr. *Edling*. Elő-*Austria'*, és *Tirólis'* részéről valóké: *Groeller*, és Gr. *Wrbna*. A' tudományi dolgokban valóé: *Birkenstock*. — Tzéllya ő Felségének, ezen *Direktóriumnak* alkotásában az: hogy a' közönséges dolgok egyyüvé véve erányossabban folytattathassanak; 's maga is ő Felsége, könnyebben egéssz esméretekre juthasson azoknak.

Gróf *Chotek*, a' ki az Udvari Kamarának Fő Elölülője vólt, *Finanz und Kommerz-Minister* nevezettel nyúgodalomra bocsáttott; úgy nem különben B. *Kressel* is, a' ki, a' *Tseh* Országi, és *Austriai* Udvari Kantzellárián Vitze Kantzelláriusságot viselt; de ezen utóbb említett Úrnak továbbra is meghagyatott egéssz Vitze-Kantzelláriusi fizetése.

Sokaktól halljuk, hogy egy Magyar Nemes, meg-ölettetett a' maga szállásán, *Leopoldstadt* nevezetű külső Városban. — De a' Hólttak' Laistroma, melly itt minden nap ki szokott jöni nyomtatásban, nem emlékezik erőszakos halálról; hanem ekképpen adja-elő a' dolgot: „(Tit.) *Sümeghi Jósef* (Györi származású) Magyar Nemes, *Leopold*-Városában, a' maga lakó szobájában halva találtatott. — A' melly közönséges Személyek meg-vísgálták a' testét, azt mondják felölle, hogy a' guta ütötte-meg. 45 éltendő volt.”

Londonból, a' napokban érkezett vissza egy jó Esmerősünk. Ez, ennekelőtte *Bétsben* laktában, kerekre vágott kurta hajjal járt; most pedig hátra kötött, 's pántlikába tekertt hosszú hajjal jelent-meg. Kérdeztük tőlle, mi dolog, hogy *Londonból* tzoftlival jö vissza; hiszen sokan, a' kik tzaftlival indúltak is el *Londonba*, midőn haza tértek: kurta haját hoztak vissza, annak bizonyosságául, hogy leg-alább bé-tekintettek *Londonba*, ha szinte nem laktak is benne? — „En is kurta hajjal jártam ott, úgymond, egy ideig; de mivel most igen sok kiköltözött Frantzia Papok vagynak ottan: tartottam tőlle, ne hogy engemet is effélenek tartsanak, azért biz én tsak rá vevém magamat, hogy tzaftit kössek; de egyébránt is hogy meg-vallyam: én nagyon megtsalattattam vélekedésemben, mert én azt gondoltam, míg *Londonba* nem mentem, hogy

hogy ott közönséges a' kurta haj-viselet: hát tsak el-hűltem belé, midőn oda érvén, láttam, hogy a' meg-értt idejű valamire való Emberek ott is pántlikába kötött hosszú haját viselnek; hanem az is igaz, hogy a' haj' fel-verők 's fodorítók nem igen sok pénzt kapnak tőlök. "

M a g y a r O r f z á g.

Posga - Vármegyében, és ennek környékén sok tolvajságok estek már, két három esztendőktől fogva, mellyeknek igyekeztek ugyan eleit venni minden módon a' szemes Előljárók; de tsak mostanában tanulhatták ki a' gonosztévők' társaságának fejeit, úgy-mint: *Bottz János*, és *Petrák Jakab* nevezetű *Kutinai* lakosokat, kik, a' múltt hónap' végével el is fogattak, *Körös* - Vármegyének *Gerachenicza* nevű helysége mellett, mindjárt *Posga* - Vármegye' szomszédságában, a' mint a' le-tördeltt kukoritzának még fenn-álló szárai között aludtak volna; 's vitettek azonnal *Kutina* Mező - városába, Szolgabíró *Odobasich Károly* Úrhoz. Kérdőre vonatván, számos társaikat nyilatkoztatták ki; 's az általok el-követett istentelenségekből is sokat ki-vallottak. Egy kézre dolgoztak velek, a' többek között, négy ollyatén haramiák is, kik a' Török földjéről szöktek-által tartományunkba. Ezek is keleptzébe kerültek, *Dubitzában*, 's a' mit vallanak, nagyon meg-eggyez a' *Bottz*, és *Petrák* vallásokkal. — Már azólta többen is fogattak-el; 's

nyo-

nyomos reménység lehet *Posga*. Vármegyének érdemes Elöljáróiról, hogy hazafiúi, és különösen hivatalbéli kötelességeik szerént is semmit el nem fognak múlatni, a' mi által egy olly mételyt ki-irthassanak, melly már annyi időtől fogva tartotta az Ország-nak egy részét szüntelen való félelemben, és szemlátomást terjedt éppen azért, mivel frigyét láttatott vetni a' *szerentsével*.

Nyitráról, Novemb. 17-dikén.

„Itt, a' tanuló Iffjúságnak száma szemlátomást meg-nevekedett azólta, a' miólta nem kell Oskolai-adót (Didaktrumot) fizetni. Míg t. i. Didaktrumot kívántak: alig vólt addig húsz, húszonöt Iffjú egy Oskolában (Klasszisban). Most az első Deák Oskolabéliek' száma, többre megy 170-nél; a' másodikbélieké tsak nem száz; a' harmadikbélieké, közel 120; a' negyedikbélieké szaporább 70-nél; az ötödikbélieké mintegy 60; a' hatodikbélieké közel ötven. Így tehát a' Gymnásiumbéli Tanulók' száma meghaladja az öt százat; pedig még most is mindennap szaporodik. Ezeken kívül, vagynak még a' Nemzeti, vagy úgy nevezett Normális-Oskolabéliek, kik is nagyon seles számúak. Sok szép Nemes Iffjúság ékesíti általánfogva az említett Oskoláknak mindenikét; ellenben, Gróf, 's Báró alig szemléltetik kettő három: holott ez előtt, míg a' Konviktusok állottak, tizet tizenötöt is lehetett számlálni. És valóban, most az egész Universitásban, 's minden Akademiákban sins annyi Mágнас, mint
tsak

tsak két Konviktusban is vólt néha napján: mellyet én tsak jelentek; az okok' vizsgálását másokra hagyom."

Új-Vidékről (a' Bátskaságról), Novembernek 6-dikán.

„Vármegyénkben (*Báts*), hálá Istennek, általán-fogva, elég gabona termett. A' kétszeres búzának mérőjét, meg lehet venni 14 garason. — A' baromfi (apró marha), nem igen óltsó. Egy pár lúd 17—18 garas; egy pár kátsa (rutza, rétze) 8—9 garas; egy pár tsirke 8—10—15 krajtzár. — A' vajnak ittzeje: 8 garas. — Jó száz fej káposztát, mellyből három akóra való is lett, széltire meg lehetett venni 18 garason. — Az idei bornak akóját, nem adják négy forintnak alatta; a' *Budai* veres bornak ittzejéért pedig 16 krajtzárt is el mernek kérni a' vendégfogadóokban.

Nappal tiszta, 's türhető keménységű idők járnak nállunk; hanem estve felé nem igen kíván az ember ki-menni a' házból, a' hideg miá. Nehány napoktól fogva, úgy meg-fagyott minden éjtszaka, hogy még a' konyhában is jeget találtunk a' viz felett."

Új-Vidékről, Nov. 12-dikén.

„Most pállunk az idő, hálá Istennek, jól szolgál, mert tsak éjtszaka vagy on egy kis tsípős hideg; de nappal lehet nyári ruhában is sétálni az útszák on, főképpen dél tájban. Igaz, hogy tegnap, az az, Szent Márton' napján, egész nap borúltt és ködös

idő

idő volt; de már ma ismét 9 óra tájban meg-mutatta magát a' nap. A' vén Rátz Affzonyok is azt jövendölik, hogy tartós leszén a' szép idő, mert a' sok apró legyek olly nagy számmal jádzanak mindenütt a' levegő égbén az útszákön, mint ha nyár' közepe volna. — Nem hiában, hogy Rátz-Városban lakunk, mert babunk elég terem. Két krajtzáron, 's egy poltúrán is meg lehet venni ittzejét a' szép babnak. A' lentisének ittzeje 4 kr. A' kukoritza sem drága, mert egy zsákot, tsévékkel, az az, morzsalatlan oda adnak 10 kr. ért. — Sz. Márton' napján vásár vala *Péterváron*; de mind öszve alig olvastam 12 szekeret. A' sátorok' száma nem igen ment többre 15-nél, a' *Kozarakunyhókon* kívül, mellyekben a' Rátzok, bárány-húst árúltak.

Debretzenből Nov. 14. dikén.

„Abban a' Tudósításban, mellyet *Miskoltzról* vettek az Urak, az itt Oct. 6. dika éjfélszakáján történtt iszonyu esetről, kötelességemnek esmértem én; úgymint a' ki a' dolgot bizonyossan tudom, némelly változtatást tenni. Midőn bé töretett t. i. az égő ház' ajtaja; még akkor mind a' négyen éltek a' meg sebesítettett Leányok, sőt az oda hivatott Seb-oryos, *Szemerjei Sámuel* Uram is életben találta még őket, hanem míg a' leg nagyobbikat kötözte, mellynek életéhez leg több reménység láttatott lenni addig a' legkissebbik meg holt; azután négy vagy öt óra múlva a' két nagyobbak is; ha-

nem

nem a' leg nagyobbik, ki is 17 esztendő, a' Nemes Magisztrátusnak példás szorgalmatoskodása, 's a' Doktoroknak, és Seb-orvosoknak serény körülötte való forgolódások által még él hálá Istennek, 's már fenn is járogat. Ohajtanánk szívesen egész megépülését. Talán meg erősödvén, 's jobban elzére jövén, azt a' kegyetlen, és minden emberiséget le vetkezett gyilkost is ki nyilatkoztathatná "

A' Tifzán innen való Reformáta Eklésiának mostani Superintendense: Főtiszt. *Szatlmári Paksi* Abrahám Úr, *Keresztesi* Predikátor. Fő Pásztori hivatallal való meg tiszteltetése, ezen nagy tudományú, 's érdemű Urnak, a' mi Néhai nagy emlékezetű *Szatlmári Paksi* István Superintendensünk' testvér ötsének lett a' múlt Sept.ben.

Frantzia Ország.

Az ellenkező értelmű, 's akaratú *Párisi* Felekezetekről, minden tudósításokból azt olvassuk, hogy nőttön nő közöttök a' gyűlölség, és az egymás ellen való agyarkodás; úgy hogy, alig ha új vérontások nem teszik gyűlölségesebbé a' Revoluziót.

Custine Frantzia Vezér, keményen bévádolta a' Nemzet-Gyűlésénél *Kellermann* Vezért, hogy ez, nem küldött néki hathatós kérésére segítséget; mellyet ha kaphatott volna tőle: úgy bizonyosan ellent állhatott volna a' *Hasszusoknak*, és *Prusszusoknak*, hogy bé ne mennyenek *Trierbe*, és *Koblentzbe*.

be: — Méltatlannak nevezi *Kellermant*, a' Generálisi névre, 's még méltatlanabbnak arra, hogy a' Közönséges-Társaság' erejét kormányozza. „Meg-mutathatom én, úgy-mond, felőlle, hogy ő *Daruchaimnál* gyaláztatossan meg-szaladt; 's az én vele való levelezésem meg-mutatja egyfzersmind az ő alaton gyanakodóságát, és a' Fő Kormányozóságon mód nélkül való kapását — melly indulat, mindenkori követő társaszkodott lenni a' *Semmisem-emberségnek*. — Ki-tetszik az én utólszori leveleimből, az ő Plánumainak ész nélkül való fel-tétele.“ — Tudtára esvén ezen vád *Kellermann Vezérnek*, irt ő is mindjárt a' Nemz. Gyűléséhez. Mentő Levelének mindjárt az elein, nagy betsületet ad *Custinenek*, mert azt mondja felőlle, hogy midőn fel-tette ez, ő ellene a' vádat: vagy kóborlóba ment akkor az esze; vagy pedig felesleg hörpentett a' jóféle *rajnai* borból.

Elegyes Tudósítások.

! *Az Orosz Uávarnak, valamelly ellen-vetésre való okot szolgáltatott inostanság a' Porta, maga ellen.*

Igy adja elő a' dolgot egy *Konstantzínápolyi* Levél, melly költ Októb. 10-dikén: „*Lambro Cazzioni*, az Orosz Tsászárné: zsóldján tartván egy kis hajós Sereget, a' közelébb múltt Török háborúban: úgy belé szokott vólt a' Török vadászatba, hogy tellyességgel nem szerette ő azt félbe hagyni a' had' végződésével is. Fogta tehát magát,

's *Mo-*

's *Morea* Fél-szigetében, melly a' régi időben *Peloponesus*nak hivattatott, fel-ízedett sok Görög Lakosokat olly biztatással, hogy közös lessz a' préda, mellyet a' Törököktől fognak nyerni. Jó ideig üzte szereztséssen, az *Archipelagun* a' tengeri haramiaságot; hanem végre a' *Kapután Basa* vetette utánna a' keleptzét, 's el is fogta 14 hajóit, de magát *Lambro Cazzionit* tsak ugyan nem keríthette kézre. Midőn a' *Konstantzinápolyi* ki-kötő partra értek volna prédájokkal a' Törökök: fel-akasztottak hét fogoly Tiszteket, kik közzül ketten — egyik, a' *Vitze Hajós Vezér Skarikazáni* nevezetű — Orosz Tiszt forma-ruhában voltak, 's ugyan azon ruhában akasztattak is fel. Ezen tselekedeten nagyon meg-indúltak az Európai Hatalmasságok, főképpen az Orosz Követ, ki is még az nap estve, előbb 9, annakutánna pedig 11 órákor által-küldötte *Perúból* a' maga Tolmátsát *Konstantzinápolyba* a' Nagy-Vezérhez, 's elégtételt kívánt. A' Nagy-Vezér le-vetette éjtszaka a' két fel akasztott Tisztekről az Orosz formaruhát. Más nap, személlyessen jelent-meg az Orosz Követ a' Nagy-Vezérnél, 's el-kérte tőlle a' meg-motskoltt két Orosz formaruhákat, mellyeket, az egész tsúfos történetnek eleven leírása mellett, *Pétersburgba* küldött, Kurir által.

Meg-betsülhetetlen hasznú találmány.

Ake n nevezetű *Svéd* Nemes, igen hatásos eszközt talált-fel, akármelly sebes tűz-

tűznek el-óltására. Közönséges próbát tett ő ezen találmányával a' *Stokholmt* ki-kötő helyben, Okt. 27-dikén estve, a' Kir. Ház, és más sok ezerekből álló Nézők előtt. Meggyújtott t. i. egy hajót, 's midőn már egészen el-borította azt a' láng: elő vette, 's használta az általa fel-találtt mixturát (elegyített nedvességet), mellynek a' lett a' foganatja, hogy 3 minuták alatt meg-alutt a' tűz. — Titkának fel-fedezéséért, öt tonna aranyat (fél millió forintot) ígértek néki az Anglusok; de eggy olyan Svéd Hazafinál, mint *Aken* Ur, foganatosabb volt a' Svéd, mint más idegen jutalom. Az Igazgató Hertzeg, a' ki másban is betsüli a' tudományt éppen azért, mivel annak hasznát, és betsét érezi magában is, *Vasa*-Rendje' Vitézévé tette *Aken* Urat, 's szép privilégiummal is meg-ajándékozta.

Okt. első napján költt *Lisbonai* Levelekből azt olvassuk, hogy a' Királyné újra kezd épülni; és hogy rajta is különösen meg-tetszik, melly szoros eggyességben legyen testünk lelkünkkel, mert a' mint testére nézve erősödik a' Királyné: ugyan azon mértékben újjúl lelkére nézve is.

Rendkívülvaló szerentsétlenségek volt a' szegény el-égett *Brukkiaknak*, az igaz; de valóban, ugyan ritka példájú ám, a' fel-segíttetések is. — Ezen hónapnak 11 dikén, mintegy húsz ezer forint alamisnát osztatott ki közöttök egyszerre a' *Tartomány'* (*Stiria*) Kormányozója. Illy nagy jótéteménynek édes tapasztalására, meg könnyebbedett, és hálá.

hálaadó szívvel kiáltozták: „*Ellyen a' mi nagy kegyelmességű Országoló Atyánk! — Ellyen a' Fels. Nápolyi Király, a' mi egyik Fő Segítőnk! — Ellyen a' mi Tartományunknak Kormányozó Altya! — Ellyenek minden nagy lelkű Jóltevői ezen Városnak — Közel reá megy húsz ezer forintra, a' mi még ezentúl fog fel-osztatni közöttök.*

A' *Ferrárai* Érsek, atyafiságos, és Szolga-társi hajlandóságot mutatott a' kiköltözött Frantzia Papokhoz; de meg-kívánta tőlök, hogy Misét mondjanak. Igen meg-járták tehát nálla két Frantziák, a' kik magokat kiköltözött Papoknak adták-ki. Mert az egyik meg-akadt a' Mise-mondás közben, 's egy tapodást se tudott tovább menni; a' másik pedig össze-vissza olvasott, 's ott is hányta magára a' keréltet, a' hol nem kellett volna. Ennél fogva ki-sült, hogy ők nem áldozó Papok. Tsak azért vették-fel a' Papi ruhát, mint annakutánna ki-vallották, mivel reménylették, hogy úgy el-tartják őket Olaszországban. Egyiknek az, nagyobbította a' bűnét: hogy ő Jakobinus volt.

Az *Irlandiai*, vagy más névvel *Hiberniai* Római Katholikusok — — kívánják mostanában, hogy mivel ők, két harmad részét teszik egész *Irlandia* Lakosinak: hadd lehessen ezentúl nékiek is ülések, és szavok az *Irlandiai* Parlamentumban.

Német Birodalom.

Jelentettük közelébbi Hírmondónkban, hogy *Koblentzbe* érkezvén a' Prussziai Király Nov. 5-kén, mindjárt más nap meg-nézegette ott lévő Seregeit, 's 7-diken *Maintz* felé indította. Egy része ezeknek, a' *Treviri* V. Hertzegségnek *Limburg an der Lahn* nevű Városa felé vette útját, 's ott meg-telepedett; hanem Nov. 9 dikén meg-ütközhvén a' Frantziákkal, kénytelenítettett vissza vonni magát, a' *Lahn* vizén által, *Montabaur* Városáig. Értésére esvén ezen történet a' Prussziai Királynak, még azon éjtszaka tíz ezer Embert küldött *Limburg* felé, 's 10-diken maga is utánna indult ezen Seregének, Hg *Braunschweig*gal, és egy tsapat lovassággal.

Frankfurt Városában lévő Magazinom-jaikat, üríteni kezdték a' Frantziák Nov. 11-dikén. Innen, olly reménységet vettek a' *Frankfurtiak*, hogy talán már valahára egészen meg-menekednek kellenlen Vendégeiktől. De más nap, újra 3000 főből álló Frantzia Katonaság termett nállok, hosszú, 's rövid ágyúkkal, mellyből azonban egy alkalmas tsapat csak hamar *Friedberg* Városa felé küldődött.

T u d ó s í t á s.

Nemes Hazánk, 's érdemes Fiai köz Javának elő segéllése, 's annak a' késő Maradékok számára, a' Törvények, és ditső-
sé.

ségesen nyertt Királyi Adomány' Levelek szentségének oltalma alatt állhatatosan való meg-tartása most is az öszve gyült 'Tekintetes N. Ország' Rendjei foglalatosságának Tárgya lévén, vallyon ki nem óhajtáná a' jó Hazafiak közül ezen magának 's Maradékának javára tzelező foglalatosságoknak tökéletes le-rajzolását látni, és a' jó Királynak kegyelmét, 's Hazánk' Attyainak Bóltsséget meg-bizonyító Tanúság gyanánt Unokáinak által adni? Minden érdemes Hazánkfiának ezen kívánságába 's a' közjó fel segélésbe bízván bátorkodom az egész Hazafiúi gondolattal biró Közönségnek a' M. Tek. Nemes Rendektől a' nyomtatás végett reám bízni méltoztatott Erdélyi három Nemes Nemzetekből álló T. Rendeknek 1792-dik esztendőben Kis Asszony Havának 20-dik napjára Szabad Királyi Városba *Kolosvárra* hirdettetett, és több következett napokon tartatott közönséges Gyűléseikben lett végezéseknek, és foglalatosságoknak *Jegyző Könyvének*, Folióban, szép papirosra, tiszta betűvel, különös vigyázással végbe menendő meg-jobbitással végbe menendő meg jobbitással (*Correcturával*) nyomtatásban való ki adását ezennel jelenteni.

Ezen sok költséggel járó munkához mindazonáltal nem foghatok külömben, hanem bizonyos Summának elő fizetése mellett. Hogy meg mutassam, hogy e' részben is nem annyira a' magam hasznát nézem, meg elégszem minden árkusért 1/2 kr. nak elő.

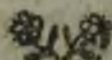
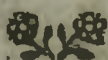
elő-fizetésével az *Erdélyiektől*, a' kik az Exemplárokat Kolosvárait; vagy N. Szebenben által vehetik. A' külső Országiak pedig annyival inkább nem vehetik roz néven hogy minden árkust 2 kr. és így 80t 160 kral fizetnek, mivel a' 2 forintot fellyül ha adó sum-mát az el küldendő Jegyző Könyvnek szekeres bérébe, és az Elő fizetésnek terhet magokra vállaló, és alább fel jegyzett Könyv-árrosok' jutalmaztatására fordítom. Ha pedig a' jegyző Könyv a' nyomtatásban a' 80 árkust fellyül haladná, a' további elő fizetés is azon a' lábon lélsen.

Az elő fizetésnek Sz. András Havának 30-dik napjáig helye lészén, azután pedig az elő nem fizetőknek a' fellyebb írt 80 árkus 3 for. 40 lkr. adatik. Kolosvárott Mind Sz. Havának 8-dik napján 1792-dik Esztendőben

Hochmeister Márton
Pri. Dicast. Könyvnyomtató.

Az elő fizetés gyűjtők e' következendők.

Bétsben, a' Magyar Hírmondó Írói, auf der Freyung bey drey Hacken im 2-ten Stock; Budán, és Pesten, Könyv áros Veingand Mihály Úr, Debretzenben, Szigeti Mihály a' Városi Typ. Provisora. Győrött, Könyv áros Mayer Mih. János Úr. Kassán Könyv-áros Stromayer Ignázt Úr. Komáromban, Posonyban Könyvnyomtató Véber Sim. Úr.

A
TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent András' Havának
(Novembernek) 27-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

A hurút, most itt nagyon uralkodó nyavalya. E' vagy on Tsászár ő Felségén is; mellyre nézve eret vágtak rajta Nov. 25-dikén, 's ugyan azért nem is jelenhetett meg azon napon az első Redutban; hanem küldött tsak ugyan száz aranyat a' kasszába, és a' F. Tsászárné is ugyan annyit, melly szép alamisnával, öt ezer forintba telt a' reduti jövedelem. Ezen egész summával, a' Rajzolók', Festők', 's Mettzók' Özvegyeik-
D d d nek

nek, és Árváiknak Fundátziójok nevedekett; melly jó végre, a' jövő, és azután következendő harmadik esztendőben is egy egy reduti jövedelmet fog által engedni kegyes Fejedelmünk.

Gallitziának Tarnov nevezetű Városában sok Lakosok meg-károsodtak tűz által, a' múltt Sept. 15-dikén. Ezeknek fel-segéllésekre, két száz arany alamisnát adott jó szivű Fejedelmünk.

Kavanagh v a s a s Regementjében, és *Jósef Fő* Hertzeg' Dragonyossai között Obersterséget viseltt *Mercantin*, és *Belegard* Gróf Urakat, Generál-Májorságra méltóztatta ő Felsége.

Magyar példa-beszéd: *A' rest többet jár.* — Bé-tölt ezen példa-beszédnek igazsága közelébb is itt, egy szerentsétlen szekeres Embernek példáján; mert a' restelkedés egésszen a' más világra útaztatta szegény fejét. A' dolog ebből áll: A' mint ballagott egy boros hordós szekér az útszán, le-ejtette a' Kotsis az ostort a' kezéből. Restelvén azért le-szállani a' szekérről, tsak le-hajolt érette, 's úgy akarta fel-venni. Azonban a' kerékbe akadt a' szüre, 's ennél fogva le-sodródott a' kerék alá, 's mindjárt szörnyű halált holt; mert a' kerék bé-lzakasztotta, 's öfzve-zúzta a' mellyjét.

Más nagyobb szerentsétlenség is történt itten, negyed nappal ez előtt. Egy nagy újj épületben t. i. le-omlott egyszerre az állás, 's a' munkások közzül nyóltzat megölt; mintegy tizenhetet, rész szerént kissebb, rész

rész szerént nagyobb mértékben meg-nyomorított.

Tegnap előtt estve, egy Inas, és egy Borbély-legény öllze vesznek benn a' Városban a' Szeretőkön. A' Borbély-legény úgy meg-döfte az Inast, hogy az meg nem maradt életben.

A' múltt Hétfőn délután temettetett itt nagy pompával egy ifjú Orosz Generális, a' ki Magyar Országról vette származását. — A' neve volt *Zorits Sándor*. Ez előtt egy-néhány esztendőkkel utazott volt Muszka Országba, 's a' közelébb múltt Török háborút végig szolgált a' *II. Katalin'* zsóldján. *Otzakov*, és *Ismail* Várainak meg-vételénél olly vitézül viselte magát, hogy két Ordót (Rendet), és Generálisi méltóságot nyert. Ditső élete, csak 28 esztendőkre terjedt. Olly reménységgel jött-fel az édes Anyja *Pesztől*, hogy már régtől fogva nem látott, 's olly nagyra mentt kedves Fiát anyai karjai közzé szoríthatja; de, csak nem meg-hasadt a' szive, midőn bé-lépven a' szobába, szemébe ötlött a' Rend-tzimerekkel ékesített Generálisi formaruhában fekvő holttest — az ő kedves Fiának teste.

Egy kép-író Frantzia Asszony vagyon most itten *Bétsben*, a' ki rendkívülvaló nagy árrát szabta munkájának. A' kit köldökig le-fest: attól három száz; a' kit pedig tetőtől fogva talpig: attól két annyit, az az hat száz aranyat kíván. Némelly mostanság itt mulató gazdag Lengyel Dámák, csak a' hiriért is le-festették magokat általa.

Hadi és más nevezetes Történetek nevet viselő Munkánkban meg-irtuk vólt, hogy *Otzakov Vára'* meg-vételének le-festését, ama' nagy emlékezetű *Potemkin* Hertzeg, Bétsben múlató *Casanova* híres Kép-íróra bizta. Elevenen le is ábrázolta ez azt, négy igen nagy Táblákra. Ezek közzül az elsőt, réz táblára metszette *Barts* Úr, a' Ts. Kir. Könyvtárnokszéknek egyik Tagja. — Hat forint az árra egy olyan képnek, melly az említett réz táblára nyomtattatott.

M a g y a r O r f z á g.

Pest-Vármegyének igen nagy Gyűlése vólt ezen hónapnak 15-dikén, mellyben, a' többek között, fel-olvastatott a' *Magyar Jádzó-Társaságnak* segedelem-kérő Levele. Meg lévén győzöttetve felölle a' *Ns Rendek*, hogy a' köz-jóra törekedő szándékot, köz-erővel kell fel-segélleni: mindjárt papirost indítottak el magok között, 's kiki fel-irta saját neve mellé a' summát, mellynek adására, tiszta hazafiúi indúlatja által buzdíttatott. Az ekként csak hamarjában ajánlott summák, mindjárt reá mentek egynehány száz forintra. Reá bizatott ezen kívül a' Szolgabíró Urakra, hogy az egész Megyebeli Nemességnek adják hathatósan eleibe, inelly hasznos, és alkalmas eszköz légyen egy jó Magyar Teátrum, a' Magyar Nyelvnek, 's ennél fogva a' Nemzetnek is virágoztatására. — El-végeztett, hogy a' Királyi Helytartó Tanátsnak is különössen ajánlja a' Gyűlés a' Nemzeti Teátrum' dolgát.

Posonyból, Nov. 24-dikén.

„Hólnap után, közönséges Gyűlést fog tartani Ns Vármegyénk, mellyben az is meg fog határozódni a' többek között, mennyit fizessen egy egy Nemes, azon segedelem-pénznek ki-pótolására, mellyet a' jelenlévő had-folytatásra ajánlottak ő Felségének az Ország' Rendjei. Hogy jó móddal mehessen végbe az említett meg-határozás: elő fogja mutatni minden Nemes, mit vesz-bé elzenn-dönként, fekvő, vagy más jószágából.“

A' Bátskaságnak fő Városában *Baján*, Nov. 9-diktől fogva 16-dikik, következő árra vólt az életnek: A' tiszta búzának posonyi mérője ment 1 for. 20 krajtzáron; a' kétfzeres búzáé 42 kr.; a' rozsé 24 kr.; az árpáé 18 kr.; a' zabé 20 kr.; a' kölesé 26; a' kukoritzáé 30 kr.

Nov. 16 dikától fogva, ismét 19-dikig, a' tiszta búzának p. mérője 1 for. 8 kr.; a' kétfzeresé 33 kr.; a' rozsé 24 kr.; az árpáé 18 kr.; a' zabé 20; a' kölesé 26; a' kukoritzáé 24 kr.

Bodrog-Keresztúrról, Nov. 18-dikán.

„Októbernek két utolsó, és Novembernek két első heteiben, meg-e nállunk szép gyönyörű őszi napokon, a' borra nézve szük, de erfényre meg leheto's szüret: mert a' rend

rend szerént való bor' hordájának párja el-
megy száz vonás - forintokon; ha pedig egy
putton asszú szőlő is járult a' hordó borhoz:
két ilyen hordó borért meg - adnak 24
aranyat.

Az élet' árra is nevededik. Már most
a' morsoltt kukoritzá négy húszason megy;
a' rozs öt máráson; a' búza - liszt 8 máráson;
a' zab egy rénes - forinton. — Sokan vettek
ezen a' tájon valami kis földindulást észre,
Nov. 17 dikén. — A' marha, igen betegszik
körülottnék. “

Hadi Környüállások.

A' *Monsi* ütközetben, a' Frantziák'
részeről, *Drouet* Generálisnak ketté szakasz-
totta egy lábát az ágyú golyóbis; *Chaumont*
Obersternek a' karja lövetett által; *Montjoye*
Gen. Adjutánsnak pedig 7 fogát vitte - el
egy golyóbis. — A' mi el - esett, és meg-
sebesített Tisztjeink közzül, meg - nevez külö-
nösen egy Levelezőnk három testvér Gróf
Weissenwolf Magyar granatéros Tiszteket.
Ezek mind hárman meg - festették vérekké,
Nov. 6 - dikán a' földet. Egy közzülök meg
hólt sebjében, a' mint hallom (így ír a'
Levelező); a' más két testvéreket pedig,
kiknek ujjaikat hordta - el a' golyóbis, ispo-
tályban gyógyítják.

Brüsszelből költt tudósításaink szerént,
La Bourdonnaye Frantzia Generális, Nov.
8 - dikán 22000 Embert vitt - bé *Dornik* Váro-
sába; más Oszttálya a' Frantzia Seregnek,
el - foglalták *Ypern*, *Cortryk*, és *Menin* Vá-
rosait *Flandriában*; maga *Dumourier*,
Brü.

Brüsszelt vette tálba; egy Sereget pedig, *Fion* Generális alatt, *Lüttich* felé indított.

A' *Monsi* verekedést, más váltotta fel, a' mint írják Nov. 11-dikén, *Brüsszelhez* nem meffze, *Halle* nevezetű Városotkánál. — Ennek környülállásait még ezután fogjuk meg tudni maga valóságában.

A' *Prussziai* Király, parantsolatot küldött stafétán *Berlinbe*, a' Fő Hadi Kollégiumhoz, és *Möllendorf* Generálishoz, hogy a' most közelébb ki-rendeltt Regementeken kívül, több lovasság, és gyalogság is indíttassék minél előbb a' *Rajna* felé.

A' *Szárdiniai* Király, nem tsak Katonákat szedet, széllyel az Országban; hanem azt is meg-hirdettette, hogy minden Férjfi-személyek, valakik 16 és 60 esztendősek között vagynak, katonai lábra állítsák magokat, az az, készen legyen fegyverek, puskaporok, golyóbisok, 's magokkal vihető eleségek; hogy mihelyest úgy hozándják magokkal a' környülállások: mindjárt indulhassanak ők is az Ellenség ellen, a' magok Előljáróiknak vezérlések alatt. — Meg-hirdettette továbbá a' Király, hogy temérdek hadi költségeihez képest, négy millió livrát vesz-fel interesre, mellynek fizetésére 140,000 livrát fog fordítani a' maga saját jövedelmeiből. — A' papi jövedelmekkel is kíván segíteni a' Király, a' közöns. Kintstáron. Rend szerént t. i. egy harmad rész-
zel kevesebbet szokott fizetni a' birtokos Papság a' maga jószágaitól, mint a' Világiak; hanem most, azt a' rendelést adta-ki a' Király, hogy ezentúl, húsz esztendőig,
egyen-

egyenlő lábon legyenek a' papi jószágok, más jószágokkal, az adó-fizetésre nézve. — Tsak a' Plébániákhoz tartozó jószágokat nem érdekli ezen rendelés.

Romából azt irták Nov. 4-dikén, hogy Pápa ő Szentsége' Seregei naponként takarodnak a' tengeri szélre; és hogy az Egyházi Birodalombéli gazdag Birtokosok, rész szerént pénzzel, rész szerént ágyúkkal, 's Katonasággal is segítik ő Szségét.

Tartanak *Siciliában* is a' Frantzia hajós Sereg' látogatásától; ugyan ezért, derekasán tétetnek ottan is, az óltalom-készületek.

Vanhelden nevű Frantzia Generálmájor, Nov. 14-dikén reggel *Frankfurtba* érkezett, négy ezer gyalogsággal, és sok ágyúkkal; 's által-vévén a' Városnak, és az abban lévő Frantzia Őrizetnek kormányozását, még az nap egy feles számú Osztályt indított el Katonái között *Homburg* felé, a' hol vagyon *Custine* Vezér' Seregének fő kvártélyja.

Mennyire különböznek egymástól, a' hadi történetekről való tudósítások: megtetfzik ez, tsak az itt következő példákból is. „Azon 1500 Prusszusok között (így ír egy *Nem Frantzia*, a' *Lahn*-vize mellől), a' kik *Limpurgnál* viaskodtak Novemb. 9-dikén a' Frantziákkal, tsak 40 Ember esett-el, 's 60 kapott sebet. — A' Prusszusoknál sokkal felesebb számú Frantziák megértvén, hogy *Kohlentzből* egy új Prusszus Sereg nyomul ellenek, vissza vonták magokat *Limpurgból*. — *Custine* Frantzia Vezér, így adta elő
ezen

ezen történetet, Nov. 10-dikén költt Irásában: „Tegnap, Oberster *Houchard* meg akarta lopni a' Prusszusokat. De meg-tudta a' szándékát még jó eleve, Prusszus Gener. *Eben*; azért is *Limpurgon* fellyül egy jó helyre öszve vont 1200 Huszárokat, és 3000 gyalogságot; hanem még is midőn látta, hogy hartzot akar kezdeni vele *Houchard* Oberster: vissza vonta magát előtte. A' Frantzia Oberster ugyan tsak el-érte a' Pruss. gyalogságot; 's minekutánna diadal-maskodott volna rajta: bé-ment *Limpurgba*. A' Prusszusok' veszteségét száz hólttra, 's még annyinál is több sebessekre, és ötven foglyokra teszi *Custine*; a' magokét pedig 4 hólttra, és 10 sebessekre.

Dumourier is azt írta Párisba, hogy a' Ts. Kir. Seregek közzül leg-alább is esett-el, és sebesedett-meg 4000 Ember, a' *Mons* körül Nov. 6-dikán történt tüzes verekedésben; maga részéről pedig 300-ra tette a' hólttak' számát, 's 600-ra a' sebessekét: pedig meg-vallya más felől, hogy a' Ts. Kir. Seregeknek magas helyen vólt három-szoros sántzokkal, és száz ágyúkkal megerössített fekvő helyek; következésképpen inkább ki vóltak téve a' Frantziák a' Ts. Kir. Seregek' tüzének, mint ezek az övékének.

*
* **
* **
* *

Austriai Belgyiomnak Fő Kormányozói, *Kristina* Fő Hg Asszony, és *Albert* Királyi Hertzeg, két rendbéli Jelentő-Irásokat bősá-tottak ezen hónapnak 8 dikán a' *Brabantziai* Rendekhez.

Első

Első rendbéli Irás.

„Ő Felsége, a' ki igazsággal kíván országlani, olly nyilatkoztatást bocsátott hozzánk maga felől, hogy Fejedelmi meghatározása lévén a' tellyes lehetőségig meg-erössíteni, maga, és *Belga* Alattvalói között azt a' szükséges bizodalmat, mellyet kíván a' Köz-jó: változhatatlanul fenn akarja tartani a' *Brabantziai* Konstitutiót, és a' *Joyeuse-Entrée* *); és hogy ezen Királyi Rendelés szerént, úgy kell tehát nézni azt a' Jelentést, melly lett 1792-dik Esztendő' Februáriussának 25-dik napján, mintha nem lett volna.“

Második rendbéli Levél.

„A' jelenlévő hatalmas környülállások kívánják, hogy előre nézvén, *Rüremondba* vegye magát a' Közöséges Kormányshék. Mi meg előzünk benneteket, ajánlván gondviseléstekbe, 's okosságtokba a' ti Tartományotoknak hasznát, 's addig való kormányozását, míg a' mostani kedvetlen állapot fog tartani, mellynek rövid időn leendő végződését reménylyük. — Meg vagyunk felölle győztetve, hogy nem szükség benneteket arra emlékeztetni, mivel tartoztok
Tar-

*) *Magyarúl: Örvendetes Bé-menetel. — Így neveztetik azon Levél, mellyben a' Brabantziaiak Privilegyiomaik bé vagy-
nak foglaltatva.*

Tartományotok' Konstitutiójának, és törvényes Fejedelmeteknek. *Rüremonta* küldjétek hozzánk, a' melly jelentéseket szükségeseznek ítéltek a' királyi szolgálatnak javára, 's a' Tartománynak igen nagy hasznára."

Svéd Ország'

Igazgatójának több hasznos intézetei közzül való, egy Akademiának fel- állítása is, mellyben száz ötven Ifjak — Nemes, és Polgári Rendből valók — alkalmas Tanítók, és Tisztek által, olly Alattvalókká formáltatnak, kik mind katonai, mind polgári állapotban sikeres szolgálatokat tehesenek a' Hazának, és a' Fejedelemnek. — *Carlsberg* nevű királyi mulató Kastély mellett választott helyet az Igazgató Hertzeg, az említett Akademiának, 's már el is készült annyira, hogy 50 Ifjak tanulhatnak benne. Próbát tétetett ezekkel az Igazgató Hertzeg, Nov. első napján az Ifjú Király előtt, kinek éppen neve-napja volt, 's a' több Királyi Személyeknek, és más Méltóságoknak jelenlétében. A' Király, nagy ebédet adott a' maga mulató palotájában. Estvére, az Ig. Hertzeg vendégelte-meg magánál a' Királyt, 's ennek édes Annyát, az özvegy Királynét. Éjtszakára, nagy része meg volt világosítva *Stokholm* Városának.

Angliának

a' most közelébb bé- állandó Országos-Gyűlését, igen *nyomosnak*, de a' mellett *tscendesnek* jövendőlik, a' kik ezen szabad Országnek körülállásait esmérlik, 's figyelme-

metesen vizsgálják. *Igen nyomos* lesz, a' mint mondják azért, mert az *Alsó Parlamentumon* való igazítás fog abban elő kerülni; de *tsendes* lesz azért, mivel a' Minisztérium még jó eleve ki-hirdettette már Újságokban, hogy ő helyesnek esméri a' Nép' kívánságát, melly abból áll, hogy egyenlően küldhesse maga Képviselőit az Ország - Gyűlésének második Táblájához, az úgy nevezett *Alsó Parlamentumba*. Vagynak t. i. olyan Városok, mellyek hajdani virágzó állapotjokból úgy alább szállottak már most, hogy egy némellyiket közülök alig lakja hűl z Ember; még is azért tsak most is meg vólt a' régi jussa, hogy t. i. Representánst (Képviselőt) küldhetett az Ország - Gyűlésére; más Városok ellenben nem tselekedhették ezt, tsak azért; mivel későbbiek a' Konstitutiónál, ámbár negyven ezerre is fel-megy némellyik' Lakossainak száma, mint p. o. *Manchesternek*, *Birminghám*nak 's a' t. Ha ezek is küldenek Képviselőket az Ország-Gyűlésre: éppen az által tellyesíttetik *okosan* a' Konstitutió, melly azt hozza magával, hogy Képviselői legyenek a' Városoknak a' Parlamentomban. — Azért tesszük ezt hozzá *okosan*, mert az ugyan egy tikkelye vólt az Angliai Konstitutiónak: hogy minden Törvény a' leg-szorössabb értelemben *betűszerént* vétetődjék; de hogy ezen regula, bizonyossan ellenkezik az okossággal, és hogy sokkal több kár következik belőlle, mint haszon: sok példákkal meg-mutogatta azt a' többek között *Archenholz*; látják azt

ma-

magok is a' bõlts Anglusok; 's ugyan azért kívánják a' hibát szép szerént orvosolni.

Elegyes Tudósítások.

Stiridnak fő Városában *Graetzben*, ezen Hónapnak 22 dikén kezdődött közönséges Tartományi Gyűlés, mellyben ő Felsége' képét viseli a' 'Tartomány' Kormányozója, Gr. *Welsperg - Rettenau*. Ez, minekutánna alkalmatosság szerént való beszédet tartott volna: által adta a' maga Bizonyság Levelét, 's egyszersmind a' Felség' Kéz - Írását, — mellyben az el kezdődött 1793-dik Katonai esztendőre való kívánságok voltak befoglalva, — a' 'Tartomány' Kapitányának. — Minekutánna fel olvastattak volna az említett Írások: a' 'Tartomány' Kapitánnya mondott egy Beszédet; mellyben hathatósan elő adta, a' Rendeeknek, Fejedelmek eránt viseltető hív Alattvalói érzékenységeket.

A' *Szisztóvi* Békesség - kötésnek tellyesedését, egésszen meg akarnák akadályoztatni a' szomszéd Török Lakosok, ha ő rajtok állana.

A' szerentsétlen *XVI. Lajos'* állapotját, következő ki fejezésekkel adja - elő a' *Bétsi Udvari Újság*:

„Olly szándék láttatik lenni eránta, hogy azon iszonyú vétkekhez, a' mellyekkel meg vagynak fertéztetve a' Frantzia Revolutzióinak Krónikái, még végre a' legnagyobb 's irtóztatóbb gonofság is hozzájuk adédjon.“

Butt-

Buttlari Treusch Friderik nevezetű Kamarássa a' Prussziai Királynak, született Hassus, *Custine* Vezérhez egy Levelet irt, mellyben jelenti, hogy hív Alattavalója lévén ő a' Hassziai Landgráfnak, meg akarja bosszúlni azokat a' sértő ki-fejezéseket, mellyeket a' *Frankfurti* Ujságba nyomtattatott *Custine* a' Landgráf ellen; minekokáért kívánja, hogy menjen ki vele *Custine* egy pár pistolyra. — *Custine* azt felelte, hogy ő csak ágyúkkal szokott duellálni. Ha tehát tetszeni fog az efféle szcrentse-próbálás a' Kamarás Úrnak, rendellyen időt, órát, és napot: ő nem fog utólsó lenni a' meg-jelenésben 's a' t.

A' *Genevai* Közönséges - Társasággal, tsupán maga fejétől alkudozott *Montesquiou* Fr. Vezér; azért is, vádra szolgáltatott maga ellen alkalmatosságot.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaság' Kormányzóke 840 főből álló tengeri pattantyús Sereget állított-fel, hogy ha a' szükség úgy hozza magával, minden szempillantásban legyenek készen ollyatén alkalmas személyek is elegendő számmal, a' kik tulajdonképpen meg-kivántatnak a' hadi hajókra.

Nap-nyúgoti Indián, *Martinique*, és *Guadeloupe* nevezetű Frantzia Szigetekben, Contra-Revolutzió támadott, a' Király' részére.

Angli.

Angliából azt írják, hogy a' *Mexikóiakat* segíteni akarják az *Amerikai Státusok*, és *Frantziák*, a' *Spanyolok* ellen:

Okt. 10-dikén költt *Pétersburgi* hiteles tudósítások bizonyítják, hogy az *Orosz*, és *Prussziai* Udvar között való frigy ismét megújult.

Az Egyházi Birodalomban, eddig is sok ki-költözött Frantzia Papok voltak. Most, újra nevededik a' számok. Mert a' kik *Szardinia*ban tartózkodtak ekkoráig: most azok is mind a' Pápa' birtokaiba takarodnak-álta.

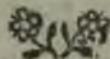
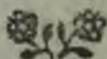
Frankfurt Városa, következő tüzimű nyomtatványt botsátott mostanság világ eleibe: *Frankfurt Birodalmi Városának*, a' *Frantzia Seregek által lett meg lepettezéséről való rövid, és igaz Tudósítás.* — A' végző szavai az Elő-adásnak ezek: „A' legigazságossabb okokon lehet reményleni, hogy Városunknak ártatlansága, 's jó ügye szemébe fog tünni *Párisban* a' N. Gyűlésnek, 's alkalmatosságot szolgáltat nékie, a' maga Allításai szerént való tselekedésre, mellytől betsülete függ.“ — Szerentséssen meg is menekede *Frankfurt Városa* a' további adófizetéstől; a' mit pedig már le-tett volt a' *Custine*' Kaszájába, mind egy krajtzárig villza kapta.

Brüsszelből, Nov. 12-dikén.

„Ma megy ezen keresztül, *Mons* felől jövő Seregünknek utolsó tsapatja. Útját,
Lo-

Louvéniumnak (*Löven*) veszi, a' hol egy rész bé fogja magát sántzolni; a' több rész pedig *Namurban* állapodik meg. — Ugy értjük, hogy a' Frantziák, hólnap, vagy hólnap után érkeznek ide. — *Albert Hg.*, *Kristina Fő Hertzeg-Aíszony* után szándékozik, vagy talám már el is indúlt *Maestrichtbe*, a' honnan *Kolónia Városába* fognak együtt menni. — F. M. L. Báró *Alvintzi*, és *Eszterházy* Huszár Regem. béli Oberster *Dévai*, nagy érdemű Hazánkfiái betegek.

Béts. — Báró *Spielmann*, tegnap érkezett ide vissza. — Tegnap történt itten halála a' Sz. *Pölteni* Püspöknek, *Kerentz* Úrnak. — *Lotharingia'* fő Városából *Nanci*-ből, itt vagyon az onnan ki költözött hajdani Püspök.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Karátson' Havának
(Decembernek) 4-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

I tt azt beszélik, hogy a' *Bétsi*, *Pétersburgi*, és *Berlini* Udvarok között hármasszoros frigy készül, mellynél fogva *Suvarov* Orolz Vezér nagy Sereget fog vinni a' jövő tavasszal a' *Frantziák* ellen, és már előre ki is kérte 's nyerte maga mellé Vezér-társúl Hg *Koburgot*, a' kivel olly ditső győzedelmet nyere *Martinyestinél* a' *Törökökön*.

F f f

Lüttich-

*Lüttich*ből, Nov. 20-dikán.

„A' *Monsi* ütközetben nem voltam, mivel éppen az előtt *Dornik* felé rendeltettem; hallottam csak ugyan a' rettentő ágyúzást, mely egynehány mértföldnyire is meg-reszkettette a' földet. — Azon Tsász. Kir. Sereg, mely *Mons* Városa' környékét oda hagyta, *Brüsszel* mellett masirozott-el, 's táborba szállott nagy részént *Lovdiniumnál*, *Brüsszelen* innen 4 mértföldnyire. — Gróf *Clerfait* ha kénteleníttetik, betegsége miatt, le-tenni a' Vezérséget : fel-váltja ezen derék Vezért, ama' *Márs'* fajzattya Hg *Hohenlohe*, a' ki 3 esztendőkkel ez előtt, Erdély Országi Kommendáns volt. — Az ősz *Bender* Feldmarsall, *Luxemburg* Várát fogja az Ellenség ellen védelmezni, a' hová vitte a' hadi kasszáját is. — Novemb. 15-dikén *Mecheln* (*Mechlinia*) Városát kezdték ágyúzni a' Frantziák; de Vitézeinknek tüzes ellent-állások miatt semmire se mehettek: hanem Nov. 17-dikén segítségek érkezvén *Brüsszel*ből, diadalmaskodtak. El-foglalták *Charleroi* Városát is, mely *Mons* és *Namur* között fekszik; és *Gentet*, *Flandria* Tartományának fő Városát. Innen, a' mint hallom, *Antverpia* erős kis Várunk ellen verik a' készülőt; de ott nehezen bóldogólnak. — *Huy* Városánál, a' *Maas* vizén álló nagy hidnak őrizésére rendeltetett *Beaulieu* F. M. L., kiről már előre is lehet képzelni, hogy egy könnyen által nem ereszti a' hidon a' Frantziákat. — *Lüttichen* alól, *Maesricht* felé is fog egy híd fel-állíttatni a' *Maas*-vizén; mivel úgy látszik, hogy Seregünknek egy

egy nagy része *Lüttich* Tartományában fog telelni. Erössítettik is e' végre *Lüttich* Vára. — — A' *Belgyiomi* Fő Rendek bezzeg bánják már most, hogy olly későre halasztották, kegyes Fejedelmünkkel való tökéletes eggyesüléseket. Mert ha ez idejébben lett volna, 's ennél fogva ők is szívesen kívánták volna segíteni Fels. Urunkat, az Ellenség ellen való készület - tétélekben: bátran el lehet mondani, hogy a' Frantziák nehezen borították volna el *Belgyiomot*; 's a' *Mechliniai* Érsek is nem kéntelenítettett volna, sok más, vele egy értelemben volt fő fő Emberekkel eggyütt, menedék - helyet keresni *Hollandiában*. Oda hagyták t. i. ezek *Brüsszelt*, mert koránt sem innyek szerént van a' Frantzia Revoluzió. Ohajtják, hogy bártsak hamar ki-száradna a' Fr. Szabadság-fája *Brüsszel*' közepéről, 's meg se újjúlna többé. — — Midőn mi, bé bé ütöttünk volt Frantzia Országba: gyakran láttam volt én efféle Szabadság-fáját. Nem egyéb ez, egy magas jegenye, nyár, vagy más sugár előfánál, mellyet minekutánna fel-állítottak a' neki buzdúlt Frantziák: egy veres sipkát szoktak reá biggyeszteni, 's Nemzeti, az az fejér, veres, és kék színű, 's holmi Frantzia versekkel jegyes pántlikákat aggatni; azután ha az idő engedi, musikálnak, tánczolnak körülötte, 's úgy kurjongatnak sokszor még késő estve is, mint ha el-ment volna az érzek. — Nem tart azonban soká a' Szabadság' fájának zöldsége, 's élete: mert nem lévén gyökere, ki kell neki száradni."

Az Udvari Játék néző hely igazgatása sok változásokon ment által néhány elzútondóktól fogva. Most ismét vissza került az, Udvari Fő Kamarás H. *Rosenberghez*, a' ki, *II. József* Császár alatt volt már egyszer Teátrum-Igazgató. — Ezen Méltóság' igazgatásának kezdetét mindjárt nevezetessé tette egy szembe tűnő érdemnek szép meg jutalmaztatása. Eleibe terjeiztvén t. i. a' Hercegre ő Felségének, ama' híres Olasz éneklő asszonynak *Tomeoninak* — egyyenlő buzgóságú igyekezetét, mellyel ez már két elzútondóktól fogva meg szűnés nélkül szolgáltatta a' Teátrumot; meg egyezett benne ő Felsége, hogy *Tomeonit* legyen, az az egész Summa, a' melly Dec. első napján gyűl a' Teátrum' Kasszájába. Ezer hét száz 's egynehány forintot vett be a' szép hangú Menyetske, azon száz aranyakkal együtt, mellyeket ő Felsége küldött néki.

Az el-bomlott Udvari Számtartó Kamarának (*Hofrechenkammer*) néhai Elölülője, Gróf *Zinzendorf*, sok elzútondóktól fogva tett különbkülönbféle hasznos szolgálatjaira, 's nagy tudománya, jó lelküisége, és igazság' szeretete által nyertt közönséges tekintetere nézve, valóságos Státus - Ministerré tétetett ő Felségétől, a' belső dolgokra ügyelő Státus - Tanátsnál.

Ezen hónapnak első napján, halálozomeg itten, a' T. T. Kaputzinus Renden lévő, Magyar, és Ausztriai Klastromoknak Provinciálissa, T. Péter *Chrysologus*, életének 62-dik elzútondejében. Kilentz elzútondeig viselte Provinciálisi tisztes hivatalát, úgymint a'
melly-

mellyben háromszor erőssítettett vala meg, mind a' Magyar, mind a' Német Klastromok' Elöljáróiknak eggyező voksaik által. Születését vette Magyar Országban, Ns. Nyitra-Vármegyének *Steruz* nevű helységében. A' Deák, Zsidó, és Görög nyelveknek fundamentomos esmérete mellett, Magyar, Tóth, Németh, Olasz, és Frantzia nyelveken helyesen, és kellemetessen beszélt. Esméretes, és kedves vólt sok Magyar, és Német Uraságoknál. A' *Bétsi* Kaputzinus Klastromból, ezt írja felölle hozzánk egy érdemes Atya: „*Siratjuk mindnyájan, édes emlékezetű Provinciálisunktól lett meg-fosztatásunkat: mert valóban szeretetre méltó Atya vólt.*“

Néhai Sz. Pölteni Püspök *Kerens* Úr' helyébe, *Triesli* Püspök, Gr. *Hohenvárt* Urat tette ő Felsége.

A' vólt *Gallitziai* Gárdának néhai első Kapitánnya, *Hertzeg Csatorinszky*, odahagyta *Varsót*, 's itt mulat egy időtől fogva, *Hertzeg Ponyatovszkyval*, és más Lengyel Tisztekkel.

A' *Hadi*, és más nevezetes *Történetek*' utolsó Szakaszában, bőven emlékeztünk vólt *Hafchka* nevezetű ifjú Tisztviselőnek szerentsétlenségéről, ki is, a' mint ment volna haza estvéli 11 óra tájban, hátúlról egyszerire agyon szúrattatott. A' gyilkosnak ki-tapogatásán, nagyon rajta vólt a' Magisztrátus. Nyomos gyanúságra el-fogatott, és soká árestomban tartatott valami *Herchel* nevezetű Zsidó Chirurgust; de mivel ez, mindúntalan tagadta a' gonofzságot, melylyel

lyel vádoltatott; 's az öszve-vett környül-állásokból is úgy jött-ki végre, hogy lehetetlen volt néki személlyessen végbe vinni a' gyilkosságot: el-botsáttatott. Ez a' gyanús Ember annakutánna Magyar Országgra ment, 's úgy értjük, hogy mostanság *Pesten* el-fogatott más gyilkosságért, és egyfzersmind azt is ki vallotta volna, hogy ámbár nem ő végezte is ki személlyessen *Haskát* a' világból: ő lett légyen mindazáltal annak meg-ölettezése' eszközlője.

A' melly Borbély-legényről jelentettük volt C c c árkusunkban, hogy öszve veszvén valamelly Ioassal, halálra döfte azt: el-fogatott mindjárt akkor; hanem mivel gyilkossága előtt egynéhány napokkal, katonai Chirurgussá lett volt, 's már hordozta is a' formaruhát: ezen okon, által-adatott a' Katonai Törvénszéknek.

Másutt is tudnak hirt költeni; de még *Bétsben* is ám. — Tsak hamar tele lettek vele ezekben a' napokban, mind a' belső Város, mind a' külsők is, hogy a' *Leopold-stadt*ban egy Affzony, kutya-kölyköket hozott a' világra. Ennek valóságán, készek volnak sokan bizonyozni is. — Már most, hazugnak, 's helytelennek kiáltják a' hirt mindenütt, 's az eredetét így beszélik: hogy azon terhes Affzonymnak, kinek tsudálatos szülése forgott szóban, volt egy nagy hasú kutyája, *Aladame* nevezetű. Ez, megkölykezett; melly szerentsés történetet hirtelen tudtára kívánván adni egy házi tseléd más esmerőssének, a' ki járatos volt tsak ugyan a' házhoz is, kiáltja neki mások' hal-

hallottára: *A' Madame két kölyköt szült.* — A' kiknek fülökbe hatott ezen kiáltás, 's azonban nem tudták a' kutya' betsületes nevét, tsak el-szörnyüködtek a' dolgon; tovább adták a' szót, 's kevés idő múlva, egy közönséges hazug hír kerekede belőle.

M a g y a r O r s z á g.

A' Magyar Királyi, 's Országos Kints-Tárra nézve, olly érdemeket gyűjtött magának, okos gazdaskodása által *Neumiller* Ur — néhai Fő Hadi-Vezér Gróf *Pálffy Miklós'* Uradalmainak Inspektora — a' melyekért, előbbeni nevének *Új-Györgyi* nevezettel való fel-tseréltetését, 's Magyar Nemességgel való meg-tiszteltetését érdemlette a' Felsőtségtől.

Debretzenből, Nov. 24-dikén.

„Ezen folyó hónapnak 19-dik, az az, *Ersébet'* napjára virradóra, midőn éppen ötvenedik minuta lett volna a' két órára: fel-ijjesztett bennünket édes álmunkból a' föld-indulás. A' kik nyoszolyákban feküdtek, azt kérdezték meg-háborodva: ki mozgatja ezt a' nyoszolyát? a' földön fekvők pedig: ki tászigál engemet? — A' köházakban is igen érezhető vólt ugyan ezen föld-indulás, mert sok helyeken az ágyak' tetejeikre fel rakott tzipellösseik az Affzonyoknak, a' földön szedték-fel magokat; de a' fa-házakban sokkal nagyobb mértékben tapasztaltatott: mert ezekben a' gerendák annyira tsikorogtak, mint midőn az ily.

illyes fa épületeket bontani szokták. Abban még is szerentsés volt Városunk, hogy nem igen tartott tovább a' föld-indulás, egy minutánál. Mennyire hatott - ki a' Városon kívül, nem tudhatom; tudakoztam ugyan csak más nap, a' héti vásárra hozzánk négy négy mérttföldnyiről minden - felől bé - jött Emberektől: ezek, a' föld indulásnak éppen olly mértékben, mint nállunk lett érzéséről tettek eggyaránt bizonytságot, — A' búzá - nak árra, nállunk fellyebb lépett: mert ez előtt két héttel, a' leg - szebbet is meg lehetett venni 35, 36 garason; de már most 45, 46 garason is el - megyen. Azt mondják a' szántó - vető Emberek okának lenni, hogy az egerek, patkányok, gözük, 's egyéb ártalmas állatok, nagyon el - szaporodtak a' mezőkben, a' nyári szárazság miatt; ezek tesznek sok károkat az őszi vetésekben, annyira, hogy sok helyeken, másodszori őszi vetést kellett tenni a' szántó - vető Embereknek. Vajha ne országos volna ez az ártalom! — — A' Zsidó Nyelv - Professzor T. Kotsi Isrván Uram, hólnap el - érkezik; a' jövő hónapnak 15 - dik napján bé - köszönt. — Kollégiumunknak volt Seniora, Sárvári Pál Uram, a' ki közelébb mene Göttingába, Mathésisre, és Physikára (melly, Pataki Prof. T. Szabó Dávid Úr szerént, magyarul: Tünetértékség) készíttetik. “

Pestről, Nov. 28 - dikán.

Életet (gabonát) kevesebbet hoznak mostanság, mint az előtt; azért is mindjárt nőni kezdett az árra. A' tiszta búza' méreje
t. i.

t. i. két forintról, 45 garasra ment fel; a' rozsé 15 garasról, 17 re; az árpáé 15 ról, 16 garasra; a' kukoritzáé is 15 garasról, 16 garasra.

A' *Bajai* piatzon, Novemb. 23 dikától fogva, 26 dikig: a' tiszta búzának p. mérője 1 for. 14 kr. on ment; a' kétszeresé 30 kr.; a' rozsé 24; az árpáé 18; a' zabé 20; a' kölesé 27 krajtzáron; a' kukoritzáé 30 krajtzáron.

* * * *

Erdélyből a' mit hallunk, 's a' mit olvasunk, mind oda megy - ki a' summája: hogy áldott tsendesség uralkodik az egész Országban.

Hadi Környünlállások.

Egy *Brüsszeli* Levélből azt olvassuk, hogy Nov. 17 dikén *Lovániumnál* véres tsata volt, mellyben a' Ts. Kir. Seregek diadalmaszkodtak a' Frantziákon.

Spanyol Ország' szélein, 30 ezer fegyveres Emberek volt készen a' Frantziáknak, Nov. 17-dikén.

Romában, Nov. 14 dikén olly tilalmazó parantsolatja tétetett közönségessé a' Sz. ges Pápának, hogy a' ki a' hadi újságokról, a' had - folytató Hatalmasságoknak dolgaikról, annyival inkább a' *Római* Udvarnak polgári, vagy egyházi környünlállásairól mérészel beszélni: minden törvény - szolgáltatás, és tekintet nélkül, egyszeribe közönséges helyen való kézi munka - tételre vitetessék.

Nov. 16-dikán költt *Triéri* tudósítások szerént, minekutánna ki - rablották volna a' Fran-

Frantziák a' *Saar*-vize' mellyékét : oda-
hagyták azt, egynehány napokkal a' fenn
említett nap előtt; *Saarlouis*ből ellenben,
azt irták Nov. 14-dikén, hogy azon a' tájon
való hadi készületek, mellyek meg-lassodtak
vólt, *Kellermann* Generálisnak Párisba lett
menetelével: ismét egész erőben kezdtek té-
tetni, minekutánna Gen. *Bournonville*, a' ki
Kellerman' helyébe lett Kormányozóvá, *Metz*
Városába érkezett.

A' *Weilburgi* Hertzegre, 300,000 forint
adót velett *Custine* Vezér; minthogy a'
Hertzeg' Granatérossai is ott vóltak *Maintz*-
ban őrizeten, mikor meg-vették azt a'
Frantziák.

Maga' meg-tagadás.

A' *Straßburgi* Kommendánsnak, Gen.
Bironnak, alatta vólt annakelőtte *Custine*
Vezér; de a' Közjó' ízeretete arra birta Gen.
Biront még is, hogy parantsolatot vévén
az eránt Párisból a' Had-Ministertől, hogy
küldene segítséget *Custinenek*: irt mindjárt
ehéz, hogy kész magát egész Seregével
alája adni, 's el-várja parantsolatját.

Lengyel Országgról,

két igen nevezetes dolgokat olvasunk egy
Ukrajniai Levélből, melly költ Nov. 7-dikén.
Egyik ez: „Tegnap előtt, az az Nov. 5-
dikén, egy *Pátens* tétetett közönségessé,
mellyben únszoltatik a' Nemzet, hogy jelentse
ki nyilván maga akarátját, és kívánságát,
a' Törvényeknek, és az Igazgatás-formájá-
nak módosítása, vagy el-intézése eránt. —

Majd

Majd meg-válik, mire fog ki-menni a' közönséges értelem? — Annyit irhatok, hogy én, valamerre fordultam: mindenütt több pártfogóit, 's villa-óhajtóit; mintsem ellenzőit találtam azon Konstitutiónak, melly 1791 dik Esztendőben, Májusnak 3-dik napján meg-állíttatott vala." — — A' másik nevezetes dolog ez: „Orosz Generál-Lieut. *Dörfelden*, 25000-ig való fegyveres Néppel állott bé *Ukrajniába*, 's *Przibilukában* választotta fő kvártélyát. E' szerént, mostanság közel reá megy száz ezerre, a' Lengyel Országban tartózkodó Orosz Sereg' száma. “

A' fenn említett Konstitutió ellen öfzve szövetkezett Rendek' Gyűlése (Generalis Confoederatio) erőssen rajta van a' Jészuita-Rendnek újra való fel-állíttatásán. Ezen tüzellyának el-érése végett, Kurirt küldött a' múltt hónap' elein *Varsóba*, *Sierakovszky* Püspökhöz, 's hathatósan szívére kötötte annak, hogy *Romába* menvén, mindeneket el-kövessen Pápa ő Szentségénél, valamelyeket csak erányosoknak itél, a' Jészuitáknak fel-támasztathatására nézve; mivel kész ő, úgymond (a' Gen. Confoederatio), annak idejében az egész Világ előtt is felfedezni azon nyomos okokat, mellyekre nézve sürgeti, a' Jészuita-Rendnek, hamvaiból való meg-elevenedését,

Elegyes Tudósítások.

Moguntzia, *Vormáztia*, és *Spira* Városainak, 's Megyeinek igazgatását, a' *Frantzia* Nemzet-Gyűlésének akaratjával, kivette

vette *Custine* Vezér, az előbbeni Kormány-
székeknek kezekből ; 's ezeknek helyébe,
egy Kollégiumot állított-fel, néhai *Mogun-*
tziai Philosophiae Professor *Dorſch* Úrnak
előülése alatt. A' több Tagok, követke-
zendők : Vál. Hertzegi Udvari Tanácsos, 's
Könyvtárnok *Forſter*; Vál. Hgi Udvari, és
Kormányzéki Tanácsos *Reuter*; *Kremmer*,
Vormátziából való; *Blau*, ez előtt Theolo-
giát tanított Moguntziában; *Pfeiffenbring*,
Moguntziai; *Schraut*, és *Vitt*, Vormátziaiak;
Hothmann, Spirai; kikhez járúlnak még:
Boos, és *Bleſsmann* Urak. Az első, mint
Tanács' Prókátora, ez előtt *Höchſt* Városa'
Elöljárója volt; a' másik, mint Titoknak,
Göttingából való. Hatalmat ád *Custine*
ennek a' Kollégiumnak, hogy a' fenn-
nevezett Városokban 's Megyékben minden
Tisztviselőket ki-tehessenek hivatallyokból,
a' kik nem frantzia módra gondolkoznak;
parantsollya ellenben minden Világi és Egy-
házi Tisztviselőknek, hogy mindenekben
engedelmessek legyenek az említett Kollé-
gium' rendelkezéseinek, minekutánna ezek,
a' Frantzia Sereg' Közöséges Komisszáriusa
és Vezérje által helybe hagyattak. — *Mo-*
guntzia, *Vormátzia*, és *Spira* Városaiban,
külön külön, a' Magistrátusokat is más for-
mába öntötte,

Alig lehet ügye-fogyottabb Embereket
képzelni mostan a' föld' kerektségén, a' ki-
költözött Frantziáknak nagy részénél. —
Vissza már nem mehetnek ezek szegények,
hajdani Hazájokba: mert különben halál
a' fejeken (ki-vévén a' 14-dik esztendőn
még

még fellyül nem lévőket, olly feltétel alatt, hogy ha ezek, a' végzésnek közönségessé tételétől számlálva, három hónapok alatt yillza téréndenek Frantzia Országba.) Nem szenvedik őket, ha tsak nem Kaionák, sok más Tartományokban is. — Szarándokság tehát sokaknak életek, még pedig nyomorúságos szarándokság. Némelly Frantzia Allzonyság, a' ki hajdan 30 's 40 ezer livra elztendei jövedelemre tartott számot; most alig eget tsak egy kis meleg levest is a' vendégfogadóknak: mert nints miből fizesse az árrát. Sokan vagynak pedig a' hajdani virágzó állapotú Fr. Dámák között. —

Montesquiou Vezért, nem tsak le-tette hivatallyából a' Frantzia Nemzet - Gyűlése; hanem foglyúl is akarta azt vitetni *Párisba*. E' végre, el-küldött maga kebeléből egy Kommisszáriust, de a' ki tsak a' hűlt helyét találta már *Montesquiounak*; mivelhoggy ez, kevéssel az előtt el-illantott *Genevába*. A' Kommisszárius irt mindjárt a' *Genevai* Fr. Követhez, hogy adassa - ki *Montesquiout*. A' Közöns. Társaság meg-engedte a' kivitelét. Nosza tehát mindenütt keresni kezdik, de haszontalan vólt fáradságok; mert meg-érezvén szegény *Montesquiou* a' sáfrány illatot, hajóra ült, 's el-evezett a' *Genevai* tón. — Hová? az még nem tudatik.

Dumourier Vezér, jókor eleit kívánván venni azoknak a' vádakuak, mellyeket halott koholtaini maga ellen: irt *Monsból* Nov. 9-dikén a' Nemzet-Gyűléséhez, 's jelentette, hogy

hogy ő egy Levelet bocsátott Okt. 30-dikán a' Had-Ministerhez, kéri a' Gyűlést, hogy olvastassa-fel az említett Levelet maga előtt, 's tétesse azt közönségessé. — Oda megy-ki a' Levél' summája, hogy nem kíván ő (*Dumourier*) tovább katonai fő Tifztséget viselni, mihelyt egyszer vége lesz a' hadnak; 's meg akarja mutatni, hogy a' millyen mértékben ért ő a' had-folytatáshoz; színt' annyira úndorodik attól, ha nints egyszer szükség reá. Nem tsak óhajtja, hanem meg is kívánja a' Nemzet-Gyűlésétől, hogy néki *otium cum laude*, ditséretes tsendességet engedjen a' békesség' idején.

A' közönséges jövedelmekre ügyelő Fr. Nemzet-Gyűlési Deputátzió, el akar törölni a' Nemzet-Gyűlésével sok újjonnan felállított adókat, rész szerént azért, minthogy sajnossan esnek azok a' Nemzetnek; rész szerént pedig, mivel nagy bajjal is jár a' bé-szedések; — léjebb akarja szállíttatni a' földtől való adót is, úgy hogy ha megáll a' fel-tétele: e' szerént, elztendőt által 124 millióval fog könnyebbbedni a' Nép' terhe. Minthogy pedig tsak úgy lehet a' közönséges adót jó móddal kevesíteni, ha egyfzersmind az is ki vagyon már tsinálva, hogy kevesebbet költsön az Ország: tehát ugyan azon időben azt fogja a' Gyűlés eleibe terjesztetni a' fenn- említett Deputátzió, hogy 124 millióval kell kevesebbet ki-adni a' Nemzetnek; ha a' Vallás' Szolgainak fizetése általán-fogva az egész Országban magokra hagyatik az Ekklesiákra.

Hol-

Hollandiában az a' parantsolat adatott ki Nov. 10-dikén, hogy a' melly idegenek oda bé-mennek, tartozzanak neveket, állapotjokat, lakásokat, honnan jönnek, és meddig szándékoznak maradni *Hollandiában*; meg-mondani, és azt is meg-mutatni, n. i. ből élnek? különben 24 órák alatt ki kell nékiek takarodni *Hollandiából*.

A' *Nagy-Britániai* Udvar meg biztat-ta Nov. 16-dikán a' *Hollandiai* Rendeket, hogy a' velek kötött 1788 dik eszt. béli frigy-nek minden pontjait szentül meg fogja tartani. — Szivekre köti egyszersmind, hogy minden szorgalmatossággal vigyázzanak a' kormányozások alatt lévő *Tartományok*nak belső tsendességekre.

A' múltt hónapnak 15-dikén hurúttal elegyes hideglelésbe estek a' Fr. Király, és Kiralyné.

A' mezei gazdáskodás,

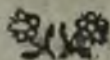
ha jó lábon állhat, 's áll: leg-bátorságosabb fundamentoma ez, a' *Tartományok*' való-ságos gazdagságának. — Jól tudja ezt, az *Orosz Birodalom*nak messze látó, 's fárad-hatatlan gondosságú Tsászárnéja *II. Katalin*; erre nézve, minden más nyomos foglalatossági sem akadályoztatták-meg ötét, hogy egész készséggel ne követett volna el minden eszközüket, mellyeket erányosoknak itélt, a' mezei gazdáskodásnak, szélesen ki-terjedt *Birodalmában* való virágoztatására. — Eggy ezen eszközök közzül az is, hogy már három esztendőktől fogva tart 18 Ifjakkat ama' hires *Arthon-Young* Anglusnál, a'

a' ki leg nagyobb tökéletességre vitte egész Angliában a' mezei gazdaskodást. Az említett Iffjak, *Youngnak* útmutatása szerint, magok szántanak, vetnek, berenálnak, aratnak, kévét kötnek, 's tsépelnek. A' vetésnek mivóltáról, tulajdon tapasztalásaikat, és észre-vételeiket hónaponként fel jegyzik, 's *Youngnak* bé-mutatják, kinek négy ezer rubla, az az, hét ezer forint üti minden esztendőben a' markát, az Iffjak' oktatásáért. Vissza térvén hazájokba ezen Iffjak, el fognak osztatni a' Birodalomnak különbkülönb-féle részeiben, hogy Angliában szerzett tudományoknak hasznát vóltaképpen megismértetvén, bé-vételessék azt Hazájokfijaival, az egész Birodalomnak állandó boldogságára.

* * * * *

A' Magyar Játék - Szín tizim alatt ki-birdettetett Gyűjteménynek első Kötettye, már ki-szabadúlt a' sajtó alól, 's taláztatik Bétsben is, a' Magyar Újságokat író Uraknál. A Ki-adó, szándékozik ezen Gyűjteményben minden Játék-színi Költeményeket, mellyek még kézi írásban vagynak, és méltóknak taláztatnak a' nyomtatásra, egybe-szedve, közre botsátani. — Kéri azért Hazánk' Tudóssait, méltóztassanak vele illetén munkákat közleni. — A' millyen formájú, és nagyságú ezen első Kötet, olyanok lesznek a' következők is, tudni-illik se kevesebbet 22 árkusnál, se öböt 24-nél nem foglalnak magokban. A' Kötetek pedig szünetlen nyomtatódnak egymásután. Egy Kötetnek állandó ára 51 kr.

Endrödy János.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Karátson' Havának
(Decembernek) 7-dik napján,
1792-dik Elztendőben.

B é t s.

Már most úgy írhatjuk, mint bizonyos
dolgot, hogy a' mi el-felejtethetlen *Lau-*
donunk' Mássa is, —Hg *Koburg Fő Hadi-*
Vezér, 's *Magyar Ország' Kommendirozója* —
ki fog állani a' tsata-piatzra a' jövő tavalz-
szal. Vele menendő Generálissainknak szá-
mok közzül valók: *Lovasság-Generállya*,
és *Gallitziának* mostani *Kommendirozója*,
Gróf Vurmser, és *Német Alföldön* sok ez-
tendőket töltött *Ferraris Generális*. Három

G g g

Hu.

Huszár Regementek is ki vagynak rendelve, hogy a' *Vurmser*, *Blankenstein*, és *Eszterházy* nevet viselő, 's a' Frantziák ellen olly magyarossan vitézkedő Lovassainknak ditső tetteiket, 's ezeknél fogva Nemzetünk' ditsőségét ők is halmozzák. De még ezeknek neveiket most bizonyosan nem irhatjuk.

Ha el-gondoljuk, hogy a' Német Birodalom száz húsz ezer Katonákat ad a' Frantziák ellen *); a' mi Fejedelmünk maga, többet száz ezernél; a' *Prussziai* Felség, közel száz ezerből álló Sereget; a' *Szárdiniai* Király, hetven ezret; Pápa ő Szentsége is egynehány ezeret: képzelhetjük már előre is azt a' roppant Armádiát, mellyel meg kell birkózni a' Frantziáknak; 's látjuk, hogy elztendőre vérbe kell mártani pennánkat: mert szörnyű ütközetek következnek a' meg-
írásra. — *Arma Viroque canemus.*

Meg-

*) Meg-eggyezett t. i. abban Nov. 23 dikán a' Birodalom' Rendjeinek nagyobb része, a' minthogy ez eránt végzés is hozatott akkor Regensburgban, hogy triplumot, az az, három annyi Katonákat állítsanak ki külön külön minden Rende a' Frantziák ellen, mint szoktak vólt rendszerént ki-állítani más közönséges Ellen-ség ellen. Rendszerént pedig 40 ezeret szoktak ki-állítani. Az említett végzéssel mindjárt az nap Kurir küldetett. Császár ő Felségéhez.

Meg-írtuk vólt, hogy ő Felsége az egész Armádiát, hadi lábra állittatja. — A' *Preusz*' Német gyalog Regementjének, melly, egyedül Béts Városából ízedi a' Rekrutákat, ezer Emberre van szüksége, hogy a' két tábori batalion fogyatkozásit ki pótolja, és a' 3-dik Batalionnak, négy Kompániáit, még két újj Kompániákkal szaporítsa.

Néhány napoktól fogva itt múlat, a' *Quedlinburgi* Fundátziónak Fejedelem-Állyonya, *Sophia Albertina*, kinek testvér Bátyja vólt *III. Gustáv* a' meg-öletett *Svéd* Király. Idejére nézve, 39 esztendő. Hogy nagy pompát ne kellessék tenni se magának, se másoknak reá nézve: *Vasa* Gróf Állyony név alatt utaz. Majd minden nap megjelen az Udvari Teátromban, feketén öltözködve. Gróf *Hatzfeld*' lózsájában szokott ülni. — Innen *Romába* megy.

(A' Német Birodalom' Rendjei közzül egygy, a' *Quedlinburgi* Evangélika Fundátzió' Fejedelem-Állyonya, 's a' Birodalmi Gyűlésekben vagyon ízéke és szava. Húsz ezer tallerra betsülik esztendei jövedelmét.)

Az újjonnan fel-állított Direktóriumnál, Elő-Auszria' részéről való Referendáriusságról le-mondott Gr. *Vrbna*; 's helyébe *Fechtig* Úr állittatott, a' ki Kormányfzéki Tanácsos vólt *Freyburgban*.

Nov. 30-dikán tartotta első Ülését, az említett Direktórium. — Az ehez tartozó Registraturáknak Fejévé tétetett Gr. *Straföldo*, *Oberst-Staats-Buchhalter* titulussal.

* * * * * * * * *

Brünnben (*Morva* Országának fő Városában), Decemb. 6-dikán tartatott, Mélt. Galánthai Gróf *Eszterházy József* Helytartói Tanácsos, 's egyfizersmind jó Nádorispányunk mellett Ts. Kir. Kamarás ö Nagysága'; és Mélt. Gróf *Zierotin Theresia* Kis - asszony' házassági egybe - keléseknek öröm - innepe. Az nap estve, fényes mulattságos - gyűlés (*Assemblée*) volt *Salme* Hertzegnénél.

Gróf *Rottenhan'* helyébe, Tseh Országi Burggráffá lett Gróf *Lazanzky Prokop*, a' Tseh Országi Fő Törvényszéknek eddig való Elölülője.

M a g y a r O r s z á g.

Mélt. Gróf *Berchtoldth Antal* Úr, le ment Bétsből házasodni Magyar Országra, 's választotta élete' párjául Ns *Huszár Mária* Kis-Asszonyt, M. Kir. Tanácsos *Huszár József* Úr' kedves Leányát, kivel, az Anyaszent-egyház' szent szokása szerént öszve is adatott már Nov. 28-dikán, *Nyitra* - Vármegyének *Nagy-Surány* nevű helységében.

Az Eperjesi Distriktuális Táblánál Assessorságot viselt T. *Okolitsányi József* Úr, Cameralis Adminisztrátorává lett a' Szepesi 16 Városoknak.

T. *Izdentzi Antal* Úr is oda hagyta az említett Táblát, mivel által - tétetett *Diósgyőrré*, az oda való Prefektusságnak folytatására, mellyet *Lakner* Úr, a' kit bódogúltt II. *Leopold* tett vólt Diósgyőri Prefektussá, betegsége miatt nem folytathat.

Mis-

Miskoltzról, Dec. első napján.

„Meg-adá itt a' minap az árrát egy Vén-asszony, hogy házasság-rontásba elegyítette magát — még is tsak nem nyomban követé ezen gonosz öregnek rossz példáját egy Menyetske; még pedig a' mi nagyobb, olly Leányzónak akart kárt tenni a' Menyetske, a' kivel hosszas esmerettségben, sőt barátságban vólt. Történik t. i., hogy egy házasúlandó derék Legény tzélba vette a' Leányzót. Míg valósággá nem vált a' dolog, addig az Egekig emelte ezt, Menyetske-barátja a' Legény előtt; de hogy meg-esett az el-jegyzés: nosza irigység származik az Asszonyban, 's a' leg-feketébb színekkel kezdte festegetni a' Leányt Jegyese előtt. — Nem bóldogúlhatott azonban legkissebben is, alatonító beszédeivel. Végre arra vetemedik, hogy meg-ölelvén a' Legényt a' tükör eleibe viszi, 's azt mondja néki hízelve: nézze-meg jól a' maga személljét, 's magához illendő személlt vegyen Feleségül. Az okos, és jó szívü Ifjúnak a' vólt ezen Sireni szókra a' felelete: örvendek rajta, hogy rútabb nem vagyok, mert úgy nem szeretne talám, egész városunkbéli minden más Legények felett a' Jegyesem! — Már öszve is keltek ezen két egymást szívből szerető személlyek.

Gróf Szirmay ő Excell. jának *Kelestyin* nevezetű szomszéd falujában le-tsapott vólt a' ménykő a' múltt nyáron, 's felette nagy tüzet támasztott. Szüreten lévén ő Exc. ja a' múltt hónapban említett falujában, értekezett a' tűz-óltókról, 's eggy eggy arany-
nyal

nyal jutalmaztatta - meg mind azoknak buzgóságokat, a' kik egész igyekezettel rajta voltak, hogy eleit vehessék az égésnek. — Még a' melly Affzonyok tsak vizet vittek is a' tüzhöz, azok se maradtak jutalom nélkül. Mindenik kapott tudni - illik egygy egy rénes forintot.

Ugy halljuk, hogy *Sáros-Patakon* nagy tűz lett volna. “

A' *Nagyvárad*i piatzon, Nov. 21-dikén 11 márxáson ment köble a' tiszta búzának; a' kétszeres búzáé 1 R. for.; az árpáé 3 márxáson; a' zabé 40 kr.; a' kukoritzáé négy márxáson.

Horvát Országból, Nov. 20-dikán.

„A' mi vakmerő Szomszédink — az *Izachichi*, és *Bihachi* Törökök — el-verték azon Komisszáriusokat, kiket a' Nagy - Úr azért állított volt elől, hogy a' mi Komisszáriussainkkal egygyezőleg határoznák meg, a' *Szisztóvi* Békesség - kötésnek értelméhez képest, a' jövődöbéli határ - széleket; 's azt mondják, hogy míg az Embereik, kiket *Konstantzinpolyba* küldöttek, vissza nem érkezendének: addig egy talpallatnyi földet sem engednek - által. “

A' *Nandorfejevári* kis háborúról, következő bővebb, és újjabb tudósításokat olvasunk két *Zimoni* Levelekből, mellyeknek egyike költ Nov. 19-dik, a' másik pedig 26-dik napján:

„Valamint *Belgrád* Városát, úgy a' Várát is, a' Spahik' barátsága által vették meg a' pártos Törökök. Fel nyitották t.i azok előttök az alsó Vár' kapuját, mellyen midőn
min-

minden bántódás nélkül bé - takaródtak volna, a' Basa fel - vette magát a' felső Várba; de nem lévén lövéshez való készülete, 's elesége, tsak hamar le - ballagott a' Pártosokhoz, 's meg - adta nékik magát. Villza vitték ugyan ezek, ő Basaságát maga szállására; de a' Tanátsoasai közzül tsak ugyan sokakat tömlőtzre hánytak, 's fogva tartottak, míg a' Nép közbe nem vetette magát érettek. — A' *Zvorniki* Basa (kiről már mászszor emlékeztünk volt), mintegy 1500 Embert indított - meg a' Pártosok ellen. *Ofironitza* tájára érvén, fel - osztotta Seregét falukra; maga pedig hajón várta a' több ki - rendelt Basáknak érkezéseket. Fülökbe menvén ez a' Pártosoknak, fogták biz ők magokat, ki - rontottak a' Várból Nov. 11 - dikén, meg - támadták a' *Zvorniki* Basa' Népét, 's egésszen széllyel kergették, elnyervén tölle kintstárját, eleségét, 's más egyéb hadi készületeit is; melly veszteséghez járúl az is, hogy el - esett a' Basa' testvér Öttse. Neki bizván magokat ezen nyereségen a' Pártosok, hasonló szerentsét akartak próbálni a' *Nisszai* Arnauta - Basa ellen is, a' ki mintegy ötöd - fél ezered magával nyomúlt ellenek. *Passzarovitznál* akasztották - össze vele, de szerentsétlenül, mert a' történt rajtok, a' mi a' *Zvornikiakon*, az az, széllyel verettek. Vesztettek is hetven Embert. — Fel - gyúladtak ennek hallására az otthonn maradt Pártosok, 's rakással omlottak *Nebojse* (*Ne féll*) nevezetű toronyhoz, mellybe két Kapitányok zárattak vóltekévessel az előtt. Kiáltoztak nagy mérges

sen a' foglyoknak, hogy nyitnák-meg az ajtót. De ezek, féltetekben nem nyitották. Nem bódogúlhatván velek egyébképpen a' dühös Nép, szürkös és kénköves égő koszorúkat hajt-bé hozzájuk, hadd égjenek ölzve elevenen; melly meg is lett Nov. 15-dike' éjtszakáján. — (A' *Neboise* Torony, ki-áll a' Várból.)

Élvén a' győzedelmes *Nisszai* Basa a' jó alkalmatossággal, nyomúlt derekassan *Belgrád* felé; hanem a' Pártosok sem akarták hagyni tsak ugyan még is magokat, ki-indúltak ellene ölzveséggel: úgy hogy a' Vár minden őrizet nélkül maradott. Megértvén ezt, kémjei által a' *Nisszai* Basa, hadi tsalárdságot gondolt, mellyet végre is hajtott. Tsata-rendbe állította t. i. *Krotzkánál* gyalogjait, 's úgy váratta velek a' Pártosokat; maga pedig el-került hat száz lovasokkal egy völgybe, melly éppen hátok megé esett a' Pártosoknak, 's egyeneszen *Belgrád* felé szolgal, Tsak azt várta, hogy vagdalkozásra vallyon a' viadal; melly meg-lévén, nem bánta ő többé, akármit tsinállyon egymással a' két Fél; ő *Belgrád* Vára felé nyomúlt, hová bé is hajtott minden leg-kissebb ellentállás nélkül éjfélutánni két órakor. Mitsoda ki-menetele lett a' hartznak, még arról nem irtak. A' *Nisszai* Basára nézve elég az, hogy ő végre hajtotta, a' mi reá bizatott, t. i. hogy vegye-meg *Belgrádot*. “

* * *

Felső O l a f z Orízágnak *Pávía* nevű Városából, így irt hozzánk Nov. 23-dikán, egy jó Hazánkfia:

„Mi-

„Midőn *Oneglia* Várát ostromlák a' Frantziák : ide hallottuk az ágyúzást. — Ezen Tartománynak (*Lombardiának*) szemes Kormányzója mindent el-követ, hogy felbuzdíthassa a' Népet, Hazája' védelmezésére. Meg-hirdetette a' napokban közönségesen, hogy a' kik fegyvert fognak: minden napra jár 30 *Soldójok*. (Egy *Soldó*, olyan forma pénz' néme az Olaszoknál, mint nállunk a' krajtzár); azoknak pedig, a' kik saját fegyverekkel szolgálnak: harmad-fél *Soldóval* több. Az ütközetben el-esendőknek Feleségeik, 's Gyermekeik, holtig való fizetést fognak kapni a' közönséges Kintstárból. — A' hozzánk rendelt Katonaságot nagyon várjuk; de még eddig egy Batalion sem érkezett el belőlle. A' Magazinok készen vagynak már itt *Páviában*.“

Ultraještumból (Hollandiából), Nov. nek 18-dikán. — „A' mi nevezetes újságok vagynak itten: azokat bőven meg-talállyák az Urak, a' *Leydei* Frantzia Újságban; azért nem is irok egyebet, hanem a' mit most olvasék magam is egy magános hiteles tudósításból: hogy *Antverpia'* Erösségét víjják a' Frantziák.“

Frankfurt Városából nagy örömmel írják, hogy Nov. 28-dikán ott termett véletlen egy Sereg, melly Prusszusokból és Hasszusokból állott. Ez, a' *Frankfurti* Frantzia Őrizetet rabúl vitte *Hanauba*. Ezen történetet, *Maintzon* alól három óránnyi földre esett alkalmas tsata előzte-meg, mellyben 600 Frantziák estenek el, a' mint írják.

A'

A' *Monsi* ütközetet követett *Hallei* vere, kedésről így ír az *Erlangi* Újság: Nov. 13-dikán öfzve kapott a' Frantzia Elölmenő Sereg, a' Ts. Kir. Sereg' farkával. Ez, úgy tsapott vissza a' Frantziákra, hogy azok meg nem állhatván előtte vissza vonták magokat: de ismét vissza tértek többed magokkal. Újra kezdődött tehát a' harcz. Egy-egyik rész se akart hátrálni. A' Frantziák, kiabáltak egymásnak: *Pajtások! Monsnál* sokkal rettenetesebb tűz vólt. Az Istenért, még se mottzanjunk helyünkben: vagy győzzünk, vagy hallyunk-meg. — Nem birhatván végre vitéz Népünk, a' feles számú Ellenséggel, *Brüsszel* felé vonta magát szép renddel; ámbár a' vonulás közben is tartott még a' viadal, egészen *Anderlecht* nevű külső Városáig *Brüsszelnek*. Egyenlő vesztesége vólt mind a' két Félnek: öfzveséggel 1600 Emberből álló.

Luxemburgból Nov. 22-dikén útasított Levelünk, 11 gyalog Batalionokból, 's 14 lovas Svadronokból, az az, mintegy 15 ezer Emberről írja, hogy állott azon Seregünk, melly *Monsnál*, szinte négy annyi számú Frantziákkal viaskodott. Öfzve vévén minden el-esett, sebet kapott, vagy el-fogatott Vitézeinknek számát, leges legfellyebb se meggy többre, ezen tudósítás szerint, két ezernél. — A' Frantziáknak sok ezerekbe került a' győzedelem.

A' *Lovánumi* verekedésről, mellyről a' múltt postán emlékeztünk, nem érkeztek még bővebb tudósítások; hanem azt írta egy *Brüsszeli* Levél Nov. 20-dikán, hogy a' Ts. Kir. Sereg még ott vólt akkor *Lovánum*

mellett egy hegyen bé-sántzolva: a' Fran-
tziák is ismét vissza tértek oda nagyobb erő-
vel, 's mind a' két Fél új viadalhoz készítette
magát.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarnak biztató,
és emlékeztető barátságos Irására, követ-
kezendő értelmű feleletet adtak az eggyesült
Belgyiomi hét Tartományoknak közönséges
Rendjei: „Nem kételkedtek ugyan ők (a'
Rendek) soha is abban, hogy ő N. Britanniai
Felsége szentül meg ne tartsa, az 1788-dik
esztendőben velek kötött Frigynek egész
foglatatját; ez eránt lett mostani meg-biztat-
tatások mindazáltal felette kedvesen esett,
's igen érzékeny háláadatosságra, és töké-
letes el-kötelezettségre szolgál nékiek indító
okúl ő Felsége eránt. — Egyenlő hiedelem-
ben, 's meg-győződésben vagynak az eránt
ő Felségével, hogy a' hadakozó Hatalmas-
ságok között, egyik se szándékozik leg-
kissebb ellenségeskedést is kezdeni a' *Hollan-
diai* Közöns. Társaság ellen. — Minden két-
ségeskedést el-oszlat e' részben annak meg-
gondolása, hogy a' Közönséges-Társaság
egéssz erőben meg-tartotta, ő Felségével
együtt a' neutralitást (részre nem hajlást);
és hogy ketten együtt, koránt se meg-
vetendő állapotban vagynak. — A' mi nézi
a' belső tsendességet: tökéletessen érzik ők,
melly szükséges legyen, továbbra is bátor-
ságosokká tenni annak betses birtokában
Lakossáikat; és semmit el nem múlatnak,
a' mi által ezen bódog véget eszközölhetik.
— Az eggyesült Tartományoknak Elöljá-
róikkal egyyezőleg, tettek is már szükséges
ren-

rendeléseket, 's tesznek még most is az eránt, hogy meg ne háboríttassék ezen tsendesség a' jelen-lévő környülállásokban. — Ebbéli törekedéseik, foganatosok voltak, Isten' segedelme által, még ekkoráig; 's reménylik, hogy ezentúl sem fognak haszontalanok lenni. — Végtére, abba is egyenlőképpen ítélnék ő Felségével, hogy semmi is olly hathatósan nem eszközölheti a' két Nemzeteknek költsönös hasznokat, mint a' közöttök fel-állított szoros egygyességnek tartós volta. — Magok részéről a' Közöséges Rendek, nem fognak el-múlatni semmit is, valamit tsak erányosnak látnak, a' két Státusok' jussaiknak fenn-tartására, 's szerechtsésítésére; és közönségessen, Európa' boldogságának, 's tsendességének is megerössítésére. “

* *

* *

* *

Mátyás Királyról, különb-különb-féle mulattságos, és hasznos Regéket közlöttünk már Hírmondónkban: közlünk most egy történetet, melyet úgy ád elő, mint valóságost, *Heltai Gáspár*, a' maga *Magyar Krónikájában*, melly, először *Kolosvárratt* 1574 dikben; újjabban pedig *Nagy-Györött* 1789-dik elztendőben nyomtattatott.

Erdélybe bé-menvén, *Hunyadon* el-oroszkodék a' Seregtől, és *Kolosvárrá* bé-menvén, mind alá fel kerengett az Városban. Azután a' mészár-székre ment, és ott ülvén, úgy lógatta a' mészár-széken lábait. Egy *Biró* lakott ott ellenébe a' mészár-széknek, ki az jobbágyokkal nagy
sok

sok tüzre való fát hozatott vólt, és a' Kolosvári szegény néppel azt fel-vágatta vólt. Annakutánna a' poroszlókkal mind a' fa mellé kergeté a' szegény népeket a' piatz-ról, hogy a' fát bé-hordanák a' Birónak az udvarába, és asztagba raknák. Ugy találta az egyik poroszló *Mátyás* Királyra is, és monda néki: „jere te sima orru, hordj fát.“ Monda *Mátyás* Király: „hány pénzt adsz?“ Es monda a' poroszló: ebet adok, és jót rándíta eggyet a' válla között a' bottal; és úgy hajtá ötet a' ház eleibe a' vágott fa mellé. Hogy oda juta a' Király, tehát a' Biró fekszik a' könyöklön. Monda *Mátyás* Király: mit adsz, hogy bé segítsem a' fat vinni? Monda a' Biró: Tzo el kurvasi, hordjad, mert ezennel úgy kékül-meg a' hátod. Es szegény Mátyásnak váltig kelle hordani. A' bé-hordásban pedig, három hasáb fára meg-irta vólt *Mátyás* Király az ő nevét veres krétával. Azonba el orolzkodik onnét, és *Gyaluba* ment-fel a' Sereg közibe. Harmad napra alá jő *Kolosvárrá*. Mikoron egynehány nap múltatott vólna, szembe hívá a' Kolosvári Birót, és Tanátsot. Hogy szembe vólnának, meg-kérdé a' Birót, mint vólna az Város? épülne e avagy nem? vólna-e a' szegénységnek valaki nyomorítására, avagy nem? Felele a' Biró: „a' te Felséged' őltalma alatt jó békességben vagyunk; nintsen a' szegénységnek semmi nyomorúsága.“ Mond a' Király szolgainak: menjenek a' drabantok el, és háunyák-meg a' Biró' udvarában az új asztag fát: a' fa között ott meg-találtak három hasáb fát, mely-

mellyeken az én nevem vagyon meg-irva veres krétával, hozzátok azokat ide. És fogjátok meg a' Biró', poroszlóit, és hozzátok azokat is ide. — És a' drabantok mind oda futának, és meg-kezdék hányni az új alsztag fát: és nem sok üdö múlva kettőt meg-találának az fákban. És a' Király monda a' Birónak: hol vetted ezt a' fát? mond-meg. És a' Biró meg-rémülvén, dödöregve monda: az jobbágyokkal hozattam. Monda a' Király: kitsoda vágta-fel? Mikoron a' Biró halgatna, meg-rivalgta a' Király, mond-meg. És monda a' Biró: a' városbéli szegény nép vágta-fel. Monda a' Király: kitsoda vitte-bé udvarodba? és fordúlván az egyik poroszlóra, és monda néki: lator! nézzed az orromat, ha sima-e? lator! most is tüzel a' hátom a' te ütésed miatt. És monda az Uraknak: lássátok a' nagy kegyetlenséget. És meg-befzéllé nékik az egész históriát. — Annak-utánna monda a' Birónak: te hamis Biró! Aggebnek, és kurvafinak mondál; és meg akarád kékíteni hátamat, hogy fizetést kívánok vala a' fa-hordásért. Ezeket a' fákat hátamon kellett bé-hordanom. Ihol kezem' írása rajta vagyon: meg nem tagadhatod. Mi nem jobbágyul adták a' Szent Királyok a' szegény népet, és a' falukat a' városokhoz, hogy a' Birák, és Tanátsok rabul birják azokat; nem ti jobbágyitok, hanem mindnyájan én jobbágyim vagytok, mint szinte amazok szegények. De miért hogy ők együgyűek szegények, az ő gondja-viseléseknek terhét raktuk ti reátok; és hogy a' városok-

nak

nak építésére segítségül legyenek. Még a' Neméseknek is nem adtuk a' szegény Népet jobbágyul, avagy rabul; hanem csak a' földet adtuk nékik az ő vitézségekért, hogy majorkodjanak rajta, és a' szegénység is majorkodjék rajta. És miért hogy (mivel-hogy) a' szegények élék az ő földöket, hogy azért adót adjanak nékik a' Király' adája mellett, és bizonyos napokon is szolgáljanak nékik; és ezért viszontag tartoznak a' Nemések véle, hogy gondjokat viseljék, és meg-óltalmazták őket. Annakutánna úgy fordítá Mátyás Király a' beszédet a' Kolosvári Biróra, és monda néki: Te hamis és kegyetlen Biró, miért hogy ezt a' törvénytelenséget mivelted, és e' képpen szemeimnek láttára hamissan meg-raboltattad, ezért akasztó-fa volna helyed; de Hazámon nem mivelem ezt a' szemérmemet, hanem harmad napra a' fejedet el-üssék. Te pedig lator poroszló, törvénytelenségnek hóhérja! miért hogy a' szegénységet így kínoztad, és énnékem meg-ütötted minden ok nélkül az hátamat, és ezzel kínáltál engemet: harmad napra el-vágják a' te jobb kezedet, mellyel meg-ütöttél engemet, és a' szegényeket, és annakutánna egy nagy gyevedert kössenek nyakadra, és avval egyetemben az akasztó-fára fel-akasszanak. És a' másik poroszlónak monda: Te szegény - kergető lator, tégedet harmad napra a' prengér alá vigyenek, és három páltzával jól meg-tsépeljék a' hátadat, annakutánna a' városból ki-verjenek, és országomból ki-menj: mert ha meg-találtatol országomba, akasztó-fa leszzen helyed. És ezek mind így lőnek.

Éppen most értjük nagy meg-háborodással, hogy amaz esmeretes Hazafiságú, és még a' késő Maradéktól is örök háládatosságot érdemlendő *Pétzeli Jósef* nints többé. — Közelebbről, a' Komáromi Ref. Sz. Ekklesiának; de, meg-betsülhetetlen törekedései, és munkái által, az egész Magyar Nemzetnek világoskodott ez a' fáklya — úgy alutt-el Dec. 4-kén reggel.

A' gabona' árra Austriában.

Bétsben, Nov. 26-dikától fogva, első Dec. rig, a' búzának mérője ment: 32—54 garason; a' rozsé 25—28 g.; az árpáé 22—28 g.; a' zabé 15—22 g.

Stokerauban, Novemb. 26 dikán a' búza' mérője: 41—51 g.; a' rozsé 24—26 g.; az árpáé 24 gar.; a' zabé 15—18 gar.

Fisemenyben, Nov. 29-dikén, a' búzának mérője: 44—45 gar.; a' rozsé 20—25 g.; az árpáé 19—22; a' zabé 12—17 gar.

T u d ó s í t á s.

Millót' közönséges Történeteinek Fordítója jelenti a' tudós Hazafiaknak, hogy ezen Könyvnek fordításával, bizonyos okokra nézve — mellyek azonban nem a' Könyvet, vagy annak fordítását, hanem tsupán tsak a' Fordítónak személyét illetik — felhagyott. — A' kinek tehát kedve tartaná, hogy azt folytassa, ne sajnállya Nemzetünknek tudtára adni szándékát, rész szerént hogy folytatásáról bizonyossá tétessen, rész szerént pedig, hogy többen egy munkában ne fáradozzanak. *Budán*, Decemb. 2-dik napján, 1792.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Karátson' Havának
(Decembernek) 18-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

Aquisgranum (Aachen) Városából (melly
Lüttich, és Kolónia Városok között
fekszik, ahoz 6, ehez pedig 8 mért-
földnyire), Dec. 3-dik napján.

Hosszas, és egész körülállásos tudó-
sítást ne várjanak tőlem az Urak, a' mostani
környülállásokban: mert szüntelen járok
kelek, 's ezeredikszere se ülhetek olly asztal
mellé, a' hol a' körmömbe ne állana a
hideg. A' Török háború, csak farsang'
mulattság volt ehez képest, Nem azért,
K k k mint.

mintha itt, fogasabb ellenségre akadtunk volna koránt sem; hanem azért, mivel már fél esztendeje, hogy szüntelen úthán, még pedig, a' mostoha idők' járása miatt felette alkalmatlanban voltunk. Holminket (bagá-zsiánkat) kénytelenek voltunk majd mindég hátra hagyni, és csak egy szál kabátban, vagy mentében, 's köpönyegben, sokszor az üres kulats mellett ditsértük a' jó Tokaji, vagy Budai bort. Meg kell azonban valla-nom, hogy más részről ez a' sanyarúság, használt: mert még inkább neki edzette (keményítette) Népünket. — Nov. 27-dikén vala az utolsó ütközetünk, *Lüttich*hez két mértföldnyire fekvő *Oreye* nevű helységnél, a' *Brüsszel* felé vivő ország-útjában. Ezen ütközetről mondhatom, hogy talám még véresebb volt a' *Monsinál* is; mert a' mint el-kezdte a' két Fél reggel, mihelyest lát-hatott, az ágyúzást: meg-szűnés nélkül folytatta azt, valameddig csak tüzölzhatott. Itt is tsudát tett a' mi maroknyi Népünk, mert nem ereztette a' Frantziákat előbb nyomulni egéllz estig: akkor, által takarod-tunk *Lüttich*nél egynehány hidakon a' *Mósa* (*Maas*) vizén. — *Dümourier* Frantzia Gene-rális' előljáró Serege mindjárt bé-szállott a' *Lüttichi* külső Városokba, más nap pedig a' belső Városba is. — Hogy mind két részről sokra ment az el-estiek' és sebesek' száma: könnyen el lehet gondolni. Közöt-tünk leg-többet szenvedtek az *Uhlánus*, és *Odonell* nevet viselő szabad Seregek. *Esz-terházy* Huszár Regimentjéből Kapitány Gr. *Kinfszky Ferentz*' Svadronjából egy Hadnagy

(a' nevét meg nem tudhattam bizonyosan) igen szerencsétlenül járt. Fel-lovaglott t. i. a' Kapitánnyával egy dombra, hogy meg-nézze a' Frantziákat; 's hát midőn már a' dombon lett volna szegény feje: úgy találta egygy ágyú golyóbis, hogy mindjárt szörnyű halált holt. A' Kapitány' oldalát is úgy érte a' golyóbis'szele, hogy tüstént le-fordúlt lováról, 's fél holtan vitetett - el a' dombról. A' mint hallom, még most sins eszén. — Ma érkezénk - ki Belgyiomnak szélső Tartományából *Limburgból*, 's Gróf *Clerfait* Vezérünkkel a' Rajna - vize felé vesszük útunkat. — Benn maradtak még Belgyiomban: Hertzeg *Hohenlohe*, és *Beaulieu* Generálisaink, *Luxemburg*, és *Namur* Várainak védelmezése.

A' Frantziák ugyan meg - akadtak a' Belgáknak nagy részével: mert ezek, még kényszerítő ajánlásra sem akarják bé venni a' Frantzia Konstitutziót. Tsak azt kiáltják, hogy ők a' régi Konstitutzió mellett maradnak; t. i. hogy a' mint eddig: úgy ennekutánna is legyenek Papi, Nemesi, 's Polgári Rendek; és maradjon-meg maga valóságában a' Római Katholika Vallás. — Éppen most hallom, hogy *Antverpia* Várát meg - vevék a' Frantziák Nov. 28-dika' estvéjén, mellyet Novemb. 25-dik napjától fogva keményen víttak. "

Béts. Hertzeg *Valdeg* fogadott Hazánkfia (Indigena), kinek *Thionville* Váránál elhordta egygyik karját az ágyú - golyóbis, a' napokban ide érkezett. Karja' vesztésegeránt, ezzel vigasztalja magát a' vig termé-

szetű vitéz Hertzeg: *Eleget szolgált, úgy-
mond, a' karom 48 esztendőig.* — Beszélli,
hogy a' mint nyomultak *Frankfurt* felé a'
Prusszusok, ő Hsége is azon jött *Béts* felé.
Egy Postamester arra a' vakmerőségre vete-
medett, hogy a' Prussziai Királynak vala-
melly titkos rendelkezéséről le-törte a' petsétet,
's közlötötte azt a' Frantziákkal. Értésére
esvén ez a' Királynak, tüstént fel-köttette a'
Postamestert tulajdon háza előtt.

Egy Német Újság után, sok más nyel-
ven írott Újságok is ki-hirdették azt hibás-
san, hogy Gr. *Kinszky József*, *Béts Városa'*
Komendánsa, a' Frantziák ellen fog menni.
Erről, maga a' Kommendáns Úr semmit
sem tud.

Gen. *Vallisch*, a' ki nagyon víg *Várossa'*
változtatta egygy időben *Nagy-Váradot*, most
itt igen beteg.

A' *Jelachich* (ez előtt *Pálffi János*)
gyalog Reg. jének nagy érdemű Oberstere
Liptay Antal ő Nagysága, egy szabad Se-
regnek fel-állítására kér engedelmet ő Fel-
ségétől, melly nyomos kérésnek nagy Elő-
mozdítói vagynak a' mint értjük.

A' *Kotyimi Rájából*, Dec. első napján.

„Eppen ma kaptunk parantsolatot,
hogy Regimentünk (a' *Tsászár'* Magyar
Lovas Regimentje) háborúi lábra álljon,
és a' szabadságosokat azonnal bé-hivjuk. —
Az *Odonell'*, és *Laudon'* szabad Seregébe,
Legényeket verbuálnak itt a' Rájában Huszár-
jaink; de tsak külső Tartományokbélieket,
kiknek formaruhájok: zöld kabát, és lájbli;
veres

veres magyar nadrág; bakkants, és tsákós süveg. “

(Szeretnénk meg-tudni, ezen Levél' érdemes Írójától: ha vallyon az általa említett verbuálás egy-e azzal, mellyről egy *Lembergi* tudósítás jelenti, hogy foly *Gallitziának* főbb helyeiben musika ízó alatt, és pedig olly derék elő-menetellel, hogy tsupán magában *Lemberg* Városában, ötöd napra, ötvenre ment a' bé-szegődteknek számok. — Abban meg-eggyeznek mind a' két tudósítások, hogy tsupán külső Tartományokbéliék verbuáltatnak az *Odonell'* és *Laudon'* szabad Seregébe; de a' *Lembergi* Levél azt írja, hogy két ezerig való Legények fognának szedetni, kik is mind lovasok lennének, veres hajtókájú zöld mondérral.) *Bets.* az az örvendetes hír érkezett ide a' napokban, hogy H. *Hohenlóhe*, és *Beaulieu* Generálisok, nagyon meg verték a' *Franzt* ákat, 's el vettek tőlök húíz, és egynehány ágyúkat. — Tegnap estve jött egy kurir, 's a' mint hallik jó hirrel. A' jövő Postán reménylyük, világosabban, 's bizonyosabban írhatunk erről.

A' múltt Vasárnap kezdődött itten, 's már ezentúl minden Vasárnapokon fog tartatni, 9-től fogva tíz óráig, a' győzedelemért való ájtatosság.

Örömmel írhatjuk, hogy F. Királynénk viselői állapotban vagyon.

M a g y a r O r s z á g.

Posony Vármegyéből, Dec. 10-dikén.

„A' mi kegyelmes Primásunk *nomen et omen*

omen habet. — Nem tsak névvel *Primas* (*Első*), hanem valósággal is. Olly nemes tselekedeteknek folyamata t. i. az ő Eminenzziája' drága élete, mellyekben követésre méltó remekeket találhatnak mind Egyházi, mind Világi Rendjei kedves Hazánknak. — Látnak ő Eminenzziájában egy jó Fő Papot, a' ki Apostoli tsendes buzgósággal törekedik gyarapítani Megyéjében az Isteni félelmet, és jó erköltsöket, mellyek egyedül - való tzélljai minden okos Vallásnak — de látnak egy jó Fő Hazafit is, a' ki igazán szereti Királyját és Hazáját; 's igyekezik ezeket úgy szerettetni más Hazafi Társaival is — hogy ezen bóldog egygyességnél fogva, öszvekaptsolt erővel mozdíttathassék - elő a' Közjó. — Két új példait közlöm, az ő Eminenzziája' eminens (ki - tetűző) hazai szeretetének. — A' *Posonyi Szeminárium*' avagy Pap - nevelő Házbeli Iffjak közzül azok, a' kik a' természeti tudományokat tanúlták, le jártak vólt ennekelötte a' Várból, a' Városban lévő Akadémiai Oskolákba. Ez mivel nagy ártalmára vólt az Iffjak' egészségének: különös Tanítói Székeket állíttatott - fel kegyes Fő Páfztorunk a' Szemináriumban. A' Természet' Históriájának tanítását bizatta Tisz. *Hedelmár György* Urra; a' Bóltsekedését pedig Tisz. *Bernát László* Urra. A' nevezett Tudományokból, kétszer tartatnak napjában letzkek; harmadik órában (örömmel említem) *Magyar Nyelv* — az Iffjak' foglatosságok. — Olly meg - betűlhetetlen, és követésre méltó Intézet tétetett ugyan is az Anyai Nyelvre nézve, hogy eggy, a' végre

ki-választatott Theologus Nevendék - P a p, néhány magyarul jól tudó Ifjaknak minden Vasárnapokon letzkéket ad, melly letzkék, arra való útmutatások, mint tanítások osztán ezen utóbb említett Ifjak egész héten által több Társaikat a' Magyar Nyelvre, a' kik abban oktatás és gyakorlás nélkül szükölködnek. Hogy pedig ezen áldott rendelés annál foganatosabb lehessen, minden hónapban vizsgáltság fog tartatni a' Tanítók' Utmutatója előtt; a' fél esztendei próba pedig Főtiszt. *Mayer József* Rektor, és *Posonyi Kánonok* Ur, 's a' több Elöljárók előtt; melly jeles alkalmatossággal Tiszt. *Bernáth László* Ur lelt az Examinátor. — Ezen előadás foglaltja magában egyik új példáját, Primásunk' Hazai Szeretetének. A' másik ez: Minthogy az újjabb Országos Törvények szerént, nem fizetik többé a' R. Katholikus Lelki Atyákat, a' nem R. Katholik. Hivék; innen, nagy hijánosodása következett a' Katholikus Papok' előbbeni jövedelmeknek: úgy hogy a' Primási szélessen ki-terjedett Megyében magában tíz ezer forintba mégyen elzrendőnként a' hijánosság. Ezen tíz ezer forintoknak fizetése, nagy terhére lenne mostan a' közönséges Fundusnak: azért is saját Kintstárjából tellyesíti azt a' nemes gondolkozású Hertzeg Primás. “

Veszprémből, Decemb. 12-dikén.

„A' mi Városunk sótalan. Nintsen ugyan is semmi só a' só-házban. — Az eleség nem drága: a' kukoritzának kilája 35 garas; a' zabé egy forint, az árpáé 25 gar., a' tiszta bú.

búzáé 3 forint, vagy ha igen tiszta 3 forint 30 kr. A' kukoritza' kilájának egy tallér volt a' múltt vásárkor az árra.

Méltó a' fel-jegyzésre: hogy a' *szömörtze fa* (*Cotinus Linnei*) balsamja, melly már a' Velzprémi Patikában készen van, és a' szömörtzéből való fördés, a' köszvényt, 's száraz fájásokat el-óltja a' tagokban. — A' balsammal, tüznél kell a' fájós tagot kenni, 's hé-ítatni. Ezen balsam a' kereszt-tsont' fájását is el-veszi, a' honnan szivárog az élet-nedvesség a' lábokra is, a' hol már *podágra* nevet kap a' fájdalom. — Szömörtze fa elég van *Kenese* körül. Ezen orvosságot egy még életben lévő öreg Pap találta-fel; sokakon segített már; mellyről is se a' régi, se a' mostani Fűszérek nem emlékeznek. — Ha a' szömörtze-fának levelei thea gyanánt meg-főzetnek: az azokból készültt ivó meleg viz a' nehéz nyavalyát meg-gátollya, ámbár az, éjtszakai légyen is, ha tsak más betegséggel nintsen egybe-kötterve.

Az eddig fenn állott Kamerális Adminisztratók, meg-ízűnek.

Török Birodalom.

Sokat akar a' szarka, de nem bírja a' farka. Ezen Magyar példa-beszédet lehet alkalmaztatni a' Divánnak nagy részére. — A' mint t. i. minden *Konstantinápolyi* Tudósítások bizonyítják, örömet badat akarna ez, a' maga régi szövetségeseinek esztekelésére, az *Oroszok* ellen; de alig ha ki-hathat szándékja a' tanátskozó szobán kívül: mert nints erő, mellyel ki-állhasson az *Orosz* hatalmasság ellen.

Ez,

Ez, a' mint egy *Chotyimi Levél* bizonyítja, *Akiermann* tájján *Besszarabia* szélén húsz ezer Katonáival, Chotyimhoz nem igen messze pedig 25 ezerrel leseti a' Törököket, he nintsenek e mozgóban ellőne?

A' *Skáldis* (*Schelde*) folyó-vizéről meg-igértük közelébb, hogy mostani Leve-lünkben bővebben fogunk rólla emlékezni. — Veszi ez eredetét, *Frantzia* Országának *Picardia* nevű Tartományában. A' nevezetesebb *Frantzia*, és *Belga Városok*, melyeknek falait mossza, következők: *Cambrai*, *Valenciennes*, *Dornik*, *Gent*, és *Antverpia*. Mintegy 45 mérttföldnyi kerengése után, *Antverpián* alól a' *Nord*, vagy az *Északi* Tengerbe szakad. Ollyan mélységű viz ez *Antverpián* alól, és fellyül is egy darabig, hogy a' nagy tengeri hajók is feljárhatnak rajta a' tengerből, egészt *Antverpiáig*. De mivel a' torkolatja, a' *Hollandiai* Közönséges Társaság' birtokába esik, az az *Hollandiai* föld éppen ott a' *Skáldis* vizének két partja, a' hol az a' tengerbe foly: erre nézve, sántzot hánytak a' *Hollandusok* a' *Skáldis*' partjára, 's ágyúkat szegzettek - ki belőle; még e' felett, egy, ágyúkkal meg-rakott őrző hajó is áll a' sántz mellett, melly minden hajót meg-állít, a' melly a' *Skáldis* vizén akar fel-menni *Antverpia* felé, vagy arról szándékozik a' tengerre; meg-visgálja a' portékáját, 's jól meg-taksállja. Ezen nyügtől meg akarta vólt szabadítani *II-dik József* Császár az *Austr.* *Belgyiombéli* hajókat; a' minthogy el is indíttatott egy *Antverpiai* rakott hajót 1784-dik esztendőben

a' tengerre, olly parantsolattal, hogy meg ne állyon a' Hollandiai Vámmal, és ha megszólítják, mutassa a' Ts. Kir. Pátenszt. Így tselekedett a' hajó; de a' Hollandusok bizony rá lőttek: 's a' Pátensnek nem vólt ágyú ellen való ereje. Ebből háború kezdődött, de a' melly nem sokáig tartott. A' Hollandusok meg-maradiak előbbeni jussokban; mellyhez azért ragaszkodnak ök olly igen, mivel ha ingyen járhatnának ki 's bé az idegen hajók Hollandia' partjai között a' Skáldison: úgy inkább Antverpiát választanák ki-fogó helyeknek, mint Hollandiának fő kereskedő Városát *Amsterdámot*, mivel ennél nints olly alkalmas helyek, mint vólna Antverpiánál. De úgy meg-bukna *Amsterdám*, 's *Antverpia* lenne az a' virágzó Város, melly vólt, minekelőtte bé-zárták vólna a' Skáldist a' Hollandusok.

A' Frantzia Nemzet-Gyűlése furtsa dolgot tsinált, mert hogy hasznosnak látta, Frantzia Országra, 's ennek Barátira nézve, a' Skáldison való szabad hajókázást: ő bizony betsülettel el-végezte, hogy a' Skáldis ne légyen többé bé-zárva, 's közönséggé is tétette ezen végzését Nov. 25-dikén, és így éppen azon a' napon, mellyen meg-kérte a' Ts. Kir. Minister Gr. *Stahremberg* a' *Hollandiai* Közöns. Társaság' Rendjeit, hogy meg ne engedjék a' Fr. fegyveres hajókat fel-menni *Antverpia'* Várához a' Skáldison; melly kérésnek tartozott tellyesítését meg is ígérték az említett Rendek, Gr. *Stahremberg*-hez adott feleletekben. — Ezekből könnyen láthatja kiki, hogy a' *Hollandusok*, 's követ-

ke-

kezésképpen ezeknek frigyos Társaik az *Anglusok* se menekednek meg a' Frantziákkal való hadtól.

Egélly erőben is tétetnek *Angliában* a' hadi készületek; ha tsak azoknak tzellyát meg nem akadályoztatja a' belső villongás.

Lengyel Ország.

A' Koronának néhai Nagy-Marsallja, ama' nevezetes Hertzeg *Poninszky*, olly nagy bünösnek találtatott vólt (a' mint tudjuk) az előbbeni Országos Gyűléstől, hogy sok ideig tartott fogsága után, négy elztendőkkal ez előtt mindenétől meg-folztatott, az eggy életén kívül, 's örökre kitiltatott Lengyel Országból, azzal a' fenyegetéssel, hogy ha bé mérészlené valaha oda tenni a' lábát: szabad légyen akárkinek, a' ki elő találándja, agyon ütni. — Mi történik a' múltt hónapban? — Egyszerre *Varsóban* termett ezen nagy esetű Ember, 's nem tsak Hertzegnek, hanem Korona' Nagy-Marsalljának írja magát, 's kívánnya négy elztendőktől fogva való fizetését. — Más gondolatú Országos Gyűlés vagyon tudniillik már most, mint négy elztendőkkal ennekelötte.

Az Oroszok ellen hartzolt Lengyel Seregek' egyikének, még Amerikában is (a' hol t.i. katonai érdemei által *Cincinnatus*-rendjét nyert) esmeretes vitézségű Vezéres *Kofziuszko*, minekelötte oda hagyta volna Lengyel Országot, következő értelmű Irást botsátott a' Királyhoz:

„ Nagy

„Nagy kegyelmességű Fejedelem! Ha engemet valamely orfz golyóbis halálra talált volna: úgy hiszem, hogy az én Atyáimnak földjébe takarítottam volna el; most még élek, és nem tudom, mellyik kerülete az a' földnek, a' mellyben sír készül az én tsontjaimnak. — Istennel bizonyítom Felséges Uram, hogy én el-jártam kötelességemben, semmivel se vádol lelkem' esmérere; de sirnom — keservesen kell sirnom — hogy olly sok vér omlott ki, 's még sem segítődött általa a' Hazán, a' Királyon, és az én kedves Polgár-Társaimon — talám nem is segítődhetik többé. — En útra indulok, nagy kegyelmességű Király — szabadságért hadakoztam — szabadságért akarok meg is halni.“

Ezen szavai *Kofziusz*kónak: „szabadságért hadakoztam“ alkalmatosságot szolgálat minékünk egygy élzre-vételre. Ez az: Igen különös per forog árn fenn a' hasonlásban lévő Lengyel Felekezetek között. A' mostani Országos Gyűlés, melly *Grodno*ban tartatik, Gróf *Pototzky*' Marsallságá alatt, azt mondja, hogy ő, a' Lengyel Közöns. Társaság' szabadságának vissza-állításában munkálódik, 's ezért hadakozott az Oroszok' fegyverével. — Az előbbeni Gyűlésnek főfő Tagjai is, kik most *Saxoniának Leipzig (Lipsia)* nevű Városában tanátskoznak, Gr. *Malachovszky*', és Hg *Sapieha*' intézések alatt, azt vallották, 's vallyák, hogy az ő törekedéseiknek egyedül való tárgyak vólt kedves Hazájok' szabadsága, 's boldogsága. — Viaqalra is ezért keltek.

(Gróf

(Gróf *Malachovszky*, és Hertzeg *Sapieha* Párisba mentek.)

Spanyol Ország.

A' meg-bukott Gróf *Florida-Blanca*' helyébe, Gróf *Arandát* állította vólt elő a' Király egy ideig, külső dolgokra ügyelő Miniszternek; de minthogy ez az Úr már éltet, a' jelenlévő környüállások pedig igen nyomosok: külső dolgokra ügyelő valóságos Miniszterre tétetett *Duca d'Alcudia*, a' kinek nem régiben ajándékozta vala a' Király a' Hertzegi nevet, 90 ezer arany jövedelmű jószággal, Státus-Tanátsossággal, és a' Kir. Testörző Seregnek Fő-Strásamesterségével együtt. — Szép ajándék egyszerre. — Gr. *Aranda* meg-maradt csak ugyan Miniszteri tisztességében, és a' Státus-Tanátsnál való előlülésben is. — Az új Miniszter, Nov. 15-dikén lépett-bé hivatalyába, 's más nap mindjárt audientziát adott minden külső Minisztereknek; 18-dikon pedig különösen *Bourgoin* Úrnak, a' ki a' Frantzia Nemzet' részéről van *Madrid*ban, de még nem esmer-tetett-meg ez ideig Frantzia Miniszternek.

A' Frantzia Papokra nézve, kik mind nagyobb nagyobb számmal takarodtak-által *Spanyol Országba*, következő értelmű rendelést adott-ki a' Király, Nov. 2-dikán: hogy *Spanyol Ország*' határához érkezvén az említett Papok, bé ne botsáttassanak különben az Országba, hanemha valamelly *Spanyol Consultól* passzusok lejénd. Minek-utánna meg-visgálták a' Határ-Birók a passzusokat, tartoznak a' Frantzia Papoka

a' Tartomány' Elöljárójához, ez pedig valamely Püspökhöz küldeni. Egy jövevény Frantzia Papnak se szabad lessz *Madrid*ba, se más tartományi fő Városba menni. A' kik már benn vagynak *Madrid*ban, azok is tartoznak ki-takarodni. A' Püspökönek kötelességek fog lenni, a' vándorló Frantzia Papokat Klastromokra felosztani, ott azoknak beszédjeikre, 's tselekedeteikre vigyáztatni, 's meg nem engedni, hogy valamely magános Embernél élhessenek, közönséges, vagy magános Tanítói hivatalt folytathassanak, 's a' Mise-mondáson kívül, más Egyházi foglalatosságot vihessenek-véghez.

Elegyes Tudósítások

Addig 's addig, hogy *Szabaudia* (*Savoyen* tsak ugyan egyesüle Frantzia Országgal. — Nov. 27 dikén terjesztette a' Nemzet-Gyűlése eleibe ezen egyesülés eránt maga értelmét, a' Konstitutzióra ügyelő, és Diplomatika Deputátzió, *Gregoire* Püspök által. Igyekezett az Orátor, hosszas előadásokkal megmutatni, hogy ezen egyesülés által tellyességgel nem fog meg-rontódni azon magasztaltt maga' meghatározása a' Frantzia Nemzetnek, hogy birtokainak határait tellyességgel nem akarja terjesztetni; és továbbá, hogy egy-formán használ mind *Frantzia Országnak*, mind *Szabaudiának* az eggyé-létel. — *Gregoire*' Beszédét, nyomba követte a' Végzés, mellynek ide megy-ki az értelme: hogy *Szabaudia* Tartománya, mostantól fogva egy nyóltzvannegyed része, vagy osztálya legyen a' Frantzia Közöns. Társaságnak

nak, *Montblanc* nevezet alatt, 's tiz Deputátusokat küldhessen a' Nemzet-Gyűlésére.

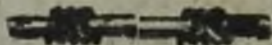
A' Német, és Frantzia Katonák között nagy az egymás ellen való fel-gerjedtség, a' mint *Frankfurtból* írják. A' kik a' Városnak vissza-vételénél sebbe estek, akár Prusszusok 's Hasszusok, akár Frantziák lettek lévén, előbb egy helyre vitettek, gyógyítások végett. De ezek, fekvő ágyaikban sem alkhattak meg együtt; azért is külön kellett őket szállítani. A' Frantziák tehát vitettek a' Tsászári Verbunk-házba; a' Prusszusok és Hasszusok pedig a' *Compostelbe*. — Igen gazdagon alamisnázkodnak ízámokra *Frankfurt* Városának Lakosi.

Frankfurt Városa, kívülről meg-erössítetik palánkokkal. — *Königstein* Várát, melly mintegy 2 jó mértföldnyire esik oda, 6 dikon kezdték-el ágyúzni a' Prusszusok. A' Város nem egyéb volt már Dec. 9-dikén, szomorú tekintetű omladékoknál. A' Várba szolgáló viz-tsatornát is el-rontották a' Prusszusok: még sem adta volt meg magát az említett napon a' Frantzia Őrizet. — A' *Custine*' Armádiája, még *Weilbachnál* vagyon; a' Pruss. Sereg pedig *Höchstaél*, egy mértföldnyire *Frankfurthoz*. — Nov. 28-dikán öszve kaptak néhány Prusszusok, és Frantziák, *Rosbach* nevezetű *Hessen-Darmstadti* Falunál. Egy Prusszus Huszár egy lovas Fr. vadásznak esett, de ez kézszebb volt 22 kemény vágásokat ki állani a' fején, és jobb karján, mint sem magát meg adni. Végtere el hanyatlott, hanem az Embert szerető *Hessendarmstadt*.

stadti Landgráf által foganatossan gyógyítatlik. — Az Evreuxi (Fr.) Püspök meg házasodott. — *Szitziliának*, *Vizzini* nevű Városához ezer lépésnyire, a' múltt Sept. 25-dikén reggel hirtelen egy fekete felleg kerekedett, mellyből nádméz ízű, 's manna erejű, apró szemű nyúlós esső hullott. — *Vizzini* Városának *La Pira* nevű Doktora, hires Chymikus, 's meg-ígérte, hogy az említett esső-tseppeknek mivóltokról fogja tudósítani a' Világot. — Az *Orosz* Tsászárné kéri *Svéd* Országtól, a' szegedtségben lévő hadi segítséget; de a' Svéd Kormányfő azt felelte, hogy tsak azon esetre tartja magát kötelesnek a' segítség-adásra: ha meg lesz támadva valamelly ellenség által *Orosz* Ország. — Egy szegény Frantzia Asszony el-ment nem régiben, háromszor egymás után, *Remorentin* Városába búzát vásárolni; de mivel harmadszor is üressen kéntelenítettett vissza térni: kapta eggyetlen egy gyermekét, meg-fojtotta; 's azután magát fel-akasztotta.

J o b b í t á s.

A' 864 ódalon: *Chimiai* helyett kell olv. *Chimai*. — a' 866-dik oldal végén, a' nagy betűknek így kell lenni; P. M. T. I. P. CC. S. V, I. P.

A'
TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Karátson' Havának
 (Decembernek) 21-dik napján;
 - 1792-dik Elztendőben.

Hadi Környürlállások.

Decembernek első napján költt *Berlini*
 magános Levélből azt olvassuk, hogy a'
 Frantziák ellen ki - rendeltt második Prussz.
 Sereg, 28 Batalionokból, és 30 Svadronok-
 ból áll; melly is nagy siettséggel kélzíttelett
 a' marshoz.

Aquisgránumból (Aachen), Decembernek
 6-dik napján.

„Tegnap, egész nap, mindég takaro-
 dott Városunkon által a' Tsász. Kir. Sereg.
 Hozzája kaptsolták ehhez magokat a' *Saxe,*

Royal - Allemand, Bertsényi; 's *Bervick* nevet viselő néhai Frantzia három lovas, és egy gyalog Regimentek, mellyek most Tsászárról Felsége' zsóldján vagynak. A' Hadi Kantzellária, Kintstár, 's egyéb effélék, mellyek a' Fő Kvártélyhoz tartoznak, ma lesznek itt. A' Gyalogságnak egy része, ide, és *Burscheid* nevezetű szomszéd Mezővárosba szállíttatott. A' Seregnek több része, szélylyel fog kvártélyozni Kerületünkben, mellyben sok helyeken hányattak batteriák. Megrakattak a' mi Városunk' bástyái is ágyúkkal, 's a' kapuk katonákkal. "

Kolóniából, Dec. 7-dikén.

„Várjuk az Ausztriai Sereget, melly *Mühlheim*nál akar által-szállani a' Rajnavizén hajó-hidakon. Bizonyosnak mondják, hogy ide is utánna jöne Népünknek *Dumourier* Fran. Vezér; azért is sokan elszaladtak már innen a' Lakosok közzül.

(A' *Kolóniai Vál. Hertzeg*, Testvérjével *Kristina* Fő Hg Asszonnyal, 's ennek Férjével *Albert* Kir. Hertzeggel együtt, *Bonn*ból, *Münster*be ment, melly, fő Városa a' *Münsteri* Püspökségnek. Ez, fekszik a' *Vesztfáliai* Kerületben, 's most eggyesítve van a' *Kol. Vál. Hertzegséggel*.)

Trierből, Dec. 3-dikán.

„Öt napoktól fogva, ismét igen nagy nyúghatatlanságban, és szorongattatások között vagyunk. — *Bournonville* Frantzia Generális, erőssen nyomul Városunk felé. Azt mondják, hogy 35000 Emberre megy
Se.

Seregének a' száma, 's az ágyúzáshoz való készülete (Artilleriája) rettenetes. Tegnap már *Kasselnél*, és *Waltrachnál* állottak a' szélső vigyázói, hozzánk tsupán egy kis óránnyira. Tsoportonként fut ide a' Nép, a' körül-belől való helyekből. Az, nagy vizafiztalásunkra szolgál, hogy a' Tsász. Kir. Sereg mindjárt előttünk fekszik a' *Grünenberg* hegyén, 's éppen most jő Tsász. Kir. Hadi-Tármester Hg *Hohenlohe* négy Regementekkel, és sok ágyúkkal *Luxemburghból*; úgy hogy e' szerént, lehet már 18 ezerre tenni a' Ts. Kir. Sereget, mellynek száma mind inkább inkább nevedik naponként."

Mihelyt bémentek a' Frantziák *Lüttichbe*: a' vólt legottan első gondjok, hogy kibotsássák fogságokból azon Lakosokat, kik az utóbbi revoluzióért bézárattak vólt. — A' Szabadság-Barátnak előbbeni Társasága öfzve-gyült mindjárt Nov. 30-dikán. Jelen vólt az első Ülésben *Dumourier* Vezér is, sok más Frantzia Tisztekkel együtt. A' második Ülésben elvégeztetett, hogy addig, míg jobban el-intéződhetne a' dolog, állítassék elő azon Tanáts, mellyet 1790-ben választottak vólt a' Szekziók (Város-Szakaszai); és három napok alatt hivattassanak öfzve minden Szakaszok, új Tanátsnak, és Nemzeti Gyűlést formálandó Követeknek választása végett. — Az ideig elő-állított 1790-dik első béli Tanáts hozzá is fogott már ezen hónapnak 2-dikán, a' maga hivatalának folytatásához. — A' melly *Lüttichiek* fő személlyeket jádzottak az előbbeni Revoluzióban, 's ugyan azért kéntelenítették

oda hagyni Hazájokat; most mind vissza-
mennek, 's két kézzel rajta vagynak, hogy
a' Frantziák' segítségek által újra mindent
fel-zavarjanak.

Az eggyesültt *Szárdiniai*, és Tsásf. Kir.
Seregek el-vették vólt a' *Nizzai* Grófságban
Sospello Városát a' Frantziáktól; de *Anselm*
Frantzia Vezér rajta ment ezen Városon
ismét nagy erővel, 's vissza vette azt Nov.
19-dikén. A' Lakosok nem sohajtották vissza
kéttség kívül az *Anselm*' Seregét, mert ez,
olly szörnyű, és otsmán dolgokat követett-
el *Pedemontzium* Tartományában (melly-
ben vagyon t. i. a' *Nizzai* Grófság is), a'
millyenek tsak haramiáktól telhetnek-ki.

A' *Szárdiniai* Udvar, valamint egy
részről mindent el-követ, hogy mentől
számosabb gyakorlott Sereget állíthasson-ki
a' Frantziák ellen: úgy más részről tellyes
igyekezettel rajta van, hogy a' belső tsen-
dességet fenn-tarthassa, 's meg-erőssíthesse.
Erre, két eszközöket talált leg-erányosab-
baknak:

- 1.) Hogy munkát adjon a' Nép' kezébe
- 2.) Hogy a' nagy öszve - sereglésekre^e
szolgáló alkalmatosságokat el-hárítsa.

Hogy az első eszközre nézve, kívántt
tízéllát érhesse: szorgalmatossan utánna
láttat a' selyem-munkáltatásnak; és hogy
annál inkább kellyen a' selyem matéria:
meg-tiltotta a' musselin, és minden más
pamut portéka-viselést. — A' mi nézi a'
második eszközt, ez eránt jónak ítélte bé-
záratni a' Játék-néző helyeket, 's félbe-
hagyni esztendeig az Universitásban, úgy
nem

nem különben a' Nemesek - Akademiájában való tanítást is.

Pápa ő Szentsége is színt' olly buzgósággal törekedik eleit venni a' belső háborúnak, mint a' minéművel készíti hadi erejét a' külső ellenség ellen. Ugyan ezen buzgóság okozta nem régiben, hogy két Frantzia Kép-faragók is elfogattak: mivelhogy a' mostani Frantzia íz ízerént készítették valamelly *symbolika* képeket; hanem már csak ugyan el-hotsáttattak, minekutánna a' Frantzia Minisztérium irt volna erántok Pápa ő Szentségének.

Nápoly Városából azt írják, hogy az odavaló Lakosok közzül 29 ezeren fogtak fegyvert, Királyokhoz, 's Hazájokhoz való hívségekből, a' külső és belső tsendességnek fenn-tartására.

Trierből, Dec. 6-dikán. Ma délben megtámadták a' Frantziák, a' Ts. Kir. Seregek sántzaikat, hozzánk egy mérttföldnyire a' *Grünenberg* hegyén; de két órákig tartott tüzes ágyúzás után vissza verettek nagy veszteséggel. (Ez a' történet szolgáltaott kétség kívül alkalmatosságot H. Hohenlőhé, és G. Beaulieu által a' Frantzia Seregen vett nagy győzedelmünknek különbkülönbféle módon való beszéllésére, mellynek hírét mi is közlöttük a' múlt postán) Még se tettek le azonban Városunk eránt való szándékjokról, t. i. hogy azt meg vegyék. Hólnap nehezen fog el múlni ismét a' viadal. Ugy hallyúk, hogy Maehringnél, ide 3 mérttföldnyire más Frantzia Sereg is készül általzállani a' Mosella vizén.

Namur

Namur Várát, Dec. 2-dikán délután elfoglalták a' Frantziák.

B é t s.

A' Prussziai Király, Követnek küldi a' mi Udvarunkhoz, a' hires *Lucchesini* Marchiót, a' ki Prusszia' Orákuluma vala a' *Szisztóvi* Békesség - kötésben. Ez az Úr, Olasz eredetű, 's nevezetesen a' *Luccai* Köz. Társaságból való. Még a' Nagy *Fridrik* — a' ki egész kollektziót (gyűjteményt) tsinált a' mindenféle származású derék Emberekből — fogadta ezt a' maga Udvarához; valamint *Algarottit*, *Deninat*, *Lagranget* 's a' t. — Gróf *Algarotti Ferentz*, meg-hólt ugyan már; de élnek halhatatlan maradéki, t. i. az általa ki-adott gyönyörű 's hasznos munkák. — *Denina Károly* Apátúr, *Szárdiniai* Fi, kinek, Olasz, és régi Görög Ország' Revolucziójáról, úgy nem különben a' mai Litteraturáról írott könyveit betsüli az egész tudós Világ. — *Lagrange*, hasonlóképpen *Szárdiniai* Fi, fő Mathematikus. — — A' mostani Király alatt ment, 's fogadtatott *Berlinbe* Gróf *Lusi*, *Ankónai* Fi. Ez is jelen volt a' *Szisztóvi* Gyűlésben. Nagy Politikus. — II. *József* Tsászárnál keresett szolgálatot; de hogy nem talált: úgy ment *Berlinbe*.

Az Orosz Udvarnak, Hg *Gallitzin'* helyébe következett *Bétsi* Követje, Gróf *Rasumovszky*, a' múltt Vasárnap jelent-meg, a' maga új kredenzionálissával ő Felségénél. Bé-mutatta annakutánna Gróf *Czernizevet* is, kit a' végre küldött ide az Orosz Tsászárné, hogy

hogy általa szerentsés Országglást kívánnyon Fels. Urunknak. — Tsászárné ő Felségének, úgy nem különben a' Fő Hertzegeknek, és Fő Hertzeg - Asszonyoknak is udvarlottak az nap a' meg - nevezett két Oró sz Gróf Urak.

Hg *Hohenlohe'*, és Gróf *Clerfait'* vezérlések alatt vitézkedő Seregeinknek derék magok - viselésével való meg - elégedését kívánván külsőképpen is meg - bizonyítani jó Fejedelmünk: egy hónapi felesleg - való fizetéssel kedveskedett azoknak, a' köz Embertől fogva, egészen az Obersterig *inclusive*, az az, oda értvén a' meg jutalmazásba az Oberstereket is.

A' napokban, magához hivatta ő Felsége Feldm. Lieut. Gr. *Wartenslebent*, 's azt kérde tőlle: mikor indulhatna el a' Pr. Armádiához? „Én mindjárt holnap is el indulhatok, Fels. Uram“ felel a' Generális Ur. Igen szeretem monda a' Felség: de van é a' Gen. Úrnak egész hadi készülete? „A' Török hadbéli készületeimnek egy része meg - van, úgy - mond a' Gen. Ur; a' mire szükségem lesz még, azt utánnam küldethetem“ — El is mene tegnapelőtt ezen vitéz Gen. Ur *Frankfurt* felé. El - vitte magával nagyobbik Fiát *Ferdinándot*.]

A' Protestánsok' részéről, Deputátusok jönnek - fel a' Zsinati (Synodalis) végzések erant.

Béts' szomszédjában, *Grossengersdorf* nevű Faluban tűz támadt ezen hónapnak 7 - dikén. Jóllehet a' körül belől való helyek -
böl

ből futott a' segítség mindenfelől a' tűznek el óltására, 's ő Felsége' különös parantso-
latjából az Udvari tűz-óltó eszköz is nagy
sebességgel ki vitetett: még is 55 házak
égtek-el, istállókkal, és tsürökkal egy-
gyütt.

M a g y a r O r s z á g.

Békés - Vármegyéből, Dec. 10-dikén.

„Kedves *Magyar Hírmondónknak*, a'
jövő fél éltendőre eső taksáját ajánló Leve-
lem, hogy szárazon ne mennyen-fel, 's én
is gyarapítsam az Urak által tehetségem
fzerént a' Köz-jót: ide írom némelly észre-
vételeimet, 's gondolatimat. — Sok hasznos
igazságokat terjesztett már a' *Magyar Hír-
mondó* a' *Magyar Világ* eleibe; de alig
hiszem, hogy eggy is nyomosabb lehetett
vólna ezek között annál, a' mit egy Tóldalék-
árkusban a' 489-dik oldalon mond az Anglus
a' Magyarhoz: „*Talán, úgymond, a' bőv-
ségben meg nem emlékeztek a' szükségről;
talán nintsenek grandriumaitok, élés-házai-
tok?* — Mikor vólt bővebb gabona-termés
Magyar Országban, főképpen az alsó részek-
ben, mint az idén? — Most lehetett, sőt
kellett vólna valóban mindjárt halzonra
fordítani az Anglus' szavait; de szomorúan
tapasztaltam jártomban költömben, hogy a'
temérdek gabona, még az essős Októberben
is a' szabad ég alatt sínlődött. Nem talál-
kozott t. i. munkás, a' ki részért magára
vállalta vólna a' nyomtatást; a' gabonás
Gazda pedig kész pénzt nem adhatott: mivel
bőv terméséből semmit se vehetett-bé. Ha
a'

a' közönséges Granáriumoknak tartása felállhatott volna; mindjárt bé-adhatott volna azokba egy részt a' szegény Ember; 's pénzre kapván, ebből idejében ki-munkáltathatta volna több részét is gabonájának, 's nagy örömmel fogott volna újra a' föld-míveléshez. — Így van ám ez, azokban a' Tartományokban, mellyekben előre nézván a' gondos Kormányfzékek, mindenkor tele gabona tárházakat tartanak jövőre. — Ki tudhatja azt előre, ha vallyon a' következő esztendő, nem fog-é szük esztendő lenni? Jó akkor bezzeg a' kélzt elő-venni, 's a' Népet, a' káka-gyökérből nyomorúságossan készített kenyérnek ízetlen, és egészségtelen rágásától, 's az éhel-halástól meg-menteni. — Midőn a' Kormányfzék nagyon felesleg-valónak találándja a' gabona sokságát, ez, vagy amaz Tartományban: könnyű akkor a' más Tartományokba való ki-hordását, vagy hordatását a' felesleg, való gabonának meg-engedni. — A' mezei Munkások' szük vóltának fő okául, mind a' bőv termést adták az Urak' Levelezőik. En azt itélem, hogy másutt is kell kereskedni. Mivel én, a' magam lakó helyének minden tsinnyát binnyát általán-fogva jól tudom, ezt vettem-fel például, a' közönséges értelem' hibás vóltának meg-mutatóására:

1.) Fele az ide-való Lakosoknak, elveszt esztendőt-által 52 napot, tsupán a' fzállásokra hetenként való ki's be-járással, mellyek t.i. egy's két jó magyar, az az, 2, 3, 4 német mérttföldnyire esnek a' helység-

ségtől. A' Lakosoknak fele, rá megy nálunk 3000 munkás Emberre. Ha a' 3000-t sokszorozzuk 52-vel, lessz belőlle: 156000. Következésképpen ebben az egy helységben tsupán a' járás-keles által el-vész minden esztendőben 156000 dolog-tévő nap. — Már ha tsak 3 garasra teszek is egy napot, (pedig nyáron 6, 7, 's 8 garast is ki kell adni egy napi számért; ebben az esztendőben pedig 10, 15, 17 garast is el-kért, 's meg is kapott a' munkás, az ételén kívül): 468000 garasra, az az, 23400 forintra megy az esztendei kár. — Mi innen a' tudomány? Tsak az, hogy ha a' helységeknek alkalmasabb fekvések volna; ha nem lennének olly messze ezektől a' szántó-földek, 's kaszállók: mindjárt nem kellene annyi Munkás; mert azt az 52 napot, mellyet járkálásban tölt-el a' Gazda, munkálkodásra fordíthatná.

Ha gondolóra vesszük továbbá, hogy a' szállásokra való ki 's be-járára, leges leg alább is használ 3000 Ember esztendőt-által 500 szekeret 52 szer. — Tegyük ne többre, tsak tíz garasra egy egy szekérbért; ebből mindjárt 260000 garas telik, az az, 3000 forint. Már itéllye-meg valaki: nem jobb volna-e ezt a' 13000 forint árúnyi haszontalan szekerezés helyett, a' lónak, vagy marhának, a' mezei gazdaság körül venni hasznát; vagy a' szekereknek más végre, p. o. ez vagy amaz szállításokra való fordítása által, 13000 forintot érdemleni. “

A' *Debretzeni* Reformátum Kollégyiomból,
Decemb. 14 dikén.

„Nállunk az egész Kollégyiomi Újjítások, a' leg szentebb tzelből estek, abból t. i. hogy a' Kollégyiomban mind a' Tudományok jobban jobban virágozzanak, mind pedig az Ifjaknak erköltsi neveltetések, a' Világ' mai ki pallérozódásához alkalmaztatott legyen. A' Tanítókat a' mi illeti, azok, a' rövid, fontos, és systematice való tanításra köteleztettek; a' Tanulók pedig arra, hogy illendő szorgalmatossággal tanuljanak. A' szorgalmatosságra ez egy különös ösztöne már az Ifjúságnak, hogy az új rend szerént minden elztendőben egyszer, minden Deák Ifjak, nem csak a' közönséges Exámenekben, mint eddig; hanem magánosan is, és egyenként, Tilz. Professzor Uraimék által, a' Tekin. Kurátorátus' valamelly Tagjának jelenlétében, meg censeáltatnak, és előmenetek szerént, senkinek személljét nem nézvén, gradifikáltatnak; és így csak egy elztendőben is alább hagyni a' szorgalmatosságból annak nem lehet, a' ki a' magabetsületét szereti. A' betsület' szeretetét pedig, mellyet minden Ember' lelkébe maga a' Természet belé óltott, nevelni fogja az Ifjúsággal való bánásnak egész módja, a' melly, a' virtusért, érdemlett ditséretet olztoogat; a' hibáért pedig, és fogyatkozásért, nem valamelly erszénybéli büntetést, hanem meg-szégyenülést, és ortza-pirúlást kíván. Nagy vigyázat van a' mostani törvényekben, az Ifjúság' egészségének is fenntartására; mellyre nézve, az egy Vasárnapot

pot ki-vévén, minden nap, mind dél előtt, mind dél után, mihelyt a' letzkék' órai eltelnek, tellyes szabadság engedtetett az Iffjaknak, a' Kollégyiomból való ki-menetelre, mellyet, mind testeknek szükséges kommó-tziójára, mind elméjeknek a' gondolkodásban való gyakorlására, igen nagy haszonnal fordíthatnak. Az alsóbb Klasszisok, eddig is jó lábon állottak nállunk; de még is, e' részben is esett sok jó változás, mellyből Oskolánkra szép elő-menetelt reménylhetünk."

Budáról, Dec. 10-dikén.

„Tegnapelőtt tartatott az idevaló TT. Kaputzinus Atyák' Jubileuma. Száz esztendeje múlt t. i. az említett nap, hogy Fels. *Első Leopold* Tsászfár, és Magyar Király, lakást ajánlott itten a' Kaputzinus Szerzetnek; ama' halhatatlan emlékezetű *Szétsenyi György* akkori Primás pedig Templomot és Klastromot építtetett. Az Innepi-napra, pompás készülétek tétettek a' Szerzet' Templomában. Bé-vonatott a' Templomnak belsőbb része, valamint a' nagy Oltár is, mellynek közepén egy nagy ezüst Felszület szemléltetett, drága selyem vendég falakkal. Ezek, a' Kir. Palotából engedtetek oda. — Huszonnégy ezüst gyertyatartók, 's különb-különbféle függő, és falra alkalmaztatott üveg remekék fényesítették a' Templomot égő világjaikkal. — Kilentz óra felé érkezett Hg Primás ő Eminentziája a' Templomhoz, két hintókkal, mellyek közzül az egyikben négy, a' másokban hat ló vólt. Ki-fzállván a' hat lovas hintóból, fel-vette magára ő Emin.

Emin. ja az inneplő templomi köntöst, 's bé indult a' Szentegyházba. Előtte mentek a' Kaputzinus Atyák, kerelztel; továbbá a' Primasi Tselédek, és Tilztek; végre az Egyháziak egéllz allisztentziával. Mindeknek előtte, imádkozott ő Eminentziája az Oltár előtt; ennek végződésével Misét mondott; azután prédikáltziót hallgatott. Követte a' prédikáltziót az öreg Mise, melyet tartott a' Várbéli Főtisz. Prépost Úr. Mind a' Mise', mind a' *Téged Isten ditsérünknek* el-éneklése alatt dörgöttek a' halpiatzon a' mozsarak. "

Az *Erdödy*' Magyar lovas Regimentjében Oberflieut. ságot viseltt B. *Révai Imre* vitéz Hazánkfia meg-halálozott; minekokáért jelenteti az említett Ns Regimentnek Stabja *Eszékről*, hogy a' ki valamelly jussát tartja a' meg-hóltt Báró Urnak hagyományához: jelentse magát *Eszéken* a' jövő 1793 Eszt. Febr.sának utolsó napjáig.

Pestről, Dec. 14-dikén.

„Decembernek 3-dik napjától fogva, egyenlő árron megy nállunk az élet. A' tilzta búza 45 garason; a' kétszteres 32 gar.; a' rozs 17 gar.; az árpa 16 gar.; a' zab 15 gar.; a' kukoritza 15 gar. A' sertés szörnyű oltsó, úgy hogy a' mellynek párja már elz-tendeje 40—45 forint vólt; most meg-lehet venni 20—22 forinton. "

Frantzia Ország-

ban nagy lármát okozott a' gabona' drágasága, mellyet azonban nem valóságosnak, hanem tsupán a' Gabona-Kupetzek' álnok mesterségének irnak lenni a' *Párisi* Levelek.

Elég

Elég az hozzá, hogy *Eure*, és *Loire* nevezetű Országjaiban az Országának drágállván a' Nép a' gabonát, öszve adta magát ezerekenként, úgy ment a' gabona-vásárookra, 's tettségére szerezént árrat szabott a' gabonának, melly ellen nem szólhattak a' gabona-árulók; hanem ebből a' lett természet szerezént, hogy kevesebb gabonát vittek el-adni a' vásárookra, 's szűkebb, következésképpen drágább lett az élet. A' Nemzet-Gyűlése, Biztosokat küldött maga kebeléből, ezen hibának meg-orvoslására; kik vissza térvén Nov. 29-dikén a' Gyűlésbe, így adták-elő, a' mi rajtok történt: „Tegnap a' ti Biztosaitok, élet halál között voltak; már talán eddig hamuvá is lett *Chartres* Városa, avagy hónap fel fogja azt dúlni 12—15 ezer főből álló gyűlevélzség. Az alatt a' szin alatt nyúghatatlankodik a' Nép, hogy drága az eleség; már messzire ki-hatott a' zenebona; mindenfelé vonták a' lárma harangokat. — Hogy mi *Courville*be érkeztünk: mindjárt együtt vólt valami 6000-ig való sokaság, puskákkal, kalzakkal, fejszékkel 's a' t. Eggy ideig tsendessen halgattak bennünket; de tsak hamar Hitetőknek, Aristokratáknak, 's a' Nép' Ellenségei' — a' Gabona-Kupetzek' — meg-veztegettetett Barátjaiknak — halálra méltóknak kiáltottak, 's tüstént meg is ragadtak bennünket. Én kiáltottam, hogy én a' Nép' Reprezentánsa vagyok; de azért tsak ütöttek. A' Társamról le-tépték a' ruhát, 's magát a' folyó vízbe akarták vetni; az én mellyjemnek pedig neki szegezte egy Zsivány a' töltött puskáját. Meg nem

ma-

maradhattunk volna életben, ha egy Polgár azt nem javasolta volna a' Népnek (melly között Papok is voltak. Ezek mutattak legnagyobb gyűlölséget a' N. Gyűlése eránt), hogy ne öljön-meg bennünket; hanem kényszeríttsen inkább arra, hogy nevünk' alóíráásával erősítsük, az ő általa meghatározandó árrát a' gabonának. Felvették azért bennünket a' zsákokra, 's kellett tellyesitenünk a' Nép kívánságát. Mi ugyan készebbek lettünk volna meg halni, mint ezt tselekedni; de a' Státus java kívánta, hogy mi el beszélhessük a' mit tapasztaltunk. Azt mondá nekünk a' Nép, hogy meg nem áll Párisig, mivel érdeme szerént meg akar fizetni a' N. Gyűlésének, mely, úgymond, ellensége a' Nemzetnek; el akarja törölni a' Papokat, 's magát meg gazdagítani. — A' N. Gy. nem hagyta helyben a' Biztosainak tselekedeteket, azt ítélvén, hogy inkább haltak volna meg, mint sem igazságtalan dolgot tselekedtek, melyet semmivé is tett a' Gyűlés, és parantsolatot adott a' Minisztériumnak, hogy tsillapítsa le a' zenebonát fegyveres erővel. Le is tsillapította: valamint más Ország-Országokban az előljárók: de más felől ismét újjalármák hallatnak.

XVI. Lajos' ügye, ismét fel fordúlt a' Gyűlésben Dec. 3 dikán. Robespierre azt ítélte, hogy a' Köz. Társaság' élete, és XVI. Lajos' élete meg nem állhatnak együtt.

Tudománybéli Híradás.

A' közelébb jövő Jósef-napi Pesti Vásárra, egygy ilyen tizímű Magyar Könyv készül: *Physico-Theologia*, az az, az *Isten*

lételének, és tulajdonságainak, a' Teremtés³ munkáiból való meg-mutattatása. Irta Angliában *Derhám Viliám*, *Windfori Kánonok*, *Essex Tartományban Upminsteri Prédikátor*, és a' Királyi Társaságnak Tagja. Magyar Nyelvre fordította, és a' *Természet*' újjabb *Vissgálóinak* Irásaikból vétetett izükséges Tóldalékokkal meg-gazdagította *Segesvári István*. — Ez, azért adatik most hirül az Erd. Közönségnek: ne hogy már más is dolgozzon az említett Könyvnek fordításában. — Máskor bővebb hír-adással leszünk éránta. Költ *Bétsben*, 1792 dik Esztendőben Decemb. 14-dik napján.

A' napokban került - ki *Pesten* a' könyvnyomtató sajtó alól, ezen itt következő tzímű munka: *Nova Memoria Hungarorum, et Provincialium, quam excitat Alexius Horányi, Hungarus Budensis, Cler. Reg. Scholarum Piarum. Pars I. A—C. Typis Matthiae Trattner Pestini Anno MDCCXCII.* Nagy nyóltzad rétű a' nyomtatás. Mellette vagyon a' T. Szerző' képe is. Két rénes for. 's 30 kr. az árra. — Ez, nem újjonnan való ki-adása, hanem folytatása azon munkának, melly már hasonló tzím alatt esmeretes a' Világ előtt. — A' *Berlini*, *Lipsiai*, *Göttingai*, 's más tudós Társaságoktól nagy ditséretet érdemlett már előbbeni munkájával a' T. Szerző; annál nagyobbat reménylhet tehát most ennek folytatásáért, mentől jobb alkalmatossága vólt, olly tökéletességgel irni ezt, mint a' minémüvel kívánta.

(Eggy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak, December' 21-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

Elmélkedés a' 'Sidó Vers-írásról.

A' Versírás a' természetből származott tehetség, melly törvények, 's parantsolatok alá későbbre vonatott, nem egy időnek sem Népnak, hanem az egész emberi Nemzetnek tulajdona. Innen vagyon, hogymind minden esmeretes Nemzetek számlálnak önnön magok között Versírókat. Innen vagyon, hogy a' mi a' Verstudománynak, Poésisnek belső valóságát, és természetét illeti, abban minden Nemzetek meg egyeznek, ámbár külső alkotásában a' Versnek többnyire a' Nemzetek, önnön nyelveknek természete és alkalmas volta szerént különb különb móddal, mesterséggel, és ékességekkel élnek is.

A' Görögök, és ő utánnok a' Rómaiak, a' Verseknak ezen külső alkotásokra vették fel a' Hangmértékeket, Európának sok Nemzetei a' Hasonló végezeteket, avagy az úgy mondatott Rythmusokat.

Az Ó Testamentomi Szent Írásoknak, mellyek kezeink között vagynak, egy tsudálásra méltó nagy részek, minden ahoz értőknek meg-vallások szerént, 'Sidó Verseken találtatik. A' folyó beszéddel írt munkák között tudniillik a' Verseken meg hagyat-

M m m

tak.

tak. A' 'Sóltárok, a' Jób' Könyve, a' Salamon példabeszédei, az Énekek Éneke, a' Jeremiás siralmai: mind ezek Verses munkák. A' Prófétáknak írásaik többnyire helyesebben versre, mint folyó beszédre vitelhetnek.

Miben álljon ez a' 'Sidó Poésis, és nevezetesen mi légyen a' 'Sidó Verseknek ezen külső alkotásoknak, és készítéseknék is módjok (mert én most csak erről akarok szólni) bőven elő adja *Robert Lowth, de Poësi Sacra Hebraeorum. Praelect. Academ. Oxonii habit. Göttingae 1770.* Az ő értelme rövideden ide mégyenki:

1.) A' 'Sidó Verseknek külső mesterségek vagy készitések a' hasonló végezetekben (*omoioteleutois*) éppen nem áll.

2.) A' Szótagoknak ugyan valamelly válogatások, a' jó hangzás, és kedvesség kedvéért, melly fzerént a' vers mint egy hang-ütésekre (numeri) esett' és éneklésre is alkalmas volt, nálok is lehetett és volt is, noha az miben állott, ma tudni lehetetlen, mert a' régi, és igaz 'Sidó kimondások (*pronunciatio*) minéműek vóltanak, ma senki nem tudja. Verseik mindazonáltal hangmértékekre a' Görög, és Deák lábok fzerént tellyességgel nem készülnének.

3.) A' 'Sidó Poesis fontos mondásokkal tellyes szóllásnak formája, mellynek módja az, hogy egy tellyes Foglalat, isak-nem egyyenlő részekre oszoljon, és annak minden réizei, egy egy Versetskét tegyenek, Az illy tellyes Foglalatok leg gyakrabban két

két versetskékre oszolnak, néha pedig többekre.

4.) Minden Versetskék egész értelmet foglalnak magokban, és dar. + mondáson, mellynek értelme más versbe által menne, soha egy sem végeződik.

5.) Verseik egymástól abban különböznek, hogy vagynak hosszabbak, és rövidebbek. A' rövidebbek hat, vagy hét szótagokból (syllaba) állanak, a' leg hosszabbak mint egy két annyira nevednek, úgy mindazonáltal, hogy azon egy Versezet többnyire nem igen különböző versetskékkel folytatattatik.

Az illy fontos mondásoknak Poétai öszverakások áll tehát nagyobb részént, a' kerek beszéd részeinek egyenlőségekben, és hasonlatosságokban, vagy is, a' mellesleges kerekmondásokban (in Parallelismo membrorum cuiuscunque Periodi) úgy hogy annak két részeiben többnyire a' dolgok a' dolgoknak, a' szók a' szóknak, mintegy hozzájokszabva megfeleljenek. Melly dolognak ugyan sok grádictsai, sok különbségei, és változtatásai vagynak, úgy hogy e' párosság néha szorossabb, és nyilvánvalóbb, néha szabadabb, és homályosabb; mind öszve mindazonáltal im ez három nemei láttatnak lenni:

I. Első nemét teszik az *Ugyanazt jelentő mellesleges mondások*, (Parallela synonyma) midőn fel tévén egy értelmes mondást, az ismét más ugyanazt jelentő szókkal kitéttik. Ez az ékesítés leg gyakrabban talám mindeniknél, és igen gyakran nagy szorossága,

M m m 2

és

és illendősége vagyon. Például felhozom
a' CXIV. 'Soltárt:

Mikor kijöve Izrael Egyiptomból,
Jákób háza a' Pogány nép közzül.
Lett a' Juda ő Szent birtoka,
Izrael ő birodalma.

A' tenger látá, és elfuta,
A' Jordán hátra térüle.

A' hegyek szökdöstek, mint a' kosok,
A' halmok, mint a' juhoknak bárány-
jaik. 's a' t.

A' Sidó fzeros fordítás:
Izerént vers nélkül.

Ezen melleseges mondásoknak sok különbségeikre, és változtatásaikra, én rövidségnek okáért, tsak egyet említek, úgy-mint, mikor néha kettőztetve hozódik elő az első rész, vagy egészen, vagy rész szerént. mint 'Solt. XCII: v. 1. 3.

Boszuállásoknak Istene Jehova!

Boszuállásoknak Istene, tündököljki!

Meddig a' hitetlenek, Jehova!

Meddig diadalmaskodnak a' hitetlenek?

II. Második Nemét teszik az *Ellenkező melleseges mondások* (Parallela antitheta) midőn a' dolog ellenkezővel világosíttatik. Ez a' Vers neve illik kiváltképpen a' Példabelzédekhez, és éles mondásokhoz, azért is különösen látható a' Salamon Példabelzédekben. mint *Péld. 27. 7.*

A' jól lakott ember megtapodja a' lépes mézet,
De az éh embernek minden keserű édes.

Vagyon mindazonáltal ennek helye a' 'Sidó Verseknak több Iróiknál is, mint vagynak Példái az Anna Affzony Háláadó énekében, *I. Sam. 11. 4.*

Az

Az erőseknek kézívek meg töretnek.
 És az elestek fel övedeztetnek hata-
 lommal 's a' t.

III. Harmadik nemek az, midőn a' tel-
 lyes mondások nem azon dolognak ismét
 előhozásával, vagy különbözőknek elle-
 nekbe tételekkel, hanem tsak az Öszvekö-
 tésnek módjával felelnek meg egymásnak,
 a' mellyre vitethettek annak okáért mind
 azok, mellyek a' két első Nemekre nem
 esnek. Ezek *Öszvetett mellellegéseknek* mon-
 datnak (Parallela Synthetica) Példák ezek-
 re *Sólt. XIX. v. 9.*

Az Urnak Parantsolati igazak, szívet
 vidámitók.

Az Urnak fenyítéke tiszta, szemeket vilá-
 gosító 's a' t.

és *Hóseás 14. v. 6. 7.*

Lészek Izraelnek mint a' harmat,

Virágzik ő mint a' Liliom,

Gyökeret vér mint a' Libanus.

Ki terjednek az ő tsemetéi,

Lészen az ő díze, mint az olajfáé,

És az ő szaga, mint a' Libanusé.

A' mi az egész Versezeteket illeti, talál-
 tatnak az Ó Testamentomi Írókban fel emel-
 kedett Ódák, avagy Énekek, szomorú Ele-
 giák, oktató versek, Pásztori, vagy mezei
 versek, Mesék, Példabeszédek, és a' ver-
 szeteknek majd minden Nemeik, mellye-
 ket szépen elő ad, és azoknak szépségeiket
 gyönyörű fejtegetésekkel, és magyarázatok-
 kal mutogatja ugyan azon Lowth.

A' 'Sidó Verseknek természeteket így
 ki fejtegetvén, e' kettőt jegyzi meg Lowth:

1.) Hogy ha a' 'Sidó Vers más Nyelvre fordíttatik, és folyóbeszéddel szórúl szóra kitétetik, minthogy a' tellyes mondásoknak formáik abban azon módon meg maradnak; az, a' fordításokban még hangütéseire nézve is, elébbeni méltóságát, és a' versnek mintegy le árnyékozott képét igen meg tartja. Ezt láthatni a' 'Sidó Verseknek születt nyelvünkön való magyarázásokban, a' holott is, *Invenias etiam disiecti membra Poetae*. El bontott részeiben is meg esmered a' Poetai tagokat, melly a' Görög, és Deák Verseknek fordításokban sokkal különben esnek.

2.) Hogyha pedig valamelly Zsidó verszet Görög, vagy Deák Versekbe foglaltatik, már így a' tellyes mondásoknak formáik az idegen nyelv, és Vers természetéhez szabotván, sokat veszt az tulajdon ékes-ségéből, 's szépségéből; és hogy a' kik a' Szent Poétákat Görög vagy Deák versekkel ki tenni, és mintegy azoknak személlyeket magokra fel venni igyekeztenek, nem lehetett, hogy mind nemre mind formára nézve, ha nem alább valók, avagy tsak sokkal különbözök ne lettenek légyen, mivelhogy több amazokban a' természetiség, ezekben a' mesterség, noha más részről nem adtának e azoknak nagyobb erőt, felséget, és Lelket, azt mások vitézésira hagyja.

En is ezekhez, két Jegyzéseket télszek, úgymint:

1.) Hogy a' 'Sidó Versírás felette igen természeti, és alkalmas Versírás. Ez a' fel emelkedett gondolatokra, a' legnagyobb dol.

dolgoknak igen szoros rövidséggel való kiadásokra, még is szavaiknak erejekkel, és verseiknek felségekkel való egyenlítésekre, akárminly indulatoknak gerjesztésekre 's kiadásokra, minden Poétai szépségeknak bévételekre, és a' Verseknek hirtelen öntésekre, akár a Hangmértékes, akár a' végezetes vagy Rithmusos Poesisnál alkalmasabb. Egy szóval, olyan ez, melly magát a' gondolkozást szabad szárnyán fellyebb fellyebb emeli, nem megnyűgözi, és levonja sokszor, vagy homályjal béborítja a' legszébb gondolatot.

2.) Hogy az *Ugyanazt jelentő melleseges versek* (Parallela synonyma) más Nemzeteknek Versíróiknál is, és nevezetesen a' Deákoknál, nem egésszen idegenek, és példa nélkül valók. Mert ezeknél ugyan az úgy mondatott Distichonokban, minéműek a' hat, és öt mértékű Versekből álló Elegiák, és ismét a' Lantos Versíróknál, midőn azok páros verseket fognak egygyüvé, minéműek a' hat és négy lábú Jámbusok 's a' t. e'féle melleseges Versek bőven találhatnának. Hogy egy példát említsek, ilyen ama' Verse Ovidiusnak, *Trist. L. IV. Eleg. VIII.*

Jam mea Cygneas imitantur tempora plumas,
Inficit et nigras alba senecta comas;

Mar én vakfzemeim hattyú tollal vetekednek,
'S Tiszta fejér Vénség festi be barna hajam.

De tsak nem egész Elegia is találhatik ugyan ezen Ovidiusban, mellyben ő mind ily melleseges Versekkel él. Sőt vagynak olykor benne példái az ellenkező mellese-

geeknek is. Az mindazonáltal igaz, hogy ez a' Versnek természetére náluk úgy nem tartozik; mint a' 'Sidóknál.

A' Magyar Versírás módjának a' 'Sidó Versírással való egybe hasonlítását, és nennyire egyezzenek, vagy nem egyezzenek a' Magyar Versekkel, reménylem, hogy lenni fog más alkalmatosságom elő adni.

Most pedig mind a' 'Sidó Verseknek bővebb Példákkal való világosításokra, mind annak meg-mutatására, miképpen esnek azok a' mi Magyar Nyelvünkön is, ha megtartván szorgalmatosan magok rendekben, a' tellyes mondásokat, azoknak illendő Versformát adunk: ímé közlök három Versezteket a' leg szorossabb 'Sidó fordítás szerint ugyan annyi sorú és számú versekben:

1. *Ének. Bálám harmadik áldása az Izraelre.* 4. *Mos.* 24. 5. 9.

Melly szépek a' Te táboraid óh Izrael!

És a' Te sátorid, Jákób!

Mint völgyek a' ki-terjedett lapályokon,

Mint kertek a' folyók körül.

Mint Aloesfák, melyeket plántált az Úr,

Mint Cedrus a' vizek körül.

Bőv harmatok tsorognak ő jövésiről,

Sok vízbe hullnak magvai.

Az ő Királyja lesz Király Agág felett,

Országá fel nevelkedik.

Egyiptom Országból kihozta Isten őt,

Ő mint az Egyfzarvú erős.

Meg emészti ő a' felkelő Pogányokat,

Meg rontja nyíllal tsontjokat.

Mint hím Orofzlán meg hajól, 's lefekszik ő,

Ki merje őt fel költeni?

Ki

Ki Téged áld, az is légyen megáldatott,
És átkozott, ki átkozánd.

1. *Elegia. Dávid firalmos Éneke, Saulnak és
Jonathánnak halálokról.* 2. Sam. 1. 19. 27.

Oh ki magas Hegyiden, Izráel' Dészé, elestél!

Hogy hullottanak el mind az Erősek, Egek!

E' szomorú romlást Gáthban ne jelentse ki
senki!

Askalon útzáin híre ne folyjon elébb!

Majd ne hogy örvendjék a' Pálestína Leányi,

'S a' metizetlen Nép vígadozásba légyen.

Gilboa, bérczéidet soha égharmatja ne szállja!

Sem soha zápor eső rád ne tsepegjen alá!

Parlagidat szántó ne mivelje, meződ ne te-
remjen

Szent 'sengét, fel emelt áldozatokra valót!

Ah! az erőseknek paisok; mert ott leve tsúftá,

Ott a' Saulé is, bár olaj érte fejét.

Lám vértől ez előtt Jonathán kezíve ki nem
tért,

És Saulnak nem vólt kardja tsapása hibás.

Saul, Jonathán, egymást szeretők életekbe
valának,

Egyemástól a' Halál most se szakasztja külön!

Mind egyyik könnyebb vala könnyű Saske-
selyüknél,

Izmos Oroszlánnál mindenikőjük erősbb!

Sírjatok a' Saulon óh Izrael árva Leányi!

A' kitinéktek igen drága ruhákat adott.

Altala járatok bársony, 's selyem öltöze-
tekben,

És arany ékecség köntösötökre került.

Hogy hullottanak el, jaj! mind az Erősek
a' Hartzon!

A' Te Hazád hegyein, ah Jonathán, el esél!

Nagy

Nagy keferőségben vagyok édes Atyámfija,
érted!

Ah kedves Jonathán, melly örökre valál!
A' különös szeretet, mellyel buzgottam
erántad,

Minden gerjedezészt meg halad Affzony eránt.
Hogy hullottanak el, jaj! mind az Erőlek
a' Hartzon!

És hadi szerfszámok hogy leve préda velek!

11. *Elegia. Abner halálán tett Siralma Dá-
vidnak. 2. Sam. 3. 33. 's a' t.*

Hát ugyan úgy hala meg valamint egy bal-
gatag, Abner!

Mint egy meg-tsalatott, hát ugyan úgy
hala meg!

A' Te erős kezeid nem vóltanak öfzve kö-
tözve,

Sem gyors lábaidat nem lakatolta bilints.
Jaj! mint veszni szokott álnok szív által az
ember,

Abner, alatttonban életed úgy vefze el!
Sírjatok Abner előtt ti ruháitokat halogatva!
Izrael Abner előtt gyászba borúlva zokogj! *

*) Ez utolsó vers a' Siralomnak előtte va-
gyon, v. 31. sőt úgy látszik ezen egész
résznek utolsó verseiből, hogy ez az
egész Siralom gyakorta meg szaggatva
hozódik elő, mellyet én egész folyamotjá-
ban is leírtam: de minthogy legszorosab-
ban eddig vagyon: ez a' 'Sidó Verseknek
meg mutatásokra most elégséges.

Földi János Orv. D.

Jelen-

*
**

*
**

*
**

Jelentettük volt, hogy ezen folyó Eszt. Augusztussának 13-dikán iktattatott - bé Báró *Orczy József* ő Nagysága Ns *Zemplén Vármegyének Fő Ispányságába*, *Personális Ürményi József* ő Kegyelmessége, mint Királyi Biztos által. — A' Beszéd, mellyet ez alkalmatossággal mondott a' Királyi Biztos Úr, így következik:

Tekintetes Státusok, és Rendek!

„Előbb, hogysem a' Tek. Státusoknak nállam jelentett kívánságot bé-telleyesíttsem, szükségesnek találom, hogy mind Fels. Urunknak hozzám utasított kegyes parantsolattya, mind pedig Mélt. Báró Urnak ezen Tek. Ns Vármegye' Fő - Ispányi hivatalyáról ki-adott Adomány-levele, vagy is Diplomája mindnyájoknak tudtára el-olvastassék.

Méltóságos Báró Úr!

Tekintetes Státusok, és Rendek!

Valamint egy igaz jó Hazafit semmi sem örvendeztethet annyira, mint ha Hazája' javának meg-szerzésében néminémüképpen munkálkodhatik, és annak köz-boldogságát akármelley részében is eszközölheti: úgy bizonyára meg kell vallanom, hogy én e' mai díszes napot, éltémnek leg-örvendesebb, és jelessebb napjai közzé méltán számlálhatom, mellyen tudni illik, szerentséssen uralkodó Fels. Fejedelmünknek nevében, a' köz-vezérlésnek, 's Birodalomnak azon részében járólni szerentséltetek, melly a' Királyi Méltóságnak fő neme, és tulajdona, köz boldogságunknak pedig egyik sarkallatos fundamentoma.

Mert nemdenem tudva vagyon mindnyájunknál, hogy fel-állíttatván a' Királyi Felsőség Országunkban, a' Szent Koronánkhoz kaptsolt fő hatalom olly móddal szállíttatott törvényessen koronázott Királyunkra, hogy az, a' Fejedelem', és Ország-Rendjeinek eggyesülésével alkotott kötések, és törvények szerént, Hazánk' törvényes Jurisdiktziói által

által egyes igyekezettel vezéreltessék, és illy móddal amaz egyedül a' Királyra bizattatott ki-szolgáltató hatalom, Országunk' Jusainak bátorságos fenn-tartásával úgy legyen öfzve-szerkeztetve, hogy egy részről ugyan a' köz-állapotok serényebben folytattassanak, és rendes egyenlőséggel, a' mit csak egy Főtől függő kormányozástól várni lehet, végre - hajtassanak, némellyeknek különböző szándéki, és indulati eggyeztessenek, a' szinlett, és tsupán tulajdon halzon-keresésre tsábító módok el-zárattassanak, az erőtlenebbeknek el-nyomattatására ne talán tzelozó helytelenségek (a' mennyire az emberi erő terjedhet) el-mellőztessenek; szóval, a' köz Birodalom, és Országunk' kormányozása, minden akadály nélkül, egyedül a' Polgári Társaságnak valóságos, és annak minden részeire, 's lakossaira egyenlőképpen el-terjedett bölcdogságára vezéreltessék; más részről mindazonáltal elegendő tartalék legyen, ne hogy ezen az egy Királyra bizatott ki-szolgáltató hatalom, törvényeinknek határain kívül tévelyegjen, és így Polgári Társaságunknak szoros szövevényye akármelly módon is valamennyire fel-bontassék.

Ugyan ezen kormányozó Hatalomnak leg-főbb eszközei a' Ns Vármegyék, minthogy ezek Országunkban azok a' kisebb Társaságok, mellyekben a' Fő Polgári Vezérlésnek summája, ritka meg-eggyezéssel találhatik; mert valamint a' Státusok, és Országunknak Rendjei, a' Királlyal törvényesen öfzve-gyülekezvén, köz munkával szabják a' Polgári Társaságnak boldogulására vezető törvényeket: úgy szinte a' Ns Vármegyék munkállyák a' Fejedelemin-
nek leg-főbb kormányozása, és ez által Megyékben rendeltetett fő Magifirátusnak vezérlése alatt, ugyan azon törvényeknek fontra való tellyesítését; ezek tehát Hazánk' sarkallatos hagyományainak hűséges Őrállói.

Ki-tettzik ezekből eléggé a' Fő-Ispányi hivatalnak, egyéb Országunknak Tifztségei között törvényes betse, és majd csak nem leg-jelessebb volta; és azért ezek a' Fő Tifztségek minden időkben az Országunk jelessebb Személyeire bizattattak, úgy-
annyi-

annyira, hogy Hazánknek Fő Elöljárója, Nádor-Ispányunk is azzal törvényessen ékesítettett, és valóban nem ok nélkül, minthogy ugyan a' Fő-Ispányok a' Királyi szolgáltató Hatalom' leg-jelesebb Segítői, és a' Közjónak Elölmozdítói.

Méltán tehát számlálhatom én ezen napot, a' mint előbb mondtam, éltemnek örvendetesebb, és díszesebb napjai közzé, midőn tudni illik ezen fő Országos Tifztségben való bé-iktató hivatalomat ebben a' Ns Vármegyében, és illy nevezetes Gyűlekezetben kegyesebb, és Országunk' minden Lakosaitól méltán imádott Fejedelmünknek nevével tellyesítem.

De nagyobbadik az által is örömem, hogy e' jeles Ns Vármegye, éppen a' Méltóságos Úrnak kormányozására biztatott, a' kinek régi barátságával ditsekedhetem, kinek ősi származása, jeles Eleinek, 's magának tulajdon érdemei, viselt különbséle hadi és polgári tiszti hivatalai, különös hazafiúi szeretete, a' Köz-jónak elő-mozdítására mindenkorom intézett iparkodásai, annyira tudva vagynak mindnyájunk előtt, hogy éppen nem kételkedhetem, hogy vele együtt nem csak e' Nemes Vármegyének, és annak minden jeles Rendjeinek közös az öröme, mellynek illy érdemes Kormányzója rendeltetett; de az egész Hazának, és minden jó Hazafinak is innét származhat nagy örvendezése, minthogy kegyelmes Fejedelmünk ezzel a' példával is a' közjóra szorgalmatosságát nyilván bizonyította, midőn nem csak a' tett érdemeknek nálla lévő betsit velünk esmértetni kívánnya, hanem bővebb örömünkre olyan Férjfiakat választ Országunk' jelesebb Tifztségeire, kik, mind származások, mind igaz Hazafi voltak, és tehetségekre nézve, azoknak viselésére köz értelemmel érdemeseknek találtatnak. Ösztönözhet ez valóban mindnyájunkat, hogy kegyelmes Királyunknak fejedelmi példáját követvén, édes Hazánk' boldogulásának elő-mozdításán egy szívvel lélekkel iparkodgyunk; ezek tehát mai örömemnek fő okai. Elöl-hozhatnám én itt, a' Mélt. Úrnak különös emlékeztetre méltó, Mélt. Ura Attyának érdemeit is, annak nagy példájú Hazafiságot, min-

minden személy - válogatás nélkül való egyenes, és igazság szerető tselekedeteit a' végre is, hogy azokat, ezen számassan öszve - gyülekezett Hazafiakkal közelebb esmértessem; de mivel mindnyájoknál, a' kik azon nagy emlékezetű Méltóságot személyyessen esmerték, úgy is tudva vagynak: tsak azt az eggyet vetem még utánna, hogy ez a' Méltóságos Úr, azon igaz Hazafiságát minden mellyékes szinlésektől mentt, és tiszta Magyar szivét, nagy emlékezetű Eleitől, mint leg-drágább örökét vette, mivel azoknak is ditső tettei egyedül azon igaz hazafiúi igyekezetekből származtak, mellyel a' köz-jónak elő-mozdítását fáradhatatlan szorgalmatossággal munkálták.

Hogy tehát mind a' T. Státusoknak kívánságát, mind mostani hivatalomnak tzéllját, azon hitnek le-tételével, mellyel a' Méltóságos Úr mind kegyelmes Fejedelmünkhez, mind pedig ezen Ns Vármegyében lévő Polgár - Társaihoz köteleztetik, közeli-
lítettsem: tessék azt a' Mélt. Úrnak le-tenni.

A' Elit' le - tétele után.

Mivel már a' Méltóságos Úr a' szokott, 's szivében régtől - oltá úgy is el-tökéllt hitet szóval is le-tette: bé-vezetem ímé a' Méltóságos Urat, Fels. Fejedelmünk' nevében, ezen Ts Ns Vármegyének Fő - Ispányi Hivatallyába, annak vezérlését, a' törvénynek értelme szerént, minden hozzá - való javaival, jövedelmeivel, és praerogatíváival általam. Nintsen is egyéb hátra, hanem hogy megszereztetvén már ekképpen a' Mélt. Úr, mint Elöljáró, és a' T. Státusok között a' közelebb való eggyesülés, ebből származó örvendezésemet ismét újíítsam, midőn mind azokat a' javakat elmémben forgatom, mellyeket e' Ns Vármegye minden kétség kívül fog tapasztalni. Mert ugyan is, hol lehet nagyobb reménység a' törvénynek tellyesítéséhez, az Igazságnak minden személy - válogatás nélkül - való gyors ki-szolgáltatásához, a' Köz-jónak gyarapításához, akármelly ne talán bé-férkezett helytelen szokásoknak el-törléséhez, minden sorsú Lakosoknak

nak egyenlő bődögülésához ; mint ugyan ezen jeles Ns Vármegyében , a' mellyben foglaltt Polgári-Társaságot , illy törvény-tudó , egyenes szívű , nagy tapasztalású Haza fi fogja vezérelni , és a' melly Társaságnak Tagjai , olly nevezetes Familiákból és régi gyökeres Nemből eredett számos Méltóságos , és Uri Rendekből vagyon öszve-állítva , a' kik , érdemekkel díszesített Öseit követvén , ugyan annyi számú eszközeik lesznek , ama' minden Rendek által óhajtott köz bődögülésnak.

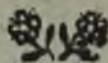
Mert ugyan is ki nem tudja , hogy a' Nemesek , Országunknak , és a' köz Polgári-Társaságnak azon része , a' melly , a' Király , és az Ország Lakossai között , mintegy közepette lévén helyheztesztetve a' köz bizodalomnak , és vezérlésnek minden részeit segedelemmel élelfti , és mind a' Király külső és belső bátorságunknak meg-szerzésére olly szükséges hatalmat fenn-tartja , mind pedig az Ország minden Lakossainak , kinek-kinek sorsához illendő szabadságát , és bődögülését eszközzi.

Mert a' mint a' jól el-rendeltt köz Polgári-Társaságnak semmi része nem lehet , a' melly a' köz bődogságot egyenlő iparkodással a' néki kiszabott mód szerént nem munkállya : úgy a' mi köz Polgári Társaságunkban minden renden lévő Nemes-ségnek az a' szoros kötelessége , hogy a' mint azt , vagy hadi , vagy polgári szolgálatokkal szerzette , úgy ezeket tovább is hűségessen folytassa , és így a' belső , 's külső bátorságot az egész Haza' Népe-nek állandó bődogságára meg-szerezvén , minden leg-alatsonyabb sorsú Lakosok is tselekedeteikből nyilván tapasztalhatták , hogy a' Nemesi szabadság az ő bődogságokat nem hogy akadályoztatná , hanem inkább ennek fenn-maradásában az ő óltalmok , és bődögülésok is szorosan kaptsóltatik.

Nem erefzkedem én mélyebben ezen többekre is alkalmatosságot nyújtó elmélkedésben , mivel mind ezek a' Ts Státusoknál azon kívül is bőven tudva vagynak ; tsak azt ajánlom tehát bé-fejezés gyanánt tovább is a' Mélt. Fő Ispány Úrnak , hogy ezen Ns Vármegye' köz reménységét , 's minden ké-

kételkedésen kívül való hiedelmét, újjabb újjabb köz boldogulására való jeles tselekedetekkel erősíteni, a' Ts Státusokat és Rendeket bölts tanácsadásával segíteni, azokat törvényes jussaiban, szabadságiban meg-tartani, és az adó-fizető Népnak sorsát hazafiúi érzékenységu szívére venni, 's ápolgatni méltóztassék; nem kételkedem ellenben, hogy a' Ts Státusok és Rendekek azon figyelmes tiszteletnek önként Hazánk' rendtartása kedvéért is minden készséggel eleget teendének, Mélt. Fő Igazgatójokat hazafiúi iparkodásban segíteni, 's illy öszve-kaptsolt erővel kegyelmessen uralkodó Felségünknek szolgálatját, ezen Ts Vármegyének nagyobb díszét, 's az által a' Közjónak elő-menetelét, gyarapítását közéleti igyekezni fognak. — Most pedig vélem egygyütt egy szívvel lélekkel fel-kiáltanak: Ellyen ezen Ts Vármegyének érdemes Fő Ispánnya Mélt. Báro Orczy Jósef Úr! Vivat!!

El - végezvén már ekképpen a' reám, Felséges Koronás Királyunk által bízott munkát, köszönöm a' Méltóságos Fő Ispány Úrnak hozzám vonzó szívességét, és igaz barátságát, nem különben a' Ts Státusoknak és Rendekeknek, úgy a' szomszéd Nemes Vármegyék által ide küldött érd. Követjeinek olly nagy számmal lett meg-jelenéseket nagy örömmel és hálaadással fogadom. — Adja a' jó Isten, hogy a' mint igaz szívből óhajtom az e' mai napon én általam hivatalyába bé-iktatott érdemes Fő Ispánnya ezen Ns Vármegyének Mélt. és Uri Rendekekkel öszve-szövetkezett, sok számos esztendőig szerentséssen munkállyák a' köz boldogságnak minden részeit; magamat pedig a' Mélt. Úrnak, 's ezen jeles Gyülekezetnek, úgymint egyik Polgár - Társokat igaz barátságába, és szívességébe ajánlom.“

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL:

Költ *Bétsben*; Karátson' első
napján, 1792-dik Elztendőben.

B é t s:

Az eddig itten vólt Prusszus Követet, Gr. *Haukvitz* ő Excját, tíz ezer forintot érő gyémántos arany piksiffel ajándékozta meg tegnap előtt ő Felsége. Rövid időn el fog innen indulni a' Gr. Ur *Berlin* felé, 's lesz ezentúl első Miniflere a' Prussziai Felségnek.

Hadi Környüállások.

A' Rajna felé indúlt Seregünk, vissza szándékozik Belgyiornak *Geldria* nevü Tartományába, mivel, a' mint oda alább is lesz említve, által-rontottak oda a' Fran-

N n n

tziák.

tziák, a' Hollandusok' birtokán. Oda parantsolta a' Prussziai Király is, segítségünkre azon Sereget, melly vólt *Wesel* Városában.

Limburg Tartományában, *Herve* Városánál meg-íszalasztotta Seregünknek egy része Dec. 5-dikén a' Frantziákat. Hetet el is fogott belőlök.

Fenn említett Gróf *Haukvvitz* egy tudósítást vett, mellyben az iratik, hogy a' Prussziai Király egész *Casselig* verte *Custine* Frantzia Vezért. (*Cassel*, *Moguntzia* Városának, a' Rajnán innen fekvő külső Várososa.)

Még Decemb. 16-dikán se vették-el a' Prusszusok, *Königstein* Várát a' Frantziáktól.

A' Frantzia Nemzet-Gyűlése egész okot szolgáltatót már *Hollandiának*, és ennek Frigyesének *Nagy-Britanniának* is, a' Frantzia Nemzet ellen való fegyverfogásra. Mert bár akármit protestáltattak is a' Hollandiai Rendek, a' Fr. erőszak-tétel ellen: csak nem hajtának arra semmit is a' Frantziák; hanem Dec. első napján 7 nagyobb és kisebb fegyveres hajókat fel-indítottak a' *Skáldis*-vizén *Antverpia* Vára felé, ollytézallal, hogy ezen Erősséget annál hamarább meg-vehessék; melly azonban meg-adta vólt már magát Nov. 30-dikán. — Ez eggy erőszak; — de még ezen kívül mást is követtek el a' Frantziák, a' Hollandiai Köz. Társaság ellen. *St Eustache* nevű Frantzia Generális t. i. meg-kéri a' *Maefrichti* Kormányozót Hg *Hessen-Casselt*, hogy en-

gedné meg néki, hadd mehessen által 1500-
ad magával, a' Hollandusok' birtokán Aufst.
Geldriába. A' kormányozó Hertzeg' fele-
letje a' vólt, hogy ő a' Fr. Gen. kívánságát
semmiképpen nem tellyesítheti. Ezen fele-
letjét a' Hertzegnek nem tsak helybe hagy-
ták a' Köz. Rendek, hanem néhány Rege-
menteket is rendeltettek *Maeftrichtbe*, úgy-
mint a' mellyek ellent állhassanak a' Fran-
tziáknak, ha erővel akarnának valamit
próbálni. De a' Fr. Generális meg-előzte
a' *Maeftrichtbe* rendeltt Regementeket, hir-
telen hidat készíttetett a' *Maas*-vizén, 's
által rontott Aufst. *Geldriába*.

A' *Nagy - Britanniai U d v a r*, erőssen
állíttatja hadi lábra, mind a' szárazon, mind
a' vizen lévő fegyveres erejét; de mivel az
Angliai Konstitutzió meg nem engedi, hogy
nevelődjön az, a' Parlamentom' meg-egy-
gyezése nélkül: tehát előbb tette a' Király
a' Parlamentom' öltve-gyűlésének napját,
t. i. a' jövő Eszt. Jan. 3-dik napjáról, ezen
folyó Dec. nek 13 dik napjára. — Azért
szükséges most N. Britanniában nevelni a'
fegyveres erőt, mert ha külső ellenséggel
nem vólna is dolog: van belsővel. Mert
ámbár Nov. 24-dikén is meg-újjíttatott az a'
Kir. Rendelés, melly szerént a' Törvényszé-
kek, és Magisztrátusok szorossan köteleztet-
nek, a' fel-lármázó Irásoknak Szerzőit ki-
keresni, 's keménnyen meg-büntetni; ámbár
a' Minisztérium minden módon egygyességre
kíván lépni, a' vele eddig ellenkezett Félnek
fejeivel: mindazáltal, az úgy nevezetett
Revolutzió', vagy Konstitutzió - Társaságok,
N n n 2 mely.

mellyeknek számok mind inkább inkább nevékedik, úgy fel-lázzasztották a' Népet; főképpen az északi részeiben Angliának, 's *Hiberniában*, és *Skótziában*, hogy erőszak nélkül nehezen lehet az Angliai Konstitutiót, valamelly frantzia forma Revoluzió ellen meg-örizni. — *Fox*, nagyon sokat tehetne a' kívánttsendességnak elközlésére; de az a' baj, hogy *Minister Pitt*tel, tellyességgel nem akar ölvözve férni a' gondolatjok.

A' leg-újabb *Turini* Újságokból azt olvassuk, hogy a' Szárdiniai Király minden felé serkentő, és unólzó rendelést hirdettetett a' maga Tartományjaiban, mellynek értelme az, hogy a' Polgárok fogjanak fegyvert. — Foganatos vólt ezen rendelés; mert seregenként iratták-bé magokat Katonáknak, mind városi, mind pedig falusi Polgárok; hanem a' jövő tavaszig nem fognak ki-mozdúlni lakó helyeikből. — Tizen-nyólz ezerre ment vólt már ezen hónap' elein, a' Szárdiniai Státusban lévő Tsász: Kir. Seregeknek száma, 's mind inkább inkább nevékedett.

Romában, Státus-Tanáts tartatott Nov. 26-dikán, 's el végeztetett, hogy az *Angyal* Várában lévő Kintstárból öt milliő Skúdik, az az; tiz milliő forintok vétessenek - ki a' hadi készületeknek életélére: A' Kárdinalisok, Püspökök, Hertzegek, Nemesek, 's a' tehetősebb Polgárok, temérdek ezüst edényeket adtak bé a' pénzverő házba. — Négy *Helv.* 's két *Corfus* Regementek, és valami hatvan ezerig való új Katonák vigyáztak már a' múltt hónap' vége tájján az Egyházi Biro-

Bíródom' szélein. — Nagy ösztönül szolgált az az Insurrekctzióra, Pápa ő Szentsége' Alattvalóinak, hogy fel-fedeztettek előttök az okok, melyekre nézve kellyen fegyvert fogniok. Eggy ezek közzül az, hogy ők senki ellen hadat nem kezdenek; hanem saját Tartományokat fogják védelmezni, az azt meg-támadók ellen.

A' Pápai Seregeknek kormányozása, Ts.Kir. Gen.Gr. *Caprara* Úrra vagyon bízva. Ennek az Urnak javaslásából, a' F. Tsászártól fog kérni, a' mint írják, Pápa ő Ssége, bizonyos számú Al-Tízteket, a' kiktől jó katonaságot tanulhassanak az Olasz Katonák.

A' *Skutaribéli* Basa, tiz ezer fegyveres Embert ajánlott, a' maga Katholikus Alattvalói közzül, az Egyházi Birodalom' általmazására; 's még panaszkodik, hogy kevés bizodalommal vagyon a' Sz. Pápa ő hozzá, a' ki nagy tisztelője a' Királyi Vallásnak, 's annak méltó Fejének. Barátságos Hatalmasságnak nevezi irásában magát a' Basa. Nagy köszönettel is vette szép ajánlását a' Római Udvar.

*Trieft*ből bizonyosnak írják, hogy az odavaló ki-kötő helyet — úgymint a' Fr. N. Gyűlés által neutrálisnak (részre nem hajlónak) íteltetettet — nem fogja bántani a' Frantzia hajós Sereg. — Ugyan *Trieft*ből irták, hogy a' *Velentzei* Közöns. Társaság fel-fegyverkezve fogja tartani a' neutralitást; azért is nyakra före készített a' hajós Seregét.

A' *Dumourier*' Seregéhez küldött Bízto-
sai a' Nemzet-Gyűlésének, azt írták Parisba
ezen hónapnak 4 dikén *Lüttich*ből, hogy
Dumourier Vezérnek nagy panassza van a'
Had-Minister ellen; minthogy se a' népnek,
se a' lovaknak nintsen eleségek. — Jelen-
tették egyfzersmind, hogy úljokban számos
N. Gárda tsoporlok jöttek eleikbe, kik azon
fundamentomon hagyták oda a' Sereget:
mivelhogy, a' mint ők értették, a' Nemzet-
Gyűlése ki-hirdettette, hogy nem forog többé
veszedelemben a' Haza.

Frantzia Ország.

Dec. 2-dikán, egy tiz esztendő's Gyer-
mek állittatott a' Nemzet Gyűlése eleibe,
azon személly által, a' ki Fiává akarja azt
fogadni. A' Gyermekek így szollott a' Gyű-
léshez: „Törvényadók! Én még tsak tiz
esztendő's vagyok, az én kezeim gyengék
még a' fegyver viselésre fogadjatok el tehát
azokból egy tsekélly ajándékot, vérem he-
lyett, mellyet még nem ajánlhatok fel Ha-
zámnak. Néki szentelem az én kevés gyűjte-
ményemet, mellyet két luidórra szaporít-
gattam. (Nagyon örvendett a' Gyűlés a'
Gyermekeknek. Ez, így folytatta beszédét.)
„Törvényadók! méltóztattatok nékem ör-
vendeni: méltóztassatok tehát érzeni is az
én sorsomat. Én árva vagyok; nem vehe-
tem én többé számra az Atyai 's Anyai édes
nevezeteket. Még egy Barátom maradott,
a' ki engem' Fjává akarna fogadni. Végez-
zetek, Törvényadók! a' Fiúvá való fogad-
hatasról, hogy én részese lehessen ezen
ke-

kegyelemnek. Sok ezer szerentsétlenek fognak
ezért Titeket úgy áldani, mint én."

XVI. Lajosról a' végeztetett Dec. 3-dikán, hogy ezen Hónapnak tizenegyedikén a' Nemzet Gyűlése eleibe vitessen, ott olvassék fel előtte az ellene való Vád, 's írásban is adassék által néki, két napok múlva felellyen a' Vádra, 's a' felelést követő nap tétessék reá törvény. A' környülállások szízerént nagyon lehet tőle tartani, hogy minekutánna örökös jussaitól, és még szabadságától is meg-fosztatott a' szízerentséelen Király.

Dec. 4-dikén, egy nagy lárma után, oly végzést hozott a' Nem. Gy. hogy halál a' fején a' ki tsak próbálná is sürgetni valaha a' Fr. Közönséges Társaságban, a' Királyi, vagy más ollyas hatalomnak újra való fel-állítását.

Mirabó ellen protzeßzus indított halála után: mivelhogy azon Levelekből, melyek nem régiben találtattak egy titkos rejtekében a' Királyi palotának a' sült ki, hogy ő is vétett Hazája ellen. Egy Deputációra bízott ezen dolognak további megvizsgálása: és a' míg ez tart: addig bé leßz vonva fátyollal a' *Mirabó* képe, melly nagyon a' N. Gy. palotájában.

Elegyes Tudósítások.

Nagy Exekutzió

volt Szárdiniának fő Városában *Turinban*,
a' múltt Nov. 14-dikén. Mindjárt reggel el-
állotta a' Várba menő utakat, úgy nem
különben a' bástyákat 's úttzákat is a' Kato-
na-

naság, 's bé-zárattak a' Város' kapui; annakutánna dob szó alatt meg-hirdettetett, hogy élete' vesztése alatt ki ne mérészellyen senki is menni a' házból, mihelyt jel fog adatni e' végett a' Várból egy ágyúszó által. Meg-dördülvén tehát az ágyú, bé zárattak minden ajtók és ablakok, 's kezdődött az Exekutzió. A' halálra szententziáztatott 11 személlyek, előbb meg-vesszőztettek; azután meg-hordoztattak Katonák között az uttzákon. Végre, a' nagy piatzon az első bűnös — *Curtis* Generális — négy felé vágatott; a' több vétkeseknek pedig, kik tiz első rangú Katona-Tisztek voltak, rész ízerént fejek vétetett, rész ízerént nyakok töretett. Mindnyájoknak holttesteik végre, akasztó fákra függesztettek illy felülírással: *Proditores Patriae* (Haza-árulók). E' meg lévén, ismét ki-süttetett az ágyú, annak jeléül, hogy már bátran ki-mehetnek a' Lakosok házaikból. A' ki végeztetett személlyeknek bűnök abból állott, hogy midőn a' Frantziák bé rontottak volna a' *Szárdiniai* földekre: önként ereztették azokat bellyebb. — A' melly Frantzia Leányokról említettük volt már másfzor is, hogy a' mostani had' kezdetétől fogva katonáskodnak, 's nevezetessen a' *Dumourier* előljáró Seregében igen legényessen vitézkednek, *Ferning* nevezetűek. *Dumourier* ajánlására, azt végezte felöllök a' Nemzet-Gyűlése, hogy a' házok, mellyet *Mortagne* nevű helyben el-égetett az Ellenség, újra fel-építtessék a' Közönséges - Társaság költségen; 's ha vége lépzen a' hadnak, ki is

házasíttassanak a' Közöns. Kintstárból ezek a' tüzről pattantt két Amazonok, kik olly példássan szolgálták Hazájokat.

Berlin Városa' Lakosait meg-intette a' Politzáj-Direktzió (belső bátorságra ügyelő Hivatal), hogy szorgalmaztassanak vigyázni, mert valamelly gonosz Emberek támadtak, kiknek szándékjuk az, hogy gyűjtogassanak; és azon esetre, ha talán éjjelzárkának idején gyűlés történne: tartózzon gyertyákat rakni belőlről az ablakokba minden Lakos. — Egy Pattantyús Filzt, 's a' Katonai-Akademia' Professzorai közzül egy, el fogattattak *Berlinben*, vétkes levelezéseik miatt. — *Montblanc* (Fejér-hegy), mellyről fog ezentúl *Szabaudia* — úgy mint a' Frantzia Közöns. Társaságnak egy 84-ed része — neveztetni, leg-magassabb hegy egész Európában, 's színte soha se szakad le a' hó rólla. — *Párisba*, egy tizenegy esztendő Gyermeke vitetett mostanság Északi Amerikából, a' melly, különös játékja a' természetének. Csak egy tizombja, 's lába van t. i. jobb felől, hanem keze három; kettő bal, egy jobb felől. Szeme is három; kettő a' szokott helyen, egy pedig a' homlokán. Füle ismét csak egy van, bal felől. Egyébaránt ép, és egészséges a' Gyermeke. — Északi Amerikának *Newyork* nevű Tartományában, olly eszközt talált fel *Green Samuel* nevezetű Lakos, melly által gyűlések idején a' leg-magassabb részeiből is az épületeknek, egy minuta alatt tíz személyeket meg lehet szabadítani. — *Döderlin*, kit, mint egy igazság szerető 's nyomozó

Theo.

Theologust, úgy betsült a' tudós Világ, meg-halálozott *Jénában*. — *Trieszben*, egy Társaság adta-ölvé titkon magát, melly hajós Legényeket verbuált (szedett), ama' nevezetes tengeri Tolvaj *Lambro Cazzioni'* számára. Mind az ölvé-verbuáltak, mind a' verbuálók el fogattak, 's az elsőbbek által-adattak azon *Kommandó'* kezébe, melly éppen most *Trieszben* szed Legényeket a' *Mihálovits'* szabad Seregébe. — A' *Római* Zsidóságról azt írják, hogy közzüle egynehány ezereen meg hagyták volna vesztegettetni magokat *Frantzia* pénz által, 's tsak azt várták, hogy közelítsenek a' *Frantziák* az Egyházi Birodalom' földjéhez, mindjárt ők is *Frantzia* Kokárdákat raktak volna fel; 's zenebonát indítván a' *Tartományban*, könnyebbé tették volna a' *Frantziák'* győzedelmeket. Szerentsére, jókor ki-tudódott titkon forrált gonolz szándékjok.

A' *Prussziai* Király, emlékeztető oszlopot akar emeltetni azoknak a' vitéz *Hasszusoknak* *Frankfurtban*, kik a' *Frantziáktól* lett vissza-vétele' alkalmatosságával ezen Városnak fel-áldozták életüket. Következendő irás fog az emeltetendő oszlopon olvastatni:

D. M.

Cattorum, qui virtutis Patrum

memores et aemuli

Francofurto expugnato

Victores occubuerunt

profligatis Gallis

Gvil. Frider. Bor. R.

Az Egyházi Birodalomban egy Puskaportsináló, és egy *Missani* nevezetű gyalog Strásmes-

nester közelébb el fogattak. Mind ketten leveleztek a' Frantziákkal. Egyik azt az ígéretet tette nékiek, hogy sikeretlen puska-
port fog készíteni. A' másik pedig egy kü-
lönös Embert tartott, a' ki által leveleket
küldözött *Szabaudiába* a' Frantziákhoz. A'
Levél-hordót meg-íróllította egy *Pedemon-*
tziumi Strása, 's mivel nem akart az meg-
állani: agyon lötte. Áruló leveleket talál-
tak nálla, mellyeknek előbb a' *Szárdiniai*
Királyhoz, azután pedig Pápa ö Sz. géhez
kellett volna vitetniek.

Upland Tartományabéli *Sundborn*
nevezetű Svéd Papot azzal vádolta-bé egy
Halgatója, hogy prédikáttziójaiban meg-
sértette legyen a' Királyi Felséget. Procesz-
szusra ment a' dolog, hanem a' Prédikátor
ártatlannak találtatott; 's a' Vádoló veíszöz-
tetésre, 's minden költségek' meg-térítésére
ítéltetett.

M a g y a r O r f z á g.

Ama' nagy érdemű Hazafi' T. T. *Pétzeli Jósef*
Úr' halálának meg-tisztelésére.

Pétzeli Jósef itt nyúgofzik a' porban.

Oh melly sok jajt, 's virtust mondék-ki egy
sorban!

Eggy erős Ofzlopa, 's Dífze a' Vallásnak,
Egy belső, 's leg-első Barátja *Pállásnak*;

A' Köz-Társaságnak egy nagy hafznú Tagja,

A' Szent Rendnek első nagyságú Tsillagja,

A' Hazának egy leg-gazdagabb Reménnye,

A' Tudományoknak sok sugárú Fénnye;

A' Virtus' örökös Barátja, és Társa,

A' Bünnök Birája, 's győzedelmes Mársa.

Eggy leg-hívebb Barát, eggy embert szerető,

Egy

Egy nyájas, 's mindennel magát kedveltető,
 A' köz Nép' öröme, a' Fő Rend' szerelme,
 A' sok árvák' Attya, 's özvegyek' védelme.
 Eggy ékes pennájú és nyelvű Orátor,
 Egy hív, kegyes, tudós, serény Prédikátor.
 E' Száznak, melly szülte, egy nagy Ékessége,
 A' Népnek, melly közit élt, fő Gyönyörűsége.
 Imé illy nagy számmal gyűltek e' gyász Bóltba
 Illy sokan hóltak-meg ebbe az egy Hólttba,
 Ez egy Személyben itt ennyi személy fekszik.
 Illy sok névvel mellyik márvány - kő di-
 tsekszik? —

Fojj hát szöke vize, fojj-le a' Dunának,
 's zúgjad mindenfelé Jaját a' Hazának,
 Hirdesd, hogy senkinek nem kedvez a' halál,
Por vagy, 's porrá leszel, elő tsak azzal áll,
 's a' Virtus sem borít senkit olly pántzélba,
 Hogy a' halál' nyila ne vehetné tzélba.
 Az ész, hir, nagy érdem mind tsak gyenge
 pais,

Különben *Pétzeli József* élne ma is;
 Élne, 's ez Országának lett volna Nefztora,
 's tisztelné a' jövő Század' köny-zápóra.

Ennyi virtusinak mik lettek már béri?
 Fájlalják most ötöt nem tsak hív Testvéri.
 E' jó Atyafinak halálán kesereg
 Nem tsak egy nagy számú jó Atyafi Sereg.
 Nem tsak árván maradt két kisdéd magzatja
Atyám! édes Atyám! zokogva jajgatja;
 Nem tsak hív Özvegye járván külső gyászban
 Jelenti, melly nagy bú van ott benn a' házban
 Tudnillik szívében, mellynek könyv forrása
 Buzog, 's mint az özvegy *Niobének* Mássa,
 Minden vigasztalást szívéből ki-zárván,
 Lessz Férje' sirjának hóltig siró márván.

Nem

Nem tsak a' sok Özvegy, és Arva sirattya,
 Annak gyámola nints, ennek édes Attya.
 Nem tsak a' jó Embert betsülő *Komárom*
 Kiáltja fájlalva: „melly nagy az én károm!
 Pulztává változik már leg-szebb Szigetem,
 Mert lantjával együtt Ariont temetem.“
 Hanem az általa ki-adott sok Könyvek
 Tselekszik; hogy érte tsorognak sok könyvek.
 Mindenféle Rendek sohajtják Hazámba,
 's az öl' tisztelő jajt nem vehetni számba,
 Mellyhez ím' sóhajtvá én is adok egyet,
 's e' por szemeiskével nevelem e' hegyet.
 Az illy Jajok ám a' leg jobb Orátorok!
 's mellyek ezt érdemlik bódlogok a' porok!

A' Músák is, kiket addig édesgetett,
 Hogy a' Sejnén velek Dunát tseréltetett.
 Liliomot hintvén sirjára; könyveznek,
 's a' mint veszem észre, vissza igyekeznek.
 Sőt a' *Hír*, e' meg-hóltt' régi gyors szolgája,
 Könyvezvén száz szeme, 's jajgatván száz
 szája

Le-ment a' halálnak tömlőzébe hozzá,
 's rab lántziról nemes nevét le-oldozá;
 Majd réz táblát vévén, 's vas pennát kezébe
 A' Halhatatlanok' sorába jegyzé-be.
 Látá ezt az *Erdem* a' *Virtus Goële*,
 's pora felett ő is oszlopot emele,
 Mellynek márványára, hogy magát ki sirta,
 A' *Jó- emlékezet*, e' verseket írta:

* * * * *

„Utazó! ki hamva van itt meg-tisztelve
 Ennyi könyvel? ha azt kérded idő telve,
 Tudd-meg egy Fáklyáé, ki a' Közjó végeit
 A' munkának író-asztalán el-égett,
Pétzeli József, kinek rövid élte

A' D á v i d' nyóltzvannyát *) tsak féllig
szemlélte.

De ha Kálkulusán veted az Érdemnek,
Még százain is túl élt Mathusálemnek. “

Irta a' Meg-hólttnak egy leg-szomorúbb Barátja,
K o v á t s J ó s e f, N. Kőrösi Prédikátor.

Pétsváradról (Baranya Vármegyéből),
Decemb. 15-dikén.

„E' folyó hónapnak 3-dik napján érkezett a' nállunk kvártélyozó Vitéz *Erdődy* Huszárokhoz az a' parantsolat, melly szerént magokat minden órán készen kell tartani, a' Frantziák ellen való menetelre; hogy midőn a' meg-indulásra rendelés tétetik, hátra maradás közöttök ne történnyen. A' mint beszélik a' Tiszt Urak, a' jövő Januáriusnak közepe felé minden bizionnyal meg fognak indulni. Örömmel fogadták ők ezen kegyes rendelést, mellyet már régen óhajtvá vártak. Első Decembertől fogva, mindenek hadi módon folynak nállok. A' hátra maradó (reserva) Svadronnyok, Slavóniában *Eszék* táján fog maradni. Ezen Svadron, tsak most újjonnan állíttatott-fel; 's ez a' többi Huszár Regementeknél is léssen. Ezen okra nézve, sok Tiszt Urak egy ranggal fellyebb mennek. “

Pestről, Dec. 17-dikén.

„Dec. nek 16-dik napján olly rettenetes Rideg szél támadott nállunk, a' millyenre öreg Embereink is alig emlékeznek. 15-ken
est-

*) 'Sólt. 90: 10.

estve még egy körömn yi jég se látott a' Dunában, és más napra virradóra, a' h idnak *Pesi* felől való rézét fél Dunáig elvitte a' jég. E' szerént, Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége kentelenítettett a' magatéli szállására — Hg *Krazsalkovits'* házába — lakását által venni. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Dec. 16-dikán.

„Újságúl küldök egy Magyar *Partéztettelt*. Méltán újságnak gondolom. Mert én ugyan láttam Magyar Országí Partéztetteket; de azok mind németül voltak.

Szomorú Jelentés.

Néhai M. L. B. Nalátzi Nalátzi Borbára Asszony ő Nagysága', Idősbbe néhai M. G. Bethleni Bethlen Gergely Úr' Özvegyének, a' Kolosvári Farkas-úttzai Reform. Templomban, két prédikátióknak elmondása által, a' most folyó Karátsonhavának 16-dik napján, reggeli 9 órakor, utolsó tífztesség-tétele tartatván, ezen utolsó tífztességének megadására, minden Mélt., Tek. és Tíft. felsőbb és alsóbb Rendek Szomorúan hivattatnak, illyen jelentés mellett: hogy a' ki-rendeltt 9 órára, az Úri Mélt. és Tek. Rend, a' T. Dr. Pataki Sámuel', a' Mélt. és Tek. Úri Asszonyságok pedig a' Tíft. Esperest Intze Mihály Urak' házaikhoz megjelenni méltóztassanak, a' honnan a' Templomba vezetettvén, onnan a' Prédikátióknak és a' rendes Énekléseknek elvégezések után, a' Test a' közép kapuig ki-kisértetik.

Az ezen Szomorú Jelentésben említett Méltóságnak halála, még Mindsz. havának közepe táján történt. — Két ékes szóllású,

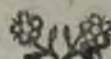
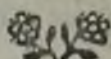
és szép tudományokra nézve nevezetessé Férjfiak, úgymint T. *Intze*, és *Herepei* Urak tartották a' Beszédeket; de sokkal nagyobbak voltak a' kedves Bóldogúlttnak érdemi, hogy sem mint szavok közzé szoríthatták volna azokat az Orátorok. Minekutánna a' közép kapuig kísértetett volna, feles gyülekezettől a' test, ott szekérre tételezt, és *Bethlenbe* vitetik, holott is hajdani kedves Férje mellé fog helyheztetni, a' Familia' Kriptájába. Egéssz az említett helyig fogják kísérni a' Meg-hólttat, Mélt. Arváit: Gróf *Bethlen László*, *Gergely*, és *Ferentz* Urak, Sógorokkal M. B. *Bánffy László* Úrral, 's más Atyafiakkal együtt.

Éppen most, midőn ezen levelémet írom, délutáni 3 's 4 óra között félre vernek minden harangokat, 's tüzet dobolnak. A' segítségre szaladó Népet, meg-állítja futásában a' nagy szél. — Bóldog Isten! melly örökre nevezetessé, 's gyászos emlékezetűvé lehetett volna, Városunkra nézve e' mai nap. Az Ó-Várban lévő Katona-Ispotálynak kürtője (kéménnyel) ki-gyúlt. Már a' ház' fedele is tüzet kapott; de mint-hogy annak nagyobb részét nagy hirtelenséggel le-verték: akárhogy' dühösködjék is a' szél, szerentsésen el óltatott a' tűz; 's vége a' rettentő veszedelemnek."

*

**

Az E e e árkussal mentt Magyar Legénynek, imé küldjük uttáuna a' Mátkáját is.

A'
TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Karátson' 28-dik
napján, 1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Karátson' második napján, a' Sz. István'
Templomába indultak, délelőtti 11 órakor,
Felséges Királyunk, és Királynénk, szokott
udvari pompával. Fényes hintajok előtt,
egy más hat lovas hintó ment, melyben ült
József Fő Hertzeg.

A' meg-hólt Tsászárné' ruháit a' napok-
ban kótyavetyélték. Sok szép Brüsfszeli tsip-
kék voltak közöttök, melyek, valamint más
darabok is igen oltsón mentek el. Mert
száznál több volt az öltözők száma, 's 150
ezerre betsültettek; még is alig került ki be-
lőlök 30 ezer forint.

O o o

Alsó.

Alsó - Austriának *Wienerisch - Neustadt* nevű Városa 3000 forintokat ajánlott önként való jó indulatjából, a' had - folytatásra. Kegyessen el-fogadta a' Felség ezen ajánlást, és a' Fő Direktoriálmínister Gróf *Kollóvráth* által bizonyossá tette az említett Várost, háládatos kegyelméről.

Göttingából, Decemb. 13-dikán.

„A' múltt Novemb. 24 dik napján tartott Ülésében az itt lévő Kir. Tudós Társaságnak, fel - olvastattak azon Írások, melyek a' Társaság' kívánságára készültek: *De rebus Trajani ad Danubium gestis.* (Trajánus Császárnak, ki a' második Században élt, a' Dunamellyékén viselt dolgairól.) — Az első nyertes Írónak nevét még most nem közölhetem. A' második jutalmat, ama' derék Iffjú Hazánkfia *Engel Kristián* Úr (az Erdélyi Kantzelláriánál Accesszista) érdemlette.“

M a g y a r O r s z á g.

Az ő széles tudományával, szelid,
fáradhatatlan munkásságával,
az egész Magyar Hazának hasznos,
egyedül magának káros

PÉTZELI JÓSEFnek

ideje előtt esett halálán

való gondolati

egy szívessen tisztelő Baráttjának.

A' nyóltz ^{***}órás nap is ^{***}el-nyúgzik ^{***}estvére:
Mert fut, nem megy; 's hamar ér a' föld'
végére.

Jó.

JÓSEF em! meg-mondánk: siess; de ha
szaladsz., (adsz.

Majd a' nyár' közepén rövid ősz-nappalt
Nem fogadtad. — — Tüzes szekered úgy
nyargalt,

Hogy már délbe, a' Vég-tenger kiáltja: Halt!
Ezzel el-nyugodtál. — Ah! nyugodj tsen-
dessen,

A' ki téged nem szán: Magyar ne lehessen.

Sopronyból, Dec. 24-dikén. „ Olly új-
ságot van szereztsém közleni az Urakkal,
mellynek örömében tudom, hogy mind ma-
gok, mind minden E. Olvasóik is hazafiúi
részt fognak venni. — Egy egész Századon
fellyül 18 éltendők múltának el, hogy az
itt meg telepedett Augusztána Konfessziót tar-
tó Keresztyének gyülekezetében nemzeti ma-
gyar nyelvünkön nem tartatott Isteni tiszte-
let. Dec. 16-dika vala az az áldott nap,
mellyen meg újjúltak, a' régi boldog idők
's már ezentúl minden harmadik Vasárnap,
magyar Templom leltz, a *Sopronyi* Evan-
gélikusok Szentegyháza. Prédikállott T. T.
Wilfinger János Ur, a' ki ez előtt sok élt-
endőkig viselt Magyar Prédikátorságot *Ka-
poltson*, most pedig egy az ide való Evang.
Ekklesiának 3 Lelki Pásztorai közzül. Az
Apostoli Tselekedetekről irtt Könyvből, a'
2-dik Résznek 11-dik versét vette fel tanítá-
sának tárgyául, vagy Szent letzkéül, melly
is ez: „Hallyuk hogy izóllyák a' mi nyelv-
vünkön az Istennek nagyságos dolgait“ Szé-
pen mutogatta, melly nagy hőltseffégét nyi-
latkoztatja ki az által a' Sz. Isten, hogy

különbkülönbféle nyelveken hirdetteti a' Nemzeteknek, az ő idveffégek eránt való akarátját. Igen tettettek a' többek között ezen kifejezési is a' T. Prédikátornak: „Ezen Isten Háza, tsak ez egy ékeffég hijjával vólt még (Magyar Országának leg szebb Templomjai közzé méltán számláltathatik) hogy magyar nyelven is tiszteltessék benne jó Istenünk. “

Az Országban el hatalmazott sok tolvajságoknak meg-gátolása végett, Deputátzió tartatott *Pesten*, Personális *Ürményi* ő Exc. jának előlülése alatt. A' mit ezen Deputátzió dolgozott, már is fel-küldödött ő Felségéhez. Egy vólt a' Deputátzió' Tagjai közzül, Torontáli Főispány M. *Balog Péter* Udv. Tanátsos Úr is.

Győri Püspök, M. *Fengler József* Úr, Belső Tanátsosi excellentziás titulust nyert; és a' rendes taksából tsak 2/3 rélt, az az, négy ezer forintot fizetett.

A' *Budai* Uniyersitásban Anatómiát (az emberi test' alkotványának mivoltát) tanító Profellzorrá lett Győri Chirurg. Doktor *Sening János* Úr, olly feltétellel, hogy az Orvosi tudományban mentől előbb graduáltassa magát.

A' Tsáfszár' Magyar lovas Regimentjében Fő Hadnagyságot, és már egy időtől fogva Gallitziai komendirozó Generális Gróf *Vurmser* mellett Adjutantságot viselt érdemes Vitéz *Ettingshausen* Úr, Kapitány-nak tétetett által a' *Vurmser*' Huszár Regimentjébe. A' Német Birodalomból vette származását ezen derék Úr; de jó Magyar nyelv.

nyelvére és szívére nézve, örömmel helyt adhatunk nékie, a' leg-jobb Magyar Hazafiak között.

Munkátsón, kevéssel ez előtt, egy forint nagyságú réz pénz ásódott ki a' földből, mellynek egyik oldalán *III. Bonifacius* Pápa' képe szemléltetett, illy körülírással: *Bonifacius III. Pont. Max.* A' másik részén, igen olvashatók voltak még ezen sorok:

Natus Romae
 Patre Johanne
 Apocrisarius Gregorii
 Ab Imperatore Phoca
 Pontificatum obtinuit
 A. DCVI. D. XV. Febr.
 Ab eodem Imperatore
 Titulum impetravit
 Oecumenici Episcopi
 Synodo Romae coacta
 Constituit
 Ut non prius de Successore
 Pontificis ageretur
 Quam postriduum Sepulti
 A. DCVI. D. XII. Novemb.
 obiit.

Hadi Környülállások.

A' *Neuvidi* Újság, ki-maradt vólt egy-néhány postákon; hanem tegnapelőtt egy-szerre két darabjai érkezének, mellyeknek egyikéből következő értelmű *Trieri* Levelet olvasunk:

„A' Tsászf. Kir. Seregeknek *Pellingennél* való sántzaikat meg-támadták Dec. 12-kén, 13000 Frantziák; de diadalmassan vissza verettettek, mivel 600 Embert vesztettek. — A' *Saar* vize mellett *Saarburgnál* is (melly Dec.

Dec. 6-dikától fogva a' Frantziák' kezekben vagyon) vólt egy tsata. Ebben 80 Frantziák estek - el, és sokan lettek foglyokká. A' Tsásfz. Kir. Seregek vitézül óltalmazták Városunkat, 's naponként hordják ide a' Frantzia Foglyokat. "

Pápa ő Szentsége, a' mostani terhes környűllásokhoz képest, tökéletes bünbötsánattal egybe kötletett újj ájtatosságokat rendelt - ki az egész Adventre, mellyeken nagy részént maga is jelen vólt. Ezen ájtatosságoknak óráin, bé vóltak zárva minden vendég, bor - mérő, jádzó, és kávéházak.

Frankfurtból Dec. 16-dikán és 17-dikén költt tudósítások szerént, 60 Frantziák fogattak - el, 's néhány eleséges, és puska - porral, 's golyóbissal rakott szekereket is nyertek, egy tábori kováts - műszerrel egygyütt a' Prűszusok, azon alkalmatossággal, midőn Dec. 14-dikén el foglalták a' Frantzia sántzokat *Hochheim*, *Wickert*, *Kosfheim*, 's több helyeknél.

Mivel a' kis *Königstein* Várában tartózkodó Frantziák, még Dec. nek 17-dikén sem adták vólt meg magokat: tehát az ostromlóknak nagy része *Mayntz* felé takarodott az eggyesült Seregekhez, és tsak annyin maradtak még meg *Königstein* körül, a' kik szemmel tarthatják a' Várbélieket, hogy el ne főkhessenek.

Dec. nek 15 dikén által szándékoztak a' Rajnán *Günsheim*nál a' Frantziák, 's már meg is állapodtak vólt a' *Molzbergi* berekben; de nekik került egy tsomó *Hessen-Darm-*

Darmstadt Katonaság, Kapitány *Schäffer*' vezérlete alatt, 's vissza verte őket. — 17-diken, igen nagy ágyúzás hallatott *Frankfurtban*, *Wissbaden*, és *Cassel* felől, Prussz. Gener. *Pfau*, és a' Frantziák lövöldöztek egymásra. Mivel az említett Generális, közelebbről bé-kerítette *Casselt*: fogták magokat a' Frantziák, 's lovakat fogtak minden ágyú-talyigájaiuk eleibe, kétségsz. kívül azért, hogy által-szállítsák azokat a' Rajnán.

Dumourier Frantzia Vezér' Serege, Dec. 11-dikén *Hervehez*, Auszt. Belgyiomban fekvő *Limburg* Tartományának fő Városához; 14-diken pedig *Batticchez* érkezett. 15-diken dél tájban, *Aachennél* (*Aquisgránumnál*) volt már az előljáró Serege, 's más napra oda várták egész népestől együtt.

Hervénél, Dec. 11-dikén tüzes tsata volt, melly tartott délelőtti 11 órától fogva egész estvélig.

Triesztből, *Leybachba*, *Carniolának* fő Városába vitetett a' *Kassza*, nagyobb bátorságnak okáért.

Frantzia Ország.

Decembernek 6-dikán, fő tárgya volt a' Nemzet - Gyűlése' tanátskozásának egy igen különös vád, mellyet tett egy része a' Vigyázó Deputátciónak, a' másik rész ellen, és a' melly, alkalmatosságot szolgáltatott egy más vád' bé-jelentésére, melly vádat valam elly *Viard* nevezetű terjesztett az eml. Vigyázó Deputátzió' egy részének eleibe, 's a' melly, gyanúságba ejtette *Le Brün*, és

Roland Ministereket, úgy nem különben a' *Roland* Úr' Feleségét, és magának a' Nem. Gyűlésnek is egynehány Tagjait. Ebből, igen nagy, és hosszas veszekedés támadott sok Deputátusok között, kik is kigyót békát kiáltottak egymásra közönségesen. *Roland* Minister, Feleségestől együtt kérdőre vonatott; valamint *Viard* is, a' kinek végre arra ment-ki a' dolga, hogy árestomba tétetett. Ez a' *Viard*, mostanság érkezett vissza *Párisba*, Angliából, a' hol fogadott Spionjok volt a' Frantzia Ministereknek.

A' Király, következőké módon vitetett Dec. 11-dikén a' Nemzet-Gyűlése' Palotájába: Elöl mentek 48 Lovasok; hátul is ugyan annyin. Középbén 600 gyalog Katonák, kik közzül mind egyiknek 16 töltése volt; 30 Tanátsbéliek, és *Chambon* Orvos Doktor, a' ki most Polgár Mester. Ezzel ment a' Király, ki is midőn már azon rostélynál lett volna, mellyen belől ül a' Gyűlés; olvastatott előtte, az ellene való Vád. Azután ismét el olvasta még azt egyszer a' Gyűlés Elölülője, de úgy, hogy minden pontom után meg állapodott, 's várta mig felelt mind egyikre a' Király. — Mind a' Vád pontomokat, mind az azokra adott nyomos Válaszait XVI. Lajosnak fogjuk közleni a' jövő Postán. — A' Király azt kívánta a' Gyűléstől, hadd válasszthasson maga, mentő Prókátort, mellyet nem ellenzett a' Gyűlés. Ezzel vissza vitetett a' Szerentsétlen Király a' Templomba. — Hogy valamelly zenebona ne támadhasson ez alkalmatossággal;

ké.

készen állottak a' Párisi Osztálynak Nemzeti Gárdistái, 's a' Város minden Szakaszában is két két száz Ember. E' felett a' Kir. palota kertjében két helyen 200 gyalogság állott 8 ágyúkkal, a' Kir. Udvarban pedig egy dzsidás batalion, minden tömlőtznél, úgy a' Kintstárnál, a' Magazinomnál, és a' Depositóriumuál is két két száz Ember.

Lengyel Országot

sok nagyobb és kisebb lakosi hagyták oda, mint tudni való, a' mostani környülállásokhoz képest. Ezekre nézve, következő értelmű Írást adott ki *Grodno* Városából, Nov. 16-dikán a' Nemzet-Gyűlése, melly magát *Generális Konfederátzió*nak nevezi:

„Mihelyest el-kezdette maga Üléseit a' Gen. Konfederátzió *Targowicze* Városában, 1792-dik Eszt. Máj. nak 12-dikén: azt végezte leg-elsőben is, hogy a' Nemzetnek Szerentséjét, és boldogságát jó lábra állítsa; a' Haza-árulók' társaságát el-szélesfíszze; az el-tsábított, 's tévelygésben lévő Népet a' Szerentsétlenségre vezető rossz útról eltéríttse, 's meg-mutassa minden Polgár-Társainak azt az utat, mellyen tzellyokat el-érhessék. A' mód nélkül való zabolatlanságnak, éppen hasonló erősségű gátot kellett ellenébe vetni, hogy Ti, kedves Polgár Társaink! meg-menekedhessetek a' végső veszedelemtől. Azon kellett tehát nekünk igyekezni elsőben is, hogy a' melly úton járunk mi magunk: ugyan arra vezérrellyük, 's velünk egyenlő gondolkodásúvá te-

tegyük a' Nemzetet is. Éppen ez indított arra minket, hogy a' szánakozásra méltó Nemzetet, mindeneknek előtte azon bődögtalan esküvés alól fel-öldözzük, mellyel az 1791 dik Eszt. Májussának 3-dikán készült Konstituczióhoz kötelezte magát, és tsupán a' Konfederátzióhoz eskettessük. Sok ezren futottak, a' rajtok segíteni kívánó Polgár-Társai' karjai közzé, 's nállunk óltalmat, segedelmet, és szabadítást kerestek, 's találak is. De sokan vagynak ellenben, a' kik mind ez ideig sem akartak még lemondani a' Május' 3 dikai Konstituczióról, 's még Hazájokat is ide hagyták. Igen sok Katona Tisztek, a' kik még most is a' Köz. Társaság' zsóldjáu vagynak, el-kéredzettek a' magok Regementjeiktől, és most eggyik Tartományból másikba kóborolnak — 's mit keresnek majd itt, majd amott: azt tsak magok tudják. Emlékezik reá a' F. Gen. Konfederátzió, hogy már adott -ki egy közönséges Irást, mellyben intett minden Kiköltözteteket, hogy térjenek vissza Hazájokba, 's az említett Máj. 3-dikai Konstituczióról mondjanak -le, különben tisztségeket és hivatallyokat el fogják veszteni. Még mind ez ideig nem fordították haszonra legnagyobb részéat a' Generál. Konfederátziónak hosszú türoségét, 's nyilván meg -mutatták, hogy ők a' magok Hazájokat fel akarják zavarni, 's bődögtalanná tenni. Tudják-meg azért az illyenek most utóllýára, hogy ő nékiek mai naptól fogva még két hónap engedtetik; melly idő alatt ha el nem állanak előbbeni esküvésektől, 's a' Gen. Kon-

fede-

federátzió' hűségére nem esküsznek: tisztségekből's hivatallyokból ki-esnek, jószágokat el-veztik; és ha Katona Tisztek, örökre kallzáltatnak.“

A' Korona' jövedelmeire ügyelő Kommisszió, következő Jelentést tett közönségesse Novembernek 23-dikán, az adóra nézve:

„A' Gener. Konfederátzió el-végezte, hogy azon adóknak helyek ne legyen, melyek az 1791 dik Elzt. Máj. 3-dikai Konstituzió által hozattak-bé; azokat ellenben, melyek ezen említett Konstituzió előtt szokásban voltak, újra fel-állítsa, mivel valamit csak a' *Varsói* Revolutzió szült: mind az terhére szolgált a' Nemzetnek, 's szerentsétlen következéseket vont maga után. Tudják meg azért: a' Nemesség, a' Papság, a' Földes Urak, a' Kir. Jószágok' Tisztjei, a' Városok, minden Magisztrátusok, a' Zsidó Kahalák, és az egész Nép: hogy mi, az úgy nevezetett tizedik, húzadik, 's harminzadik garassát a' kémény-pénznek, valamint *Varsó*, 's más Városoknak szabad akarát szerént való adáját, és a' Zsidók' részéről való fő-pénzt nem csak nem akarjuk többé; hanem ollyatén rendelést is tettünk, hogy a' mi már lefizetődött ezekből, vissza fizetessék, kvietántzia mellett a' Korona' Kintstárjából, minnekutánna a' Tartománybéli Konfederátziók (Gyűlések) által ki-vétetett belölle azon summa, melyet az előbbeni mód szerént kellett volna fizetni, ezen hónapnak utolsó napjáig.“

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

A' Prussziai Kabinetnek rendelkezéből, egy *Chauvier* nevű Frantzia, a' ki Olvasója volt a' Királynak, el-fogatott nem régiben, és a' *Magdeburgi* Várba küldetett. Professor *Borelli* pedig, a' ki a' Katonai Akademiában tanított, 's Tagja volt a' Tudományok' Kir. Akademiájának is, el-küldetett a' Prussziai Tartományokból, még pedig nagy hirtelenséggel; mivelhogy el-árulta magát beszédjei által, hogy ő pártfogója a' Frantzia Revoluzionak.

A' *Hochheim*nál való ágyúzásnak hallására, félre-verték *Mayntz* Városában a' harangokat, 's szörnyű kiáltozások lettek. A' Prussziai Király nagyon utánna jár, hogy meg-tudhassa: ha vallyon a' Polgárok é, vagy tsupán a' Frantziák lettek légyen esz-közlői a' lármának.

Hertzeg *Kinszky Ulrich Ferentz* Ts. Kir. Fő Hadi Vezér, és egy gyalog Regimentnek Tulajdonossa, hosszas sínlődése után meghalálozott *Prágában*, ezen hónapnak 18-dik napján.

A' *Nandorfejevári* pártos Törökök, fzélllyel veretvén a' *Nissai* Basa' Serege által, *Szendrő* (*Szemendria*) Városába vették magokat, melly a' Duna' partján fekszik; de onnan is szándékozott őket ki-verni az említett Basa.

Decemb. 2-dikán halála történt *Prágában* Főtisz. *Diesbach János* Kánonok Urnak, a' Fizika, és Mathematika Tudományok' Direktorának, 's most uralkodó *Ferentz* Királyunk' néhai Tanítójának.

Gróf

Gróf Sztárai Generális, Kolóniában fekszik azon sebeiben, melyeket *Lüttichnél* ejtett két karjain az ágyú-golyóbis.

Clivia (Cleve) Tartományában olly parantsolatot adott-ki a' Prussziai Király, a' ki-költözött Frantziákra nézve, hogy 48 óránál tovább nem lehet nékiek ottan tartózkodni.

Hogy a' *Hessen-Casseli* Landgráf Választó Hertzegi (Elektorális) méltoságra fog emeltetni, könnyen ki lehet onnan hozni: hogy a' *Brandenburgi* Vál. Hertzegnek (a' Prussziai Királynak) *Regensburgi* Követe, egy jelentést terjesztett Dec. nek 14 dikén a' Birodalom-Gyűlése eleibe, mellynek oda ment-ki az értelme: hogy addig is, míg a' Tsászári Felség, az egész Német Birodalomnak örömére, méltóztatna a' Landgráf érdemeit, azoknak nagyságához, és a' *Hessen-Casseli* Háznak régi fényességéhez képest, illendőképpen meg-jutalmaztatni; köszönjemeg azokat a' Gyűlés az egész Birodalom' nevében: mivel a' Landgráfnak lehet főképpen köszönni, hogy a' Német Birodalomnak több Kerületei is nem lettek az Ellenség' pusztításainak tárgyaivá.

Az a' hires Belga Demokrata, Prókátor *Vonk*, a' kiről *Vonkistáknak* neveztettek a' Belgyiomi Demokraták, és a' ki már mostanság egy vólt a' *Brabantziai* Nép' Reprezentánsai (Képviselői) közzül, Dec. első napján el-hagyta a' lármás Világot.

A' *Mayntzi* Jakobinus-Klubban fel-áll nem régiben az Orátori Székbe eggy Úr, a' kit idegenből vett-fel előkelő Tisztjének a' Vál.

Vál. Hertzeg, 's egyébaránt is sok jóval vólt hozzá. Tizennégy hibákkal terhelte vakmerő beszédében az Orátor, a' Vál. Hertzeget. Midőn el-végezte vólna a' maga Filppikáját: fel-áll egy más Tag — ízületett *Mayntzi Fi* — 's azt mondja: „A' 15 dik, és leg-nagyobb hibát, úgymond, el felejtette Kolléga Uram. Ez az, hogy a' mi Fejedelmünk, némelly háládatlan idegeneket, kik-re előbb sok kegyességét veztegette, fel nem akasztatott.“ — Ez a' tsipős, de igen helyes észre-vétel nagyon tetszett minden Jelenlévőknek; tsak magának nem a' Kolléga Uramnak.

Varsóban, minden puskák el-szedettek a' Lakosoktól, 's new lehet nékik el-menni a' Városból.

Kotyimból valóságnak irták Decemb. 7-dikén, hogy a' Törökök, sereglenek *Móldvában*. — *Frankfurt Városa'* Elöljárói, két rendbéli Bizonyság Leveleket kértek és nyertek az ott el-fogott Frantzia Őrizettől, mellyeket Újságokban is közönségesekké tettek; hogy meg-tzáfolódjanak ezeknél fogva azok a' hírek, mintha az említett Elöljárók, ellenséges indulattal viseltettek vólna a' *Frankfurti* Frantzia Őrizethez. — A' *Hessen-Casseli* Landgráf, keitős penziót adat azon Vitézeinek, kik *Frankfurtnál* lettek nyomorékokká; valamint az ugyan ott el-estiek' özvegyeiknek, 's árváiknak is.

A' mostani *Lengyel* Gyűlés tiz fő Embe-
reket küldött el maga kebeléből *Péttersburg-*
ba, kik meg-köszönjék, a' Gyűlés', sőt az
egész *Lengyel Nemzet'* nevében, *II. Katalin-*
nak,

nak, Lengyel Ország' meg-tartásában, 's újonnan Izülésében mutatott kegyességét; 's tegyenek vallást felölle, hogy az Orosz Birodalommal való örökös szövetségét úgy óhajtja Lengyel Ország, mint egész boldogságának erős fundamentomát.

Angliában, új Társaságok kezdenek felállani, az Ország' Konstitúziójának óltalmazására. Törvényekké tették ezek magoknak: a' háborúság' szerzőket törvényesen elnyomni; 's különbkülönbféle hasznos Írásoknak nyomtattatása által értésére adni a' Népnak: miben állyon a' valóásgos szabadság; a' jó rend; és az ő saját boldogsága.

Előre való tudósítása egy jó szívű tudós Hazánkfiának, Doktor *Egerpatakinak*:

„A' Régiek a' tölgy-fát *Jupiternek* szentelték, és annak gyümölsét az emberek magoknak eledelül használták, a' melly ma tsak sertéseket hizlal. Mert az a' szokásunk, hogy a' mi közönséges, és könnyen megszerezhető, azt nem szerettyük, és jónak nem hihettyük. Én jelentem, és hirdetem, a' míg munkámat ki-botsátanám is, hogy *Schröder*, *Kaiser*, *Marx* Tudósoknak tapasztalásaik által serkentetvén, én is már hat esztendők alatt, rész szerént Erdélyben a' Felső Gubernium mellett szinte négy esztendeig, rész szerént Bétsben folytatott figyelmetes, és szorgalmatos próbáim által, a' tölgy, és tsere-maknak az emberi testben egészséges, és eléggé le nem irható
halz.

hasznait fedeztem fel, mert úgy találtam: hogy mind azokban a' hosszas hónapokig, elztendőig tartó lassú száraz betegségekben, a' mellyek a' forró, rodhalztó nyavalyákból minden harmad, negyed napi hideglelések-ből, köszvénytől, rheumatismustól, rühtől, rossz eledelekből, a' gyermekek' feje kisebzéséből, skrophulákból, frantzia nyavalyából, gelesztától, a' hólnap - szám, és arany ér' (haemorroides) fel- akadásokból, vagy felette bővséges folyásokból, a' felet-tébb való szoptatásokból, mérsékletlen tanú-lásokból, éjtszakázásokból, kedvetien, és epefztő indúlatokból, Vénus' játékából, Ang-lus nyavalyából (rachitis), onaniából vették eredeteket, minden más elzközlő orvosságok felett való tulajdonságaira, munkálkodásira, 's ártatlanságára nézve, a' véile való élés' módja, és környülállások szerént. a' fel-találtatott orvosságok között, ehez, hasonlő egy sins, a' melly az el-enyészet' reménységét inkább fel-éleszthetné. "

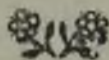
*
* *

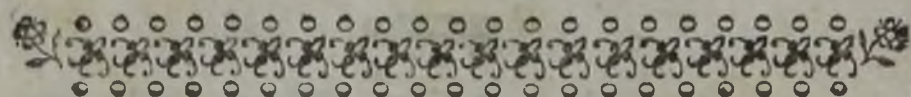
* *
*

*
* *

Küldjük az Ország - Gyűlése' Históriájához tartozó Rajzolatokat, és a' Mutató-Táblának utolsó részét. Ezen Munkát már most bé lehet köttetni.

Vége a' II-dik Szakasznak.

A'
M A G Y A R
H Í R M O N D Ó'

~~ELŐ~~ 2^{DIK} SZAKASZSZANAK
M U T A T Ó - T Á B L Á J A.

A.

A ken Svéd Nemesnek meg-betsülhetetlen hasznú találmánya 771. Algiri Dejneke Svédekkel való meg-békélése 184. Amerikai Tartományokról tudósítások 790. 791. András Sámuel' irásai 644. Anekdota: Gróf Buttlerről 70. Lengyelekről 94. 95. Koronázás-utáni Anekdota 102. Bétsi, a' házasodás' hírdetéséről 139. 346. Györi, 156. Zágrábi, 252. Bétsi, 814. A' Frantziákról, 552. Custincről, 711. Moguntziai, 759. Maga meg-tagadás 818. Fr. házasságról 871. Anglusok' győzedelme Tippou-Saibon 63. Anglia, a' Frantzia hadra nevezve Neutralitást tart 16. Angliának változó nyilatkoztatása a' Frantziák eránt 16. 372. 392. 535. Anglia Ország' néminémű esmér-tetése 695. 788. Anglia Ország' belső álla-potja 805. 883. 923. Anglia, és Hollandia közt lévő eggyesség meg-újjíttatik 823. 835. Angliai hadi készülétek 923. Angliai
(1 Kon-

Konstitutió mellett fel-álló Társaságok 951. Anglusokban uralkodó Közönséges - Lélek 291. 356. Anyai rendetlen Szeretet' veszedelmes következtései 399. Arnolt Úr' tapasztalása *Mátráról* 242. Auszriai Belgio m' belső állapotja 212. 255. Itt lévő előmenetelei a' Frantziáknak 31. 63. Frantziák' birtokában esik 761. 782. 783. 791. 810. 833. 834. Maga' ki-nyilatkoztatása a' Frantzia Konstitutió eránt 875.

B.

Balassa Gr. nyugalomra bocsátatik 119. Udvari Kommissziónak Elölülője 682. *Bánffy* Gróf György Erdélyi Gubernátor' nemes tulajdonságai 343. Ország- Gyűlésben mondott betses válla 496. Sz. István nagyobb Keresztjének Vitézévé neveztetik 760. Baranya Vármegyéből két követésre méltó dolgok 328. Bars Várm. Gyűlése 325. Battyáni Hg. József Primás' Beszédjei a' Fels. Királynéhoz 23. A' Királyhoz 33. 36. A' Rendekhez 38. Nemes indulatja 750. Erdemei 877. Battyáni Gr. Ignácz Erdélyi Püspök' magasztaltatása 83. Baváriai Vál. Hertzeg' viseltetése a' Frantziákhoz 565. Meg- tartja a' Neutralitást 709. Beaulieu F. M. L. nyeri- el az Orsz' Regimentjét 234. *Luxemburg* Vára' őrizetére küldetik 859. *Benkő* T. Ferentz' betses munkája 228. 712. Bethlen Gr. József titkos Tanácsossá rendeltetik 187. *Monachiumba* küldött ajándékja 533. Bethlen Gr. Pálnak meg- tiltatása az Erdélyi Rendektől 488. Be-

Bétsi Udvari mulattságok 97. 114. 281. 521. 569. Bétsi háláadó Innep 265. Sz. István' inneplése Bétsben 338. Sz. István' Rendjének Innepe 713. Arany-Gyapjas Rendnek Innepe 682. 844. Ennek újjonnan fel-vett Tagjai 864. Bétsi Közönséges Kormányfő, 's ennek Tagjai 729. 749. 763. Boley Anna Angliai Kir. Történetei 842. Branovátzky' szabad Serege 315. Braunschweig H. Ferd. nevezetes Hadi Vezér meg-halálozik 108. Braunschweig H. F. Wilhelm Frantziák ellen Vezér, útjában vagy on 96. Moguntziában öszve jő a' Királyokkal 154. Ennek ki-nyilatkoztatása a' Fr. had eránt 193. Elő-menetelei a' Frantzia Tartományokban 213. 246. 247. 269. 277. 294. 315. 331. 332. 396 427. 512. meg-szűnnek 517. 528. 586. 614. 678. 720. Ki-nyilatkoztatása Gen. Dumourierhez 586. rosz fogamatja 608. Kormányozást Gen. Kalkreuthnak által-adja 811. Buttler G. halála, és arról eggy Anekd. 70.

C.

Calixto B. Ferd. tapasztalásai, 's fel-tétele 73. Caprára Kárd. Római Pápa' Nuntziusa 345. Caprára Gen. Római Pápa' Fő Vezére 925. Civitavecchia Olasz Város' esmértetése 799. Cobentzel Gr. Filep első Ministerré rendeltetik, 's ennek eredete 314. Csabai Selyem-Fabrika' Szerentsés elő-menetele 68. Csarnátoni Ferentznek Ország Gyűlésében tartott Beszédje 640. Cziráky Gr. László Úr' halála, 's érdemei 899.

D.

Dandini Májor meg-halálozik 255. Davidovits, az Orosz Regeimentnek Tulajdonosa 128. Debretzeni Kollégium' meg-újítatása 899. Debretzeni Paplanos meg-jutalmaztatik 54. X Decsy Sámuel' munkája a' Magyar Koronáról 308. Devins B. Fő Kormányozó *Szárdiniában* 762. Duellum 108. Dunának öszve-vétele Szávéval 74.

E.

X Egri Lycaenum eránt adatott Királyi Rendelés 72. Egyházi Birodalom ellen forralt titkos szándékok 930. *Lásd* Pápa ő Szentsége. Elmélkedések a' Hazabéli Gazdaskodásról 489. 633. 896. A' 'Sidó Vers-írásról 905. Engel Jakab, és Kristián Nemességet érdemelnek 103. Kristián, a' *Göttingában* fel-tett jutalmat el-nyeri 938. Enyedi Kollégium Magyar Játékot jádzik 146. Erdélyi Tudósítások 56. 145. 163. 253. 320. 327. 343. 349. 382. 412. 460. 478. 545. 655. 669. 716. 851. 935. Erdély Orsz. Gyűlés' kezdete, 's esküvés le-tétel 350. előmenetele 382. 478. 510. 545. 578. végéhez közelít 603. 655. vége 669. Ezen alkalmatossággal mondott némelly nevezetes Beszédek 492. 496. 639. 640. Ezen Gyűlés' Követei 603. 699. Erdély Ország' Rendjeinek ajándekja 522. 578. Erdélyi Katonai Kommisszió 146. Erdélyi Kintstárra ügyelő Fő Szék' bé-ültetése 349. Erdélyi Tiszti hivatalokban történt elő-lépések 697. 852.

Erfényházi Pál, és Gyomordi Kisasszony között támadt Vers 129. Elzéki nevezetes tudósítás 754. Elzterházy Hg Antal, első Tsáfszánt Választó Követ 65. Hadi Kormányozó *Elő-Austriában* 202. Vissza érkezik 667. Elzterházy Gr. Ferentz Titkos Tanácsossá rendeltetik 172. Elzterházy Gr. József házassága 267. 828. Elzterházy Gr. Pál Pétsi Püspök' magasztaltatása 652. Ettingshausen Ur Lengyel Országban Kurir 125. Kapitánysággal jutalmaztatik 940.

F.

Fengler József Györi Püspök, Titkos Tanácsosi Excellentziás titulust nyer 940. Ferdinánd Fő Hertzeg, *Toskánába* vissza érkezik 22. A' Magyar Rendektől bútsút vevő Beszédje 55. Ferentz ő Királyi Felségének Nemzetünkhöz mutatott barátságos indulatja 3. 6. El-válása a' Magyar Rendektől 7. Ezen alkalmatossággal tartott Beszédje 34. vissza-térése Bétsbe 11. 15. *Frankfurtba* indul 15. 22. Altala nevezett Tiszt Urak 9. 18. Némelly betses rendelései 18. 50. 851. Külső Követeknek audientziát ad 21. *Frankfurtba* bé-menetele napja 49. Tsáfszárnak választatik 65. Meg-koronáztatik 81. 113. 201. Innét *Moguntziába* indul 138. Prussziai Királlyal esett öfzve-jövele 153. Ott lévő mulattsága 170. *Baváriában* lett el-fogadtatása 186. *Wirtzburgban* 333. Tsáfszári Koronáztatása' alkalmatossággal nevezett titkos Tanácsosok 172. *Prágai* Koronáztatása' pompája 201. *Bétsbe* vissza érke-

érkezik 249. Nemes - szivűségének örökös
 bizonyossága 282. Nemes - szivűségének egyéb
 próbái 772. 777. 778. 851. 895. Ferentz
 Császártól rendeltetett Közöséges Kormány-
 Szék 129. 749. 763. Különös hajlandósága
 Nemzetünkhez 571. Jó indulatja a' Katonai
 Rendhez 570. 572. Filep Öri Gábor' for-
 dítása 647. Frankfurt Városa' meg - vétele
 706. Ezen Város' nemes maga ki - nyilatkoz-
 tatása, és viselete 753. 806. Az adótól
 meg - menekedik 791. Frantzia Ország'
 belső állapota 31. 58. 75. 87. 104. 150.
 165. 180. 208. 243. 257. 272. 321. 340. 358
 365. 367. 384. 404. 421. 437. 440. 461. 481
 518. 525. 535. 548. 561. 624. 656. 672. 739
 769. 821. 868. 901. 943. A' Frantzia háború
 eránt való magok viselete a' külső Hatal-
 masságoknak 16. 107. 127. 183. 200. 213.
 260. 277. 342. 392. 465. 565. 742. 942. 923.
 Frantzia háborúnak szerentsés elő - menetelei
 16. 31. 78. 256. Meg - szűnnek 167. 179.
 Frantziák, a' Hg *Braunschweig*' jelentésére
 fel - gerjednek 245. A' Rajna' mellékén
 vissza - nyomattatnak 247. Nem különben
*Landaun*nál 269. 294. *Triernél* 315. *Longvie*
 293. 307. *Sirques* Városokat el - veszti 329.
Verdünt fel - adják 379. 415. *Stenay* Váro-
 sát is 415. *Thionville* Városát erőssen védel-
 mezik 411. 433. 464. 520. *Lannoy* és *Rou-*
baixt el veszti 468. *Amand* Várát 472. 485.
Dumourier Fő Vezér alatt vissza nyomattatnak
 474. *Maulden*ál magokat vissza vonnyák
 485. 514. *Varennésnél* *Dumourier* alatt ismét
 vissza nyomattatnak 537. Hg *Braunschweig*-
 tól körül - vétetnek 537—9. Az egyesültt
 Sere-

Sereget villza nyomják 585. *Dumourier* bátor maga - viselete ez alkalmatossággal 607. *Verdünt* villza - veszik 619. A' ki-költözö eggyesültt Sereget nyomba követik, és nyúghatatlanítják 577. *Ausztiai Belgyiom* ellen indul *Dumourier* a' Frantziákkal 743. *Monsnál* a' Tsáls. Sereget meghaladja 745. 761. 793. Itt mutatott vitézségek a' Frantziáknak 794. Itt izenvedett veszteségek 782. 785. 834. További nyereségi *Flandriában* 782. *Brüsszelt* 783. 791. 793. *Lüttichet* 783. 855. *Mechelnt* 810. *Charleroit*, és *Gentet* meghódítja 810. *Antverpiát* vátatja 833. *Lovániumot* 834. *Tirlemontot* 855. 857. *Antverpiát* 875. *Namurt* 895. *Hervét*, és *Aachent* meg-veszi 943. — — Frantziák, a' *Hassziai* Hertzegtől meg-támogatnak 373. *Sarlouis Várából* ki-ütnek, és nagy pulztítást követnek el az Ellenség' földén 517. 582. 658. *Meaubeuge Várából* 585. *Philippevilléből* 694. *Landauból Cüstiné* Generális alatt *Spirát* el-foglallják 540. 568. Az ott való nyereségek 540. 568. Eggyezések 581. Az ott állott őrizetet hadi fogollyá teszik 628. Gen. *Cüstiné*' mérséklett maga-viselete 591. *Vormsot* el-foglallja 591. Szerentsés elő-menetelei 592. *Moguntziát* meg-veszi 627. 657. 674. Itt lévő nyereségek 694. Követett nyereségi 675. *Frankfurtot* meg-veszi 706. Ezen Városra rendeltt zsákmány 694. *Königsteint* meghódítja 708. Szerentsés viaskodási 723. *Hannaut* 725. *Weilburgot* el-foglalja 748. Intézetei 740. 818. Adóvétele 818. *Frankfurtnál* meg-győzettetik 823. 852. *Frankfurtot* el-veszti 861. *Esch-nél*

nél a' Prussziai Sereget meg - veri 862. — *Custine*' Seregének tovább való változó szerentséje 942. — A' Frantziák ellen hadat készít a' Szárdiniai Király 200. Hadat végeznek Szárdinia ellen a' Frantziák is 517. *Montesquiou* Generális alatt egész Szabaudiát el-foglalják 551. 582. *Anselme* Gen. alatt Piemontban Nizza erősséget el-foglalják 610. Montalbánt 611. *Villafranca* erősséget meg veszik 627. *Oneglia* Hgséget el-foglalják 719. *Sospello* Városánál meg-verettetnek 855. Turint útból vissza-nyomattatnak 863. — Skáldis vizét fel-nyitják 863. 882. Ausztriai Goldtriába bé-rontanak 922. *Grünenberg*nél Gen. *Bournonville* alatt vissza verettetnek 893. *Pellingennél* 941. — Frantzia Nemzet-Gyűlésének nemes hajlandósága 89. *Lajos*-Rendjét el-törli 389. Új Nemz. Gyűlést rendel 360. Ez öszve-gyül 535. Közöséges-Társasággá teszi az Országot 342. 352. 548. A' Királyt, a' Nép' erőltetésére el-zárattya 324. A' Fr. N. Gyűlésének nemes gondolkodása 579—80. Az Anglusoktól nyertt ditsérete 868. *Szabaudia* eránt tett intézetje 590. Maga eleibe idézi a' Királyt 927. 944. Halált mond azoknak fejére, kik többé vissza kívánnák a' Királyi hatalmat 927. Frantzia Nép a' Király' letétetését kéri 273. Erőszakkal tellyesíti 321. 341. Ezen alkalmatossággal történt martalékok 367. 385. A' Nép' vad erőszakoskodása a' Foglyokon 421. Irtóztató 437. A' meg nem esküdtt Papokon 728. A' Fr. Király le-téttetik 273. 341. El-zárattatik 324. Foglalatossága a' fogságban 520. Veszede-

delme 781. Fejét kívánják 903. Törvénybe idézik 927. 944. Fr. Királyné' nagy szívűsége 366. *Lafayette* Fran. Generális' megszökése, és el-fogattatása 332. Társai 355. Kemény fogsága 551. *Lukner* Gen. Fő Vezér helyébe Gen. *Kellermann* tétetődik 384. Ismét tisztjében meg-erössíttetik 405. Párisban van 580. *Montesquiou* Gen.nak sorsa 790. 805. 821. Frantzia hajós Sereg 676. 747. 855. *Civitavecchiánál* 800. *Nápolynál* mutatja magát 861. *Spanyol* szélekre ki-rendeltt Fran. Sereg 817. Frantzia Amazonok 727. Frantzia, és Magyar Huszárok közt történt tsatának nevezetes le-írása 418. A' Fran. Közöns. Társaságot ki-dolgozó Tagok 656. Frantzia *Assignat* nevezetű pénznek esmértetése 532. A' ki-költözött Frantziák 151. Ezeknek kemény sorsa 564. 727. 820. 866. Frantzia Ország' új számlálása formája, és tzímere 548. Fr. Királyi drágaságok 613. Frantziák ellen vitézkedett Tsászári Seregek 30. 107. Frantziák ellen tett új hadi készületek 826. 845. Frantzia *Aureliánumi* Hertzeg el-neveztetése 519. *Harville* Frantzia Generális' nemes tselekedete 870.

G.

G á b i V á r o s á n a k fel-találása 151. Geneva Városának állapota 614. 660. G e n u a Közönséges-Társaság a' Frantzia Hadban neutrális marad 16. Ez eránt tett ki-nyilatkoztatása 860. Gondolatok, a' nyomorúságra jutott EmberTársaink' javokra 635. Göttingában jutalomra fel-tett kérdések

217. Göttingai Tanítók' érdemeinek elő-
adása 297. Green Sámuel Amerikai Lakos'
halznos találmánnya 929. Guillotine Fr.
velztő makhinának elő-adása 804. Gva-
dányi Gr. Gen. betses munkája 647.

H.

Hallei ütközet a' Frantziákkal 834.
Hassziai Landgráf eggyesíti magát a' Fran-
tziák ellen 373. Szorongattatási *l. Cufine*
Fr. Vezér. Helvétzia a' Fr. hadra való nézve
neutralitást tart 16. Tanátskozásai 374.
Hajlandósága a' Frantziákhoz 660. Eggye-
sülésre készítettetik a' Fr. N. Gyűléstől 676.
Helytartó F. Kir. Tanátsnál esett promótzsiók
51. 79. Hervénél esett tsata 943. Hiberniai
Katholikusok' szándéka 566. és kérése 773.
Hírmondó M. tzimjének világosítása, és
ditsérete 147. Hohenlohe Hertzege'
magyar eredete, 's hozzá mutatott hajlan-
dóságok ő Felségeknék 333. Hohenlohe H.
Hadi Vezér, a' Frantziákat *Grünenberg*nél
vissza veri 893. *Pellingennél* 941. Hollandia
a' Frantziákkal neutrális 16. Tanátskozik
374. Maga ki-nyilatkoztatása a' Fr. háború
eránt 465. Hollandia, és Anglia közt az
eggyesség meg-újjíttatik 823. 835. Hadi
kélzületei 790. Horányi Elek' munkája
904. Horátzius' Versei új ki-adásban 112.
Hortis (Ab) nevezetes Hazánkfia meg-
halálozik 103. Horvát Ország' Gyűlése
252. Horvát Országi széleknék el-intéztetése
268. 286. Erőszakos 830. 867. Hübert Ur'
nemes Hazafiúsága 540.

I.

Jelentések 47. 152. *Isis* Tudósítások, Illyriai Kantzellária meg-szünik 16. 18. Illyriai Nemzet normále Gymnásiumot állít 71. Ezen Kantzellária' Tagjainak lett alkalmaztatása 682. Jósef Fő Hertzeg' indulatos el-válása a' Magyar Rendektől 23. Bútsút vevő Beszédje 55. Írásnak helyes voltáról észre-vételek 221. Izdentzy M. Jósef nemes szivüése 316.

K.

Kantzelláriánál (Fels. Magyar) esett promotziók 18. 179. Károlyi Gr. Jósef F. H. Tanátsnál Titoknökká rendeltetik 283. 347. Katonai promotziók 90. 128. Katonai vendégség 111. Katonai Kommisszió Erdélyben 146. Kaunitz Hg első Minister nyugalomra botsáttatik 314. Keltz F. T. Imre Kánonok' jótévősege 155. Kemén M. Farkas Beszédje 639. Keresztes Dámák' Innepe 409. Királyné ő Felségétől indulatos el-válások a' Magyar Rendeknek 7. 23. El-fogadtatása *Komáromban* 10. Válassza a' Magyar Rendekhez 24. *Frankfurtba* indul 22. Bémenetele' napja 49. *Prágában* pompássan meg-koronáztatik 201. *Bétsbe* vissza-térése 249. Nemes szivüése 777. Királyi Rendelések 18. 50. 71. 83. 173. 851. Kir. Titkos Tanátsosokká rendeltetett Méltóságok 172. 187. Kis János Úr' betses Versei 222. Koberg Hg Fő Kormányozó Vezér a' Frantziák ellen 826. Könnyen-hivőségnek kárai 347.

Korompay Hazánkfiától készíttetett Német Játék 842. Kováts József Versei 931. Kovátsits György' betses iparkodási jutalommal serkentetnek 115. *Zemplén* Vármegyében 365 betses munkája 309. Követésre méltó külső példák 753. 806. Dolgok 328.

L.

Lengyel Ország' Gyűlése széllyel oszlik 28. Lengyel Ország' nemes maga' el-tökéllése 89. Lengyel Király az új Konstitutióról le-mond 188. Vádaltatása 340. Korona' le-tételéről való szándéka 392. Lengyel Konstitutióznak pártfogói's ellenzői 126. Lengyelekhez való nemes hajlandósága az Anglusoknak 293. 356. Lengyel Hadnak állapotja 16. 25. 56. Meg-veret-
tetnek a' Lengyelek az Oroszoktól 16. 27. Az Oroszokat meg-verik 78. 122. Magokat vissza-vonnyák 125. *Dubno* Városát elvesztik 107. Békességről való alku 107. Lengyelek' tovább való vitéz magok viselete az Oroszok ellen 149. El-nyomattnak 164. Veszteségek 183. Fegyver-nyúgvást tesznek 208. Ezt meg-előző véres tsata 252. Lengyelek' vitézségének ditsőssége 289. Lengyel Ország' állapotja, az Oroszok' bé-szállása után 245. A' fegyvernyúgvás' fel-tétele 286. El-nyomatott állapotjok 536. 599. 605. 612. 711. 726. 760. 818. 883. 950. Lengyel Ország'nak az Orosz Tsászárnétól adatott letzke 605. Ki-költözött Lengyelek vissza-hivattatása 265. Az új Konstitutió ellen lett össze-szövetkezés, és ez eránt in.

intézett esküvés 278. Ezen öszve - szövet-
kezés' munkája 406. 536. 945. 950. Különös
kivánsága 819. — Leopold Fő Hertzeg
Nádor-Ispányunk *Prágába* mégyen 138.
154. *Füred* felé tett útja 141. *Sz. Margit'*
Szigetjét ki-ékesíti 173. *Lestyák* Úrnak
érdeme arany-pénzel jutalmaztatik 554.
Lüttichi új Püspök 374. *Lüttich* meg-vételik
855. 857. Sorsa 891.

M.

Majláth Gr. a' Közönséges Kormány-
széknek érdemes Tagja 729. 749. Magyar
Országí Ország - Gyűlésnek végső Ülési 4.
Vége 7. 9. Magyar Nyelv eránt való tanáts-
kozások a' Magyar Rendeknek 4. Magyar
Rendek' indulatai a' Fels. Király, Királyné,
és Fő Hertzegektől való el - válásokkor 7.
Magyar Gavallérok, kik a' *Frankfurti* Tsálz.
Koronázásra meg-jelennek 4. Betses fogad-
tatások 187. Magyar Jádzó Társaság 66.
Ennek szerzett Játékjai 79. A' Társaság'
Személlyei 98. Elő - menetele 100. Meg-
erössíttetése 433. Bomlani készül 523. Helyre
állíttatik 602. Magyar Országí Szorgalma-
tosság' szerentsés gyümöltse 67. Magyar
Kir. Testörző Sereg' vissza-térése 82. Magyar
Asszonyságok, kik a' Keresztes Dámák' Rend-
jébe bé - vétettek 73. Magyar, és Frantzia
Huszárok között esett nevezetes tsata 417.
Magyar, és Anglus között lévő Befzéllgetés,
a' Hazai Gazdaskodásról 489. 633. Magyar
Tárház igen hasznos szándék 499. Magyar
Társaság' munkája *Pesten* 644. Magyar
Gyász

Gyász új munka 646. Magyar Országai tudósítások különbfélékről 4. 13. 24. 47. 50. 51. 66. 83. 97. 102. 114. 141. 154. 173. 204. 234. 251. 267. 316. 336. 364. 398. 411. 432. 458. 476. 507. 523. 541. 554. 572. 602. 619. 651. 701. 714. 730. 765. 780. 795. 815. 825. 847. 864. 877. 896. 938. Magyar Grammatika' meg - vizsgálata Debretzenben 512. Márffy Gáspár Német Országai birtokkal jutalmaztatik - meg 571. Margit Sz. Szigetének esmértetése, és ékesíttetése 173. Mártinóvits Úr Hazánkfia' betses jutalma 522. Mártony István' betses munkái 304. Mátra tűzokádó hegy 242. Mátyás Királyról Rege 160. 667. 735. 836. Mayer F. Tisz. Jósef, Kánonoksággal jutalmaztatik 317. Mediolánumi Hyéna 340. Jutalom ajánltatik megölőjének 341. Ki - végeztetik 566. Megyebéli Pap - nevelő Házaak eránt Kir. Rendelés 73. Mészáros János Gener., Eszterházy Imre' Huszár Regementjének Tulajdonossa 96. Mikovényi Ingen. Gen. érd. Hazánkfia meg - halálozik 846. Mindszenti T. Sámuel' fordítása 872. ennek magasztaltatása 864. Monsi tüzes verekedés 745. 761. Munkátsón találtt régi pénz 941.

N.

Nagyváradon tartott Gyűlés, és annak nevezetes intézetei 141. Nagyváti János Úr' meg - jutalmaztatása 379. Nándorfejevár' meg - vétele a' pártos Törökök által 402. 411. 431. 710. Vissza - vétettetik 806. 830. Nápolyi Udvar' maga' viselete Pápa

8 Szentségéhez 91. Eggyezés végett ki-
rendeltt Bíztoſa 215. elömenetel nélkül 408.
Nápolyi Udvar' békességes maga' viselete
a' Frantziákhoz 843. Németek mennyire
mentek a' Tudományokban? 91. Neumiller
Ur' érdemei, inemességgel jutalmaztatnak
815. Nevelöknök, és nevendék Urfiaknak
való Újság 145. Nevettséges el-nevezés 168.]]

O.

Ore y e n é l tartott tsata 874. Oroszok
a' Lengyeleken eröt vesznek 16. 27. 57. meg-
verettetnek 78. 122. *Lubno* Városát meg-
veszik 106. Békességröl alkudoznak 107.
További elő-menetelek Lengyel Országban
120. 149. Lengyel Országot el-nyomják
164. Nyereségek 183. Orosz Tsászfárné a'
Lengyelek' Konstitutióját meg-másítja
189. Fegyvernyúgvást tesz a' Lengyelekkel
208. Ezt meg-elözö véres tsata 262. A'
fegyvernyúgvás' feltételei 280. Orosz Tsá-
sfárné, a' magokat meg-különböztetett Ge-
nerálisokat meg-jutalmazza 369. Lengyel
Országra szabott határozásai 605. Nagy
Sereggel el-lepi Lengyel Országot 760. 818.
A' Svéd Iffjú Királyt, és az Igazgató Her-
tzeget két jeles Rendekkel meg-tiszteli 407.
A' mezei Gazdaskodás' elő-mozdítója 823.
Orosz Ország' belső állapota 31. 770. Orosz
és Prusszus Udvar közt a' békesség meg-
erössítettik 791. Orczy B. Jósef *Zemplén*
Vármegyének Főispánnya 85. Bé-iktalta-
tása 316. Nemes szivüſége 187. 242. Tu-
dósoknak betsülöje 363.

P.

P.

Pálffy Gr. Károly Kantzellárius, a' *Frankfurti* Koronázáson meg-jelenik 4. Gr. Pálffy József Udvari Tanácsos 16. Ennek útazása 82. Pápa ö Szentsége' magaviselete a' Frantziák eránt 200. 801. Magát erőssíti 213. Ajtatosságot tart 374. 747. 942. Rendeléseket tesz 657. 718. 924. *Caprara* Generálist Fő Hadi Vezérévé rendeli 925. *Skutari* Basától segítettik 925. Ellene forraltt titkos szándékok 930. Párisi botránkoztató történetek 28. 58. 273. 367. 385. 421. 437. 728. Páris' változott állapotja 801. Páfztory Mélt. Sándor Sz. István' kis Keresztjét el-nyeri 9. Pesti Universitas-béli Konkursus 241. Pesti Magyar Társaság' munkáiról 644. Petrás B. Generál' Sírízimje 846. Petrovits M. Püspök Referendáriussá tétetik 18. 49. Pétzeli T. József munkái 376. Meg-halálozik 840. Erdemei versekkel tilteltetnek 848. 931. 938. Portugalliáról tudósítások 91. 214. 680. Portugalliai Királynénak elmebéli gyógyítása 30. használni látztatik 91. Bizonytalan 184. 214. 339. Jobbúlása 772. Portugalliai Igazgatóvá lesz a' *Brasiliai* Hertzeg 680. Posegai próbatétel a' Magyar Nyelvből 458. Prágai Koronáztatás 49. Prussziai Király, *Anspachból*, *Máintzba* mégyen 151. *Trierbe* 272. maga vezérli Népét 271. *Sirques* Várát meg veszzi 330. Hozzá intézett Beszédje a' *Narbonnai* Érseknek 352. Válassza 354. *Verdünt* megveszti 379. 415. Serege villza vonnya magát a' Frantzia Tartományokból 586. 614. 721. *Verdünt*

Verdünt vissza adja 619. 659. *Longviet* 720. *Limburgnál* veszt 774. 785. Segítő erőt kíván 783. 889. *Frankfurtot* meg veszi 823. 852. 860. *Eschnél* meg-verettetik 862. *Königsteint* víjja 887. egyéb tsatázási 942. Prusszus, és Orosz Udvarok között meg-újjuáltt békesség 791. Prussziai Király által emeltetett oszlop 930. Prusszus Országban tartózkodó nagy Emberek 894. Ezen Országnek belső állapota zenebonára mutat 929. 948.

Q.

Quedlinburgi Evang. Fundáció' meg-esmértetése 827.

R.

Ráday Gróf Gedeon meg-halálozik 204. Temetése' pompája 283. Versekkel tiszteletetik 730. Ráday Gr. Ifjabb Gedeon helyő Tanácsosi hitét le-teszi 601. Rátz Herkules 708. Referens Assessorokká rendeltetett Méltóságok 84. Rege 160. 667. 735. 836. 798. Római, és Nápolyi Udvar között lévő per' el-igazíttatása 215. Végbe nem mehet 408. Ezen Udvar ellen forraltt szándékok 930. Rozgonyi Úrnak munkája 136.

S.

Saxoniai Választó-Hertzeg' életé törnek 568. Skutari Basa győzhetetlen' teszi magát 598. Pápa ő Szentségén, segítséget ígér 925. Sening Antal, Ana e.

miát tanító Professzor lészén 940. Shakspear munkáinak eredeti fényes ki-adása 304. Skáldis-vizének esmértetése 881. Simon Máté Plébános ditsértetik 653. Spanyol Ország 32. 213. 253. 373. 613. 709. 881. Spanyol Király' hadi készületei 373. 709. Vóltt Minister *Florida Blanca* eránt tett rendelése 371. Új Ministere 885. Spielmann B. Sz. István' Rendjének Kommendátorává rendeltetik 187. *Regensburgi* Követté tétetik 550. Spissits T. János Szala-Vármegyei Vitze-Ispáynak nevezetes Beszédje 379. Az Ország-Gyűléséről számoló más Beszédje 441. Sztáray Gr. Gener. sebbe esik 859. Betegsége 949. Sterlingnek fontja mennyit téfzen 293. Stiriai Rendek' Gyűlése 789. Svéd Ország békességre lép az *Algiri Dejel* 184. Svéd Országban az irás' és nyomtatás' szabadsága meg-újítottatik 245. Svéd Ország' belső állapota 260. 390. 871. Jó rendszabási az országló Igazgató - Hertzegnek 293. 369. 416. 487. 696. 758. 787. 801. Svéd Birodalom' adóssága 371. Svéd megöltt Király' Gyilkosinak büntetése 389. Számkivettetése 408. *Gustáv Adolf* meg-öletett Király' nagy-szívűségének új próbája 390. Svéd Ifjú Király, az Igazgató - Hertzeggel, Orosz Rendekkel meg-tiszteltetnek 407. Svéd Ország a' Frantzia háborútól magát ki-menti 465. Szabadság-fája miből áll 811. Szabaudia a' Frantziáktól el foglaltatik 550. 582. Eanek ügye a' Frantziák' birtokában 590. Hajlandósága a' Frantzia Konstituzióhoz 610. Eggyesíti magát a' Frantziákkal 855. 886. Szabó (Baróti) Dávid' be.

betses munkái 227. 807. Szabó (Bartza-
falvi) Dávid' munkája 807. Szabó Sz.
László' munkája 136. Szaitz T. Leo meg-
halálozik 241. Szalay Pál' fordítása 642.
Szárdiniai Király' hadi készülétei a' Fran-
tziák ellen 200. Szabaudiát el- vesztí 550.
Piemontot 676. Oneglia Hertzegségét 719.
Magát erősíti az Ellenség ellen 582. 720.
Szárdiniába rendelt Tsász. Kir. Népek 611.
Szárdiniai egyesült Seregeknek győzedelmi
855. Sospello Vára' sorsa 892. Új hadi
készületek Szárdiniában 924. Szárdiniai
nagy Exekúzió 927. Szarvasi Szorgalma-
tosság - Oskolájának esmértetése 67. Szává-
nak öszve - vétele a' Dunával 74. Széchenyi
Gr. Lajos versekkel tiszteltetik 222. Szegeden
Philosophia taníttatik 594. Szibarits Káno-
nok' érdemei Prépostsággal jutalmaztatnak
393. Szily M. Püspök titkos Tanátsossá
rendeltetik 172. Szisztóvi békeesség - kötés'
végre - hajtása erőszakos 268. 286. 289. 830.
867. 950. Szuhányi Tisz. Ferentz Ur'
munkája 64.

T.

Teleky Gróf József a' *Frankfurti*
Koronázáson meg-jelenik 4. *Göttingában*
völt múltatása, Nemzetünk' betsületére
szolgál 202. 597. Versekkel tiszteltetik 301.
Ennek ki- irott képe 301. *Ferentz Tsászá-*
hoz intézett versei Prágában 339. *Tertina*
Mihály Professzor' deák versei 42. *Tölgy-*
fa' maknak ajánlása 951. *Tolna Vármegyei*
nevezetes kérdések 337. *Torkos János Ur'*

gondolatai, a' tűz által el-nyomorodttak
 eránt 635. Török Birodalomban uralkodó
 pestis 5. 121. Török Követ' bútsú-vétele
 a' Tsászártól 16. Ennek külsősége 19.
 Nyertt ajándékjai 21. El-indulása 82. Utja
 144. *Zimonyba* ér 250. Török Birodalom'
 állapotja 597. Hajlandósága a' Frantziákhoz
 710. Törökkel szerzett békekesség' feltételinek
 végre-hajtása erőszakos 263. 286. 289. 830.
 867. 950. Háborús indulatok 90. 121. 125.
 880. Törökök a' Törököktől el-veszik
Nandorfejevárárt 402. lásd *Nandorfejevár*.
 Toskánai Nagy-Hertzeg a' Frantziákkal
 meg-eggyez 677. 678. Tóth István' versei
 46. Traján Tsászárnak régi pénze 806.
 Tsanád Vármegye' Küldöttjeinek számadó
 Beszédje 558. 575. Tsászári a' Frantziák ellen
 vitézkedő Seregek 107. Változó Szerentséjek
 63. 78. Frantziák' földére lépnek 179. 213.
 Elő-nyomulások 246. Elő Szerentséjek a'
Rajna-mellyéken 247. 269. 294. *Braunschw.*
 Hertzeg' Seregével eggyesülnek 247. 271.
 294. A' Frantziákat Szerentséssen vissza-
 nyomják *Landau* körül 269. 294. *Triernél*
 315. *Longvie* Frantzia Várost meg-veszik
 329. 331. Itt lévő nyereségek 396. *Dumou-*
rier Frantzia Vezéren erőt vesznek 332. *Lan-*
dauhoz közelítenek 362. *Lotharingiába* taka-
 rodnak 427. 429. *Thionvillénél* lévő veszte-
 ségek 411. 432. *Varennésig* nyomulnak 512.
 Változó Szerentséjek 485. 514. *Dorniknál*
 466. *Lannoy*, és *Roubaix* Városokat meg-
 veszik 468. *Amand* Várát 472. 485. *Thion-*
ville táján Gen. *Clerfait* Fő Vezér alatt a'
 Frantziákat vissza nyomják 474. Vesztések
 473.

473. További tsatázások 517. 528. *Neuvilly*-nél 537. Magokat viliza - vonnyák a' *Frantz Tartományokból* 586. 614. *Thionville*' ostromát félbe - szakasztják 658. A' *Frantzia Tartományokból* lett ki - költözések 678. 720. *Dornick*nál esett szerentséjek 705. *Conde* Városánál 723. *Mon*snál meg - győzöttetnek 743. 745. 761. 794. Itt mutatott viléz bátor - ságok a' Magyar Granatérosoknak 794. Veszteségek' mivolta 782. 785. 834. *Belgyi*omot, *Lüttichet* el - veltik 782. 791. 885. 834. 875. 895. 943. *Albert* Hg Fő Vezér alatt *Lille* Városát ostromolják 532. 540. Fenn - hagynak az ostrommal 593. *Spirát* el - veltik 540. Itten lévő veszteségek 568. 581. 600. 618. 698. *Grünenberg*nél *Hertzeg Hohenlohe* Fő Vezér alatt a' *Frantziákat* vissza - nyomják 893. *Pellingennél* 941. — *Tsida* Úrnak *Bétsben* tartott Beszédje 338. Tudományi Tudósítások 64. 79. 112. 136. 216. 226. 365. 499. 774. 856. 903.

U.

Új találmányok 771. 929. Új ki - jött Könyvek 136. 226. 227. 230. 263. 304. 308. 310. 375. 498. 504. 600. 615. 630. 645 — 8. 662. 744. 807. 824. 872. 903. Új Könyvek, mellyek a' *Jénai* tudós Újságban magasztaltattak 632. Ürményi Mélt. Jósef Personalis a' *Frankfurti* Koronázáson meg - jelenik 4. Sz. István Rendje' Kommendátorává lesz 9. *Frankfurtba* megyen 49. Kir. Bízios, B. *Orczy Jósef* bé - iktatásában 316. Ezen alkal - matossággal mondott Beszédje 915.

V.

Válfzon Pálról Rege 691. Vátzon tartott Magyar Játékok 267. Végh Péter Tárnokmester, Sz. István' Rendjének Kom-mendátorává leszén 9. Vermes Abrahám' munkája 228. Verhovátz Zágrábi Püs-pök' Beszédje 441. Versek 42. 46. 129. 222. 225. 389. 424. 488. 846. 848. 931. 938. Virágh T. Benedek' betses Versei 731. Vizzini Szitzilia' Városában esett különös esső 888.

W.

Wartensleben Generális Frantziák ellen mégyen 895. Wefzprémi Gyűlés 234. 251.

Z.

Zapári Gr. Jósef, Nádor-Ispány' Fő Udvari-Mestere' házassága 267. Meg-támad-tatása útja' közben 410. ki-gyógyúl 570. végbe mégyen az öfzve-kelése 554. Zboro Saros Várm. Városban találtt régi pénz 866. Zichy Gr. Károly a' Frankfurti Koroná-záson meg-jelenik 4. Sz. István' Rendjének nagy Keresztjével meg-tiszteltetik 9. Zichy Gr. Ferentz Vefzprém Várm. Fő-Ispánnya tétetik 85. Ennek nagy reménységű Fia 145. Bé-iktatása' napja 153. Pompája 238. — Zorits Sándor Orosz Generális Hazánkfiának érdemei, és halála 779.

Jobbá.

J o b b í t á s o k.

Ezen II. Szakasznak 401. oldalán említett *Miskoltz'* tájján fekvő Vasas Regementnek, ez előtt Gróf *Carmeli*, most *Majlandi Ferentz* Fő Hertzeg (nem *Ferentz* Tsáizár) a' Proprietáriussa.

426-dik oldalon *Kogron* Falu helyett, olvasd *Wagram*, melly nem messze esik *Kogrontól*.

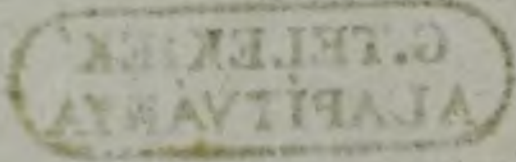
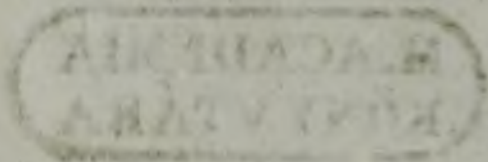
429-dik óld. *Szirk* Várának nem megvételésére, hanem meg-erössítésére.

472-dik óld. Nem *deriere*, hanem *arriere garde*.

Októbernek 2-dik napján költt egynehány száz Újság - árkus hibásan van egy K betűvel meg-jegyezve: mivel azoknak K k betűkkel kellett volna jegyeseknek lenni.

514-dik óld. *Campănia* Tartományából került Levél, Septembernek 16-dik napján íratott hozzánk.

Intés

Intés a' Könyvkötöhez.

Azon Homlok-írást kell ezen Második Szakasz eleibe kötni, melyet újra nyomtatattunk ki nagyobb betűkkel, 's April. 5 dik napján le is küldöttünk; — azon Homlok-írást tehát, melly, Július' 3 dik napján költt A betűs árkussal nyomtatattott ki, el kell vetni. — A' Könyv' Homlok-írásának ellenébe jö Idősebb Gr. Ráday Ged. képe; azután az A, B, C 's a' t. betűkkel jegyzett árkusok. Az utolsó árkus, O o o betűkkel van meg-jegyezve. Ezen árkus után következik a' Mutató Tábla, mellynek első levelét azért nyomtatattuk 's küldöttük meg újra is, mivel először hibásan volt arra ezen szó: *A' Harmadik Szakasz, A' Második Szakasz* helyett ki-nyomtatva. A' Mutató Tábla, másfél árkus. Ez után következnek a' képek ilyen renddel:

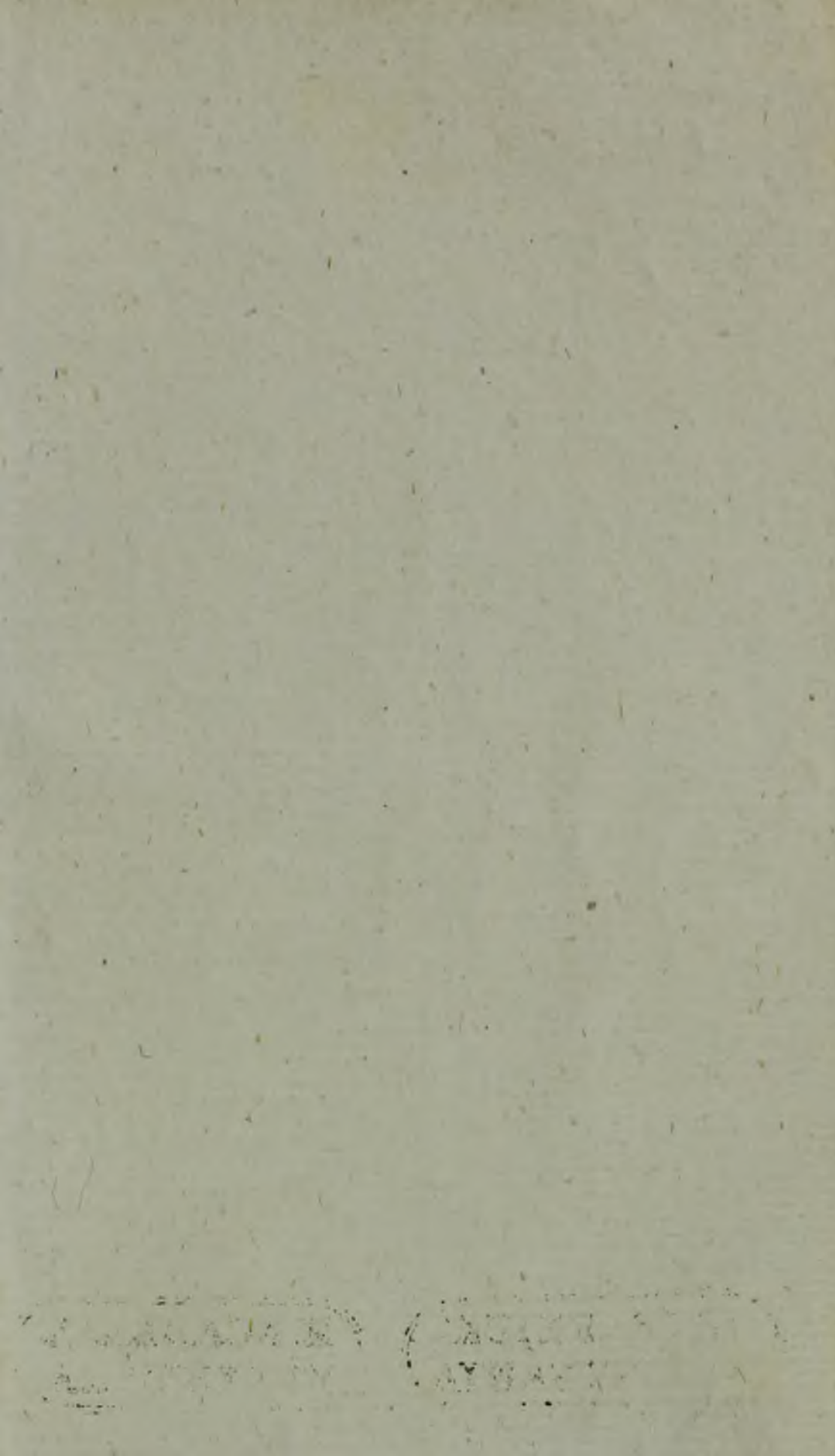
1.) *Magyar Koronának, Királyi Pálczának, 's Arany Almának ábrázolása.* (Lásd a' 264 dik oldalt.)

2.) *Illyen az 1790-dik esztendőben a' Sz. Korona' őrzésére jött Nádor-Ispányi Zászlóally' formaruhája.* (808-dik öld.)

3.) *Magyar Kis-Affzony, Nemzeti Köntösben.* (936-dik öld.)

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

L. 609-504

